308
2

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 05 12 03 018 1

BP
70
Z45
v.2

Zihnī, Mehmed
Meşāhīr-i el-nisā

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

صحه ۱۸۴، سطر ۱۹ [illegible]

Zihnī, Mehmed
Meşāhīr-i el-nisā

كتاب
مشاهير النساء

جلد ثانى

مما الفه العبد الفقير الى فضل
مولاه المغنى محمد ذهنى

بو دخی جلد اول کبی جانب معارفدن مؤلفنه مکافات اوله‌رق
باصدرلمشدر

١٢٩٥

دار الطباعة العامرة

LIBRARY
APR 7 1965
UNIVERSITY OF TORONTO
BP
70
Z45
V.2
973591.

مشاهیر النساء

بسم الله الرحمن الرحيم

حرف العين

(عائشة الصديقة)

ام المؤمنين وحليلهٔ جليلهٔ جناب سيد المرسلين اولان حضرت عائشه درکه بنت سيدنا ابی بكر (عبدالله) بن ابی قحافة (عثمان) بن عامر بن عمرو بن كعب بن سعد بن تيم بن مرة بن كعب بن لؤی القرشية التيمية در . پدرلری وقت جاهليتده دخی رؤسادن واصحاب مشاوره‌دن اولوب قوم قريش ايچنده خاطری صايلور واغلاق امور اولاندم و ديت ايشلرنده بيله كنديلری مرجع مؤتمن طانيله‌رق تعيين ديتجه هر نه مقداری تنسيب ايدر ايسه مقبول اولور ايدی . والده‌لری (ام رومان) رضی الله عنها حضرتلرينك دخی زد رسالتده نه مرتبه مظهر قدر واعتلا اولدقلری ترجمه‌لرنده افاده اولندی . (حضرت عائشه) حضرت خديجه رضی الله عنهادن صكره اولان ازواج طاهرات حضرت خير الموجوداتك اشهر و بهتری اولوب شرف ازدواج نبوی يه مظهريتلری كنديلرينك هنوز التی ياشلرنده بولندقلری اوانه تصادف ايتمشديكه مدينهٔ منوره‌يه دها هجرت سنيه شرف وقوع بولمامش ايدی اول وقت مجرد امر مسنون عقد اجرا بيوريله‌رق زفاف عالی دار الهجره

اولان مدینهٔ جلیله ده واقع اولمش ایدیکه او هنکامده اردن اوچ سنه مدت
مرور ایتمش و حضرت عائشه نك سن علیه لری طقوزه بالغ اولمش ایدی .
حضرت فخر دوجهانك مشار الیها ایله مدت اقامت و معمرینی طقوز سنه
اولوب بومدت ظرفنده مشار الیها حضرتلرینك سلطان الانبیاء علیه
وعلی آله ازکی التحایا افندمز حضرتلرندن کرك قولا وکرك فعلا ضبط
و افاده بیوردقلری احادیث نبویه و اوضاع پسندیدهٔ مصطفیه (٥) برچوق
احکام شرعیه و مسائل دینیه یه مرجع و مستند اولمشدر .
کندیلری فقیهه و عالمه وفصیحه وکثیرة الحدیث اولوب عربك ایام
واشعارینه آشنا ایدیلر . فضل و فقاهتلری احکام شرعیه مزك همان
بر ربعی مشارالیهادن منقول اولق درجه سنده . اولوب حق علیالرنده
مروی اولان (خذوا ثلثی دینکم من عائشة) و (خذوا شطر دینکم
من الحمیراء) حدیثلری دخی علی تقدیر صحتهما اشبو معنای مدعایی مع
زیادة تأیید ایتمکده در که حدیث اوله کوره امر دینده محتاج الیهمز اولان
مسائلك اکثری وحدیث ثانی یه کوره معارف دینیه مزك بر نصفی
مشارالیهادن مأخوذ و منقولدر دیمك اولور . عالمه اولملری دخی انواع
علوم اسلامیه وجاهلیه نك هرنوعی وهرقسمی حقنده شمولی اولمق صورتیله
اولوب ابو موسی الاشعری رضی الله تعالی عنه حضرتلری « بز اصحابجه
هرقنغی حدیث نبویده استشکال ایدوبده حضرت عائشه یه مراجعت
ایتمشسه‌ك او حدیث حقنده نزد مشارالیهاده معلومات مکمله بولوب
حل شبهه ایلمشزدر » دیو فضل مشارالیهایی اعتراف ایتمشلر وکبار تابعیندن
عروة بن اذینه حضرتلری دخی « بن کرك احکام قرآنیه‌ده وکرك فقه
و فرائضده وطبده و عربك علم اشعار و انسابنده حضرت عائشه‌دن
اعلم کیمسه یی کورمدم » دیو بیورمشلردر . فصاحتلری حقنده دخی
حضرت معاویه « بن هیچ برخطیب کورمدم که عائشه دن بلیغ و اندن
فصیح وفطن اولسون » دیو یمین ایتمشدر (احنف بن قیس) التابعی دن
دخی منقولدرکه « بن حضرت ابی بکرك وعمر وعثمان وعلی وسائر خلفانك
رضوان الله علیهم اجمعین خطبه لرینی یعنی مقالهٔ فصیحه لرینی استماع
ایتمشمدر : هیچ برینك اغزندن کلام عائشه قدر جزالت و فصاحتلی
سوز طویمدم » دیمشدر . کثیرة الحدیث اولدقلری بحثنه کلنجه

(٥) الفك خامسه نك و مافوقنك اسم منسوبلرده مطلقا حذفی قاعده اولدیغندن
مصطفوی تعبیرینك غلط اولدیغی ، تعبیر عکسنده فاضل حاربر دیدیلر

مواهب لدنیه شارحی زرقانینك تصریحنه کوره مشارالیهادن (١) ایکیبیك ایکیوز اون حدیث شریف مروی اولوب انلردن یوز یتمش دردنده شیخینك که بخاری ایله مسلمك اتفاقلری واقع اولمش و یالکز اللی درت حدیث شریفده امام بخارینك و التمش سکز حدیث شریفده دخی امام مسلم جنابلرینك انفرادی وقوعبولمشدر . ایام عربه یعنی وقائع عربه اولان اطلاعلری دخی هر وقعه‌یی : حقنده سویلنان اشعار و اراجیز ایله خبر ویروب تفصیل ایتمك صورتیله بیلورلرایدی . بونجه فضائل و مناقبلریله برابر کندیلری دنیایه رغبتلری قلیل وکرم وصدقه‌لری کثیر اولمق مزیتنی دخی حائز اولوب صائم بولندقلری بر کونده رسیدهٔ دست تصرفلری اولان یوز بیك درهمی ایچندن بر اقچه‌سنی کندیلرینه اقشامه افطاره اولمق اوزره آلیقویه‌رق کاملا تصدق ایدوب طاغتدقلری (٢) خادمه‌لری (ام ذره) روایتیله ثبوتیافتهٔ صحائف ثقاتدر . حق علیالرنده ثناء پیغمبری و دلیل خشنودیٔ نبوی اوله‌رق مروی اولان آثار صحیحه‌دندر که سلطان الانبیا حضرتلری برحدیث شریفلرنده « صنف رجالدن کامل اولانلر چوق اولدی لکن طائفهٔ نسادن انجق درت خاتون کامل اوله‌بیلدی که انلر (آسیة بنت مزاحم) و (مریم بنت عمران) و (خدیجة بنت خویلد) و (فاطمة بنت محمد) در » دیو بیوردقلری صره‌ده حضرت « عائشه‌نك سائر قادینلره اولان فضل و رجحانی تریدك اطعمهٔ سائره‌یه اولان تفوقی کبیدر » دیو مشارالیهایی بشقه‌جه ثنا بیورمشلردر ترید طعامی

اذا ما الخبز تأدمه بلحم * فذاك أمانة الله الثريد (٣)

تعریفنجه ات ایله اتمکدن اولمه یاغلیجه برلقمه اولدیغندن مسلم اولان غذائیتی ایله برابر لذتله ییلور وسهولتله چکنور اولدیغی جهتله عند العرب پك مقبول برطعامدر فطرت سلیمه اوزره مجبول بولنملری و طعامدن

---

(١) قال في شرح المواهب مانصه روى لها الفان بالتثنية ومائتا حديث وعشرة اه خلافا لمن زعم انه الف ومائتان وعشرة احاديث .

(٢) قالت الخادمة فقلت لها أما استطعت فيما أنفقت أن تشتري بدرهم لحما تفطرين عليه فقالت لو ادركتيني لفعلت اه من الزرقاني .

(٣) اى احلف بامانة الله فهو منصوب على حذف حرف الجر واعمال فعل القسم .

مقصود اولان معناسی انده علی حقیقته موجود بولملری حسبیله انلر تریدی هیچ بر طعامه دکشمزلر واصطلاحلرند . آدینه جنت اورته‌سی معناسنه اولق اوزره (بحبوحة الجنة) تعبیرایدرلر . بوجهتله حضرت فخر رسالتك اوتشبیهی حضرت عائشه حقنده مدح عظیمی متضمندر . جناب فخر رسالت انده حضرت عائشه‌نك حسن خلقی ایله برابر سوزنده حلاوت وفر یحه‌سنده قوت وعقل ورأینده متانت اولدیغنی و بو ملابسات ایله ذات عصمتمآبلرینك عقد رابطهٔ ازدواج والفت وصحبت ومکالمه‌لری ایله دفع وحشت اولنمغه سزا بربانوی خوب سیرت بولندیغنی اشراب بیورمشدر . اشته بوجهتلردن طولاییدرکه مولانا (سراج الدین الاوشی) امالیسنده حضرت عائشه‌نك بعض خصوصجه سیدة النساء اولان جناب فاطمة الزهرایه بیله رجحانی اولدیغنی کوستروب

وللصديقة الرجحان فاعلم * على الزهراء فى بعض الخصال

دیمشدر لکن علی الاطلاق کمال بنه حضرت فاطمه‌نکدر .

نام علیاری اولان (عائشه) لفظنده (عیشه) تعبیرینك دخی صحت وفصاحتی وعند عوام المحدثین لفظ عائشه یا ایله (عایشه) تلفظ اولندیغی شرح مواهبده تصریحکردهٔ زرقانی اولوب کندیلرینك کنیه‌لری (ام عبد الله) اوله‌رق بوکنیه‌نك تنسیب جناب رسالتمآب ایله همشیره زاده‌لری عبد الله بن الزبیر حضرتلری نامنه اضافتدن عبارت اولدیغی دخی متن مواهبده تنصیصکردهٔ علامهٔ قسطلانیدر (١)

(صدیقه) لقبیله موصوفیتلرینه کلنجه : لقب مذکور کندیلرینك صدق طویت و پاکیزکیٔ طینتلرینی تعریف ایدرکه بوده حسان بن ثابت رضی الله عنه حضرتلرینك (٢)

اذا تذكرت شجوا من أخي ثقة * فاذكر أخاك ابا بكر بما فعلا
خير البرية اتقاها واعدلها * بعد النبي واوفاها بما حملا
الثاني التالي المحمود مشهده * واول الناس منهم صدق الرسلا

ابیاتی وابو محجن الثقفی رضی الله عنه جنابلرینك

---

(١) قال ولم يثبت انها اسقطت من النبي صلى الله عليه وسلم سقطا فسماه عبد الله فاكتنت به اه

(٢) قالها يرثيه رضي الله عنهما .

وسميت صديقا وكل مهاجر * سواك يسمى باسمه غير منكر
سبقت الى الاسلام والله شاهد * وكنت جليسا فى العريش المشهر

خطابى توقيراتى ايله مبجل اولان حضرت صديق رضى الله عنهك محصول صلب صديقانه بر كريمهٔ قدسيانه‌لرى اولمق حيثيتدن منبعث بر منقبت معظمه اولمقله برابر مشار اليها حضرتلرينك قلاده‌لرينك فقدانى ماده‌سنده مبتلاى افك و افترا اولوبده عصمت و براءتلرى بابنده آيت كريمه نازل و ذاتنده محبتى وخدمت نبويده كمال صداقتى ظاهر اولمق شرافتى دخى ذكر اولنان منقبت موروثه‌لرينه كنديلرينك كمال استيهالرينى كوستر ر بر مزيت مستقله در . پدرلرى جناب صديقك سبيكهٔ صديقيتلرى سكهٔ معتبرهٔ (وسيجنبها الاتقى الذى يؤتى ماله يتزكى وما لاحد عنده من نعمة تجزى) ايله مسكوك و معنون اولديغى كبى كنديلرينك (صديقة بنت الصديق) اولدقلرى دخى سورهٔ جليلهٔ نورده‌كى (المحصنات الغافلات) تلميح بليغيله مستدال ومبرهندركه اوغفلت «المؤمن غر كريم» حديث شريفى موجبنجه علامت ايمان وامارت كمال اسلام اولان سلامت صدر ونقاوت قلب ايله مفسردر . بناء عليه على المرتضى رضى الله عنه حضرتلرى حضرت عائشه‌دن برشى روايت ايتدكلرى وقت «حدثنى المرأة الصادقة بنت الصديق حبيبة النبى» ديو بيوررلر ايدى . شير وتفاسيرده مصرح اولديغى وآيت جليله‌نك سوقنى ذوق ايدنلره كوزه مسلم الثبوت بولنديغى اوزره حضرت عائشه‌نك براءت وجلالتى خصوصى منطوق نظم كريمدن قويا ظاهر اولمغله بوقوته قارشو امر قذفده اصرارلرى سببيله شيعيلر فتاوامزده اكفار اولنورلر .

حضرت مشار اليها تفسير كشافده وشرح مواهبده مذكور مفاخر تسعه‌سندن (٥) برنده «بن طيبه اوله‌رق ياراداد م : ومغفرت و رزق كريم ايله من طرف الله موعود اولدم» ديو مباهات بيوررلر ايدى كه بو مفخرت عليه‌لرينك مستندى او آيت جليله‌نك ذيلى اولان (والطيبات للطيبين

(٥) عن عائشة رضى الله عنها لقد اعطيت تسعا ما اعطيتهن امرأة لقد نزل جبريل عليه السلام بصورتى فى راحته حين امر رسول الله صلى الله عليه وسلم أن يتزوجنى ولقد تزوجنى بكرا وما تزوج بكرا غيرى ولقد توفى وان رأسه لفى حجرى ولقد قبر فى بيتى ولقد حفته الملائكة فى بيتى وان الوحى لينزل عليه فى اهله فيتفرقون عنه وان كان لينزل عليه وانا معه فى لحافه وانى لابنة خليفته وصديقه ولقد نزل عذرى من السماء ولقد خلقت طيبة ولقد وعدت مغفرة ورزقا كريما اه

والطيبون للطيبات اولئك مبرؤن مما يقولون لهم مغفرة ورزق كريم) نظم مبنی ایدی. بناء على ذلك حسان بن ثابت رضي الله عنه حضرتلری که عصبهٔ افکدن معدوددر ذات خجسته صفات عصمتپناهیلرینی شو وجهله ثنا بیوروب

حصان رزان ماتزنّ بريبـة ❊ وتصبح غرثى من لحوم الغوافل

فان كان ما قد قيل عنى قلته ❊ فلا رفعت سوطى الىّ أناملى

قصهٔ افکدن کندی ذمتنی تبرئه ایتمشدر (حصان) عفیفه و (رزان) رزانت وتمکین اهلی خاتون معناسنه اولوب (تزن) کلمه‌سی برکیسه‌یی برشی ایله اتهام ایتمك معناسنه اولان ازناندن مضارع مجهول مؤنثدر (غرثى) جائعه وکرسنه معناسنه‌در که عیب اغتیابدن بری دیمك مقصوددر «غرثان فار بكوا له» مثلی معلومدر (غوافل) سليمة الصدور اولان خاتونلردر. عصبهٔ افك جلد اولده (حمنه) عنواننده بیان اولنمشدر (❊) حضرت عائشه‌نك معلوم ومشهور اولان حصافت وفصاحتلری ایله برابر نظم شعره رغبت بیوردقلری مروی اولمیوب بوبابده کندیلرندن یالکز

ذهب الذين يعاش فى اكنافهم ❊ وبقيت فى خلف كجلد الاجرب

بيت بديعيله (٩) ستایش حضرت پیغمبریده سویلمش اولدقلری

فلو سمعوا فى مصر أوصاف خده ❊ لما بذلوا فى سوم يوسف من نقد

لواحى زليخـا لو رأين جبينه ❊ لآثرن بالقطع القلوب على الايدى

قطعهٔ بلیغه‌سی روایت اولنه بیلمشدر (لواحى زليخا) اضافتله زلیخایی لوم وذم ایدن قادینلر دیمك اوله‌رق جلد اولك اواخرنده (صواحب يوسف) عنوانیله مذکور اولان خاتونلر مقصوددر که انلر حق زلیخاده (امرأة العزيز تراود فتاها عن نفسه قد شغفها حبا) دیو لوم ونفر ایتده بولنمشلر ایدی. مآل قطعه «اکر رسول اللهك اوصاف رخساريني مصرده طویمش اولیدیلر یوسف علیه السلامك اشتراسنه بذل نقود ایتمزلر ایدی. زلیخایی حضرت یوسفه محبتندن ناشی لوم وذم ایدوب بعده مؤخرا حسن یوسفه حیرةالرینی کسن قادینلر دخی جبین سعادتی کورمش اولسه‌لر ایدی اللرینی دکل قلبلرینی پاره‌لرلر ایدی» دیمکدر.

(❊) قال عروة بن اذينة ولولم يكن لعائشة من الفضائل الا قصة الافك لكفى بها فضلا وعلو مجد فانها نزل فيها من القرآن مايتلى الى يوم القيامة اه (٩) وقيل البيت للبيد تمثلت به عائشة.

فقط تمثل طریقیله شعر انشادلری کثیر اولوب ازجمله ارتحال سید الانام علیه الصلاة والسلام وقوعندن صکره اوصاف سنیهٔ نبویه‌یی تعداد وتعریفه تصدی بیوردقلری صره ده « والله العظیم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری حسان بن ثابتك دیدیکی کبی ایدی » دیو حضرت حسانك ستایش پیغمبری یی متضمن سویلمش اولدیغی نعوت شریفه ابیاتندن شو ایکی بیت دلپذیری اوقومشلردر

متی یبد فی الداجی البهیم جبینه ❊ یلح مثل مصباح الدجی المتوقد
فمن کان اومن قد یکون کاحمد ❊ نظام لحق او نکال لملحد

پدرلری حضرت ابی بکرك حال احتضارلرنده دخی یانلرنده بولنملریله شو بیتی تمثل بیورمشلر ایدی

لعمرك ما یغنی الثراء عن الفتی (*) اذا حشرجت یوما وضاق بها الصدر

لابوین برادرلری اولان عبدالرحمن بن ابی بکر رضی الله عنه حضرتلرینك وفاتنده دخی شو بیتلر ایله

وکنا کندمانی جذیمة حقبة ❊ من الدهر حتی قیل لن یتصدعا
فلما تفرقنا کأنی ومالکا ❊ لطول اجتماع لم نبت لیلة معا

تمثل بیورمشلر ایدیکه بو بیتلر متمم بن نویره‌نك اوائل خلافت حضرت صدیقده ظهور ایدن حرب المرتدینده مقتول اولان برادری سرکردهٔ بنی یربوع (مالك بن نویره) یه سویلمش اولدیغی مرثیه ابیاتندندر (ندمانی جذیمه) نك حلی جلد اولده حرف الراء فصلنده (رقاش) عنواننده کذران ایتمشدر .

وفاتلری اواخر عصر جناب معاویه‌ده هجرت سنه‌سنك اللی سکزنجی سالی رمضان شریفنك اون یدنجی صالی کیجه‌سنده وقوع بوله‌رق کندی امر وتنبیهلری وجهله جنة البقیعه لیلا دفن اولنمشلردر . نمازلرینی حضرت ابی هریره رضی الله عنه قیلمشدرکه او تاریخده مشار الیه حضرتلری مدینهٔ منوره‌نك والی قائممقامی ایدی : اصل والی اولان (مروان بن الحکم) او اثناده حجه کتمش اولمغله یرینه مشار الیهی قائممقام براقشیدی .

قبرلرینه القاایله بالذات امر دفنلرینی تولی ایدنلر حضرت زبیرك مخدوملری وکندی همشیره زاده‌لری اولان عبد الله وعروه حضرتلریله قاسم بن محمد

(*) الحشرجة وزان الدحرجة غرغرة المحتضر .

ابن ابى بكر وعبدالله بن محمد بن ابى بكر وعبد الله بن عبدالرحمن بن ابى بكر حضراتى ايدیلر رضى الله تعالى عنها وعنهم .
وقعهٔ جمله متعلق معلوماتدن جلد اولده (صاحبة الجمل) عنوانىده اولنان افادات ايله اكتفا اولنمشدر . (٦)

﴿ عائشة النبوية ﴾

خاندان نبوتدن اولوب حضرت جعفر الصادقك كريمه‌سى وموسى الكاظم حضرتلرينك همشيره‌سى بولنان سيده عائشه حضرتلرى بدركه پدرلرى اولان جناب جعفر الصادق حضرت حسين رضى الله عنه افنديمزك اوچنجى اولادى اولوب انلرك پدرلرى (محمد الباقر) و بيوك پدرلرى (على زين العابدين) و دها بيوك پدرلرى حضرت حسيندر رضوان الله تعالى عليهم اجمعين .
مشار اليها حضرتلرينك بيان منزلت ومرتبه‌لرى بابنده بوندن زياده تعريف اقتضا ايتيوب بشر ايچون خاتم النبيين عليه وعلى آله صلوات الملك المعين افنديمز حضرتلرينه قرب واتصالدن بشقه رفعت وسعادت متصور اولمامغله همان كنديلرينه وآل وعترتلرينه قرب ومحبتى واثر سنيه‌لرينه متابعته موفقيتى تمنى ايتمليدر : ابوذر غفارى رضى عنه البارى حضرتلرندن مرويدركه (لو صليتم حتى تكونوا كالحنائر لم ينفعكم ذلك حتى تحبوا آل رسول الله عليه الصلاة والسلام) بيورمشدر بونك معناسى « يايلر وكرلر كبى خميده قد اوله‌جق قدر نماز قيلمش اولسه‌كز يله آل رسوله محبت ايتدكجه فائده‌سى اولماز » ديمكدر .

هم القوم من أصفاهم الود مخلصا * تمسك فى اخراه بالسبب الاقوى
هم القوم فاقوا العالمين مناقبا * محاسنهم تحكى وآياتهم تروى
موالاتهم فرض وحبهم هدى * وطاعتهم ود وودهم تقوى

مشار اليها عابدات مجاهداتدن اولوب مناجاتنده جناب حقه (وعزتك وجلالك لئن أدخلتنى النار لآخذن توحيدى بيدى وأطوف به على

---

(٦) يروى ان ام اوفى العبدية دخلت الى عائشة رضى الله تعالى عنها فقالت يا ام المؤمنين ماتقولين فى امرأة قتلت ابنا لها فقالت قد استحقت النار قالت أصغر ماتظنين قالت قد استوجبت النار قلت فما تقولين فى امرأة قتلت من أبنائها الوفا تمرض بيوم الجمل فقالت خذوا بيد عدوة الله اهدين نمار الثلاث للثعالبى ومثله قول السيد الحميرى فى حقها رضى الله عنها كهرة تأكل اولادها .

أهل النار وأقول وحده فعذبني) ديو عرض نياز ايلر ايدى . عالم بقايى بوز قرق بش تاريخنده تشريف ايتمشلردر : مصرده باب القرافه ده مدفونه درلر رضى الله تعالى عنها ونفعنا بشفاعتها

(عائشة الباعونية)

احمد بن نصر الباعونى كريمه سى اولوب (فاضلة الزمان) ديمكله بنام اولان عائشه فاضله دركه ذرجه علم وفضيلتلرى (الفتح المبين فى مدح الامين) اسمنده اولان قصيده نعتيه لرندن وانك اوزرينه قلمه الدقلرى شرح لطيفدن نمايانددر قصيده من بوره سنابش جناب فخر رسالتى حاوى

فى حسن مطلع أقمار بذى سلم * أصبحت فى زمرة العشاق كالعلم

مطلعنده برقصيده بديعه ميميه اولوب موما اليها جنابلرى انده سائر بعض بديعيه اربابى كبى محسنات بديعيه انواعنك اساميسنى تلميح طريقنه كيدوب طلاقت الفاظ وانسجام كلماتى التزام ايتمشلر وبعده انى مختصرا شرح وايضاح ايليه رك ابن حجة الحموينك خزانة الادبى طرزنده وبالكه عبد الغنى النابلسى حضرتلرينك شهادتلرينه كوره اندن احسن صورتده بر بديعيه بى نظيره قلمشلردر . موما اليها قصيده مذكوره سى شرحنك خطبه سنى (الحمد لله محلى جياد الافهام بعقود مدح الشفيع) الخ ديو انشا وفصل خطابنده (وبعد فهذه قصيدة صادرة عن ذات قناع : شاهدة بسلامة الطباع : سافرة عن وجوه البديع . سامية بمدح الحبيب الشفيع) الخ ديه رك ضمنده شروع وابتدا ايلمشدر .

هاوا كالاجلوا حسنا شبوا امما * زادوا دلالا فنى صبرى فشاشتمى

بيتى موما اليهانك ذكر اولنان قصيده نعتيه سنده محسنات لفظيه بديعيه نك (جناس ناقص) نوعنى حاوى اولمق اوزره سويلمشدر . قاموس ترجمه سنده تضمين ماده سنده مثال اوله رق ايراد اولنان شو قطعه دلارا دخى

كأنما الخال تحت القرط فى عنق * بدا لنا من محيا جل من خلقا

نجم بدا فى عمود الصبح مستترا * تحت الثريا قبيل الشمس فاحترقا

ه اول نازنينك بنا كوشنده اولان خال كويا برسحرى يلدزدركه عمود الصبح اولمق اوزره تخيل اوله بيلن اول كردن فرازده ثريا عيار اولان كوپه نك التنده اوله رق كونشدن اولجه طلوع ايدوبده آفتاب وجهنه مقارنتله

محترق اولوب قرارمشدر ه مآل نازكانه‌سنى متضمن بو لغزله موما اليهانك
بيوك برديوان شعره بدل اوله بيله‌جك براثر معتبريدر ‌•
منظومهٔ آتيه دخى (وطء نائمه) مسئله‌سى حقنده موما اليهانك مذاهب
اربعه‌يه تطبيقا استفتا وافتـا صورتيله تصوير ايتمش اولديغى برفقرهٔ
فقهيه‌دركه كندينك دليل فضل وتبحرى اوله بيله‌جك آثاردندر

(س) ماقولك ياسيدنا العـالمه * فى رجل دبّ على نائمه
نفحت تحسبهٔ بعلهـا * وهى بمـا الذّ لها دائمه
فاستيقظت فابصرت غيره * عضت على اصبعها نادمه
فهل لها من فتوة عندك * مأجورة فى ذاك أم آثمة

(ج) قالت لكم سيدكم العالمه * أنا لاهل العـلم كالخادمهٔ
أنقل ماقالوا وماخبروا * عن التى قدنكحت نائمه
الشافعى قال لها أجرها * مالم تكن فى نكحها عالمه
والمـالكى قال أنا فتوتى * مأجورة فى ذاك لاآثمهٔ
والحنفى قال أنى رزقها * فى ظلمة الليل وهى حالمه
والحنبلى قال أنا فتوتى * فى هذه النكحة كالآثمه
اولم يكن لذّ لهـا طعمه * لانتهضت من تحته قائمه

(اجر) بوراده ياعدم وزر معناسنده مستعملدر وياخود اندن معاملهٔ زوجيه اجراسنده زوجه‌نك زوجه تمكين نفس ايتمسى خصوصنه موعود ومترتب بولنان مأجوريت مقصوددر (*) فتوى وفتيا مقامنده (فتوه) استعمالى وزن شعره رعايتدن نشئت ايتمش برلحندر ‌•

(عائشهٔ سمرقنديه)

اهل سمرقنددن برشـاعرهٔ شيرين ادا اولوب آتشكده‌ده محرز اولان ايكى رباعئ آتيه‌دن بشـقه اشعارى رونقطراز مجامع آثار اولديغى كورلمامشدر

اشكى زچشم من بروغلطيداست * در كوش كشيده كهرى واريداست
ازكوش برون آركه بدنامئ تست * كانرا برخم تمـام عالم ديداست

باءن چوشب وصل توبكشايدراز * ناكاهم ازشـام كند صبح آغاز
باانهمه كرعوض كنندم ندهم * كوتاه شبى ازان بصد عمر دراز

بولنردن (اولكيسى) دلداده‌سـنه : قولاغنده‌كى اينجوكوبه‌نك كندى

(آتشكده) مطبوع برفارسى كتابك اسميدر ـ منه

(*) وليس على زان عقر وهو للمغتصبة من الاماء لا الحرة وما تعطاه المرأة على وطء الشبهة ـ منه

کوزندن آقوب یوارلنه قطرهٔ اشکی اولدیغی ادعاسیله « امان اواینجویی قولاغکدن چیقار : زیرا هرکس انی ذاتا بنم یوزمده کورمشلردر : سکا باعث بدنامی اولور » مآلنده اولوب (ایکنجیسی) بنه دلدادهسنه خطابا « سنکله برکیجه وصلت میسر اولهجق اولسه (طالعمدن) اوکیجه صباح آکسزین اقشامدن اولور . بونکله برابر ن اویله برقیصه کیجهیی یوزلرجه عمر درازه دکشمم » دیمکدر اه

بوعائشهنك اولکی رباعیسی جارالله الزمخشرینك : استادی (ابومضر منصور) حقنده سویلدیکی شو مرثیهسنی آکدیرر

وقائلة ماهــذه الدرر التی * تساقط من عینیك سمطین سمطین

فقلت لها الدر الذی کان قدحشا * ابومضر اذنی تساقط من عینی

بوقطعهسنده مومأ الیه « سنك کوزلرکدن ایپلك ایپلك دوکلکده اولان اینجولرك اصلی ندر » دیو سبب بکاسندن سؤال ایدن برخاتونه « انلر ابومضرك بنم قولاقلرمه طولدرمش اولدیغی فرائددرکه شمدی کوزلرمدن دوکلکدهدر » دیو جواب ویردیکنی بیان ایتمشدر . فرائد ومروارید دن کندینك واصل صماخ استفادهسی اولان علوم وفوائد مقصود اولوب سبب بکاسی دخی ابومضرك حق استادیتی اولدیغی اشراب مطلوب اولمشدر .

(عائشة القرطبیة)

اندلسده بروقت پای تخت اولان (قرطبه) شهری اهالیسندن احمد نامنده برذاتك کریمهسی اولوب شاعرهٔ بی نظیر ووفرت کتب ورسالات وکثرت مطالعهٔ نسخ ومجلداتده شهرتکیر برادیبهٔ مشهورهدرکه اندلس ادیبهلری ارهسنده کندینك نظیری اولمیوب صیت وشهرتی فحول ادبا میاننده ایدی . عموجهسی بولنان (ابوعبدالله الطبیب) که طبابتی مثللو فن شعر وانشاده دخی مهارتله ممتاز ایدی شعرده عائشه اندن بالادر دینلسه جائزدر دیرلر ایدی . مومأالیها قصائد بلیغه نظمیله ملوکی مدح ایدر ودوشن ایشلرینی انلره طوغریدن طوغرییه عرض وافاده ایلر ایدی : برکون مظفربن منصور ابی عامرك حضورینه چیقوب مشار الیهك برکوچك شاهزادهسنی دخی یاننده کورمکله اوراده بالبداهه شو بیتلری سویلدی

أراك الله فیــه ماترید * ولابرحت معالیه تزید

فقد دلت مخائله على ما * تؤمله وطالعه السعيد
تشوقت الجياد له وهزا * حسام هوى وأشرقت البنود
وكيف يخيب شبل قد نماه * الى العليا ضراغمة اسود
فسوف تراه بدرا فى سماء * من العليا كواكبه الجنود
فانتم آل عامر خير آل * زكا الابناء منكم والجدود
وليدكم لدى رأى كشيخ * وشيخكم لدى حرب وليد

بو بيتلرده حق تعالى حضرتلرى سكا بو چوجق حقنده مرادك هرنه ايسه كوسترسون وانك شرف وشانى دائما مزداد اولسون : ناصيهٔ حالندن دخى سنك اوملديغك وجهله اولمق اماراتى اكلاشلمقده در : طالعى دخى فرخنده در . صوى آتلر اكا آرزو چكمكده وكسكين قليجلر هوادارلغيله اهتزازه كلمكده وسنجاقلر لمعان ايتمكده در . نصل خائب وناكام اولور اول ارسلان زاده كه آبا واجدادندن اولان برطاقم شيردلان كنديني شان ومكرمته منسوب قلمشلردر . يقينده سن انى آسمان اقبالده كواكب كنديسنك جيش وجنودى اولان بدر آسا صاحب جاه وحشمت كوررسين اى عامر خاندانى : سز شرفلى وخيرلى برخاندانسكز : سزك اجداد واولادكز هب طاهر وعابدرلر . چوجقلركز رأيلرندن استفاده اولنمق خصوصنجه اختيارلر : يعنى تجربه كورمش كيمسه لر كبى اولوب اختيارلركز دخى هنكام حرب وستيزده كنجلر كبى متانت وغيرتليدر » مآنده اوله رق بلاغتك طبقهٔ اولاسنده واقع اولمشدر .

(نفح الطيب) نام عربى اندلس تاريخنده مذكور اولديغى اوزره موما اليها حسن خطه دخى مالك اولمغله مصحف شريف كتابت ايلر ايدى . درتيوز تاريخنده بكر اوله رق يعنى قز اولديغى حالده ارتحال دار آخرت ايلمشدر . وقتيله ثقلادن برشاعر انى تزوجه طالب اولمغله موما اليها جواب رد اولمق اوزره اكا شو قطعه يى يازوب يوللامشيدى

أنا لبوة لكننى لا أرتضى * نفسى مناخا طول دهرى من أحد
ولو اننى أختار ذلك لم اجب * كلبا وكم غلقت سمعى عن أسد

(يعنى) بن برديشى ارسلانم : لكن عمرم اولدقجه نفسمك هيچ بركيمسه يه رام اولمسنى ايستمم . ايستمش بيله اولسهدم كوپكه اجابت ايتمكه شمدى يه دكين نيجه ارسلانلره قولاق آصمدم .

(عائشه ام ابی عبدالله)

اندلسده آخر ملوك اسلاميه اولان (ابو عبد الله الصغير) لك والدهسی اولوب اوغلی ابو عبد الله (غرناطه) شهرینی كفاره تسليم ايدرك خاندان ومتعلقاتی ايله چكيلوب كيتمكده ايكن الحالة هذه اسپانيوللر بيننده « عربك آه ايتديكی محل » ذيو مشتهر اولان موقعدن صوك دفعه اوله‌رق دونوب غرناطه‌يه نظر ايله الله اكبر ديو بر آه دلسوز چكوب كوزلرندن اشك حسرت وندامت فوران ايلديكی صره‌ده موما اليهانك اكا سرزنش اوله‌رق سويلمش اولدیغی سوزلر دليل عقل وحكمت وحميت اولمغله نطق مذكورك بعض ترجمه كتابلرده مسطور بر صورت مترجمه‌سی اصلنه مطابقتی تصديق اولنه‌رق بو محله اخذ ودرج قلنمشدر

(صورت نطق)

(نسل كريم عربه لائق اولمديغك حالده بنم واسطه‌مله التحاق ايدن آلچق :: سكا اوغلم ديمكه حيا ايديورم . سنك كبی خيرسز : نامرد اولاد يرينه كاشكی طاش طوغريدم . آغله اوتانماز آغله : اركك كبی محافظه ايده‌مديكك محترم وطنك ايچون قاری كبی آغله . عجبا لواء الحمد محمدی (صلی الله عليه وسلم) التنده جانسپارانه اجتماع ايدن بهادرلره معاونت ايده‌مزميدك : اره‌لرنده اولسون بولنه‌مازميدك . برقاچ كرده‌لر اجدادكك آزاد كرده‌سی اولان دين دشمنلرينه غلبه ايده‌مز ايسه‌ك . وطنكی اياديء تسلطلرندن اولسون قورتاره‌مازميدك . لكن سن آرايش دنيايه فريفته اوله‌رق سرايلری وطنه ترجيح ايدر : كيجه كوندز جاريه‌لر باغچه‌لر ايله اكلنور : اغاجلرك ميوه‌لره عكس ايدن كولكه‌لرينی سير ايله متلذذ اولور ايدك . بردقيقه‌لق شهوات نفسانيه‌ك اغورنده بونجه شان وشهرتی پايمال ايلدك . بركره‌ده استقبالی دوشنمدك . حميتسز اولاد : « اجداد عظامكك سكا توديع ايلديكی سيف شريف محمدی‌يی نه‌يابدك : غرناطه‌يی (الحمراء) (البيضاء) سرايلرينی كيمه تسليم ايتدك . صولت ومهابتلريله دشمنلرينی دائما لرزان وپريشان ايدن بهادرلری قنغی دشمن عليهنده مدبرانه استخدام ايلدك . كيلان آتلرنه اولدی » ديرلرسه نه جواب ويره‌جكسين : جامع آيات نصرت اولان بيوزلرينه روزجزاده نصل باقه‌جقسين . « براقدغكز قليجی امرمه اطاعت ايتميان اسرايی :

طبیعه موافق کلیسان جاریه‌لری ؛ کسمکده قوللاندم ؛ (غرناطه)
(الحمراء) (البیضاء) نك یالکز باغچه‌لرینی ؛ چمنستاننی ؛ سور وانلرك
ایچنده آرامش بال ایله اکلنور ایدم . وطن محافظه‌سنه ؛ تأمین استقباله
هیچ اهمیت ویرمز ایدم . اردولرکزی کندی حظوظات نفسانیه‌می
تأمین ایچون دشمنلرك النده قربان ایتدم . سزك غرناده‌یه نوبه‌ده هجوم
ایتدیککز عرب آتلرینی اطرافدن جاریه جلبنده قوللاندم » دیه‌می جواب
ویره‌جکسین . وقت وار ایکن شو واسع صحرالره ؛ بومنبت اووه‌لره ؛
محفل اعظم اولان سرایلره ؛ منبع معارف اولان کتبخانه‌لره ؛ عرب قانیله
قارشق آقان چایلره ؛ لطیف چمنستانه برکره دها باق . احفاد محمدیه‌نك
قرارکاهی اولان (الحمراء) غرناطه‌نك یانقین آلاولری ایچنده شونك
آلچقلغك علامتی اوله‌رق زماد اوله‌جق ؛ اشراف عربله تشرف ایدن
(غرناطه) واسطه‌کله خراب اولوب دشمن دینه مقر اولدیغی ایچون
روزجزاده سنی مذمتله یاد ایده‌جك . قاچ قورتاق قاچ ؛ ارتق عرب
پادشاهنك وطننده حکمی قالمدی . آگاه اول‌که بعد ذا افریقا
چوللرنده حیوان کبی یشایه‌جقسین . کیت ؛ بقیهٔ حیاتکی تذلل ودنائتده
کچور . غافل اولمه‌که یالکز بو رذالتله قورتیله‌مه‌جقسین ؛ دنیاده دکل
عالم صمت وسکوت اولان حزرادیه‌ده ایله « شرافت مادر زادینی ایاق النده
الان ؛ بیچارکان امتی ظلما قتل ایدن ؛ اندلسده حکومت اسلامیه‌نك
انمحا واضمحلالنه سبب اولان ؛ غرناطه‌یی الیله دشمنه تسلیم ایدن ؛
آلچق ابوعبدالله الصغیرك اولوسی بو طوپراق التنده‌در » کلاملرینی
چوریبوبده طوپراغی‌ده تلاوت ایدن جزءلرك ایشیده‌جکدر) .

(عائشه حبی)

جلد اولده (ص ١٥٥) ایما اولندیغی اوزره سلطان سلیم ثانی ندیمه‌سی
اولان مشهور (حبی قادین) درکه شاعرهٔ بی‌نظیردر عاشق چلبی وقنالی
زاده حسن چلبی تذکره‌لرنده محرر اولدیغنه کوره موما الیها شیخ یحیی
نبیره‌سی ومشار الیه سلیم ثانینك شاهزاده‌لکنده استادی بولنان وشیخ
آق شمس الدین حضرتلرینك احفادندن اولان شمسی چلبینك حلیله‌سی
اولوب سرای همایونه اومناسبتله ملازم وشهریار مشار الیهه مصاحب
ومنادم اولمشدر .

تذاكر شعرا اصحابنك متفقا بيانلرينه كوره (عائشه حى) طائفهٔ زنانده
شعردن دم‌زنان اولانلرك مثلا رومده كندندن اول كلدران ايدن (مهرى)
و (زينب) وعجمده (جلايى) و (آفاقى) و (جهان) و (دلشاد)
خاتونلرك اولى وارجحى واول زمرهٔ دنك و بلكه بعض شعراى روم ذكورك
بيله اشعر وافصحى در . كندينك غزلياتى وقصائد ومثنوياتى وازجمله
(خورشيد وجمشيد) (٥) اسمنده اوچ بيك بيتدن زياده برمنظومهٔ نفائس
نكاتى اولوب ابيات آتيه منظومهٔ مذكوره مندرجاتنك نمونهٔ نفائسى اولمق
اوزره اخذ وانتخاب قلنمشدر :

(در رغبت دعا)

دعا تمثيلى يوسف كبى هردم * كيم اكا مشتريدر خلق عالم
ويرر هر كيشى مقدورنجه كوهر * انك تا مشترى يسندن اولار
سن اولدك شمدى هم اول زن مثالى * چون عرض ايلدى يوسف جمالى
كتوروب نيجه رشته انده برزن * خريدار اولدى اكا جان ودلدن

بونلرى شبب نظم كتاب ياد جميل ودعاء خير خواهشندن عبارت اولديغنى
افاده اوزرينه سويلمش اولمغله لطافتلرى خفى دكلدر .

(در وصف آب)

صولر شوريده حال اولمشيدى غايت * چون احوالى ايلردى شكايت
صورحمت خطنى ايلردى تحرير * نسيم اول آيتى ايلردى تفسير

(در وصف نقاش)

انك كبى دى نقش ايچنده استاد * صو اوزره نقش ايدردى صانه سين باد

(در وصف خروش دريا)

كيوب باشدن اياغه جمله جوشن * دكز بردمده اولدى شاهه دشمن
يوزينى چين ايدوب كوزلر و كوملر * ابندن صاچلور هردم كوپوكلر

مؤخرا موما اليهانك سلطان مراد ثالثه دخى منادمه‌سى اولمغله سلطان
مشار اليهك شو غزل ملمعلرينه آتى الذكر نظيرهٔ بليغه‌يى سويلمشدر

(غزل سلطان مراد)

أقسمت الى الرب هو الحى جليل * فرد أحد قادر الله جميل
خاليمى نه حاجت كه بيان ايده زبانم * الدمع من العين على الحال دليل
البته بو حالدن اويارك خبرى وار * فى القلب من القلب الى القلب سبيل

(٥) اطه قوبك زاده‌نك هامش شقائقده ٨١٠ تاريخنده متوفى اولان احمد الكرمانى‌يه نسبت ايتديكى جمشيد وخورشيد بونك غيرى اولمق كركدر .

عاشق نیجه صاغ اوله چوسندن اوله آیرو * العاشق من هجرك فان وعليل
حاشاکه (مراد) ایلیه غیریلره میلی * قلبی لك من مهد الى اللحد يميل

(نظیرهٔ حبی قادین)

فوضت الى الله هو الرب جليل * حی صمد دام له الفضل جميل
یوق وارلغن اثبات ایچون غیره تکلف * العقل له يشهد والنقل دليل
عدل ایلسون اول شه که بوله حقه تقرب * الشرع شريف والى الله سبيل
آقسه نوله دل عارضك آبن کوروب ای جان * الجنس الى الجنس كما قيل يميل

بو نظم شهه نیجه نظیره دیه (حبی) * فى الحزن مضى العمر هى الآن عليل

کرك استعمال الفاظ عربیه جه وکرك معانی دقیقهٔ شعریه جه حبی خانمك غزلی سلطان مراد مرحومك غزلیله مقایسه قبول ایتمز درجه ده فائقدر . هله دردنجی بیت بیاغی بر دیوان شعرد کر راده ده رائقدر . غزلك صوك بیتی کندینك او عصرده اختیار بولندیغنی اشراب ایتمکده در .

کاتب چلبی مرحومك کشف الظنونده اولان افاده سنه کوره مومًا الیها فى الاصل اماسیه شهرندندر

راستدر رفتارمز ماننده میل توتیا * بز هزاران دیدهٔ مخموره کیرمش چیقمشز

بیت بدیعی دخی انك زادهٔ طبع وسیعیدر .

عصری علماسندن (محمد وصولی) افندی که شعرادن وطریق علیه رجالندن اواوب (منلا چلبی) دیمکله بنام ایدی : مومًا الیهایه داماد اوله رق استانبول قضاسنه قدر اعتلا ایتمش اولدیغی جهتله (حبی منلاسی) دیو تلقیب اولنمش اولدیغی (حرف الحاء) فصلنده بیان ایدلمشیدی حدیقة الجوامعده اثر خیری اولان فندقلی جامع شریفنك بیانی صره ده مومًا الیه (منلا چلبی) صاحبة الترجمه حبی قادینك زوجی اولمق اوزره بیان اولنمش وبو ایسه تواریخ وتذاکره مخالف بولنمش اولدیغندن تصحیح واخطارینه ابتدار اولندی .

(عائشة ست العيش)

قاضی علاء الدين الحنبلی کریمه سی اولوب حافظ شهاب الدين احمد بن علی ابن حجر العسقلانی حضرتلرینك (انباء الغمر فى أبناء العمر) نام اثر معتبرلرنده ٨٤٠ سنه سی وفیاتی صره سنده مذکور مشاهیردندر که شهرتلری علم حدیث جهتیله در . جدی فتح الدين العسقلانینك مجلس نفیس تحدیث

وتدریسلرینه حاضر اولمشلر ومصر وشام محدثلرندن اولمق اوزره نیجه ذوات فخامدن اجازات عدیده المشلردر . ولادتلری یدییوز التمش سکز سالنده اولوب کندیلری خیر وخط جید صاحبی بر محدثهٔ محترمه ایدیلر طلبه اندن پك چوق شی روایت ایتدی . مومالیها قاضی عزالدین ابن قاضی المسلمین برهان الدین بن نصرالله الحنبلینك والده سیدر .

(عائشه بنت الخطیب)

خطیب عبدالرحیم بن بدرالدین بن جماعه کریمه سی وقاضی القضاة برهان الدین بن جماعه نك همشیره سی اولوب بو دخی انباء ابن حجرده مذکور محدثاتندر یدییوز سکسان طقوز تاریخنده عازمهٔ دار عقبی اولمشدر .

(عائشه بنت سعد)

عشرهٔ مبشره دن اولان سعد بن ابی وقاص الصحابی رضی الله عنه حضرتلرینك کریمه سی اولوب ضروب امثال عربیه دن (أبطأ من فند) مثلنك منشائی اولان (فند) لك سیده سیدر . مرقوم (فند) مشار الیها حضرتلرینك آزادلیسی ایدی : برکون مشار الیها حضرتلری مرقومی مدینهٔ منوره ده اکمکجی فرنندن آتش کتورمك ایچون اننه برکورك ویروب چارشویه کوندرمشیدی : مرقوم چارشویه چیقدیغنده مصره کیدیجی برقافله یه تصادف ایتمکله انلره اویه رق مصره عزیمت وبرسنه اوراده اقامتدن صکره عودت ایلدیکندن فرندن آتشی الوب اوه عجله وسرعت ایله کلمکده ایکن ایاغی سورچوب ییقلمقله النده اولان آتش دوکیلوب پراکنده اولمغین عجله سنه پشیمان اوله رق (تعست العجلة) دیمش ایمش : بنابرین بریره کیدوب کجیکن کیمسه حقنده (ابطأ من فند) وبطائته تعریض سیاقنده (تعست العجلة) دینلك امثالدن اولمشدر :

(عائشه بنت طلحه)

عشرهٔ مبشره دن اولان وفرط سخا وسماحتلرینه مبنی (طلحة الخیر) و (طلحة الفیاض) لقب مادحلریله ملقب وموصوف بولنان حضرت طلحه رضی الله عنهك کریمه سیدرکه جلد اولده حرف الذال فصلنده مذکور (ذات الاذنین) جنابلریدر . کندیلری من جهة الام حضرت ابی بکر افندیمزك حفیده سی یعنی کریمه لری ام کلثوم حضرتلرینك

كريمه سيدر . فوق العاده كوزللردن اولوب كبر اذنلرندن ماعدا قصورلرى اولمديغى ملابسه سيله ضره‌لرى بولنان (ست سكينه) رضى الله عنها حضرتلرى انى (ذات الاذنين) ديو تلقيب ايتمشدر ديليلور .
مشار اليها ثقات صحابيات و يا تابعياتدن اولوب رواياتلرى بين المحدثين شائع ومعتبردر كنديلرينك اخبار واشعار عربه سعهٔ اطلاعلرى وغزارت علم وفضيلت وتدبير ودرايتله اشتهارلرى منكر دكل ايسه ده شهرت جماللرى سائر كماللرينى اوتديرر درجه ده بولنديغندن كتب ادبيه اصحابى همان داستان حسن وآنلرى ايله اشتغال ايتمكده وكويا مشار اليها حضرتلرى « حق تعالانك بكا احسان ايتمش اولديغى نعمت جمالى كيسه‌دن كتم واخفا ايتمك استمم » ديو تستر ايتميه‌رك وجهنى عالمه كوسترر اولديغنى وحتى ابو هريره رضى الله عنه حضرتلرى بركون بالتصادف مشار اليهانك كمال جمالنى كورمسيله « سبحان الله كأنها من الحور العين » ديو حيرت وتعجبده قالديغنى نقل ايتمكده‌درلر .
مشار اليهانى تيزه‌سى بولنان حضرت عائشة الصديقة رضى الله عنها ابتدا كندى برادر زاده‌سى عبد الله بن عبد الرحمن بن ابى بكره كه مشار اليهانك كندى دائى زاده‌سنه اعطا وتزويج ايدوب اندن (عمران) و (عبد الرحمن) و (ابو بكر) و (طلحه) نام درت اوغلى ايله (نفيسه) نامنده برقزى اولمش و بونلردن طلحة بن عبد اللهك جوانمردان ايچنده (طلحة الجود) ديو نامى قالمشدر . زوجى عبد اللهك ارتحالندن صكره مشار اليهانى مصعب بن الزبير حضرتلرى تزوج ايتمشدر كه انكله سابقة الترجمه (سيده سكينه) حضرتلرينى برلكده نكاح ايدايوب هربرلرينه بشر بوز بيك درهم مهر اعطا ايتمش و بو مبلغك بر مثلنى ده آغرلق اوله‌رق ويرمشدر . اشته بوسرفندن طولاييدر كه مشار اليه مصعبى برادرا كبرلرى (عبد الله بن الزبير) رضى الله عنه حضرتلرى (قدّم أيره وأخر خيره) ديو اوم وتعبير بيورمشدر . تفصيل احوالى وترجمهٔ حقيقت حالى ايچون اغانينك اونجى جلدينه مراجعت اولنه .
پدرلرينى شهادتندن اوتوزسنه صكره رؤيا سنده كوروب مدفون اولديغى يردن تشكى ايتمش اولديغنه مبنى مشار اليها جثهٔ شريفهٔ جناب طلحه‌يى بهيتنها بولوب چقارددرق بصره‌ده قبرشريفلرينك حالا مشهور اولديغى محله دفن ايتدرمشدر .

(استطراد)

ذكر اولنان (طلحة الخير) و بتعبير ديكر (طلحة الفياض) ايله (طلحة الجود) دن صكره برده (طلحة الطلحات) واردر كه او (طلحة بن عبدالله بن خلف الخزاعى) در تاريخ كاملده مذكور اولديغى اوزره موما اليه سلم بن زياد بن ابيه زماننده سجستان واليسى ايدى اوراده وفات ايلدى اودخى اسخيادن اولمغله انلره ملحق اولدى حقنده

رحم الله اعظما دفنوها * بسجستان طلحة الطلحات

دينلدى اه « اعظم طلحة » سبكنده اولمغله مضاف ايله مضاف اليه ميانى تفريق اولنمشدر : مضافه تنوين الحاق اولنديغى ايچون غلط اولمشدر كذا فى شرح ديوان امرئ القيس اه قاموسده طلحة الخير وطلحة الفياض ايله طلحة الجود دخى براشدير يله رك رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرى حضرت طلحه يى احد وقعه سنده (طلحة الخير) ايله وذات العشيره غزوه سنده (طلحة الفياض) ايله وحنين ملحمه سنده (طلحة الجود) ايله تسميه بيورديلر دينيلوب موما اليه طلحة بن عبدالله الخزاعى حقنده دخى والده سى صفية بنت الحارث بن طلحة بن ابى طلحة بن عبد مناف اولمغله (طلحة الطلحات) اطلاق اولندى دينلمشدر اه فلينظر تم الاستطراد .

(عائشه بنت عبدالله)

اصحابدن عبدالله بن عبدالمدان الحارثى كريمه سى اولوب زمان حضرت معاويه ده مصيبتديده اولانلردن وفصحاى تابعياتدندر . عمزادهٔ خير الناس (عبيد الله بن العباس) رضى الله عنه حضرتلرينك حليله سى ومشار اليه ايسه خلافت حضرت مرتضاده يمن واليسى بولنمغله حضرت معاويه خلاف جناب مرتضاده اوله رق شامده تقرر ايدوب بلاد وولات على اوزرينه عسكر چيقارمقده اولديغى صره ده (بسر بن ارطاة) اسمنده برآدمى دخى قرق تاريخنده برمقدار عسكر ايله يمن اوزرينه سوق ايلمشيدى موما اليه (بسر) ابتدا مدينهٔ منوره يه و بعده يمنه وارمش اولمغله مدينهٔ منوره يه صولتى اثناده اورانك طرف حضرت عليدن واليسى بولنان ابو ايوب الانصارى حضرتلرى كوفه ده حضرت على جانبنه فرار ايتمش اولديغى مثللو مرقومك يمن اوزرينه ورودى صره سنده عائشه نك زوجى و اورانك واليسى بولنان مشار اليه عبيدالله بن عباس

حضرتلری دخی یمندن فراره مجبور اولهرق عائله‌سنی اوراده ترك ایتمش وقائن پدری اولان عبد الله حضرتلرینی یرینه قائمقام براقمش ایدی (بسر بن ارطاة) کلوب مشار الیه عبداللهی ومخدومنی وحضرت علی طرفداری اولمسی لازم کلان دها سائر اعیان ومجیرانی برر برر قتل واعدام ایلدکدن صکره عبدالله بن العباسك صاحبهٔ الترجمه عائشه‌دن متولد (عبدالرحمن) و(قثم) نام ایکی مخدوم معصومنی دخی والده‌لرینك کوزی او کنده بوغازلتمشدر بیچاره عائشه او آجی ایله شعورینی ضائع ایدرك کزدیکی یرده شو بیتلری سویلر اولمشدر

یامن أحس بابنی اللذین هما * کالدرتین تشظی عنهما الصدف
یامن أحس بابنی اللذین هما * مخ العظام فمخی الیوم مزدهف
یامن أحس بابنی اللذین هما * قلبی وسمعی فقلبی الیوم مختطف
من ذل والهة حری مدلهة * علی صبیین ذلا اذ غدا السلف
نبئت بسرا وماصدقت مازعموا * من افکهم ومن القول الذی وصفوا
أنحا علی ودجی ابنی مرهفة * من الشفار کذلك الاثم یقترف

بونلردن اوچ اولکی ابیاتده‌کی حرف ندایه بدل تاریخ ابی الفداده (ها) واقع اولمشدر (احس) کلمه‌سی احساسدن فعل ماضیدر که همزه‌سی ازاله ایچون اولمغله قتل ایله ازالهٔ حس ایتمك معناسی مراد در (بابنی) تعبیرنده همزهٔ ابن برای وزن قطع اولنمشدر . ابن قتیبه‌نك (کتاب المعارف) نده بنیهٔ تصغیر ایله (احس بنی) واقع اولمغله وزن مستقیمدر (مزدهف) برنسنه‌یی الوب کیتمك وهلاك ایتمك معنالرینه اولان ازدهافدن و(مختطف) قاپمق معناسنه اولان اختطافدن اسم مفعوللردر (حری) جکری یانق خاتون (٦) دیمکدر (مدلهه) مدهوشه معناسنه‌در (ودجان) بوینده اولان ایکی بیوك طمردر (مرهفه) قلیجی کسکین ایتمك دیمك اولان ارهافدن اسم مفعولدر. مآل ابیات « ای بنم صدفندن آیرلمش ایکی در دانه‌سی کبی اولان چوجقلرمه قیان ؛ وی بنم ؛ کمکلرم ایچنده‌کی ایلیکم مشابه‌سنده اولان یاوریلرمی اهلاك ایله بنی ایلیکسزقویان وی بنم ؛ قلبم وقولاغم مرتبه‌سنده بولنان اوغلرمی هلاك ایلیان ؛ بن ارتق بوکونکی کون قلبمه مالك دکلم . بنم کبی حیران وسوزان ؛ واسلاف کزینك کندرانندن رو ذایل و بدبخت قالمش ایکی اولادی اوجندن

(٦) الحرى كالعطشى وزناً ومعنى وفى الحديث فى كل ذات كبد حرى أجر أى فى اروائها وهو عام مخصوص بحيوان محترم أعنى ما لم يؤمر بقتله منه

سرکردان و پریشان برقادینی خوار وحقیر ایلدك . بن بسری ایشتمش وحقنده اولان سوزلره اینانامش ایدم . ظالم : چوجقلرمك کردنجکارینه بیلمش بیچاق اوردی . گناهده بو بله قزانیلور » دیمکدر اه
مشارالیه عبدالله بن عباسك مذبوح اولان مذکور ایکی ولدینك والدهلری (ام الحکم جویریة بنت خویلد بن قارظ) اولدیغنه دائر دیخی تاریخ کاملده برروایت واردر .

(عائشه بنت العجمی)

قاضی القضاة شهاب الدین ابی جعفر احمد بن العجمی کریمهسی اولوب امام شیوطینك جملهٔ اساتذهسندن بولنان محدثات بنامدندر . سکزیوز اون تار یخنده مهد آرای وجود اولمشدر .

(عائشه بنت العدل)

زین الدین ابراهیم بن احمد بن عثمان بن عبدالله بن غدیر الطائی الدمشقی کریمهسی اولوب (ام محمد عائشه) دیدکاری ادیبهٔ مشهورهدرکه محدث علاء الدین بن صدر الدین ابن المنجا زوجهسی ایدی . جدی یابجی زاده معناسنه اولهرق (ابن القواس) دیو معروفدر کندینك برقاچ کره حجی ومدت مدیده مکهٔ مکرمهده مجاورتی واردر
صلاح الدین صفدینك (عنوان النصر) نام اثر مرغوبنده بیاننه کوره موما الیهایه (ابن مسلمه) ایله ادبای بنام وشاعران نامدارانندن (مکی بن علان) و (البهازهیر) و (ابن ربلاق) و (ابن دفترخان) و (الاسلیمانی) و (النور علی بن سعید) و (التلعفری) علوم ادبیهدن اجازت ویرمشلردر ولادتی تقریبا التیوز قرق بش تاریخنده اولوب یدییوز اون سکز سنهسی ذی القعدهسنك التیسنده وفات ایتمشدر رحمها الله تعالی .

(عائشه بنت علی)

علی بن محمد بن عبد الغنی بن منصور الدمشقی کریمهسی وحافظ شمس الدین الحسینینك زوجهسی اولوب انباء ابن حجرده مذکور مشاهیردن وشام شریف محدثاتندندر . ابن حجر عسقلانی حضرتلرینك بیانلرینه کوره موما الیها زوجیله برابر محدث ابن الخبازدن ومرداویدن ودها متأخرلردن استماع احادیث و بعده تحدیث ایتمشدر . وفاتی یتمشی کچکین اولدیغی حالده سکزیوز اون بش سالنده در .

(عائشه بنت محمد)

ابن احمد بن محمد بن عثمان بن المنجا (ام الحسن بنت عزالدين التنوخيه الدمشقيه) اولوب بودخی انباء ابن حجرده مذکور محدثاندندر ٭ محدث عبدالله بن الحسين بن ابی التائب دن وسائرندن استماع ایتمش ومتعدد ذواتدن اجازت المشدر ٠ ابو بکر الدشتی وتقی سليمان وعيسى المطعم واسماعيل بن مکتوم ووزيرة بنت المنجا کنديسنه اعطای اجازت ايليان ذوات جمله سندن اولوب مومااليها ذوات مشار اليهمدن روايتجه تفرد ایلمشیدی ٠ ابن حجر حضرتلری دیرکه ٭ بن کنديسندن کتب کبار حديث واجزاء شريفه اوله رق پك چوق شی اوقودم ٭ کنديلری دمشق الشامده عمرلری طقسانه قريب اولديغی حالده سکز يوز اوچ سنه سی ربيع الآخرنده يا خود اندن صکره کی آيده ارتحال دار آخرت ايلمشدر رحمها الله تعالى

(عائشه بنت محمد)

محدث محمد بن عبد الهادی المقدسی کريمه سی اولوب (المسندة الکبيرة) ديدکلری محدثهٔ مشهوره در که اسناد حديث امر مهمنده مهارت فوق العاده سی اولمق شرفنهٔ مبنی بين المحدثين (مسندهٔ کبيره) ديو توصيف اولنه کلمشدر ٠ بخاریٔ شريف شرحی قسطلانيده وعنوان صفديده ذکری واردر اجازتی (حجار) نام محدث نامداردن اولوب طول مدت معمريتی جهتيله محدث مشار اليه مأذونلرينك خاتمه سی اولمشدر ٠ اندن بالاجازه روايت حديث ايليانلرك خاتمه سی دخی اساتذهٔ امام سيوطيدن اوله رق جلد اولده حرف الهمزه فصلنده ذکر اولنمش اولان (امة الخالق) جنابلريدر

(عائشه بنت محمد)

محدثيندن محمد بن المسلم بن سلام بن البهاء الحرانی کريمه سی ومحدث محاسنك همشيره سی بر محدثهٔ معروفه در که برادری اندن اخذ حديث ايتمشدر (اسماعيل بن احمد العراقی) وابن النور البلخی ديو معروف اولان (محمد بن ابی بکر) وآنف البيان (محمد بن عبد الهادی المقدسی) و (ابراهيم بن خليل) و (عبدالرحمن بن ابی الفهم البلدانی) و (فرج القرطبی) و (البلخی) و (ابن عبد الدائم) و (العماد عبدالحميد) کبی

مشاهیر مشایخ محدثیندن استماع فقه وحدیث ایلیوب بعده نشر واجازه ایتمش ونشر وافاده‌جه عصرنده تفرد ایلمشدر . صلاح الدین الصفدی ایله خواجه زاده‌سی ابوهریره شام شریفده اندن اجازت المشلردر . محدث عبدالله بن المحب ایله انك اولاد وطلابی بتون موما الیهادن استفادهٔ علم ایتمشلردر . کندیسی خیروفضیلت ومع ذلك فقر وضرورت اربابندن ایدی جوالهه اقله تعیش ایلرایدی . التیوز قرق یدی تاریخنده دنیایه کلوب یدیوز اوتوز التی شوالنده آخرته کیتمشدر رحمها الله تعالی .

(عائشه بنت محمد) بروسه یلدیرم بایزید عصری علماسندن اولان شیخ محمد الجزری حضرتلرینك بنات مخدراتندن بریدرکه خواجه تاریخنده محرر اولدیغی اوزره دیکر همشیره‌لری (سلمی) و(فاطمه) ایله جملهٔ اهل علم وفضیلت اولوب وراء پرده‌دن طلابه تقریر علم ایدرلر ایدی .

(عائشه بنت معاویه)

معاویة بن المغیرة بن ابی العاص بن امیه کریمه‌سی اوله‌رق (بیضاء) دیمکله معروفه در امویه‌دن ابوالولید عبدالملك بن مروانك والده‌سیدر .

(عائشه بنت المعتصم)

خلفای عباسیه‌دن معتصم باللهك کریمه‌سی اولوب ظرافت طبع اربابی اولان زنان سخنسنجاندندر . محکیدرکه کندینك (ملیکه) اسمنده برجاریهٔ دلاراسی اولوب جاریهٔ مزبوره‌یه (عیسی بن قابس) اسمنده برذات علاقه بند تعشق اولمغله وجاریه‌نك دخی کندی طرفنه میل محبتی قزانمش بولنمغله کندیسی جاریه‌یی کورمدکجه آرام ایده‌مز اولدیغی کبی جاریه دخی سیده سندن فرصت بوله بیلدکجه اکا عرض دیدار ایتمدن کندیسنی الماز اولمش ایدی (عائشه بنت المعتصم) بونلرك بو حالرینه مطلع اولدقده جاریه‌یی تکدیر وتوبیخ ایله سرایده برمحله حبس وتوقیف ایتمش اولغله عیسی بن قابسك بوندن طولایی وجه مرادی عابس واندیشهٔ آمالی منقبض اولمشیدی رازدار ومحرم اسراری اولان احبابندن برینه دردینی آچدقده اوکیمسه‌ده عائشه بنت المعتصم : شاعره وادیبه وفاضله وظریفه برخاتوندر اهل فضل وادبه محبت ورعایتی ومزاح ولطائفه میلی واردر : برمناسب شی اهداسیله کندیسنه لطائف نوعندن اوله‌رق برقاچ بیت یازوب

بوالاسن احتمالکه خوشنه کیدوب مرادکه مماشات ایلر » دیو رأی ایلمکله عیسی بن قابس همان خانه‌سنه کاوب برهدیهٔ مناسبه ایله شو بیتلری یازوب یوللادی

کتبت الیك ولم احتشم * وشوق المحبین لاینکتم
وانسی یتیم بمن قدعلمت * فان غاب عن بصری لایتم
فنی علیّ بهـا وارحمی * بتربة والدك المعتصم

(یعنی) شونی سکا عار وحجاب اتمیه‌رك یازدم : چونکه داشدکانك شوقی کتم قبول ایدرشی دکلدر . بنم انس ونشاطم سنك بیلدیکك برذات ایله‌در : اکر اوذات بنم کوزمدن پنهان اولورسه نشـاطم تمام اولماز . ابمدی پدرك معتصمك خاکی حرمتنه مرحمت ایدوب انکله بنی منتدار ایله .

عائشـه بنت المعتصم ابیات مرقومه‌یی اوقودقده « شاشدم شو احمق حریفك ایشنه » دیوب خنده‌ناك اولدی . بعده خدمه‌سندن برینه « ملیکه‌یی آل : شو حریفه کوتور » دیو امر ایتدی وابیات مسروده‌یه جواب اوله‌رق شو بیتلری یازدی

أتانی کتابك فیما ذکرت * وما أنت عـندی بالمتهم
فخذها الیك کما قدطلبت * علی الرغم من أنف من قدرغم
ولاتحتبسها الوقت المبیت * کما یفعل الرجـل المغتلم

ما آلی کوندردیکی منظومه‌نك وصوایله مسؤلی اسعاف اولندیغنك ونزدنده کندینك بوخصوصجه مسؤل ومتهم اولمدیغنك بیانی وفقط جاریه‌یی کیجه آلیقو یماموق تنبیهنی حاویدر .

(ملیکه) اوکون اقشامه‌قدر موما الیهك یاننده بولنوب عودت ایده‌جکی صره‌ده سیده‌سنه تقدیم ایتمك اوزره موماالیه اکا برشقه یازوب ویرمشیدیکه ایچنده شو بیتلر وار ایدی

سألتها قبلة فضنت * ولیس ذافعل من تعشق
ولم أزل خاضعا لدیها * أضرع قدامها وأقلق
فما رأتنی لذاك أهلا * ولارعت من لها تملق
فعـاتبیها عنی فقلبی * من شدة الوجد قدتمزق

(ملیکه) کلوب عائشه بنت المعتصمه کاغدی تقدیم ایدرك مشار الیها ما آل ابیاته مطلع اولدقده خادمه « کوتور : بوجاریه ارتق انکدر . بن انی

ارسال ایتدیکم وقت ملکمدن چیقارمشیدم » دیدی . و بیتلره جواب اوله‌رق شو نظمی یازوب یوللادی

سمعت ماقلت من محال * ولست فی ذاك بالمصدق
قد خبرتنی بان فاها * بفیك طول النهار ملصق
فاشکر علی مارزقت منها * فلیس کل العباد یرزق

بونلردن عیسی بن قابسك ابیاتی ملیکه‌نك اوکون کندیسنه دواعیء وصالجه بیله مطاوعتی اولمدیغی افاده‌سیله سیده‌سندن مظهر عتاب اولمسنی تمنیدن عبارت اولوب عائشه‌نك ابیاتی دخی موما الیهك بو افاده‌ده مصدق اولمدیغی بیانیله هر کسك نائل اوله‌میه‌جغی بویله بر نعمته مظهریتندن طولایی تشکر ایتمسنی آمردر .

(عائشه بنت النسیف)

محدثیندن ابو بکر النسیف بن عیسی بن منصور بن قوالج الدمشقی کریمه‌سی ومحدث بدر الدین بن قوالجك عمزاده‌سی اولوب شام محدثاتندن وابن حجر عسقلانی حضرتلرینك (انباء الغمر) نام اثر معتبرلرینك ۷۹۳ سنه‌سی وفیاتی صره‌سنده مذکور مشاهیردندر . قاسم بن مظفردن ومحدث مشهور حجاردن وذوات سائره‌دن روایت حدیث ایتمشدر وفاتی سنهء مذکوره شوالنده وقوع بولمشدر .

(الشیخة عائشة بنت یوسف الدمشقیة)

درتیوز اواسطی مشایخندن عبدالله الهروی حضرتلرینك احوال ساوکه دائر اولان (منازل السائرین) نام کتابلرینی اختصار ایدوب (الاشارات الخفیة فی المنازل العلیة) تسمیه ایلمش اولان خاتوندر .

(عائشه) حضرت صدیقه‌دن ماعدا اوله‌رق صحابیاتدن یدی نفر خاتونك دخی اسملری یدرکه انلر (عائشه بنت جریر بن عمرو) و (عائشة بنت الحارث ابن خالد) و (عائشـة بنت ابی سفیان بن الحارث) و (عائشة بنت عبد الرحمن بن عتیك) و (عائشة بنت عمیر بن الحارث) و (عائشة بنت قدامة ابن مظعون) و (عائشة بنت مجرد) در . عائشهء اخیره‌نك تابعیه اولمسی مرجحدر کما فی اسد الغابة اهـ

(عائشة) برده اعیان شامدن برجری باشی قزی اسمیدرکه تاریخ نعیماده بیك التی سنه‌سی وقائعی بقیه‌سنده مذکور صاحب غریبه‌در : مزبوره

اوتار بحده شام شریف آلای بکی بکر بکك زوجه سی اولوب سنهٔ مذکوره ربیع الآخرینك اون سکزنجی جمعه کونی وقت ظهرده وحملندن هنوز اوچ ماه مدت مرورنده توأم اوله‌رق ایکی ولد وضع ایتدکدن صکره بر جراب القا ایدوب شق اولندقده تام الاعضا هنوز حیات سرایت ایتمامش اون درت ولد ظهور ایلش . وانلرك بالکز ایکیسی ارکك واون ایکیسی قز بولنمش ایدی . نعم دیرکه بومقوله امور حد امکاندن دور دکلدر : حکما بوکا غلط طبیعت دیرلر . کثرت ماده واعتدال مزاج وقوت طبایع اعانتی ایله قوت مصوره تحملی مقداری ماده‌یی تقسیم وتصویر ومحلك وسعتنه کوره تناسب اعضایی تتمیم وتصغیر ایدوب مبدأ فیاض جانبندن استعداد وقابلیته کوره روح بخش اولنور اهـ

تحفدرکه (عائشه) اسمی عربده بعض رجاله دخی آد اولمشدر از جمله (عائشة بن نمیر بن واقف) قاموسده مذکور اولدیغی اوزره برکیسه‌درکه مدینهٔ منوره قربنده واقع (بئر عائشه) اکا مضافدر . و (عائشة بن عثم) کذلك عربدن برارکك کیسه‌در برشیئی پك صیقی ومحکم ضبط ایدن کیسه حقنده مضروب اولان (أضبط من عائشة) مثلنك منشأیدر وقصهٔ مثل بودرکه مرقوم عائشه برکون دوه‌لرینی صوارمق ایچون قویو باشنه کوتوروب وقوغه‌یی طولدرمق ایچون برادرینی اشاغی‌یه ایندیروب مزبور قویو ایچنده قوغه طولدرمغه مشغول ایکن یوقاروده دوه‌لر ازدحام ایلك وقویونك اغزی ایسه واسع بولنمق حسبیله هنوز حدیث السن بولنان دوه‌نك بری قویویه یوارلندیغی صره‌ده عائشه چابك طاورانوب قویروغنی قویونك اغزی دیوارینه صقشدرمقله اشاغی‌یه صالیویرمیوب محکم ضبط ایتمشیدی قرنداشی اشاغیدن «ای برادر مدد : هلاك اوله‌جغم» دیو حیقردقده «ذاك الی ذنب البکرة» ای الی انقطاع ذنبها (یعنی) بکره‌نك کنج دیشی دوه دیمکدر : اکر قویرغی قوپار ایسه اوزریکه دوشوب هلاك اولورسین والا برشی اولماز» دیمش اولمسیله وهرنه‌حال ایسه قویرغی الندن صالیویرمیوب هزار زور وزار ایله دوه‌یی چکوب چیقارمش اولمغله حقنده (أضبط من عائشة) دیو ضرب مثل اولنمشدر .

(عابدة بنت محمد الجهنیه)

مستقیم زاده مرحومك (تذکرة الخطاطین) نام اثر بهیننده مذکور

مشاهیردندر که مرحوم مشارالیهك افاده‌لرینه کوره موما الیها وزرادن عمر بن شیرز نام کیسه‌نك اهلی اولوب خطاطه وفاضله وشاعره ایکن نحو محوه مائله (و) *
زن در آمد از طریق نیستی * کفت من خالك شما ام نی ستی
ما آیله بی وجودی وفنا حالاتنه نائله ایدی . تنوخی (نتف المحاضره) نام اثرنده أشعاریني اشعار وفضلني تذکار ایدر اهـ بلفظه .

(عابدة المدنیه)

اندلس ادیبه‌لرندن اولوب اورایه شرقدن کچمش اولان فضلا جمله سندن وجاریه جنسندندر . اندلس امراسندن (دحون) دیمکله معروف اولان (حبیب بن الولید المروانی) نك ام ولدی ایدی . فی الاصل مدینهٔ منوره مولدانندن قره یاغز برقز اولوب (مسلمة بن عبدالملك) که وقتیله استانبول اوزرینه کلوب غلطه‌یی فتح ایله سور منهدمی داخلی اولان محلی واوراده کائن عرب جامعنی بنا ایتمش وغلطه‌یی (مدینة القهر) تسمیه ایلمشدر انك طورونی اولان محمد بن یزید بن مسلمه‌نك عمو که‌سی ایدی انی دحونه اوباغشلایوب موما الیه دخی مزبوره‌یی الوب اندلسه کوتوردی ودانش وتربیه‌سندن ممنون اوله‌رق کندیسنه اوطه‌لق ایدندی . موما الیهانك اکرچه حسن وآنی یوق ایدی ولکن مزیتی چوق ایدی : امام دارالهجره اولان ومذهب وموطأ صاحبی بولنسان امام مالك رضی الله عنه حضرتلرندن وسائر مدینهٔ منوره علماسندن حدیث روایت ایدر ایدی . اون بیك حدیث شریف روایتی اولدیغی واحادیث شریفه‌یی اسانیدیله صاحب شریعت علیه اکمل التحیة افندیمزه قدر رفع وایصال ایدر بولندیغی (نفح الطیب) نام اندلس تاریخنده مسطوردر رحمها الله تعالی .

(عاتکة بنت زید)

فصحای صحابیاتدن اولوب زید بن عمرو بن نفیل کریمه‌سی وحضرت عمر افندیمزك عمزاده‌سی وعشرهٔ مبشره‌دن سعید بن زید رضی الله عنه حضرتلرینك همشیره‌سی بولنان حضرت عاتکه‌در حسنا ودانا برخاتون ایدی . ابتدا کندیلرینی حضرت ابابکر رضی الله عنه افندیمزك مخدومی (عبدالله) بعده حضرت (عمر) بعده حضرت (زبیر) و بعده حضرت (حسین) رضوان الله تعالی علیهم اجمعین تزوج ایتمشدر وقعهٔ دلسوز کربلاده حضرت حسینك بوزلرینی ابتدا یردن قالدرن وحقلرنده

وحسينا فلا نسيت حسينا * أقصدته أسنة الاعداء (*)
غادروه بكربلاء صريعا * جادت المزن فى ذرى كربلاء

دیو مرثیه خوان اولان اشبو (عاتکه) رضی الله عنها حضرتلری بدر · بحکمته تعالی زوجلرینك جمله سی شهیدا ارتحال دار آخرت بیورمشلردر · انلردن هر بری حقنده عاتکه حضرتلرینك بشقه بشقه مرثیه لری واردر صره سیله آتیده ایراد اولنه جقدر · زوج اولی اولان عبدالله بن ابی بکر رضی الله عنه حضرتلری کندیسنه اولدرجه مفتون اولمشدیکه اوسببله کسب وکاردن وجهاد ایله اشتغالدن فراغ وحتی بر جمعه نمازینی بیله انك یوزندن فوت ایلمشلر ایدی بناء علیه پدرلری حضرت صدیق رضی الله عنه « بو خاتون سنك دین ودنیاکه مانع اولیور : بونی شن ترك وتطلیق ایتمایسین » دیو امر وتنبیه بیورملریله بیلرنده بالضروره بر مفارقت رجعیه واقع اولدی لکن جناب عبد الله بو مفارقته بردرلو تحمل ایده میوب آه وواهه دوشه رك

أعاتك لا انساك ما ذر شارق * وما ناح قمري الحمام مطوق
أعاتك قلبي كل يوم وليلة * لديك بما تخفي النفوس معلق
لها خلق جزل ورأي ومنطق * وخلق مصون في حياء ومصدق
فلم أر مثلي طلق اليوم مثلها * ولا مثلها في غير شيء تطلق

دیواشك حسرت وندامت دوکدیکنه پدرلری اطلاع ایله ترحم ایتدکلرندن مشارالیهمانك بینه الهرینه مساعده بیوردیلر · ابیات آتیه جناب عبد الله ك بعد الرجعه سویلدیکی بیتلردر

أعاتك قد طلقت في غير ريبة * وروجعت للامر الذي هو كائن
كذلك أمر الله غاد ورائح * على الناس فيه الفة وتباين
ومازال قلبي للتفرق طائرا * وقلبي لما قد قرب الله ساكن
ليهنك أني لا أرى فيك سخطة * وانك قد تمت عليك المحاسن

(استطراد) کربلاء حقنده قاموس مترجمی عاصم افندی مرحومك شو بیتی
دم اولمازکیم وجودم خون غمله اولمیه آلود
بو جسمك آب وخاکی خون ودشت کربلادندر
بهر سنه محرم الحرام آینده مذکور کربلا ترابنده جابجا دم اوننده قزللق ظهوری منقول اولدیغی اعتقادینه مبنیدر (انتهى)

(*) تقول أقصد السهم اذا اصاب فقتل مكانه واقصدت حية فقتلته ·

فانك ممن زين الله وجهه * وليس لوجه زانه الله شائن

مشاراليه حضرتلری عاقبة الامر طائف محاربه‌سنده املش اولدقلری اوق زخمیله وفات ایتدکلرندن (عاتكه) حضرتلری حق مشار الیهده شو مرثیه‌یی سویلمشدر

رزئت بخير الناس بعد نبيهم * وبعد أبي بكر وما كان قصرا
فلله عينا من رأى مثله فتى * اكر واحمى في الهياج وأصبرا
اذا شرعت فيه الاسنة خاضها * الى الموت حتى يترك الموت أحمرا
فآليت لاتنفك عيني سخينة * عليك ولاينفك جلدي أغبرا
مدى الدهر ماغنت حمامة ايكة * وماطرد الليل الصباح المنورا

(یعنی) اول ذات ایله مصاب اولدم بنکه : حضرت پیغمبر وجناب صدیق اکبردن بشقه باجمله ناسك خیرلیسی ایدی وتقصیری یوق ایدی ؛ محضا مکافات الهیه‌یه قالمش اولور اول کیمسه‌نك دیده‌لری که : جنك وغوغاده اك زیاده صبر وثبات ودشمن اوزرینه دونه دونه جمله‌دن اعلی حمله وهجوم ایدیجی اویله بر یکیت دها کورمش اوله : اویله بر بهادر ایدیکه هرطرفدن کندیسنه مزراقلر چورلدیکی حالده محابا ایتمیه‌رك ایچلرینه طالوب موت شدید ایله وفات ایدنجه قدر جهاد وثبات ایلمشدر (بعده بطریق الالتفات زوجنه خطابا) یاهو : ارتق بن بوندن بویله دنیا طوردقجه چشمم سنك اوزرینه اغلایوب حرارتلنمکدن وجسمم اثر یأس وماتم ایله غبار آلود حزن والم اولمقدن منفك وخالی اولمامق اوزره یمین ایتمشمدر . ایشته ما آل مرثیه بوندن عبارت اولوب کندینك بوعزمیله برابر زوج محترملری عبد الله بن ابی بکر حضرتلری دخی طلاقندن حین رجعتنده کندندن صکره کیمسه‌یه وارمامق اوزره مشارالیهایه بر باغچه باغشلامشیدی وقتاکه عبد الله بن ابی بکر حضرتلرینك شهادتلری وقوعیله مشارالیها بی زوج قالدیلر : عدتلرینك انقضاسنی متعاقب حضرت عمر الفاروق رضی الله عنه افندیمز کندیلرینی تزوجه طالب اولدیلر . زوج اولیله بینلرنده بویله برشرط اولدیغنی مشارالیها درمیان ایتمسیله فاروق اعظم حضرتلری « استفتا ایت » دیو بیوردیلر . انلرده کیدوب علی المرتضی رضی الله عنه افندیمز حضرتلرینه طانشدقلرنده مشار الیه حضرتلری « او باغچه‌یی عبد الله‌ك ورثه‌سنه رد وترك ایله : بعده قوجه‌یه وار » دیو افتا

بیورملریله حضرت عاتکه فتوای جناب مرتضی ایله حضرت عمره وارمش وانلرك دخی وقوع شهادتلرنده حق عالیلرنده متعدد مرثیه‌لر سویلمشدر عاتکه حضرتلرینك ذکر اولنسان « فآلیت لاتنفك عینی سخینة » الخ بیتی اوزرینه حضرت مرتضی ایله عروسین ارەسنده ولیمه اقشامی بعض لطائف جریان ایتمشدر . مشارالیهانك حق جناب فاروقده سویلمش اولدیغی مرثیه‌لرك الك رنکینی ابیات بائیه‌سیدرکه بر صورتی بو محله درج اولنمشدر

عین جودی بعبرة ونحیب * لاتملی علی الامام النجیب
فجعتنی المنون بالفـارس المعـ * ـلم یوم الهیـاج والتلبیب
عصمة النـاس والمعین علی الدهر غیاث المنتاب والمحروب
قل لاهل الثراء والبؤس موتوا * قدسقته المنون کأس شعوب

(نحیب) فریاد وفغان ایله اغلامق (هیاج) قتال (تلبیب) خصومت حالنده برینك یقاسنی طوپارلیوب بوغازندن چکمك (منتاب) مصـاب (محروب) مالی النان مظلوم معنالرینه‌در (فارس معلم) دیو بهادرلق علامتی طاقنمش وشجاعت وبسالتی بللو اولمش سـواری‌یه دیرلرکه (معلم) لفظی باب افعـالدن اسم مفعولدر . بونلردن برنجی بیتك مآلی : کوزینه خطـابا « ای چشم : اشکریز اولوب فریاد وزاری ایله اغله : نجیب وشریف اولان امیر المؤمنین حقنده اغلامقدن اوصانمه » دیمك اولوب ایکنجی بیت ایله اوچنجی بیت المنالك ارتحـال وافتراقی اولدیغی حضرت مشـارالیهك هنکام حرب وستیزده میدان بسالتك یکه تازی وفارس ممتازی ومظلومینك هربار پشت وپناهی اولمق کبی خصائل حمیده ایله توصیفنی متضمندر . دردنجی بیت دخی خطـاب زبون یعنی میدانه خطاب طریقیله « بوندن بویله کرك اهل ثروته وکرك ارباب فقر وضرورته سویله که : اواسونلر . زیرا حضرت عمره اولم آیریلق کاسه‌سی صونمش اولمغله حامیسز قالدیلر » مآلنده‌در .

(با) قافیه‌سنده اوله‌رق (عاتکه) حضرتلرینك حضرت عمر رضی الله تعالی عنه حقنده شویله بر مرثیه‌سی دها اولدیغی کامل ابن اثیرده کورلمشدر

* فجعنی فیروز لادر دره * بابیض تال للکتاب نجیب *
رؤف علی الادنی غلیظ علی العدا * أخی ثقة فی النائبات منیب
متی مایقل لایکذب القول فعله * سریع الی الخیرات غیر قطوب

ویروى عصمة الله بدل قوله عصمة الناس منه

بودخی حضرت مشار الیهك تمامی اوصاف جمیله‌لرینی حاکی اولوب (فیروز) دن مراد مشارالیه حضرتلرینك قاتلی اولان ابولؤلؤ النصرانیدر (لادر دره) تعبیری « لا کثر خیره » معناسنده بددعادر (قطوب) وزنا ومعنی عبوس کبیدر اه مشار الیهانك حق حضرت عمرده شویله برمرثیهٔ دالیه‌لری دخی واردر

من لنفس عادها أحزانها * ولعین شفها طول السهد
جسد لفف فی اکفانه * رحمة الله علی ذاك الجسد
فیه تفجیع لمولی غارم * لم یدعه الله یمشی بسبد

(شفها) ضمیری عینه راجع اولوب (شف) ضعیفلمك معناسنه‌در (سهد) وزنا ومعنی سهر کبیدر که کیجه او یقو اویویه مامق حالیدر (غارم) مدیون معناسنه‌در . لم یدعه الله الخ جمله‌سی صفة بعدالصفة اوله‌رق فقرکلیدن کنایه‌در (سبد) اصل لغتده برمقدارجه قیل معناسنه‌در . هیچ برشیئه مالك اولمیان کیمسه حقنده (ماله سبد ولالبد) دیرلرکه بونك اصل معناسی او کیمسه‌نك نه بر مقدار قیلی ونه برمقدار یونی واردر دیمکدر .

حضرت عمر رضی الله عنه افندیمزدن صکره حضرت (عاتکه) عشرهٔ مبشره‌دن (زبیر) رضی الله عنه حضرتلرینه وارمشلر ایدی انلرکده وقعهٔ جمل بوزندن شهادتلری وقوع بولمغله چونکه مشار الیه حضرتلری حضرت علینك خلافکیرلکنده اصرار ایتمیه‌رك دونوب کلورکن وادی السباع نام محلده براغاج التنده خوابه وارمش اولدقلری حالده (عمرو بن جرموز) دیدکاری منحوس واروب مشارالیهی غدرا قتل ایلمکله (عاتکه) حضرتلری حق مشار الیهده مرثیه اوله‌رق شو ابیاتی سویلمشدر

غدرابن جرموز بفارس بهمة * یوم اللقاء وکان غیر معرد
یاعمرو لو نبهته لوجدته * لاطائشا رعش الجنان ولاید
شلت یمینك ان قتلت لمسلما * حلت علیك عقوبة المتعمد
ان الزبیرلذو بلاء صادق * سمح سجیته کریم المشهد
کم غمرة قد خاضها لم یثنه * عنها طرادك یاابن فقع القردد
فاذهب فاظفرت یداك بمثله * فیمن مضی ممن یروح ویغتدی

(فارس بهمة) اضافتله عسکرك یکتا سواریسی دیمکدر چونکه (بهمة)

ضم با وسكون ها ايله كمال قوت وسطوتندن طوتيلوب قاپيله جق برى اولميان
بهادر معناسنه كلديكى كبى عسكر معناسنه دخى كلور (يوم اللقاء) اعدا ايله
ملاقات كونى يعنى محاربه زمانى معناسنده اوله‌رق انك ظرفيدر (معرد)
فرار ايديجى ديمكدركه فرار ايتمك معناسنه اولان تعريددن اسم فاعلدر
(او نبهته) اوياندرمق معناسنه اولان تنبيهدن ماضئ مخاطب اوله‌رق
جملهٔ شرطيه‌در جزاسى (اوجدته) جمله سيدركه اودخى ماضئ مخاطبدر
(طائش) خفت معناسنه اولان طيشدن مأخوذ اولوب عطف تفسيرى
قرينه سيله بوراده خوف حاليله حاصل اولان تلاش مقصوددر ولفظ
مذكور (لا) حرفى واسطه‌سيله برمفعول مقدر اوزرينه معطوفدركه
نظم كلام «اوجدته باسلا مقاوما لاطائشا» سبكنده‌در (رعش الجنان)
مرتعش القلب معناسنه‌دركه خائفلر حالبدر (شلت يمينك) صاغ الك
چولاق اولسون يعنى قوزيوب قالسون مآلنده جملهٔ دعائيه‌در . بو بيت
شروح الفيه شواهدندن اولغله (شلت) كلمه سنده شينك فتحى شراحك
تصريحلرينه كوره ضمندن افصحدر فعلك لزومنه باقيلورسه فتح متعيندر
(ان قتلت لمسلما) جمله سنده‌كى (ان) مشدد ومكسور اولان (انّ) نك مخففى
اولوب عملدن ملغا اولديغى ايچون خبرينه لام فارقه داخل اولمشدركه
ان نافيه‌دن فرق ايتمشدر . فقط اشبو ان مخففه نك مدخولى «وان كانت
لكبيرة الا على الذين هدى الله» آيت جليله سنده اولديغى كبى افعال
نواسخدن اوله‌جغنه مبنى بوشاذ دوشمشدر (ذو بلاء صادق) مجرب
الصدق وصحيح العزيمة معنالرينه‌در (ابن فقع القردد) ذليل كيمسه نك
اوغلى ديمكدر (فقع) فى الاصل برنوع منتار اسمى اولوب با فى نفسه عدم
مقبوليتندن واياقلر التده چكنور نباتدن اولديغندن وياخود كوكسز
ودالسز بولنديغندن ذليل وحقير معناسنده مستعار اولمشدر . معناى ذلتى
بردرجه دها تأكيد ايچون يموشاق ير معناسنه اولان «قرقر» ه اضافتله
پك حقير كيمسه حقنده (اذلّ من فقع القرقرة) ديلمك امثالدندر
چونكه كوكسز شيئك يموشاق يردن نزع واخراجى دها آساندر . بوراده
بالعكس صلب ومرتفع محل معناسنه اولان (قردد) ه اضافتى ضرورت
قافيه‌يه مبنى اولمق كركدر : بوضرورتك نظم شعر اربابنه خمسه‌يه
(اربعه) ديدرته‌جك درجه‌ده تأثيرى اولديغى جلد اولده (ام البنين)

عنوانده اولنان افادادن اكلاشلمشيدى . اغانى بعضلرنده اشبو (عنها طرادك يا ابن فقع القرد د) مصراعى (يوم نقع القرد د) ديو تحريف اولنمشدر .

تحرير ماآله كلنجه : (برنجى بيتك مآلى) ابن جرموزك حضرت زبير كبى سوارلر ايچنده اشى اقرانى بولنماز ومحاربات ومقاتلاتده دشمندن قاچماز بر بهادر بيهمتايه غدر ايتمش اولديغنى افادهدن عبارت اولوب (ايكنجى بيت) مرقوم ابن جرموزه خطابا « سن اكر انى او باندرمش اوليدك لرزان وهراسان دكل : قوى الجنان بولوردك » ماآلندهدر كه مرقومك برمنوال مشروح مشار اليهى او بوريكن قتل ايتديكنى مشعردر (اوچنجى بيتك مآلى) الك چولاق اولسونكه : سن او يله برمؤمن كاملى عمدا قتل ايتدك . قاتل متعمدك عقوبتنه كه جزاى قصاصه اوغرايهسين . ديمك اولوب (دردنجى بيت ايله بشنجى بيت) دخى حضرت مشار اليهى نام عاليلرينى ياد ايدرك عزم صحيح وكرم نفس صاحبى اولدقلريله توصيفدن صكره ابن جرموزه خطابا « بهى مسكين : جناب زبير نيجه مهلكه معركه يه طالمشدرده سنك كبى ذليلارك مدافعهسى انى وجهه عزيمتندن روكردان ايتمامشدر » مآلندهدر (التنجى بيت) ينه مرقومه خطابا « ارتق جهنم اول كيت كه : سن شمدى يه قدر او يلهسنه دستدراز ظفر اولهمامشيدك » ديمكدر اه

ابن جرموز خبيث رأس حضرت زبيرى الوب حضور جناب مرتضايه كتوردكده على المرتضى حضرتلرى پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرينك قاتل جناب زبير اولان كيمسهنك اهل نار اولهجغى حقنده اخبارى متضمن بولنان (بشروا قاتل الزبير بالنار) حديث شريفنى مرقومه تبليغ بيوردقلرنده شقاوتى ايجابى مرقوم اولوقت دخى شو هذيانى ايتمشيدى

أتيت عليا برأس الزبير ❊ وقد كنت أحسبها زلفة
فبشر بالنار قبل العيان ❊ فبئس البشارة والتحفه
وسيان عندى قتل الزبير ❊ وضرطة عير بذى الجحفة

حضرت زبيردن صكره (عاتكه) نك محمد بن ابى بكر حضرتلرينه واردیغى مستطرفده محكى ايسهده اغانيده واسد الغابهده او يله بر روايت اولميوب

مشار اليهانك حضرت زبيردن صكره انجق حضرت حسين رضي الله عنه افنديمزه زوجه اولدقلري وانلردن دخي برمنوال مذكور مفارقت موت شهادت ايله طول قالدقلري محرردر .

مشار اليهايي تزوجه برارلق حضرت علي رضي الله عنه افنديمز دخي طالب اولمشلر ايسه ده مشار اليها « يا اميرالمؤمنين : سني اسيركرم . زيرا هركيمه واردم ايسه مقتول اولدي » جوابني ويرمش اولمغله صرف نظر بيورمشلردر عبدالله بن عمر رضي الله عنهما حضرتلرندن مرويدركه « هركيم مرزوق شهادت اولمق استر ايسه عاتكه بنت زيدي تزوج ايتسون » بيورورلر ايدي . (اشأم من طويس) مثلنه مظهر اولان واجمال شآمتي اوائل جلد اولده (ام طويس) عنوانندە كذران ايدن (طويس المغني) ايسه بو احوالي يعني ازواجنك بتون دوچار مرك شهادت اولملريني برمجلسده حضرت عاتكه حقنده شين شآمت اولمق اوزره ياد و تعداد ايتمشدر .

(عاتكه) اوبله برعفيفهٔ عفتمآب ايديكه حضرت زبير رضي الله عنهك تحت تزوجنده بولنديغي خلالده مشار اليهك غيرت مفرطه‌سي زوجه‌لرينك جامعه چيقملرينه بيله مساعد اولمامسيله واو وقتلرده ايسه نسوانك جماعتده حضورلرينه حسب الديانه برشي دينيله‌مز اولديغي جهتله برصباح نمازنده عاتكه حضرتلري جامعه كيدر ايكن حضرت زبير اندن اول چيقوب مسجد شريفك يقيننده بريرده كيزلنه‌رك صاغريسنه اليله برفسكه اورمشيدي (عاتكه) حضرتلري اندن صكره جامعه كيتمكي ترك ايدوب حضرت زبير رضي الله عنه دخي « سز ارتق جامعه چيقماز اولدكز » ديو متجاهلانه سؤال بيوردقلرنده مشار اليها ما وقعي حكايه ايله (ناس آزمش : بزم بوندن بويله جامعه كيتمز الويرميه‌جك) جوابني ويرمشدر . رضي الله تعالى عنها وعن ازواجها واخيها .

(عاتكة بنت شهده)

ملوك امويه‌دن اولان وليدبن يزيدك جاريه‌سي سابقة الترجمه (شهده) نك قزي اولوب انا قز ايكيسيده خاننده وفنون شتاده قزي اناسندن داناده ايدي . بعض بسته‌لري وحضور وليدده خاننده جاريه‌لره كنديسنك شو بيتده

ياصاحبيّ دعا الملامة واعلما * ان الهوى يدع الكرام عبيدا

اولان بسته‌سنی مشق و تعلیم صره سنده قزلردن بری مصراع ثانی یی (ان الهوی یدع الرجال عبیدا) اوقویه‌رق (کرام) بدانده (رجال) تلفظ ایلمکله (عاتکه) نك همان لاجل التصحیح بیتلرنده ابتذال ایله متعارف اولان (بندار) نام زیتون یاغجی یی یاد ایدرك « اوده ارککدر فقط کرمادن معدودمیدر » مآلیله (ویلك بندار الزیات العاض بظر امه رجل أفی الکرام هو) دیو باغردیغی کتاب الاغانینك التنجی جلدنده مذکوردر وهو نقد جید .

(عاتکة بنت عبدالمطلب)

جد نبی اولان عبدالمطلب بن هاشم کریمه‌سی اولوب عمات جناب سید الکائناتدن اولان عاتکه درکه فصحای نساء قریشدن ایدی . اسلامی مختلف فیه اولوب اشهر اقواله کوره افندیمز صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك عمه‌لری یعنی خاله‌لری ایچنده سابقة الترجمه (صفیة بنت عبد المطلب) حضرتلرندن غیری شرفنده اسلام اولان اولمامشدر . جلد اولده (اروی) و (صفیه) عنوانلرنده بیان وتعداد اولندیغی اوزره عبدالمطلب جنابلرینك کریمه‌لری و افندیمز صلی الله علیه وسلمك خاله‌لری التی همشیره و جمله‌سی شاعره صاحب سجیه اولوب پدرلرینه حین احتضارنده سویلمش اولدقلری مرثیه‌لر هر برینك ترجمه سنده سرد وتحریر اولنمشیدی . صاحبة الترجمة عاتکه‌نك دخی سویلمش اولدیغی مرثیه‌نك برصورتی مسامرات جناب محیی الدینده سائر امثالی مثلاو یك یا کلشلی یاصلمش اولدیغندن لطف حق ایله بالتصحیح بومحله درج اولنمشدر

أعینیّ جودا ولا تبخلا * بدمعکما بعد نوم النیام
أعینیّ واستعبرا واسکبا * وشوبا بکاءکما بالتدام
أعینیّ واستخرطا واسجما * علی رجل غیر نکس کهام
علی الجحفل الغمر فی النائبات * کریم المساعی وفیّ الذمام
علی شیبة الحمد واری الزناد * وذی مصدق بعد ثبت المقام
وسیف لدی الحرب صمصامة * ومردی المخاصم عند الخصام
وسهل الخلیقة طلق الیدین * وفٍ عدملیّ صمیم اللهام
تبنك فی باذخ بیته * رفیع الذؤابة صعب المرام

(أعینیّ) کلمه‌لرنده همزه حرف ندا و (عینیّ) لفظی یاء متکلمه مضاف

اسم مثنی اولوب (جودا) و (استعبرا) و (اسكبا) و(واسنخرطا) و (اسجما) كلمه‌لری دخی عینیله خطاب اوله‌رق كوز یاشی دوكمك معنالرندن مشتق بر فعل امر مثنادر (لاتبخلا) كلمه‌سی ایسه بخلدن یعنی امساك اشك ایتمك معناسندن نهی حاضر مثنی اولوب (شوبا) كلمه‌سی دخی برشیی برشیئه قاتمق وقارشدرمق معناسنه اولان شوبدن كذلك صیغهٔ امر مثنادر (التدام) افتعال وزننده نوحه‌كر اولان قادین حین ماتمده اللر یله سینه‌سنه اورمق معناسنه‌دركه أفعال اهل جاهلیه‌دن ایدی (نكس) نونك كسری وكافك سكونی ایله شخص زبون معناسنه‌در (كهام) سحاب وزننده افتاده وعملمانده اولان آدم معناسنه صفتدركه دوشكون اختیار تعبیر اولنور (الجحفل الغمر) فتح غین ایله جیش كثیر معناسنه‌دركه ممدوحی

لیس علی الله بمستنكر * أن یجمع العالم فی واحد

وفقنجه عسكر عظیم مقامنده طوتمشدر (نائبات) شدائد وبلیات دیمكدر (ذمام) ذال معجمه ایله كتاب وزننده اضاعه‌سی مستوجب مذمت اولان حق وحرمتدر (شیبة الحمد) لقب جناب عبد المطلبدر (واری الزناد) معین ومددكار معناسنه‌در عربلر برخصوصده كندیسنه یاری ومعاونتله ایشنك حصوله باعث اولان آدمه « ورت بك زنادی » دیرلر (مصدق) مطلع وزننده اوله‌رق صدق معناسنه‌در (مردی المخاصم) تركیبنده‌كی (مردی) میمك كسری والفك قصری ایله هلاك معناسنه اولان ردادن مشتق اوله‌رق اصابت ایتدیكنی قتل واهلاك ایلیان حجردر . مثلده « كل ضب عنده مرداته » دینیلور (وف) وفی دركه لاجل الضروره تخفیف اولنمشدر (عدملی) عینك ومیمك ضمیله مسن وقدیم آدمه دینوركه نوحی تعبیر اولنور (صمیم اللهام) ضم لام ایله خالص الجیش دیمكدر (لهام) فی الاصل یوتمق معناسنه اولان لهمدن فعالدركه « لهمت الشیء ألهمه » دیرلر ابتلعته معناسنه : قال الراجز

كالحوت لایرویه شیء یلهمه * یصبح عطشان وفی البحر فمه

بوندن اخذ ایله عسكره (لهام) تسمیه اولنمشدر (تبنك) بانك نون اوزرینه تقدیمیله تأصل معناسنده فعل ماضیدر فاعلی (بیته) قولیدر (باذخ) عالی معناسنه‌در . تحریرماله كانجه : بالادن درت بیت كندی كوزلرینه

خطابا » ای دیده‌لرم : اشکریز ماتم اولوب اغلایك : وسینه‌زن شیون اولوب چاغلایك : شول ذات خجسته خصاله که هنوز پیر افتاده دکل بلکه کال قوت و کفایتندن شدائد جهانه مقاومتجه اشکر بیکران حکمنده در . مساعیسی جمیل ووقع وحیثیتی حمایه همتی جزیلدر » ما آنده اولوب باقی ابیات اربعه دخی عبدالمطلب جنابلرینی (شیبة الحمد) اقب مادحیله بادی وحق والازنده خلقه معاونت وصدق واستقامت وسخا وشجاعت وعلو شان ومنزلت اوصاف ممدوحه‌سنی ایرادی متضمندر اه

موما الیهانك حماست وشجاعت اوزرینه اولان ابیات آتیه‌سی دخی دیوان الحماسه‌نك باب اولی اواخرنده کورلمشدر

سائل بنا فی قومنا ❋ ولیکف من شر سماعه
قیسا وما جمعوا لنا ❋ فی مجمع باق شناعه
فیه السنوّر والقنا ❋ والکبش ملتمع قناعه
بعکاظ یعشی الناظرین اذاهم لمحوا شعاعه
فیه قتلنا مالکا قسرا وأسلمه رعاعه
ومجدلا غادرنه بالقاع تنهشه ضباعه

(سائل) مسائله دن فعل امردر (بنا) عنا معناسنه‌در مفعولی اولان (قیس) دن قیس عیلان مقصوددر (ولیکف الخ) لفظنك ظاهری امرك سماعه متعلق اولسی ایسه‌ده حقیقتده امر مخاطبه تعلق ایتمشدر مراد (واکتف اذا سألت من الشر بالسماع دون العین) دیمکدر مرام توجع واستفظاع وشر واقعی اعظامدر (شناع) شناعت که قبحده تجاوز حد دیمکدر (سنور) فتحتین ایله و واوك فتح وتشدیدی ایله زره طرزنده برنوع لباس حربدر که دربدن معمولدر (قنا) مزراق معناسنه‌در (کبش) بوراده رئیس دیمکدر قناعدن انك باشنده اولان توغلغه مقصود اولوب التماع دخی لمعان معناسنه‌در . لمعانندن ایچون سرابه دخی «یلمع» اطلاق اولنوب «کذوب کیلمع» دیو ضرب مثل ایدیلور (یعشی) فعلنك فاعلی بیتك عروضی واقع اولان (شعاعه) لفظیدر (اعشاء) شبکور قلمق معناسنه‌در (قسرا) قهرا وکرها دیمکدر (رعاع) دیو سفلهٔ ناسه دینور (مجدل) مصروع علی الارض معناسنه‌در (غادرن) فعلنك فاعلی جماعت خیله راجعدر (قاع) زمین مستوی معناسنه‌در (تنهش) فعلی

برشئ اغزك اوجيله الق معناسنه اولان نهشدن مضارع مؤنث شنك
انجام واهمالى مساويدر (ضباع) كسر ضاد ايله صرتلان معناسنه
اولان ضبعك جمعيدر اه

كتب سيرده محكى اولديغى اوزره اشبو (عاتكه بنت عبد المطلب) هجرت
سنيه وقوعندن صكره مكه‌ده شو يله بر رؤيا كورمشيديكه « دوه ايله
مكهٔ مكرمه‌يه بركيمسه كاوب اى وفاسز جماعت : اوچ كونه‌دك محاربه
محلنه ودوشوب اوله‌جككز يره يتشكز ديو ابتدا مكه ايچنده وبعده كعبه
اوزرنده ندا ايتدكدن صكره جبل ابى قبيسه چيقوب اوراده دخى اوليه‌جه
ندا ايدرك بربيوك قيا قوپاروب اشاغه اتمش . واول قيا پارچه پارچه
اولوب مكه‌نك هرخانه‌سنه برپارچه‌سى اصابت ايلمش » موما اليها
بورؤيادن قبيلهٔ قريشه كه (مكه‌نك اولوقت هنوز كفر وشرك اوزره بولنان
اهاليسنه ديمكدر) برمصيبت ايريشه‌جكنى استدلال ايدرك انى برادرى عباسه
نقل ايتمشيدى وفى الواقع او رؤيا موما اليهانك ظن واستدلالى وجهله
بدر غزاسى حقنه چيقديكه طرف اسلاميانده مشركينه اصابت ايدن
ايلك بليه بو اولشدر . (عاتكه) رؤياسنى برادرينه نقل ايتديكى زمان
هرنقدر محرمانه حكايه ايتمش ايديسه‌ده رؤيانك دهشتى مانع مكتوميتى
اوله‌رق روايت آغزدن آغزه يايلوب ابوجهلك سمعنه واصل اولمغله مرقوم
حضرت عباسه خطابا « يا ابا الفضل : نبوت غالبا سزك قادينلركزه‌ده
سرايت ايتدى » ديو استهزاده بولنمشيدى . اوچنجى كون مقدمهٔ حرب
بدر اولان قافلهٔ ابى سفيان ووروغنلغى خبرى مكه‌ده شائع وعقللر ضائع
اولدى اه

(عاتكه) لفظى صفاتدن منقول اولان اسملردندركه فى الاصل بدننى طيب
وزعفران ايله صاراردان قادينه اطلاق اولنوردى بعده اسم اولدى .
(عاتكه بنت اسيد) و (عاتكه بنت خالد) و (عاتكه بنت عوف)
و (عاتكه بنت نعيم) و (عاتكه بنت الوليد) صحابيه‌لردر . بونلردن
(عاتكه بنت خالد) جلد اولده حرف الالف فصلنده سبق ايدن (ام معبد)
حضرتلريدر رضوان الله عليهن اجمعين . سابقة الترجمه (ام زرع) ك
دخى نام اصليسى بيجورى مرحومك حاشيهٔ شمائلده تصريحنه كوره
(عاتكه) ايدى .

(عاتكة بنت ملائه) اغانيدن نقلا جواهر ملتقطه‌ده ثارات ذات النحيين آلان خاتون اولمق اوزره مرسومه‌در جلد اولده (ام الورد العجلانيه) عنواننده اولان افاده مطالعه بيوريله اه (عاتكه بنت يزيد) عبد الملك الامويتك زوجه‌سی صالحه برخاتوندر (يزيد بن عبد الملك) اندن متولددر . و (عاتكة بنت عبدالله بن يزيد) شاعر مشهور احوصك

يابيت عاتكة الذی أتعزل * حذر العدا و به الفؤاد موكل

ديو تغزل ايتمش اولديغی عاتكه‌در كه يزيد بن معاويه حفيده‌سی ايدی . بيت مرقوم برمشهور قصيده‌نك مطلعيدر : حقنده منقول اولان برظرافت ادبيه آتيده حرف القاف فصلنده (قاسم) عنواننده بيان اولنه‌جقدر . (عاتكه) اسمنده برده حضرت معاويه‌نك كريمه‌سی وار ايديكه اكا ده شاعر (ابو دهبل) آشفته اولوب اشعارنده انی ياد ايلمكله قطع زبانی ضمننده مشار اليه شاعر مرقومه برچوق جائزه‌لر ويرمشدر تكيم اغانينك جلد سادسنده مشروحدر .

(عاتكة الغنويه) عربده نسوان (بنی غنی) دن برخاتون اولوب (رابعة العدويه) حضرتلری كبی ورع وولايت ايله معروفه‌در . احوال صلاح اشتمالی (كواكب دريه) نام طبقات المناويده در .

سيد ولد آدم صلی الله تعالی عليه وسلم افنديمز حضرتلرينك جداتنده يعنی بيوك والده‌لری ايچنده طقوز نفر (عاتكه) كلمشدر كه انلره جملة (عواتك) و اوجهتله پيغمبرمزه (ابن العواتك) تعبير اولنور نتكيم برحديث شريفده (انا ابن العواتك من سليم) وارد اولمشدر . ذكر اولنان عواتكك اوچی سليمدن و التيسی قبيلهٔ سليمك غيريدندر . قبيلهٔ مرقومه‌دن اولان عواتكك بری (عاتكة بنت هلال) دركه اجداد والانژاد نبويدن هاشم بن عبد منافك جده‌نك والده‌سيدر وبری (عاتكة بنت مرة بن هلال) دركه هاشمك كندی والده‌سيدر وبری (عاتكة بنت الاوقص بن مرة بن هلال) دركه وهب بن عبد منافك يعنی ام النبی اولان آمنة بنت وهبك پدرينك كه حضرت فخر دوجهانك والده‌سی جهتيله اولان جده‌نك والده‌سيدر . بونلر مزيد شرف وقرب نسبلری حسبيله حديث نبويده تخصيص بالذكر اولنمشلردر . « انجب من عاتكة » مثلنه منشأ اولان عاتكه انلردن (عاتكة بنت مره) دركه عبد مناف

زوجه‌سی وهاشمك والده‌سی ایدی مطلب عبد مناقدن (هاشم)
و (عبد شمس) و (مطلب) کبی قریش اشرافنك کزیده‌لری اولوق
اوزره اوچ عقب ترك ایلمکله منجبه اولوب نجابنده ضرب مثل اولمشدر .
مجمع الامثالده ابو الفضل المیدانی عواتکی طرز آخر ایله تعداد ایلمش وایش
ذاتا احاطهٔ علم انسابه متوقف مسائلدن اولمغله بو بابده هرکسك معلوماتی
بشقه بولنمش اولدیغندن کامل ابن اثیرده بالخاصه بوخصوص ایچون
جلد ثانینك اوائلنده (ذکر الفواطم والعواتك) عنوانیله معقود اولان
فصل مخصوصه مراجعت لازم کلور اه
(حارث بن حلزة الیشکری) نك قصیدهٔ معلقه‌سنده واقع (عواتك)
حرائر وخیار اولان جوانان طائفهٔ زنان ایله مفسردر .

(عاصیه)

شواعر نساء عربدن وآثاری حماسهٔ ابی تمام منتخبی اولان اشعار مقبوله
صاحبی فصحای بنامدن اولوب ابیات آتیه‌سی دیوان الحماسه‌نك باب ثانیسنده
کوریله‌رك اخذ ودرج ایدلمشدر

أعاصی جودی بالدموع السواکب * و بکی لك الویلات قتلی محارب
فلو ان قومی قتلتهم عمارة * من السروات والروس الذوائب
صبرنا لما یأتی به الدهر عامدا * ولکنما أثآرنا فی محارب
قبیل لئام ان ظفرنا علیهم * وان یغلبونا یوجدوا شر غالب

(أعاصی) لفظنده همزه حرف ندا اولمغله (عاصیه) اسمی علی طریق
الترخیم منادی واقع اولمشدر (دموع سواکب) اشك ریزان معناسنه‌در
(قتلی) مرضی وزننده مقتول معناسنه اولان قتیلك جمعیدر : مرضی
مریضك جمعی اولدیغی کبی . (محارب) رقبیلهٔ خسیسه‌نك اسمیدر
(عماره) عشیرت معناسنه‌در اقسام شعوب وقبائلدندر (سروات)
کرما واسخیا معناسنه‌ٔ جمع الجمعدر و اوك الفه عدم قلبی مابعدی ساکن
اولدیغی سبیله التقاء ساکنین محذورندندر بومحذوردن ناشی شاید الف
مقلوبه حذف اولنسه جمع اصلی اولان سرات صورتنه عودت حاصل
اولور . مفردی سری‌درکه وزنا ومعنی سخی کبیدر جمعنده قیاس اولان
«اسریاء» ایدی زیرا فعله وزنی اوزره جمعلنمك فاعل وزننده اولان
مفردلره مختصدر (روس) بوراده رؤسا معناسنه‌در . مناسبتله معلوم

اولسونکه سرکردهٔ کلابه « رائس » تعبیر اولنور : کو پکلر ایچنده « رائس » قومك رئیسی منزله‌سنده در اه (ذوائب) دخی اعالی معناسنده استعمال اولنمشدر « ذنائب » اسافل معناسنده استعمال اولندیغی کبی . (أثآر) اسعار وزننده اوج وانتقام معناسنه اولان « ثأر » لك جمعیدر (ظفرنا) فعلی باب رابعدن متکلم مع الغیر اولوب « علونا » معناسنی متضمن اولدیغنه مبنی (علی) حرفیله صله لنمشدر . یقال ظفر بعدوه وظفره مثل لحق به ولحقه اه

بو ابیاتنده من بوره محارب قبیله‌سی اللرنده مقتول اولان عشیرتی حقنده اغلامغی نفسنه تکلیف وتوصیه ایله « اکر بنم قوم وعشیرم رؤسا وسر آمدان امت عد اولنور برقبیله النده مقتول اولیدیلر غم ییوب دهرك اویله برمصیبت متمهده‌سنه صبر وتحمل ایدردك : لکن ایش اویله دکل بزم انتقامز (محارب) کبی اسافل ناس اولان برقومده‌در که بزکندیلرینه ظفر بولوب غالب اولدیغمزده انواع لؤم ودنائتی ارتکاب وانلر بزه غالب کلدکلرنده غالبیتلرینی سوء استعمال ایدرلر » مآلیله قبیلهٔ محاربی ذم وقدح ایلمشدر .

(عالیه)

عالیه بنت ظبیان دیدکلریدرکه صحابیات ایچنده قبیلهٔ ربیعه یاخود بنی کلابدن حضرت رسول اللهك برارالق تزوج وترك بیورمش اولدیغی خاتون دیو ذکر ایتدکلریدر . علی مانص علیه ابن الاثیر (۳) و (عالیه) هارون الرشیدك دخی برکریمه‌سیدرکه وزیری جعفر البرمکینك رأی وتنسیبیله عبدالملك بن صالح الهاشمینك مخدومی ابراهیمه تزویج اولنمش وامر زواج امام ابو یوسف حضرتلرینك عقدیله صورت بولمشدر . قصه‌سی کتب تاریخیه‌ده جعفر برمکینك ترجمهٔ حالنده مشارالیهك نزد هارونده نه مرتبه اعتباری اولدیغی تفصیلاتنده مبیندر اه (عالیه) برده تاریخ کاملده تعیین اولندیغی اوزره حاتم طائینك قصه‌سنده اولان خاتونك اسمیدرکه (حاتم) کندی قومی لشکریله بکر بن وائل اوزرینه ایتدیکی غارتده منهزم اولوب اسیر دوشمسیله عنیزه جماعتندن برینك یاننه

(۳) قال فی المواهب عالیة بنت ظبیان تزوجها علیه الصلاة والسلام وكانت عنده ماشاء الله ثم طلقها وقیل من ذكرها وقال ابو سعید طلقها حین ادخلت علیه صلی الله علیه وسلم اه

ویرلشیدی اوخلالده قادینك بری کاوب کندیسنه شوناقه‌یی فصد ایله
دیو ویردیکی دوه کتورمشیدی (فصد) قان المق معناسنه اولمغله عرب
جاهلیه‌نك عادتی قتلق زمانده دوه‌دن قان الوب باغرسق ایچنه طولدیره‌رق
پیشوررلر ومسافرلرینه انی ییدررلر ایدی قرآن کریمده اکلی منهی
اولان دم مسفوح اشته بودر صورت اکلی بو وجهله ایدی اسمنه
(فصید) تعبیر ایدرلر واویله مضایقه وقتنده اکا نائل اولان مهمان
کامران عد اولنغله «لم یحرم من فصد له» دیرلر ایدی قادینك دخی
حاتمدن مطلوبی بو اولدیغی حالده (حاتم) سخای طبعی ایجابی
دوه‌دن قان الوب مسافرینه ییدرمکه آلشمامش اولدیغندن دوه‌یی
بوغازلیویردی . قادین دوه‌یی بوغازلدیغی دیو حیقرمغه باشلادقده کرم
طبعی اشعار ایدر ابیات سویلیه‌رك نهایتنده بنم فصدم بویله اولور
ماکیله (هکذا فزدی انه) دیویردی : (فزدی) کلمه‌سنده زای
صاددن بدلدرکه (فصدی) دیمکدر (انه) لفظی ضمیر متکلم اولان
انا اوله‌رق یاء متکلمی تأکید ایدر الف اوزرینه وقف اولنه‌جق ایکن
شاذ اوله‌رق ها اوزره وقف اولنمشدر . شافیه‌ده وخصوصیله تصحیح
کتبخانه‌مله مطبوع اولان شرحی شیخ رضی ایله سید عبداللهده (وقف)
و(ابدال) بحثلرینه مراجعت اولنه اهـ

حبیبهٔ یزید بن عبدالملك اولان سابقة الترجمه (حبابه) نك دخی اسم
قدیمی (عالیه) ایدی بو اسمده عباسیه‌دن (منصور) و (هارون)
خلیفه‌لرك دخی بر کریمه‌لری وار ایدی .

(عبادیه)

جاریه جنسندن واندلس ادیبه‌لرندندرکه اشبیلیه امیری معتمد بن عبادك
پدرینه منسوبه‌در عباده انی مجاهدالعامری اهدا ایتمشیدی . ادیبه
وظریفه وشاعره وکاتبه برقز ایدی مفردات لغویه‌جه چوق محفوظاتی
وار ایدی ابن قتیبه‌نك (ادب الکاتب) نام کتابی شارحی ابن علیمدن
نقلا نفح الطیبده مذکوردرکه حز بوره عصری علماسنه بعض کلمه‌لرك
یناقلرنده کولر ایکن حادث وبعضلرینك چکه‌لرنده واقع اولان غمزه
وغمزه‌لر حقنده برغریب معلومات ویروب «انك چکه‌ده اولاننه (نونه)

ويناقده اولاننه (فحصه) ديرلر » ديمشدر كه بونلري اول وقت اشبيليه علماسي ايچنده بيلن هيچ بوق ايمش ·   (استطراد)

بومناسبتله خاطره كلمشدر كه مترجم قاموس عاصم فاضلك (غبب) لفظني « تازه ودلبر جوانلرك آوردلري اورتاسنده اولان دائره‌جكاره ديئور » ديو تفسير ايتدكدن صكره « شعرا اكا چاه زنخدان تعبير ايدرلر » ديمسي نابجا دوشمشدر چونكه چاه زنخدان چاه ذقندر آشفته كركلر چاهبدر · يارچاه ذقنم عين وفادر ديرايسه * صقن اي عاشق بيچاره اينانمه چكه‌در نتكيم كنديلري برهان قاطع ترجمه‌سنده بيان ايتمشلردر   (انتهى)

عباده‌نك بداهت طبع شاعرانه‌سي دخي شول رتبه‌ده ايديكه بركيجه مز بوره افنديسي عبادك فراشنده اويومقده ايكن عبادك براندیشه‌يه مبني او يقوسي قاچه‌رق قالقوب اوطورمسي و اوحالده مز بوره‌نك او بومسنه تعريضا شو بيتي

تنام ومدنفها يسهر * وتصبر عنه ولايصبر

انشاد ايتمسي اوزرينه (عباديه) بيدار اولوب شويله ديمشدر

لئن دام هذا وهذا له * سيهلك وجدا ولايشعر

الحق ماقبليله تصل متناسب دوشمشدر ·

(عباسه بنت الفضل)

ائمهٔ اربعه‌دن مجتهد مشهور امام ابو عبدالله احمد بن محمد بن حنبل حضرتلرينك حليله‌لري اولوب محدثاتدن ونساء صالحاتندندر · امام مشاراليه حضرتلري حقلرنده ثنا وستايشده بولنورلر ايدي تاريخ بغداده منقول ومسطور اولديغي اوزره موما اليهانك وفاتي امام مشار اليهك حياتنده واقع اولمغله مشار اليه حضرتلري « ام صالح ايله اوتوز سنه برلكده بولندق · هيچ برسوزده بيتمزده مخالفت واقع اولمدي » ديو حقلرنده حسن شهادت واظهار اثر خشنودي ايلمشلردر امام مشار اليهك (صالح) و (عبدالله) اسملرنده عالم متفقه اوله‌رق ايكي مخدوملري اولوب صاحبة الترجمه عباسه بونلردن يالكز صالحك والده‌سي ايدي صلب مشار اليهدن اندن بشقه ولد كتورمامشيدي · امام مشار اليهك وفاتي ٢٤١ ربيع الاولنده واقع اولوب مخدوملري صالح دخي قاضي اصفهان اولديغي حالده ٢٦٦ رمضاننده ارتحال ايتمشدر · ديكر مخدوملري

(عبدالله) كه انكاه اكتنا ايلمرينه نظرا ايلك اوغلاريدر ايكيوز طقسانه قدر معمر اولوب ٧٧ ياشنده اولديغي حالده سنهٔ مزبوره جمادي الاولاسنده وفات ايلمشدر عباسه نك تحديثي عبد العزيز بن جعفر الحنبليدندر ·

(عباسه بنت المهدى)

خلفاى عباسيه دن محمد مهدى بن عبد الله ابو جعفر منصور بن محمد سجادبن على ابى الخلفاء بن عبد الله ترجمان القرآن ابن عباس عم پاك خير الناس حضرتلرينك كريمهٔ مكرمه لرى ومشهور هارون الرشيدك محترم همشيره لريدر · برخليفه نك قزى و برخليفه نك قزقرنداشى اولوب فضائل دين ودنيايى جامع بربانوى فرشته سيرت ايدى يوز سكسان ايكى سنهٔ هجريه سنده وفات ايتمشدر · مشار اليهايى ابتدا خاندان عباسيه دن محمد بن سليمان بن على تزوج ايدوب انك وفاتندن صكره ابراهيم بن صالح ابن على تزوج ايتمش و او دخى وفات ايلمشدر بعده عيسى بن جعفر تزوج ايتمك استمش ايسه ده شعرادن برينك عباسه يه سابقة الترجمة (دفاق) ده اولديغى كبى ازواجى حقنده شآمتنى ناطق ابيات آتيه ايله خطاب ايتديكنى ايشتكله اندن وازگچمشدر ديرلر

أعباس أنت الذعاف الذى * تضل لديه رقى النافث
قتلت عظيمين من هاشم * وأصبحت فى طلب الثالث
فمن ذا الذى غمه عمره * يعجل بالمال للوارث

اندن صكره عباسه يى جعفر بن يحيى البرمكى هارون الرشيدك اشتراط ايتديكى برشرط لغو اوزرينه كه هارون انلردن هر ايكيسنك يعنى كرك همشيره سى عباسه نك وكرك جعفرك صحبت ومحبتلرينه مفتون اولمغله زمنده ايكيسنك بردن بولنملرينه مجرد مساغ اولمق وكندى مجلسنك غيريده خلوت اولنمامق اوزره تزوج ايدوب بعده عباسه نك احتياليله شرط معهوده رعايت ايده ميه رك عباسه يه تقرب ايدوب چوجغى اولديغى و وقعهٔ برامكه كه جعفر وخاندانك اعدام واستئصاللريدر انك اوزرينه وقوع بولديغى حقنده تاريخلرجه محرر اولان قصه نك اصلى يوقدر اولديغنى ابن خلدون مقدمهٔ تاريخنده بيان ايتمشدر · بوصورتده قصهٔ مذكوره يى تلميح اوله رق ابونواسه معزوٌ اولان ابيات آتيه دخى معناسزدر

ألا قل لامين الله وابن القادة الساسه
اذا ما ناكث سرك أن تفقده راسه
فلا تقتله بالسيف وزوجه بعباسه

اه (عباسه) اسمنده هارونك برده زوجه سى اولديغى كامل ابن اثيرده كوراشدر اه (عباسه بنت احمد) امراى عباسيه دن صاحب مصر امير ابو العباس احمد بن طولونك كريمه سى وآتية الترجمه (قطر الندا) نك خاله سيدر مصرده كندى نامنه بر معموره بنا ايتمشدر . حرف القاف فصلنده بيانى كله جكدر .

(عبدة بنت ابى شوال)

خيار اماء اللهدن وقرن اول اهلندن بصره لى بر مبارك خاتوندركه رابعة العدويه حضرتلرى خدمتنده بولنور ايدى قدس سرهما اه

وعبدة بنت عبدالرحمن بن مصعب بن ثابت بن عبد الله بن ابى قتادة ام احمد الانصارية محدثاتدندر ذكرها الخطيب البغدادى فى تاريخه اه

(عبده) برده عصر امويه وعباسيه شعراسندن (بشار بن برد) نام شاعر اعمانك عشيقه سى بر محبوبهٔ مغنيه دركه موما اليه اكا سسندن (*) تعشق ايتمشيدى حقنده بر خيلى ابيات منيدارى واردر بعضيلرى بروجه آتى ايراد اولنور

وكاعب قالت لا نرابهـا * ياقوم ما أعجب هذا الضرير
هل يعشق الانسان ما لا يرى * فقلت والدمع بعينى غزير
ان كان عينى لا ترى وجهها * فانها قد صورت فى الضمير

ياقوم اذنى لبعض الحى عاشقة * والاذن تعشق قبل العين أحيانا
قالوا بمن لا ترى تهدى فقلت لهم * الاذن كالعين توفى القلب ما كانا
هل من دواء لمشغوف بجارية * يلقى بلقيانها روحا وريحانا

يزهدنى فى حب عبدة معشر * قلوبهم فيها مخالفة قلبى
فقلت دعوا قلبى وما اختار وارتضى * فبالقلب لا بالعين يبصر ذو الحب
فما تبصر العينان فى موضع الهوى * ولا تسمع الاذنان الا من القلب
وما الحسن الا كل حسن دعا الصبا * والف بين العشق والعاشق الصب

اشبو ابيات اخيره اولنى (يزهدنى فى حب مية معشر) ديو بالايه رك انلرى ذوالرمه يه عزو ايدنلر خطا ايتمش اولدقلرى كبى (ميه) يى (عزه) يه تحويل

(*) كوردم بر كوز اوجله كوزلرى كورسيدى اول يارك
كوزلرجه كوزلر الم عمرى برجانانه باقمازدم

ایله ابیات مرقومه کثیر عزه‌نك اولمق اوزره تصحیح ایلیانلر دخی خطاده بولنمشلر وشعرك کنه وحرینه وارمامش اولدقلریبی اورته‌یه قویمشلردر(*) موما الیه بشار بن برده معزو اولان

نظرت فی القصر عینی * نظرا وافق حینی

سترت لما رأتنی * دونه بالراحتین

فضلت منه فضول * تحت طی العکنین

لیتنی کنت علیه * ساعة اوساعتین

بیتلرینی موماالیه مبنی علی الحکایه اوله‌رق مهدی عباسی لساننده سویلمشدر بوقصه کندی مشاهداتی دکلدر · محصول حکایه تزیین الاسواقك جلد ثانیسندن طقسان اوچنجی صحیفه‌ده محرردر · موماالیه زندقه تهمتیله مقتولدر

(عبله)

طلحه وزننده واری الداملی قادین معناسنده اوله‌رق شعبات قریشدن (عبلات) قبیله سنك اناری اسمیدرکه قبیله مرقومه خلقی انکله معروفلردر و (عبله) شعرای جاهلیه‌دن وشجعان عربدن صاحب معلقه (عنترة ابن شداد)ك دخی عشیقه‌سی اسمیدرکه مرقومك اکثر اشعارنده مذکوره‌در· مزبوره‌نك دخی بعض اشعاری بیروت بصمه‌سیله مطبوع اوله‌رق بردفعه مصادف دست مطالعه‌مز اولان دیوان عنتره‌ده مثبت کبی خاطرده قالمشدر·

(عبیدة بنت ابی کلاب)

قرن اول ولیاتندن بصره‌لی برمبارك خاتوندر سادات کرام واولیای عظامدن مالك بن دینار حضرتلریله کوریشور وطبقات امام شعرانیده مصرح اولدیغی اوزره کندیلری عند الناس رابعة العدویه حضرتلرینه ترجیح وتقدیم اولنور ایدی ایکیسی همعصر اولوب (عبیده) رابعه‌دن اول ارتحال ایتمش اولدیغندن بعد زمان (رابعه) وفات ایدرك رؤیاده کورلدکده عبیده‌نك درجات اخرویه‌جه کندینی سابق بولندیغنی سویلمشدر ·

(عبیدة الطنبوریة)

طنبورجی عبیده دیمکدرکه عصر عباسیه مغنیاتندن خوب سیما وخوش صدا وضروب ألحانده یکتا برمحبوبهٔ دلارا ایدی حقنده

أمست عبیدة فی الاحسان واحدة * فالله جارلها من کل محذور

(*) تزیین الاسواق مؤلفی داود انطاکی‌یه تعریضدر ·

من أحسن الناس وجهاً حين تبصرها * واحذق الناس ان غنت بطنبور
دینلمش وما آنده عبیده‌نك حسن ذاتیجه اولدیغی کبی سازنده‌لك وطنبور زنلکده اولان حسنیاتیجه دخی حائز تفوق بولندیغی بیان اولنمشدر . اغانیده مذکور اولدیغی مزبوره‌نك طنبوری اوزرنده « محبتده خیانتدن بشقه‌سی چکیلور » مآلنده اولان بیت آتی آبنوس ایله منقوش ایمش

كل شيء سوى الخيا * نة في الحب يحتمل

(عنابه ام جعفر)

وزیر عباسی جعفر بن یحیی البرمکینك والده‌سی اولان عنابه‌در که برامکه‌نك بر وقت دنیایی طوتمش اولان صیت جاه وجلاللرینك مبدل یأس ومسکنت اولدیغی تاریخدن صکره بوخاتونك حال آفت اشتمالی کتب محاضراتده دولت چند روزهٔ دنیانك مراد اوزره کیمسه‌یه یار و پایدار اولمدیغنی بروجه آتی آجقلی اوله‌رق تعریف ایتمکده‌در کتابلرك تعیین اسامی وذوات امرنده جاری اوله کلان اختلاف روایاتی اوزره او عصرك رجالندن برینك اغزندن ایشیدلمشکه « بر قربان بیرامی کونی والده‌مك یاننه کیرمشیدم نزدنده برمرده قیافت وفقط اهل بیان وفصاحت اختیار برخاتون بولدم . والده‌م « اوغلم تیزه‌که آشنالق ایله » دیو اکا تلطیف ایتمی ایستدی . تلطیف وتحیه ایدرك انك کیم اولدیغنی والده‌مدن سؤال ایله جعفر بن یحیانك والده‌سی اولدیغنی اکلادیغمده تأسف ایتدم ودرجهٔ فقر وسفالتندن تعجب ایلدم قارشولق اوله‌رق بکا « یابنی انما كانت الدنيا عارية ارتجعها معيرها وحلة سلبها ملبسها » یعنی اوغلجغزم دنیا برمتاع مستعار ایمش . معیری رجوع ایدوب آلمش وکویا بر عاریت خلعت ایمشکه اکسا والباس ایدن ینه صویوب چیقارمشدر دیدی . بوقدر مدت عمر ایچنده احوال عجیبهٔ عالمدن نه مشاهده ایلدك دیو سؤال ایتدم « اوضاع عجائب دهردن بری بنم سرکذشتمدر که اوغلم جعفر حیاتده ایکن بویله بیراملرده حضور وخدمتمده درتیوز جاریه بولنور ایدی انکله برابر ینه اوغلم بکا انالق حقنی ایفا ایده‌میور زعمیله شکایت اوزره ایدم . شمدی ایسه بر بیرامه ایردمکه غایت املم ایکی قربان پوستنه نائل اولوبده انك برینی التمه یتاق ودیکرینی اوستمه یورغان ایتمکدر » دیدی بوسوز بکا آشوزی رقت و بردیکندن کوزلرمدن یاش آقه‌رق کندیسنه بشیوز درهم ویردم بیچاره

اولدرجه مسرور اولدیکه از قالدی سوینچ اولومنه اوغرایه جق ایدی . الك کوچ کوردیکك شی ندر دیدم

کل المصائب قد تمر علی الفتی * فتهون غیر شماتة الحساد

ان المصائب تنقضی أسبابها * وشماتة الاعداء بالمرصاد

دیو جواب ویردی بطرز بق التمثل « مصائبك هپسی آلشیاور و چکشدیریلور مقوله‌دندر . شماتت اعدا قدر کوچ برشی اوله‌مز » دیمك استدی . اندن صکره الك کوچ شی اولومدر دیوب « سن اولومی طاتدکمی » دیدیکمده دخی اولومدن مرادی ذل سؤال اولدیغنی اشرابا قطعهٔ آتیه‌یی سویلدی

لاتحسبن الموت موت البلا * لکنما الموت سؤال الرجال

کلاهما موت ولکن ذا * اشد من ذاك لذل السؤال

« موت فنایی سن موت عد ایتمه . اصل اولوم ذلیلمکده اولان اولومدر کرچه انلرك ایکیسیده موتدر فقط مرك ذات موت حقیقیدن اشددر » دیمکدر اه سابقة الترجمه (عباسه بنت المهدی) جعفر برمکینك معاملهٔ زوجیه‌سنی احراز ایچون ایتدیکی احتیالی بو خاتون واسطه‌سیله اجرا ایتمشدر دیرلرکه انلری ابن خلدون تماميله تزییف ایتمشدر .

(عنبة بنت عفیف)

عفیف بن عمرو بن امرئ القیس بن عدی بن اخزمك کریمه‌سی وسخی مشهور حاتم طائینك والده‌سیدر . اوغلی کبی سخای طبعی وسجیهٔ شعری وار ایدی مال ومواشیسی ایله خلقه اکرام واطعام طعام ایدر ونفسی ایچون برشی ادخار ایتمیوب وار بنی محتاجین ومسافرینه ابذال ایلر ایدی . برارالق برادرلری مالنی حجز ایدوب اسراف ایتمسون دیو بالاتفاق انی تصرفدن منع ایلمشلر ایدی برسنه صکره « ارتق یوقسللغك آجیسنی اوکرنمشدر » دیو مالندن یوز قدر دوه‌یی کندیسنه ترك وتسلیم ایلدکلرنده محتاجیندن برخاتون کلوب عرض احتیاج ایتمکله « بن بوندن بویله کیمسه‌یی رد ومحروم ایتمك المدن کلمیه‌جك وجهله یوقسللغك طادینی طاتدم » دیوب النه کچن دوه‌لری کافة اکا ویرمش وشو نظمی سویلمشدر

لعمری لقدما عضنی الجوع عضة * فآلیت أن لا أمنع الدهر جائعا

فقولا لهذا اللائم الیوم اعفنی * فان أنت لم تفعل فعض الاصابعا

فإذا عساكم أن تقولوا لاختكم * سوى عذلكم أو عذل من كان مانعا
وماذا ترون اليوم الا طبيعة * فكيف بتركي يا ابن امي الطبائعا

(معناسى) حيام حق : بنى يوقسللق برصورتله ايجتمشدركه بوندن بويله هيچ بر يوقسللى محروم اتمامك اوزره يمين ايتمشدر . سويليك شو بنى جومردلكله لوم وتعييب ايدنه : بنى عفو ايتسون . اكر ايتمز ايسه غيظ وغضبندن پرمغنى ديشلسون كه بنى بو حالدن واز كچره ميه جكدر . (برادرلرينه خطابا) سز همشيره كزه لوم وتعييدن بشقه برطرز ايله اخطارده بولنسه كز نه اولور : كور يورسكزكه جود وسخا بنم مقتضاى طبع ومشربمدر طبائع ايسه آفرنداش : نصل ترك اولنور ديمكدر اه (عتبة بنت زرارة ابن عدس الانصاريه) برصحابيه خاتوندر اه شاعر ابو العتاهيه‌نك تغزل كردسى اولان (عتبه) مهدى خليفه‌نك جاريه‌لرندن ايدى .

(عثمانيه)

هارون الرشيد زوجه‌لرندن اولوب عبد الله بن محمد بن عبد الله بن عمرو بن عثمان (رضى الله عنه) كريمه‌سيدركه حضرت عثمان بن عفانه منسوبه‌در . پدرينك بيوك والده‌سى فاطمه بنت الحسين بن على بن ابى طالبدر اه كامل .

(عجائز الجنة)

جنتك اختيار خاتونلرى معناسنه اوله‌رق پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرينك خاله‌لرى اولان حضرت صفية بنت عبد المطلب وبالدزلرى اسماء ذات النطاقين وحرم همايونلرى خديجه بنت خويلد وعائشه ام المؤمنين حضراتى مقصوددر . (عجائز) لفظى قوجه قارى معناسنه اولان (عجوز) لك وعلى قول تحقيقا للتأنيث اومعناده مؤنثا مستعمل اولان (عجوزه) لفظنك جمعيدر كتب سير واحاديثده (صفة مزاح النبى) بابنده‌ه رسول اكرم حضرتلرينه برعجوز كلوب يارسول الله بكا دعا ايت ده جنته كيره‌يم ديو نيازمند اولدقده رسالتپناه حضرتلرى جنته اختيار قادين كيرمز مآليله «ان الجنة لايدخلها عجوز» بيورملريله خاتونجغز اغلامغه باشلادقده نستعيذ بالله (انا أنشأناهن انشاء فجعلناهن أبكارا عربا أترابا) آيت كريمه‌سنى تلاوتله اختيارلك جنته اختيار اوله‌رق دكل كنجلرك كيره جكارينى اشراب ايله تلطيف بيورمش اولدقلرى عجوز» انلردن (صفيه) حضرتلريدر نتكيم ترجمه‌لرنده اشعار اولنمشدر .

قالدیکه کتب کلامیه‌ده «وجوب نظر فی معرفة الله» ه معارضه‌ده منقول اولان (علیکم بدین العجائز فانه من أسنی الجوائز) سوزی فطرت اصلیهٔ اسلامیه‌یی التزامی وجناب رب الاربابه اعتماد وانقیادی توصیه‌دن عبارت اوله‌رق ظاهری اوزره تقلیدی آمر دکلدر واوسوز اکثر خلقك بیلدیکی حدیث پیغمبری دخی دکل بلکه کلام سفیان ثوری‌در. شرح مواقفده مذکوردرکه شیوخ معتزله‌دن (عمرو بن عبید) مذهبلری اوزره کفر ایله ایمان آره‌سنده برواسطه ومنزله اولدیغنی ادعا ایتدکده براختیار خاتون نستعیذ بالله (هو الذی خلقکم فمنکم کافر ومنکم مؤمن) آیت جلیله‌سنی اوقویه‌رق «جناب حق عبادی ایچنده مؤمن ایله کافردن غیری برصنف بیان بیورمامشدر» دیمسیله سفیان ثوری حضرتلری مزبوره‌نك بوجواب صوابی اوزرینه (علیکم بدین العجائز) دیمشدر.

(عجفاء)

مرثهٔ مهزوله معناسنه اوله‌رق اندلس ادیبه‌لرندن وذاتا شرق عربستاندن یعنی عراق اهلندن اولوب اوروپایه صکره‌دن انتقال ایدنلردن وجاریه جنسندن خانده وناندن برقزدر. نفح الطیبده مذکور ادیبات اندلس جمله‌سندندر اه

و(عجفاء بنت علقمة السعدی) «کل فتاة بابیها معجبة» مثل عربیسنك قائلی اهل بیان برخاتوندر. مجمع الامثالده مثل مذکورك شرحنده فصاحتی مبیندر.

(عجوز بنی اسرائیل)

مایعول علیه‌ده وامثال میدانینك (اکبر من عجوز بنی اسرائیل) مثلی شرحنده ذکر اولندیغنه کوره نسوان بنی اسرائیلدن شارخ بنت یسیر بن یعقوب علیه السلامدرکه هر یتمش سنه‌ده برتازه‌لنمك اوزره ایکی یوز سنه‌دن زیاده یشامشدر. مایعول علیه صاحبنك اشعارینه کوره حضرت یوسف علیه السلامك زماننده حضرت موسی علی نبینا وعلیه الصلاة والسلام زمانینه دکین معمر اولمش اولدیغندن نعش حضرت یوسفه مصردن حین هجرتده انك تعیین ودلالتی ایله دسترس اولنمشدر اه عرائس امام ثعلبی‌ده بو قصه حقنده برده حدیث روایت ایدلمشدر

اسماء عدددن مائه والفك ومابعدهمانك تمییزی مفرد مجرور اولوب نادر اوله‌رق منصوبا استعمالی دخی وارد اولدیغنه استشهادا ایراد اولنان

(اذا عاش الفتى مأتين عاما * فقد ذهب اللذاذة والفتاء)
يعنى بوراده اوقومق لازم كلمشدر ·
تفسير جلالينده سورهٔ شعراده قوم فرعون حقنده اولان (وماكان اكثرهم مؤمنين) آيت كريمه‌سى تفسيرنده اشبو عجوز بنى اسرائيل (مريم بنت ناموسا) ياخود (بنت باموشا) اولمق و مؤمن آل فرعون حضرت (آسيه) ايله (حزقيل) برده مز بوره‌دن عبارت بولنمق اوزره كوسترلمشدر · اكرچه آيت كريمهٔ مذكوره‌ده (هم) ضميرينك اهل عصر فرعونه ارجاعيله فرعوندن تخليص كريبان ايدن بنى اسرائيلك (يا موسى اجعل لنا الها كما لهم آلهة) و (لن نؤمن لك حتى نرى الله جهرة) مضمون منيفلرينك ناطق اولديغى كفر وملعنتلرى خلاف اثر ايمانلرى اولمق تقريبيله مؤمن آل فرعون همان ذكر اولنان ذوات ثلاثه‌دن عبارت بولنمق اوزره معنى ويرلمسى جلالينده اولديغى كبى تفسير كشاف و بيضاوينك دخى مقتضاى ظاهر اشعارلرى ايسه‌ده ابو السعودك بو تفسيره رضاسى اولميوب انك ربطى (كان) كلمه سنك يا زياده‌يه و ياخود صار معناسنه حملى ايله (هم) ضميرى عصر سعادت كفره‌سنه ارجاعدن عبارتدر · هرحالده آيت مذكوره‌نك تفسيرى سورهٔ غافرده‌كى (وقال رجل مؤمن من آل فرعون يكتم ايمانه) آيت كريمه‌سيله تفسير كشافدن بالتطبيق مطالعه اولنمليدر ·

(عجوز قريش)

قبيلهٔ قريشك عجوزه‌سى ديمك اولەرق سابقة الترجمه (حمالة الحطب) خبيثه‌سى مراددر ·

(عجوز اليمن) عبد الله بن الزبير زماننده يمن واليسى بولنان ذاتك لقبيدر كه شرامت طبعى حسبيله (عجوز) ديو تلقيب اولنمشيدى · لفظ عجوزك اركك وقادينك اختيار ينه اطلاقى قاموسده منقولدر ·

انبياء بنى اسرائيلدن حضرت حزقيله دخى انى والده‌سى جناب حقه تضرع ايله كبر سننده پيدا ايتمش اولديغى جهتله (ابن العجوز) اطلاق اولنور اولديغى ثعلبينك كتب موعظه‌دن (عرائس المجالس) نام قصص انبيا كتابنده مصادف ذيدهٔ مطالعه اولمشدر ·

سورهٔ شعراده قوم لوط حقنده اولان (الا عجوزا فى الغابرين) آينده‌كى (عجوز) لوط عليه السلامك زوجه‌سيله مفسردر كه سورهٔ هودده قصهٔ

استیصال قوم اولدی (انه مصیبها ما اصابهم) نظم کریمیله انك دخی هلاکی اشعار بیورلمشدر .
قالدیکه اواخر فصل شتاده صایبلی صغوقلردن اولان (بردالعجوز) محققین اهل ادب قولنجه قوجه قاری صغوغی دیمك اولمیوب بلکه « بردایام العجز » دیمکدن غلط اولهرق قیشـك صوك کونلری صغوغی معناسی مراددر چونکه عجز دبو برشیئك مؤخرینه وقیچ طرفنه دیرلر. علی قول اندن قوم عادك باد صرصر ایله برباد اولدقلری موسم مراددرکه (ایام الحسـوم) و (نحسات) دیمکله معروف برقاچ کونلر ایدی . برچهارشنبه صباحندن بدأ ایله ایرتهسی چهارشنبه اقشامنه قدر اولان سکز کون و یدی کیجه ظرفنده عظیم فورتنه اولمش وقوم عادکبی جثهده جسامت و بیوت وامکنهجه متانت اصحابنی باسرهم اهلاك ایلمش ایدی . ایچلرنده برقوجه قاری متبع برمغاره درونده اختفا ایتمش اولدیغی حالده باد صرصر انیده عاقبت زیر زبر ایلمشدر . بوقول انجابنجه (بردالعجوز) ترکیبنده مضاف الیه واقع اولان (عجوز) دن اشبو عجوز عادیه مراد اولهرق اضافت ادنی ملابسهیه محمول اولور. وعلی کلا القولین موسم براولمغله بردالعجوز اواخر فصل شتاده صایبلی سکز کوندر وهر برینك عربیده اسم مخصوصی واردر لغت وادبیات ایله اشتغالی اولنلرك وسورهٔ حاقه تفاسیرینی مطالعه ایلیانلرك معلومیدر. ابوشبل الاعرابی انلری صرهسیله نظم آتیسنده جمع ایتمشدر

کسع الشتاء بسبعة غبر * بالصن والصنبر والوبر
وبآمر واخـیه مؤتمر * ومعلل و بمطفئ الجمر

اغانینك جلد ثالثی آخرنده برده (عجوز جنده) حکایهسی واردر مراد ایدن ادبا جلد مذکورده (امیة بن ابی الصلت) ك ترجمهسنه مراجعت ایتسونلر اه

عجوز زممت ان تکون فتیة * وقد یبس الخدان واحدودب الظهر
تروح الی العطار تبغی شبابها * وهل یصلح العطار ما افسد الدهر
وماغرنی الاخضاب بکفها * وکحل بعینیهـا واثوابهـا الصفر

بوشعری کنج ظنیله برقوجه قاری یه دوشمش اولان براعرابی سویلمشدر .
(فائده) سورهٔ یوسف تفسـیرنده (اولا أن تفندون) آیت کریمهسـنده

زمخشری دیمشدرکه (تفنید) فنده نسبت ایتمکدر (فند) عته وهرم جهتله انکار عقلدر . اختیار ذوات حقنده (شیخ مفند) دینلور فقط قوجه قاریلر حقنده (عجوز مفندة) دینلمز زیرا قادین قسمی گنجلکنده صاحب رأی دکلدر که اختیارلغنده ضعف عقله نسبت اولنسون اه بونی قاضی بیضاوی وابی السعود العمادی دخی قبول ایدوب تفسیرلرنده ذکر ایتمشلردر .

(عذراء)

(وامق وعذراء) داستانلرنده عاشق مسمی واقع اولان وامقه معشوقهٔ موهومه دیمشن (عذراء) درکه فارسیده‌کی دوشیزه مرادفی اوله‌رق بکر قیز معناسنه‌در (وامق) دخی عاشق معناسنده صفت اولمغله اوداستانلر بو ایکی نام مستعاره بنا قلنمش بر افسانه‌در . یوقسه کرك وامقك وکرك عذرانك اسم عین اوله‌رق ورودی یعنی الفاظ عربیه‌دن اولدقلری حالده انلرك ارالرنده حقیقة برمسمای معین وجودی مسموع دکلدر (صفوت)

هر زمان بر وامق وعذرا اولور عالم بویا
نو بنو افسانه‌لر پیدا اولور عالم بویا

(عذراء) لفظی جلداولده‌کی (بتول) کبی صفت خاصه اوله‌رق حضرت مریم علیها السلامه وصف اولورکه آیات الهیه‌دن اولان حضرت عیسی او عفیفهٔ عذرادن تولد ایتمشدر .

(عروضیه)

اندلس ادیبه‌لرندندر کاتب مشهور ابوالمطرف عبدالرحمانك آزادلیلرندن وجاریه جنسندن ایدی علم نحو ولغتی ابوالمطرفدن اخذ ایتمش ومؤخرا اوعلمرده انی کچمشدر (عروضیه) اسمی کندینك علم عروضجه تفردینی مشعردر . نفح الطیبده ذکر اولندیغنه کوره حز بوره امام مبردك کتاب کاملی ایله ابوعلی القالینك نوادرینی حفظ وانلری شرح ایدر ایدی .

(ابو داود سلیمان بن نجاح) دیمشکه « بن کامل المبرد ایله نوادر قالی‌یی عروضیه‌دن اوقودم وعلم عروضی اندن اخذ ایتدم »

(کتاب کامل شرح وتدریس اولنمقشو بله طورسون طبع اولندیغی صره‌ده استانبولده انی طوغریدن طوغری‌یه تصحیح ایده‌جك بر اربولنه‌مامشیدی) عروضیه اندلسده (بلنسیه) شهرنده اقامت اوزره اولوب وفاتی (دانیه) ده

وقوع بولمشدر که درتبوز اللی سنه‌سی حدودنده افندیسی ابو المطرفك وفاتندن صکره واقع اولمشدر اه

(بلنسیه) شهری اندلسك بلدان بهشت نشاننددن اولوب حقنده سویلنان اشعاردن قطعهٔ آتیه اورانك دست اغیاره انتقالندن صکره سویلنمش اولدیغی ما کندن مستبان اولمقده اولسی جهتیله قلبه بشقه درلو تأثیر ایتمکده‌در

بلنسیة بینی عن القلب سلوة * فانك روض لا أحن لزهرك
وکیف یحب المرء دارا تقسمت * علی صارمی جوع وفتنة مشرك

(عریب)

عباسیه مغنیاتندن اولان مشهور عریبدر که شاعرهٔ و خاننده ایدی صاحب اغانینك اشعارینه کوره سابقة الترجمة (جمیله) و (سلامة الزرقاء) ایله آتیة الترجمه (عزة المیلاء) مثللو قدیم مشاهیر موسیقیاندن صکره کرك دلبرلکده وکرك هنرورلکده وسخنبرورلکده بونك کیمسی کلمامشدر ؛ هم بسته یاپار وهم شعر سویلر ایدی . فضله اوله‌رق کوزل یازی یازار واپی شطرنج وطاوله اوینار ایدی حسن شیوه وافاده‌یه مالك اهل بداهت وظرافت برقز ایدی . بینجیلکده دخی مهارتی شول مرتبه‌ده ایدیکه آته بندیکی وقت اوزنکی‌یه باصمیه‌رق بینر ایدی اه

اغانیدن مزبوره‌نك جعفر البرمکی صلبندن متولد اولدیغی اکلاشلمقده‌در شویله که بونك اناسی (فاطمه) اسمنده تمیز برقز چوجغی اوله‌رق آخرتلك طرزیله یحیای برمکینك خانه‌سنده بولندیغی هنکامده یحیانك اوغلی جعفر محبت ایدوب انی کندیسنه نکاح ایتمش ایدی فقط پدری یحیی انك بویله مجهولة النسب برقزی تزوجنه راضی اولمامغله جعفر پدرینك خاطرینه مراعاة مزبوره فاطمه‌یی ترك وتطلیق صورتیله بشقه برخانه‌یه چیقارمشیدی انجق کندیسنی کوکلی کاشانه‌سندن چیقارمامش اولدیغندن خدمتنی صورت مخصوصه‌ده تعیین ایتمش اولدیغی خدمتجیلره کوردیرر وکندیسی دخی پدرندن کیزلی اوله‌رق یاننه کیدر کلور ایدی . یوزسکسان برتاریخنده اندن اشبو (عریب) تولد ایدوب بعده مزبوره‌نك عمری آخر اوله‌رق ارتحال دار قرار ایتمکله جعفر قزی عریبی برخرستیان قاریسنه تودیع ایدوب اوزرینه انی دایه نصب ایلدی وقتاکه یوزسکسان

زمخشری دیمشدرکه (تفنید) فنده نسبت ایتمکدر (فند) عته وهرم جهتله انکار عقلدر . اختیار ذوات حقنده (شیخ مفند) دینلور فقط قوجه قاریلر حقنده (عجوز مفندة) دینلمز زیرا قادین قسمی کنجلکنده صاحب رأی دکلدرکه اختیارلغنده ضعف عقله نسبت اولنسون اه بونی قاضی بیضاوی وابی السعود العمادی دخی قبول ایدوب تفسیرلرنده ذکر ایتمشلردر .

(عذراء)

(وامق وعذراء) داستانلرنده عاشق مسمی واقع اولان وامقه معشوقهٔ موهومه دوشن (عذراء) درکه فارسیده‌کی دوشیزه مرادفی اوله‌رق بکر قز معناسنه‌در (وامق) دخی عاشق معناسنده صفت اولمغله اوداستانلر بو ایکی نام مستعاره بنا قلنمش برر افسانه‌در . بوقسه کرك وامقك وکرك عذرانك اسم عین اوله‌رق ورودی یعنی الفاظ عربیه‌دن اولدقلری حالده انلرك ارالرنده حقیقة برمسمای معین وجودی مسموع دکلدر (صفوت)

هر زمان بر وامق وعذرا اولور عالم بو یا
نو بنو افسانه‌لر پیدا اولور عالم بو یا

(عذراء) لفظی جلداولده‌کی (بتول) کبی صفت خاصه اوله‌رق حضرت مریم علیها السلامه وصف اولورکه آیات الهیه‌دن اولان حضرت عیسی او عفیفهٔ عذرادن تولد ایتمشدر .

(عروضیه)

اندلس ادیبه‌لرندندر کاتب مشهور ابوالمطرف عبدالرحمانك آزادلیلرندن وجاریه جنسندن ایدی علم نحو ولغتی ابوالمطرفدن اخذ ایتمش ومؤخرا اوعلملرده انی یکمشدر (عروضیه) اسمی کندینك علم عروضجه تفردینی مشعردر . نفح الطیبده ذکر اولندیغنه کوره حز بوره امام مبردك کتاب کاملی ایله ابو علی القالینك نوادرینی حفظ وانلری شرح ایدر ایدی . (ابو داود سلیمان بن نجاح) دیمشکه «بن کامل المبرد ایله نوادر قالی یی عروضیه‌دن اوقودم وعلم عروضی اندن اخذ ایتدم »

(کتاب کامل شرح وتدریس اولنمقله بو طورسون طبع اولندیغی صره‌ده استانبولده انی طوغریدن طوغری‌یه تصحیح ایده‌جك برار بولنه‌مامشیدی)

عروضیه اندلسده (بلنسیه) شهرنده اقامت اوزره اولوب وفاتی (دانیه) ده

وقوع بولمشدر که درتیوز اللی سنه سی حدودنده افندیسی ابو المطرفك وفاتندن صکره واقع اولمشدر اه

(بلنسیه) شهری اندلسك بلدان بهشت نشانندن اولوب حقنده سویلنان اشعاردن قطعهٔ آتیه اورانك دست اغیاره انتقالندن صکره سویلنمش اولدیغی ماآلندن مستبان اولمقده اولسی جهتیله قلبه بشقه درلو تأثیر ایتمکده در

بلنسية بيني عن القلب سلوة * فانك روض لا أحن لزهرك
وكيف يحب المرء دارا تقسمت * على صارمي جوع وفتنة مشرك

(عریب)

عباسیه مغنیاتندن اولان مشهور عریبدر که شاعره و خاننده ایدی صاحب اغانینك اشعارینه کوره سابقة الترجمة (جمیله) و (سلامة الزرقاء) ایله آتیة الترجمه (عزة المیلاء) مثللو قدیم مشاهیر موسیقیاندن صکره کرك دلبرلکده و کرك هنرورلکده و سخنپرورلکده بونك کبیسی کلمامشدر ؛ هم بسته یاپار وهم شعر سویلر ایدی . فضله اوله‌رق کوزل یازی یازار واپی شطرنج وطاوله اوینار ایدی حسن شیوه وافاده یه مالك اهل بداهت وظرافت برقز ایدی . بینجیلکده دخی مهارتی شول مرتبه‌ده ایدیکه آته بندیکی وقت اوزنکی یه باصمیه‌رق بینر ایدی اه

اغانیدن مزبوره‌نك جعفر البرمکی صلبندن متولد اولدیغی اکلاشلمقده‌در شویله که بونك اناسی (فاطمه) اسمنده تمیز برقز چوجغی اوله‌رق آخرتلك طرزیله یحیای برمکینك خانه‌سنده بولندیغی هنکامده یحیانك اوغلی جعفر محبت ایدوب انی کندیسنه نکاح ایتمش ایدی فقط پدری یحیی انك بویله مجهولة النسب برقزی تزوجنه راضی اولماغله جعفر پدرینك خاطرینه مراعاة مزبوره فاطمه‌یی ترك وتطلیق صورتیله بشقه برخانه‌یه چیقارمشیدی انجق کندیسنی کوکلی کاشانه‌سندن چیقارمامش اولدیغندن خدمتنی صورت مخصوصه‌ده تعیین ایتمش اولدیغی خدمتجیلره کوردیرز وکندیسی دخی پدرندن کیزلی اوله‌رق یاننه کیدر کلور ایدی . یوزسکسان برتاریخنده اندن اشبو (عریب) تولد ایدوب بعده مزبوره‌نك عمری آخر اوله‌رق ارتحال دار قرار ایتدکله جعفر قزی عریبی برخرستیان قاریسنه تودیع ایدوب اوزرینه انی دایه نصب ایلدی وقتاکه یوزسکسان

بدی سالنده وقعهٔ برامکه وقوعیله جعفر دیار عدمه ایصال اولندی عریب دخی صاتلغه چیقارق هارون الرشیدك قاپوجی باشیسی عبدالله بن اسماعیل المراکبی‌یه دوشدی انك دائرهٔ تملکنده پرورش بوله‌رق واوقویوب یازه‌رق میدانه کلدی وصیت وشهرت قزانه‌رق (مأمون) و (معتصم) خلیفه‌لر نزدنده قدر واعتبار بولدی . ایکیوز یتمش بدی سالنده طقسان التی یاشنده اولدیغی حالده آخرته کتمشدر اه

ابن الجوزینك کتاب الاذکیاسندن اکلاشلدیغنه کوره عریبی معتصم خلیفه یوز بیك درهمه الهرق اعتاق ایلمشدر .

(عریب جاریة المأمون)

خلفای عباسیه دن اولان مأمون خلیفه نك جاریه سی اولوب کندینك کوزه‌لسی وفصاحت وبلاغتجه عالمك پسندیده سی ایدی . خلیفهٔ مشارالیه کمال محبتندن اکا خطاب ایدوب شویله سویلر ایدی

أنا المأمون والملك الهمام * على أني بحبك مستهام
أترضى أن أموت عليك وجدا * ويبقى الناس ليس لهم امام

یعنی بن مأمون دینیلان بر پادشاه بنام وملك همام ایکن سنك محبتکله حائر وسرکردانم : راضی اولورمیسین که عشقکله فوت اولوب کیدنجه ده خلق پادشاهسز قالسون .

مأمون بو بیتلری عریبه اوقودقده (عریب) « پادشاهم : پدرکز رشید سزدن زیاده نار عشقه دوچار ایمش چونکه

ملك الثلاث الآنسات عناني * وحللن من قلبي بكل مكان
مالي تطاوعني البرية كلها * وأطيعهن وهن في عصياني
ماذاك الا أن سلطان الهوى * وبه غلبن أعز من سلطاني

دیوب محبوبه‌لرینی کندی نفسنه تقدیم ایلمش . سز افندمز نفسکزی سوکیسی ادعاسنده بولندیغکز جاریه‌کزه تقدیم ایدیورسکز » دیدی (مأمون) بوکا جواب اوله‌رق « لکن بنم محبتم سکا منحصردر رشیدك‌کی اوچه منقسمدر » دیدیسه‌ده (عریب) جوابنده « افندیم : بن بیلورمکه انلردن یالکز بری مقصود در رشیدك اصل محبوبه‌سی فلانجه‌در دیکر ایکیسی محبوبه‌سنك حبیبه‌لری یدی رشید انلری انك محبتی واستحصال

مئونيتي ايچون سويلمشدر تنكيم خالد بن يزيد بن معاويه (رمله) نام زوجهٔ معشوقه‌سی حقنده

احب بني العوام طرا لاجلها * ومن أجلها أحببت أخوالها كلبا

ديمش و بر ديكری دخی

احب لاجلها السودان حتى * احب لاجلها سود الكلاب

ديو محبوبه‌لرينك محبتلری كافهٔ منسوبات ومتشبهاتنه بيله شامل وساری اولديغنی كوسترمشدر » ديمكله (مأمون) سكوت ايتمشدر . بعده (عريب) شو قطعه‌يی سويلمشدر

وأنتم اناس فيكم الغدر شيمة * لكم أوجه شتى وألسنة عشر
عجبت لقلبي كيف يصبو اليكم * على عظم مالقی وليس له صبر

(ماكی) عموم طائفهٔ رجاله خطاباً سز اويله برآدملرسكزكه غدر وجفا سزه خوی اولمشدر . برچوق يوزكز واون درلو ديلكز واردر « كوكله تعجب ايدرمكه كورديكی بونجه الم واذا ايله برابر صبر ايده‌ميوب طرفكزه ينه نصل ميل ايده‌يور » ديمكدر .

هارون رشيدك ذكر اولنان ابياتی كيملر حقندهٔ سويلمش اولديغی جلد اولده (ذات الخال) عنواننده بيان اولنمشيدی اه بعض كتابلرده اشبو (عريب) غين معجمه ايله (غريبه) اسميله كوسترلمكده ايسه‌ده صحيحی بويله اولديغندن بومحله درج اولنمشدر . عريب لفظي عينك ضمی وراءنك فتحيله در .

(عزه)

مأثه اولی شعراسندن (ابو صخر كثير بن عبد الرحمن) نام شاعر شهيری مشهريك مضاف اولديغی محبوبه‌سی درکه موما اليه اكا اضافتله (كثير عزه) يعنی « عزه‌نك كثيری » ديو معروفدر . كثير لفظنده (كاف) مضموم و (ثاء) مفتوح و (ياء) مشدد ومكسور اولوب (عزه) لفظی ايسه عينك فتحی وزايك تشديدی ايله ملفوظدركه آهونك ديشی ياوريسی ديمك اوله‌رق صاحبهٔ الترجمه عزه بنت جميلك اسميدر . شاعر موما اليه شو قطعه سنده

اذا ما أتتنا خلة كی تزيلنا * أبينا وقلنا الحاجبية اول
سنوليك عرفاناً اردت وصالنا * ونحن لتلك الحاجبية اوصل

مزبوره‌يی اجدادندن برينه نسبت ايله (حاجبيه) ديو ياد ايلمشدر .

موما الیه (کثیر) قصر قامتی جهتیله اسم تصغیر ایله مسمی اولمشدر کندیسنه (زب الذباب) دخی دینیلور ایدی . قصیده لغی

قصیر القمیص فاحش عند بیته * یعض القراد باسته وهو قائم

تزییفی درجه سنده اولدیغی حالده کندیسی

وان أك فی الرجال قصیرا فاننی * اذا حل أمر ساحتی لطویل

فخریه سیله مباهی ومتسلی ایدی . عزه یه اضافه سندن طولایی شویله بر وقعه سی محکیدر که موما الیه حضرت علینك قاتلی اولان ابن ملجم خبیثی قتله تشویق ایدن آتیة الترجمه (قطام بنت شحنه) نام مرئهٔ حسنهٔ خارجیه یی لوم وتقریع ایچون سائقهٔ شیعیت ایله مزبوره نك اولدیغی محله که کوفه یه واروب صیت حسنی دنیایی طوتمش وابن ملجمه اوخباثتی انك حسنی یاپدرمش اولدیغی حالده مزبوره یه حدتندن سن نه چرکین قاریسین دیمشیدی مزبوره دخی جوابنده « سن قصیر القامه وعظیم الهامه (قوجه قفالی) بر حریفسین نام وشانکی الله اولدرجه قصر وتنزیل ایتمشدر که بر زنه اضافتله تعین ایده بیلمشسین » دیو موما الیهی اسکات ایلدی . بوقصه حرف القافده بشقه جه بیان اوله جقدر

موما الیه یوز بش تاریخنده متوفی برشاعر پسندیده نظم اولوب صاحبهٔ الترجمه (عزه) یه اضافتی علاقهٔ عشق اوزرینه اولدیغی حالده کندینك

هل وصل عزة الا وصل غانية * فی وصل غانية من وصلها خلف

بیتی (عزه) یه انجق برنسبت اضافیه سی اولدیغنی ودعوای عشقده کاذب بولندیغنی اشراب ایتمکده در . اشعار رائقهٔ دلجویانه سندن

قضی کل ذی دین فوفی غریمه * وعزة ممطول معنی غریمها

بیت مشهوری حقنده اولان قصه جلد اول اوائلنده (ام البنین) عنواننده اشعار اولنمشدر اه

کثیرك شو قولی

وانی وتهیامی بعزة بعدما * تخلیت عما بیننا وتخلت

لکا لمرتجی ظل الغمامة کلما * تبوأ منها للمقیل اضمحلت

کلام قربك مصنوع یعنی صنائع شعریه یی حاوی اولان قسمدن اولمیوب بلکه مطبوع یعنی روحی وطبیعی اولان قسمدن اوله رق ابن خلدونك استحسان ایتدیکی اشعاردندر (معناسی) عزه ایله بیننرده کی ایلشکدن

ایکیزده بچه کدن صکره بن انك عشقندن نشئت ایدن حیرتمله بلوت کولکه‌سنی اوماز کیمسه کبی‌یم که هرنه وقت قیلوله ایچون استظلال ایده‌جك اولسه اول بلوت زائل اولور بن دخی عزه‌نك هرنه قدر طارغنلغندن وارسته ایسه مدهٔ وصلتنی طالب اولدقجه موما الیها امتناع ایده کلدیکندن بنده نائل مرام دکل مستظل سایهٔ غمام اولمق استیان کیمسه کبی واله وحیرانم دیمکدر .

(عزة المیلاء)

تمایل (عزه) دیمك اوله‌رق مغنیات قدیمهٔ عربدن برخاتوندر سابقة الترجمه (جمیلة المغنیه) دن اول وفات ایتمشدر • انصار کرام آزادلیلرندن ومدینهٔ منوره ساکنه‌لرندن ایدی • اکثریا (سیده سکینه) حضرتلرینك مجالستلریله مشرفه اولور وشاعر النبی حسان بن ثابت الانصاری حضرتلرینی اشعاریله تغنی ایتدکجه اغلاتور ایدی جسم وجمالی پسندیده وخلق وخصالی حمیده عفیفه وظریفه برخاتون اولوب رفتارنده تمایل اولدیغنه مبنی (میلاء) دیو توصیف اولنور ایدی تفصیل ترجمهٔ حالی اغانینك اون التنجی جلدنده‌در اهـ

(عزة الاشجعیه) و (عزة بنت الحارث) و (عزة بنت خابل الخزاعیه) و (عزة بنت ابی سفیان) صحابیه‌لردر • بونلردن (عزة بنت الحارث) ام المؤمنین میمونة بنت الحارث حضرتلرینك همشیره‌سی اولوب (عزة بنت ابی سفیان) دخی ام المؤمنین ام حبیبه حضرتلرینك همشیره‌سی اولمغله ایکیسیده علیه الصلاة والسلام افندیمز حضرتلرینك بالدزلریدر عزة بنت ابی سفیانك اسمی (حمنه) یاخود (دره) ویاخود (عزه) اولمق اوزره مختلف فیهدر (*) بواسملر برمنوال محرر بتون مفتوح العین اولوب مشاهیر طائفهٔ نسادن برده (عزة الملك) واردرکه انك اسمی ذلت مقابلی عزت اولمغله مکسور العیندر حربوره جلد اولده (دلشاد خاتون) عنواننده کذران ایدن شیخ حسن کبیر زوجه‌لرندن شول فاجره‌درکه عصری امراسندن یعقوب شاه

(*) عزة بنت ابی سفیان عرضتها اختها ام حبیبة علیه صلی الله علیه وسلم فقال انها لاتحل لی اهـ مواهب • روی الشیخان ان ام حبیبة قالت قلت یارسول الله انکح اختی زاد مسلم عزة بنت ابی سفیان فقال اوتحبین ذلك فقلت نعم لست لك بمخلیة واحب من شارکنی فی خیر اختی فقال صلی الله علیه وسلم ان ذلك لایحل لی قلت فانا نحدث انك ترید ان تنکح بنت ابی سلمة فقال لو انها لم تکن ربیبتی فی حجری ماحلت لی انها لابنة اخی من الرضاعة أرضعتنی وأباسلمة ثویبة اهـ زرقانی •

ایله معامله سی اولمغین شیخ حسن کبیر برخصوصدن طولانی موما الیهی حبس وتضییق ایتدکده مزبوره منفعل اولەرق برکیجه جاریەلر یله برابر زوجی حسن کبیرك خصیەلرینی صیقوب قتل ایلمشدر اوچنجی کون صورت وقعه حسن کبیر اقاربنك معلوملری اولمغله مزبورەیی پاره پاره ایدوب اتی ییشلردر (ص ۹ جلد ثالث من صحائف الاخبار)

(عصام)

مجمع الامثالده مبین اولدیغی اوزره مزبوره کنده قبیله سندن درایت وفصاحت اهلی برخاتون اولوب برنسنەدن استخبار ضمننده ایراد اولنان (ماوراءك یاعصام) مثل عربیسنك منشایدر . بو مثلی الك اول کنده ملوکندن (حارث بن عمرو) مزبورەیه خطابا تفوه ایلشدر سببی ده بواولمشدرکه موما الیه (حارث) اشراف ربیعەدن عوف بن محلم بن ذهل ابن شیبانك کریمەسی سابقة الترجمه (ام اناس)ك حسن وجمال وقوت عقل وکمالنی ایشیدرك تزوجنه راغب اولمغله کوریجی اولەرق مزبوره عصامی یوللامشیدی (عصام) دخی کیدوب قزی لایقیله کوروب کلدکده (حارث) اکا « نه خبر بقالم » یرنده (ماوراءك یاعصام) دیو صورمش مزبوره دخی قزی کمالیله کوروب بکندیکی جهتله لایقیله کوردیکنی اشرابا (ترك الخداع من کشف القناع)دیمش ایدی بوجهتله اوتعبیرلردن بری معرض استکناهده ودیکری موقع ایضاحده ایراد اولنور امثالدن اولدی .

فصاحت بیانی حسبیله (عصام) اندن صکره ام اناسی حارثه سراپا توصیفه کیرشەرك

(رأیت جبهة کالمرآة المصقولة یزینها شعر حالك کاذناب الخیل ان أرسلته خلته السلاسل . وان مشطته قلت عناقید جلاها الوابل . وحاجبین کأنما خطا بقلم . اوسودا بحمم . تقوسا علی مثل عین ظبیة عبهرة (۱) بینهما انف کحد السیف الصنیع حفت به وجنتان کالارجوان . فی بیاض کالجمان . شق فیه فم کالخاتم لذیذ المبتسم . فیه ثنایا غر ذات اشر تقلب فیه لسان . ذوفصاحة وبیان . بعقل وافر . وجواب حاضر . تلتقی فیه شفتان حمراوان تحلبان ریقا کالشهد اذا دلك (۲) فی رقبة بیضاء کالفضة . رکبت فی صدر کصدر تمثال دمیة . وعضدان مدملجان . (عبارة الاصل مدمجان)

(۱) ای مکتنزة اللحم (۲) الدلك الرخاوة .

يتصل بهما ذراعان . ليس فيهما عظم يمس . ولا عرق يجس . ركبت فيهما كفان دقيق قصبهما لين عصبهما) ديدى الخ

يعنى « برآن كوردمكه جلالى آينه كبى تابنده ايدى . او براق جبهه يه آت قوبرغى كبى كور وغايت قويى سياه صاچلر برصورتله زينت ويرمش ايديكه انلرى چوزوب صاليويره جك اولسه لوله لوله اولديغندن زنجير وطارايوب دوزلته جك اولسه صاغناقلى رحمت كورمش صالقم ظن ايدرسين . قاشلرى كويا قلم ايله چكلمش واوزرينه كورسورلمش كبى موزون وسياه اولوب چشم آهو كبى برچشم اوزرينه قوسلنمشلر ايدى اره‌لرنده بزرون وار ايديكه مصيقل قليج اغزى كبى اولوب انى اينجو بياضلغنده كى تنده ارغوان آسايند ايكى يكاق احاطه ايتمشيدى . فى خاتم كبى وطاتلى تبسملى اولوب ايچنده بر اوك ديشلرى وار ايديكه براق وغايت تميز طوتلمشيدى داندء طلاقت وفصاحت وعقلنده قوت وجوابنده بداهت وار ايدى . دوداقلرى حمرتلى اولوب كفتاره كلدكجه اره‌لرندن برلعاب پيدا اولور ايديكه بال كوشه ديكى وقت نصل اولور ايسه اويله ايدى . كردنى دخى كومش كبى بياض و براق اولوب بر كوكس ايله تركب ايتمشيديكه كويا مرمردن يونلمه صورت صدرى ايدى . بازولرى بازو بندلر ايله مزين (اصلك عبارهسنه كوره صيقى اتلى) اولوب انلره برقوللر پيوست اولمش ايديكه طوتيله جق كمكى وبوقلانه جق طمرى يوق ايدى . اللرى ده غايت اينجه قاتشلى ويومشاق سكيرلى نرم ونازك ايدى » ديمكدر . قزى عريان سير ايتمش اولديغى جهتله بقيهٔ بدنى دخى بومنوال اوزره وهرطرفنى بركونه وصف وثنا ايتمكله (حارث) قزك ابوينه خبر ارساليله تزوجنه طالب واستحصال موافقتلريله نائل اقصاى مطالب اولمشدر .

اشته (ماوراءك ياعصام) سوزينك الك اول صدورى موما اليه حارثدن مزبوره عصامه خطابا اولوب بعده هر استخبار واستكناه موقعنده ايراد واستعمال اولنمشدر . بوكا كوره كاف خطاب مكسور اولوب بعضلرانى مفتوح ضبط ايدرك « مخاطب واقع اولان عصام نعمان بن منذرك دربانى اولان (عصام بن شهبر) در مرقوم عصام خسته اولوب موتى ارجاف اولنمشيكن افاقت بولوب نعمانك حضورينه كلدكده نعمان اكا (ماوراءك ياعصام) ديو سؤال مخاطر ايتمشدر بومثل اندن قالمشدر » ديرلر .

میدانی دیرکه « جائزکه اصل مثل بنم ذکر ایتدیکم کبی اولوب بعده اسملر توافق ایتمکله هر بری تذکیر وتأنیثدن مستحق اولدیغی شی ایله خطاب اولنمش اولسون » اهـ لکن معلومدرکه امثال وضعندن تغییر ایتمز . بونی میدانی مرحوم کندیسی دخی آتیده (عنود) عنوانندہ کله‌جك اولان (فی الصیف ضیعت اللبن) مثلندہ سویلمش اولدیغی حالده بوراده یازلمشدر …

« نفس عصام سودت عصاما » مثل موزونیله اندن مأخوذ اولان « کن عصامیا ولاتکن عظامیا » مثلندہ اتفاقا مرقوم (عصام بن شهبر) مقصود اولوب سابقهٔ دولت وحشمتی یوغیکن کندی کیاستی ورشد واقبالی ایله میدان الەرق شرف وسیادت کسب ایتدیکنه مبنی حقنده

نفس عصام سودت عصاما * وعلمته الکرّ والاقداما
وصیرته ملکا هماما

دینلمش وکیدرك مصراع اول مثل سائر اولمشدر . بومثلك تفسیرنده ومآل محرری افادەده قاموس مترجمی عاصم مرحوم « عصام خارجی مرادر » دیمکله اصابت ایدەمامشدر . انی بوورطهٔ غلطه اصلاك وصاحب امثالك شوعبارەسی (یضرب فی نباهة الرجل من غیر قدیم وهو الذی تسمیه العرب الخارجی یعنی انه خرج بنفسه من غیر اولیة کانت له) دوشرمشدر .
(مآل نظم) عصام مقدما اثر سیادتدن بی بهره ایکن نفسنك استعداد خدادادی وکیاست ورشادی کندیسنی مرکز سیادت وشرافته ابلاغ ایدوب اکا کرّ وفرّ وحرب واقدامی تعلیم ایتدی وانی برملك ممتاز قیلدی دیمکدر . (کن عصامیا ولاتکن عظامیا) تعبیری « شرف وشان سنك کندی مکتسبك ومابهٔ ذاتك اولسون . عظام رفات قبیلندن اولان آبا واجداد ایله اولسون » یعنی سن کندی نفسکده نائل اولدیغك شرف ایله فخر ومباهات ایتمەیدز واجدادکك قبرلرده قالمش اولان کمیکلری ایله افتخار ایدیجی اولمه دیمك اولەرق زادەلکله طفره فروش عزوشرف اولمق معتبر اولمیوب مقبول اولان شرف کسبی اولدیغنی اعلامدر . (عصام اسفرائینی) بونی کافیه شرحی خطبەسنده پك کوزل ارسال واستعمال ایتمشدر اهـ
جواهر ملتقطەده مذکور نفائس حکایاتدن اولەرق مقامه مناسب معلومات ادبیه‌دندرکه برکون حجاج ظالمك یاننده بررجل معلومی جهل وحماقت

ایله وصف ایدوب ابله ونادان برآدمدر دیدیلر رجل مذکوری حجاج استحقار ایدوب جهل وحماقتنك مقدار وکیفیتنی اکلامق مراد ایدر ایدی مرقومك حجاجه دائر ایشی دوشوب برکون حضورینه داخل اولمسیله حجاج (عصامیّ أنت أم عظامیّ) یعنی سن ذاتکده اولان شرف ایله می مباهی اولورسین یوقسه اجدادك ایله می فخر ایدرسین دیو سؤال ایتدکده مرقوم (عصامیّ وعظامیّ) دیمشیدی حجاج حریفك بوقولندن مرادی بنم هم لیاقت ذاتیهم وهم آبا واجدادم ایله افتخاره صلاحم واردر دیمك معناسنی اکلایوب « هذا افضل الناس » کلامیله مرقومی مدح وحاجتنی قضا ایلدی حریف : حجاجك یاننده برقاچ کون طوزدقده کندینك عدم قابلیتی وفرط جهل وحماقتی حجاجك عندنده ثابت اولمغله حجاج « بن سکا برشی صوره جغم بکا طوغریسنی خبر ویرملیسین اکر یلان سویلر ایسه‌ك سنی قتل ایدرم » دیدی مرقوم دخی « هرنه که سؤال ایدر ایسه‌ك ایت بندن طوغری سوزدن بشقه شی ایشتمزسین » دیو سوز ویرمکله (حجاج) بن سکا عصامی میسین یاخود عظامی میسین دیو صوردیغمده هم عصامی وهم عظامی‌یم دیو جواب ویرمش ایدك بوجوابدن مرادك ندر دیدکده « عصامی اولمقمی خیرلودر یوقسه عظامی اولمقمی خیرلودر بنم معلومم اولمدیغندن ایکیسندن برینی اختیار ایدر ایسهم خطا ایدرم دیو قورقدم ونفسمده تفکر ایدوب ایکیسنی بردن اختیار ایدرم تاکه برینك منفعتی اول برینك ضررینی دفع ایدر دیدم واول وجهله جواب ویردم » دیدی ✤

(عصماء الیهودیه)

عصر سعادتده مدینهٔ منوره‌نك (بنی خطمه) عشیرتی یهودلرندن شول ملعونه‌در که انی أصحابدن (عمیر بن عدی) حضرتلری قتل ایلمشدر مزبوره عشیرت مرقومه اهالیسندن (مروان) نام یهودینك قزی وینه قبیلهٔ مرقومه یهودندن برینك قاریسی اولوب همیشه کفاری اسلام علیهنه اغرا ایدر وبالذات طرف اسلامه سنك انداز سب ودشنام وبرطاقم هرزه هجویه‌لر ایله دل آزار سید الانام اولور ایدی ۰ بناء علی ذلك امر اعدامنه قبیلهٔ مرقومه رجالندن مشارالیه (عمیر بن عدی) که ظاهرا اعمی ولکن حقیقتده کوزی آچقلردن ایدی وعشیرت مرقومه ایچنده حائز

قصب السبق اسلام اولمشیدی جانب رسالتدن مأمور اولمغله اعمی اولدیغی حالده بر کیجه‌نك ایچنده واروب ملعونه‌نك بوره‌یی بتاغنده قتل واهلاك ایلدی رضی الله عنه .

(عصمتی)

آتشکده‌ده محرر شاعرات فارسیه‌دندر کریمهٔ قاضیٔ سمرقند ایدی . آثار نظمندن بیت آتی متانت طبعنك دلیلی اولمغله انکله اکتفا اولندی

مکر رسوای عشق ازمن دم عالم غمی دارد
که عاشق کشتن ورسواشدن هم عالمی دارد

(مآلی) مکر عشق دیدیلان کلخانی خلق عالمدن مغموم وبیزار ایسکه عاشق اولدرمك ورسوای اولمق عالمی پیدا ایتمشدر دیمکدر

همیقار پروانه‌سن هم سوزدل اظهارایدر
مقتضای مشرب شمع شب آرا بویله‌در

بیت بلیغی دخی عصمتینکدر فقط او (عصمتی) شعرای روم ذکوردندر .

(عفتی)

آتشکده قولنجه بودخی اهل سمرقنددن برشاعرهٔ سحبان طبیعت اولوب بیت آتی انك زادهٔ طبع شاعرانه‌سیدر

قامت سرو که درآب نمودارشده * کرده دعوی بقد یارنکونسارشده

(عفراء) ٩

مجنون عامرینك

عجبت لعروة العذری امسی * احادیثا لقوم بعد قوم
وعروة مات موتا مستریحا * وها انا ذا اموت کل یوم

دیدیکی (عروة بن حزام بن مالك العذری) نك معشوقه‌سی اولان عفرادرکه (عفراء بنت مهاصر بن مالك العذریه) در ایکیسی برعشیرت اهلی وایکی قرنداش چوجقلری ایدی . منسوب اولدقلری (عذره) دیار یمنده برعشیرت اولوب اهالیسی عشق وغرام ایله بنام واکثریت اوزره مستهام ایدیلر . انلرك هوای عشقی (الهوی العذری) دیو السنهٔ عشاقده ضرب مثلدر (عروه) ایله (عفراء) نك زمانلری عصر خلافت حضرت عثمان اوائلی اولوب داستان حاللری اغانیده وفوات الوفیاتده وتزیین الاسواقده مسطردر . عفرانك عاشقی عروه‌یه تزویجی ابوینی طرفندن

(٩) التبییض من هنا الی ما شاء الله جری فی الباخرة المصریة المسماة عصر حین سافرت بها الی الاسکندریة فی منتصف شهر رجب الفرد سنة ١٢٩٤ منه

موعود اولدیغی وحتی استدلان کابین بهانك تداركی ایچون بیچاره عروه غربته چیقمش بولندیغی حالده (عفرا)یی ابوینی اواراق شامدن ظهور ایدن دیکر برطالب متموله تزویج ایتدیلر (عفراء)

یاعرو ان الحی قدنقضوا * عهد الاله وحالفوا الغدرا

یعنی «ای عروه خبرك اولسونكه اهل عشیرت عهد اللهی نقض ایدوب غدر وخیانت ایله معاهد اولدیلر» دیمشیدی . بیچاره عروه عودتنده اوالم ایله اواوب كتمش اولدیغندن (عفراء) انك موتی خبرینی الدقده ابیات آتیه‌یی وشامده بولندیغی جهتله زیارت قبرینه موفق اوله‌مدیغنه تأسفی حاوی دخی اندن صكره‌كی ابیاتی سویلمشدر

ألاأيهاالركب المجدون ويحكم * أحقانعيتم عروة بن حزام
فان كان حقا ماتقولون فاعلموا * بان قدنعيتم بدر كل ظلام
فلا لقى الفتيان بعدك راحة * ولارجعوا من غيبة بسلام
ولا وضعت انثى تماما بمثله * ولافرحت من بعده بغلام
ولا لا بلغتم حيث وجهتم له * ونغصتم لذات كل طعام

عدانى أن أزورك ياخليلى * معاشر كلهم واش حسود
أشاعوا ماعلمت من الدواهى * وعابونا وما فيهم رشيد
فأما اذ ثويت اليوم لحدا * فدور الناس كلهم لحود
فلا طابت لى الدنيا فراقا * لبعدك لايطيب لى العديد

(عفراء بنت الاحمر)

(احمر خزاعی) كریمه‌سیدر (ابن الفرند) دیمكله مشهور اولان حارث خزاعینك زوجه‌سی وعمزاده‌سی ایدی . بینلرینی رابطهٔ زوجیت طوتمش ودها اول اره‌لرنده علاقهٔ عشق ومحبت بولنمش اولدیغی حالده بر اراق (عفراء) زوجندن اذن الەرق ابوینی زیارته كتمشیدی ابوینی اونده اقامتی مدتی ممتد اولمغله زوج وزوجه‌دن هر بری كندیلكندن قالقوب كلمكه كندیلرنجه برعار عنادی پیدا ایتمشلر وهر برینك ابوینی دخی انلره باقه‌رق واره‌لرنده مدت وحشتك امتدادی جهتیله هر بری كندی طرفنك كوچك دوشمه‌سی اوهامندن چكنه‌رك زوج طرفی اوغلارینك وزوجه طرفی قزلرینك كتمامه‌سی حقنده یمین ایتمشلر ایدی زمان تحسرلك بو وجهله ممتد

اولشندن و اوزكونلك و برشندن (حارث) خسته اولمغله مخابره‌یه مضطر اوله‌رق قطعهٔ آتیه‌یی یازوب عفرایه یوللامش

صبرت علی کتمان حبك برهة * ولی منك فی الاحشاء أصدق شاهد
هو الموت ان لم تأتنی منك رقعة * تقوم لقلبی فی مقام العوائد

(عفراء) دخی اکا جواب اوله‌رق شو قطعه‌یی یازمشدر

کفیت الذی تخشی وصرت الی المنی * ونلت الذی تهوی برغم الحواسد
و والله لولا أن یقال تظننا * بی السوء ماجانبت فعل العوائد

حارثك یازدیغی قطعه « سنك دردعشقك بنم ایچمه کار ایتمش اولدیغی حالده انی بروقت بن کتم و اخفایه چالشدم . قلبمده مقام عیادته قائم یعنی تسلیٔ درونی موجب برکاغدلك کلمز ایسه ارتق اولمدر » مآلنده اولوب قزك اکا یوللادیغی قطعهٔ جوابیه دخی ستمکارانه تعریض ایله برابر والله اکر حقمزده قیل وقالی موجب اولمیه جغنی بیلسه‌م عیادتدن مجانبت ایتمز ایدم دیمك مؤداسنده‌در . قزك نامهٔ مشکینی مرقوم الوب اوقودقده قوقلیه‌رق تسلیم روح ایلمشدر . تحقدر که مزبوره « کاشکی زوجکی بر زیارت ایله احیا ایتمش اولیدك نه اولوردی » دیدکلرنده « زوجكك عاشقیسین دیرلر دیو قورقدم ؛ فقط یقینده بن ده کندیمی تلف ایدرم » جوابنی ویرمش وچوق کچمیوب انکده جنازه‌سی کورلمش اولدیغی تزیین الاسواقده محرردر .

(عفراء بنت عبید)

انصاردن (عبید بن ثعلبه) نك کریمه‌سی وحارث بن رفاعة النجارینك زوجه‌سی اولوب هر بری کندیسنه اضافتله (ابن عفراء) دیو مشهور (معاذ) و (معوذ) و (عوف) نام اصحاب حضراتنك والده‌لری اولان (عفراء الصحابیه) در . مخدوملری مشارالیهم ایله دیکر درت نفر اولادی باجمعهم اصحاب بدر اولوب بدیسی بردن غزوهٔ بدرده بولنمشلر وایچلرندن معاذ ومعوذ جنابلری نوجوان اولدقلری حالده ابوجهلی اتلاف ایچون فدایی اولمشلر وحقندن کلمشلر ایدی (عوف) نام بیوك برادرلری دخی اوکونکی کونده نائل مرتبهٔ شهادت اولمق ایچون اکا مانع اوله بیله‌جك اولان زرهنی صرتندن چیقاروب آتمش وهمان سل سیف ایدوب دشمن

اوزرینه هجوم ایتمش ایدی مشرکیندن نیجه‌لرینی اولدردکدن صکره
شهید اولوب مرادینه ایرمشدر رضی الله عنهم

(عفراء) بر دیکر صحابیه خاتونك دخی اسمیدرکه اوده انصاردن وقبیلهٔ بنی خزرجدن ایدی .

(عفیرة العابدة)

نفحاتده وطبقات مولانا شعرانیده مذکور اولدیغی اوزره ولیات متقدماتدن بصره‌لی برخاتون اولوب آتیهٔ الترجمه (معاذة العدویه) حضرتلریله هم‌عصر ایدیلر . مقربان درکاه قدسك حالی اولان خشیت ایله کثرت بکادن ناشی کوزلرینه عما عارض اولمشیدی بر یسی برکون کندیلرینه « کوزسزلك نه مشکل شیدر » دیمکله جوابنده « حق وحقیقتی کورمامك واوامر الهیه‌دن مراد نه اولدیغنی اکلامیوب کوکل اعماسی اولمق دها مشکلدر » بیوردی . الحق صورت وظاهرده ضریر اولدیسه‌ده سیرت وحقیقتده بینا وبصیر بولندیغنی بیلدردی (*) مشار الیهانك بومنقبتی نفحاتده مذکور اولوب طبقات مولانای مشار الیهده دخی مذکوردرکه صلحادن برطاقم ذوات مشار الیهانك زیارتنه کلوب خیر دعالری نیازنده اولدقلرینی کندیلرینه تفهیم ایتدکلرنده « اکر کناهکارلرك لال وابکم اولمسی لازم کلیدی بو اختیارکز هیچ برسوز سویلیه‌مز ایدی ' فقط دعا ایتمك سنت سنیه‌در » دیو برمقدمهٔ متواضعانه‌دن صکره (جعل الله قراکم من نبق الجنة وجعل ذکر الموت منی ومنکم علی بال وحفظ علینا الایمان الی الممات وهو ارحم الراحمین) دیو دعا ایتمشدر اه

(عفیره) لفظی عینك ضمی وفانك فتحی ایله جهینه وزننده اولوب ترجمهٔ نفحات بعضلرنده غلط اوله‌رق قاف ایله طبع اولنمشدر *

(عفیرة بنت غفار)

(غفار بن جدیس) کریمه‌سی و (اسود بن غفار الجدیسی) همشیره‌سی اولوب جلد اولده (شموس الجدیسیه) عنوانیله ذکر اولنان قادیندر (شموس)

(*) عفیره خاتونك بوسوزی عبدالله بن عباس حضرتلرینه عما طاری اولدیغی هنکامده مروان بن الحکمك (مالکم یابنی هاشم تصابون فی أبصارکم) دیمسی اوزرینه مشارالیهك (وانتم یابنی امیة مالکم تصابون فی بصائرکم) دیو ویردکلری جواب صوابه پك مشابهدر .

لفظی موما ایهالت الفی اولوب ترجمهٔ تاریخ ابن خلدونده لفظ مذکور غلط طابع اوله‌رق (شمعون) واقع اولمشدر . حرف الشینده مذکور اولان ابیاتی مؤخرا بر وجه آتی طقوز بیت اولق اوزره بولنه‌رق موعود اولدیغی وجهله بو محله قید اولنمشدر

ایجمل مایؤتی الی فتیاتکم * وانتم رجال فیکم عدد النمل
وتصبح تمشی فی الرعاء عفیرة * عفیرة زفت فی النساء الی بعل
ولو اننا کنا رجالا وکنتم * نساء لکنا لانقر بذا الفعل
فموتوا کراما اوامیتوا عدوکم * ودبوا لنارالحرب بالحطب الجزل
والا فخلوا بطنها وتحملوا * الی بلدقفر وموتوا من الهزل
فللبین خیر من تماد علی اذی * وللموت خیر من مقام علی الذل
وان انتم لم تغضبوا بعد هذه * فکونوا نساء لاتعاب من الکحل
ودونکم طیب العروس فانما * خلقتم لاثواب العروس والنسل
فبعدا وسحقاللذی لیس دافعا * ویختال یمشی بیننا مشیة الفحل

بو ابیاتده مبنای تقریع وتظلم اولان وقعه حرف الشینده بیان اولنمشدر . مختلف القافیه اولان نظم آتی بی دخی مز بوره کندینک بنه او وقعه‌سی اوزرینه سویلمشدر

لا أحد أذل من جدیس * أهکذا یفعل بالعروس
یرضی بهذا یا لقومی حر * أهدی وقد أعطی وسیق المهر
لاخذه الموت کذا لنفسه * خیر من أن یفعل ذا بعرسه

(ما کی) مگر قوم جدیسدن آلحق کیمسه یوق ایمش : نوعروس حقنده بو فعل فظیع خوش کوریلورمی کشینک مصرف ایدوب الدیغی ومهرینی ویردیکی قزک کامروای وصالی کندندن اول بشقه‌سی اولسنه هیچ بر حر راضی اولورمی حر اولان آدم زوجهٔ نوعروسنی بوحالده بولمدن ایسه نفسنه اولومی اختیار ایتمک البته خیرلیدر دیمکدر اه

(عفیره) برده قاموسده ذکر اولندیغی اوزره حکماء جاهلیه‌دن برقادیندر .

(عقیلة بنت الضحاک)

تزیین الاسواقک هامشنده مطبوع اولان (دیوان الصبابه) ده کوریله‌رک مؤخرا معاهد التنصیصدن تصحیح اولندیغنه کوره ضحاک بن محرقک قزیدر

فصحای نسوان عربدن وانلرك اهل عشق وغرامندن اولوب عمزادهسی بولنان عمرو بن كعب بن محرقك معشوقه عاشقهسی ایدی. فرزدقدن مرویدر كه مومااليه كندیسی حكایه ایدوب « بنی نهشلدن بر ذاتك كولهسی قاچمشیدی انك طلب وتحریسی ایچون عامه جهتنه طوغری چیقوب بنی حنیفهنك چشمه سارینه واردیغمده یغمور یاغمغه باشلامقله دونوب انلرك یوردلرینه داخل اولمشیدم ناقهمی اناخه ایتدیكم او بهدن بر حسنا قز چیقوب بوده كیمكدر دیو صوروب مسافر اولدیغمی اكلادقده یانمه كلهرك « سز قنغی قبیلهدن سكز » دیو سؤال ایتدی بن ده بنی نهشل عشیرتندنم دیو جواب ویردیكمده « سز اول جماعتمیسكز كه ایچكزده (فرزدق) نام شاعر

ان الذی سمك السماء بنی لنا * بیتا دعائمه أعز وأطول

دیمشدر » دیدی بن دخی (نعم) دیدم . بونك اوزرینه مز بوره كولهرك (جریر) انك او بیتنی شوقولیله باشنه ییقمشدر

أخزی الذی سمك السماء مجاشعا * وأحل بیتك بالحضیض الاسفل

دیمكله بن انك عقل وجربزهسندن متحیر قالدم . بعده بكا زویه كیتمك استیورسین دیو صوردی بن دخی « عامه یه كیدهجكم » دیدیكمده بر كوكس كچروب ابیات آتیهیی انشاد ایلدی

تذكرنی بلادا خیر أهلی * بها أهل المروءة والكرامة

ألافسق الاله سحاب غیث * یجود بسحه بلد الیمامة

وحی بالسلام أبا نجید * فاهل للتحیة والسلامة

مز بوره ایله الفت وصحبت ایدرك « سن قوجهده میسین یوقسه دها كندی یوردكده میسین » دیو صوردم ' جواب اولهرق بكا بو بیتلری سویلدی

اذا رقد النیام فان عمرا * لكالقمر المنیر المستنیر

ومالی فی التبعل من مراد * ولو رد التبعل لی أسیری

بعده شو بیتلری سویلیوب بر صیحه چكهرك تسلیم روح ایلدی

تخیل لی أیا عمرو بن كعب * كأنك قد حملت علی السریر

فان تك هكذا یاعمرو انی * مبكرة علیك الی القبور

بو كیمدر وحالی ندر دیو نسوان عشیرته سؤال ایتدم « عقیلة بنت الضحاك ابن محرق بن النعمان بن المنذر بن ماء السماء در » دیدیلر شعرنده ذكر ایتدیكی

(عمرو) كيدر ديو صوردم عمزاده سيدر بزى برلر بنه عشق ومحبتلرى واردر او عامه ده ساكندر ديديلر عامه يه وارديغمده انى سؤال ايتدم مكر او كون اودنجى وفات ايلمش » ديمشدر .
(عقيله) برده مغنيانندن برجاريهٔ مشهوره اسميدركه ديكر قپو يولداشلرى اولان سوابق الترجمه (خليده) ايله (ربيحه) برابر اولديغى حالده مجموعنه افنديلرى اولان ابن شماسه نسبتله (شماسيات) اطلاق اولنور اها بو اسمده برده آل حسنجاندن شيخ الاسلام محمد اسعد افندى كريمه‌سى واردركه سلطان عثمان خان ثانى حضرتلرى انى ازدواجه شايان كورمشلردر .

(عكرشة بنت الاطروش بن رواحه)

فصحاى نسوان عربدن نطق وجربزه اهلى برخاتون اولوب حرب صفينده حضرت على طرفنده بولنه‌رق وعصاسنه طيانه‌رق عسكر جناب حيدرى كلمات آتيهٔ فصيحه سيله تشجيع وحرب وهيجايه ترغيب وتشويق ايتمشدر

(ايها الناس عليكم انفسكم لايضركم من ضل اذا اهتديتم ان الجنة لايحزن من سكنها ولايموت من دخلها فابتاعوها بدار لايدوم نعيمها ولاتنصرم همومها مستظهرين بالصبر على من طلب حقوقكم ان معاوية قد وفد عليكم بعرب العجم غلف القلوب لايفقهون الايمان ولايدرون الحكمة دعاهم بالدنيا فاجابوه واستدعاهم بالباطل فلبوه فالله الله عباد الله فى دين الله يامعشر المهاجرين والانصار امضوا على سيركم واصبروا على عزيمتكم واعلموا ان مصيركم الى الموت كأنى بكم غدا وقد لقيتم أهل الشام كالحمر النافرة) يعنى « اى ناس سز كنديكزه باقك : سز هدايتده اولدقجه سائرلرك ضلالى سزه ضرر ويرمز . تحقيق جنت اعلى بر اقامتكاه عليادركه سكنه‌سنه هم وحزن كلمز و اكا داخل اولانلر اولمز . ايمدى اودار عليانى نعمت ورونقى دائم وهموم وغمومى اكسك اولميان بو دار فانى مقابلنده اشترا ايدكز ؛ حقوقكزى غصب وطلبده اولان كيمسه‌نك اقدامات وازعاجاتنه قارشو صبر وثبات ايله مقاومت ايليكز . تحقيق سزك خصمكز اولزركه عرب خالص اولميان وقلبلرى قپالى اولوب حقيقت ايمانى بيلمز وحلاوت حكمتى اكلامز اولان برقوم ايله كلمشدركه انلرى

حطام دنيايه اطماع وباطله دعوت ايدرك جلب ايلمشدر ٠ اى عبادالله واى جماعت مهاجرين وانصار : حق يولنده حقدن آيرلميك . عزيمتكز اوزره ثبات وهزيمته صبر ايليك . بيلش اولك كه منتهاى امركز اولومدر وايام عمر انسانى اوقدر سريع الانقضادركه بوكون حربا اولمز ايسه همان يارين اولنه جكدر ٠ شاميلرى (١) ايسه اثناى مكافحه‌ده اوركك اشكاركبى بولقده سكز ٠ اه

مؤخرا موما اليها الحاجة معاويه حضرتلرينه كلدكده مشاراليه وهلهٔ اولاده كنديسنه عبارات مسروده‌يى اوقويه‌رق « سنك اولوقت بوسوزلريكه سبب نه ايدى » بوللو سرزنش ومعاتبه ايتمك استمش ايسه‌ده موما اليها يا امير المؤمنين حق جل وعلا « يا ايها الذين آمنوا لاتسألوا عن أشياء ان تبدلكم تسوءكم » بيورر وعاقل اولان ذات استمديكى امرك اعاده‌سنى روا كورمز ديو صورت استعفا ارائه ايلمسيله مشاراليه دخى حلمى (٢) ايجابى مز بوره‌يى مؤاخذه ايتيوب حاجتنى قضا ايتمشدر ٠

(علمشاه بكم)

عجم شاهلرى اولان ملوك صفويه‌دن مشهور شاه اسماعيلك والده‌سيدر فى الاصل آذربايجان خانلرندن اوزون حسن بكك قزى اولوب موما اليه انى زى صوفيه‌ده اولان صفويلردن سلطان شيخ حيدر اردبيلى يه حسن اعتقاد واكرامنه مبنى تزويج ايتمشيدى سلطان على وسيد ابراهيم اسمنده ايكى برادريله ذكر اولنان شاه اسماعيل اندن تولد ايلدى اه

ساده دل دروبشلرك حيدر يلرى حضرت حيدر كراره دكل اشته بوحيدر جاره منسوب اولمق كركدركه خاندانى اولان صفويه طائفه‌سنك شاهلقلرى شيخلكدن آزمه اولوب موما اليه شيخ حيدر قاين پدرينك وفاتندن صكره اعلان سلطنت ايليه‌رك شروانيلردن اخذ انتقام غرضيله كرجستان سفرينى تصميم ايتدكده تتوج ايدوب باشنه قرمزى چوخه‌دن اون ايكى تركلى برتاج كيمش ايدى ٠ اهل تاريخك اشعارينه كوره عجملره قزلباشلق اندن قالدى واوتاجه لابس اولى اسميله (تاج حيدرى) دينلدى ٠

(علم السمراء)

خاندان دولت عباسيه‌دن عبدالله بن موسى الهادينك جاريه‌سيدر روايتى

---

(١) قال فى أساس البلاغة هومن أهل الشأم والشأم عن مشأمة القبلة وهم اصحاب المشأمة اه
(٢) وليس بحليم من سفه الحق وقاتل على بن أبى طالب قاله ابوعبدالله شريك القاضي المتوفى سنة ١٧٧

جهتیله اغانیده ذکری واردر . آتیة الترجمه علیة بنت المهدینك بعض اشعاری موما الیهادن مرویدر .

(علم المدنیه)

اندلس ادیبه لرندن واندلسه عربستان شرقیدن کچن جواریدندر فی الاصل هارون الرشید کریمه لرندن برینك جاریه سی اولوب نشأت وتحصیلی بغداده واقع اولدیغی حالده مدینهٔ منوره یه کیدرك فن موسیقیده اولان مهارت ومعلوماتی اوراده ترقی ایلمش وکندیسی اندن صکره شهرت المش اولمسی جهتیله (مدنیه) دیو تعارف ایتمشدر . اندلسده مشاهیر ملوکدن عبد الرحمن ثالثه صاتلمشیدی (فضل) نامیله بونك برده قپو یولداشی وار ایدیکه اوده خانده ودانشمند ایدی حرف الفاده بیان اولنور اه تاریخ کامله (ص ۱۲ جلد سابع) آتیة الترجمه (قلم الصالحیه) نك دخی اسمی علم کوسترلمش ایسه ده اغانی یه مخالف دوشدیکی جهتله قاف بدلی عین اولمق غلط طابع اوله رق واقع اولمش اولمسی اعتقادینه مبنی اعتبار اولنمامشدر .

(علیة بنت المهدی)

سابقة الترجمه (عباسه) بنت المهدینك همشیره سی اوله رق خلفای عباسیه دن محمد المهدینك کریمه سی وهارون الرشیدك لاب همشیره سیدر مهدی مشار الیهك آتیة الترجمه (مکنونه) نام جاریه سندن تولد ایتمشدر علم وشعر اربابندن صاحبة الدیوان بر بانوی بلند شاندر . کندینك حسن وجمالی دخی فضل وکمالی کبی غایه ده وفن موسیقیده اولان ملکه ومهارتی حد نهایه ده اولوب اصالتنه چسبان عفاف ودیانتی دخی اولمغله طهارت اوزره اولدیغی هنکاملرده سجاده نشین وعادت اوزره اولدیغنده نغمه کزین اولور ایدی . ابیات آتیه شوق انکیز اولان اشعار دلجویانه سندندر

* یا واحدا الحب مالی منك اذکلفت * نفسی بحبك الا الهم والحزن *
* لم یدننیك سرور لا ولا حزن * وکیف لا کیف یدنی وجهك الحسن *
* ولا خلا منك لاقلبی ولاجسدی * کلی بکلك مشغول ومرتهن *
* نور تولد من شمس ومن قمر * حتی تکامل فیه الروح والبدن *

(یعنی) ای محبوب یکانهم : روحم سنك محبتکله مفتون اولدی اوله لی بکاسندن هم وحزندن بشقه برشی اولدیغی یوقدر . سنی بکا نه مسرت

نه‌ده محزونیت اونتدیره مامشدر . هیچ سنك وجه ملیحك اونیدیله بیلورمی
وسندن نه قلبم ونه جسدم خالی اولمامشدر . وجه کلیت اوزره ظاهر:
وباطنم سنکله مشغولدر . (بعده خطابدن غیبته التفات طریقیله)
او بر نوردر که شمس ایله قمردن تولد ایتمش وجسم وجان کندیسنده
نصاب کمالن بولمشدر .

کتب ادبیه‌ده محکی اولدیغی اوزره مشار الیهانك (طل) اسمنده برمملوك
محبوبی وار ایدیکه اشعارنده کندیسی انکله تغزل ایدر یعنی انك نامنه
نظم گفتار ایلر ایدی برادری هارون انك او غزلیاتنه مطلع اولدقده
بوحالی کندینك علو شاننه یاقشدیره مامقله نام مرقومی بردها قاله المامسی
ایچون مشار الیهایه تنبیه اکید ایدوب آند ویرمشیدی برمدت صکره
دکله‌دیکه (علیه) مصحف شریفده سورهٔ بقره‌نك آخرلرینی تلاوت
ایدییور : نستعیذ بالله (فان لم یصبها وابل فطل) آیت کریمه‌سنه کلدکده
(فان لم یصبها وابل فما نهانی عنه امیرالمؤمنین) دیو قرائت ایتمکله
هارون انصاف وانبساطه کله‌رك نام مزبوری اکا بخش ایتمشدر اه
بوقصه‌دن غفلته مبنی ذکر اولنان ابیاتك برنجیسی فوات الوفیاتده مؤنثه
خطاب صورتیله « وحیدة الحسن » الخ واقع اولمش واوجنجی دوشمشدر .
علیه‌نك نزد نقاد هارونده قدری بالا اولوب مشار الیه اکا فوق العاده
حرمت ومحبت ایدر ودائما یانندن آیرماز ایدی خراسانه اولان عزیمت
ومسافرتنده بیله مشار الیهایی موکبنه المشیدی (مرج) نام محله
وصوللرنده مشار الیها بغدادی آرزو ایدرك شو قطعه‌یی

ومغترب بالمرج یبکی لشجوه * وقد غاب عنه المسعدون علی الحب
اذا ما اتاه الرکب من نحو ارضه * تنشق یستشفی برائحة الرکب

سویلمکله (هارون) رقت ایدوب مشار الیهایی اورادن کیرویه
کوندرمشدر .

(استطراد)

هارون الرشید اوسفرنده مجتهد حنفی امام محمد بن الحسن الشیبانی
حضرتلریله نحاتدن امام کسائی‌یی دخی (۳) برلکده کوتورمشیدی
(ری) شهرینه واصل اولدقلرنده امامین مشار الیهمانك اجل موعودلری

(۳) دینلورکه (لولا الاعرجان لماظهرت بلاغة القرآن) ستایشی امام کسائی ایله صاحب
کشاف حقنده‌در . بلاغت قرآنه خدمتده زمخشری اکا همپا اولمشدر .

اوراده حلول ایتمکله یوز سکسان سنه‌سی ایدیکه اتفاقا ایکیسی برکونده شهر ریده وفات ایلدیلر بلدهٔ ری هارونك مسقط رأسی ومولد نفسی اولدیغی حالده انلرك محل وفاتلری اولمق جهتیله « شهر ری نه مشؤم یر ایمش : فقه وادب ایله کیردم فقه وادبی اوراده ضائع ایتدم » دیو بیان تأسف وتشاؤم ایتمشدر اه لکن شهر مذکور مؤخرا طبدن (کتاب الحاوی) نك مؤلفی اولان ابو بکر الرازی ایله (تفسیر کبیر) و (مباحث مشرقیه) و (مطالب عالیه) مثللو خزائن علوم صاحبی اولان امام فخر الدین الرازی کبی ایکی ذات والا شانی یتشدرمش اولمسنه نظرا ذکر اولنان امامین همامینك اوراده قالملری مملکت مرقومه‌نك مشؤم دکل بلکه مرکز علوم اولدیغنه بر اشارت کبی اولمشدر . امام فخرالدینك شهرتی ذکرندن مغنی اولوب (ابو بکر الرازی) دخی حکیم مشهور محمد ابن زکریا الرازیدرکه تاریخجه فارابی وابن سینادن اقدم وفضیلت تقدمی احرازی حیثیتیله دخی فی ذاته مقدم اولوب کتابی اولان (حاوی) عمدهٔ اطبای دنیا اوله‌رق مأخذ کتب طبیه‌نك ممتازیدر . چیچك علتنه دائر اطبای عالم ایچنده اندن اول بحث ایدن اولمامشدر * یوز قدر اولان مؤلفاتندن بری مستقل اوجاعات حقنده تألیف اولنمشدر اه قالدیکه (ری) شهرینه نسبتده (رازی) دینلمسی (مرو) بلده‌سنه نسبتده (مروزی) دینلمك کبی خلاف قیاس اولوب تعلیل بعد الوقوع قبیلندن اوله‌رق بو بابده برهان قاطعده شویله بر توجیه مبیندرکه شهر مزبوری ایکی شاهزاده بنا ایتمش ایمش : بعد البناء هر بری کندی نامیله بنام اولمسنی آرزو وادعا ایدرك نزاع ایلدکلریله عاقل برکیمسه طرفندن حسما للنزاع نفس مملکته (ری) واهلنه (رازی) دینلمك اوزره بیتلری بولنمشدر اه بلدهٔ مرو حقنده دخی منسوبی انسان اولور ایسه زیادهٔ زای ایله (مروزی) وانسانك غیری اولور ایسه مثلا (ثوب مروی) دینیله جکنه دائر بر سوز واردر . فقط سنبلزاده افندی بورایی فرق ایتمه‌رك (نخبه) ده

مروزی بلدهٔ مروه منسوب ✻ شهر ری نسبتی اولمش رازی

دیمشدر اه

منقولدرکه امام کسائی ایله امام محمد حضرتلری برلکده بولندقلری بر مجلسده امام کسائی فضائل انواع علومی بیانه ابتدا ایدوب برکیمسه

دلومك قنغیسنده متبحر اولسه اول علم ایله علوم سائره‌نك مسائلنی استنباطه قادر اولور دیو دعوا ایتمکله امام محمد حضرتلری بطریق الامتحان دیمشلرکه « سزك علوم عربیه‌ده کمال تبحرکز معلوم عالمیاندر برکیمسه سجدهٔ سهو اثناسنده ینه سهو ایدسه اوزرینه بردخی سجدهٔ سهو لازم اولورمی اولمازمی اشته بومسئله‌یه عربیه ایله جواب ویر » امام کسائی « تکرار سجدهٔ سهو لازم اولماز زیرا علمای نحات (المصغر لایصغر) دیمشلردر » دیو جواب ویرمشلر . بعده امام محمد حضرتلری سؤال ایتمشلرکه « برکیمسه اکرفلان جاریه‌یه مالك اولورسه‌م بندن آزاد اولسون دیو عتقنی ملکنه تعلیق ایلسه بعد التملك آزاد اولورمی اولمازمی » امام کسائی جواب ویروب دیدیلرکه اولماز زیرا امثال عربیه‌ده (السیل لایسبق المطر) وارد اولمشدر ٥ (انتهی)
علیه‌نك ولادتی یوز التمش تاریخنده اولوب وفاتی ایکیوز اون سنه‌سنده وقوع بولمشدر زوجی خاندان آل عباسدن موسی بن عیسی بن موسی بن محمد ابن علی بن عبد الله بن عباس ایدی ۰ برادر زاده‌سی اولان (مأمون خلیفه) کندیسنی قوجاقلیوب صدرینه طوغری چکه‌رك یوزی اورتیلی قالمش اولمسی فوات الوفیاتده مشار الیهانك سبب موتی اولمق اوزره کوسترلمشدر ۰
علیه‌نك اشعار دلاراسندن برجوغی اغانیده مذکور اولوب قطعهٔ آتیه‌سی حماسهٔ بصریه‌ده کوریله‌رك آلنمشدر

اذا کنت لایسلیك عمن تحبه ❊ تناء ولایشفیك طول تلاق
فما أنت الا مستعیر حشاشة ❊ لمهجة نفس آذنت بفراق

ابیات آتیه مشار الیهانك ذکر اولنان (طل) نام غلامی حقنده تصحیف وتعمیه ایدرك سویلدیکی اشعار جمله سندندر

ایا سروة البستان طال تشوقی ❊ فهل لی الی ظل لدیك سبیل
متی یلتقی من لیس یقضی خروجه ❊ ولیس لمن یهوی الیه دخول
عسی الله ان نرتاح من کربة لنا ❊ فیلقی اغتباطا خلة و خلیل

سلم علی ذاك الغزال ❊ الاغید الحسن الدلال
سلم علیه وقل له ❊ یاغل الباب الرجال

---

٥ ثم سأله الکسائی عمن قال أنا سارق ثوب فلان بالاضافة اوقال انا سارق ثوب فلان بالتنوین ماذا یجب فی الصورتین قال انقطع باقراره فقال الکسائی أخطأت بل یجب القطع فی صورة الاضافة ولایجب فی صورة التنوین لان الاولی اخبار عن الماضی والثانیة اخبار عن الحال والاستقبال فاستحسنه الامام

خليت جسمي ضاحيا * وسكنت في ظل الحجال
وبلغت مني غاية * لم أدر فيها ما احتيال

والهـا فيـه

ياموري الزند قد اعيت قوادحه * اقبس اذا شئت من قلبي بمقباس
ما اقبح الناس في عيني واسمجهم * اذا نظرت فلم ابصرك في الناس

(علیه) شو بیتلری برادری رشید کندیسنی زیارته کلدیکنده ارتجالا سویلیوب بسته لیه رك مشار الیها اوقومشدر

تفديك اختك قد حبوت بنعمة * لسنا نعد لها الزمان عديلا
الا الخلود وذاك قربك سيدي * لازال قربك والبقاء طويلا
وحمدت ربي في اجابة دعوتي * فرأيت حمدي عند ذاك قليلا

قطعهٔ آتیه‌یی دخی برادری رشید برکون مشار الیهایی ارامیه‌رق همشیره‌سی (عباسه) یی طلب و دعوت ایلمش اولمسی اوزرینه سویلیوب کندیسنی جلب ایتدرمشدر

مالي نسيت وقد نودي باصحابي * وكنت والذكر عندي رائح غاد
أنا التي لا اطيق الدهر فرقتكم * فرق لي يا أخي من طول ابعاد

هارون (رقه) ده بولندیغی اوانده همشیره‌سی صاحبة الترجمه‌یه اشتیاق ایدرك دایه‌سی بولنان یزید بن منصوره امر ارسالیله مشار الیهایی انکله رقه‌یه جلب ایتمشیدی مشار الیها اثنای راهده (ناعوره) دینیلان صو دولابلرینی کوررك شو نظمی سویلمش و بسته‌لمشدر

اشرب وغن على صوت النواعير * ما كنت أعرفها لولا ابن منصور
لولا الرجاء لمن أملت رؤيته * ما جزت بغداد في خوف وتغرير

شو قطعه‌یی دخی مشار الیها هارونه بر بیرام کونی نظم و تغنی ایتمشدر

طالت عليّ ليالي الصوم واتصلت * حتى لقد خلتها زادت على الابد
شوقا الى مجلس يزهى بصاحبه * اعيذه بجلال الواحد الصمد

هارون رشیدك وفاتی مشار الیهایه حزن عظیم ویره‌رك شعر وتغنی‌یی ترکنه بادی اولمش و عصر خلافت (امین) ده سویلدیکی شوندن عبارت بولنمشدر

أطلت عاذلتي لومي وتفنيدي * وأنت جاهلة شوقي وتسهيدي
لا تشرب الراح بين المسمعات وزر * ظبيا غريرا نقي الخد والجيد

قد رنحته شمول فهو منجدل ❊ يحكى بوجنته ماء العناقيد
قام الامين فاغنى الناس كلهم ❊ فما فقير على حال بموجود

(عليه بنت المنصور) خلفاى عباسيه دن ابوجعفر المنصورك كريمه سيدركه مشار اليها علية بنت المهدينك خاله سيدر ٠

(عليه) برده مغنئ مشهور زريابك قزى اسميدركه مغنيهٔ معروفه ايدى پدرى زرياب فى الاصل مهدئ عباسينك آزادليسى و مشهور اسحاق الموصلينك شاكردى اولوب بر ارالق اندلسه بجمشيدى اوراجه رئيس المغنين عد اولنور ايدى وفاتنده بز بنى قرندن بشقه طوتان اولمامشدر ٠ تفاصيل حاللرى نفح الطيبك جلد ثانيسنده در ٠

بو اسمده صحابياتدن دخى برخاتون وار در اه (عليه) لفظى عينك ضمى ولامك فتحى ويانك تشديديله در ٠

(عمارة جارية عبد الله بن جعفر)

جعفر بن ابى طالب حضرتلرى كه دادر حضرت مرتضى اولان جناب جعفر الطياردر انك مخدوملرى اولان حضرت عبد اللهك جاريه سى برمحبوبهٔ مغنيه در ٠ جواهر ملتقطه ده محكيدركه حضرت مشار اليه مزبوره يه غايت محبت ايتمش ايدى معاويه حضرتلرينى زيارت ايچون شامه عزيمت بيوردقلرنده مزبوره يى دخى برابر كوتورمش اولدقلرندن اوراده ايكن يزيد بن معاويه مشار اليه عبد الله حضرتلرينك يانته كلمه رك عماره يى كورمش و صدا ونغمات جانفزاسنى ايشتمش اولديغنه بناء جاريهٔ مزبوره يه عاشق دلبند ووصالنه آرزومند اولمشيدى اكرچه كنديسنى ضبط ايده ميه جك درجه ده مزبوره نك مفتون ومجبورى اولمش ايسه ده پدرندن قورقديغندن اظهار مافى الضمير ايده ميوب تصورى دائما درونده جولان ايدردى پدرينك وفاتندن صكره (يزيد) معتمدى اولان مقربلرينه كنديسنك بوسوداسنى اچه رق انلردن چاره جو اولدقده « عبد الله بن جعفر حضرتلرى برذات عالى قدر اولديغندن جاريه كى بكا صات ياخود هبه ايت ديمك لائق ومناسب اوليه جغنه وپدريكك انك حقنده اولان رعايتى معلومك اولديغنه مبنى جاريه نك جلبى خصوصنده ، حيله دن بشقه سى مطالعه اولنه مديغى » طرفلرندن افاده اولنمغله مرقوملر برموجب مشاوره يزيدك

لاحق اولان امری اوزره فصیح اللسان وجری الجنان برآدم بولوب یزیده
کتوردیلرکه او آدم عراق اهلندن عقل وذکا صاحبی حیله وخدعه‌ده
ماهر بریادکار ایدی یزید شخص مرقوم ایله خلوت ایدوب کشف رازایله
اکر عهده‌سندن کلور ایسه‌ك عندمده معتبر ومقرب اولورسین دیو وعدلر
وعهدلر ایتمسیله شخص مرقوم یا امیر . . . عبدالله‌دن جاریه‌ك المسنك
حیله وخدعه‌دن غیری برچاره‌سی اولمیوب دنیاده بوکا مقتدر اوله‌جق آدم
وار ایسه اوده بنم : بهمه حال برچاره‌سنی بولورم . شوقدرکه بکا مال ایله
اعانه ایتمکز لازمدر دیدی یزید دخی « هرنه مقدار مال لازم ایسه اخذ
ایله » دیو امر ایلدی مرقوم بیت المالدن وافر اقچه الوب انکله امتعهٔ
شام وثیاب مصر ومتاع عراقدن برخیلی اشیاء نفیسه وبراز غلام وحیوانات
مبایعه ایدرك کندیسنی برتاجر مالدار قیافتنه قویدقدن صکره مدینهٔ منوره
علی ساکنها افضل الصلاة وازکی التحیه جانبنه عزیمت وبلدهٔ طیبهٔ مذکوره‌یه
مواصلتله مشار الیه عبد الله بن جعفر حضرتلرینك دولتخانه‌لرینه قریب
برمنزل استیجار ایدوب امتعه واشیاسنی اورایه وضع ایلدی ایرته‌سی کون
حضرت مشار الیهه خبرکوندروب « بنده‌کز عراق اهالیسندنم تجارت
ضمننده کلدم سزك جوار وحمایه‌کزده بولنمغی آرزو ایدرك اشیامی فروخت
ایدنجه‌قدر اوطوره‌جق اوزره قریبکزده برخانه اکترا ایتدم » دیدکده
عبدالله حضرتلری ممنون ومسرور اولدیلر ومرقومك اکرام اولنمسنی امر
وفرمان بیوردیلر . حضرت عبدالله‌دن مرقوم مطمئن القلب اولدقده
براعلا استرایله برخیلی تحف وتفاریقه متعلق هدیه‌سنی بالاستصحاب خانهٔ
مشار الیهه واروب تقدمه‌سنی قبول ایتملریچون رسول اکرم صلی الله تعالی
علیه وسلم افندیمز حضرتلرینه اولان قرابتی ایله یمین ویرمکله اول حضرت
دخی انلری قبول بیوروب مقابلنده اکرام وانعام جزیل اجراسنده بولندیلر
برکون عبدالله حضرتلری برمجلس مستحسن ترتیبیله لاجل الرعایه مرقومی
دعوت بیوردیلر اثنای مصاحبتده (عماره) نك دخی حضورینی امر
بیورملریله مزبوره کلوب تغنی ایلدکده تاجر عراقی متاع عقلنی ضائع ایتمه
رادده‌لرینه کلدی . عبدالله حضرتلری تلطیف ومطایبه قصدیله مرقومدن
« بویزم عماره کبی هیچ کوردیکك وانك نغمه‌سی کبی نغمات ایشتدیکك
وارمی » دیو سؤال بیوردقلرنده مرقوم « لا والله یاسیدی : بونك مثلنی

اصلا کورمدم بو مثللو جاریه انجق جناب دولتکزه لایقدر . ظن ایتمه‌که دنیاده بومثللی دها اولسون » دیدی . سنك عندکده بو جاریه‌نك بهاسی نه مقداردر دیو سؤال بیوردقلرنده مرقوم « یا سیدی . بن اهل سوقدن برآدمم تجارتله کسب اموال ایتمکده‌یم بونکله برابر اکر بو جاریه‌یی اون بیك درهم بها ایله بولمش اولسه‌م اشترا ایدردم » دیدی مشار الیه حضرتلری بنه ملاطفهٔ مسافر نوازانه ایله « شمدی سن بو جاریه‌یی اون بیك درهمه اشترا ایدرمیسین » بیوزدیلر مرقوم (نعم) دیدکده بنده سکا بونی اون بیك درهمه بیع ایدرم بیورملریله مرقوم قبول ایتدم دیدی اورادن قالقوب منزلنه کلدکده اقچه‌یی حاضر ایوب ایرته‌سی صباح عبدالله حضرتلرینك خانه‌سنه واره‌رق اون بیك درهمی حضور حضرت عبداللهه وضع ایلدی مشار الیه حضرتلری اقچه‌یی رد ایدوب بن سنکله لطیفه ایتدم : سن بیلزمیسینکه بنم مثلم اوﻣﺜﻠﻠﻮ جاریه‌منی دنیا طلوسی امواله بیع ایتمز بیوردیلر . لکن حریف اسکات اولنمیوب « افندیم : معلوم دولتکزدرکه بیعده جد وهزل مساو یدر ٢ اکر سز مزاح ولطیفه ایتمش ایسه‌کز بنده‌کز کرچکدن مبایعه ایلدم هزل ومزاح ایتمدم جاریه بنم ملکم اولدی بوندن صکره سکا حلال اولمز » دیدی عبدالله حضرتلری سن نه فنا مسافر ایمشسین : سندن بیوك بردرد باشمزه کلدی بیوردیلر بعده جاریه‌نك تجهیزینی امر ایتدیلر اثواب وطیبدن وحلی وجواهردن هر نه لازم ایسه اوچ بیك التون صرفیله تهیه اولنوب عماره‌یی انلرله بالتجهیز رجل مرقومه تسلیم ایدوب بوسنك بزه هدیه ایتدیکك اشیانك عوض ومقابلیدر . فقط بزی دردناك ودلخون ایتدك بیوردیلر مرقوم جاریه‌یی الوب منزلنه کلدی وهمان حاضرلنوب مدینهٔ منوره‌دن چیقدی اثنای راهده جاریه‌یه « یا عماره بن سنی نفسم ایچون اشترا ایتمدم وبنم کبی آدمك اون بیك درهمه جاریه اشترا ایتمك حدی دکلدر خصوصیله ابن عم رسول الله صلی الله علیه وسلمی سودیکی محبوبه‌سندن کندی نفسم ایچون جدا ایتمك ونفسمه بو بابده خدمت ایلمك حاشا که خاطرمه دخی کلمز . بوندن صکره بندن تستر ایله » دیدی . بعده یوله دوزه‌لوب شامه یاقلشدیلر . وبلدەیه کیرز ایکن کوردیلرکه خلق یزیدك جنازه‌سنی بوکلتمشلر حفره‌سنه القایه کوتوریورلر واوغلی معاویه حضرتلری

---

٢ کذا فی الاصل ومساواة الجد والهزل انماهی فی النکاح والطلاق والعتاق علی ان الفرق متنازع

(کوچك معاویه دیدکلر یدرکه برکوزل ذات ایدی) خلیفه اولمش ٠ مرقوم رجل عراقی شامده برمدتجك اکلنوب نصل ایسه بر تقریب خلیفه‌نك یاننه کیردی پدری یزیدك عبدالله بن جعفر الطیارك جاریه‌سی حقنده اولان دسیسه‌سنی نقل وجاریه‌نك کندی عندنده اولدیغنی خبر ویردکده خلیفهٔ مشارالیه «جاریه و پدرمك سکا ویردیکی جمله اشیا سنك اولسون ٠ وارکیت بوندن صکره شامده اقامت ایتمه» دیدی مرقوم دخی درحال شامدن رحلت ومدینهٔ منوره‌یه عزیمت ایله طوغری عبدالله بن جعفر حضرتلرینك دولتخانه‌لرینه نازل اولدی ٠ کلدیکنی کندیلرینه خبر ویردکلرنده مشارالیه حضرتلری «لا اهلا به» بیوروب بعده انزال وقبولنی امر ایتدیلر . مرقوم حضور عالیلرینهٔ دخوله استیذان ایتمکله مأذون اوله‌رق داخل بزم دولتلری اولدقده بعد السلام مشارالیه حضرتلرینك دست شریفلرینی تقبیل ایدوب قصه‌یی من اولها الی آخرها کندیلرینه عرض ونقل ایلدی «عماره شمدی بنم طرفمدن سزه هدیه‌در اوزرینه الی وضع ایتمامشمدر» دیوب عماره‌یی چاغردی عمارهٔ دخی برابر اولان زینت وزیوری ایله کلوب عبدالله بن جعفر حضرتلرینك ایاقلرینه قپاندی عبدالله حضرتلری دخی کمال ذوق وسرور اظهار بیوردیلر خانه خلقنده رعظیم آوازهٔ شوق ونشاط اولدی قوناغك ایچنده بالجمله کوله وجاریه‌لر «عماره عماره» دیو صیحه ایدرك بری برلرینی تبشیر ایدرلر ایدی ٠ مشارالیه حضرتلری ایسه اشك ریز سرور اوله‌رق «ویحکم بو بنم کوردیکم نفس الامر میدر یوقسه رؤیا میدر» بیوردی «یارب : بیلورسنکه بن عماره‌نك فراقنه صبر ایتدم ولاجل الوفاء انی فدا ایدوب سنك امرکه تسلیم اولدم بکا احسان ایدوب عماره‌یی بنه رد واعاده ایلدك حمد کثیر انجق سکادر» دیدیلر . بعده اوچ بیك التونه برچفتلك مبایعه ایدوب جاریه‌نك بهاسی اولان اون بیك درهم ایله رجل مرقومه تسلیم ایلدیلر واعتذار ایدوب مالمکم نه ایسه هپسنی سکا ویرسهم ینه سنك بو ایلدککه قارشولق اوله‌ماز بیوردیلر مرد مرقوم مطیبا ومتشکرا بلده‌سنه عودت ایلدی اه

بوقصه‌نك صدقی وواقعه مطابقتی اولوب اولماسی اشتباهندن قطع نظر سماع وغنایه دائر اولمسی زهد بارد اصحابنجهٔ عبدالله بن جعفر حضرتلرندن

استبعادینی ابهام ایدرسه‌ده رساله‌ٔ قشیریه ایله احیاء علومك سماعه دائر اولان مبحث مخصوصلرینی مطالعه ایلدكلرنده وهملری مندفع اوله‌جقدر ٠ (عمارة بنت عبد الوهاب الحمصیه) و(عمارة بنت نافع بن عمر الجمحی) ومحمد بن عبدالوهاب الثقفی جنابلرینك زوجه‌سی اولان (عمارة الثقفیه) محدثه‌لردر ٠

(عمایم بنت ایوب الحسنی)

شریف نسابه دیدكلری مولانا حسام الدین الحسن بن محمد بن ایوب الحسنی قزی عمایمدركه امام سیوطی اشیاخندندر جلد اولده حرف الالف فصلنده مذكوره اولان (الف بنت حسام الدین)ك همشیره‌سیدر انك اجازت الدیغی ذواتدن بوده المشدر ٠

(عمرة بنت الحارس)

امثال میدانیده (انكح من حوثرة) مثلنده واقع افاده‌دن استفاده اولندیغنه كوره ملح عربدن اولان ارجوزهٔ آتیه‌نك قائله‌سی كشاده طبع برقادیندر

حوثرة من أعظم الحوائر * نیطت بحقوی صمیان عاهر (٣)
أهدیتها الی ابنة العذافر

(ابنة العذافر) دن مراد آبنة البیان هند بنت العذافردر ٠ بو ارجوزهٔ مثل مذكورك شرحنده (حوثره) لفظنك فی الاصل حشفه یعنی كرهٔ ایر معناسنه اولدیغنه استدلالا ایراد اولنمشدركه مثل مذكورده واقع (حوثره) دن عبد القیس قبیله‌سی رجالندن اولان (ربیعة بن عمرو) مقصود اولوب مومااليه ابناء عربك قصهٔ درازه مالك اولانلرندن اولمغله بركون سوق عكاظده برقادیندن عربجه (عس) تعبیر اولنان (٤) قابی كه سبزه‌جی چیچاغی طرزنده تخته‌دن معمول برنوع مشربه دراشترایه طالب اولدقده قادینجغز فاحش بها ایستمشیدی بوحال مومااليهك بادیٔ انفعالی اوله‌رق «حوثره‌مله طولدیره‌بیله‌جكم برقابه بوقدر بها استیلورمی» دیو همان اتكنی قالدیروب ایفای مدعا ایلمكله قادین اوحالی معاینه‌ده فریاده باشلایه‌رق خلق باشنه طوپلامشیدی بوجهتله قصه هركسك معلومی اوله‌رق مرقومه (حوثره) اطلاق اولندی وحقنده (اعظم ایرا من حوثرة) دینلدی مؤخرا بواسم

(٣) الحقو موضع شد الازار وهو الخاصرة والصمیان بفتحتین الفاتك والعاهر الفاجر اه
(٤) العس القدح العظیم والرفد اكبر منه وجمعه عساس قاله الجوهری ٠

(بنی حوثره) دیو موماالیهك اولاد واحفادینه عنوان امتیاز اولمشدر ٠
(نمه) عظیم الانف اولان کیمسه یه عربیده تغییر نسب بابندن اوله رق ضم همزه ایله (اناقی) دینلدیکی کبی عظیم الایر اولانه دخی (اياری) دینیلور ایار یلرك اك مشهوری کندینك عظم ایریله متناسب قوهٔ باهیه سی دخی اولدیغنه مبنی (انکح من ابن الغز) مثلنه ماصدق اولان (ابن الغز الايادی) درکه قطعهٔ آتیه وصف متاعیٔ حقنده اولان تمدحاتندندر

ألا ربما أنعظت حتی اخاله * سینقد للانعاظ أو یتمزق
فاعمله حتی اذا قلت قدونی * أبی وتمطی جامحا یتمطق

زعموا ان عروسة زفت الیه فاصاب رأس ایره جنبها فقالت له أتهددنی بالركبة ویقال انه کان یستلقی علی قفاه ثم ینعظ فیجیٔ الفصیل فیحتك بمتاعه یظنه الجذل الذی ینصب فی المعاطن لیحتك به الجربی اه من مجمع الامثال ٠ وایر الحارث بن سدوس یضرب به المثل فی کثرة الاولاد الذکور قال الاصمعی کان له احدی وعشرون ذکرا وفیه یقول الشاعر

فلو شاء ربی کان ایر ابیکم * طویلا کایر الحارث بن سدوس

والعرب تقول فلان طویل الایر اذا کان کثیر الاولاد وقال علی کرم الله وجهه من یطل ایر أبیه ینتطق به أی من کثر اخوته یستظهر بهم ٠

(عمرة بنت درید)

قبیلهٔ هوازندن وعرب جاهلیه نك نامداران شجعان وفرساننده اولان شاعر مشهور (درید بن الصمه) نك قزیدر اودخی شاعرهٔ معروفه ایدی ٠ پدری اولان درید عصر اسلامی اواخر عمرنده ادراك ایدن بی اذعانلردن اولوب جلد اولده ص ٢٤٧ اجمالا اشعار اولندیغی اوزره (حنین) غزواتنده شرك اوزره مقتول اولمشدر چونکه (حنین) مکه ایله طائف ارهسنده واقع بر وادینك اسمی اولوب فتح مکه دن صکره رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلریله اوراده محارب اولان (هوازن) خلقی یکرمی بیك نفر اولدقلری واول امرده عساکر اسلامه غالب کورندکلری حالده جناب حقك مدد ونصرتیله منهزم وپریشان اولملری اوزرینه فرار یلردن برطاقی طائف یولنی طوتوب (اوطاس) نام وادیده تحشد ایتمشلر ایدیکه انلرك اوتحشدلری کتب سیر ومغازیده وقعهٔ حنینی متعاقبا مذکور اولان (وقعهٔ اوطاس) ی منتج اولمشدر انی ده ابوموسی الاشعری حضرتلری قزانمشدر ٠

برطاقی دخی (نخله) وادیسنده صاپمشلر ایدیکه صاحبة الترجمه (عمره) نك باباسی اولان (دزید بن الصمه) اشـته او فرقه‌نك ایچنده ایدی مرقوم اولوقت اکرچه دوشکون اختیارلر راده‌سنده سالخورده ایدیسه‌ده حرب آزماینده برکورك باراندیده بولندیغندن لازم الازاله اولغله فرقه‌لرینی تعقیب ایتمکده اولان سوار یان اسلامدن ربیعة بن رفیع السلمی حضرتلری بتشوب مرقومی قتل ایلدی انك اوزرینه (عمره) مشـار الیهك منسوب اولدیغی قبیلهٔ بنی سلیمی قدح وکندی پدرینی مکارم اخلاق ایله وصف ومدح ایدرك شومرثیه‌لری سویلدی

جزى عنا الاله بنى سليم * وعقهم بما فعلوا عقاق
وأسقانا اذا سرنا اليهم * دماء خيارهم يوم التلاق
فرب منوه بك من سليم * أجبت وقد دعاك بلا رماق
ورب عظيمة دافعت عنهم * وقد بلغت نفوسهم التراقى
ورب كريمة أعتقت منهم * واخرى قد فككت من الوثاق
فصار جزاؤنا منهم عقوقا * وهما ماع منه مخ ساق

قالوا قتلنا دريدا قلت قد صدقوا * وظل دمعى على الخدين ينحدر
لولا الذى قهر الاقوام كلهم * رأت سـليم وكعب كيف تأتمر
اذا لصبحهم غبا وظاهرة * حيث استقر نواهم جحفل زفر

بونلردن مرثیهٔ اولانك برنجی بیتنده واقع (عقاق) لفظی قطام وزننده اوله‌رق عقوقدن اسمدرکه عصیان واساءت دیمکدر وبیت مزبورك بیت ثانی برابر اولدیغی حالده معناسی « الله تعالی بزم طرفمزدن بنی سلیمه ترتیب جزا ایتسون وبزه ایتدکلرینه بدل انلرده اساءته اوغراسون وبرای انتقام اوزرلرینه کتدیکمزده جناب حق بزه انلرك کزیده‌لرینك قانلرینی ایچرسون » دیمك اولوب ابیات اربعهٔ باقیهٔ دخی پدری (درید)ه خطابا سن شمدی‌یه قدر انلردن نام وشانکی یاد ایله سنی میدان مبارزه‌یه قورقه‌رق بالضرورة دعوت ایدن نیجه زهره‌سزلره اجابت ایتمشکدر وحقلرنده ایفای مواسات ایله جانلرینی بوغازلرینه کتورن نیجه بلیه‌لرینی اوزرلرندن دفع ورفع ایتمش وقید اسره دوشن نقدر خاتونلرینی قورتارمش وبالذات اخذ و استرقاق ایتدکلرکی آزاد وفریاد ایدنلرینه امداد ایله حقلرنده هردراو

فداکارلغی ایتمش اولدیغی حالده انلرك عاقبت بزه عوض ومکافاتلری بویله عقوق واساءتدن وانسانك اینجك ایلیکلری اریه‌جك درجه‌ده شدت وفضاعتلی ایشلردن عبارت اولدی» مآلنده‌در. مرثیهٔ ثانیه‌نك دخی مآلی «بز دریدی قتل ایتدك دیدیلر : بن دخی کوزمك یاشی بناقلریمه آقه‌رق تصدیق ایتدم . اکر ایشك ایچنده شوکت وسطوتی کافهٔ اقوامه غالب اولان ذات عالی قدر (که علیه الصلاة والسلام حضرتلریدر) اولمامش اولیدی سلیم ایله کعب عشائری کندی نفسلرینه اویغی نصل اولور کوررلر ایدی : طرفزدن اوزرلرینه کون آشوری وبلکه هرکون لشکر بیکران چکیلور ایدی» دیمکدر اه

(غب) کون آشوری و(ظاهره) هرکون دوه‌قسمی نصف نهارده صویه کلمك معناسنه‌در درید بن الصمه‌نك احوالی مطبوع کتاب الاغانینك جلد تاسعی صدرنده مشروح اولوب انجق نسخه‌لرینك معلوم اولان محرفلکی جهتیله مذکور مرثیه‌لر هم ناقص وهم مغلوط اوله‌رق طبع اولنمش اولدیغندن سیر ابن هشام نسخه‌لرندن تصحیح قلنمشدر .

اغانیده مذکوردرکه مشار الیه ربیعه حضرتلری دز یده‌ینشدکده دوه‌سنك بولارینه یاپشوب سل خیف ایتدکده مرقوم نه ایسترسین دیو صورمشیدی مشار الیه دخی قتل ایده‌جکنی بیان ایتدکده مرقوم کندیسنك دیشلری دوکلمش وبازی جانی کتمش براختیار رعشه‌دار اولدیغندن وشاید تاب وطاقتی اولسه مشار الیهی دترده‌جکندن بحثله کنجلکنده‌کی قوتنك بولنمدیغنه تأسفی حاوی نظم آتی‌یی سویلمشدر

ویح ابن اکمة ماذا یرید * من المرعش الذاهب الادرد

فاقسم لو ان بی قوة * لولت فرافصه ترعد

ویالهف نفسی أن لاتکون * معی قوة الشائخ الامرد

متعاقبا مشار الیهك مرقومه حواله ایتدیکی قلیج کارایتمدکده مرقوم «بئسما سلحتك امك» خطاب تحقیرآمیزیله مشار الیهه عتاب ایلدکدن صکره «دوه‌نك ترکیسندن شو بنم قلیجمی آل‌ده قفادن بکنك الت یانی وکمیکلرك اوست طرفندن طوغری اور بن اوردیغم وقت ارلره اویله اورر ایدم» دیو تعلیم کشتنی ایلمشدر .

(عمرة بنت عبدالرحمن)

عبدالرحمن بن سعد بن زرارة الانصاری کریمه‌سی و تابعیات نسوان اهل مدینه‌دن برفقیهه خانوندر حضرت عائشه رضی الله تعالی عنهانک حجرهٔ سعادتلرنده بولنه‌رق انلردن وحضرت ام سلمه رضی الله عنهادن برچوق حدیث شریف روایت ایتمشدر قاله الصفدی فی الوافی .

(عمرة بنت مرداس)

مؤلفهٔ قلوب اصحاب خیرالناسدن

اقاتل فی الکتیبة لاابالی * أفیها کان حتفی أم سواها

بیت بهادرانه‌سنک قائلی اولان مشهور عباس بن مرداسک همشیره‌سیدر که شاعره‌در . سرح العیونده سابقهٔ الترجمه خنسانک قزی اولمق اوزره کوسترلمشدر . آثار نظمیه‌دن ابیات آتیه برادری عباس حقنده سویلمش اولدیغی مرثیه اولمق اوزره دیوان حماسه‌نک (باب المراثی) سنده کورلمشدر

أعینیّ لم أختلکما بخیانة * أبی الدهر والایام أن تتصبرا
وماکنت أخشی ان اکون کأننی * بعیر اذا ینعی اخیّ تحسرا
تری الخصم زوراً عن اخی مهابة * ولیس الجلیس عن اخی بازورا

(أعینیّ) کلمه‌سنده‌کی همزه ندائیه اولوب (عینی) لفظی یاء متکلمه اضافتله نونی ساقط اولمش برتثنیه‌در (لم اختلکما) خدعه وخیانت ایتمک و بورادہ عزوخیانت ایلمک معناسنه اولان ختلدن و باب ثانیدن مضارع منفی اولوب مثنی اولان ضمیر مخاطبه مضاف اولمشدر (تحسرا) کلمه‌سنده‌کی الف اطلاقیه وکلمه فعل ماضی اولوب (تحسر) دوه‌قسمنک یورغنلقدن و یا برمرضدن ناشی تویی دوکلمک دیمکدر (زور) ضم زای ایله مائل الزور یعنی کوکسی دونک دیمک اولان ازورک جمعیدرکه بوراده خصمه کوکس کرمامکدن ولفظ (ازور) دخی مقبل ومتوجه اولمیوب منحرف وروکردان اولمقدن کنایه‌در . مآل ابیات ابتدا کوزلرینه خطابا « ای دیده‌لرم بن سزه اغلامدکز دیو عزو خیانت ایده‌مم . نصل ایده بیلورمکه ایام دهر سزک صبر وتحمل ایتمکزه مساعده ایتمامکده یعنی سزی هربار اغلاتمقده‌دز » دیمک اولوب بعده کندی حالنی حکایه ایله « بن بومصیبته اوغرامازدن اول کندی عقل وصبرمه کوونمدیکمدن قرنداشمجغزمک قره خبرینی الدیغمده

بو يله كويا بورغون دوشمش وتوبى دوكلمش دوه كبى اولهجغمدن قورقاز
و بوحالى خاطرلماز ايدم بنم برادرم برذات ايديكه دشمنلرى كنديسنك كمال
مهابتندن قارشوسنده كوكس كروب طورهمز ودوستلرى كنديسيله
همجلس اولوب اوطوردقلرنده مجلسنك لطافتى وسوزينك حلاوتى
جهتيله اندن يوز چويرمزلر ايدى » ديمكدر .

(عمرة بنت النعمان)

نعمان بن بشير الصحابينك كريمه سيدر عبد الله بن الزبير زماننده ظهور وخروج ايدن مشهور (مختار بن ابى عبيدة الثقفى) نك زوجه لرندن ايدى (مصعب بن الزبير) برادرى عبد الله بن الزبير حضرتلرينك خلافتلرنده موماليه مختار الثقفى يى قتل ايتدكدنصكره زوجه لرى موماليها ايله (ام ثابت بنت سمرة بن جندب)ى جلب ايدوب مختار حقنده نه ديرسكز ديو انلره سؤال ايتدكده ام ثابت « سنك سويلديكك كبى سويلرم يعنى سن نه دير ايسه ك بن ده انى ديرم » جوابنى ويرمكله انى صاليو يرمش (عمره) ايسه او سؤاله «حق رحمت ايتسون : مختار صالح آدم ايدى » ديو جواب ويرمكله انى حبس ايدوب برادرينه « مختارك قاريسى عمره مختارك نبوتنه قائل اولويور » ديو اعلام ايدرك قتلى امرينى كتورتمكله بركيجه كوفه ايله حيره ماينى برمحلده انى قتل ايتدرمشدر . بيچاره برخونئ بى اماك النده الم واذى ايله قتل اولنمشدر .

موماليهانك زادكان انصاردن اولديغى وبيكناه بولنديغى حالده اولوجهله مظلوميتى سوز اهلى كيسه لرك انطلاق لسانلرينى موجب اوله رق حقنده شعرلر ومرثيه لر سويلنمشدر جمله دن برى عمرو بن ابى ربيعة المخزومينك شوشعريدر كه قيصه اولديغى جهتله ايثار اولنمشدر

ان من أعجب العجائب عندى * قتل بيضاء حرة عطبول
قتلت هكذا على غير جرم * ان لله درها من قتيل
كتب القتل والقتال علينا * وعلى المحصنات جر الذيول

(عمرة الخثعميه)

حماسه شاعراتندن وقبيلهٔ بنى خثعم نسوانندن برشاعرهٔ بديعة النظم اولوب ابيات آتيه سى ديوان حماسه نك باب المراثيسنده كوريله رك قيد اولنمشدر كه انلرى موماليها كنديسنك ايكى اوغلى حقنده مرثيه اوله رق سويلمشدر

لقد زعموا انى جزعت عليهما * وهل جزع أن قلت وابأباهما
هما أخوا فى القوم من لا أخاله * اذا خاف يوما نبوة فدعاهما
هما يلبسان المجد أحسن لبسة * شحيحان ما اسطاعا عليه كلاهما
شهابان منا أوقدا ثم اخمدا * وكان سنا للمدلجين سناهما
اذا نزلا الارض المخوف بها الردى * يخفض من جاشيهما منصلاهما
اذا استغنيا حب الجميع اليهما * ولم ينأ من نفع الصديق غناهما
اذا افتقرا لم يجثما خشية الردى * ولم يخش رزءا منهما مولياهما
لقد ساءنى أن عنست زوجتاهما * وأن عريت بعد الوجى فرساهما
وان يلبث العرشان يستل منهما * خيار الاواسى أن يميل غماهما

معلوم اولسونكه (وا) لفظى كلام عربده حرف واسم اوله‌رق مستعمل اولوب حرفيتى (وازيداه) و (وازيد) مثللو ندبه ايله نداء محضده واسميتى اعجب (٣) معناسنده‌دركه تعجب ايله امردن عبارتدر بيت اولك آخرنده واقع (وابأباهما) قولنده (وا) لفظى بومعنايه اولوب شاعرك شوقولى دخى

وابأبى انت وفوك الاشنب * كأنما ذر عليه الزرنب

بوقبيلدندر مابعدنده واقع (ب) حرفى تفديه ايچون اولوب مدخولى اولان (اب) دخى ياء متكلمك غيرى‌يه مضاف اسماء سته‌دن ايسه‌ده شاعرهٔ صاحبة الترجمه شعرينى لغت طائيه‌يه بنا ايتمش اولديغندن وچونكه طائيلر شافيه‌ده وشرحى شيخ رضى وچارپرديده مبين اولديغى اوزره مابعدنده يا اولان كسره‌دن فتحه‌يه فرار ايله يايى الفه قلب ايدرك بقى ورضى مثللو افعالدهٔ (بقا ورضا) وباديه وناصيه مثللو اسماده (باداة وناصاة) ديه كلدكلرندن مزبوره دخى بوقوللى انلرك لغتى اوزرينه تخريج ايلمشدر خاصة اسماء سته‌ده وشنالرده احوال ثلثه‌ده الف التزامى لغت مخصوصه اولديغى دخى كتب نحو ولغتده مبسوطدر حضرت امامدن صدورى مروى اولان (ولو بأبا قبيس) قولى دخى او وجهله مؤولدر (هما اخوا فى القوم) قولنده‌كى اخوان لفظى آتيده‌كى موصوله مضاف اولمغله ساقط النوندر مضاف ايله مضاف اليه مياننى ظرف فصل ايتمشدر (فى القوم) لفظنه بدل «فى الحى» دخى روايتدر (لا اخاله) تعبيرى حاشيه شرحنده امام مرزوقينك

(٣) مصر علماسندن مرحوم (دسوقى) مغنى اللبيب اوزرينه يازديغى حاشيه‌ده حروف بحثنده بونى مضارع متكلم ضبط ايتكله غلط وقاموسه مخالفت ايتمشدر .

اشعارینه کوره «لااخاه موجود» مؤداسنده اولوب اخ کلهسنده ضمیره اضافت منوی ومقصود اولدیغندن علی نیة الاضافه الف اثبات اولنمش و بو اضافت مقصودهیی تأکیدا مضاف الیه اولان ضمیره لام ادخال ایدلمشدر بوصورتده (له) ظرفی لانك خبری دکلدر خبر لا محذوفدر . اکر قطع وافراد ایله (لا اخ له) دیندی اولوقت لانك خبری (له) اولور ایدی ٠ عربك معرض آفرین و یا نفرینده (لا اب لك) و (لا ابا لك) تعبیرلری ده بوقیاس اوزرهدر اه (نبوه) لفظی بوراده ناسـاعده ونا موافقت معناسنده مستعملدر فی الاصل قلیجك کسمیوب اورلدیغی یردن کیرو دونمسی دیمك معناسنه موضوعدر که « لکل جواد کبوة ۲ ولکل صارم نبوة» دینیلور ٠ اوچنجی بیتدهواقع (مااسطاعا) قولندهکی (ما) مصدریهٔ زمانیهاولوب (اسطاعا) لفظی قرآن کریمده وارد اولدیغی اوزره استطاع فعلندن مخفف اولان اسطاع کلهسنك مثناسیدر (سنا) ضیا معناسنه اولوب (مدلجین) لفظی کیجه وقتی یوله کتمك دیمك اولان ادلاجدن اسم فاعل جمع مذکر صحیحدر مفهومندن شب آینده اولان مسافرین مقصوددر (اذا نزلا الارض) ترکیبی وقالا الحمد لله نظم جلیلی مثللودر بعض نسخهده هربا من الساکنین « نزلا» فعلی صیغهٔ مفرد صورتنده محرردر (جأش) لفظی فی الاصل مهموز العین اولهرق خوف وهراس هنکامنده قلبك اضطراب وخلجانی معناسنه اولوب بومحلده مثنی ومخفف واقع اولمش وضمیره اضافتیله نونی دوشمشدر (منصلاهما) قولنده « منصل » میك وصادك ضمیله منخل وزننده اولهرق سیف معناسنه اولوب تثنیه وضمیره اضافتیله سـاقط النوندر (اذا استغنیا حب الجمیع الیهما) قولی برجملهٔ شرطیه اولوب جزا واقع اولان (حب) کلهسی ماضئ مجهول ونائب فاعلی بیشندهکی (الجمیع) لفظیدر و اوبیت

فتی کان یدنیه الغنی من صدیقه * اذا ما هو استغنی و یبعده الفقر

بیت مشهوری مؤداسندهدر ٠ حضرت علی وقعهٔ جملده حضرت طلحهنك وقوع ارتحالی اوزرینه باشی اوجنه وارهرق « والله سن شاعرك دیدیکی کبی ایدك » دیو بو بیتی اوقویوب مشارالیهك وفاتنه تأسف ایلمشدر. ماآل بیت مرقوم بر یکیت ایدیکه کندینك ثروتی انی اصدقاسنه تقریب ایدوب دستیاراق ایتدیرر وفقر وضرورتی کندیسنی احباسندن دور وتبعید ایلیهرك انلره بار ایتدرمز ایدی دیمکدر برعظیم مدح مقبولدر استطرادا ذکر اولنمشدر

(٢) (بدیهه) قاضی فاضل آت اوزرنده کیدرکن عماد کاتبه تصادف ایلدکده عماد بالبداهه (سر فلا کبا بك الفرس) دیدی که مقلوبی دخی یکساندر همان قاضی فاضل دخی (دام علا العماد) قوایله مقابله ایلدی مسعد

(لم يجثما) کلمه‌سی جثومدن مضارع منفیٔ مثنی ومجزوم اولوب « جثوم » قعود وزننده قنادلی حیوان یره ککوکس ویروب اوطورمق معناسنه درکه لفظ مذکور بو معناده صاحب صحاحك تصریحنه كوره انسانده دخی مستعملدر (مولیان) لفظی شروحده ابن عم ایله مفسردر (رزء) بوراده ماله ایلشمك ایله تفسیر اولنمقده‌در (*) (عنست) فعلی قرقمی اوده قالق معناسنه اولان تعنیسدن ماضیٔ مؤنث اولوب فاعلی پیشنده‌کی (زوجتاهما) کلمه‌سیدر . اصمعینك ضبطنه كوره بو فعل متعدی اولدیغندن مجهول اوقونه‌جق وزوجتاهما کلمه‌سی اکا نائب الفاعل اوله‌جقدر نته کیم صحاحده ذکر اولنمشدر . قالدیکه کرك « تعنیس » وکرك انك مصدر ثلاثیسی اولان « عنوس » وکرك بو معناده وصف خاص اولان « عانس » کلمه‌لرینك لغت عربیه‌ده هنوز قوجه‌یه وارمدق قز حقنده موضوع اولملرینه نظراً بوراده (عنست) فعلنك ذات الزوج اولان مرأه حقنده ایراد واستعمالی مرزوقینك افاده‌سنه كوره مزبوره‌لرك قبل الزفاف قوجه‌لرندن محروم قالملریله بعده بشقه زوجه وارمغه رغبت ایتمیه‌رك بکارتهما اوده قالمش اولملرینه مبنیدر . (عریت) فعلی دخی تعریه‌دن ماضیٔ مجهول اولوب نائب فاعلی اولان (فرس) قسراق معناسنه اولمغله تأنیث اولنمشدر وتعریه‌دن سرج ولجامدن تجرید معناسی مراددر (وجی) آتك ایاغی طاشرقیوب آجیمق معناسنده اسمدر (عرشان) تخته پوش طرزنده یوکسکجه یر دیمك اولان عرشك مثناسی اولوب عمرهٔ شاعره اوغللرندن هر برینك مستقل بر عرشی اولمق ادعاسیله تثنیه ایتمشدر . اوغللرینك ارکان عز ورفعتدن اولملری ادعاسیله عرشدن معنای عزت اراده اولنور (یستل) کلمه‌سی برنسنه‌یی یرندن چکوب چیقارمق معناسنه اولان استلالدن مضارع مجهول اولوب (اواسی) لفظی دخی دیرك معناسنه اولان آسیه‌نك جمعی اوله‌رق فعل مذکورك نائب الفاعلی اولان (خیار) لفظنه مضاف الیهدر (أن یمیل غماهما) جمله‌سی تأویل مفردده اوله‌رق مکث معناسنه اولان (یلبث) فعلنك فاعلی اولمق اوزره محلاً مرفوعدر (غما) لفظی سقف معناسنه‌در . غینی مفتوح اولدیغی حالده الفی مقصور ومکسور اولدیغی صورتده ممدوددر . تحریر ماله کلنجه : مزبورهٔ ابتدا اوغللری اوزرینه ایتدیکی افغانك استعظام

(*) یقال مارزأت منه شیئاً أی ماأخذت وماأصبت .

اولندیغندن بحثله کندیسنک اولبابده پك صابرانه حرکت ایتمکده بولندیغنی افاده‌دن صکره « انلر قبیله ایچنده غریب وبی معین اولانلره برادر ویار وباور ایدیلر . کندیلری کسوهٔ مجد وشرفی لابس یعنی هر بار شرف ومزیته ملابس اولوب مقتدر اولدقجه لباس فخر ومزیتلر بنی آخرك حوزهٔ اکتسابنه کچمکدن امساك ایدرلر ایدی . دها جوان اولملری ملابسه‌سیله انلر عشیرتمزك کویا هنوز ایقاد اولنمش ومتعاقبا سوندیرلمش ایکی آتشپارهٔ نو افروخته‌سی اولوب ضیاء اشتعاللری کیجه کلان مسافرلر ایچون برمشعلهٔ دلالت ایدی . شجاعت و بسالتلری دخی شول رتبه ایدیکه تهلکه ومخاطره‌دن امین اولمیان مخوف بر یره قوندقلرنده سیفلرندن بشقه برشیئه استناد ایتیوب قلبجلری کندیلرینك خلجان خوفلرینی تسکینه کافی ایدی . مروت وکرم طبیعتلری‌ده شویله ایدیکه سعهٔ حاللرنده هرکس کندیلرینه محبوب ومقرب اولوب ثروت و یسارلرینی منافع اصدقادن دور ودریغ ایتمزلر و بالعکس تنکدست دوشدکاری زمانلرده کندیلری کیسه‌یه بار اولمز ومس خطر خوفیله اکتسابدن کیرو قالمیوب کیسه‌نك مالنه وضع ید ایلمزلر ایدی . یمین ایدرمکه کندیلرینك ارتحالیله زوجه‌لرینك اولرده قالملری وقسراقلرینك کندی صاغلقلرنده کثرت سیر وسفرله ایاقلری آجیر اولدیغی حالده شمدی بویله کمسزواکرسز براغلملری بکا پك کوچ کلمکده‌در . اوغلارمك هر بری برج بالا بنای عز واعتلانك برز رکن اساسی ایدی اساس النجه چوق سورمیوب البته سقف دخی ساقط اولور » دیمك اسمشدر اه

(عمره) صحابیاتدن یکرمی برنفر خاتونك اسملریدر جمله‌دن بری (عمرة بنت رواحه) درکه صحابی مشهور عبدالله بن رواحه حضرتلرینك همشیره‌سی ونعمان بن بشیر الصحابینك والده‌سیدر انی (قیس بن الخطیم) اشعارنده ذکر ایدوب

وعمرة من سروات النسا * تنفح بالمسك أردانها

دیو ثنا ایتمشدر اه سابقة الترجمه (ام خارجه) ایله حکیمات عربدن برینك اسمی دخی (عمره) ایدی اه

(عمره) عربده مذکوردن دخی برکیسه‌نك (٢) اسمیدرکه بغایت شوم

(٢) سید مرتضانك تعیینه کوره مزبور عبدالله بن الزبیر زماننده ظهور وخروج ایدن مختار بن ابی عبیدة الثقفینك ایلچیسی ایدی .

قدم اولمغله فنخی قوم وقبیله‌یه نزول وحلول ایدنده اوراده البته جنك وقتال کبی برمصیبت پیدا اولور ایدی بناء علی ذلك (ابوعمره) تعبیری عربیده افلاسك کنیه‌سی اولمشدر چونکه اوده شخص مرسوم کبی خلق نظرنده مبغوض ومشؤمدر ٭

مترجم قاموس مرحوم عاصم افندی اشبو ابوعمره‌نك تفسیر وتمثیلنده « تقول قد تعلق بی ابوعمرة اللهم اقهره » دیه‌رك ایمای اثر تنکدستی ایلمشدر ٭ اتفاقات غریبه‌دن اوله‌رق بوعاجز بی‌وایه‌نك بومحلی تحریری دخی ابوعمره‌نك الندن مسقط رأسم اولان استانبولدن فرارم ومدینهٔ اسکندریه‌ده برکریم عالی جنابك (٥) فسحتگاه لطف واکرامنده قرارم زماننه تصادف ایتمشدر ٭ فقلت کما قال الراجز

ان ابا عمرة شرّ جاز ٭ یجرنی فی الظلم الصحاری
جرّ الذئاب جیفة الحمار

اه فی ٢٦ رجب سنه ١٢٩٤ وفی ٢٥ تموز سنه ١٢٩٣

(عمیره) زیادهٔ یاء تصغیر ایله اون اوچ نفر صحابیه‌نك وفتح عین ایله منبه تابعی کریمه‌سنك ودها بعض نساء مشهوره‌نك اسملریدر ٭ استمناء بالید فعل کریهندن کنایه اولان (جلد عمیره) تعبیرنده‌کی (عمیره) دخی أعلام نسادن مستعار اوله‌رق ال آیه‌سی معناسنده استعمال اولنمشدر بومعناده سنبلزاده وهبینك نخبه‌ده‌کی

جلد عمیره دیمه‌ده جلق ایمش ٭ انی یابان صوفطه کبی خلق ایمش

مضمونی اوزره قطعهٔ آتیه پك ظریفانه دوشمشدر

أری النحویّ زیدا ذا اجتهاد ٭ جزی الرحمن بالخیرات غیره
تراه ضاربا عمرا نهارا ٭ ویجلد ان خلا لیلا عمیره

(عنان)

عصر عباسیه رجالندن ابراهیم الناطفینك جاریه‌سی اولان مشهورعناندر که نادرهٔ زمان برشاعرهٔ آتشزبان ایدی (٦) ذاتا یمامه مولداتندن صاری

(٥) سعادتلو حسن راسم پاشا حضرتلری مراد در فقیراوتارنجده مشار الیهك مخدوملری معلملکیله اوچ آی قدر اسکندریه‌ده بولنمشیدم جلد اول اواثناده دردست طبع ایدی بیوجك خطازی اوسببله وقوعه کلمشدر ٭

(٦) قال فی مسامرة الابرار وفیها یقول ابونواس

عنان یامن تشبه العینا ٭ أنت علی الحب تلومینا
حسنك حسن لایری مثله ٭ قدصیر الناس مجانینا

بكزلى برقز اولوب ناطفينك تحت تملكنه كچدكدن صكره انك فيض تربيه سيله پرورش بوله‌رق واكتساب علم ودانش ايليه‌رك شعر وفصاحت وجربزهٔ نطق وبداهت اهلندن اولمشدر فحول شعرا ايله معارضه ومشاعره ايدر واكثريا انلره غلبه چلار ايدى شاعر مشهور ابو نواس ايله دخى مشاعره‌سى وفقط بردفعه انا مغلوب اولمسى واردر ٠

كتاب ابن ظافرده محكى اولديغى اوزره عنانك ابو نواس ايله ابتدا معارفه ومشاعره‌لرى شويله اولمشدركه ابو نواس بركون ناطفينك خانه‌سنده مزبورەنك نزدينه واروب بينلرنده سابقهٔ الفت ومعارفه اولمديغى حالده بلا توقف شودرت بيت بى ادبانه‌يى

ان لى أيرا خبيثا * عارم الرأس فاوتا
اورأى الجر ببحر * عاد للغلمة حوتا
أوراه فوق جو * لنزا حتى يموتا
أوراه جوف بيت * صار فيه عنكبوتا

سويلدكده (عنان) اكا جواب اوله‌رق درحال شو بيتلرى سويليوب كنديسنى ابو نواسه طانتمشدر

زوجوا هذا بالف * وأظن الالاف قوتا
انى أخشى عليه * ان تمادى أن يموتا
بادروا ما حل بالمسكين خوفا ان يفوتا
قبل أن ينعكس الحال فلا يأتى ويؤتى

اندن صكره هر برى ديكرينك درجهٔ قوت طبع وقريحه‌سنى فهم ايليه‌رك بينلرنده الفت مستمره پيدا اولمشدر ٠ مزبورەنك ابو نواسه بردفعه‌كى مقلوب بيتى دخى شويله اولمش، كه ابو نواس بركون بر كاغد اوزرينه

ماذا تقولين فيمن * بريد منك نظيره

بيتنى يازه‌رق عنانه ابراز ايتدكده (عنان) بيت مزبورك التنه

اياى تعنى بهذا * عليك فاجلد عميره

ديو تحرير ايتدكده ابو نواس

اريد هذا وأخشى * فلى يدى منك غيره

ديوب عنانى اوتاندرمشدر اه

عنانك ابو نواس ايله اولان مشاعراتى جمله سندندركه ابو نواس ايام بهارك

بنده مز بوره یه « سمادن یغور یاغدقجه برده هر کون بر کونه چیچك بیدا اوله‌رق کویا که آسمانك اغلامسنه زمین خنده‌ناك اولیور » مآلنده شو بیتی

کل یوم عن اقحوان جدید * تضحك الارض من بكاء السماء

انشاد ایلدکده عنان بالبداهه بو بیتی علاوه

فهو کالوشی من ثیاب عروس * جلبتها التجار من صنعاء

و انکله ازهار ارضیه‌نك صنعادن مجلوب کلین اثوابی آلاجه‌سنه مشابه بولندیغنی افاده ایلمشدر . بر کون دخی (عنان) ناطفیدن طیاق ییمش اولدیغندن اغلایوب اوطورمقده ایکن ابو نواس کله‌رك انی اوحالده کورمسیله « عنان اغلامشده کوزلرینك یاشی اپلکدن دوکیلن اینجو دانه‌سنی کبی آقمش » مآلنده اولمق اوزره شو بیتی

بكت عنان فجری دمعها * کلؤلؤ ینسل من خیطه

سویلدکده (عنان) فی الحال

فلیت من یضربها ظالما * تجف یمناه علی سوطه

دیمشدر که بیت مز بور « کاشکی انی بغیر حق دوکن ظالمك الی قامچیسی اوزرنده قور ییدی » دیمك اوله‌رق ابو نواسك بیتنه متفق القافیه بر تتمه مناسبه‌در اه مسامرات جناب محیی الدینده جاحظك کتاب المحاسن والاضدادینك مماجنات وممازحات فصلندن نقلا محرر اولدیغی اوزره (سلولی) وابن ظافرك کتاب بدائع البدائهنده مسطور اولدیغنه کوره (زریق العروضی) دیمشدر که بر کون ناطفینك جاریه‌سی عنانه کتدم : یاننده بر اعرابی وار ایدی . عنان بنی کورنجه « امان کل : سنی الله یوللادی بوحریف بکا (سنك شاعره اولدیغنی ایشتدم بر بیت سویله ده اجازه ایده‌یم یعنی مناسب بر بیت ده بن علاوه ایلیم) دیو کاوب مسلط اولدی . بنم ده قریحه‌م مساعده ایتمدی ؛ امان شوکا بر بیت سویله » دیمکله

لقد جل الفراق وعیل صبری * عشیة عیرهم للبین زمت

دیدم (۲) اعرابی بونی ایشدنجه

نظرت الی اواخرها مخبا * وقد بانت وارض الشام أمت

دیدی (۳) عنان دخی همان

---

(۲) وفی کتاب ابن ظافر لقد قل العزاء بدل لقد جل الفراق وفی بدل عیرهم عیسهم .
(۳) وفی کتاب ابن ظافر نظرت الی اوائلهن صبحا وقد رفعت لها حدج فحنت .

كتمت هواهم في الصدر مني * ولكن الدموع على نمت

بيتنی انشاد ایلدی . اعرابی عنانك بو بیتنی ایشتدکده من بوره‌یه « والله سن شعرده ایکیمزدنده ایسین » اکر نامحرم اولمیدك اغزکی اوپردم دیمشدر اه من بوره‌نك بداهت طبعنه دائر کتاب ابن ظافرده وعقد الفریدده دها برخیلی شی واردر برشعرنده دخی (عنان)

کن لی هديت الى الخليفة شافعا * يوركت يا ابن وزيره من مسلم
حث الامام على شرای وقل له * ریحانة ذخرت لانفك فاشمم

دیه‌رك وقتنك پادشاهنه که هارونه صاتمق استیوب بو ارزوسنی فضل بن یحیایه افاده ایله حصول امنیه‌سی ضمننده اندن استدعای لطف ومعاونت ایلمشدر . بر وقت من بوره‌یی (هارون) ناطفیدن المق مراد ایتمش ایسه‌ده ناطفی عناد ایدوب یوز بیك التوندن نقصانه بیع ایتمم دیمش اولمسیله هارون وازکچمشیدی . ناطفینك وفاتنده ورثه‌سنه الّلی بیك غروش کوندروب من بوره‌یی اشترا ایتمکله حضورینه کتوردوب « کوردکمی بز سنی صاحبکك طلب ایتدیکی بهادن پك دون برمبلغ ایله مبایعه ایتدك » دیدکده عنان « یا امیر المؤمنین خلیفهٔ وقت حضرتلری مشتهیاتنك تحصیلنده ورثه‌نك میراثخشلکنه مترقب اولدیغی صورتده بو بهادن دخی نقصانه اشترا ایتمك ممکن اولور » دیو جواب ویروب هارونی محجوب ایتمشدر .

(عنز)

(شر يوميها واغواه لها * ركبت عنز بحدج جملا)

مثل موزوننده مذکوره اولان (عنز) درکه عربك قدیم قبائلندن اولان طسم اهالیسندن ایدی برقبیله خلقی انی سبی و اسیر ایدوب محفه‌یه ارکاب و یولده غم و وحشتنی ازاله ضمننده قولا وفعلا تطییب ونوازشنه ابتدار وشتاب ایلدکلرنده (هذا شر يومي) دیو کوردیکی حسن معامله‌نك کندی حقنده خیر اولمیوب لطف یوزندن کورنمه محض برقهر اولدیغنی اشراب ایتمکله غوائلی مراد اولنان کیمسه حقنده رسمی نوازش اجراسنی ایما صددنده (شر يوميها واغواه لها) الخ دینلمك من بوره‌نك اوکلامی اوزرینه ضرب مثل اولمشدر . صاحب قاموسك اشعارینه کوره نفس کلام من بوره دخی صدد مذکورده مضروب اولان امثالدن بولنمشدر .

مقامات شرحی شر یشیده اشبو (عنز) سابقة الترجمه (زرقاء) یاخود انك همشیره سی اولاق اوزره کوسترلمشدر فلینظر .

قالدیکه ذکر اولنان مثل بیتنده (شر یومیها) لفظی رفع ونصب ایله مروی اولوب نصبی صورتنده مؤخر (رکبت) فعلنك ظرفی ورفعی صورتنده « هذا شر یومیها » سبکنده اوله‌رق مبتدأ محذوفك خبریدر یومیندن یوم اعزاز یله یوم اذلالی مراد در (اغواه) لفظنده (اغوی) کلمه‌سی « اکثرهما غیا » معناسنده اوله‌رق غیدن افعل التفضیل اولوب مضاف اولدیغی ضمیر غائب اتساع اوزره یومه راجعدرکه « نهاره صائم » قبیلندندر « بل مکر اللیل والنهار » نظم مبیننده مکرك لیل ونهاره اضافتی دخی (٣) بو اتساع مخرجنده در (تحدج) قولی فی حدج معناسنه در حدج وحداجه قادینلره مخصوص اولان محفه‌لردندر .

(عنقوده)

عصر سعادت نسوانندن ایکی صحابیه خاتونك اسملری اولوب انلردن بری ذاتا (عنبه) اسمنده ایکن صکره‌دن (عنقوده) دیو نامدار اولمشدر قاله ابن الاثیر .

(عنود)

عربده بنی شن عشیرتندن برخاتوندرکه (اسود بن هرمز) نام کیمسه‌نك زوجه‌سی ایدی زوجی کندی قومندن دها برکوزلنی الماق سوداسیله انی تطلیق ایتمشیدی الدیغی قادین ایله کچنه‌میه‌رك عاقبت انی ده تطلیق ایدوب بنه (عنود) ی الماق ایچون آدم ارسال ایتدکده من بوره صورت امتناعده شوقطعه ایله ادای جواب ایلدی

أترکتنی حتی اذا * علقت أبیض کالشطن
أنشأت تطلب وصلنا * فی الصیف ضیعت اللبن

من بوره‌نك بوقطعه‌سی محسنات بدیعیه‌دن ارسال مثل صنعتنی متضمندرکه

---

(٣) واول الآیة ولوتری اذ الظالمون موقوفون عند ربهم یرجع بعضهم الی بعض القول یقول الذین استضعفوا للذین استکبروا لولا انتم لکنا مؤمنین قال الذین استکبروا للذین استضعفوا أنحن صددنا کم عن الهدی بعد اذجاءکم بل کنتم مجرمین وقال الذین استضعفوا للذین استکبروا بل مکر اللیل والنهار ای بل صدنا مکرکم بنا باللیل والنهار فحذف المضاف الیه واقیم مقامه الظرف اتساعا قیل ویجوز أن تعود الهاء فی اغواه الی الشر ویکون اغوی افعل من الاغواء وهو الاهلاك ای اهلك شر یومیها لها هذا الیوم لکن فیه شذوذ بناء التفضیل من المنشعبة .

تضمن ایتدیکی مثل (فی الصیف ضیعت اللبن) قولیدر مثل مذکور « سن سوتی یازین ضایع ایتدك » مآلنده اوله‌رق فرصت یدنده ایکن فوت ایدوب صکره تحصیلی قیدینه دوشن کیمسه حقنده ضرب اولنور امثالدندر نزع خافض ایله (الصیف ضیعت اللبن) روایتی دخی واردر هر ایکی روایته کوره منشأ مثل شوکونه مبیندرکه ثروت صاحبی بر آدم یاشلوجه اولمغله زوجه‌سنك کورهٔ شهوتنی کرکی کبی اطفایه مقتدر اولمدیغندن خشنودلغنی قزانه‌مامش و بنا برین بینلرنده مفارقت وقوع بولمش ایدی مرئهٔ مزبوره اندن آیرلدقدن صکره آرزوسی اوزره توانا بر دلی قانلی یه واروب کوکلنی خوش ایتمش ایسه‌ده بو زوجی پك فقیر اولمغله تعیش خصوصنده ضرورت واضطرابه کرفتار اولمش ایدی برکون جانی سوت استیه‌رك تدارکی چاره‌سنی. بوله‌مامغله زوج اولنه خبر کوندروب اندن استعطا ایتدکده مرقوم کلام مزبوری ایراد ایله سن سوتی بندن آیرلدیغك وقت غائب ایتدك دیمك استمشدر • صیفك تخصیص بالذکر اولنمسی مزبوره‌نك داعیهٔ مفارقته دوشمسی یازین واقع اولمش اولمسنه مبنیدر • میدانینك قولنه کوره مرئهٔ مزبوره جلد اولده مذکور اولان (دختنوس) بنت لقیطدر اه هرحالده خطاب موئثه اولمغله (ضیعت) فعلی کسر تاء ایله ملفوظدر • هرنقدر (عنود) ك قولنده مذکره خطابا وارد اولدیسه‌ده زیرا امثال وضعندن تغیر ایتمز اه صاحب قاموس صاحبهٔ الترجمه عنودك قولنه تفریعا « فعلی هذا التاء مفتوحة » دیمکله بالاده (عصام) عنواننده میدانی‌یه ایرادا بیان ایتدیکم اعتراض بومقامده اکا دخی بعینه متجه اولور • مکرکه مثل مذکورك ابتداء مزبوره‌دن صدور ایتدیکنی وانکلهٔ عن اصل مذکر مخاطب اولدیغنی اراده ایتمش اوله بوحالده‌ده تانك کسری جائز دکلدر •

(عنیزه)

شعرای جاهلیه‌دن اولان مشهور امرؤ القیسك قصیدهٔ معلقه‌سنده

و یوم دخلت الخدر خدر عنیزة * فقالت لك الویلات انك مرجلی

دیو ذکر ایتدیکی (عنیزه) درکه زوزنینك معلقات سبعه شرحنده اشعارینه کوره کندینك عشیقه‌سی وعمزاده‌سی ایدی . دیوانی مطالعه ایدنلرك معلومی اولدیغی اوزره مرقوم (امرئ القیس) اشعارنده مزبوره‌یی

كاه (ام الحويرث) وكاه (ام الرباب) كنيه‌سيله ياد ايدوب بعضا دخى (فاطمه) اسميله ذكر ايتمشدركه « افاطم مهلا بعد هذا التدلل » الخ مطلعنده اولان قصيدهٔ مشهوره‌سنده منادای مرخم واقع اولان فاطمه‌دن يته من بوره (عنيزه) مقصود اولديغى مغنى اللبيب اطرافنده تصريح اولنمقده در ولفظ (عنيزه) تأنيث وتعريف ايله غير منصرف اولديغى حالده ضرورت شعريه‌دن ناشى بيت مذكورده منصرف واقع اولمشدر ذكر اولنان بيت ايله انك مابعدى اولان

تقول وقد مال الغبيط بنا معا * عقرت بعيرى يا امرأ القيس فانزل

بيتى وانلردن اول واقع اولان

ويوم عقرت للعذارى مطيتى * فيا عجبا من كورها المتحمل
فظل العذارى يرتمين بلحمها * وشحم كهداب الدمقس المفتل

بيتلرى بتون مبنى على الحكايه واو حكايه سبب انشاء قصيده اولديغندن انلرك بوراده شرح وتحريرى بى‌وجه تطويل مقالى موجب اوله‌جغى جهتله آرزوكشى اولانلره اغانى‌يه و زوزنينك مطبوع معلقات شرحنه مراجعتى اخطار ايله اكتفا اولنور

(عوراء بنت سبيع)

حماسه شاعراتندن اولوب ابيات آتيه‌سى ديوان حماسه‌نك باب المراثيسى منتخباتندندر

أبكى لعبدالله اذ حشت قبيل الصبح ناره
طيان طاوى الكشح لا يرخى لمظلمة ازاره
يعصى البخيل اذا أراد المجد مخلوعا عذاره

(حشت) كلمه‌سى آتشى ايقاد ايدوب آلاولندرمك معناسنه اولان « حش » مصدرندن مشتق ماضىٔ مجهول مؤنث اولوب (ناره) لفظى انك نائب الفاعليدر وناردن مرزوقينك اشعارينه كوره نار ضيافت مقصود در (نار ضيافت) نه ديمك اولديغى جلد اولده (صفيه بنت عبد المطلب) عنوانى ذيلنده استطرادا افاده اولنمشدر (طيان) آج وكرسنه معناسنه اولوب بوراده (طاوى الكشح) قرينه‌سيله قارنسزلقدن وجست وچالاكلكدن كنايه‌در (مظلمه) منزله وزننده مظلوم حق معناسنه اولوب

(لایرجی لطامة ازاره) تعبیری مرثیه خوانی اولدیغی عبداللهك مظلومه امداد واغاثه‌ده تکاسل ایتیوب بلکه تشمیر ذیل سعی واقدام ایدر اولدیغنی افاده ایتمکده در (مخلوع العـذار) تعبیری دخی خلیع العذار مثلاو بولارسز حیوان کبی سرکش وخودسر معناسنه‌در · مآل ابیات « عبد اللهك احوال کرم اشتمالی مثلا صباحه قارشو جلب مسافر ایچون ایقاد ایدر اولدیغی ناریی خاطرلدقجه بکا ایدیورم · مرحوم مهام و معالی اموره چالاك وچیره‌دست اولوب حق مظلومی ظالمده براقیه‌رق اخذنده تشمیر ساق اقدام ایدر ایدی · کندینك هم وقصدی هر بار اکتساب معالی جهتنه اولدیغندن اصلاح امر عشیرتله احراز مجد ومزیت ایتمکی مراد ایتدکجه مالنی قیرمیوب واولبابده کندیسنه بخل وامساکی توصیه ایلیانلری اصغا ایتیوب خود سرانه حرکت ایلر ایدی » دیمکدر ·

حرف الغین

(غادر)

عباسیه ملوکندن موسی الهادینك شول حظیه‌سی یعنی کوزده‌سیدرکه کندینك وفاتندن صکره انی برادری هارون اخذ وتزوج ایتمشدر · موسی الهادی دها حیاتده ایکن غادرك کندندن صکره یه قالوب برادرینك حجله کاه ازدواجنه کیره‌جکنی درجهٔ عشقده اولان محبت مفرطه‌سی حسیابله طویه‌رق مکدر اولوب اغلامش ایدی (غادر) انك اوحال حزن اشتمالی کوروب سبب بکاسنی اکلادقده تأمین وتسلیتنه شتاب ایله کندندن صکره کیمسه‌یه وارمیه‌جغنه یمین ایتمش وبوحال هارونه منعکس اوله‌رق اولبابده اودخی آندلر وشرطلر ایلشیدی (موسی الهادی) مرحوم اولوب خلافت هارونه توجه ایتدکده مشار الیه کرك کندی طرفندن وکرك (غادر) جانبندن کفارتلر ایدرك مزبوره‌یی اخذ وتزوج ایلدکه مزبوره بر کیجه رؤیاسنده کوردیکه موسی الهادی کلوب عهدینه وفا ایتدیکندن طولایی کندیسنه شو بیتلرله عتاب ایلیور

أخلفت عهدی بعدما * جاورت سكان المقابر
ونسيتني وحنثت فی * أيمانك الزور الفواجر
ونكحت غادرة أخی * صدق الذی سماك غادر

لا يهنك الالف الجديد ولا تدر عنك الدوائر
ولحقت بي قبل الصباح وصرت حيث غدوت صائر

مز بوره همان هراس وخجلان اوزره اويانه‌رق نقل واقعه ايتدكده اضغاث احلامدر برباس يوقدر ديو آوتمق استديلر ايسه‌ده كاركر اولميوب اوخجلان ايله تسليم جان ايتمشدر اهـ

تزيين الاسواقده ودها بعض كتب ادب ومحاضره‌ده بو وجهله مذكور اولوب انجق تاريخ كاملده هارونك عدد زوجات و اولادينى بيان صره‌ده مشار اليهك برادرى متروكاتندن اخذ وتزوج ايتديكى جاريه (امة العزيز) اسمنده برام ولد اولمق اوزره مبيندركه رشيدك اندن (على) اسمنده براوغلى اولمشدر ٠

(غازيه خاتون)

سلاطين ابو بيدن ملك كامل محمد بن ملك عادلك كريمه‌سى وانلرك حماده حكومت ايدنلرندن ملك مظفر محمودك زوجه‌سى اولوب حسن سيرت وتدبير ودرايت اهلى برخاتون ايدى ٠ صاحب مشار اليهدن اوچى اركك و اوچى قز اولمق اوزره التى اولاد ميدانه كتوروب ايچلرندن (محمد) اسمنده براوغلى (ملك منصور) عنوانيله حماده پدرينك وارث سلطنتى اولدقده حديث السن بولنمغله امر حكومته برمدت مشار اليها باقمشيدى وفاتى التيوز اللى التى سنه‌سى ذى القعده سنده وقوع بولمشدر اهـ
(غازيه) برده سابقة الترجمه (ضيفه خاتون) ك همشيره‌سى اسميدركه او بونك خاله‌سى اوله‌جقدر ٠ ضيفه خاتونك زوجى ملك ظاهر خاتون مشار اليهادن اول همشيره‌سى اشبو (غازيه) يى تزوج ايتمشيدى ضيفه خاتونى انك وفاتندن صكره تزوج ايلدى اهـ ابو الفدا ٠
بو اسمده برده امير سيف الدين قلاوونك برقزى وار ايديكه انى سلطان مصر اولان (ملك ظاهر بيبرس) كندى مخدومى ملك سعيد بركه يه اخذ وتزويج ايلمشدر ٠

(غانمة بنت غانم)

فصحاى نساء بنى هاشمدن برخاتون اولوب امويلرك اقبال واستفحالارى وقتنده هاشميلر حقنده اولان تحقير وتهكملرينه قارشو هاشميلر جانبندن واقع اولان برمفاخره‌ده مسامرات جناب شيخ اكبرده محكى

اولدیغی اوزره موما الیها هاشمیلری ثنایه کیریشدرک دیمشدرکه المرشان ومعالیده بدطولی و بتون مجد وعلا اصحابی اصیل ذاتلر اولوب حالفك الك کریمی وعلم وحلم جهتیله جمله نك عظیمیدرلر شاعرك

کانت قریش بیضة فتفلقت * فالمح خالصه لعبد مناف (١)

دیو ثنا ایتدیکی (عبد منـاف) بزدن (یعنی هاشمیلردن) در انك مخدومی اولان (هاشم) که اسمی (عمرو) اولدیغی حالده کاربان قریش یازین شامه وقیشین یمنه کیتدکجه موما الیه انلره هشم ثرید ایتدیکی یعنی ثرید طعامی ترتیب ایدوب یدردیکی جهتله (هاشم) تسمیه اولنمشدر واندن طولایی شاعر انی شوقوله

عمرو العلا هشم الثرید لقومه * ورجال مکة مسنتون عجاف

ثنا ایتمشدر اودخی بزدندر . قریشك باعث فیض وبرکتی وبادئ نزول رحتی اولمسندن طولایی شاعرك شووجهله

ونحن منی المحل قام شفیعنا * بمکة یدعو والمیاه تغور

ثنا ایتدیکی (عبدالمطلب) دخی بزدندر . انك اوغلی اولان (ابوطالب) که قریشك سیدی وعظیمیدر وانی شاعر (اتینه ملکا فقام بحاجتی) دیه‌رك مدح ایلمشدر اودخی بزدندر . دیکر مخدومی اولان (عباس بن عبدالمطلب) که رسول اکرم حضرتلری انی کندی آتلرینه المش وماندن اکرام واعطا بیورمشدر وشاعر انك شووجهله ثنا خوانی اولمشدر

ردیف رسول الله لم تر مثله * ولامثله حتی القیامة یولد

او دخی بزدندر . سید الشهداء اولان (حضرت حمزه) دخی بزدندر شاعر انی شویله مدح ایتمشدر

(٢) ابا یعلی بك الارکان هدت * وأنت الماجد البر الوصول

(جعفر ذوالجناحین) حضرتلری (٣) دخی بزدندر مشار الیه ناسك جمالا احسنی وکمالا اکملی در نه غدار ونه جبار در حق تعالی حضرتلری

---

(١) هذا البیت تقدم فی الجلد الاول (ص ٩٣) اهد (٢) بو بیت کعب بن مالك یاخود عبدالله بن رواحه حضرتلرینك حق حضرت حمزه‌ده اولان مرثیه‌لری ابیاتندن اولوب تمامی اسد الغابه‌ده شهیه‌دا ابیات ترجمه‌سنده در . (٣) مشار الیه جعفر الطیار حضرتلری در اوغلیدر .

انك ايكى الندن بدل ايكى جناح احسان بيورمشدر انلرله جنت اعلاده طيران ايتمكده‌در • حق مشاراليهده دخى شاعر شويله ديمشدر

هاتوا لجعفرنا ومثل علينا * انا أعز الناس عند الخالق

ابو الحسن اولان حضرت (على بن ابى طالب) دخى بزندر مشاراليه بنى هاشمك الك ممتاز اولان فارس يكه تازيدر وجمله‌نك كريميدر • شاعر انى ده شويله ثنا ايتمشدر

على الف القرقان صحوفا * و والى المصطفى طفلا صبيا

سبط نبى اولان (حسن بن على) حضرتلرى دخى بزندر • كنديلرى شباب اهل جنتدر حق ساميلرنده شاعر شويله ديمشدر

يا اجل الانام يا ابن الوصىّ * أنت سبط النبى وابن علىّ

(حسين بن على) حضرتلرى دخى بزندر • جبريل امين انى دوشنه المشدر • انسانه بوشرف كافيدر • حق مشاراليهده دخى شاعر شويله سويلمشدر

حب الحسين ذخيرة لمحبه * يارب فاحشرنى غدا فى حزبه »

(غاية المنى)

انداس اديبه‌لرندندر معتصم بن صمادحك جاريه‌سى ايدى مشاراليه انى بالذات امتحان ايدرك المش وحقنده حرمت ومحبتنى كوندن كونه آرتيرمشدر اه

(غاية المنى) تعبيرنده‌كى (منى) لفظى خدا وزننده اولهرق منيه‌نك جمعى اولوب (منيه) ضم ميم وسكون نون ايله آرزو وامنيه معناسنه اولمغله نام مزبوره اقصاى آمال ديمك اوله‌جقدر •

(غدور بنت قيس)

قيس بن خالدك قزى اولوب امثال عربيه‌دن برمستحسن شى حقنده اندن ايدسنى افاده سياقنده مضروب اولان (ماء ولا كصداء) مثلنك منفوهه‌سى اولمق اوزره معروفه‌در • مثل مذكور جلد اولده ص ٢٨٨ ايما اولنديغى اوزره « صو چوقدر اما صداء صوينه مماثل اولماز » ماآلنده اولوب (صداء) بر قويى ياخود برچشمه اسميدركه عند العرب انك صويندن اعذب وخوشكوار صو يوقدر ضرار بن عتبه لسعدى شو بيتيله

وانى وتهيامى بزينب كالذى * تطاب من احواض صداء مشربا

اولدیغی اوزره موما الیها هاشمیلری ثنایه کیریشه‌رك دیمشدرکه ه امر شان ومعالیده یدطولی و بتون مجد وعلا اصحابی اصیل ذاتلر اولوب خلقك اك کریمی وعلم وحلم جهتیله جمله‌نك عظیمیدرلر شاعرك

کانت قریش بیضة فتفلقت * فالمدح خالصه لعبد مناف (۱)

دیو ثنا ایتدیکی (عبد مناف) بزدن (یعنی هاشمیلردن) در انك مخدومی اولان (هاشم) که اسمی (عمرو) اولدیغی حالده کاربان قریش یازین شامه وقیشین یمنه کیتدکجه موما الیه انلره هشم ثرید ایتدیکی یعنی ثرید طعامی ترتیب ایدوب یدردیکی جهتله (هاشم) تسمیه اولنمشدر واندن طولایی شاعر انی شوقولیله

عمرو العلا هشم الثرید لقومه * ورجال مکة مسنتون عجاف

ثنا ایتمشدر اودخی بزدندر . قریشك باعث فیض وبرکتی وبادیٔ نزول رحمتی اولمسندن طولایی شاعرك شو وجهله

ونحن سنی المحل قام شفیعنا * بمکة یدعو والمیاه تغور

ثنا ایتدیکی (عبدالمطلب) دخی بزدندر . انك اوغلی اولان (ابوطالب) که قریشك سیدی وعظیمیدر وانی شاعر (اتیته ملکا فقام بحاجتی) دیه‌رك مدح ایلمشدر اودخی بزدندر . دیکر مخدومی اولان (عباس بن عبدالمطلب) که رسول اکرم حضرتلری انی کندی آتلرینه المش ومااندن اکرام واعطا بیورمشدر وشاعر انك شو وجهله ثنا خوانی اولمشدر

ردیف رسول الله لم تر مثله * ولامثله حتی القیامة یولد

او دخی بزدندر . سید الشهداء اولان (حضرت حمزه) دخی بزدندر شاعر انی شویله مدح ایتمشدر

(۲) ابا یعلی بك الارکان هدت * وأنت الماجد البر الوصول

(جعفر ذوالجناحین) حضرتلری (۳) دخی بزدندر مشار الیه ناسك جمالا احسنی وکمالا اکملی در نه غدار ونه جبار در حق تعالی حضرتلری

---

(۱) هذا البیت تقدم فی الجلد الاول (ص ۹۳) اه (۲) بو بیت کعب بن مالك یاخود عبدالله بن رواحه حضرتلرینك حق حضرت حمزه ده اولان مرثیه‌لری ابیاتندن اولوب تمامی اسد الغابه ده شهید مشار الیهك ترجمه سنده در . (۳) مشار الیه جعفر الطیار حضرتلری اوله‌جقدر .

انك ايكى النه بدل ايكى جناح احسان بيورمشدر انلرله جنت اعلاده طيران ايتمكده در . حق مشاراليهده دخى شاعر شو يله ديمشدر

هاتوا لجعفرنا ومثل علينا * انا أعز الناس عند الخالق

ابو الحسن اولان حضرت (على بن ابى طالب) دخى بزندر مشاراليه بنى هاشمك اك ممتاز اولان فارس يكه تازيدر وجمله نك كريميدر . شاعر انى ده شويله ثنا ايتمشدر

على الف الفرقان صحفا * ووالى المصطفى طفلا صبيا

سبط نبى اولان (حسن بن على) حضرتلرى دخى بزندر . كنديلرى شباب اهل جنتدر حق ساميلرنده شاعر شو يله ديمشدر

يا اجل الانام يا ابن الوصى * أنت سبط النبى وابن على

(حسين بن على) حضرتلرى دخى بزندر . جبريل امين انى دوشنه المشدر . انسانه بو شرف كافيدر . حق مشاراليهده دخى شاعر شو يله سويلمشدر

حب الحسين ذخيرة لمحبه * يارب فاحشرنى غدا فى حزبه »

(غاية المنى)

اندلس ادبه لرندندر معتصم بن صمادحك جاريه سى ايدى مشاراليه انى بالذات امتحان ايدرك الش وحقنده حرمت ومحبتنى كوندن كونه آرتيرمشدر اه

(غاية المنى) تعبيرنده كى (منى) لفظى خدا وزننده اولەرق منيه نك جمعى اولوب (منيه) ضم ميم وسكون نون ايله آرزو وامنيه معناسنه اولمغله نام مزبوره اقصاى آمال ديمك اولەجقدر .

(غدور بنت قيس)

قيس بن خالدك قزى اولوب امثال عربيه دن بر مستحسن شى حقنده اندن اييسنى افاده سياقنده مضروب اولان (ماء ولا كصداء) مثلنك متفوهه سى اولمق اوزره معروفه در . مثل مذكور جلد اولده ص ۲۸۸ ايما اولنديغى اوزره « صو چوقدر اما صداء صو ينه مماثل اولماز » مآلنده اولوب (صداء) بر قويى ياخود برچشمه اسميدركه عند العرب انك صويندن اعذب وخوشكوار صو يوقدر ضرار بن عتبة السعدى شو بيتيله

وانى وتهيامى بزينب كالذى * تطاب من احواض صداء مشربا

ماء مذکورك عذوبت وجیادتندن ناشی کثرت ازدحامنی ایما ایتمشدر اه
مز بورەنك بومثلی تفوهی شوکونه اولمشدرکه کندیسی مقدما سرکردهٔ
بنی تمیم اولان لقیط بن زرارەنك زیر ازدواجنده اولوب انك وفاتندنصکره
عون بن الجونه وارمشیدی برکون زوج ثانی مز بوره دن بنمی یاخود
لقیطمی اجمل ایدی دیو استفسار ایتدکده مز بوره « سن ده کوزلسین اما
لقیطه همتا اولهمازسین » ما آلنده اولمق اوزره کلام مرقومی ایراد ایتمشدر .
بعده کلام مزبور شهرت بولوب مثل اولەرق قالمشدر . نته کیم (مرعی ولا
کالسعدان) مثلی دخی ابتدا خنساءالشاعرەدن صدور ایتمشدر (سعدان)
دوه تیکنه شبیه بر نوع اوت اولوب دوه مرعالرینك احسن وافضلیدر
بومثل دخی « خوش اوتلاقدر فقط سعدانه عدیل دکلدر » ما آلنده
اولەرق بطبقه مضرب مذکورده مستعملدر اه
بالاده حضرت عائشەنك ترجمهٔ حالنده استشهادا ایراد ایتدیکم (غرثان
فار بکوا له) مثلی دخی قادینلردن صادر اولان امثالندر اصلی بودرکه :
بر اعرابی بیاندن یوردینه کلدکده کندینك بر اوغلی تولد ایلدیکنی تبشیر
ایلمشلر ایدی اعرابینك ایسه قارنی آچ بولندیغندن مبشره (ما أصنع به
أ آکله أم أشربه) یعنی بن انی نه یاپه یم : ییه‌یمی ایچه‌یمی دیدی
زوجه‌سی بوسوزی ایشتدکده « قرنی آجدر اکا ربیکه ترتیب ایدەسکز »
ما آلنده اولمق اوزره (غرثان فار بکوا له) دیوب اعرابی یه کش وخرما
وصاف یاغ ایله یاپیلوز اولان (ربیکه) دیدکاری طعامی ترتیب واطعام
ایتدردی اعرابی دخی قارنی طویدقدن صکره (کیف الطلا وامه)
دیو چوجغی واناسنی استفسار ایلدی بعده زوج وزوجەدن هر برینك
کلاملری ضرب مثل اولەرق قالدی اه
قالدیکه صاحبة الترجمەنك اسمی غین معجمه ایله (غدور بنت قیس بن
خالد) اولمق تزیین الاسواقده داود انطاکینك روایتی اولوب قاموس
شارحی سید مرتضانك اشعارینه کوره مز بورهٔ (قدور بنت قیس
الشیبانی) در مجمع الامثالده ایسه (ابنة هانیٔ بن قبیصة) دیو
کوسترلمشدر

(غریبه)

بعض کتب ادبیەده مأمون عباسی جاریەلرندن برشاعرهٔ مشهورهٔ اولمق

اوزره کوستریلوب انجق حقنده روایت اولنان اشعار مأمونك سابقا مذکور اولان (عریب) نام جاریه سنك آثاری اولمغله معناده اختلاف اولمیوب فقط اسمده (غریبه) لفظی تحریف نساخ ایله عریبدن غلط واقع اولمشدر اه مستقیم زاده نك تذکرة الخطاطیننده عباسیه دن معتصم بالله خلیفه نك جاریه لرندن (فاطمه) اسمنده صاحبهٔ حسن وجمال وموشیده پرکمال برجاریه اولوب « لماقیل للشیٔ النفیس غریب » منطوقنجه مز بوره نك لقبی (غریب) اولدیغی وحسن خط وقتنده کویا استادی ابن هلال خطی ظن اولندیغی ذکر اولنمشدر فلینظر ٠

(غزاله)

تفاسیرده سورهٔ بقره نك صدری شواهدندن

اقامت غزالة سوق الضراب * لاهل العراقین حولا قمیطا

بیتنده مذکور اولان غزاله در که شبیب خارجی زوجه سی ایدی ٠ زوجی حجاجه مغلوبا هلاك اولدقدن صکره مز بوره برسنه یاپی طغیان ایدوب حجاجه قارشو طورمشدر حتی (عمران بن حطان الخارجی) اندن طولایی حجاجی هجو ایدوب

أسد علیّ وفی الحروب نعامة * فتخاء (١) تنفر من صفیر الصافر
هلا کررت علی غزالة فی الوغا * بل کان قلبك فی جناحی طائر

دیمشدر اه بیت سابقده (عراقین) دن بصره ایله کوفه مراد اولوب مآل بیت غزاله بصره وکوفه عساکری حقنده تام برسنه بازار کار زاره رواج و یردی دیمکدر ٠

مز بوره بهادراندن اولمغله عصیانی اثنادهٔ مسجد کوفه ده سورهٔ بقره ایله سورهٔ آل عمرانی اوقویه رق ایکی رکعت نماز قلمغی نذر ایتمشیدی بونذرینی بی محابا ایفا ایلدکده

(وفت غزالة نذرها * یارب لاتغفر لها)

دینلمشدر ٠

(ست غزال)

خطط مقریزیده مذکور آثار مصریه دن (مسجد ست غزال)ك بانیه سی

(١) (فتخاء) پرمقلرك آچقلق وکوشکلکی معناسنه اولان فتخدن مشتق برصفتدر (صفیر الصافر) قوش ایصلغی دیمکدر (قلبك فی جناحی طائر) قلبك کمال خوف وخلجانی بیاندر وخطاب قرینه سیله (اسد علی) قولنده محذوف اولان مبتدا (انت) در ٠

اولوب مقریزینك اشعارینه كوره موما الیها سلاطین مصریه‌دن برینك
دوانداری ایمش فقط قلم سیلك وحقه‌یه لیقه وضع ایتمك ومركب قویمقدن
بشقه معرفتی یوق ایمش اه مسجد مذكوری ٥٣٦ سنه سنده قرافهٔ
كبراده كه مقبرهٔ مصر قاهره‌در تربهٔ نعمان جوارینه بنا ایلمش .

(غُزَیّه)

عصر سعادت نسوانندن اولوب (ام شریك) كنیه‌سیله بنام اولان
خاتوندركه جلد اول اوائلنده فخر كائنات علیه ازكی التحیات افندیمز
حضرتلرینه حلیله اولمق شرفیله عرض نفس ایتمش وفقط نائل امنیهٔ
اوله‌مامش اولان خاتون اولمق اوزره ذكر اولنمشدر .
(غزیه) نساء غربدن دها بعض مشاهیرك اسملریدر قال الشاعر
وهل أنا الامن غزیة ان غوت * غویت وان ترشد غزیة أرشد

(غسانیه)

اندلس ادیبه‌لرندن اولوب نفح الطیبده (الغسانیة البجانیة) دیو مذكوره
اولان ادیبه‌در منسوب اولدیغی (بجانه) زمانه وزننده اوله‌رق اندلسك
بلاد مشهوره سندن وكندیسی اورانك مشاهیر شاعراتندندر نفح الطیبده
قطعهٔ آتیه‌دن بشقه اثری ضبط اولنمامشدر
عهدتهم والعیش فی ظل وصلهم * أنیق وروض الوصل أخضر فینان
لیالی سعد لایخاف علی الهوی * عتاب ولایخشی علی الوصل هجران

(غفیره بنت رباح)

رباح الحبشی كریمه‌سی اوله‌رق ابن اثیرك ضبط وتحریرینه كوره اصحاب
كزیندن موذن النبی اولان حضرت (بلال الحبشی) نك همشیره‌سی
برصحابیه خاتوندر * بلال حبشی حضرتلری ایكی برادر وبر خواهر اولمق
اوزره اوچ قرنداش ایدیلر برادرلرینك اسمی (خالد) ایدی رضی الله
عنهم :

(غمیصاء)

حرف الراده مذكور (رمیصاء) عدیلی اوله‌رق سابقة الترجمه (ام سلیم
بنت ملحان) الصحابیه اسمیدركه اصحابدن انس بن مالك حضرتلرینك
والده‌سی ایدی اسملرنده غین بدلی راء اولمق اشهر روایاتدر اه
(غمیصاء) ضم غین وفتح میم ایله چپیل كوز معناسنه اوله‌رق عربیهٔ

(شعرای شامی) دیدکاری کوکبك اسمی اولوب بونك برده یمانیسی واردرکه عربدن (بنو خزاعه) وقت جاهلیتده اکا پرستش ایدرلر ایدی استعیذ بالله « وانه هورب الشعری » آیت کریمه‌سنده اشته او (شعری) مقصوددر ٭ افسانهٔ عربدندرکه بو ایکی اختر قطب جنوبیده مرئی اولان (سهیل یمنی) نام یلدیزك همشیره‌سی ایدیلر (سهیل) بونلری ترك ایدوب یمن جانبنه کیتدی بعده (شعرای یمانی) دخی (شامی) یی ترك ایدوب سهیلك ارقه‌سندن عزم ومجره‌یی عبور ایتمکله اکا عبور وزننده (عبور) اطلاق اولندی انك درد فراقیله (شعرای شامی) بکا ایدرك قالوب کوزلری چپاق طوتقله اکاده (غمیصاء) دینلدی بومعناده اکا عبور موازی اوله‌رق (غموص) دخی دینلور اه اوقیانوس ٭

حرف الفاء

(فاخته)

اوکیك قوشی معناسنه اوله‌رق ابن اثیرك ضبطنجه درت نفر صحابیه‌نك اسملریدرکه انلر (فاختة بنت الاسود) و (فاختة بنت ابی طالب) و (فاختة بنت عمرو الزهریة خالة النبی) و (فاختة بنت الولید) در ٭ بونلردن (فاختة بنت ابی طالب) خواهر حضرت مرتضی اولان جناب (ام هانیٔ) در جلدداولده بیانی کچمشدر (۲)

(فارعه بنت ابی الصلت)

رؤسادن وعلمای اهل جاهلیه‌دن اولان شاعر مشهور امیة بن ابی الصلت الثقفینك همشیره‌سی برصحابیهٔ جلیلة الشان اولوب عقل ودرایت وحسن وملاحت ایله معروفه ایدی ٭ بونك برادری اولان (امیه) کتب سماویه‌یی مطالعه ایله بعثت نبویه‌یه مطلع اولمش وفقط نبی آخرالزمان علم ودانشی جهتیله کندیسی اولمق املنه دوشمش اولدیغندن حضرت فخر رسالتك ظهورینه حسد ایدوب ایمانسز قالمشیدی هجرت سنیه‌نك ایکنجی سنه‌سی رمضاننده واقع بدر وقعه‌سی هنکامنده شامده بولنوب بعده مکه‌یه قودتی

(۲) خطبها النبی صلی الله علیه وسلم فقالت انی امرأة مصبیة واعتذرت الیه فعذرها کذا فی المواهب ثم لما فرق الاسلام بینها و بین زوجها هبیرة وأدرك بنوها عرضت نفسها علیه فقال أما الآن فلا لان الله أنزل علیه و بنات عمك اللاتی هاجرن معك ولم تكن من المهاجرات اه زرقانی ٭

اثناده بدر قریه‌سنه اوغرادقده بدر وقعه‌سنده مقتول اولان رؤسای قریشك آتلمش اولدقلری حفره‌یی کوروب حقلرنده مرثیه اوله‌رق

ماذا ببدر والعقنـ * ـقل من مرازبة جحاجح

دیو بر اوزون قصیده سویلمش و اورادن مملکتی اولان طائفه کلدیکنده ارهسی چوق کچمیوب عزم دارالبوار ایلشـیدی همشیره‌سی (فارعه) فتح طائفه‌ده شرفیاب ایمان اوله‌رق خاکپای رسالته کلوب یوز سوردیکنده فخر رسالت حضرتلری مشارالیهانك درایت وفصاحتندن ممنون اوله‌رق « برادرك امیه‌نك اشعارندن بعض کزیده بیتلری اوقوسه کز » دیو بیورملریله مشارالیها حضرتلری مرقومك

بانت هموی تسری طوارقها * أکف عینی والدمع سابقها

مطلعندکی قصیده‌سیله مرض موتنده سویلدیکی

کل عیش وان تطاول دهرا * صـائر أمره الی أن یزولا
لیتنی کنت قبل ماقد بدالی * فی قلال الجبال أرعی الوعولا
اجعل الموت نصب عینك واحذر * غولة الدهر ان للدهر غولا

ابیاتنی و بعده مرقومك بر دیکر قصیده‌سندن شو بیتلری

عند ذی العرش یعرضون علیه * یعلم الجهر والکلام الخفیا
یوم نأتیه وهو رب رحیم * انه کان وعـده مأتیا
یوم نأتیه مثل ماقال فردا * لم یذر فیه راشدا وغویا
أسعید سـعادة أنا أرجو * أم مهان بما کسبت شقیا
رب ان تعف فالمعافاة ظنی * أو تعاقب فلم تعاقب بریا
ان اؤاخذ بما اجترمت فانی * سوف ألقی من العذاب قویا

انشاد واك صکره (ان تغفر اللهم اغفر جما * وای عبدلك لا الما) دیمش اولدیغنی بیان وایراد ایلدکده ذات حضرت رسالت « قرنداشکك شعری مؤمن وقلبی کافردر » دیوب استعیذ بالله (واتل علیهم نبأ الذی آتیناه آیاتنا فانسلخ منها فاتبعه الشـیطان فکان من الغاوین) آیت جلیله‌سنی تلاوت بیوردیلر اه بوآیت کریمه اکثر اهل تفسیر قولنجه علمای بنی اسرائیلدن بری و یاخود کنعانیلردن (بلعام بن باعوراء) خبثی حقنده اولوب انك بخصوصه مرقوم امیة بن ابی الصلت حقنده نازل اولمش اولسنه دائر دخی بعض اقوال واردر عرائس الثعالبیده مبسوطدر .

(استطراد) بواثناده یعنی امیة بن ابی الصلت اسمنده برده اندلس علماسندن

وبشيوز تاريخى رجالندن بركيمسه واردركه (اديب حكيم) ديمكله متعارف برعالم صاحب حكمت وشاعر فلسفى طبيعتدر

كيف لاتبلى غلائله * وهو بدر وهى كتان (١)

بيت بديعنك قائلى وعلوم شتاده مؤلفات مقبوله صاحبيدر مومااليهك علم ودرايتنه واكثر ابياتى مضامينك بكارتنه وعقل وواقعه مطابقتنه كيمسه نك رديه جكى اولميوب فقط باب توجيه اعترابده سويلنان ابياتك احسنى اولمق اوزره تلقى اولنان مومااليهك شو بيتى

اذا كان أصلى من تراب فكلها * بلادى وكل العالمين أقاربى

مضمونى عربستانده بولنان غربای روم تمامى تمامنه تصديق ايده مامكده درلر (انتهى كتبته فى الاسكندريه)

(فارعه بنت شداد المريه)

شواعر عربدن وحماسهٔ بصريه شاعراتندن اولوب ابيات آتيه سنى برادرينه مرثيه اولەرق سويلمشدر

هلاسقيتم بنى جرم أسيركم * نفسى فداؤك من ذى غلة صادى
شهاد اندية رفاع ألوية * سداد أوهية فتاح اسداد
نحار راغية قتال طاغية * حلال رابية فكاك أقياد
قوال محكمة نقاض مبرمة * فراج مبهمة طلاع أنجاد

روش افاده سى برادرينك قبيلهٔ بنى جرم النده اسيرا صوسز اولەرق هلاكنى مشعر اولوب مآل ابياتده قرنداشنك مرعى الخاطر ومجلسلرده حاضر وفتق ورتق اموره قادر سپهدار ودرايتشعار سخن پرور وسخاكستر برذات اولدیغنى اشراب ايتمشدر ابياتك محسنات بديعهٔ لفظيه ومعنويه سى خفى دكلدر .

(فارعه بنت همام)

همام بن عروة بن مسعود الثقفى كريمه سى (فارعه) ياخود (فريعه) دركه ظالم مشهور حجاج بن يوسف الثقفينك والده سيدر . اصلندن حكيم العرب اولان واصحاب كزيندن بولنان حارث بن كلدة الثقفينك وعلى قول مغيرة ابن شعبه نك تحت تزوجنده اولوب جلد اولدە (زينب بنت يوسف) عنوانده بيان اولنان حكايه بونك حقنده نقل اولنەرق زوجى انى اومادەدن طولايى تطليق ايتمكله مزبوره قبيلهٔ بنى ثقيفدن يوسف بن ابى عقيله

(١) يستشهد به على ان نور القمر يبلى ثياب الكتان و به قال الحكماء .

واروب حجاجی طوغرمشدر دیو روایت اولنور . بعضلر آتیده انشاءالله تعالی حرف المیمده (ممتنیه) عنوانده بیان اولنه جق اولان (اصب من المتمنیة) مثلنه منشأ اولان حکایه یی مزبوره یه نسبت ایدرك « نصر بن حجاجك سبب نفیی اولان مرثهٔ ممتنیه بودر » دیرلر اه (استطراد) مرویدر که (حجاج) اناسندن طوغدیغی وقت منفذ تحتانیسی مسدود اولهرق تولد ایدوب ادوات اطبا ایله کشاد اولنمش وسائر چوجقلر کبی سوت امیوب نهایةالامر ابلیسك صورت بشره متمثلا ایتدیکی تعلیم اوزره ایکی کون بر سیاه کچی اوغلاغی ایله اوچنجی کون برسیاه تکه بوغازلنوب قانی اکا یلاتدیرلدقدن ودردنجی کون دخی برسیاه ییلان ذبح اولنوب قانی هم یلاتدیریلوب هم یوزینه طلا اولندقدن صکره ممه یی قبول ایتمشدر حجاجك اوقدر خونریز اولمسنه سبب بو اولمشدر دیرلر اه خبیث اوقدر خونریز ایدیکه « عندمده الك الذیذ شی آدم اولدرمکدر » دیر ایدی . بونکله برابر مرض موتنده شویله سویلردی

یارب قد حلف الاعداء واجتهدوا * أیمانهم انبی من ساکنی النار
أیحلفون علی عمیاء ویحهم * ماظنهم بعظیم العفو غفار

انتهی (فارعه) صحابیاتدن سابقةالترجمه فارعه بنت ابی الصلتدن ماعدا التی نفر خاتونك اسملریدر علی قول انلردن بری (فریعه) درکه اصحابدن ابوسعید الخدری حضرتلرینك همشیره سیدر (فارعة بنت عقیل) الثقفیه نك ذکری جلد اولده (ابنة غیلان) عنوانده کچمشدر اه

(فارعه بنت المسور) مسامرات جناب محی الدینده بسمله شریفه نك فضائلی حقنده اولان عمرو بن معدیکرب حکایه سنده پری زاده اولمق اوزره مذکور بر قزدر حکایه کتاب مذکورك جلد اولنده (ص ٢٠٥) دردر

(فاضلة الانصاریه)

اصحابدن عبدالله بن انیس الجهنی حضرتلرینك حلیله سی بر صحابیه خاتوندر حدیثی وکتب احادیثده ذکری واردر زوجیله برابر مصرده اقامت ایتمشدر .

(فاضلة الزمان) سابقة الترجمه عائشهٔ باعونیه در صاحب مقامات اولان همدانی (بدیع الزمان) دیو معروف وملقب اولدیغی کبی مومااليها دخی (فاضلة الزمان) دیو تلقیب اولنمشدر .

(فاطمة الزهراء)

کریمهٔ محترمهٔ حضرت فخر عالم (صلی الله علیه وسلم) اولان جناب فاطمه درکه

نورانی لقا اولوب وجه سعادتلری ماه تابان کبی لمعان ایدر اولدیغی جهتله مرئهٔ مشرقةالوجه معناسنه اوله‌رق (زهراء) دیو توصیف اولنمشلردر حضرت عائشه رضی الله تعالی عنهادن مرویدرکه « قراناق کیجه‌ده بن حضرت فاطمه‌نك ضیاء وجهی ایله ایکنه‌یه ایپلك کچورر ایدم » بیورمشلردر علی قول کندیلری کدرت دم حیض ونفاسدن آزاده اولملریله (زهراء) لقبیله ملقب اولدیلر بر وقت نماز فوت ایلمدکلری مرویدر القاب علیه‌لرندن بری‌ده حرف الباده بیان اولندیغی اوزره (بتول) اولوب بولفظ انقطاع معناسندن مشتق اوله‌رق حضرت مشارالیهانك دنیادن منقطع ودائما حقه متوجه اولدقلرینی اشعار ایتمکده‌در حفیده‌لری اولان فاطمة بنت الحسینه نسبتله کندیلرینه (فاطمة الکبری) دخی دینیلور پدرلری افندیمز حضرتلرینه اضافتله (ام ابیها) دیو اکتنا ایدرلر ایدی .

کرائم نبویه‌نك اك کوچکلری والك سوکیلیلری اولوب والده‌لری حضرت خدیجة الکبری ایدی . حضرت مرتضی ایله ازدواجی هجرت سنه‌نك ایکنجی سنه‌سی ذی الحجه‌سنده واقع اولمشدرکه کندیلری اولوقت اون بش وحضرت مرتضی یکرمی برباشلرنده ایدی عقب ازدواجده حقلرنده « جمع الله شملکما واعز جدکما واخرج منکما کثیرا طیبا » دیو دعاء نبوی صادر اولمشدر (٧) صلب جناب مرتضادن بش ولد مکرمی اولمشدرکه انلردن اوچی ارکك وایکیسی اناث بولنمشدر اناث اولادلری سوابق الترجمه (ام کلثوم) و (زینب) حضرتینی اولوب ذکور اولادلری دخی حضرت حسنین ایله جناب محسندر بونلردن حضرت (محسن) معمر اولمیوب دها طفل ایکن تشریف دار آخرت بیورمش اولمسیله شجرهٔ طوبی پایهٔ سیادته عرق اصیل باقی سبطین مکرمین حضراتی اولمشدر . حضرت فخر عالمك مقدما دخی اشعار اولندیغی اوزره مشارالیها افندیمزك غیریدن اعقابی قالمیوب بالجمله نسل محمدی اول جانب خجسته مناقبه منتسب ومنتمیلردر . کندیلری احادیث شریفهٔ صحیحه ناطق اولدیغی وجهله سیدهٔ نساء اهل جنتدر . « فاطمة بضعة منی فمن اغضبها فقد اغضبنی » و « فاطمة بضعة منی یقبضنی مایقبضها و یبسطنی مایبسطها » الخ حدیث شریفلری دخی حق والالرنده بشقه‌جه مزیتبخشای مجد ومنقبتدر

(٨) والله لقد اخرج منهما الکثیر الطیب قاله انس رضی الله عنه راوی الحدیث .

من مثل فاطمة الزهراء فی نسب * وفی فخار وفی فضل وفی حسب
والله فضلها حقا وشرفها * اذ كانت ابنة خير العجم والعرب

بخاری حدیثرندن اولمق اوزره حضرت عائشه‌دن روایة مشارق شریفده واسد الغابهٔ ابن الاثیرده مسطوردر که حضرت عائشه بیورمشلر « برکون نزد رسالتده اوطورمقده ایدك : حضرت فاطمه کلدی · یورییشلری بطبقه رسول اکرمك روشنده ایدی · ذات حضرت رسالت کندیلرینی « مرحبا یا بنتی » دیو تلطیف ایله صاغ ویاخود صول جانبلرینه اوطورتدیلر وقولاغنه سرا برشی سویلدیلر : حضرت فاطمه اغلامغه باشلادی · تکرار برشی سویلدیلر : کولدی · بن ده « بوکون کبی فرحك حزنی تعقیب ایتدیکنی کورمدم » دیوب کندیلرندن رسول اکرمك سویلدیکی نه ایدیکه ابتدا اغلادکز بعده کولدکز دیو صوردم ایسه‌ده جواب اوله‌رق « سر رسول اللهی کیمسه‌یه افشا ایتمم » بیوردیلر · ذات حضرت رسالت تشریف دار آخرت بیوردقدن صکره کندیلرندن بوحالی تکرار سؤال ایتدیکمده مشار الیها اولوقت شویله خبر ویردیلرکه « ابتداکی فسلدیلرنده جبریل امین تعلیم قرآن مبین ایچون بکا سنه‌ده بردفعه کلور ایدی بو سنه ایکی دفعه کلدی اویله ظن ایدرمکه اجلم یقیندر واهل بیتم ایچنده الك اول بکا لاحق اوله‌جق سنسین و بن سکا نه کوزل سلف اوله‌جغم بیوردیلر بن ده بکا ایتدم ایکنجی دفعه‌سنده یافاطمه : سن سیدهٔ نساء عالمین اولدیغکه راضی اولمازمیسین · بیورملریله مسرور ومستبشر اولوب کولدم » بیوردیلر اه فی الواقع حضرت خیر الخلائقك ارتحاللرندن اصح اقوال اوزره التی آی مرورنده تشریف دار آخرت بیورمشلردرکه اولوقت اون برسنهٔ هجریه‌سی رمضان شریفنك اوچنجی صالی کیجه‌سی وهنوز عمر علیالرینك یکرمی ایله اوتوز اره‌سی ایدی · حدیث ام سلمه‌ده وارد اولمشدرکه حضرت فاطمه مرض موتلری اولان خسته‌لکلرنده غسل ایدوب یکی اثواب کیندیلر وصاغ اللرینی رخساری التنه قویوب یانلری اوزره یاتدیلر بعده قبله‌یه توجه ایدرك « بن شمدی تسلیم روح ایدرم · بنی برکیمسه آچمسون وغسل ایتمسون » دیو بیوروب رحمت حقه انتقال ایتدیلر · اواراللق حضرت علی کلوب صورت حال کندیلرینه اخبار اولندقده مشار الیها علی حالها الوب دفن ایلدی برکیمسه کندیلرینی آچوب غسل ایتمامشدر رضی الله عنها

رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افنديمز حضرتلرينك انتقال دارآخرت بيوردقلرندن صكره مشاراليها افنديمزك كولديكى كورلميوب هنكام ارتحال سيد الانامده دخى كنديلرينه وجد شديد مستولى اوله‌رق امر دفنك اجراسنده « كيف طابت نفوسكم أن تحثوا على رسول الله صلى الله عليه وسلم التراب » (٣) خطاب سوزشماييله معانبهٔ محزونانه‌دن صكره مدفن سعادت خاكنى قوقليه‌رق ومبارك كوزلرينه سوره‌رك

ماذا على من شم تربة أحمد * أن لا يشم مدى الزمان غواليا
صبت علي مصائب لو انها * صبت على الايام صرن لياليا

بيورمشلردر ،

اغبر آفاق السماء وكورت * شمس النهار وأظلم العصران
والارض من بعد النبى كئيبة * أسفا عليه كثيرة الرجفان
فليبكه شرق البلاد وغربها * وليبكه مضر وكل يمان

بيتلرى دخى مشاراليهانك مرثيهٔ حضرت فخر رسالتده سويلديكى ابياتدن اولمق اوزره مروى اولوب اثلردن بيت اولده عروض واقع اولان عصراندن شاعرك شوقولنده

ولن يلبث العصران يوم وليلة * اذا طلبا أن يدركا ما تيمما

اولديغى كبى ليل ونهار مقصوددر (تكوير شمس) ذهاب ضياايله مفسردر

أمسى بخدى للدموع رسوم * أسفا عليك وفى الفؤاد كلوم
والصبر يحسن فى المواطن كلها * الا عليك فانه مذموم
لا عتب فى حزنى عليك او انه * كان البكاء لمقلتى يدوم

ابياتى دخى مشاراليها افنديمزه معزو اولوب بر أراق روضهٔ مطهرهٔ جانب علياسنه ميل وتوجه ايله

قد كان بعدك أنباء وهينمة * لو كنت شاهدها لم يكثر الخطب

بيورمش اولدقلرى دخى جملهٔ رواياتدندر اه كنديلرندن يالكز اون سكز حديث شريف مرويدر .

---

(٣) اشارت بهذا الى عتابهم على اقدامهم على ذلك لما تعرفه منهم من رقة قلوبهم عليه وشدة محبتهم وعدم اقتدارهم على فراقه فسكتوا عن جوابها رعاية لها ولسان حالهم يقول لم تطب لنا انفسنا بذلك الا انا قهرنا على فعل ذلك امتثالا لامره اه (٤) الهينمة كلام لا يفهم او قراءة غير مبينة

تماميرده تفسير ابن عباسدن نقلا مذكور اولديغى ومسامرات جناب شيخ اكبرده بر وجه آتى تفصيل قلنديغى اوزره سورة الانسانده نستعيذ بالله (يوفون بالنذر ويخافون يوما كان شره مستطيرا) آيت جليله سنده ابن عباس حضرتلرى بيورمشلركه حسنين حضراتى صباوتلرى هنكامنده كيفسزلنمشلر ايدى ذات حضرت رسالت اصحابدن بعض ذوات ايله برلكده انلرى عيادته تشريف بيوردقلرنده يانلرنده بولنان ذواتدن برى چوجقلرك كسب عافيت ايتملرى ايچون حضرت على يه نذرى توصيه ايتمكله حضرت على اوچ كون اوروج طوتمغى نذر ايلدى مشاراليهه تبعا حضرت فاطمه وجاريه لرى (فضه) وحضرت حسنين دخى اوچر كون صيامى نذر ايتملريله باذن الله تعالى شفاياب اولديلر . ايفاى نذره مباشرت ايدوب جملهٔ صومه نيت ايتدكلرنده اوكون حسب القدر اقشامه يه جكلرى اولمامغله حضرت على برندن قرضا اوچ اولچك آرپه الوب كتوردى وحضرت فاطمه انك برثلثنى اوكودوب بش پارچه اتمك پاپدى اقشام اولدقده صلات مغربى بعد الاداء اتمكلرينى الوب سفره يه اوطورملرينى متعاقب قپويه محتاجيندن برى كلوب (يا أهل البيت أنا مسكين من مساكين المسلمين أطعمونى مما تأكلون أطعمكم الله من موائد الجنة) ديه رك نواله خواه تصدق اولمغله حضرت على الده هنوز الش اولديغى لقمه سنى براقوب حضرت فاطمه يه خطابا بر ارجوزه انشاديله مشاراليهانى فقير مرقومك ممنونيتى جهتنه استرشاد ايتدكده مشاراليها حضرتلرى درحال ابيات آتيه ايله اجابت وموافقتنى اشعار ايلدى

امرك سمع يا ابن عم وطاعه * مالى من لؤم ولا ضراعه
غذيت باللب وبالبراعه * ارجو اذا أنفقت من مجاعه
أن الحق الابرار والجماعه * وادخل الجنة فى الشفاعه

او اقشام سفره ده اولان اتمكك هپسنى او فقيره ويروب كنديلرى ساده صويه قناعت ايتديلر . ايرتسى كون مشاراليها ازيه نك برثلثنى دها طحن ايدوب يوغوره رق ينه بش پارچه اتمك پاپشيدى اقشام اولدقده افطار ايده جكلرى هنكامده قپويه بر يتيم كلوب (يا اهل البيت أنا يتيم من يتامى المسلمين اطعمونى مما تأكلون أطعمكم الله من موائد الجنة) نداسيله تضرعناى استعطا اولمغله حضرت على الندن لقمه سنى براقوب حضرت

فاطمه‌یه یتیم مزبورك تسریری خصوصنی تكلیف ایلدی مشارالیها حضرتلری دخی همان نظم آتی ایله بیان موافقت ایتمكله

فسوف اعطیه ولا ابالی * واوثر الله علی عیالی
أمسوا جیاعا وهم أمثالی * أصغرهم یقتل فی القتال

موجود خوان كفافلری اولان نان شعیری تمامیله یتیمه اعطا ایلدیلر وكندیلری جمله‌سی صو ایله كفافلندیلر . ایرتسی كون ارپه‌نك باقی قلان برثلثنی دخی اوكوذوب ینه بش دكرمی اتمك یاپمش اولمرله اقشام اولوب افطار ایتمك اوزره سفره‌یه اوطوردقلرنده بو دفعه‌ده محتاجین اسرادن بری كلوب ندای سابق ایله استدعای نان ونعم ایلمكله اوافشامكی نفقه‌لرینی دخی دریغ ایدمیوب مرقومه ویردیلر وبوصورتله كندیلری علی التوالی اوچ كون صائم قالدیلر . دردنجی كون نیتلری اولمامق وینه ییه‌جكاری بولنمامق حسبیله حضرت علی مخدوم مكرملری حضرت حسن وحسینی الوب جانب رسالته متوجه اولمشلر ایدیكه اوكونكی كون حضرت فاطمه شدت جوع ایله بی مجال اولوب قالمش وحضرت حسنین قوش یاورسی كبی دترشمكده بولنمش ایدی رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری انلری بوحالده كوروب درونی برتأسف طبیعی ایله تأوه كنان كندیلرینی تلطیف وتطییبه شتابان اولدقلرنده حضرت جبریل امین « ویطعمون الطعام علی حبه مسكینا ویتیما واسیرا » الخ وحی مبینی ایله شرفرس تبلیغ اولوب مشارالیهمك اولوجهله وقوعه كلان مساعیٔ مكرمانه وفداكارانه‌لرینك عندالله مشكور ومقبول اولدیغنی بیلدیردی ذلك فضل الله وهم سابق بالخیرات باذن الله .

(فاطمة النبویه)

سابقة الترجمه (ست سكینه) افندیمزك همشیره‌لری وحضرت حسینك صلبی كریمه‌لری اولوب مصرده مدفون اولان اهل بیتدندر پدرلری انی عمزاده‌لری اولان حضرت حسن بن الحسن بن علی بن ابی طالبه تزویج بیورمش وحین تزویجنده مشارالیهایی « والده‌م فاطمه كبیدر كیجه‌لری قائم كوندزلری صائمدر . حسن وجمالده دخی مانند حور عیندر » دیو وصف ایتمش اولدقلری ست سكینه حضرتلرینك ترجمه‌لرنده بیان اولنمشدر .

(فاطمه بنت اسد)

اسد بن هاشم بن عبد مناف كريمه‌سی اولوب بجلد اولده (ام عقيل) عنوانيله ياد اولنان خاتوندر كه حضرت عليك و برادرلری طالب وعقيل وجعفر ايله همشيره‌لری (ام هانیٔ) و (جمانه) نك والده‌لريدر . صاحب قاموس خواهر جناب مرتضی اولان مشاراليه عقيلی حضرت عليك لاب برادر بدر ديمكله مشهوره مخالفت ايتمشدر چونكه مشهور ومتعارف اولان « ابوطالب اولادينك جمله‌سی صاحبة الترجمه فاطمه بنت اسددن » اولديغيدر . حضرت علی يی ارسلان معناسنه اوله‌رق (حيدر) تسميه ايدن مشاراليهادر نته كيم حضرت مشاراليهك حرب خيبرده (مرحب) ايله اولان مبارزه‌سی اثناده انشاد بيورمش اولديغی ارجوزهٔ مشهوره‌ده مصرحدر كه اولوقت شويله بيورمشلر ايدی

أنا الذی سمتنی امی حيدره * كليث غابات كريه المنظره

أكيلكم بالسيف كيل السندره

مشاراليه افنديمز كهواره زيب وجود اولدقلری صره‌ده پدرلری ابوطالب ديار آخرده بولنمغله اسم تسميه‌سی ماده‌سی والده‌لرينه قالمشيدی مشاراليها دخی كندی پدرينك اسمی (اسد) اولمق ملابسه‌سيله مخدومنه او ناميويردرك (حيدر) وعلی قول (اسد) ديو تسميه ايلمدی (٥) روايت اولايه كوره لفظ اسدك مرادفنی وروايت ثانيه‌يه كوره انك عينی وضع ايتمش اولدی اه مشاراليهانك ايمانی قديم وفخر رسالت حقنده اولان حرمت ومواساتی عظيم اولوب زوجی ابوطالبدن صكره رسول اكرمك تربيت و پرورشلرنده والده‌لك مرتبه‌سنده اهتمام ايلمشدر ارتحالی اصح اقواله كوره مدينهٔ منوره ده واقع اولوب رسول اكرم حضرتلری انی مبارك قميصلريله تكفين وامر دفننی بالذات كندی يد مؤيدلريله اجرا بيورمشلردر قبره ابتدا ذات همايونلری اينوب تأنيسا للقبر ايچنده براز مدت اضطجاعا آرام بيوردقلرندن صكره مشاراليهايی ايندرمشلر ودفن ايدوب حقنده خيرايله دعا بيورمشلردر .

اسد الغابهٔ ابن الاثيرده محدث امام زهريدن نقلا مذكوردر كه امام مشاراليه « هاشمی خاتونلر ايچنده هاشمی اركك صلبندن ولد كتورنلرك برنجيلری فاطمه بنت اسد اولوب انلردن خليفه اناسی اولانلرك دخی

(٥) وقيل ان الحيدرة الممتلئ لحما العظيم البطن وكذلك كان علی رضی الله عنه وكان يلقب فی صغره بحيدرة ولذلك قال بعض اللصوص حين فر من نجدته الذی سماه باسمه (وان لم يكن اسمهم قالا ٭ حروف حيدرة البطين) سعد

برنجیسی بنه مشارالیهادر اندن صکره‌سی فاطمه بنت رسول اللهدر که حضرت حسنی طوغرمشدر اندن دخی صکره‌سی هارون الرشیدك زوجه‌سی اولان (زبیده) در امین العباسی‌یی طوغرمشدر . بو اوچدن ماعداسنی بیلمز . غریبدر که بونلرك اوچی حقنده ده خلافت مراد اوزره ال ویرمامشدر هله حضرت علینك اثنای خلافتده چکدیکی معلومدر که نهایت شهید دوشمشدر حضرت حسن ایله امین دخی خلع اوله‌رق بیعتلری ... دیمشدر .

(فاطمه بنت ابی الاسد)

رجال بنی مخزومدن ابو الاسد بن عبد الاسدك كریمه‌سی واصحابدن ابو سلمة ابن عبد الاسد المخزومی رضی الله عنهك برادر زاده‌سی اولوب صحابیات ایچنده اوزرینه حد سرقت اقامه اوله‌رق یدی قطع اولنمش اولان خاتون اولق اوزره مذکوره‌در قبیلهٔ بنی مخزومدن وقریشك اولدقجه اشرافندن بولندیغی حالده کندیسندن عیاذا بالله تعالی فعل سرقت صادر اولمشیدی تهمتی تبین ایدرك بموجب شرع شریف قطع یدی خصوصی قرارگیر اولدقده قبیله‌سی رجالی ارهیه اسامة بن زید حضرتلرینی قویه‌رق رسول اکرم افندمزدن جزاسنك عفوینی استدعا ایتدیلر ایسه‌ده صاحب شریعت حضرتلری « هرشی اولور . فقط حدود اللهدن برینك ترك واهمالی اولماز . اکر کندی کریمه‌م فاطمه دخی اولسه اجراسنی ایدرم » بیوروب مومااليهانك الني قطع ایتدرمشلردر اهـ علی قول مومااليها فاطمه بنت ابی الاسود در .

(فاطمه ام عبدالله)

ابنة الشیخ الامام المقری المحدث جمال الدین سلیمان بن عبد الکریم بن عبد الرحمن بن سعدالله بن ابی القاسم الانصاری الدمشقی در اعیان عصر صفدیدن وصلحای نسادن بر محدثه خاتوندر . قرن سادس علماسنك عراق واصفهان ودمشق الشام مشاهیرندن اخذ اجازات ایدوب نشر وتدریس ایلمشدر . سماعا واجازة روایت حدیث ایتدیکی مشایخ محدثینك عددی صفدینك اشعارینه کوره یوزی متجاوزدر . ولادتی تقریبا التیوز یکرمیده اولوب وفاتی یدییوز سکزسنه‌سی ربیع الآخرینك اون ایکیسنده واقع اولمغله کندیسی معمریندندر . ثروت ویساری دخی اولمغله برچوق

خیرات و اوقافی واهل واقاربی حقنده احسانات والطافی اولدیغی عنوان النصرده محرر در ·

(فاطمه بنت ابراهیم)

ابراهیم بن عبدالله بن ابی عمر المقدسی کریمه‌سیدر بودخی اعیان عصر صفدیدن قدسلی بر محدثهٔ معمره در · موما الیها محدث مشهور ابراهیم بن خلیلك خاتمهٔ اصحابی یعنی اندن اخذ حدیث ایدن ذواتك اك صکره‌یه قالانی اولوب محمد بن عبدالهادی وابن السروری مثللو مشایخ اهل حدیثدن اجازهٔ روایت ایلیانلرك دخی آخریدر · یدیوز قرق یدی ذی القعده‌سنده طقسانی متجاوزه اولدیغی حالده ارتحال دار بقا بیورمشدر

(فاطمه بنت ابراهیم)

ابراهیم بن محمود بن جوهر کریمه‌سی وشیخ ابراهیم بن المقر بشه‌نك والده‌سی اولان (فاطمة المسنده) اولوب بودخی اعیان عصر صفدیدندر عابده وصالحه واسناد حدیث امر باهر الخیرنده ملکه ومهارتی واضحه بر محدثهٔ بنام ایدی · ابن الزبیدیدن صحیح بخاری‌یی وعلامهٔ حصیریدن صحیح مسلمی اوقویوب محدث بن عبدالدائمه معاصرا تدریس حدیث ایتمشدر · بخاریٔ شریفی تدریسا وروایة کرات ایله ختم ایدوب قاضی القضاة اولان امام تقی الدین السبکی وسراج الدین بن الکویك وتقی الدین بن ابی الحسن والشیخ الذهبی وامثالی دها برطاقم ذوات فخام بتون موما الیهادن استماع حدیث ایتمشلردر · ولادتی التی یوز یکرمی بش ووفاتی یدیوز اون برسنه‌لرنده‌در ·

(فاطمه بنت ابراهیم) اسمنده برده مستقیم‌زاده تذکره‌سنده برزن شهرت آرا کورلمشدر که موما الیها مستقیم زاده سلیمان افندی مرحومك کندی خاله زاده‌سی وخطاط مشهور توقاتی محمود افندینك زوجه‌سی ایمش · زوجندن نسخ وثلث وجلی قلملری تمشق ایتمشدر ·

(فاطمه بنت الاحجم)

احجم بن دندنة الخزاعی‌نك قزیدر والده‌سی خالده بنت هاشم بن عبد المطلبدر صاحبة الترجمه شعر وفصاحت اربابندن اولوب (جراح) نام قرینی حقنده سویلدیکی ابیات آتیه‌سی دیوان الحماسه‌نك باب المراثیسی منتخباتندندر

باعين بكى عند كل صباح * جودى باربعة على الجراح
قد كنت لى جبلا ألوذ بظله * فتركتنى اضحى باجرد ضاح
قد كنت ذات حمية ما عشت لى * امشى البراز وكنت انت جناحى
فاليوم أخضع للذليل وأتقى * منه وأدفع ظالمى بالراح
واذا دعت قمرية شجنا لها * يوما على فنن دعوت صباحى
وأغض من بصرى وأعلم انه * قدمات خير فوارسى ورماحى

بو ابياتى ارتحال سعادت وقوعندن صكره حضرت فاطمه‌نك دخى تمثل بيوردقلرى مرويدر (٣) ما آنده مز بوره كنديسنك وقت نكبت ونكايتى مبدأ نهارى اولديغى اشرابا ديده‌لرينه هر صباح (جراح) حقنده ايكى طرفلى اغلامغى تنبيه ايدرك وبعده موما اليهه توجيه خطاب ايليه‌رك ديمك استشدركه « سن اى جراح : بكا بر ملجأ فلاح ايدك : سايه‌كه صغنور ايدم . بنى شمدى سن بيابانلره براقمش اولدك . اوتسز وآچق يرلرده كونشلمكده‌يم . سن صاغ اولدقجه بن حيث وحيثيته مالك ايدم . سربازانه حركت ايلر ايدم . سن بكا قول قناد ايدك . بوكونكى كونده بن عزتسز وحيثيتسز كيمسه‌لره سرفرو وانلردن بيله حذر ايتمكده وبكا ظلم وتعدى ايدنلرى خشونتله دفعه اقتدارم اولمديغى جهتله سوت وشربت يعنى رفق وملاءمت ايله مدافعه ايلمكده‌يم . برقمرى كلوب بردال اوزرنده حزن والمنه ندا ايله نوحه‌يه آغاز ايتدكده بن ده اكا قارشو (واصباحاه) ديو مبدأ اولان المى ياد ايليورم . وسندن صكره بنم مكنت واقتدارم واعوان وانصارم قالمديغى ادراك ايتديكمدن مقدارمى بيله‌رك چوق شيدن كوز يوميورم » اه مرزوقى ديركه (غض طرف) ذلت ومسكنت صاحبنك كارى (طموح) ايسه ارباب عزت ومناعتك شانيدر اه بيت اولده واقع (باربعة) قولى ايكى كوزك ايكى طرفى يعنى قويريغى وپيكارى اعتبار يله دز .

(فاطمه بنت احمد)

احمد بن ابراهيم بن محمد بن ابراهيم الطبرى كريمه‌سى (فاطمه ام الحسين بنت ابى العباس بن الرضى) اولوب انباء ابن حجرده مذكور محدثات بنامدندر جدى رضيدن استماع ايدوب تحديث ايلمشدر . وفاتى يدييوز يتمش طقوز سنه‌سنده‌در .

نقلا بيانته كوره موماليها شامده قاضئ مشاراليهه يقين برمحلده ساكنه اولمغله يديوز اون يدى رجبنده مشاراليه انى امتحان قصديله يكرمى التى بيت برقصيده نظم ايدەرك مزبوره يه كوندرمشيدى كه شو بيتلر انك مطلعى ابياتيدر

هل ينفع المشتاق قرب الدار * والوصل ممتنع على الزوار
يا نازلين بمهجتى و ديارهم * من ناظرى بمطمح الابصار
هيجتم شجنى فعدت الى الصبا * من بعدما وخط المشيب عذارى

جوابنده موماليها دخى او وزن و او قافيه ده اولمق اوزره يكرمى بيت برقصيده نظم ايدوب يوللامشدر كه آتى ايكى بيت قصيدهٔ مرقومه نك مطلعندندر

ان كان غركم جمال ازارى * فالقبح فى تلك المحاسن وار
لاتحسبوا انى اماثل شعركم * أنى يقاس جداول ببحار

بونلردن برنجى بيت « اكر بنم جاروجامه مك زينت و بهجتى سزى الدائمش ايسه : اكا فريفته اولمك كه او حسنلرك ايچنده چركينلك صاقليدر » ماآنده اولەرق قاضى شهاب الدينك مذكور بيتلرنده اولان اشعارات حرف اندازانه سنه قارشو جواب يأس اولوب ايكنجى بيت دخى « بنى سز شعرده كندكزه مماثل ومعادل عد ايتميك : جداول انهار نصل مقيس بحار اوله بيلور » ماآننده برافادهٔ اديبانه ومتواضعانه در ؛

(فاطمه بنت الشغرى)

شهاب الدين احمد بن محمد الشغرى قزى فاطمه دزكه اساتذهٔ امام سيوطيدندر امام مشاراليهك (المنجم فى المعجم) نام كتابده نقللرينه كوره سكز يوز اون بو قدر سنه سنده كهواره آراى وجود اولمشدر *

(فاطمه بنت عباس)

عباس بن ابى الفتح البغدادى كريمه سى اولوب جلد اولده حرف التاء فصلنده مذكور (تذكار پاى خاتون) ك بنا كرده سى اولان (رباط البغداديه) نك بيانى صره ده (ام زينب فاطمه) ديو ياد اولنان خاتوندر عالمهٔ عامله وعابدهٔ مجاهده ايدى برفقيهه ايديكه علمى وافر و برصالحه ايديكه صلاح حالى سيماسندن ظاهر ايدى كنديسنك فضل وذكا وخشوع و بكاسندن تعجب اولنوردى دنيادن كفاف قليله قانعه اولەرق ذكر اولنان

رباط البغدادیه ده ازوا کزین اقامت و پوستنشین ارشاد ورییت اولوب
قادینلره دائما وعظ و نصیحت وفیضیابی دانش ور بهلری امرینه اعتنا
ودقت ایلر ایدی بعضا منبره چیقوب جماعت رجاله دخی افاضهٔ انفاس
قدسیه ومیدان مسابقهٔ بحث ومناقشه ده مهرهٔ رجال ایله اجالهٔ عنان مباحث
علیه ایتدیکی دخی اولور ایدی عصرینك اکابر علماسندن صدرالدین
ابن الوکیل ایله مسائل حیضه دائر بحث ایدرك اکا غلبه ایلدکده « سن
بونی علما بیلورسین بن ایسه هم علما وهم عملا بیلورم » دیمشدر . منبره
چیقدیغندن طولایی عصرینك صلحای علماسندن بعضلری « که عبدالرؤف
المناوی حضرتلرینك (کواکب دریه) نام طبقاتنده اشعارینه کوره
صاحب رد الروافض اولان مشهور (ابن تیمیه) جنابلریدر » کندیسنی منع
ایتمك استمش ایسه ده رؤیاسنده فخر رسالت حضرتلرینك « او بر امرأهٔ
صالحه در » دیو حسن شهادت بیوردقلرینی کورهرك نحو یل نیت وعزیمت
ایلمشدر . مشارالیهانك وفاتی یدییوز اون درت سنهسی یوم عرفهسنده
مصرده وقوع بولمشدر قدس الله تعالی سرها ٭

(فاطمه بنت عبدالملك)

ملوك امویهدن عبدالملك بن مروانك کریمهسی اولوب جلد اولده (ذات
النجار) عنوانده مناسبتله ذکر اولندیغی اوزره عمر بن عبدالعزیز الاموینك
عمزاده وحلیلهسی ایدی ملك وسلطنت ایکی طرفدن کندیسنی اعلا ایتمکده
اولدیغی حالده مشارالیها امر اقتصاد ده ورك دبدبه وداراتده تمامیله
زوجلرینك اثرنده وامر ورضالری دائرهسنده بولنور ایدی عمر بن عبدالعزیز
مناقبنده مذکوردر که مشارالیه ابتدای جلوسنده متصف اولدقلری دیانت
ایجابی اسرافاتك اوکنی الغه کندی دائرهٔ همایونلری داخلندن باشلایهرق
مشارالیهایه « اکر بنم ایله کچنمك ایستر ایسهك نزدکده اولان مزینات
ومجوهراتی تمامیله بیت الماله رد وتسلیم ایتملیسین . انلر سنده اولدقجه
امتزاج واتحادیمز ممکن دکلدر » بیورمشیدی بو سوز اوزرینه مشارالیها
ذی قیم اولان مالکنك کافهسنی تسلیم بیت المال ایدوب ومؤخرا زوجنك
وفاتیله نوبت سلطنت کندی برادری یزید بن عبدالملکه کلهرك مومالیه
جالس سریر حکومت اولدقده فاطمهنك نفائس متروکهسنی خزینهٔ
اموالدن تمامیله کندیسنه اعاده ایتمك استدیسه ده مشارالیها قبول بیورمیوب

« بن زوجه صاغلغنده اطاعت ايدوب اولدكدن صكره عصيانمی ايتسهم كرك » ديو جواب ويرمشدر . مشهور (ماريه كوپه‌لری) دخی آتیده حرف الميمده مذكور بر روايته نظرا انك ترك ايتديكی اموال جمله سندن اولمق كركدركه بعض اصحاب تواريخ قولنجه انلری اولوقت يزيد من بوز كندی عائله سنه توزيع ايلمشدر اه

مشاراليها (عمر) حضرتلرينك خاله سنك دخی اسمی (فاطمه) ايديكه (فاطمه بنت مروان) ايدی مشاراليهك مناقبنده انك دخی ذكری واردر .

(فاطمه بنت العجمی)

محدث علی بن العجمی همشيره سی فاطمه دركه ام الحسن بنت الشيخ تاج الدين محمد بن الشيخ العارف بالله يوسف العجمی در . محدثاتدن وامام سيوطی مشايخندن ايدی . برادرينك مجاز اولديغی ذواتدن اخذ اجازت ايتمشدر ؛

(فاطمه بنت علم الدين)

استاذ صلاح الدين الصفدی اولان مشهور (علم الدين البرزالی) كريمه سيدركه اعيان عصر صفديدن يعنی صفدی مرحومك (عنوان النصر فی اعيان العصر) نام كتابنده ذكر ايتديكی مشاهيردندر . ذكور واناث برچوق مشايخ حديثدن استماع احاديث ايدوب وبالخاصه بخاری شريفی سابقة الترجمه ست الوزراء بنت ابن المنجادن اوقويوب حسن خط تعلم ايتمش وفرائضدن كتاب ربعه ايله ابن تيمه نك كتاب الاحكامی وصحيح بخاری يی و بونلر مثللو دها بعض بيوجك كتابلری استنساخ ايلمشدر حجه عزيمتنده حرمين شريفينده حديث اوقوتمشدر . فرائض ونوافله مداوم وفعل خيره حريص وراء حقده مجاهد برمبارك خاتون ايدی حمامه كيتديكی كونلر فريضهٔ وقتی وقت مستحبندن تأخير ايتمامك ايچون اوكله نمازينی قلدقجه حمامه كيرمز وكيردكدن صكره دخی ايكندی نمازينه وقتيله يتشمك ايچون حمامده چوق طورمز ايدی رمضان شريفلردن ايام حيضی اوروجلرينی دخی قضايه مسارعت وزياده سيله احتياط ايدر ايدی . تاريخ وفاتی ابو الفدانك قولنجه يديوز اوتوز برسنه سی صفريدر متخذی اولان مسلك خيردن الی آخر العمر انفكاك ايتمامشدر رحمها الله تعالی

(فاطمه بنت عمر)

عمر بن يحيى المدنى كريمه‌سى اوله‌رق انباء ابن حجرده مذكور محدثاتدندر كه (بنت الاعمى) ديمكله معروفه ايدى . مصرده برمدت تحديث ايتمشدر وفاتى ٧٩٣ سنه‌سى نهايتنده وقوع بولمشدر .

(فاطمه بنت القاسم)

قاسم بن جعفر بن ابى طالبك كريمه‌سيكه دادر حضرت مرتضى اولان حضرت جعفر الصادقك حفيده‌سيدر حمزة بن عبدالله بن الزبير جنابلرينك زوجه‌سى وحسن و جمالده عصرينك يكانه‌سى ايدى زوجى مرض موتنده كنديسنك وفاتندن صكره فاطمه‌نك طلحة بن عمروه واره‌جغى خاطره‌سنه هرشيدن زياده متأسف بولنديغنى و بوندن بشقه خلجان وخواطرى اولديغنى موما اليهايه افاده ايتمسيله موما اليها انى تأمين ضمننده « اكر بن قوجه‌يه وارر ايسه‌م كافهٔ مالم صدقه ومملوكارم معتق اولسون » ديو يمين ايتمش ايدى وقتاكه موما اليهك وفاتى وقوعبولدى عدتى انقضاسندن صكره فاطمه‌يى ذكر اولنان (طلحه) تزوجه طالب اولمغله موما اليها اولوجهله يمينى اولديغنى كنديسنه بيان ايلدى اودخى تزوجه موافقت ايتديككحالده سنك يمينى بن ايكى قاتنك اجراسيله برينه كتوررزم ديو وعد وتعهد ايلمسيله فاطمه‌نك موافقتى حاصل اوله‌رق موما اليهايى مرقوم تزوج ايتدى واندن (ابراهيم) اسمنده بر اوغلى و (رمله) اسمنده بر قزى اولدى اوغلى افضل ناسدن اولوب قزينى دخى يوز بيك دينار مهر مقابلى برينه تزويج ايلدى . كنديسنه « سن بك تجارتلى چيقدك فاطمه‌يى قرق بيك ديناره تزوج ايليوب يكرمى بيك ديناره كفارتنه ويردك ايسه‌ده اندن ابراهيم كبى بر ولد قزاندك كريمه‌كى تزويجده دخى قرق بيك دينار كار ايلدك » ديمشلردر اه من التزيين .

(فاطمه بنت القاضى كريم الدين)

عبدالكريم بن احمد بن عبدالعزيز كريمه‌سى اوله‌رق انباء ابن حجرده ٨٤٩ سنه‌سى وفياتى صره‌سنده مذكور اولان مشاهيردندر . بونلر بش همشيره اولوب پدرلرى ٨٠٧ ربيع الاولنده وفات ايتمشيدى قاله ابن حجر .

(فاطمه بنت المثنى)

محيى الدين بن عربى حضرتلرينك فتوحاتده بيان بيورديغى خاتونلردن

روایهٔ جلیلة القدر اولوب . نفحات مولانا جامیده مشارالیهدن منقولدرکه « کندیسنه نیجه ییللر خدمت ایتدم : سنی طفلان بشدن زیاده اولدیغی حالده رونق جمالندن ناشی یوزینه باقمغه حیا ایدر ایدم : حق یولنده عجائب احوالی وار ایدی : کورن کندیسنی اون درت یاشنده ظن ایلر ایدی » بیورمشدر قدس الله سرها .

(فاطمه بنت محمد)

محمدبن عبدالرحیم الاسیوطی کریمه‌سی وشیخ جمال‌الدینك همشیره‌سی بر محدثه خاتون اولوب اخذ واستماعی محدث مشهور حجاردندر وفاتی ۷۹۳ سالنده‌در قاله ابن حجر .

(فاطمه بنت محمد)

محمدبن عبدالهادی بن عبدالحمید بن عبدالهادی کریمه‌سی (ام یوسف فاطمه) درکه ذاتا (شام) ومؤخرا (صالحیه) محدثاتندندر پدری حافظ شمس‌الدینك عمی وصالحیه‌نك محتسبی ایدی مومااليها محدث (حجار) دن وسائرندن استماع ایدلمش وکندیسنه ابونصر بن الشیرازی وشام ومصر محدثیندن دها بشقه‌لری اجازت ویرمشدر ابن حجر حضرتلری دیرکه بن مومااليهادن (صالحیه) ده کتب واجزاء شریفهٔ احادیثدن پك چوق شی قرائت ایلدم .

(فاطمه بنت مر الخثعمیه)

صدر کتابده (آمنه بنت وهب) عنواننده پدر والاکهر حضرت سید البشر اولان جناب عبداللهه عرض جمال وتکلیف وصال ایتمش اولدیغی روایت اولنان خاتون اولوب سیرت ابن هشام شارحی سهیلینك اشعارینه کوره اسمی (فاطمه) یاخود (رقیقه) و یاخود (لیلا) اولمق اوزره مختلف فیهدر (فاطمه) اولدیغنه کوره خثعمیه و (رقیقه) اولدیغنه کوره اسدیه‌درکه ورقة بن نوفلك همشیره‌سی اولان (ام قتال رقیقه) در (لیلا) اولدیغنه کوره عدویه‌در اه

حضرت عبداللهك اولوقت حضرت آمنه ایله ازدواجی وقوعی اوزرینه مر بوره ابیات آتیه‌سیله حضرت آمنه‌یه رشك آور اولمشیدی

بنی هاشم قدغادرت من اخیکم * امینة اذ للباه یعتلجان
کما غادر المصباح بعد خبوه * فتائل قدمیثت له بدهان

وما كل ما نال الفتى من نصيبه * بحزم ولا ما فاته بتوان
فاجمل اذا طالبت امرا فانه * سيكفيكه جدان يصطرعان

انى رأيت مخيلة نشأت * فتلألأت بحناتم القطر
فلأتها نورا يضئ به * ما حوله كاضاءة الفجر
ورأيت سقياها حيا بلد * وقعت به وعمارة القفر
ورأيتها شرفا ابوء به * ما كل قادح زنده يورى
لله ما زهرية سلبت * منك الذى استلبت وما تدرى

بونلر جبين جناب عبداللهده‌كى نور ملاحتك حضرت آمنه ايله زفاف وقوعندن صكره مشاراليهايه انتقال ايتديكنى ناطق اولوب (يعتلجان) كلمه‌سى ايكى كيسه يكديكرينى يره چالوب نفش زمين ايتمك ديمك اولان اعتلاجدن مضارع مشادركه فاعلى اخ ايله آمنه‌در واخدن جناب عبدالله الهاشمى مراددر (ميثت) اختلطت معناسنه ماضى مجهول مؤنث اولوب اكا بدل (بلت) دخى روايتدر (بحناتم القطر) قولنده (حناتم) سياه بولوت معناسنه اولان حنتمه‌نك جمعيدر (قطر) مطر معناسنه‌در اه امثال ميدانيده جناب عبداللهك مؤخرا مز بوره فاطمه‌يه اظهار روى رغبت وموافقت ايتمش اولديغى بيانيله مز بوره‌نك اولوقت مشاراليهه « قد كان ذلك مرة فاليوم لا » ديو جواب رد ويرديكى ومؤخرا بوجوابك « ارتكاب اولنمش برسابقه‌يه اظهار ندامت » معرضنده ضرب اولنور امثالدن اولديغى كوسترلمشدر .

(فاطمه بنت المنجا)

اشياخ ابن حجردن اولان مشاهير محدثاتدن اولوب ابن حجر حضرتلرى انى (انباء الغمر فى ابناء العمر) نام اثر معتبرلرنده ذكر ايتمشلر وكنديلرينك اندن اكثار روايت ايلدكلرينى بيان بيورمشلردر .

(فاطمه بنت نصرالله)

محدث ابن رافع حضرتلرى اقرباسندن نصرالله بن ابى محمد بن محمد السلامى جنابلرينك كريمه‌سى اولوب (انباء ابن حجر) ده ٧٧٤ سنه‌سى وفياتى صره‌سنده مذكور محدثاتدندر خيرلى وديانتلى برخاتون ايدى سنۀ مذكوره صفرنده وفات ايلدى . ولادتى تقريبا ٧١٠ تاريخنده‌در .

(فاطمه بنت یحیی العفیف)

عفیف بن عبدالسلام بن محمد بن مزروع المضری البصری کریمه‌سی اولوب (انباء ابن حجر) ده ٧٩٨ سنه‌سی وفیاتنده مذکور محدثاتدندر که احمد بن علی الجزریدن بالاجازه تحدیث ایتمشدر . همشیره‌سی (رقیة المحدثه) اندن صکره دها چوق وقت معمر اولمشدر قاله ابن حجر

(فاطمه بنت یذکر)

قبیلهٔ بنی نزاردن (یذکر بن عنزه) که عنزه عشیرتی اندن منشعبدر واکا (عامر بن عنزه) دخی دینلور انك کریمه‌سی اولوب عظماء قضاعه‌دن حزیمة بن نهدك

اذا الجوزاء اردفت الثریا * ظننت بآل فاطمة الظنونا
وحالت دون ذلك من همومی * هموم تخرج الشجن الدفینا
اری ابنة یذکر ظعنت فحلت * جنوب الحزن یاشحطا مبینا

دیو تشبیب ایتدیکی خاتوندر . تاریخ ابن خلدونده طبقهٔ ثالثهٔ عرب فصلنده اغانیدن نقلا مذکوره‌در * اغانیده مذکور اولدیغی اوزره مرقوم (حزیمه) شعرای جاهلیه‌نك قدماسندن اولوب ذکر اولنان (فاطمه) یه دلداده اولمش ایدی تزوجنه طالب اولدیسه‌ده پدری تزویج ایتمدیکندن مرقوم انی آکسزین اولدروب

فتاة کأن رضاب العبیر * بفیها یعل به الزنجبیل
قتلت أباها علی حبها * فتبخل ان بخلت أونیل

دیمش وانك اوزرینه ایکی قبیله بری برینه دوشه‌رك کندیسی ده مقتول اولمشدر . امثال میدانیده ایسه (اذا ما القارظ العنزی آبا) مثلی شرحنده مذکوردر که مزبوره‌نك پدری (یذکر) ایله مرقوم (حزیمه) عربجه (قرظ) تعبیر اولنان بیراغی طوپلامق اوزره قیره چیقمشلر ایدی برچقور یرده بال قووانلری کورملریله (یذکر) اورادن بال المق ایچون (حزیمه) یه کندیسنی ایپ ایله اشاغی‌یه ایندرتدی . بالی الدقدن صکره « چك بنی ده چیقه‌یم » دیدی ایسه‌ده (حزیمه) قزینی بکا تزویج ایتمدکجه سنی چیقارمام دیوب (یذکر) دخی بو حالده اوممکن دکلدر دیمکله (حزیمه) انی اوراده براقوب صاوشمش وبیچاره (یذکر) بوصورتله اوراده اولمش قالمشدر اه اشته مثل سابقده واقع (قارظ عنزی) دن مرقوم یذکر مراددرکه

لفظ (فارط) « قرط دیدکاری بپراغی دوشر یجی » معناسنده صفندر (آبا) لفظی الف اطلاق ایله عود ورجوع معناسنه اولان اوبدن فعل ماضیدر مثل مذکور عدم عوددن کنایه‌در . بشر بن ابی حازم کندی وفاتی وقتده قیز ینه شویله دیمشدر

فرجی الخیر وانتظری ایابی ✽ اذا ما القارظ العنزی آبا

(لا آتیك حتی یؤوب القارظان) مثلنده دخی مرقوم (یذکر) برده انك حفیدی اولان (رهم بن عامر بن عنزه) مقصوددرکه مرقوم رهم دخی قرظ طوپلامق ایچون چیقوب بر دها عودت ایتمامش وغیبت منقطعه ایله غائب اولمشدر قال الهذلی

وحتی یؤوب القارظان کلاهما ✽ وینشر فی القتلی کلیب بن وائل

(فاطمه بنت الیسیر)

ابوالقاسم علی بن احمد بن علی بن الیسیر الیسیری کریمه‌سی فاطمه درکه (سنینه) دخی دینیلور اساتذهٔ امام سیوطیدن بر محدثهٔ بنامدر . کندیسنه ابو هریرة ابن الذهبی وشهاب ابوالعباس احمد بن محمد بن عثمان الخلیلی والتقی احمد بن محمد بن عیسی الیاسوفی الدمشقی واحمد بن ابی العز بن صالح ابن وهب الاذرعی الحنفی (که ابن الثوز دیو معروفدر) واحمد بن علی بن یحیی بن تمیم الحسینی الدمشقی اجازت ویرمشلردر اه بونلری امام سیوطی (المنجم فی المعجم) نام کتابنده ذکر ایتمشدر .

(فاطمة الجوزدانیه)

فاطمه بنت عبدالله ابن احمد الجوزدانیه درکه اشهر محدثاتندن محدث مشهور سعد الخیر الانصاری‌نك کریمه‌سی (فاطمه) اندن اخذ حدیث ایتمشدر .

(فاطمه شب صفا قادین)

سلطان حمید اول اقباللرندندر صلاح حال وسلطان مشارالیهه کمال محبت و اجلال ایله مشتهره‌در . دیکر اقباللردن برینك نوبتی قیمندار بریوزك مقابلنده اله‌رق نوبتك غیری برکیجه‌ده پادشاه مشارالیهك بزم اختصاصنی احراز ایتمش اولمغله شهریار مشارالیه حضرتلری دخی بانوی مشار الیهانك بوحالنی تقدیرا انك نامنه اوله‌رق مع مکتب زیرك جامع شریفنی بنا ایتمشدر دیرلر اه جامع شریف مذکورك مقبره‌سنده مدفونه‌در رحمها الله تعالی .

(فاطمة الفقيهه)

كتب معتبرهٔ فقهيه‌دن (تحفة الفقهاء) نام كتابك مؤلفى اولان مشهور علاء الدين محمد بن احمد السمرقنديك كريمه‌سى اولوب فضل وفقاهتله معروفه ايدى پدرى انى مولانا علاء الدين الكاشانى يه تزويج ايلمشدر مولاناى مشاراليه ذكر اولنان تحفة الفقهايى شرح ايدوب (بدائع الصنائع فى ترتيب الشرائع) تسميه ايلمشيدى علاء الدين السمرقندى حضرتلرى كريمه‌سى فاطمة الفقيهه‌يى انك اوزرينه مولاناى مشاراليهه تزويج ايتمش اولمغله حق مولاناى مشاراليهده «شرح تحفته وزوج ابنته» ديلمشدر . مشاراليهما علاء الدين السمرقندى وعلاء الدين الكاشانى ايله صاحبة الترجمه (فاطمة الفقيهه) كاشانده اوچى برخانه‌ده ساكن اولوب نامه فتوى و يررلر ايدى وعلاء الدين الكاشانى شبهه‌سى اولديغى مسئله‌يى زوجه‌سى مشاراليهايه عرض واول دخى حل ايلر ايدى . مؤخراً حلبه نقل خانه ايدوب اوراده ارتحال دار بقا بيورديلر مرقدلرى حلبده قبور الصالحين ديدكلرى مقبره‌ده اولوب بين العوام « قبر المرأة وزوجها » ديو معروفدر. على القاريك (الاثمار الجنيه فى أسماء الحنفيه) نامنده اولان طبقات حنفيه‌سنده مذكوردركه مولانا كاشانى برازلق حليله‌سى فاطمة الفقيهه‌نك آرزو وتشويقى اوزرينه حلبدن مملكتلرى جانبنه انتقالى تصميم ايتمشيدى . مشاراليهك بو عزمنى سلطان وقت اولان ملك عادل نور الدين الشهيد استخبار ايتدكده مشاراليهى جلب و دعوت ايدرك حلبده قالملرى ايچون نيازده بولنمغله مشاراليه بو عزيمت حرملرى طرفندن وقوعه كلمش اولديغى وانلر كنديلرينك خواجه زاده‌لرى بولنديغى جهتله مخالفته مجاللرى اولمديغنى اكلاتدقده ملك مشاراليه كندى طرفندن فاطمة الفقيهه‌يه رجا ضمننده برطواشى خادم ارسال ايتمك و اولبابده طوغريدن طوغرى‌يه كنديسيله مكالمه ايدوب امل سلطانى‌يى اكا تبليغ وتفهيم ايلمك اوزره مولانا كاشانى ايله قرار و بررك مشار اليهايه طواشى برخادم كوندرمشيدى خادم فاطمة الفقيهه‌نك خانه‌سنه واروب دق باب ايدرك دخول وتبليغه اذن استدكده (فاطمة الفقيهه) اذن ويرميوب تستر ايتمش وزوجنه انكله شو بولده برخبر كوندرمش كه « فقيهه اولان انسابكزدن مباعدتكز بورادهيه كلمش : بو خادمه باقمق بكا حلال اولمديغنى بيليورميسكز

جواز نظرده انکله سائر رجال ارەسنده نه فرق واردر » خادم بوجوابی کلوب حضور ملکده مولانا کاشانی یه ذکر وافاده ایلدکده طرف ملکدن نامهٔ مخصوص ایله بر خاتون کوندرلمش وانك تبلیغ وافادەسی اوزرینه (فاطمة الفقیهه) رغبت سلطانی یه اجابت ومطاوعت ایدرك اولنجیەقدر حلبده قالمشدر • کندینك وفاتندن صکره زوجی کاشانی دخی اوراده وفات ایدوب مشارالیهانك یاننده دفن اولنمشدر •

علی القارینك بیاننه کوره فاطمة الفقیهه حلبده کائن فقهاء حلاویەدن اولوب اوراجه رمضان شریفده هرکیجه طاتلی ایله فقهایه افطار عمومی ویرلمك عادتی انك اثریدر چونکه بر رمضان شریفده مشار الیهـا قولنده اولان بر چفت بلازکنی چیقاروب فروخت ایدرك اثمانیله فقهایه هرکیجهٔ طاتلیلی بر افطار ترتیب ایتمشیدی اندن صکره اوترتیب عادت جاریه اولەرق قالمشدر اهـ

(فاطمة الفقیهه) حسن خطابله دخی معروفه اولغله مستقیم زاده مرحوم انی (تذکرة الخطاطین) نام اثر بهترینده ذکر ایدوب حقنده « زمانك افتاسی مزبوره فاطمه یه توجه ایتمکله کندی فتوی یازوب امضا ایدر وذیلنی پدری وزوجی شاهدین مقامنده امضالیوب اوچ امضا ایله افتا ایلردی » دیو ثنا وبیان اعتنا ایلمشدر •

(فاطمهٔ نیسابوریه)

نفحاتده مذکور اولان ولیەلردن اولوب خراسان جهتی ولیاتنك قدیمەلرندن وابویزید البسطامی ایله ذو النون المصری معاصرلرندن ایدی • مکهٔ مکرمەده اقامت ایدر واحیانا بیت المقدسه (قدس شریفه) کیدوب ینه مکهٔ مشرفه یه عودت ایلر ایدی • بسطامی حضرتلری بیوررلر ایدیکه عمرمده بر ار و بر عورت کوردم : اول خاتون فاطمهٔ نیسـابوریه دز • کندیسنه مقامات العارفیندن یعنی مراتب کمالات اهل یقیندن هرقنغیسنی آچدم ایسه انی اولبابده خبیر بولدم اهـ ذوالنون المصری حضرتلری دخی حق عالیلرنده بو یولده شهادت بیوررلر ایدی قدس الله اسرارهم •

(ام البهاء فاطمه) حرف السینده مذکوره اولان (ست قریش) درکه اشیاخ امام سیوطیدندر اهـ (فاطمه) اسمنده بر ده شیخ محمد الجزری حضرتلرینك برکریمەسی وار ایدیکه حافظه ومحدثه اولوب همشیرلری

سوابق الترجمه (عائشه) و (سلمى) مثللو وراء پردهدن طلابه تعليم علم شريف ايدرايدى خواجه تاريخنده تفصيل اولنمشدر اهـ وشول فاطمه كه شعر امرئ القيسده « افاطم مهلا بعض هذا التدلل » ديو مرخاه واقع اولمشدر اندن مرقومك محبوبه سى اولان سابقة الترجمه (عنيزه) مقصوددر.

(فاطمه بنت ربيعه) امرئ القيسك كندى والده سيدر اهـ

(فاطمه) پرده اندلس اديبه لرندن برينك اسميدركه حسن خط ايله شهره دور زمان و نادرهٔ دوران اولوب عبد الرحمن ثالث مخدومى ملك حكم موما اليهانك استنساخ كتب خدمتنده استخدام ايدرايدى اهـ

(فاطمه آنى) سابقة الترجمه آنى فاطمه خاتوندركه خواجهٔ زناندر مخلص مزبور ايله ديوانى وحسن خط وقتده شهرت و شانى وار ايدى اهـ

و (فاطمه) اصابهٔ ابن حجرده تعداد وتفصيل اولنديغى اوزره بوراده بيان اولنانلردن ماعدا يكرمى نفر صحابيه نك اسملرى اولوب انلردن برى ده حضرت عمر افنديمزك همشيره لرى اولان (فاطمه بنت الخطاب) دركه كنديلرندن اول شرفياب اسلام اولمش و عشرهٔ مبشره دن سعيد بن زيد حضرتلرينك تحت تزوجلرنده بولنمشدر كتب سيرده حضرت عمرك صورت اسلامى قصه سنده نام عليه لرى ياد اولنقده در (١)

شول (فواطم) كه حديثده وارد اولمش يعنى نبى اكرم صلى الله عليه وسلم افنديمز حضرت على رضى الله عنهه برقماش اعطا بيوررق « بونى فاطمه لره باش اورتيسى اولمق اوزره تقسيم ايله » ماكيله « شققها خمرا بين الفواطم » بيورمشدر مراد (فاطمة الزهراء) ووالدهٔ جناب مرتضى اولان (فاطمه بنت اسد) وكريمهٔ سيد الشهداء اولان (فاطمه بنت حمزه) وامرئهٔ عقيل بن ابى طالب اولان (فاطمه بنت عتبة بن ربيعه) در حضرت على او قماشى بو درت فاطمه حضراتنه باش اورتيسى ايتمشدر *

على قول انلردن فاطمهٔ اخيره (فاطمه بنت شيبة بن ربيعه) دركه روايت اولايه كوره ام معاويه اولان هند بنت عتبه نك همشيره سى وروايت ثانيه

(١) وفاطمة بنت قيس القرشية الفهرية صحابية قال لها عليه الصلاة والسلام لما طلقها زوجها ابو عمرو بن حفص البتة فخطبها ابو جهم بن حذيفة ومعاوية بن ابى سفيان فاستشارته فيهما « اما ابو جهم فلا يضع عصاه عن عاتقه » يعنى انه يضرب زوجته كثيرا « واما معاوية فصعلوك لا مال له » وأمرها باسامة بن زيد فتزوجته ففيه دليل على جواز نكاح غير الكفو اذا رضيت الزوجة اهـ وفى بيتها اجتمع اصحاب الشورى لما قتل عمر بن الخطاب رضى الله عنهم وروت عن النبى صلى الله عليه وسلم احاديث قاله ابن الاثير .

٥ بو مصراعده كى (بعض) لفظى طقسان بدنجى صحيفه ده غلط اوله رق (بعد) صورتيله طبع اولنمش اوله بلغندن تصحيحنه ابتدار اولنور وباقى هذا البيت وان كنت قد أزمعت صرمى فاجملى

كوره انك عمزاده سيدر صاحب مشارق عندنده فواطم مذكوره اولانكى اوچه منحصردركه فاطمة الزهراء وفاطمه بنت اسد وفاطمه بنت حمزه دراه وشول (فواطم) كه تواليد حضرت مصطفى خدمتيله شرفياب اولديلر صاحب قاموسك اشعارى اوزره يدى نفر فاطمه زدر برى (قرشيه) ايكيسى (قيسيه) وايكيسى (يمانيه) و برى (ازديه) وبرى (خزاعيه) دراه * انا ابن الفواطم * حديثنده جدات حضرت خيرالموجوداتدن بواسمده اولان خواتين مقصود اولوب كرك انلرك وكرك حرف العينده كذران ايدن عواتكك تحقيق وتفصيلى ابن قتيبه نك كتاب المعارفيله تاريخ كاملك باش طرفنده فصل مخصوص درونده در * متأخرين فصحاى عراقدن شاعر مشهور عبد الباقى افندى كه (١) كندندن صكره عربده او عيارده شاعر كلديكى يوقدر حضرت على حقنده

انت العلى الذى فوق العلى رفعا * ببطن مكة عند البيت اذ وضعا

مطلع برجسته سيله نظم ايتمش اولديغى قصيدهٔ بليغه سنده

لله در فتى الفتيان منك فتى * ضرع الفواطم فى مهد الهدى رضعا

ديو فواطم مذكوره بى ياد ايلمشدر . صاحب تفسير آلوسى افندى مرحوم قصيدهٔ مزبوره يى برچوق فوائد علاوه سيله شرح ايتمش وشرح مذكور كنديسنك نفاستنه لائق اولميان بر بصمه ايله مصرده طبع اولنمشدر *

(فاقره)

عربدن مرة الاسدينك زوجه سى وامثال عربيه دن * اوفاق بر منفعت اما كندمى رسواى ايتدم * مآلنده مضروب اولان (خير قليل وفضحت نفسى) مثلنك متفوهه سيدر . مزبوره نك مثل مذكورى تفوهى شويله اولمشدركه زوجى اولان (مره) غربته چيقوب برقاچ سنه بونى يالكز براقمش ايدى بوده اوهنكامده كنديسنك حيوانلرينى كودر بر كوله سى اولمغله

* (فائده) من الفواطم الصحابيات فاطمة بنت قيس التى طلقها زوجها وفاطمة بنت ابى حبيش احدى المستحاضات على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم وابو حبيش اسمه قيس فتارة يقولون فاطمة بنت قيس وتارة يقولون فاطمة بنت ابى حبيش و بعضهم يفرق بينهما اه من الاثمار الجنية لعلى القارى .

(١) شاعر مومااليه متشيع اولوب عصر سلطان مجيد خانيده خانه سى ايواننذن دوشه رك وفات ايتمشدر . مومااليهك قصيدهٔ خانيه سى استادم شيخ يوسف خطيله نزد فقيرده محفوظدر .

اكا هوادار اولوب انكله ارتكاب فعل قبيح زنا ايتمكي دخي تصور ايتمش
اولديغي حالده حربني ايجابي « يانفس لاخير في الشهرة فانها تفضح الحرة
وتحدث المرة » يعني اي نفس شر ايشده خير وفائده يوقدر حر اولان
خاتوني رسواي وحقنده احداث عار ايدر ديه‌رك امساك نفس ايدوب براز
مدت اومتصور قبحندن اعراض ايلمشيدي مؤخرا توقانه كلوب اسكي
تصوريني تصميم ايتدكده ينه نفسنك اوكنه چكوب « يانفس موتة مريحة
خير من الفضيحة وركوب القبيحة واياك والعار ولبوس الشنار وسوء الشعار
ولؤم الدثار » ديه‌رك وبونكله رسواي اولمقدن وفعل قبيحي ارتكاب
ايتمكدن ايسه اولوب قورتلق دها خيرلي اولديغني تخطر ايله نفسني ارتكاب
عار وشناردن تحذير ايليه‌رك برمدت دها كنديسني طوتديسه‌ده تكرار
توقانه كلوب وبوسفر كنديسني العيوب يالكز بردفعه‌لكي عزما « ان كانت
مرة فقد تصلح الفاسدة وتكرم العائدة » ديه‌رك فعل قبيح مزبوري اجرايه
جسارت ايلدي . مكر زوجي اوخلالده روبراه عودت ايمش : ذاناعيافت
وكهانت اهلي برآدم اولمغله يولده برقارغه نك اوتوشندن « قاربسنك
بوكيجه‌يه كلنجه‌قدر كنديسنه خيانتي وبركونه قباحتي واقع اولميوب انجق
بوكيجه خيانت ايتديكي » معناسني استخراج ايليه‌رك همان آتني سوروب
سرعتله خانه‌سنه كلمش وكلديكي زمان ايسه (فاقره) مرتكبه اولديغي
قباحتدن هنوز فارغه اوله‌رق ندامتدن ناشي كندي كندينه (خير قليل
وفضحت نفسي) ديمكده اولديغي وقته تصادف ايتمكله حريف بوني
قولاغيله ايشتمشدر كال حدتندن دريه دريه ايچرو كيردكده (فاقره)
ظلمت ايله منضم اولان كنديسنك ندامت كوز قرانلغيله (مره) يي
طانيه‌ميه‌رق نه‌ديه يورسين ديو صورمشيدي ويرديكي جوابدن كنديسنك
قوجه‌سي اولديغني وكلوب اوسوزي ايشتمش بولنديغني فهم ايلمكله خوفندن
زهره‌سي يارليه‌رق برصيحه ايله آخرته كتمشدر . انك اوزرينه (مره)

لحا الله رب الناس فاقر ميتة * واهون بها مفقودة حين تفقد
لعمرك ماتعتاد بي منك لوعة * ولا أنا من وجد عليك مسهد

بيتلريله مزبوره‌نك اولوسنه لعن ونفرين ايدرك ونظرنده پك حقير قالديغي
جهتله اني غيب ايتديكنه اجيمديغني واندن طولايي اصلا الم واضطراب
چكميه‌جكني بيان ايليه‌رك كيدوب كوله‌يي اولدرمشدر .

(فتنه)

وزیر عباسی اولان مشهور جعفر بن یحیی البرمکینک برمغنیه جاریه سیدرکه حسن وبها وصنعت غناده بیهمتا اولوب نظیری کورلمش دکل ایدی هارون الرشید انی جعفردن برقاچ دفعه طلب ایتدیسه ده جعفر هر دفعه سنده برعذر بیانیله جاریه یی ویرمدی . مؤخرا (هارون) برامکه دن روکردان اولوب جعفری قتل ایتدیکنده مزبوره یی کتوردب جواریسی جمله سنه الحاق ایلدی .

بعض کتابلرده ابن الجوزی حضرتلرینک کتاب منظمندن نقلا بووجهله مذکور اولوب تتمۂ حکایه اوله رق «برکیجه هارون بزم عشرتده مزبوره یه برشی تغنی ایتسنی امر ایتمش اولدیغی حالده مزبوره بن کندی افندمدن صکره برشی اوقومدم دیو جواب رد اعطاسیله حضور هارونده امرندن امتناع ایلمش اولمسی اوزرینه هارون مزبوره نک النده بولنان سازیله باشنی پاره لیه رق تلف ایتمش» اولدیغنه دائر برعلاوه دها بسط اولنمقده ایسه ده بوحالک هارونه نسبتی سیرتنی بیلنلره کوره نا متناسب بولندیغندن نقل وتفصیلی روا کورلمامشدر .

(فخریه بنت عثمان)

طبقات المناویده ذکر اولندیغی اوزره قرن سابع مشاهیرندن وعابدات وزاهداتدن (ام یوسف البصریه) دیمکله متعارف برخاتون جلیلة القدر اولوب ترک لذائذ دنیا ایدرک قلیله قناعت ایتمش وقدس شریفده هرکیجه حرم شریف قپوسنده صباحلره قدر نماز قلمق وباب بیت مقدس آچلدقده هرکسدن اول کیروب هرکسدن صکره چیقمق اوزره تام قرق سنه اقامت ایلمشدر . صیتی هرطرفده شائع اولمغله عصرینک اعیان واکابری کندینک ملازم زیارتی اولوب استجلاب دعوات وتوجهاتی ضمننده تقدیمه لر ویررلر ایدی فقط مشار الیها هیچ برندن برشی المیوب کندیلرینی حسبی قبول ایلر ایدی . کندینک دائما تمنیسی مکۂ مکرمه ده تسلیم روح ایدوب حضرت خدیجه افندمزک یاننه دفن اولنمق خصوصی اولدیغندن بوامنیه سی نزد واهب الآمالده مقرون اجابت اوله رق یدیوز اللی اوچ تاریخنده سکسان التی یاشنده اولدیغی حالده مکۂ مکرمه ده ارتحال ایدوب حضرت مشار الیها نزدینه دفن اولنمشدر رحمها الله تعالی .

(فرحه)

انباء ابن حجرده مذكور مشاهيردندركه ابن حجر حضرتلرينك كندى كريمه‌لريدر ٨٢٧ سنه‌سى زوجى شيخ محب الدين بن الاشقر ايله برابر حجه كيتمش وخسته اوله‌رق عودت ايلمش ايمش ٨٢٨ سنه‌سى شهر ربيع الآخرك طقوزنجى چهارشنبه كونى يكرمى اوچ ياشنده‌وطقوز آيلق اولديغى حالده ارتحال دار آخرت ايلمشدر . پدرلرى حق مومااليهاده ديكر كريمه‌لرى (رابعه) و(زين خاتون) مثللو « عوضها الله الجنة » ديودعا بيورمشدر .

بواسمده برده نجاة بن عمرو بن قطرى بن الفجاءة الخارجى قزى واردركه بغايت سرباز وكوزللكده وفصاحتده سرافراز ايدى مذ بوره خارجيهٔ حروريه اولديغى حالده شيعيلكله كنديسنك ضد كاملى بولنان سيد حميرى ايله ازدواج واونجه‌قدر امتزاج ايتمشدر صورت عقد ومناكحه‌لرى ثمار القلوبده نكاح ام خارجه مثلنده واغانى‌ده مشروحدر .

(فرنكيس بانو)

حرف السينده (سودابه) عنوانده كذران ايتديكى اوزره ملوك فرس قديمه‌دن توران زمين شاهى افراسيابك شول كريمه‌سيدركه پدرى انى ايران زمين شاهزاده‌سى اولان سياوش بن كيكاوسه تزويج ايتمش واندن ثالث سلاطين كيانيان اولان مشهور (كيخسرو) تولد ايلمشدر اه اسمنده فاء ايله راء مفتوح اولوب بعدالراء نون ساكنه واردر نون بدلى ياء تحتانيه مرسوم اولديغى دخى (مؤيد الفضلاء) دن نقلا برهان قاطعده مبيندر

(فريده)

كتاب الاغانينك جلد ثالثنده مسطور اولديغى اوزره عربده ابكى مغنيهٔ مشهوره‌نك اسمى اولوب انلردن برى ولادت ونشأت جهتيله حجاز جواريسندن ايدى اوراده پرورش بولوب فن موسيقى تعلمندن صكره عراقده برامكه خانداننه صاتلدى جعفر برمكينك قتليله انلرك پريشانى زماننده مذ بوره فرار ايدوب وهارون هرنقدر آرانديسه‌ده بوله‌مبوب بعده مذ بوره امين خليفه‌نك نزدينه كلدى وانك خلع واهلاكندن صكره سراى پادشاهيدن چيقوب هيثم بن مسلمه واردى واندن اوغلى عبداللهى طوغردى انك وفاتندن صكره دخى برديكرينه واروب انك تحت تزوجنده وفات ايلدى موسقيده مهارت وملكه‌سى ووليد بن يزيدك شو كفته‌سنده

وبح سلمى او ترانى * امناها ما عنانى
واقفا فى الدار أبكى * عاشقا حور الغوانى

عجب الصنعه بر بسته‌سى وار ایدى اه ودیکرى حرف الخاده (خل) عنوانده کذران ایدن (فریده) درکه ندماى عباسیه‌دن مغنى وشاعر مشهور (عمرو بن بانه) نك واثق باللهه اهدا ایتمش اولدیغى جاریهٔ مشهوره‌در .

(شاعره فریده)

استانبول ادیبه‌لرندن اولان فریده خانمدرکه تذکرهٔ فطینده محرر اولدیغى اوزره ذاتا قسطمونیلى اولوب صکره‌دن استانبوللى اولمشدر . حامى راشد افندینك کریمه‌سى وکتابدن رائف افندى نامنده برذاتك زوجه‌سى ایمش . غزل آتیسى تذکرهٔ مذکوره‌ده کورلمه‌رك اخذ اولنمشدر

فکر ایدوب بخت سیاهم قنى یاندم بوکیجه
جور دلدار ایله جانمدن اوصاندم بوکیجه

شول قدر هجرك ایله آقدى کوزمدن خوناب
باشدن آیاغه دکین قانه بویاندم بوکیجه

خواب ایچنده کوروب اول ماهى اولنجه بیدار
شوق حسنى ایله اطرافمى آراندم بوکیجه

خرج ایتدمسه نوله سیم سرشکم یولکه
سن کبى برمه نامهرى قزاندم بوکیجه

شویله مست ایتدى بنى جام مى محنت عشق
بیلمدم یارمى بیکانه‌یى صاندم بوکیجه

شب فرقت اوزادى درد محبت کبى آه
کاه خوابیده اولوب کاه اویاندم بوکیجه

آه وزاریمه یاقوب قلدى ترحم بکا یار
اى فریده هله بن اندن اوتاندم بوکیجه

(فریعه)

ضم فاء ایله جهینه وزننده اوله‌رق صحابیاتدن طقوز نفر خاتونك اسملرندر جمله‌دن برى (فریعه بنت عمرو بن خنیس) درکه شاعر النبى حضرت حسان بن ثابت الانصارى نك والده‌سیدر مشار الیه حضرتلرى پدرلرنه نسبتله

(ابن ثابت) و والده‌لرینه اضافتله (ابن فریعه) دیو معروفدر انتهی
و (فریعه بنت وهب الزهریه) ابن الاثیرك اشعارینه کوره فخر رسالت
افندیمز حضرتلرینك تیزه‌لریدر ٠

(قصه)

نفحاتده مذکور اولان اولیادن اولوب حقنده بر وجه آتی برخارقه روایت
اولنمقده‌درکه موما الیهانك بردیشی قیونی اولوب اول قیوندن سوت وبال
صاغلور ایدی شیخ ابی الربیع المالقی حضرتلری بیورمشلرکه قادین
زیارت ایتمك بزم عادتمز دکل ایکن قصه‌نك شهرت شائعه‌سنه مبنی اولدیغی
کویه کتدم ومشهور اولان فیض وکرامته اطلاع ایچون برجدید برداق
مبایعه ایدوب موما الیهانك یانته واردم سلام ویروب سزك عندکزده
اولان قیوندن بزه خبرویز بلان برکتی مشاهده ایتمك مرادمدر دیدیکمده
قیونی بزه ویردی بنده انی کوتوردیکم برداغه صاغدم واندن ابن وعسل
نوش ایلدم ٠ بونی بوبله مشاهده‌مده بوحالك اصلنی کندیسندن سؤال
ایتدم جواب ویروب دیدیکه « بنم برصالح زوجم وار ایدی وبز فقرادن
ایدك برقربان بیرامنده بزم انجق بردیشی قیونمز بولندی ٠ زوجم شوقیونی
قربان ایده‌لم دیدی بن « ایتمیه‌لم زیرا بزم بوقیونه احتیاجمز واردر بونی
حق تعالی بیلور بزم ایچون ترك اضحیه‌ده برباس یوقدر » دیدم ٠ اوکون
اتفاقا بزه برمسافر کلدی بزم ایسه مسافره چیقاره‌جق برشیئمز یوق ایدی ٠
زوجمه « یاهو ! بومسافردر ٠ اکرام اولنمليدر ٠ شوقیونی بوغازله‌ده
یمك یاپه‌لم » دیدم ٠ زوجم « قورقارمکه چوجقلر آغلر » دیدی ٠ بیتك
خارجنده دیوارك ارقه‌سنه کوتور اوراده بوغازله دیدم ٠ الوب کوتوردی
وقیونك قانتی آقتدقده اول دیوارك اوستنه برقیون صچرایوب اورادن
اشاغی بزم خانه درونته نازل اولدی ٠ زوجك ذبحنه مباشرت ایتدیکی
قیون فرار ایتدی دیو قورقدم وکوره‌یم دیو دیشاری چیقدم باقدمکه
زوجم ذبح ایتدیکی قیونی یوزمکه باشلامش ٠ یاهو عجیب برشی اولدی
دیو قصه‌یی نقل ایتدم ٠ حق تعالی حضرتلری بزم ذبح ایتدیکمز قیوندن
خیرلی بزه بدل وعوض احسان ایتمسنی مأمول ایدرم دیدی ٠ بزم مسافر
ایچون ذبح ایتدیکمز قیوندن یالکز سوت صاغلور ایدی مسافره اولان
اکرامز برکتله بوقیوندن سوت وبال صاغلمقده‌در » اهـ بعده بزه خطاب

ایدوب « ای اوغلارم بزم بوقیو نجغزمزی یدلرك قلبلرنده اوتلر . اكر انلرك قلو بی طیب اولورسه بونك ابنی دخی طیب واكر انلرك قلبلری متغیر اولورسه بونك ابنی دخی متغیر اولور . همان قلبلرکزی طیب ایدكز » دیدی اه امام یافعی حضرتلری بیوررلر که بعض اهل علم واخبار بندن سؤال ایدوب « مریدلر ایله خاتونك مرادی کیملر ایدی » دیدی بکا ظاهر اولان بودرکه الله اعلم خاتون مریدلر دیمکله کندی نفسنی وزوجنی مراد ایدوب مع ارادة التخصیص عمومه دلالت ایدن لفظ ایله علی الاطلاق ذکر ایتدی . بوندن مقصودی کندی حالنی ستر ایله مریدلری تطییب قلوبه تشویق وتحریض ایتمکدر زیرا طیب قلب ایله انوار واسراردن هر بر طیب حاصل اولور . بونك معناسی بزم قلبلرمز طیب اولدیغندن عندمزده اولان شیلرده طیب اولدی . سزده قلبکزی طیب ایدکز تاکه سزك عندکزده اولان شیلرده طیب اولسون دیمکدر اه

(فضهٔ نوبیه) حضرت فاطمه افندیمزك ترجمه‌لرنده ذکر اولنان فضه‌درکه کندی جاریه‌لری بر صحابیهٔ جلیله در . یوفون بالنذر الخ آیت کریمه‌سنك سبب نزولنده انك دخی ذکری واردر نتکیم بیان اولنمشدر ؏

(فضل)

عباسیه‌دن متوکل خلیفه‌نك جوار یسندن اولمق اوزره جلد اولدهٔ (بنان) نام جاریهٔ شاعره‌نك ترجمه‌سنده یادٔ اولنان (فضل الشاعره) درزکه بداهت طبعی حقنده اوراده ذکر اولنان بیتندن ماعدا کتاب ابن ظافرده شو دخی مذکوردرکه متوکل خلیفه برکون

لاذ بها یشتکی الیها * فلم یجد عندها ملاذا

دیو تنك قافیهٔ بر بیت سویلیوب (١) آنك طرفنی فضلدن طلب ایلشیدی مز بوره فی الحال

ولم یزل ضارعا الیها * تهطل اجفانه رذاذا
فعاتبوه فزاد شوقا * فمات عشقا فکان ماذا

بیتلرینی ارتجال ایتمکله متوکل محظوظ اولوب بیتلری بسته لتمش وفضله ایکیوز دینار و یرمشدر (رذاذ) مطر خفیف معناسنه اولوب بوراده اشك چشم معناسنده مستعار واقع اولمشدر . برکون دخی شعرادن برینك

(١) وفی کتاب الف با قال المتوکل لعلی بن الجهم قل بیتا وطالب فضلا باجازته فقال ابن الجهم لاذبها الخ وفیه ایضا فزاد نضوا بدل قولها فزاد شوقا

ومستفتح باب البلاء بنظرة * تزود منها قلبه حسرة الدهر

دیو نظم وایراد ایتمش اولدیغی بر بیت اوزرینه من بوره

فوالله ماندری أتدری بماجنت * علی قلبه أم أهلکته ولاتدری

بیت بدیعنی ارتجال ایتمشدر اه

(فضل) عصر عباسیه ده بردیگر شاعره زیننده ادا وادیبه سخن آرا اسمیدرکه سر آمدان عصرندن (سعید بن حمید) نام کاتب وشاعر مشهورك محبه ومحبوبه سی وصاحب اغانینك اشعارینه کوره کرك حسن خطده وکرك شعر وفصاحت ومکانت طبع وبلاغتده وقتنك یکانه سی ایدی ابیات آتیه یی من بوره برمجلسده سعید بن حمیدك بربنی کندندن استرقاب ایتمسی اوزرینه موما الیهه اعتذار صددنده سویلمشدر

یا من أطلت تفرسی * فی وجهه وتنفسی

افدیك من متدلل * یزهو بقتل الانفس

هبنی اسأت وما اسا * ت بلی أقول انا المسی

أحلفتنی أن لا اسا * رق نظرة فی مجلس

فنظرت نظرة مخطی * أ تبعتها بتنفس

ونسیت انی قدحلفـ * ـت فما یقال لمن نسی

ما کنده کندینك آخره نکران اولشی محضا نسیان وغفلتی اثری اولدیغندن ونسیانا صادر اولان عصیانه ایسه برشی دینلیه جکندن بحثله موما الیه سعید بن حمیده عرض معذرت ایلشدر . موما الیهك بوصورتله احراز رضاسی اوزرینه دخی من بوره شو بیتلری سویلمشدر

عاذ الحبیب الی الرضا * فصفحت عما قدمضی

من بعد ما بصدوده * شمت الحسود وحرضا

قوس البغیض فلم یزل * لصدودنا متعرضا

هبنی أسأت وما أسا * ت وان أسأتك الرضا

ابیات خمسه آتیه یی من بوره ذکر اولنان سعیدك چنکی طائفه سندن برقزه میل ومحبت ایلش اولدیغنی استخبار ایتمسی اوزرینه صدد سرزنشده اولهرق موما الیهه نظم وارسال ایدوب

یاعالی السن سیئ الادب * شبت وانت الغلام فی الطرب

ویحك ان القیان کالشرك المنـ * ـصوب بین الغروز والعطب

لا تصدين للفقير ولا يطـ * ـلبن الا معادن الذهب

بيناتشكي هواك اذغدات عن * زفرات الشكوى الى الطلب

تلحظ هذا وذا وذاك وذى * لحظ محب وفعل مكتسب

ما آنده موما اليهه ياشلانو بده متأدب اولمديغى وحالا تازه چوجقلركبى طيش وطرب اوزره بولنديغى خطابيله كيرشدرك « يازق سكاكه جاريات مغنياته دلداده اولشسين ؛ انلر هلاك ايله خدعه ارهسنه قورلمش طوزاق كبيدر كنديلرينه دلبسته اولانلر الدانوب هلاك اولمقدن وارسته دكلدرز انلرك ميلى اقچه يه‌در (*) پاره معدنى ارارلر ؛ پارهسى اولميانه باقمازلر . سنك دردكدن دم اوزر ايكن دينار ودرمكى طلبده بولنورلر . هركيمه اظهار روى مودت ايتسه‌لر كوزلرى عاشقانه فقط طور ومشوارلرى قيد تكسبكارانه‌ده‌در » ديمك استمشدر

موما اليه سعيدبن حميدك اشعار رائقه‌سى جمله‌سندن اولان ابيات آتيه من بوره نك بوطارغنلغى اوزرينه استجلاب خشنوديسى ايچون سويلديكى بيتلردر

تعالى نجدد عهد الرضا * ونصفح فى الحب عما مضى

ونجرى على سنة العاشقين * ونضمن عنى وعنك الرضا

ونبذل هذا لهذا هواه * ويصبر فى حبه للقضا

ونخضع ذلا خضوع العبيد * لمولى عزيز اذا أعرضا

فانى مذلج هذا العتاب * كأنى أبطنت جمر الغضا

صاحب فوات الوفياتك اشعارينه كوره من بوره شيعيش اولمغله كنديسنك نزد مأوكده اولان وقع واعتبارى بوزندن شيعى المذهب اولانلرى حمايه ايدر وانلرك دوشن ايشلرينى ايفايه وساطت ومعاونت ايلر ايدى . ايثار ثيب خصوصنده ذكر اولنان

ان المطية لم يلذ ركوبها * مالم تذلل بالزمام وتركب

والحب ليس بنافع أربابه * مالم يؤلف بالنظام ويثقب

(*) قال ابراهيم الشيبانى القينة لاتخلص محبة لاحد ولاتوتى الا من باب طمع وقال على بن الجهم قلت لقينة هل تعلمين وراء الحب منزلة * تدنى اليك فان الحب أقصانى فقالت تأتى من باب الذهب وأنشدت * اجعل شفيعك منقوشا تقدمه * فلم يزل مدنيا من ليس بالدانى اهـ من عقد الفريد لابن عبد ربه

قطعهٔ مشهوره‌سی دخی اشبو فضلك اثر نظمی اولوب موما الیهـا ابی
ابودلف العجلینك شو قطعه‌سنه جوابا سویلمشدر

قالوا عشقت صغیرة فاجبتهم * أشهی المطی الی مالم یرکب
کم بین حبة لؤلؤ مثقوبة * من بین حبة لؤلؤ لم تثقب

من بوره ایکیوز اللتمش تاریخنده وفات ایتمشدر اه

قطعهٔ آتیه دخی فضلك مذکور سعید بن حمید حقنده سویلدیکی
اشعار اشتیاقکارانه‌سی جمله‌سندن اولق اوزره اغانینك اون یدنجی جلدنده
موما الیهك ترجمهٔ حالنده کورلمشدر ٭

الصبر ینقص والسقام تزید * والدار دانیة وأنت بعید
أشکوك ام أشکو الیك فانه * لایستطیع سواهما المجهود

(فضل المدنیه)

مدینهٔ منوره‌لی فضل دیمك اوله‌رق حرف العینده (علم المدنیه) عنوانده
ذکری کچدیکی اوزره اندلس مشهوراتندن بر ادیبه‌درکه اورایه عربستان
شرقیدن کچمشدر ٭ ذاتا هارون الرشیدك کریمه‌لرندن برینك جاریه‌سی
اولمق ملابسه‌سیله نشأت وتحصیلی بغداده اولوب مؤخرا مدینهٔ منوره‌یه
کچه‌رك اوراده اولان مهرهٔ موسقیاندن اخذ غنا ایتدیکنه مبنی (مدنیه)
دیو شهرت بولمشدر ٭ اندلسه انتقالی اولابده عمرندن صکره اولمشدرکه
ذکر اولنان علم المدنیه ایله برابر هنر ورلکاری حسبیله اندلس امیری عبد
الرحمن بن الحکمه صاتلمشلردر ٭

(فطنت)

شیخ الاسلام عبدالله وصاف افندی زاده محمد اسعد افندینك دکل ۲ یوز
اللتمش برتار یخنده شیخ الاسلام اولان اسماعیل افندی زاده محمد اسعد افندینك
کریمه‌سی و بیك یوز طقسان ایکی سنه‌سنده مشار الیه وصاف افندی زاده
اسعد افندینك برینه شیخ الاسـلام اولان محمد شریف افندی ابن شیخ
الاسلام محمد اسعد افندینك همشیره‌سی اولان (فطنت خانمدر) که شاعرهٔ
مشهوره‌در اسمی (زبیده) اولوب کندیسی دور عبد الحمید خان اول
علماسندن درویش افندینك حلیله‌سی ایدی بو درویش افندی فطنت خانمك کبی
اصحاب هنر ومعارفدن اولمدیغی حالده جلوس سلطان سلیم خان ثالثده
روم ایلی قاضیعسکری ونقیب الاشراف بولنمشدر ٭

طقسان درت سنه‌سی سالنامه‌سنه نقل اولنمشدر

فطنت خانم اکرچه راغب پاشا دورنده کسب شهرت ایدنلردندر انجق اوائل دور عبدالحمید خانی‌یه دخی یتشمشدر برادری محمد شریف افندی تاریخ مذکورده که سلطان حمید اول حضرتلرینک دور بدر شیخ الاسلام اولدیغی صره‌ده کندی قوناغنک سعتسزلکی جهتیله فطنت خانمک قوناغنه نقل خانه ایتمش اولدیغی (جودت) پاشا حضرتلرینک (تاریخنده) مسطوردر . دیوانده سلطان محمود اول حضرتلرینه بهاریه‌سی ولاله‌لی جامع شریفنک بناسیله راغب پاشانک صدارتنه تاریخی اولدیغی کبی حمیدیه عمارتنه دخی تاریخی واردر .

رونق طراز دیوان اشعاری اولان آثاردن غزل آتی کندینک بین الشعرا فن سخنپردازیده مهارت مفرطه‌سنه دلیل عد اولنمقده‌در

کللر قزارر شرم ایله اول غنچه کولنجه
سنبل خم اولور رشک ایله کاکل بوکولنجه

عنقا دخی اولورسه دوشر پنجهٔ عشقه
صید دله شهباز نکاهک سوزولنجه

اول غنچهٔ نشکفته اولور کل کبی خندان
شبنم کبی اشک دل شیدا دوکولنجه

هرتاری برر مار اولور کنج حسنده
رخسارکه زلف سیهک شانه بولنجه

جان و یرمک ایسه قصدک اکر عشق ایله فطنت
خاک در دلداردن آیرلمه اولنجه

غزلیاتنک برنده

* رنک و بوده زلف جانانه مشابه اولمسه * کیم بقار کلزارده هرک سنبل وشبوسنه *
دیمشدر . (واهیا)

* بیلدک ذوق وصالک چکمیجه فرقتک * اولمیجه خسته قدرین بیلز آدم صحتک *
* طبع ناهله موافقدر سپهرک کردشی * عقربه وابسته در سیر ایله چرخی ساعتک *

بر کوزل بیتی ده جلد اولده خدیجه بنت المأمونک ترجمه‌سنده مناسبتله ذکر اولنمش ایدی اهـ

برادری شیخ الاسلام شریف افندی دخی طبیعت شعریه اصحابندن ایدی ترکی وفارسی شعر سویلیه بیلور ایدی شو رباعی ایله قطعهٔ آتیهٔ فارسیه انک اثر نظمیدر .

ایتدم کوزلر ایچنده علاقه افنده * صد آفرین طبیعت دلبر پسنده
طرف رخنه کاکان اوله کوروب دیمش * قلدم ربوده مهره وارنجه کننده

* حق علیمست ندانی بحقیقت احکام * چون بتحقیق در افلاک مقوم باشی *
* عالم الغیب خداوند حکیم است همان * سخنت کذب بود گر تو منجم باشی *

(فطنت خانم)

عصرمز شاعراتندن اولان مشهور فطنت خانمدز طربزونده متمادیا والیلکله شهرتشعار اولان خزینه دار زاده متوفی احمد پاشانك کریمه لری اولوب ١٢٥٨ سنه سی شوالنك یکرمی اوچنجی کونی طربزون شهرنده مهد شهوده قدم باصمشلردر ٠ حال صباوتنی اوراده کچورەرك التمش برتاریخنده درسعادته کلدکاری زمان تعلیم وتربیه سنده صرف ماحصل اهتمام اولنوب کندی قابلیت مادرزادلری ایسه اکمال تحصیللرنده الك بیوك مدار اولمشدر رشدیه معلملرندن فندقی حافظ افندیدن قرآن کریم وخواجه لطیف افندیدن عربی وفارسی مقدمه سی واسبق مصر منلاسی خواجه شاکر افندیدن دیوان حافظه قدر تدرس ایلیوب ارضرومیلی عثمن افندیدن خط ثلث مشق ایدرك کتبه المشلر وکتبه دن علی شکری افندیدن دخی برمقدار رقعه خطیله مقدمهٔ انشایی کورمشلردر ٠ هنوز سن صباوتدن قورتلمامش اولدقلری حالده ایلك نکاحله زمرهٔ صبیاندن آیرلمشلر ایسه ده والده لری اولان خانم افندی اکمال تحصیللری امرینه فوق الحد غیرتکش اولدقلری جهتله متأهل بولندقلری حالده دخی برزمانه قدر تحصیلده دوام ایلمشلر ٠ انجق مؤخرا بالذات اکتساب ایلدکاری فضائل استادلرندن کوردکاری مقدمات درجه سنده قالمامش اولدیغی آثار اخیره لریله مستدلدر ٠

ایکنجی نکاح اوله رق بحریه نظارت جلیله سی مکتوبجیسی بولنان محمد علی بك افندی یه تنکیح اولنمشلر والآن افندیٔ مشار الیهك تحت نکاحنده بولنمشلردر ٠

کندیلرینك منظوم ومنثور برچوق آثار ادیبه لری اولدیغی یقینا معلوم اولوب فوق العاده فراست وفطانتلری مقتضاسنجه بعض مسائل حکمیه وفکریه حقنده محاکمات موشکافانه لری ازباب عقوله حیرت ویره جك درجه لرده در ٠ آثار نسانك دستگاه طبع وتکثیره وضع اولنمامسی هنوز معتاد اولمدیغندن بذر نه در

آثار مرغوبه‌لرینك هنوز طبع ونشر ایدلمامش اولمسی قیمتشناسان معارف نزدنده موجب تأسف اولسه سزادر . اشعارندن دسترس اولدیغمز بعض پارچه‌لر بروجه آتی درج اولنور .

(غزل)

سرنکون ایتدی فلك آسایشم پیمانه‌سن
چونکه دلشاد ایلمز نشویله بن مستانه‌سن
عزم سوی میکده الویرمدی چکدم ایاق
باشنه چالسون همان اول بیوفا میخانه‌سن
عیش ونوش وصحبتی دکز انك هیچ برپوله
نیلرم ظل سراب آسیا شو مهمانخانه‌سن
جرعه نوش باده‌ٔ الطافی اولمقدر محال
بندکان ترك ایتسونمی مجلس شاهانه‌سن
وادیٔ آلام غمده قالدم ای ساقیٔ دهر
محرم ایتدی یار زیرا مجلسه بیکانه‌سن
شمعهٔ سوزانه حاجت قالمدی چونکه بتر
آتش جورنده یاقدی عاقبت پروانه‌سن
پرتو جام جم دارا ایله فخر ایلسون
بعد از ین یاد ایتسون فطنت کبی دیوانه‌سن

(دیکر)

ایلسون تأثیر دردك جانه الله عشقنه
کیرمسون غمخانه‌مه بیکانه الله عشقنه
کیم بیلور دردٔ اهلنك حالن نه‌یاری بیلور
قیل ترحم دیدهٔ کریانه الله عشقنه
بزم جانانم اوزاق بوسوزش حسرت ایله
کل سنکله یانه‌لم پروانه الله عشقنه
زخم فرقت پك بوزدی قالمدی بنده مجال
سویلیك بوحالی جانانه الله عشقنه

دل خراب آباد عشقکدر اونوتمه رحم ایدوب
فطنتی کل ایله دیوانه الله عشقنه

(مخمس)

ایمه رغبت دشمن بدکاره الله عشقنه
ویرمه فرصت اویله هرمکاره الله عشقنه
اولمسون محرم رقیب اسراره الله عشقنه
سن ایدرسه‌ك راضیم آزاره الله عشقنه
قیل مروت ویرمه یوز اغیاره الله عشقنه

قاپلادی مرآت قلبم اول قدر ژنك ملال
بستر غمده یاتوب دردکله اولدم بی مجال
حسرت دیدارك ای مه ایلدی بك خسته حال
اویله زار اولدی تنم کاسه اجل بولق محال
بن شهید غمزه‌کم بر چاره الله عشقنه

ای طبیب جان ودل رحم ایله بو بیمارکه
منتظردر کوز کوز اولمش زخملر تیمارکه
باری ایزکون مظهر ایله مهر لطف آثارکه
دست لطفکله دوا قیل خستهٔ ناچارکه
مرهم کافوز ایستر یاره الله عشقنه

هی نه سحر ایتدك بکا اول چشم جادولر ایله
ایلدك عقلم پریشان زلف شبولر ایله
شانه وش صد چاك سینه‌م فکر کیسولر ایله
پاره پاره ایلمه مژکان وابرولر ایله
یتمه زخم آچمه‌رك بیچاره الله عشقنه

قالمدی دلده تحمل غیری دزد فرقته
ایله محرم سودیکم برکره بزم وصلته
صون لب جانبخشکی بو مبتلای محنته
لعل نابك ایله جان ویر نا امید صحته
صولك نفسده برمدد ناچاره الله عشقنه

سروقدك صورتی آیرلز اصلا دیده دن
رخلرك كیتمز خیالی خاطر رنجیده دن
نونهالم قاچمه لطفایت عاشق غمدیده دن
صاقلامه كل روینی بر بلبل شوریده دن
عرض دیدار ایله ای مهپاره الله عشقنه

غمزه‌لركیم ناب میدن گاه خون آلود اولور
لحظه ده بیك عاشق آشفته دل نابود اولور
نظرهٔ خشمك دخی احساندن معدود اولور
هر نگاهك آفت جان دلبنهٔ خشنود اولور
نه بلایه دوشمش اول آواره الله عشقنه

زنك غمدن صاف ایله سود یکم آینه كی
قیل چراغ بزم وصلك عاجزیی كینه كی
شویله دلسوز ایلدی بو بندهٔ دیرینه كی
سینه سینه‌یاندی سینه‌م كورمیلدن سینه كی
مرحمت قیل فطنت غمخواره الله عشقنه

مشارالیهانك راغب وفطنت اولی وسائر ادبا آثارینی تخمیس وتسدیس یولنده برچوق اشعاری ونعت ومرثیه طرزنده سائر آثاری وار ایسه‌ده انلره دسترس اولنه‌مامشدر •

شو ناتمام غزللری كندیلرینك كزیدهٔ آثارندن اولمق حیثیله اخذ ودرج ایدلمشدر

هر یرده سنك سایه صفت همدمك اولسه‌م
قلب ایلسه‌لر سا كه بنی مدعمك اولسه‌م
یلسه‌م كیمه دُرّ قیل نهانیٔ دُرونك
كیرسه‌م یورككك ایچنه هب محرمك اولسه‌م
غرق ایلر ایدم قطرهٔ ناچیزه وجودم
كلبرك جمالكده سنك شبنمك اولسه‌م

(فكیهه بنت زید)

زیدبن كلدة بن عامر بن زریق قزی فكیهه دركه عربده بنی زریق جماعتندن اصیلزاده برخاتوندر • اغانك اون اوچنجی جلدنده احیحة بن الجلاح

ترجمهٔ حالنده محکیدرکه عهد اسلامه قریب اولان وقت جاهلیتده تبابعهٔ یمندن ابو کرب ابن حسان بن اسعد الحمیری عربستانی سیر وسیاحت غرضیله یمندن قالقوب مدینه یه کلهرك اوغلنی اوراده براقوب کندیسی شامه واورادن عراقه کیتمش اولدیغی اثناده اهل مدینه موما الیهك مخدومنی غدرا قتل واهلاك ایلشلر ایدی انلرك بوغدرینی خبر الهرق موما الیه برای انتقام مدینه اوزرینه دونوب کلدیکنده اثنای راهده جبل احد اتکنی اقامتگاه ایدینوب برمدت اوراده آرام ایتمش و (بئر الملك) آدیله معروف اولان قویونی اوراده او قازدرمش ایدی صوینی فنا چیقمسندن بحضور اولمغله صاحبة الترجمه (فکیهه) اولوقت اکا جوار مدینه ده واقع (رومه) نام بئردن ایکی مرکب یوکی صو کتورمشیدی موما الیه بوکا فوق الحد محظوظ اولهرق من بعد بوره یه معرض مکافاتنده « یا فکیهه یانزده التون وکوشه دار برشی بولنمدی ولکن بورادن حرکتمزده ترك ایده جکمز ارزاق وامتعه هپ سنکدر » دیو من بعد بوره یی بقیهٔ بنکاهی ایلهٔ تسریر وترفیه ایلمشیدی دیرلرکه (فکیهه) اوسایه ده اولقدر نائل مال ویسار اولمشدرکه عصر اسلامه دکین بنی زریق عشیرتنده اندن مالدار کیمسه بولنمامشدر ۞

(فکیهة بنت قتاده)

قیس بن ثعلبه قبیله سندن برخاتوندرکه (اوفی من فکیهه) مثلنك منشأیدر من بعد بوره نك مثل مذکوره مظهریتی یعنی وفادارلق شعارینی احرازی شو یولده اولمشدرکه جلد اولده (زبیبه) و (سلکه) عنوانلرنده ذکری یکدیکی اوزره عربده (سلیك) نامنده شاعر برهایدود وار ایدیکه ایاغنه چابك غایت چوق قوشر وچوق قان وغارت ایدر چالاك وفتاك برحریف ایدی اشته بوحریف (بکر بن وائل) قبیله سی اوزرینه انلری شبخون غرضیله اولان برسفرنده برایش کوره میه رك مترصد فرصت اولوب قالمشیدی قبیلهٔ خلق کندی صولری قرینده انك ایزینی کوردکلرنده طانیدقلری جهتله یوردیمزه دشمن کلمش دیو جستجو ضمننده یوضویه کیردیلر (سلیك) انلردن خبر اولیه رق کلوب قانه قانه صو ایچه رك قارنی شیشدیکنده اوزرینه هجوم ایتدیلر ٭ مرقوم اوحالیله ینه بقایی اله ویرمیوب قاچدی وفقط شیشکنلکی حسبیله فراره دوام ایده میوب براز قوشه رق فکیهه نك کلبه سی پیشکاهنه کلدیکنده اورایه طالوب التجا ایلدی من بعد بوره دخی انی

حمايه يه قبول ايدوب ثيابى التنه الدى تعقيب ايدنلر ازينى قوالايه‌رق كلوب مرقومك اوراده وزير نوب فكيهه ده اولديغنى اكلاملريله مز بوره‌دن انى چكوب المق تشبثنده اولدقلرنده (فكيهه) خارجده اولان برادرلريله اوغللرينه ندا ايلدى انلرده اون كشى ايديلر كلوب جمع اولديلر وفكيهه اوسايه‌ده حريفلرى طرد ودفع وسليكى حفظ ومنع ايلشدر مرقوملر سليكى اخذ ايچون مز بوره‌نك اوزرينه كلدكلرنده باشنده اولان اورتى يى چكوب آلمشلر ايدى ! (سليك) بو احوالى شوابياتيله انبا ايدوب

لعمر ابيك والانباء تنمى ✻ لنعم الجار اخت بنى عوارا
عنيت بهافكيهة حين قامت ✻ كنصل السيف فانتزعوا الخمارا
من الخفرات لم تفضح اخاها ✻ ولم ترفع لوالدها شنارا

فكيهه حقنده شكر وثنا ايلدكه مز بورنك او وفاسى شهرت بوله‌رق منوال محرر اوزره ضرب مثل اولمشدر اه من المجمع ٠

مرقوم (سليك) اويله برآجى قوتلى حريف ايديكه بركيجه ماهتابده آچقده بريره ياتمش اويوردى كنديسى كبى طائف بالليل اولان هايدودك برى كلوب اوزرينه چوكدى و « استأسر ياخبيث » ديو مرقومك كنديسنه اسيرا تسليم اولمسنى استدى مرقوم ايسه اصلا تلاش ايتميوب « الليل طويل وأنت مقمر » ديديكه ماآلى آيول كيجه هم اوزون وهم آيدنلق ديمك اوله‌رق مسلطك وقتسز ومناسبتسز برايشه متصدى اولديغنى اشراب مقصود ايدى مؤخرا بوسوزدخى امثالدن اولمشدر ٠ مسلط بوسوزه اهميت ويرميه‌رك ينه « استأسر ياخبيث » ديو اذايى آرتيرمغه باشلاينجه (سليك) اللرينى اوزادوب انى كنديسنه طوغرى چكه‌رك برصقش صقديكه حريف ضارطه‌لمغه باشلادى ازقالديكه منفذ تحتانيسندن تكميل انفاس حيات ايليه اولوقت (سليك) هم اوسنده‌سين همده ضرطه ليورمقسين ديو معرض هزل وتهكمده اوله‌رق مرقومه « أضرطا وانت الاعلى » ديديكه بوكلام دخى مؤخرا موضع شكايت اولميان يرده شكواى نابجا وقوعنه تعريض صددنده سويلنور امثالدن اولمشدر ٠

(اعدى من السليك) و (اعدى من الشنفرى) مثللرى مرقوم (سليك) ايله صاحب لامية العرب اولان شاهباز شعرا شقى مشهور شنفرانك چوق قوشوجيلقلرينى مشعردر (اعدى) كلمه‌سى بوراده سكرتمك معناسنه اولان

وعينك فتح ودالك سكونيله اوقنان (عدو) دن افعل التفضيلدر وانى افندى مرحوم صحاح ترجمه سنده انى عداوتدن مشتق ظن ايلمكله غفلت اتمشدر اه

و(فكيهه) درت نفر صحابه نك دخى اسملريدر اه بو اسمده برده حضرت عمر افندبمزك حرملرندن برخاتون اولديغى تاريخ كاملده كورلمشدر ٠

(فورك)

نام دختر راى قنوج دركه بهرام كور زوجه سى ايدى اه برهان (راى قنوج) شاهان هندندر ٠ مز بوره نك زوجى اولان (بهرام) ملوك فرس قديمك طبقهٔ رابعه سندندركه ساسانيان ديدكارى سلسله دندر دائما بيان اشكى صيدينه كيتمكله فارسيده حمار وحشى ديمك اولان (كور) لفظنه اضافتله (بهرام كور) ديو شهرت بولمشدر ٠ عصرنده هر كس دلشاد وفرمانرو سلطنتى اولان ممالك معمور وآبادان ايمش ٠ زير دستانده يپاپى درت سنه وفيات وقوعبولمامشدر ديرلر اه

ايرانيان اچنده برده (بهرام چو بين) واردركه اوملوكدن اولميوب هرمز بن نوشروانك سرعسكرى ايدى ضعيف البنيه اولمق جهتيله كنديسنه (چوبين) دينلمشدر يك ضعيف كيمسه لره « چوب كبى » تعبيرى لسانمزده دخى شايعدر ٠

(فوز)

شاعر مشهور عباس بن الاحنفك

ألا قد قدمت فوز * فقرت عين عباس

ديمش اولديغى فوز دركه عباسه مشهوراتندن وجاريه جنسندن بردلبر پرى پيكردر ٠ ذاتا (فتى العسكر) ديو معروف اولان محمد بن المنصورك مملوكه سى اولوب مؤخرا برامكه كنجلرندن برينك زير تملكنه كچديكنده مدبره اولمشدر اه (مدبره) ديو عتقى صاحبنك وفاتنه تعليق اولنمش اولان جاريه يه ديرلر اه

مومااليه عباسك مز بوره حقنده سويلديكى اشعار بحكاياتها اغانينك اون بشنجى جلدنده در ٠

حرف القاف

(قادينجق آنا)

قدماى نساء زومدن برصالحهٔ صاحبهٔ ولايت اولديغى شقائقده كورلمشدر ٠

(قاسم)

تاجی زاده جعفر چلبینك (انیس العارفین) ترجمه‌سنده عباسیه‌دن مستعصم خلیفه‌نك خزینه‌داری اولان ابو حاتمك بر محبوبه جاریه‌سی اولمق اوزره بیان ایتدیکی فقردکه ابو حاتم انی التمش بیك درهمه اشترا ایلمشیدی

مستعصم خلیفه بر اراق شعرادن برینه عطیه اعطاسنی خزینه‌داری بولنان موما الیه ابو حاتمه امر وفرمان ایلمش اولدیغی حالده موما الیه عوق وتأخیر ایله شاعره پاره‌یی ویرمدکدن بشقه واروب التمش بیك درهمه کندی نفسیچون جاریهٔ مزبوره‌یی اشترا ایتمش ایمش • شاعر بو حالی ابو حاتمه خطابا سویلمش اولدیغی شور باغیسی

تنصفنی ایا ابا حاتم * اولتصیرن الی حاکم
ستون الفا فی شری قاسم * من مال هذا الملك النائم

مآلنده حکایه ایدرك خلیفه‌نك غفلتنه تعریض ایلمش اولمغله خلیفه‌نك حاجبی رباعیٔ مزبوری حضور خلیفه‌ده اوقودقده خلیفه بونك اصلی نه در دیو سؤال ایدر حاجب دخی جوابنده « افندیم ! شاعر بو نظمنده طرف شاهانه‌کزدن کندینه اولنان احسانك نائلی اوله‌مدیغنی اشراب ایدرك خازن ابو حاتمه تعریض وتقاضی ایدیور » دیوب خلیفه « یا ! بو قاسم کیمدر » دیو سؤال ایتدکده دخی « خازن ابو حاتمك اشترا ایتدیکی بر جاریهٔ دلارادر » جوابنی ویرمسیله خلیفه « ملك نائمدن مراد کیمدر » دیدی حاجب اوسؤاله جواب ویره‌مامسیله خلیفه اول وقت متنبه اوله‌رق « اویقوده اولان ملك بنم که بیدار اولسه‌م ابو حاتم ایکی سنه ظرفنده اوقدر اقچه‌یه جاریه اشتراسنه مقتدر اوله‌مز ایدی » دیدی و ابو حاتمی منصبندن عزل ایلدی اه

بورایه مناسب معلومات ادبیه‌دندرکه ثانیٔ خلفای بنی العباس اولان (ابو جعفر المنصور) مدینهٔ منوره‌یه عزیمتنده جلد اولده (ص ١٣٩) ذکری کچن وزیری ابو الفضل ربیعدن ظریف وذکی واحوال وآثار مملکته واقف برینی استمش ایدیکه معیتنده بولنسونده مدینهٔ مشار الیهاجه بیوت بنی العباسی وسائره‌یی کندیسنه وصف وتعریف ایتسون وزیر ابو الفضل دخی دلخواه خلیفه اوزره عقلای اهالیدن الك ظریف ودانا برذاتی انتخاب ایدرك خلیفه‌نك معیتنه تعیین ایلدی بو ذات خلیفه

كندندن برشی صورمدقجه سویلر وفقط صوردیغی شیئه حسن افاده واطرافی ایله جواب و یرر ایدی . خلیفه بوندن محظوظ اوله‌رق کندیسنه عطیه و یرلسنی امر ایلدی عطیه موماالیهه و یرلمیوب کچمش واو ارالق اقچه‌نك کندیسنه‌ده لزومی کورنمش اولدیغندن برکون ینه مجلسده کزمکده‌لر ایکن عاتکه بنت عبدالله بن یزید بن معاویه‌نك خانه‌سی پیشکاهنه وارد قلرنده موما الیه خلاف دأبی اوله‌رق خلیفه سؤال ایتمکسزین « یا امیرالمؤمنین بوخانه شول عاتکه‌در که حقنده احوص بن محمد الانصاری شویله سویلشدر

یابیت عاتکة الذی أتعزل ٭ حذر العدا و به الفؤاد موکل
انی لامنحك الصدود واننی ٭ قسما الیك مع الصدود لأمیل

دیو بالاده حرف العینده مذکور مطلع قصیده‌یی اوقومشیدی . خلیفه انك بو وجهله خلاف عادت حرکتندن بوحال مطلقا برمقصد اوزرینه‌در دیو دوشنمکله واررق احوصك اوقصیده‌سی ابیاتنی بر بر نظر فکر واندیشه‌سندن امرار ایتمکله باشلادقده جمله ابیات قصیده‌دن شو بیتی بولدیکه

و اراك تفعل ماتقول و بعضهم ٭ مذق الحدیث یقول مالا یفعل

ترجمه‌سی « سن بن سویلدیککی ایشلر و وعدیکی انجاز وایفا ایدر طانورم بعض کیمسه‌لر ایسه سوزلری خالص اولمامغله یاپه‌جغی شیئی سویلر » دیمکدر خلیفه بوندن موما الیهه احسان ایتدیکی اموالك هنوز اعطا اولنمامش اولدیغنی استدلال ایدرك کیفیتی درحال وزیری ابو الفضلدن سؤال واندن حقیقت حالك کندی استدلالی وجهله اولدیغنی اکلامسیله مقدمکی احسانك ایکی قاتنی و یرلسنی امر واستعجال ایتمشدر اهـ

بوکا مماثل برده ابو العلاء المعری ایله شریف المرتضی حکایه‌سی واردر که ابو العلا برکون شریفك مجلسنده ایکن متنبینك سوزی آچیله‌رق شریف انك اشعارینی استحسان ایتمیه‌جك اولدی و بعض نقیصه‌لرینی بولوب ایراد ایلدی ابو العلا متنبی‌یه طرفدار چیقوب متنبینك هیچ شعری اولمسه شوقولی (لك یامنازل فی القلوب منازل) کفایت ایدر دیمکله شریف ابو العلایی مجلسندن طرد واخراج ایلدی ومجلسده حاضر اولانلره سز بو مصراعدن بوحریفك مرادی نه اولدیغنی فهم ایتدکزمی دیدی « لا یا امیر : فهم ایتمدك »

ديدكارنده متنبينك بو اوقوديغى شعرندن اجود واعلى پك چوق آثارى
واردر انجق بوقصيده سنك مطلعنى ايراددن مقصودى ابيات قصيده دن

واذا أتتك مذمتى من ناقص ❊ فهى الشهادة لى بانى كامل

بيتيدر بونكله بكا تعريض ايتمك استدى ديمشدر اه (معناى بيت) اكر
بنم مذمتم برجاهل ناقص طرفندن ظهور ايدرسه اومذمت بنم كامل
اولديغمه شهادتدر ديمكدر (١)

(قبة الديباج)

كامل للمبرده (ص ٤٢٢) اشعار اولنديغى وجله اولده دخى كوستراديكى
وجهله سابقة الترجمه (ام حكيم البيضاء) بنت عبد المطلبدركه نعومت
بدنى جهتيله (قبة الديباج) ديو تلقيب اولنور ايدى :

(قبيحه)

خلفاى عباسيه دن متوكلك برومى جاريه سيدر كندينك ام ولدى يعنى
اوغلى معتزك والده سى ايدى كمال حسننه مبنى متوكل انى (قبيحه) ديو
تسميه ايتمشدر . بوتسميه زنجى يه "(كافور) اطلاقى كبى تسميه بالضد
قبيلندندر . عوما اليهانك عقل وفطنتى ومتوكلك نزدنده حيثيتى كالده
اولوب بيتلرنده مطايبات كثيره كذران ايتمشدر جمله دن برى بودركه بركون
(متوكل) قولندن قان الدرمشيدى (قبيحه) خاطر صورمه اق كنديسنه
برجاريه تقديم ايدوب جاريه نك النه برده كاسه ويرمشيدى كه ايچنه
شو بيتلرى يازمش ايدى

قطعت عرقا تبتغى صحة ❊ البسك الله به العافيه
فاشرب بهذا الجام ياسيدى ❊ مستمتعا من هذه الجاريه
واجعل لمن اهداكها حصة ❊ يحظى بها فى الليلة الآتيه

(مآلى) صحت مقصديله قان آلدردكز : ربم وجودكزه خلعت عافيت
الباس بيورسون . بوكاسه دن ايچوب شوجاريه دن استفاده ايدك . انى سزه
اهدا ايدنه دخى ليلهٔ آتيه ده حصه افرازيله اكرام بيورك ديمكدر .
متوكل بوندن محظوظ اولوب جاريه يى نزدينه قبول ايتدى وايرتسى صباح
(قبيحه) يه بش جايزه ايله بشبيك التون كوندردى قبيحه ايسه « يا امير
المؤمنين سنكله بركيجه همدم اولمق بنجه دنيا وما فيهايه معادلدر :

(١) بوكا مماثل تزيين الاسواقك جلد ثانيسنده ص ١١٠ برحكايه دها واردر .

بو بابده بن دنیانك بومقدار متاعنی نصل قبول ایده بیلورم » دیوب انلری اعاده ایلدی ٠ وفاتی ایکیوز التمش درت تاریخنده اولوب اوغلی (معتزبالله) خلافتدن خلع اولنوب هلاك اولدیغنده بر مدت اختفا ایتمش وعسکره میدانه چیقمشیدی عسکری طوائفی مواجب طلبیله اوغلنی تضییق ایتدکاری هنکامده خزینه‌ده اقچه بولنمدیغندن اوغلی مومااليهادن اللی بیك دینارلق بر استقراض نیازنده اولدیغی و بو نهایه اقچه‌سی بولندیغی حالده اقراض واعانه ایدوب اوغلنی فلاکتدن قورتارمدیغی جهتله مومااليها بو دنائتله تاریخجه بدنامدر اختفاسی هنکامده اخفا ایتمك استدیکی خزائن اموالی کندینك ظهورندن صکره میدانه چیقوب الندن المشدر اندن صکره من بوره بر وقت مکه‌ده اقامت ایدوب بعده سامرایه عودت ایدرك اوراده اولمشدر اهم مسامرات محیی الدین بعضه‌لرنده وخطط مقریزیده نامی من بوره غلط اوله‌رق (قبیحه) کوسترلشدر ٠

(قتیلة بنت النضر)

عبد الدار اوغللرندن اولان (نضر بن الحارث العبدری) قزی قتیله‌در که عصر رسالت نسوانندن بر شاعره خاتوندر ٠ پدری (نضر) دیمکلک وحبیب خدا اولان افندیمزك اشدای اعداسندن ایدی (بدر) غزاسنده کرفتار ایادئ اسلامیان اولوب اعدام اولندیغنده (قتیله) ابیات آتیه‌یی سویلمشدر

یاراکبا ان الاثیل مظنة * من صبح خامسة وأنت موفق
بلغ به میتا فان تحیة * ما ان تزال بها الرکائب تخفق
منی الیه وعبرة مسفوحة * جادت لمانحها واخری تخنق
فلیسمعن النضر ان نادیته * ان کان یسمع میت أو ینطق
ظلت سیوف بنی أبیه تنوشه * لله أرحام هناك تشقق
قسرا یقاد الی المنیة متعبا * رسف المقید وهو عان موثق
أمحمد ولأنت نجل نجیبة * من قومها والفحل فحل معرق
ما کان ضرك لو مننت وربما * من الفتی وهو المغیظ المحنق
والنضر أقرب من أصبت وسیلة * وأحقهم ان کان عتق یعتق

بو ابیات دیوان الحماسه‌نك باب المراثیسنده وبعض سیر کتابلرنده مسطور اولوب دیوان مذکور شارحی مرزوقینك افاده‌سنه کوره (اثیل) بر محلك اسمیدر که

مرقوم نضر اوزاده مدفوندر (من صبح خامسة) قولی من صبح ليلة خامسة تقديرندهدر كه سير وحركته باشلانديغی كيجه‌دن اعتبارا بشنجی كيجه ديمك مراد در (بلغ به) قولنده ضمير مجرور سابق الذكر ائيله راجع اولوب باء دخی فی معناسنه‌در و (بلغ) كلمه‌سنك مفعول ثانيسی (فان تحية) الخ قولی دلالتيله محذوفدر واشبو بيت ثانی ايله مابعدی من جهة المآل ماقبلنه مربوط اولوب نظم كلام « يارا كبا بلغ بهذا المكان اذا اتيته مقبورا فيه تحيتی فان التحيات تحقق بها الركائب وتبلغ ار بابها » مؤداسنده‌در بو تقديردن دخی ظاهر اولديغی اوزره (ماان تزال) جمله‌سنده اولان (ما) نافيه و (ان) زائده‌در (منی اليه) قولنده حرف جر مقدر « اوصل » فعلنه متعلق اولوب انك حذفی دخی مقامك دلالتی ايله‌در (و عبرة) لفظی واو واسطه‌سيله بلغ كلمه‌سنك مفعول ثانيسی اولان مقدر « تحية » كلمه‌سنه معطوف اوله‌رق منصوب اولوب (عبره) فتح عين ايله كوز ياشی ديمكدر (مسفوحه) آقمش ودوكلمش معناسنه اوله‌رق انك صفتيدر (جادت لما تحها) جمله‌سی دخی حزن و بكا حاصل اولدقجه آقی آقی ورمك معناسنده مستعار اولمق اوزره صفة بعد الصفه‌در (ماتح) فی الاصل مستقی يعنی صو چكن كيمسه معناسنه اولوب تايه بدل همزه ايله (مائح) روايتنه كوره قويوده صو ازالديغی وقت قوغه يی قويونك ايچنه اينوب ده طولديرن كشی ديمكدر كه بوكا كوره اغلايه اغلايه كوزده ياش قالمامغله اشك چشمی كلفت ومشقتله آقتمق معناسی اراده اولنور ۰ اسدالغابه بعضه‌لرنده غلط اوله‌رق (لما تحتها) طبع اولنمشدر ۰ (واخری تحقق) تعبيری عبرهٔ مسفوحه مقابلی اوله‌رق دفع واصساك اولنمغله ايچده قالوب درونه رنج والم ورن كوز ياشی مقصوددر (لله ارحام هناك تشقق) مصراعنده تشقيق ارحامدن قطع اسباب وهتك استار معناسی مراد اوله‌رق مصراع مذكور موقع تعجب واستعطافده واقعدر (ارحام) قرابت معناسنه اولان رحمك جمعيدر ۰ التنجی بيت اولمق اوزره مسطور اولان (قسرا يقاد الی المنية) الخ قولی حماسه نسخه‌لرنده موجود اولميوب اسدالغابه‌دن اخذ اولنمشدر (رسف) اياغی بوقاغولی كبی يورمك معناسنه ايسه ده بوراده (مقيد) لفظنه اضافتی جهتيله تجريده محمولدر (عانی) اسير ديمكدر اسم نبينك اولنده‌كی همزه ندا ايچوندر منادا واقع اولان اسم نبی مفرد

معرفه اوله‌رق ضم اوزره مبنی اولمق لازم کلدیکی حالده برای وزن منوّن واقع اولمشدر (معرق) محسن وزننده اصیل دیمکدر (مغیظ) فتح میم ایله مبیع وزننده غضبنك معناسنه‌در (محنق) برکیسه‌یی خشم وغضبه کتورمك دیمك اولان احناقدن اسم مفعولدر (والنضر اقرب من اصبت وسیلة) مصراعنه بدل (فالنضر اقرب من ترکت قرابة) دخی مرویدر (واحقهم ان کان عتق یعتق) قولنده روایت ایکی درلو اولوب (یعتق) کلمه‌سی عتقدن مشتق مضارع مجهول اولمق روایتنه کوره (کان) کلمه‌سی تامه اوله‌رق نظم کلام « واحقهم بان یعتق ان وقع عتق وفکاك » مؤداسنده اولور وکلمهٔ مرقومه یانك ضمی وتانك کسری ایله اعتاقدن مضارع معلوم اولمق روایتنه کوره (عتق) شرف ونجابت وکرم نفس معنالرینه اوله‌رق « وهو احقهم ان کان شرف ونجابة یعتق صاحبه » سبکنده اولور . بوکا کوره کلمهٔ مرقومه‌نك مفعولی محذوف اولمق وروایت سابقه‌یه کوره کلامده مع الجار بر أن مصدریه مقدر اولوب انك حذفیله فعلك آخری تکرار ضمه تغییر اولنمق مؤونتی واردر اهـ

مآل ابیات : بر راکب غیر معینه یعنی بردوه کاربانی ایچنده کندینك نداسنه هرکیم احالهٔ سمع اصغا ایدوبده مسؤلنی اسعاف ایلر ایسه اکا خطاب ایدرك « یاهوسن سیرکه دوام ایدوب یولدن قالمدیغك حالده رو براه سفر اولدیغك کونك بشنجی صباحی اثیل دینیلان محله وصولك مظنوندر . اوراده مدفون اولان برعیشه بندن سلام ایله که قوافلك سلام وتحیه تبلیغنی اوته‌دن بری اوله‌غان شیدر . واکا بنم ایکی نوع کوز یاشلرمی دخی عرض واشعار ایله که انلردن بری سرعت وکثرت اوزره آقیجی ودیکری کظم وامساك اولنمقله انسانه خفقان وبریجیدر . سن بونلری اکا تبلیغ ایتدیککده میتك اکر سمع ونطقه مجالی اولور ایسه (نضر) ده انلری ایشتسون . انی کندیسنك یك یقینی اولان کیمسه‌لرك قلیجلری اکل واهلاك ایلمشدر آیا پردهٔ حرمت وقرابت نصورنله هتك وچاك ایدلمشدر . بیچاره موته قید وبند ایچنده اولدیغی حالده جبرا سوق اولندی . (بعده اسم نبی‌یی یاد وکندیلرینك ایکی طرفدن اصالت ونجابتلی اولدقلری اوصافنی ایراد ایدرك بالذات طرف رسالته توجیه خطاب ایله) اکرسن احسان ومروءت ایدوبده نضری آزاد قلمش اولیدك نه زیان اوله بیلور ایدی که اهل فتوت

ومروت اولان ذات خشم وغضب حالنده بيله احسان وعنايت ايدر ·
نضر ايسه قرابت قوميته بناء شايان عفو وآزاد اولان ذواتك اك يقين
ومستحقيدر » ديمكدر اه
وفى الحديث لو بلغنا قولها لمننا عليه اوكما قال صلى الله عليه وسلم ·
(قتيله) ديكر بش نفر صحابيه خاتونلرك اسميدر اه وقتيلة بنت قيس
اخت الاشعث بن قيس الكندى ذكرها صاحب المواهب فيمن تزوجهن
صلى الله عليه وسلم ·

(قدامه)

جلد اولده مذكور (زينب بنت عبدالرحمن) المحدثه نك اجدادندن اولمق
اوزره حرف الزايده ذكرى كچن قدامه‌در كه ام عبدالله بنت الشيخ شمس
الدين ابى الفرج بن ابى عمردر علم وورع اربابندن برخاتون علية الشان
ايدى رحمها الله تعالى ·

(قدور)

(قيس بن شيبانى) نك قزى وشارح قاموسك قولنجه (ماء ولا كصداء)
مثلنك قائله‌سيدر اه داود انطاكينك روايتى اوزره حرف الغينده (غدور
بنت قيس) عنوانيله كذران ايتمشدر مراجعت اولنه ·

(قرّه)

كتاب ابن ظافرده محرر اولديغى اوزره شاعرات نساء عربدن رشاقت قد
ولطافت طبع صاحبه‌سى دلبر وهنرور برقز اولوب شاعر مشهور (دعبل
الخزاعى) ايله بروجه آتى برمشاعرهٔ مرتجلانه‌سى وقوع بولمشدر كه شاعر
مومااليه مزبوره‌يه بركون يولده تصادف ايدرك « كوزمك باشنده انبساط
واويقوسنده انقباض واردر يعنى كوزمه اويقو كيرمامكده وياشى
ديكامكده‌در » مآلنده اولمق اوزره شو بيتى

دموع عينى لها انبساط * ونوم عينى به انقباض

سويلدكده (قره) همان بلاتفكر « دلبران خسته چشمانك مدهوش
سحر وافسونى اولانه كوره اوحال آزدر بيله » مآليله شو بيتى سويلدى

وذا قليل لمن دهته * بسحرها الاعين المراض

بعده شاعر دعبل

فهل لمولاى عطف قلب * أوللذى فى الحشا انقراض

بیتیله مقصد وصلجوبی‌یی اشراب ایلمکله (قره) اکا دخی جواب اوله‌رق بیت آتی‌یی ارتجال ایتدی

ان کنت تبغی الوصال منا * فالوصل فی دیننا قراض

و بونکله «سن اکر بزدن وصال استیور ایسه‌ك : بزم اصولمزده وصلت مفارقتدر» دیمك استدی .

(قرة العین)

روشنائی چشم معناسنه اوله‌رق خلفای بنی‌العباسدن امام قائم بامر اللهك آزادلیسی ومخدومی مقتدی باللهك والده‌سی (ارجوان) نام جاریهٔ دلارادر خیر وحسنه صاحبه‌سی صالحه برخاتون اولوب برقاچ دفعه حج ایتمش ومکه‌ده و بغدادده برطاقم ابنیهٔ خیریه بنا ایلمشدر .

موما الیها چوق وقت معمر اولوب درت قرن اولاد کورمشدر : مخدومی (مقتدی) وانك مخدومی (مستظهر) وانك مخدومی (منصور المسترشد)ك پادشاهلقلرینی کوروب سلطنتلرینی سورمش وحفیدینك حفیدی اولمق اوزره مشارالیه مسترشدك دخی برقاچ چوجغنی اوقشایوب نهایة الامر بشیوز اون ایکی تاریخنده عازمهٔ دار عقبی اولمشدر رحمها الله تعالی اه من الوافی .

مسامراتنده مولانا محیی الدین حکایه ایدوب بیوررلرکه (برکون اثنای طوافده بکا بنم بیلدیکم برحال طاری اوله‌رق خلقدن چکنوب طاشلقدن چیقه‌رق قوم اوزرنده طواف ایتمکده اولدیغم صره‌ده خاطرمه بعض بیتلر کلشیدی انلری کندم و یك یقینم ایشیده‌جك درجه‌ده کندی کندیمه سویلمکده و اغلایه‌رق

لیت شعری هل دروا * أیّ قلب ملکوا
وفؤادی لودری * أیّ شعب سلکوا
أتراهم سلموا * أم تراهم هلکوا
حار أرباب الهوی * فی الهوی وارتبکوا

دیمکده ایکن ناکاه ارقه‌مدن ایکی کورکارمك ارمسنه ایپکدن نازك بر آوج اورلدی : باشمی چویروب باقدیغمده کوردمکه بنات رومدن برقز : یوزی اوقدر کوزل وسوزی اوقدر طاتلی وافاده‌سی اوقدر لطیف ومحاوره‌سی اوقدر ظریف کیسه عمرمده کورمدم . جمال وظرافتی وادب ومعرفتی

جهتيله جميع نسايه فائق ايدى « ياسيدى : نصل بيوردكز » ديو بندن سو يلديكم بيتلرى ايشتمك استدكده « شو يله

ليت شعرى هل دروا * أىّ قلب ملكوا

ديمشيدم » ديوب برنجى بيتى اوقودم « بكا ديديكه « سزدن تعجب ايدرم · زمانكزك عارفى اولديغكز حالده بويله سوز سو يليورسكز · هر مملوك معلوم دكيلدر مملوك بيلمديجه ملك صحيح اولورمى : سزك تمنىٔ شعور ايتمكز يعنى كاشكى بيليدم ديمكز ايسه عدم معرفت ومعلوميتى اشراب ايدر بول ايسه طوغرى سويلمكدر · سزك كبى ذاتلر نصل تسامحكارانه سوز سو يليه بيلور » بعده « بوندن صكره‌سنى نصل بيوردكز » ديوب بن دخى « شو يله

وفؤادى لودرى * اىّ شعب سلكوا

ديدم » ديو ايكنجى بيتى اوقوديغمده (موما اليهـا) « شعب قلب ايله غشاوهٔ قلبك مابينى اولمغله قلبك انى معرفتنه او مانعدر · بيلمسى ممكن اولميان شيئى سز نصل تمنى ايدرسكز · يول ايسه طوغرى سويلمكدر » ديدى بعده شعرك الت طرفنى استدى بن دخى

اتراهم سلموا * ام تراهم هلكوا

ديو اوچنجى بيتى اوقوديغمده « انلرسالم اولديلر · فقط سز كندكزى صورمليسكز كه سـلامت وياخود هلاكده ميسكز » ديوب بعده نصل بيوردكز ديدى بن ده

حار ارباب الهوى * فى الهوى وارتبكوا

ديو دردنجى بيتى اوقودم موما اليها اوراده برصيحه ايدوب « تعجب اولنور : اهل عشقه حيرتده قالەجق بر يرقالمشميدر : عشق وسودانك شـانى عموم اولوب كافهٔ حواسى او يوشدرمق وعقل وفكرى كيدرمك وخاطرى ادهاش ايتمكدر ارتق حيرت زه‌ده قالور وتحير ايدجك نه بوانور طريق : طوغرى بى سويلمكدر · سزك امثالكزه متسامحانه سوز سويلمك لائق اولەماز » ديدى · « اى تيزه زادهم : اسمكز ندر » ديو كنديسندن سؤال ايتديكمده (قرة العين) در ديدى بن ده « بنم ايچون برقرهٔ عين يعنى روشنائى چشم سين » ديدم وحقنده شو قصيده‌يى سو يلدم)

مارحلوا يوم بانوا البزل العيسا * الا وقد حملوا فيها الطواويسا

من كل فاتكة الالحاظ مالكة * تخالها فوق عرش الدرّ بلقيسا
اذا تمشت على صرح الزجاج ترى * شمسا على فلك فى حجر ادريسا
يحيى اذا قتلت باللحظ منطقها * كأنها عند ما تحيى به عيسى
توراتها لوح ساقيها سنا وانا * أتلو وأدرسها كأنى موسى
اسقفة من بنات الروم راهبة * ترى عليها من الانوار ناموسا
وحشية مالها انس قد اتخذت * فى بيت ناموسها للذكر ناووسا
قد أعجزت كل علام بملتنا * وداوديا وحبرا ثم قسيسا
ان أومأت تطلب الانجيل تحسبها * أقسة أو بطاريقا شماميسا
ناديت اذ رحلت للبين ناقتها * يا حادى العيس لا تحدو بها العيسا
عبيت أجناد صبرى يوم بينهم * على الطريق كراديسا كراديسا
سألت اذ بلغت نفسى تراقيها * ذاك الجمال وذاك اللطف تنفيسا
فأسلمت ووقانا الله شرتها * وزحزح الملك المنصور ابليسا

مشار اليه حضرتلرى بيت اخيرده موما اليهانك مسلمان اولوب انك فتنهٔ حسن وآنيله كنديلرينك مفتونيتدن وارسته قالدقلرينه تشكرى ايما بيورمشلردر . لكن لا يخفى ما فى بعض ابياته اهـ

(قرة العين) برصحابيه خاتونك دخى اسميدركه اصحابدن (عبادة بن الصامت) رضى الله عنه حضرتلرينك والدهسى ايدى رضى الله عنها اهـ
بو اسمده ايرانده دخى شاه محمد عصرنده كه برزم سلطان محمود ثانى زمانى ديمكدر برشاعرهٔ فارسيه كذران ايتديكى مسموعدر .

(قضيب البان)

عربده عصر عباسيه مغنياتندن واماء شواعردن يعنى شاعر اولان جاريه لردن ايدى تجاردن ابو الحسن اسمنده برذاتك مملوكهسى اولوب شو قطعه يى

يا مقيما مدى الزمان بقلبى * وبعيدا بشخصه عن عيانى
انت روحى اذ كنت لست اراها * فهى ادنى الىّ من كل دان

كتاب (اخبار الدول) ده مندرج حكايات غير مصدقه جمله سندن اولان برقصه يه كوره مزبوره حضور هارونده تغنى ايتمشدر .

(قطام)

قافك فتحى وميمك كسر اوزره بناسيله كوفه اهاليسندن وطائفهٔ باغيهٔ

خوارجدن اولان (قطام بنت شحنه) درکه حسن وجمالده بیهمال
اولوب حقنده

أنارکة تدللها قطام * رضينا بالتحية والسلام

دینلمشدر . مزبوره‌نك پدر وبرادری نهروانده حضرت علی یدنده
مقتول اولمغله بوندن طولایی مزبوره حضرت مشارالیهه کین طوتار ایدی
(عبدالرحمن بن ملجم) حضرت علی قصدیله کوفه‌یه کلدیکنده مزبوره‌یه
مفتون اولوب تزوجی سوداسنه دوشه‌رك خبر ارسال ایتدکده مزبوره
کندیسنه کابین بها اولمق اوزره اوچ بیك آلتون وبرکوله برده جاریه ایله
حضرت علینك قتلنی شرط وتکلیف ایلدی مرقوم دخی مزبوره‌نك
بو تکلیفاتنی کندینك منویات ومشتهیاتنه موافق بوله‌رق مع الممنونیه قبول
ایدوب مبلغ مزبوری برکوله وبرجاریه ایله برابر اعطا وحضرت علینك
اعدامی ایشنی دخی متعهد اوله‌رق مزبوره‌نك (وردان) نام عمزاده‌سی
ایله (شبیب بن بجرة الاشجعی) یی برابر الوب انلرله بالاتحاد اجرایه اجترا
ایلدی . اشعار خوارجدن اولان ابیات آتیه اشبو حالی حاکیدر

ولم أر مهرا ساقه ذو سماحة * كمهر قطام من فصيح واعجم
ثلثة آلاف وعبد وقينة * وقتل عليّ بالحسام المصمم
فلا مهر اغلى من عليّ وان غلا * ولا فتك الا دون فتك ابن ملجم

بو بیتلر صحائف الاخبارده پك یاكلش طبع اولنمشدر .
مطبوع کتاب الاغانینك اون دردنجی جلدنده (ص ٥۹) مذکور اولدیغی
ومقدم دخی ایما قلندیغی اوزره سابقة الترجمه (عزه) نك عاشق مدعیسی
بولنان (کثیر) قبیح المنظر وقصیر القامه برحریف اولوب شیعی المشرب
بولندیغی جهتله کوفه‌یه واردیغنده حضرت علینك سبب قتلی اولمسندن
طولایی صاحبة الترجمه (قطام) یی بولوب برقاچ آجی سوز ایله توبیخی
نیت ایلمش ایمش .. هرنقدر کندیسنه « سن بوسودادن وازکچ : انك
سکا ویره‌جکی جواب واردر » دینلمش ایسه‌ده مرقوم اصغا ایتمیوب
مزبوره‌نك اوینه کتمش ایدی دستور الهرق ایچرو کیروب مزبوره‌یی
کوردکده « صاحبهٔ ابن ابی طالب اولان قطام سنمیسین » دیدی .
مزبوره دخی « اوت : قطامیم . ولکن صاحبهٔ ابن ملجمم » دیدی .
کثیر « یا : ابن ابی طالب سنك ایچون قتل اولنمدیمی » دیمکله مزبوره

« خير : اجليله اولدى » ديدى . (مرادى مقتول اولمدى ديمك دكل . بلكه مقتول : اجليله ميتدر ديمك ايدى) بعده (كثير) والله بن سنى كورمكى آرزو ايدر وسنى كرچكدن كوزل برشى ظن ايلر ايدم : كورديكم آنده كوزمدن دوشدك . كوكلمده حلاوت پيدا ايتمدك ديدى (قطام) دخى والله سن قيصه بو يلى وقوجه قفالى بدچهره بر حريفسين « تسمع بالمعيدى خير من أن تراه » ديدكلر يسين ديدى . كثير بوكا جواب اولەرق برقاچ ابيات فخريه انشاديله

رأت رجلا اودى السفار بوجهه * فلم يبق الامنظر وجناجن

ديو عيبنى هنزيله اورتمك استدكده (قطام) « سن كثير عزه دكلسين » ديوب مرقومه اوت ديو تصديق ايتدردكدن صكره « حمد اولسون اول اللهه كه سنى بردرجه يه اندرمشكه قادينه مضاف اولمقجه بيلنه ميورسين » ديدى . بوكا قارشولق اولەرق (كثير) اوت : بنم ذكرم انكله شائع وشعرم او نام ايله منتشر وذائع اولمش واو نام بنى مجالس ملوكه تقريب ايتمشدر ديو تفاخره باشلايەرق عشيقەسى (عزه) حقنده سويلديكى اشعار شائعه دن شو بيتلرى

فما روضة بالحزن طيبة الثرى * يمج الندى جثجاثها وعرارها

باطيب من أردان عزة موهنا * وقد اوقدت بالمندل الرطب نارها

اوقوينجه (قطام) بالله بن سنك كبى عقلى ناقص ووصف وقريحەسى ضعيف هيچ برشاعر كورمدم : سيد شعرا اولان امرىء القيسك شو بيتنى

الم تريانى كلما جئت طارقا * وجدت بها طيبا وان لم تطيب

اشتمديكى كه محبوبەسنك خوشبولغنى نه كوزل وصف ايتمشدر . سنك كبى مسك وعطريات استعمالنەمى حصر ايلمشدر . ديمكله كثير محجوب ومبهوت اولوب

الحق ابلج لايحيل سبيله * والحق يعرفه ذووالالباب

ديەرك چيقوب كلمشدر اھ

امرىء القيسك او بيتى جلد اولده (ام جندب) عنواننده نقل ايتديكم قصيدەسى ابياتندن اولوب (ابو الطيب المتنبى) دخى اومضمونى چوجقلغنده سويلديكى قصائدك برنده

أتت زائرا ماخامر الطيب ثوبها * وكالمسك من أردانها يتضوع

دیبو دها کوزل استعمال ایتمشدر چونکه (مسك) طیب انواعنك اطیبیدر عربده (لاطیب الا المسك) تعبیر اولنور اه ابیات مسروده ماآلرینه دائر اقتضا ایدن افادات آتیده منعقد فصل مخصوصده ایفا اولنه جقدر ٠

(قطرالندی)

دانهٔ شبنم معناسنه اوله‌رق امرای عباسیه‌دن ابو الجیش خماروبهك (اسماء) نام کریمه‌سیدر که کمال حسننه مبنی بو اسم ایله بنام اولمشدر بدیعة الجمال وصاحبهٔ فضل وکمال برادیبهٔ دلفریب اولوب اثنی خلفای عباسیه‌دن (معتضد بالله) تزوج ایتمشدر ٠

پدری اولان ابو الجیش بالاده (عباسه) عنوانده ذکری کچن صاحب مصر ابو العباس احمدبن طولونك مخدومی اولوب بو احمدبن طولون معتز بالله العباسی عصرنده سراسر خطهٔ مصریه‌نك و براشامك امیری اولدیغی کبی انك وفاتندن صکره اوغلی ابو الجیش دخی (معتمد علی الله) عصرنده انتخاب اهل نفوذ ایله پدرینك وارث امارتی اوله‌رق واعدا ورقباسنه غلبه ایلیه‌رك اورالرك مع زیادة صاحب وامیری اولمشیدی معتمد علی الله وفات ایدوب مقام خلافتی (معتضد بالله) العباسی احراز ایتدکده موما الیه ابوالجیش برطاقم تحف وهدایا ایله کلوب اثبات وجود ایله ابراز آثار فرومندی وفرمانبری ایتدیکی صره‌ده عرض جمیله اوله‌رق کریمه‌سی قطر الندایی مشار الیهك مخدومی وولی عهد سلطنتی بولنان (مکتفی بالله) ه تزویجنی تمنیده بولندی مشارالیه دخی موما الیهی مسند امارتنده ابقا ایله برابر « قزکی‌اوغله دکل کندمه الجغم » دیو تلطیف ایلدی و بیك کره بیك درهم که کموش اقچه اوله‌رق درت ملیون غروش دیمکدر آغرلق اهداسیله ایکیوز سکسان برسنه‌سنده موما الیهایی تزوج ایتدی مصردن نقلنده خاله‌سی بولنان سابقة الترجمه (عباسه بنت احمد) موما الیهایی تشییعه مصرك شام جهتنجه اولان منتهای حدودینه قدر چیقوب اوراده برمدت اقامتله کندی نامنه (عباسه) اسمنده برقریه بنا ایدرك عودت ایلمشدر ٠

دیرلر که معتضد خلیفه ابو الجیش خماروبهك قزینی کندینه آلمقدن مرادی بنی طولون دولتنی فقیر دوشورمك ایدی زیرا (خماروبه) پادشاهه قز و یریورم دیه‌رك اولقدر تکلف ایتدیکه و یردیکی جهازك امثالی کورلمش

دکل ایدی جهازنده ساده آلتون اوله‌رق یوزهاون (١) وارایدی . معتضد خلیفه دخی کندیسنه مصرك ارزاق عساکریله برابر بالجمله مصاریفنی تأدیه وایفادن صکره صافی اوله‌رق سنوی ایکیوز بیك آلتون مرتب ویرکو اعطاسنی اشتراط ایتمشیدی . موما الیه شامده کوله‌لری یدنده مقتول اولنجه قدر بومنوال اوزره قائم اولدی اه

قطر الندانك ادب وعرفانی بیان صره‌ده اهل محاضره‌نك ذکر ایتدکاری خصوصاتدندرکه موما الیها لیلهٔ زفافده معتضد خلیفه‌نك نظری وهلهٔ اولی اوله‌رق اوزرینه واقع اولدیغی آنده یوزنده بولنان نقابی صیروب آتمش : خلیفه بونك سببنی سؤال ایتدکده « یا امیرالمؤمنین لان وجهی ان کان حسنا کنت اوّل من رآه وان کان قبیحا کنت اوّل من واراه » دیو جواب ویرمش که ترجمه‌سی « زیرا یا امیرالمؤمنین : اکر یوزم کوزل ایسه ایلك کورن وچرکین ایسه قبحنی ابتدا ستر ایدن سز اوله‌سکز » دیمکدر . موما الیهانك بوجوابندن خلیفه محظوظ وذکاسندن متعجب اولمشدر (٢)

(استطراد) لیلهٔ زفافده اولان ظرافت عروسان مناسبتیله جلد اولده (ص ١٣١) بوران بنت الحسن حقنده ذکر اولنان ظرافت ادبیه‌یه متعلق اولمق اوزره خاطره کلمشدرکه : بورانه اوکیجه حاصل اولان حال متنبینك شو بیتنده

خف الله واستر ذا الجمال ببرقع ❊ فان لحت ذابت فی الخدور العواتق

(ابو الفتح ابن الجنی) نك (ذابت) لفظنه بدل (حاضت) روایتنه کوره شراحك واقع اولان افاده‌لرینه باقیلورسه اشتداد امر شهوتندن نشئت ایتمش دیمکدر . قزك اشتداد شهوتی سیلان دم حیضنی موجب اولور ایمش اه صاحب کشاف بومعنانی تصدیق ایتدیکندن سورهٔ یوسفده (فلما رأینه اکبرنه) قول شریفنده (اکبرنه) لفظنده‌کی هانی هاء سکته حل ایله لفظ شریف مذکوری (حضن) معناسیله تفسیر ایدنلره کوره عربك (اکبرت المرأة) قوللرینك « حاضت » معناسنه کلدیکنی « وحقیقته دخلت فی الکبر لانها بالحیض تخرج من حد الصغر الی حد الکبر » دیو توجیه ایتدکدنصکره متنبینك ذکر اولنان بیتنی (حاضت) روایتی اوزره کوسترك

(١) صحائف الاخبارك بریرنده یوز و بریرنده بیك واقع اولمشدر .

(٢) بعضلر بوحکایه‌یی سابقة الترجمه (بوران) حقنده نقل ایدرلر ایسه‌ده صحیحی بودر .

« كويا كه ابو الطيب شوقولنى بو تفسيردن احذ ايتدى » دمشدر اه

ثم الاستطراد ٠

بركون دخى معتضد بالله موماليها ايله مخفيجه برمجلس موانست عقد ايدوب حقنده حرمت مخصوصه اوله‌رق حظاياسندن يعنى اقباللرندن بشقه بربنى يانلرينه المامشيدى عيش ونوش ايله اوراده معتضده اويقو غلبه ايتمكله باشنى قطر الندانك قوجاغنه قو به‌رق او يودقده موماليها سرخليفه‌يى سهولتله بر يصدغه وضع ايدرك كنديسى قالقوب اولدقلرى قصرك ساحه‌سنه چيقمش : خليفه اويانوب حليله‌سنى يانده بوله‌مينجه جانى صيقيله‌رق موماليهايى حضوره ينه چاغروب « مستقل سنكله همخلوت اولديغم وجامى اينانوب باشمى قوجاغكه قويه‌رق او بوديغم حقكده حرمت مخصوصه دكلميدر بونى سن نيچون بيله‌مدكده بنى براغوب چيقدك » ديو توبيخ وتكديره باشلاينجه موماليها « يا اميرالمؤمنين حقمده اولان انعام واكرامكك قدرينى بيلمزلك ايتمدم ٠ انجق پدرم بكا « اوطورانلر ايله اويومه واو يويانلر ايله اوطورمه » ديو نصيحت ايتمشيدى اكا بناء بو وضعه جرأت ايلدم » ديوب خليفه‌نك حدتنى المش وحسن نظرينى جلب ايلمشدر اه وفاتى ايكيوز سكسان بدى سنه‌سى رجبنك طقوزنده واقع اولمشدر ٠ ابيات آتيه ابن روميك تبريك زفافده سويلديكى اشعار بليغه‌در

ياسيد العرب الذى وردت له * باليمن والبركات سيدة العجم

فاسعد بها كسعودها بك انها * ظفرت بمافوق المطالب والهمم

شمس الضحى زفت الى بدر الدجى * فتكشفت بهما عن الدنيا الظلم

ظفرت بما فى ناظر يها بهجة * وضميرها نبلا وكفيها كرم

(قطورا)

كنعانيلردن اولان يقطن قزى قطورادركه تاريخ كاملده حضرت ابراهيمك (ساره) خانوندنصكره تزوج ايتمش اولديغى خاتون اولمق اوزره كوسترلمشدر ابتدا حضرت هاجر واندن صكره حضرت ساره وفات ايدوب انلردنصكره حضرت مشاراليه بوخاتونى تزوج ايدرك اندن (نقشان) و (زمران) و (مدين) و (مدان) و (نشق) و (سرح) اسملرنده التى ولد مكرمى اولمش وحضرت اسماعيل واسحاق ايله برابر جملهٔ اولادى سكز نفره بالغ اولوب بونلردن هپسنك ده ايلكى حضرت اسماعيل بولنمشدر ٠ قوم بربر

نقشاندن وحضرت شعیب علیه السلامك قومی اولان اهل مدین موما الیه مدین بن ابراهیمدندر اه ابراهیم علیه السلامك قطورادن صکره (حجون) اسمنده برخاتون دها تزوج بیورمش اولدقلری دخی مرویدر اه کامل .

(قلابة بنت سعید)

کسر قاف ایله ام فاطمة قلابة بنت سعید بن سعدبن سهم اولوب رائحه‌سی پك خوش اولدیغنه مبنی عینك فتحی ورانك کسریله (عرقه) دیومعروفه اولان خاتوندر خندق وقعه‌سنده (سعد بن معاذ) رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه اوق آتان بونك اوغلی (حبان) ایدی که مرقوم مشارالیه حضرتلرینه « خذها وأنا ابن العرقة » دیه‌رك رمی سهام ایتدیکنده مشارالیه حضرتلری «عرّق الله وجهك فی النار» بیورمشلر ایدی .

(قلم الاندلسیه)

اندلسك شرقده پرورش بولان ادیبه‌لرندندر که ذاتا اسپانیوللردن آلنمه اصل اندلسلی برجاریه اولوب کوچکلکنده شرقئ عربستانه ودارالخلافه اولان بغداده نقل اولنمش واورادن موسقینك اوارالق دار التحصیلی بولنسان خطهٔ حجازیه‌یه کچه‌رك مدینهٔ منوره‌ده تحصیل فن موسقی ایتدکدن وفنون سائرهٔ ادبیه‌دن دها چوق شیلر اوکرندکدن صکره اندلسه صاتلمشدر . سابقة الترجمه (علم) و (فضل) المدنیه مثللو اندلس ملکی عبدالرحمن ثالثه منتخب جاریه اولمشدر اه کوزل یازی یازار وعلوم ادبیه‌یه وقوف تامی اولمق حسبیله اخبار واشعار عربیه‌یی حقیله وعنعنه‌سیله نقل وروایت ایلر ایدی .

(قلم الصالحیه)

خلفای عباسیه‌دن واثق باللهك مملوکه‌سی اولان وجلداولده (اغتباط) اسمیله کذران ایدن مغنیهٔ مشهوره‌درکه صاحب اوّلی اولان صالح بن عبد الوهاب نامنه منسوبه‌در . واثق باللهك ملکنه کچدکدن صکره اسمی اغتباط اولمشیدی . مشارالیهك ملکنه کچشی شویله اولدیکه واثق بالله بوجاریه‌نك بسته‌لرینی ایشیدرك اشتراسنه طالب اولدقده صاحبی اولان موما الیه صالح مقابلنده یوزبیك دینار ایله مصر والیلکنی ایستدیکندن واثق بالله مزبوره‌یی المیوب اعاده ایتمشیدی مؤخرا بر بسته‌سنی دها ایشیدرك

زياده استحسان ايتمش اولمغله تكرار جلب ايدوب اشتراسنى امل ايتمكله
موما اليه صالح « مادام كه امير المؤمنين بوكا رغبت ايديور ؛ بلاعوض
كنديلرينه اهدا ايتدم » ديوب مزبوره‌يى مجانا واثق باللهه ترك ايلمشدر
خليفه صالحك بوجيله‌سنه محظوظ اوله‌رق موما اليهه بشبيك دينار ويرلمسنى
امر ايتمش وفقط خزينه‌دار بولنان (ابن زيات) پاره‌يى صالحه ويرميوب
عوق وتأخير ايلمكله صالح بوحالى واسطهٔ جاريه ايله سمع خليفه‌يه
ايصال ايتدكده التونك عددى اون بيكه ابلاغ اولنه‌رق موما اليهه نقدا
وعاجلا اعطا قلنمشدر او اقچه ايله صالح كوزل برچفتلك پيدا ايدرك
فيما بعد مأموريت املنده اولمامشدر .

(قلو بطره)

تاريخ كاملدن وصحائف الاخباردن اكلاشلديغنه كوره عهد اسلامدن اول
اولان ملوك يونان فروعى اوله‌رق مصر واسكندريه وافريقيه‌ده وبر
الشامك بعض يرلرنده ايكيوز يتمش درت سنه حكومت ايدن بطلميوسلردندركه
آخر ملوك بطالسه اولمق اوزره مذكوره‌در يكرمى ايكى سنه سلطنتى
واردر اه

مزبوره (بطلميوس الحديث) ديدكارى اسكندروسك قزى اولوب حكيمه
ومتفلسفه ايدى حكما وعلمايه توقير وتعظيم ايدر ايدى حكمت الهيه
وطبيعيه ورياضيه‌ده وطبده وسائر فنونده كتب مصنفه‌سى واردركه انك
اسمنه ترجمه اولنمشدر وكنديسنه منسوبدر اه من صحائف الاخبار .
بوقز : تاريخ عالمده مذكور اولان (قله‌ئوپاترى) اوله‌جقدركه حسن
وجمالجه يكانهٔ دهر ايدى حكومتى دولت بطالسه‌نك روماليلر مداخلاتنه
كچديكى صره‌لرده اولوب ابتدالرى كنديننك هم زوجى وهم برادرى بولنان
(بطلميوس دنيس) ياخود (ديونيسيوس) انك شريك حكومتى ايدى
مرقوم بطلميوس دنيس اون اوچ ياشنده ايكن اون يدى ياشنده بولنان
همشيره‌سى مزبوره‌يى تزوج ايتمشيدى مزبوره حكومتده اشتراكى قبول
ايتميه‌رك بالنفس ادارهٔ حكومته قيام ايلمكله بطلميوسك هيئت وصايه‌سى
رضا كوسترميوب مزبوره‌يى طرد وتبعيد ايتديلر مزبوره دخى رومايه
كيدوب سزاره التجا ايتمكله (سزار) مصره كله‌رك بطلميوس دنيسى
مغلوب ايلدى ومرقوم فرار ايدر ايكن نيله دوشوب غرق اولدى . بعده

(قله ئو پاترى) هنوز اون برياشنده بولنان ديكر برادرى (بطليوس آنفان)ه
واروب درت سنه مرورنده انى ده بالتسميم مستقل حكمدار قالدى وكيدرك
حكومتك رومايه اولان ارتباطى خلافنه دخى حركته باشلامقله ايمپراطور
(انطوان) ك حدتنى جلب ايلمش اولديغى وحتى انطوانك خلافكيرلريله
همدست وفاق اولوب عليهنه اعانه‌ده بولنمسى سببيله موما اليه طرفندن
معاتب اولمق اوزره طرسوسه جلب وطلب اولنديغى حالده جاذبهٔ حسن
وآنى ايله انى دخى حبالهٔ عشقنه ودها صكره ازدواجنه الدى كنديسى
التى لسان ايله متكلم وعظمت واحتشامه مائل اولوب طرسوسه كيدشنى
مؤرخين برصورتله نقل ايدرلركه سوار اولديغى سفينه‌نك قيچى التوندن
معمول وبلكنلرى ارغوانى رنكده وكوركارى كموشدن اولوب كنديسى
دخى غايت فاخر البسه ومجوهرات ومرصعات وانواع فوائح وعطريات
ايچنده ايمش ٭ نهايةالامر انطوانك ذاتا متأهل بولنديغى قارينك
قرنداشنه مغلوب اولملريله ابتدا (انطوان) واندن صكره حزن بوره (قله ئو
پاترى) كنديسنى اهلاك ايلدى ٠ انطوانك نفسنى اهلاكى قله ئوپاترينك
تلف نفسى خبر كاذبى اوزرينه اولمشيدى (قله ئوپاترى) دخى اندن صكره
كندى كنديسنى زهرليه‌رك وعلى رواية ممه‌لرينى حيه‌يه لسع ايتديررك
وفات ايلدى ٠ بعده خطهٔ مصريه بسبتون رومالولرك حكمنه كچدى ٠

(قمر)

اندلس اديبه‌لرندندر ذاتا بغداد جوار يسندن حسن طلعته وفصاحت بيان
وبلاغته مالك دلبر وهنرور برقز اولوب انى اندلسه اشبيليه ملوكندن
ابراهيم بن حجاج اللخمى جلب واشترا ايلمشدر ٠ كندينك بنت فكرى
اولان شو شعرى

آها على بغدادها وعراقها ٭ وظبائها والسحر فى أحداقها
ومجالها عند الفرات باوجه ٭ تبدو أهلتها على أطواقها
متبخترات فى النعيم كأنما ٭ خلق الهوى العذرى من اخلاقها
نفسى الفداء لها فاى محاسن ٭ فى الدهر تشرق من سنا اشراقها

« آه بغداد ٭ آه عراق ٭ آه اورانك اوكوزل كوزلى وبوينو حلقه‌لى
آهولرى ٭ جانم فدا اولسون اورازه ٭ دنياده اوراسى كبى نره‌سى واردر »

مؤداسنده ودها رنكين برمعناده اولەرق وطنى جانبنه برتحسر واشتياقدن عبارتدر . شوقطعەسى دخى

مافى المغارب من كريم يرتجى * الاّ حليف الجود ابراهيم
انى حللت لديه منزل نعمة * كل المنازل ماعداه ذميم

مولاسى بولنان مشاراليه ابراهيم بن حجاج اللخمينك ثناسى وكنديسنك نزد مشاراليهده اولان درجهٔ وقع واعتبارينك بيانى حقندەدر .

(قنطوراء)

اخبار بالغيوب بابندن اولان (يوشك بنو قنطوراء أن يخرجوا أهل العراق من عراقهم كأنى بهم خزز العيون خنس الانوف عراض الوجوه) حديث شريفنده بعض اهل حديثك اشعارلرينه كوره حضرت ابراهيم على نبينا وعليه السلامك برجاريهٔ مستفرشەلرى اسميدركه مضمون حديثدن مقصود اولان طائفهٔ ترك انك نسلندن منشعبدر اه بوكا كوره طائفهٔ ترك اكر اهل تاريخك ديدكارى كبى حضرت نوح اولادندن وترك ابن يافث نسلندن دكللر ايسه سابقة الترجمه (قطورا بنت يقطن) بوقادينەدر اه منطوق حديث اوزره طار وكوچك كوزلى و يصى بورونلى وا كلى يوزلى اولان تاتار ومغول طائفەسى جنكيزياندن هلاكوخان ايله عراقه استيلا ايلدكارى مشهوردر .

صغر چشم بخلدن دخى كنايه اولمغله انلر حقنده بعض شعراى عرب

سل الله ربك من فضله * اذا عرضت حاجة مقلقة
ولاتسأل الترك فى حاجة * فاعينهم اعين ضيقة

ديمشدر .

(قونقرات خاتون)

سلطان ابوسعيد بهادر خانك سود همشيرەسيدر شاعر سراج الدين قمى انى سابقة الترجمه صفيهٔ زاهدەنك مجلسنده برلطيفهٔ وقاحت آميز ايله شرمسار واغضاب ايتمشدر . صورت حال مطبوع سفينة الشعراده مشروحدر .

حرف الكاف

(كاعب)

مستطرفده تعيين اولنديغنه كوره من بوره (اسماء بنت المهدى) نك برمنعين جاريه‌سى اولوب شاعر ابونواسك انكله برماجراسى وقوعبوله‌رق شعرنده بروجه آتى انى حكايه ايلمشدر

وناهدة الثديين من خدم القصر * مرقرقة الخدين ليلية الشعر
كلفت بهادهرا على حسن وجهها * طويلا وماحب الكواعب من أمرى
فازلت بالأشعار حتى خدعتها * وروّضتها والشعر من خدع السحر
اطالبها شيئا فقالت بعبرة * أموت ولاهذا ودمعتها تجرى
فلما تعارضنا توسطت لجة * غرقت بها ياقوم فى لجج البحر
فصحت أغثنى ياغلام فجاءنى * وقد زلقت رجلى وصرت الى الصدر
ولولا صياحى بالغلام وانه * تداركنى بالحبل صرت الى القعر
فاقسمت عمرى لاركبت سفينة * ولاسرت طول الدهر الاعلى ظهر

مستطرفك يتمشنجى بابنه مراجعت اولنه اه

مشاهير جواريدن برده (كعب) واردركه ابى عكل المقينك جاريه‌سى ايدى اغانيده بالاده (فضل) عنواننده مذكور اولان (سعيد بن حميد) ك ترجمهٔ حالنده ذكرى واردر ٠

(كبشه)

عمار بن عدى بن سحيم كريمه‌سى اولوب مادح النبى اولان كعب ابن زهير الانصاريك والده‌سيدر زهير بن ابى سلمانك سائر بالجمله اولاديك دخى اناسيدر ٠

(كبشه بنت عروة)

ضروب امثال عربيه‌دن (ولدك من دمّى عقبيك) مثليله ابتدا مخاطب اولان خاتوندركه بومثل « سنك ولدك سنك اوكچه‌لرى قان ايله آلوده ايدن يعنى سندن طوغاندر » تبنى ايلديكك ولد سكا ولد حقيقى دكلدر مآلنده اولوب مذكره خطابا ضرب اولنان (ابنك ابن بوحك) مثلى مؤداسنده در (بوح) لفظى آلت رجوليتك اساميسندندر ٠ من بوره طفيل بن مالكك اوغلى عقيلى تبنى ايتمشيدى بركون (عقيل) اصل

والده‌سنه کیدوب طباق ییدکده (کبشه) کاوب بنم اوغلمی نیچون ضرب ایدرسین دیو استصحاب ایلمکله عقیلك اناسی مربوره یه کلام مرقومی ایراد ایلمشدر اه

(فائده) اوقیانوسده مندرج ومقامه مناسب اولان معلومات نفیسه‌دن اولدیغی اوزره (جاحظ) اشبو « عرق الخال لاینام » مثلنك بیاننده دیمشکه ولدك خال وخاله‌یه یعنی طایی وتیزه‌یه مشابهتی عم وعمه‌یه یعنی عموجه وخاله‌یه مشابهتندن زیاده‌در زیرا ولدك والده‌سنه اولان مناسبتی پدرینه اولان مناسبتندن زیاده‌در حتی اکثری والده‌سی عرقنه چکرلر · قرآن کریمده (قل کل یعمل علی شاکلته) آیتی « علی لبنه » ایله‌ده تفسیر اولنمشدر انکیچون پدرینه نسبت ناخلف اولاد چوق اولور خصوصا والده‌سی طرفی فرومایه اولورسه البته اوچوجق پدرینه عدو اولور · بعض حکمادن صورمشلرکه · بز والدلرمزه مهر ومحبت ایتدکمز حالده سبب ندرکه انلر بزه چندان محبت ایتمزلر بلکه وجود واموال وامورمزه عداوت معامله‌سی ایدرلر ، بوسؤالك جوابنده اول حکیم تقریر مذکوری سرد ایتمشدر · وحکیم آخر دیمشدرکه والدمز بزدن جزءدر البته کل جزئه مائل ومنجذبدر · بری دخی دیدیکه حضرت آدمك والدی اولمامغله والد حقنی بیلمامك کویا که اولادینه میراثدر · وبردیکری دخی صوفیانه دیدیکه بوعالم ابتلایه قدوملرینه سبب اولدیغمز ایچون بزه عداوت ایدرلر انتهی

(کبشة بنت معدی کرب الزبیدیه)

شواعر عرب جاهلیه‌دن اولوب زوجی عبدالله بن منقذ الهلالی حقنده سویلمش اولدیغی مرثیهٔ آتیه‌سی حماسهٔ بصریه‌نك باب المراثیسنده کورلمشدر

(و) أرسل عبدالله اذحان یومه * الی قومه لاتعقلوا لهم دمی
ولاتأخذوا منهم افالا وأبکرا * واترك فی بیت بصعدة مظلم
فان أنتم لم تثأروا واتدیتم * فمشوا بآذان النعام المصلم
ولاتشربوا الافضول نسائکم * اذا ارتملت أعقابهن من الدم

مآل ابیاتده مربوره زوجنك مقتولیتنی اعدا ایله قوم وعشیرتنی دیته قانع اولمیه‌رق قصاص اجراسنه تحریض واغرا ایتمشدر (افال) کسر همزه ایله یدی آیلق دوه یاوریسی معناسنه اولان افیلك جمعی اولوب (ابکر) دخی

دوه‌نك جوانی دیمك اولان بكرك جمعیدر . دیت دم انسانده اثنان دوه
بوقسم اولمدیغی حالده مز بوره‌نك بونلری ذکر ایدیشی تحقیر دیاته محمولدر
صیغهٔ مجهول ایله (واترك فی بیت) الخ قولنده بیتدن قبر مقصود اولوب
انی (مظلم) قولیله توصیف دخی بر اعتقاد جاهلی‌یه مبنیدر که ثاری اخذ
اولنان مقتولك قبری آیدنلق ودیتی النوب اخذ ثار اولنمیانك قبری قرانلق
اولور دیو زعم واعتقاد اولنور ایدی (مصلم) قولاقلری دیبندن مقطوع
معناسنه اوله‌رق نعامك صفتیدر (نعام) دوه قوشی دیمكدر دوه قوشنك
جبانتی عندالعرب ضرب مثلدر (ارتملت) فعلی بولاشمق معناسنه اولان
ارتمالدن ماضیٔ مؤنثدر .

ابیات مرقومه موٴخرا حماسهٔ ابی تمامك باب اولنده كورلمش وانده اوچنجی
اولمق اوزره شو بیت

ودع عنك عمرا ان عمرا مسالم * وهل بطن عمرو غیر شبر لمطعم

زیاده بولنمشدر بونكله برادری عمرو بن معدی كرب الصحابی‌یه تعریض
ایتمشدر .

و (كبشه) صحابیاتدن اون بر نفر خاتونك اسملری اولوب انلردن بری‌ده
جلد اولده مذكور (ام سعد) حضرتلریدر رضی الله عنهن .

مشار الیها كبشه ام سعدك مخدوملری سعد بن معاذ حضرتلرینه ندبه
ونیاحه ایدرك سویلدكلری منظومه‌نك صورت صحیحه‌سی شو وجهله اولوب

ویل ام سعد سعدا * براعة ونجدا

ویل ام سعد سعدا * صرامة وجدا

بوصورت جلد اولده (ص ۷۲) ام سعد عنواننده شرح الجامعدن نقلا
یاكلش یاصلمش اولدیغندن موٴخرا اسدالغابه‌دن بالتصحیح له الحمد بوراده
تلافی اولنه بیلمشدر (براعت) اقرانه فائق و (صرامت) دلیر و بهادر
اولمق معنالرینه‌در .

(كثیره)

حضرت عائشه آزادلیسی بر صحابیه خاتون اولوب اندن فضالة بن حصین
جنابلری روایت حدیث ایتمشدر اه و (كثیرة بنت جبیر) پدرندن روایت
حدیث ایدوب اندن دخی احمد الطویل نقل احادیث ایتمشدر اه و (كثیرة
بنت ابی سفیان الخزاعیه) حائزٔ شرف صحبت نبویه‌در اه تاج العروس .

(اكرا)

سلطان محمد خان ثالث كه (اكرى فاتحى سلطان محمد) ديمكله متعارفدر عصرى متنفذه‌لرندن اولان شول عجوز يهوديه‌دركه والده سلطانه اولان انتسابى قوتيله مصالح ومناصبه مداخله اورزه اوله‌رق رشوت المق وشوكا بوكا خصوصيله حرم خلقنه رابطهٔ ارتشا اولمق كبى مساوئ احوال ايله شهرت بولمش اولديغندن بيك سكز سنه سنده پارچه پارچه ايديلوب كنديتك ايكى اوغلى دخى برابر پاره‌لنوب واسطهٔ رشوت اولان دستيله موضع فرجى قطع اولنه‌رق كنديته انتساب ايله منصب صاحبى اولان بعض مغرور جاهانك قپولرينه ميخلنمشدر من بوره‌نك قصه‌سى نعيماده وقائع غريبه‌دن معدوددر ٭

(كريمه)

ام الحسن كريمه بنت احمد الاصبهانيه‌دركه محدثات مشهوره‌دندر ٭ و (كريمه بنت عبد الوهاب) حرف السينده مذكور (ست القضاة) المحدثه‌نك استاديدر مشاهير محدثاتدن برده (كريمهٔ مروزيه) واردر هيچ برينك ترجمهٔ حالنه دسترس اولنه‌مامشدر ٭

(كريمة الدارين)

سادات سنيه‌دن آنية الترجمه ست نفيسه حضرتلرينك لقب محترملريدر حرف النونده ذكر اولنورلر ٭

(كريمه بنت كلثوم الحميريه) ذات حضرت رسالتك اصحابدن عكاف بن وداعة الهلالى به تزويج بيوردقلرى صحابيه خاتوندر اه و (كريمه بنت اسد) شواعر عربدندر بعض اشعارى (حماسهٔ بصريه)ده كورلمشدر اه بروقتده اسكدار نواحيسندن باشى بيوك قريه‌سنده (كريم قادين) اسميله برمجذوبه اشتهار ايتمشيدى ٭

(سيده كلثوم)

جعفر الصادق افنديمزك حفيده‌لرى اولان ست كلثوم حضرتلريدركه (كلثوم بنت القاسم بن محمد بن جعفر الصادق بن محمد الباقر بن على زين العابدين بن الحسين بن على بن ابى طالب) در مرقد مطهرلرى مصرده خندق قربنده كائن مقابر قريشده اولوب كنديلرى جعفر بن موسى ابن اسماعيل بن موسى الكاظم بن جعفر الصادقك والده‌لريدر ٭ زاهدات

عابداتدن ایدیلر اه من خطط المقریزی (کلثوم) برده حضرت موسی
علیه السلامك همشیره‌سی اسمیدرکه جنتده مریم وآسیه کبی انك تزوجیله
دخی حضرت فخر عالم موعود اولمشدر تکمیم جامع صغیرده مذکوردر اه
اوقیانوس .

(کلثم بنت الحافظ)

حافظ تقی الدین محمدبن رافع السلامی کریمه‌سی اولوب (ام عمر) دیمکله
مکنیه برمحدثهٔ شامیه‌در . محدث عبدالرحیم بن ابی الیسردن وسائرندن
استماع احادیث ایتمشدر انباء ابن حجرده مذکور اولدیغنه کوره موماالیهانك
ابن حجر عسقلانی حضرتلرینه اجازتی واردر . وفاتی ۸۰۵ سنه‌سی
شهر ربیع الاولنده وقوع بولمشدر .

(کلثم بنت محمد)

محمدبن محمود بن معبد البعلی کریمه‌سی اولوب بعلبك محدثاتندن وانباء
ابن حجرده مذکور مشاهیردندر روایتی (حجار) دن اولوب کندیسندن
دخی ابن بردوس وسائرلری روایت ایلمشدر وفاتی ۷۷۷ صفرنده‌در .

(کالیه)

اعیان عصر صفدیدن ومصر اهالیسندن برشاعرهٔ بدیعة النظم اولوب
صفدینك اشعارینه کوره مصرجه اوعصرده نظم شعرده نظیری یوق
ایدی قطعهٔ آتیه حز بوره‌نك عصری ادباسندن فتح الدین البکری‌یه
یازوب یوللامش اولدیغی اشعار پسندیده‌سندندر

سمعت من شعرك سحرا غدا * يخامر الالباب اذ ينفث
أصبح كالخمرة فی فعلها * فهو بألباب الورى يعبث

(ترجمه‌سی) برشعرکی اشتدم که اوقوندقجه سحرکبی افکاره صارییور
وفعل وتأثیرده باده آسا عقول عالمی آلیور ایدی . دیمکدر اه

(کالیه بنت علی بن احمد) که فقیه شهاب الدین احمدبن عبدالعزیز بن
القاسم النویری حفیده‌سیدر مصرلی برمحدثه خاتوندر .

و (کالیه بنت الکنانی) و (کالیة بنت عفیف الدین الاصفهانی)
اشیاخ امام سیوطیدن ایکی محدثه خاتوندر .

امام مشارالیهك اشیاخندن برده (کالیه بنت نجم الدین المرجانی) واردر که
تولدی یدیوز طقسان درت محرمنده‌در .

(كنجشكب)

اعيان عصر صفديدن وقرن سابعده مشهور اولان ترك خواتيننددن برمميز بانو اولوب دمشق الشامده امير سيف الدين تنكزك عصرنده ومشار اليهك نظر اقبال واحترامنده ايدى ٠

(كنزة ام شمله)

اولاد قيسدن شملة بن برد المنقرينك والده سى اولان (كنزه) دركه بنى منقر جاعتى جوار يسندن وفصحاى نساء عربدن اولوب (غيلان ميه) يه يعنى شاعر (ذوالرمه) يه معزوا مشهور اولان

على وجه مى مسحة من ملاحة * وتحت الثياب الشين لوكان باديا

الم تر ان الماء يخلف طعمه * وان كان لون الماء فى العين صافيا

بيتلرى ديوان الحماسه نك باب الهجاسنده مزبوره نك معشوقة ذوالرمه اولان (ميه) حقنده سويلمش اولديغى برهجويه ابياتندن اولمق اوزره شووجهله مسطوردر

ألاحبذا أهل الملا غيرانه * اذا ذكرت مى فلاحبذا هيا

على وجه مى مسحة من ملاحة * وتحت الثياب الشين لوكان باديا

ألم تر ان الماء يخلف طعمه * وان كان لون الماء فى العين صافيا

اذا ما أتاه وارد من ضرورة * تولى باضعاف الذى جاء ظاميا

ولو ان غيلان الشقى بدت له * مجردة يوما لما قال ذاليا

فيا مى لامرجوع للوصل بيننا * ولكن هجرا بيننا وتقاليا

(ما لى) جهان خلقى هپ كوزلدر فقط (ميه) سؤال اولنورسه اوكوزل دكلدر ٠ كرچه انكده وجهنده اثر ملاحت واردر ولكن آچلسه عيبى اثواب التنده در ٠ كورمزميسين كه صو يك رنكى صافى و براق اولديغى حالده طعمى آجى ومتغير اولمغله الجاى حرارت ايله كلوب متناولى اولانلر صوسزلق اضطرابنك برقاچ قاتنى الدرق عودت ايدرلر ٠ اكر مزبوره بركونجكز چپلاق اوله رق طالعسز غيلانه كورينه جك اولسه مرقوم اندن لامحاله تبرى ايلر ايدى ٠ ارتق اى ميه ! سنكله بردها كورشه جكمز يوقدر بوندن بويله بيمزده بغض وعداوت وهجران ومباعدت اوله جقدر ٠ ديمكدر اهـ

بونلردن برنجى بيت (حبذا) كلمه سنك مذهب اصح اوزره فعل وفاعل

اولەرق افعال مدحدن اولدیغنه وذم صورتنده (لاحبذا) دینیله جکنه استشهادا شروح الفیه شواهدندندر ٠

مقامات شارحی شریشی بیله مشهوره متبع اولەرق ذکر اولنان بیتلرك قائلی اشبو (کنزه) اولدیغنه ومابعدی بولندیغنه مطلع اوله مامشدر ویهدی من یشاء ٠

ایکی قطعهٔ آتیه دخی دیوان الحماسەنك باب اولی اواخرنده موما الیهایه معزو اولەرق مذکور بولنمشدر

ان یك ظنی صادقا وهو صادقی * بشملة یحبسهم بها محبسا ازلا
فیاشمل شمر واطلب القوم بالذی * اصبت ولا تطلب قصاصا ولا عقلا

لهفی علی القوم الذین تجمعوا * بذی السید لم یلقوا علیا ولا عمرا
فان یك ظنی صادقا وهو صادقی * بشملة یحبسهم بها محبسا وعرا

مرزوقەنك اشعارینه کوره بونلر من بورەنك پدرینك اخذ ثاری ایچون اوغلنی تحریض واغرادن عبارت اولوب (بشملة) قولنده‌کی باظنك متعلق واقع اولمشدر (بها) ضمیری معرکه‌یه راجع اولمق اوزره کوسترلمشدر (ازل) شدید معناسنه‌در (وعر) وزنا ومعنی صعب کبیدر ٠ من بورە بوبابده اوغلنی قصاص اجراسنه یاخود دیت اخذینه رغبت ایتمیەرك قوم قاتل علیهنه اعلان حرب وغارت ایتمکه تشویق ایتمش و بوخصوصده کندینك اکا صدق ظنی واعتماد قویسی اولدیغنی بیان ایلمشدر ٠

(کوسم والده)

آتیة الترجمه (ماه پیکر) خاتوندرکه سلطان احمد خان اول حلائلندن اولەرق سلطان ابراهیمك والدەسی ایدی کتب تواریخده آوجی سلطان محمد خان وقائعنده (بیوك والده) دیو یاد اولنورلر ٠ تتکیم جلد اولده (ص ١٣٧) ایما اولندی ٠

(کوهر بیکم آذربایجانی)

مشاهیر ادبات عجمدن برشاعرهٔ شیرین سخن اولوب ابیات آتیهٔ دلجویانەسی زنانه مخصوص فخریه‌لردندر

اکر بباغ دهم زلف عنبر آسارا * بدام زلف کشم آهوان صحرارا
کذارمن بکلیسا اکرفتد روزی * بدین خویش کشم دختران ترسارا
بیك نکاه دو صدمرده میکنم زنده * خبر دهید زاعجاز من مسیحارا

(كوهرخان سلطان) خاندان سلطنت سنیهٔ عثمانیه‌دن سلطان سلیم ثانی کریمه‌سی اولوب سلطان مشارالیه انی وزرادن ساقز فاتحی پیاله پاشایه تزویج واحسان ایلمشدر ․

حرف اللام

(لاله خاتون)

مشاهیر نساء اهل فرسدن برحاکمهٔ علیة الشان وشاعرهٔ آتشزبان اولوب آتشکده‌ده محرر اولدیغی اوزره برمدت کرمان حکومتنده بولنه‌رق ره حکمدار یده مردانه قدم باصمش وعلو شان وعصمتنی اثرطبع دلجویانه ومتبی پسندانه‌سی اولان ابیات آتیه‌سیله عالمه اعلان ایتمشدر

من آن زنم که همه کار من نکو کاریست
بزیر مقنعهٔ من بسی کله داریست
درون پردهٔ عصمت که تکیه کاه منست
مسافران صبارا کذر بدشواریست
جمال سایهٔ خود زان دریغ می دارم
از آفتاب که او شهر کرد بازاریست
نه هرزنی بدوکز مقنعه است کد بانو
نه هرسری بکلاه سزای سرداریست
اکرچه برهمه عالم مرا خداوندیست
ولی بنزد خدا پیشه ام پرستاریست

شو بیت رندانه دخی مشارالیهایه اسناد اولنور

من اکر توبه زمی کرده ام ای سرو سهی
تو خود این توبه نکردی که مرا می‌ندهی

(لبابة الکبری)

(ام الفضل) کنیه‌سیله حرف الالفده کذران ایدن بانوی محترمه‌درکه همشیره‌سی (ام خالد لبابه) یه نسبتله (کبری) واو بوکا نسبتله (لبابة الصغری) دیو معروفه‌در صحابیهٔ جلیلة القدر اولوب دولت بنی امیه‌یی دولت بنی‌عباسك تعقیب ایده‌جکی تبشیری حقنده وارد اولان آثار صحیحه‌دن

ری مشارالیها ام الفضل لبابه‌دن مروی اولمق اوزره صحائف الاخبارده قضاعینك تاریخ خلفاسندن نقلا مسطوردر ٠

(لبابة بنت عبدالله)

عبدالله بن جعفر الطیار حضرتلرینك کریمه‌لری یدر امویه‌دن عبدالملك بن مروانك تحت تزوجنده ایدی (عبدالملك) ابخر یعنی دهانی بدبوی‌اولمغله برکون اغزیله ایصردیغی برالمایی مشارالیهایه اعطا ایتدکده مشارالیها حضرتلری بربیچاق کتوردوب عبدالملکك ایصردیغی یری قطع ایدرك تناول ایتمك استمکله عبدالملك منفعل اولوب مشارالیهایی تطلیق ایتمشدر مؤخرا مشارالیها حضرتلرینی ابو الاملاك علی بن عبدالله بن العباس جنابلری تزوج ایلمش اولدیغندن « امهات خلفایی المق شانلرینی تحقیر ایتمکدر » دیو حضرت مشارالیهك بوخصوصدن طولایی ولیدبن عبد الملکدن طیاق ییدکاری مرویدر (*)

(لبابة المتعبدة)

نفحاتده مذکور اولان ولیاتدن وقدس شریف اهالیسندن برخاتون اولوب رتبهٔ ولایتی ایجابی « بن حق تعالادن حیا ایدرمکه بنی ماسوی یعنی کندندن ماعدا ایله مشغول کوره » دیر ایمش اه عازم حج بیت الله اولان ذاتك بری « بن کعبهٔ مکرمه‌ده نه دعا ایده‌یم » دیو لبابه‌دن سؤال ایتدکده موماالیها حق تعالادن انی استه که سندن خشنود اوله ؛ وسنی کندندن خشنود ایده بیورمشدر قدس الله تعالی سرها اه

(لبابة الکردیه) شرجه آخر ملوك امویه اولان (مروان بن محمد بن مروان بن الحکم) ك والده سیدر اه

و (لبابة بنت علی) خاندان آل عباسدن علی بن المهدی کریمه‌سیدر ٠

(لبنی)

حباب الکعبی قزی لبنادرکه (ام معمر) کنیه‌سیله حرف الالفده کذران ایتدیکی اوزره (قیس بن ذریح) نام عاشق صححك معشوقه‌سیدر ٠ بوقیس ابن ذریح صاحب اغانینك اشعارینه کوره حضرت حسین افندیمزك سوت

(*) فقال علی بن عبدالله انما ارادت الخروج من هذا البلد وانا ابن عمها فتزوجتها لاکون لها محرما منه

برادرلری اولوب موما اليه اول حضرتك دولت وساطتيله معشوقه سی
لبنانك بر ارالق نعمت ازدواجنه نائل اولمش ايسه ده مؤخرا پدری ذر بحك
ابراميله من بوره بی كرها تطليق ايدرك تكرار حرمان هجرانه دوشمشدر
تفصيل ماجرالری كتاب الاغانينك سكزنجی جلدنده وفوات الوفيات ايله
تزيين الاسواقده در اه
قيس بن ذر بحك شو بيتی
واخرج من بين البيوت لعلنی * احدث عنك النفس فی السر خاليا
عربك كلام مطبوعی قسمندن اولەرق ابن خلدونك استحسان ايتديكی
ابياتندر معناسی تنهاده نفسمه سندن خبر و يرمك يعنی روحله كبز لوجه
سنك لقردكی ايتمك ايچون خانەلر ارەسندن چيقوب صحرايه دوشەيورم
ديمكدر . فی الواقع صنائع شعريەدن بالكليه عاری اولان شو بيت مدلول
ومقصودی افاده ده نصل متين ودلنشين دوشمشدر .
و(لبنی) اصحابدن حسان بن ثابت حضرتلرينك همشيرەسيله (بنت
الخطيم الاوسيه) و(بنت قيس الانصاری) اسملری اولەرق اوچ نفر
صحابيهٔ انصاريه در اه من الاصابة .
بو اسمده اندلس اديبەلرندن دخی برقز وار ايديكه صاحب جمال وعلم
صرف وعلم حساب وشعر وانشاده ممتاز اقران وامثال وخصوصيله فن
خط وكتابتده عبد الحميده عديل وابن العميده مثيل بر ياقوت بيهمال
اولديغندن ملك حكم (كه عبد الرحمن ثالثك مخدوميدر) انی خدمت
كتابتده استخدام ايدر اولديغی اندلس تاريخنده (ص ٩٦ جلد اول)
كورلمشدر اه (ياقوت) تعبيری التيوز اواسطی مشاهيرندن اولان ياقوت
مستعصمی يه اشارتدركه موما اليه حسن خطده يكانهٔ روزكار ايدی .
نظر كردن بحسن خط ياقوت * بصررا نور كرده جارا قوت
مؤخرا موما اليهانك (لبنی بنت عبد المولی) عنوانيله مستقيم زاده تذكرەسنده
دخی مستقل ترجمه سی كورلمشدر .

(لبينی)

بنيهٔ تصغيرايله بودخی (لبنی) كبی نساء عرب اسامیسندندر ازجمله (لبينی
بنت اقيس) قاموسده مذكور اولان مشاهيردندر . صاحب قاموسك
اشعارينه كوره ابليس ملعونك دخی قزينك اسمی (لبينی) ايمش اه

معلوم اولسونکه استعیذ بالله (أفتتخذونه وذریته اولیاء من دونی وهم لکم عدوّ) آیت کریمه‌سنده ذرّیت شیطان انك آتی الذکر اولاد خمسه‌سی ایله مفسر اولوب انلردن بری (زلنبور) درکه دائما انسانك اهل وعیالیله بینلرینی تفریق وعیوب ونقائص اهل وعیالی اراءت واظهار ایتمك ملعننده سعی وکوشش ایدر و بری (ثبر) درکه جبر وزننده‌دز دائما ثبور وشق جیوب ایله امر ایدر صاحب مصائبدر (شق جیوب یقه ییرتمق معناسنه درکه اهل ماتم حالیدر) و بری (اعور) درکه زنا وفجور ایله امر ایدن کورشیطاندر وبری (مسوط) در کذب ایله امر ایدیجیدز وبری (داسم)در سوق و بازاره مستولیدر ۰ اشته بونلر اولاد ابلیسدن بش قرنداشلردرکه هر بری برمنوال محرر برنوع فساده ساعیدر ۰ بعضلر (زلنبور) چارشو وبازاره مستولی اولاندر قاری قوجه مابینده مسلط اولان داسمدر دیدیلر ۰ بونلردن بشقه صاحب قاموسك بیاننه کوره ابلیسك (ولهان) و (خنزب) اسملرنده ایکی ولدی دها واردرکه بری شیطان وضوء ودیکری شیطان صلاتدر ۰ شیطان وضوء اولان ولهان موسوس صوفیلره آبدست آلورکن صو یی اسراف ایتمکی القا ایدر ایمش ۰ ۲

(لطیفه)

اساتذه ٔ امام سیوطیدن سابقة الترجمه (الف بنت حسام الدین) المحدثه یه مجیز اولان محدثاتدن (لطیفه بنت الاماسی) دیدکاری خاتوندر اه بو اسمده یرده تزیین الاسواقده (ص ۱۳۷) برمحبوبهٔ متحببه ماجراسی واردرکه ابیات آتیه نك قائله‌سی اولمق اوزره مذکوره‌در

یاصاحب القبر یامن کان یؤنسنی * وکان یکثر فی الدنیا موالاتی
قدزرت قبرك فی حلی وفی حال * کأننی لست من أهل المصیبات
لزمت ماکنت تهوی أن تراه وما * قدکنت تألفه من کل هیئاتی
فمن رآنی رأی عبری مولهة * مشهورة الزی تبکی بین اموات

مز بوره (واصف) نامنده برکنجك زوجه‌سی وعمزاده‌سی اولوب یکدیکره محبت اوزره اولملریله زوجی معمر اولمیوب وفات ایتدکده مز بوره محبتندن کندیسنی اله‌میه‌رق قبرینه ملازمت ایدر وحیاتنده مرقوم دائما زوجه‌سنه سوسلی وزینتلی بولنمسنی امر وتنبیه ایدر اولمسی جهتیله مز بوره انك قبرینه دخی کیینوب قوشانه‌رق کیدر واغلایه اغلایه اوبیتلری سویلر ایمش ۰

۲ (لبینة) جاریة بنی مؤمل بن حبیب أسلمت قبل اسلام عمر وعذبت فاشتراها ابو بکر فاعتقها ذکرها ابن الاثیر في الكامل منه

(لقيطه)

بنى اللقيطه عشيرتنك منسوب اولديغى لقيطه دركه (عصم بن مروان) نام كيمسه نك قزى اولوب برقحط سنه ده ابو بنى طرفندن انداخته كوشه ترك واهمال اوله رق حذيفة بن زيدك النه كچوب مرقوم انى التقاط ومؤخرا تزوج ايتديكى جهتله (لقيطه) تسميه اولنمشدر . صدر ديوان حماسه ده واقع

لوكنت من مازن لم تستبح ابلى * بنو اللقيطة من ذهل بن شيبانا

بيتنده نسل مزبوره مقصود اولديغى صاحب قاموسدن نقلا حرف الشينده (شقيقه) عنوانده بيان اولنمشيدى .

(لميس)

عربده بدخو يلقله مشهوره برقادينه دركه كشى ترك ايتمش اولديغى عادت سيئه سنه عودت ايتديكنده مزبوره يى ياد ايله « لميس ينه اصلنه رجوع ايتدى » معناسنه اوله رق (عادت لعترها لميس) ديرلر . بو كلام ضروب امثالدندر (عتر) كسرعين ايله اصل معناسنه اولوب اولنده اولان لام استعيذ بالله « ولوردوا لعادوا لما نهوا عنه » آيت كريمه سنده اولديغى كبى الى معناسنه در اه

حضرت ابن عباس برموسم حجده محرم اولدقلرى حالده (لميس) نامنه شو ارجوزه يى

وهن يمشين بنا هميسا * ان يصدق الطير ننك لميسا

سويلمش اولدقلرى و « حال احرامده فحش ورفث ايديورسكز » دييانلره جواب اوله رق دخى (رفث) قادينلرك حضورنده اولان فحشياتدر ديو بيوردقلرى تفسير كشافده سورهٔ بقره ده اولان حج آيتنده ومشارق شريف شرحى ابن ملكده دخى (من حج لله فلم يرفث ولم يفسق رجع كيوم ولدته امه) حديث شريفى تفسيرنده مطالعه كذار كمترى اولمشدر . (*)

(*) قال عبدالله بن عمر العمرى خرجت حاجا فرأيت امرأة جميلة تتكلم بكلام رفثت فيه فأدنيت ناقتى منها ثم قلت لها يا أمة الله ألست حاجة أما تخافين الله فسفرت عن وجه يبهر الشمس حسنا ثم قالت تأمل ياعم فاننى ممن عناه العرجى بقوله (۲)

(ليلى الاخيليه)

ليلى بنت عبدالله الاخيليه دركه قبائل قوم عربدن

نحن الاخايل لايزال غلامنا * حتى يدبّ على العصا مشهورا

فخريه لريله مباهى بولنان (بنو الاخيل) عشيرتنه منسوبه برشاعرهٔ مشهورهدر زمرهٔ نسادن اولان شواعر عرب ايچنده كنديسنه انجق سابقة الترجمه (خنساء) تقدم ايده بيلور . فخريهٔ مذكوره نسخ حماسه نك باب الهجاسنده محرر اولديغنه كوره شو ايكى بيت ايله برابر

تبكى الرماح اذا فقدن أكفنا * جزعا وتعرفنا الرفاق بحورا
ونحن أوثق فى صدور نسائكم * منكم اذا بكر الصراخ بكورا

ليلانك اشعار مردانه ودلپسندانهسندن اواوب من بوره انلرى برجماعته هجو يه اولهرق سويلمشدر . ماآلى كنديلرينك اهل سلاح وكفاح اولدقلرندن وپير وبرنا بتون حماست وسماحت ايله مشهور بولندقلرندن بحثله تمدحدنصكره هجوى صددنده اولديغى قومه خطابا سزك قاريلركزى بيله بز حمايه ايتدكزدن شبخون اولنوب واويلاه قوپاردغكز وقتلرده نسوانكزك وثوقى بزه سزدن زيادهدر ديو قدح وتقريعدن عبارتدر .
ليلانك عشيرتى رجالندن (توبة بن الحمير) اسمنده بركيمسه وار ايديكه كمال عفت وفتوتندن ناشى (فتى الفتيان) ديمكله متعارف ايدى موماليهك صاحبة الترجمه ليلايه عشق ومحبتى وليلانك دخى بر وجه عفت اكا حب ومودتى اولمغله وايكيسيده سجيهٔ شعريه صاحبى بولنملريله يكديكرى حقنده طرفينك خيلى اشعار بلاغتشعارى وخصوصيله ليلانك موما اليه حقنده اوزون اوزون مرثيهلرى واردر صورتلرى كتاب الاغانينك اونبجى جلدندهدر . نقل اولنوركه صاحبة الترجمه (ليلى) الجاى ضرورت ايله ظالم مشهور حجاجك حضورينه واروب ستايشلى ابيات ودلفريب

---

(٢) أماطت كساءالخزعن حروجهها * وأدنت على الخدين بردامهلهلا
من اللاء لم يحججن يبغين حسبة * ولكن ليقتلن البرئ المغفلا
قال فقلت لها فانى أسأل الله أن لايعذب هذا الوجه بالنار اه و بلغ ذلك سعيدبن المسيب فقال أما والله لوكان من بعض بغضاء العراق لقال لها اعزبى قبحك الله ولكنه ظرف عباد أهل الحجاز اه من الاغانى .

تعبيرات ايله اندن حاجت دبله مشبدى (حجاج) دخى مسؤلنى اسعاف ايدرك موما اليهايه « طوغرى سويله : كنجلككده (توبه) ايله بينكزده شبهه كتورر برماجرا وقوع بولمشميدر » ديدكده (ليلى) جوابنده « لا والله أيها الامير : انجق كنديسيله تنها قالديغمز كيجه‌نك برنده مرحوم بكا برسوز صرف ايتمشيديكه بن او سوزدن انك اويله برطلب نامعقول قيدنده اولديغنى ظن ايدرك كنديسنه شوقطعه‌يى سويلمشيدم

وذى حاجة قلنا له لاتبح بها * فليس اليها ماحييت سبيل

لنا صاحب لاينبغى أن نخونه * وأنت لاخرى فارغ وحليل

اندن صكره برده‌ها كنديسندن اويله شبهه ايدجك سوز بيله ايشتمدم » ديمشدر اه عاشق اولان (توبه) موما اليهايى پدرندن طلب ايتمش اولديغى حالده نعمت تزوجنه نائل اوله‌ميوب قيزلرى لسانه كالدكارى آدمه ويرمك عادت دكل عار اولديغى جهتله موما اليهايى پدرى بنى الادلعدن برينه تزويج ايلمشيدى بيچاره (توبه) كوى يار ديو ليلانك كلين كيتديكى عشيرته واروب اختلاس صورتيله معشوقه‌سنى زيارت قصدنده اولدقجه درلو بلالره كرفتار اولور وعاشق عفيف اولديغى حالده حقنده سوء ظن اولنور ايدى مرقومك اولبابده تفطما سويلديكى قصائد ابياتندن اشبو ايكى بيت دخى كنديسنك عفتنى مشعر اوله‌رق ليلانك بيان اولنان ادعاسنى مثبت ايكى عادل شاهددر

على دماء البدن ان كان بعلها * يرى لى ذنبا غير أنى أزورها

وانى اذا مازرت قلت لها اسلمى * فهل كان فى قولى اسلمى مايضيرها

امام اصمعى (توبه) نك بو بيتلرينى ايشتدكده « شكوى مظلوم وفعل ظالم » ديو ترحم ايتمش وصدق واخلاصنه آفرين خوان استحسان اولمشدر . موما اليهانك حجاجه ستايش اوله‌رق سويلديكى ابيات شونلردر

أحجاج لاينفلل سلاحك انما * المنايا بكف الله حيث تراها

اذا هبط الحجاج أرضا مريضة * تتبع أقصى دائها فشفاها

شفاها من الداء العضال الذى بها * غلام اذا هز القناة سقاها

سقاها دماء المارقين وعلها * اذا جمحت يوما وخيف أذاها

اذا سمع الحجاج صوت كتيبة * أعد لها قبل النزول قراها

أعد لها مصقولة فارسية * بايدى رجال يحلبون غذاها

أحجاج لاتعط العصاة مناهم * ولا الله يعطى للعصاة مناهـا

ولا كل حلاف تقلد بيعة * فاعظم عهد الله ثم شراهـا

تجاوز الله عنها ظالمه شعريله اعانه ايتمشدز . داخل حضورى اولدقده حجاجك « قومكى نه حالده براقدك » سؤالنه جوابا (تركتهم فى حال خصب وأمن ودعة أما الخصب ففى الاموال والكلا وأما الامن فقد امنهم الله عز وجل بك وأما الدعة فقد خامرهم من خوفك ما أصلح بينهم) ديمش واندن صكره او بيتلرى انشاد ايلمشيدى .

عاشق اولان (توبه) نك وفاتى كندندن اول اولوب موما اليهانك حق (توبه) ده سويلديكى مرثيه قصائدى ابياتندن اولان شو بيت

أتته المنايا دون درع حصينة * وأسمر خطىّ وجرداء ضامر

بيچاره نك آتسز وزرهسز سلاحسز اوله رق على الغفله قتل اولنديغنى مفيد در كندينك صورت وفاتى حقنده دخى شويله بر قصهٔ غريبه منقول وصحيتى صاحب اغانى طرفندن مضموندر كه : موما اليها زوجى ودها بعض اهل عشيرتى ايله برابر بر سفردن عودت ايدرلر ايكن يوللرى توبه نك مدفون اولديغى محله مصادف اولمغله « كيده يم شوكا بر سلام ويره يم » ديوب راكبه اولديغى دوه سنى چويره رك توبه نك قبرى اولان تپه يه چيقوب (السلام عليك ياتوبة) ديو ندا ايتمشيدى ميتدن جواب صدور ايتمديكى جهتله موما اليها كندى يانده بولنانلره « بن شو ساعته قدر بو نك يالانجيلغنى بيلمز ايدم » شو بيتلرى

ولو ان ليلى الاخيلية سلمت * علىّ ودونى تربة وصفائح

لسلمت تسليم البشاشة أو زقا * اليها صدى من جانب القبر صائح

سويليان يعنى ليلاى اخيليه بكا دفين خاك ممات اولديغم زمان بيله سلام ويرسه بنه باالبشاشه رد سلام وتحيه ايدرم ياخود قبرم جانبندن كنديسنه بر بايقوش صدا ويرر ديبان او دكلميدر » ديو سويلمكده اولديغى صره ده توبه نك قبرى جانبنده صاقلى اولان بر بايقوش ليلانك محفه سندن اوركه رك دوه سنك يوزينه طوغرى پرتاب وطيران ايتمكله دوه اوركوب ليلايى اوزرندن آتمش وعاشق صادقك سر صدقى ظاهر اوله رق موما اليهـا اوتأثير ايله فى الحال وفات ايدوب اورايه دفن اولنمشدر .

كريم يغض الطرف فرط حيائه * ويدنو وأطراف الرماح دوان
وكالسيف ان لاينته لان متنه * وحداه ان خاشنته خشنان

قطعه‌سی موما اليهانك مرقوم حقنده ايتديكی ستايشك احسنی اولوب ذكر اولنان (أتته المنايا دون درع حصينة) الخ بيتی جملهٔ ابياتندن اولان قصيدهٔ رائيه‌سنده دخی موما اليها

فتى كان أحيى من فتاة حيية * وأشجع من ليث بخفان خادر

بيتيله مرقومی شجاعتده ارسلانه وادب وعفتده حيالی اولان قزلره ترجيح ايتمشدر (خفان) ارسلان يتاغی اولان بر يرك اسمی اولوب (خادر) بو وه‌سنده ساكن معناسنه اوله‌رق من جهة الاعراب ليثه صفت واقع اولمشدر . توبه‌نك صلاح وعفتنی افاده‌ده ليلانك شو بيتی دخی

فنعم الفتى ان كان توبة فاجرا * وفوق الفتى ان كان ليس بفاجر

بيت القصيد اطلاقنه شايان بر نظم بديعدر اه

(لطيفه) صاحبة الترجمه (ليلای اخيليه) اخيليهٔ بهرانيه اولمغله قبيلهٔ بهراء خلقی تلتله ايدوب مضارعت حرفنی مكسور تلفظ ايده كلدكلرندن ليلی دخی حسب العاده كندی لغتلری اوزره تكلم ايلر ايدی . بر كون عبد الملك الامو يـنك حضورينه واروب اتفاقی اوله‌رق امام شعبی دخی حاضر بالمجلس اولمغله مشار اليه ليلی ايله مطايبه خصوصنه بالاشاره عبد الملك جانبندن مأذون اولدقدن صكره ليلايه خطاب ايدوب « ياليلی مابال قومك لايكتنون » يعنی سنك قوم وعشيرتك نيچون كنيه ايله اكتنا ايلمزلر ديمشيدی ليلی جواب اوله‌رق « ويحك أمانكتني » ديدكده مرادی بز كنيه ايله اكتنا ايلمزميز ديمك اولديغی و (نكتني) لفظی اكتنادن مضارع متكلم مع الغير بولنديغی حالده مضارعت حرفنی كه نونی مكسور تلفظ ايلمكله جماع معناسنه اولان (نيك) دن ماضیٔ مخاطب اولدی بناء عليه امام شعبی « لا والله لوفعلت لاغتسلت » ديو قارشولمقله ليلايه حجاب ومجلسه انبساط بی حساب عارض اولمشدر اه حريرينك (درة الغواص) نده و اوقيانوسده ودها بعض كتابلرده بو وجهله محكی اولوب كشكول بهائيده ايسه (مصر بصمه‌لرينك ١٧٩ صحيفه‌سنده) بو حكايه لا على التعيين بر اركك ايله برقادين حقنده سرد وايراد اولنه‌رق قادينك دخی صكره‌دن او آدمه « سن ده شو بيتی تقطيع ايتسن آ » ديه‌رك

حوّلوا عنا كنيستكم * يابنى حمالة الحطب

نظمنى عرض ايدوب اوكيسه دخى (حوّلوا عن) فاعلاتن (نا كنى) فاعل ديو تقطيعه باشلادقده مز بوره « من الفاعل » ديوب طاشى كديكنه قو يدیغی علاوه اولنمشدر عقدالفريد ده ايسه بوحكايه ابو نواس ايله عنانه نسبت ايدلمشدر اه

كامل لمبرددن نقل اولنديغنه كوره ليلاى اخيليه‌نك حضرت عثمان حقنده دخى مرثيه‌ يپدلرى اولوب صورتى موّخرا (حماسهٔ بصريه) ده كور يله‌رك بومحله قيد اولنمشدر

أبعد عثمان ترجو الخير امته * وكان آمن من يمشى على ساق

خليفة الله أعطاهم وخوّلهم * ماكان من ذهب حوم وأوراق

فلا تقولن لشئ است أفعله * قد قدر الله ماكل امرئ لاق

(ليلى الاخيليه) مائهٔ اولى نسوانندن اولوب شعراى اصحابدن (نابغهٔ الجعدى) جنابلرى دخى معمريندن اولمغله اوائل عهد امويه بيتلرينى جمع ايلمشيدى اره‌لرنده مهاجات يعنى هجوا مشاعره واقع اولمش ومشار اليه جنابلرى موما اليهايه مغلوب دوشمشدر .

(ليلى العامريه)

ايلى بنت مهدى بن سعد العامرى يدركه مشهور مجنونك ليلاسى وشوقطعهٔ عاشقانه‌نك قائلهٔ رقت اداسيدر .

لم يكن المجنون فى حالة * الا وقد كنت كما كانا

لكنه باح بسر الهوى * واننى قد ذبت كتمانا

عاشق اولان مجنون دخى قبيلهٔ بنى عامردن اولوب اسمى (قيس بن ملوح ابن مزاحم) اولديغى حالده (مجنون) نامى كنديسنك شو بيتنده‌كى

يسمونى المجنون حين يروننى * نعم بى من ليلى الغداة جنون

افاده‌سى وجهله ليلانك اثر عشقيله كسب ايتديكى هيئت مجنونانه اوزرينه وضع وتلقيب اولنمشدر . اسم اصليسنك (عامر) ياخود (مهدى) ياخود (افرع) و ياخود (معاذ) ويا (قيس) اولمسنده اختلاف وار ايسه ده صحيحى (قيس) اولديغيدر .

(استطراد) جنون بحثى امناسبتيله شاعر نورس افندى مرحومك شو غزلى بوراية بجا دوشمشدر

بیلمزدم اوزم غمزه که مفتون ایمشم بن
آفتزده دلخسته جگر خون ایمشم بن
سودازده سین سن دیدیلر زلفکه سویله
چکسون بنی زنجیره که مجنون ایمشم بن
بیلمزدم ایکی چشمم ایکی جوی روانمش
چاغلار آقار آغلار ایکی جیحون ایمشم بن
ظن ایلر ایدم کندمی آزاده مکر کیم
مجنون بلا دیده‌دن افزون ایمشم بن
نرم ایتمدی اول سنك دلی نالهٔ کرمم
(نورس) مکر افسانه وافسون ایمشم بن

بیچاره بوغزلی دار شفاده بولندیغی هنکامده سویلیوب صحنیاب اولوب چیقدیغنده دیوانی مصرلی کامل پاشا همتیله طبع اولنمش بولنمغله فقیرکبی بعض احباسنه یادکار ایتمشیدی رحمه الله تعالی (انتهی)

لیلا ایله مجنون عصر اسلامده وملوك بنی امیه وقتنده اولوب حین صباوتلرنده قبیله‌لرینك طوارلرینی کودمکده اولدقلری اوانده بری برلرینه محبت ایلمشلر ایدی . مجنونك شو شعری

تعلقت لیلی وهی ذات ذؤابة * ولم یبد الاتراب من ثدیها حجم
صغیرین نرعی البهم یالیت اننا * الی الیوم لم نکبر ولم تکبر البهم

اشته بوحالی حاکی اولوب لیلانك قطعهٔ آتیه‌سی دخی کندیلرینك بدایت حاللرینی مشعردر

کلانا مظهر للناس بغضا * وکل عند صاحبه مکین
تبلغنا العیون بما اردنا * وفی القلبین ثم هوی دفین

بعضلر بنی‌عامر خلقی علی العموم قتی یورکلی اولوب علاقهٔ عشقك ایسه اویله قلوب قاسیه اربابنه تعلق ایدر عوارضدن اولمدیغی ادعاسیله مجنون ولیلی قصه‌سنك کلیا انکارینه واساس ماده بنی امیه‌دن برکیمسه کندی قرینی برقزه علاقه ایلمکله اسانه کلمکی استمدیکی ایچون ماجرای عشقنی (مجنون ولیلی) عنوانده ایکی نام مستعاره بنا ایدرك اوانغزدن برچوق شعر سویلمش اولمسندن تکون ایتدیکنه ذاهب اولمشلر ایسه‌ده صاحب اغانینك رأیی اوزره بوذهاب مشهوره مخالف برقول ضعیفدن عبارت

اولوب شوقدر که داستانك چوغی ابن خلدونك (مهدی مجثی) ذیلنده خلاف واقع اولان ملحمه معلوماتندن برینه تعریض اولەرق دیدیکی کبی « مشهور غیر واقعدر » اه لیلانك بر رقیق شعری دخی شو بیتلر اولوب

نفسی فداؤك لونفسی ملكت اذا * ماكان غیرك یجزیها ویرضیها
صبرا علی ماقضاه الله فیك علی * مرارة فی اصطباری عنك اخفیها

اشعار رائقهٔ مجنوندن قطعهٔ آتیه ادبیاته تعلق ایدر معلوماتی مستتبع اولمغله بروجه زیر درج وتسطیر اولنەرق مغلقاتی تفسیر ایدلمشدر

وأدنیتنی حتی اذا ماسبیتنی * بقول یحل العصم سهل الاباطح
تناءیت عنی حین لالی حیلة * وخلفت ماخلفت بین الجوانح

(یحل العصم سهل الاباطح) جملەسی محلا مجرور اولەرق قولك صفتی اولوب (یحل) کلمەسی ضم یا وکسر حاء ایله قوندرمق وحلول ایتدیرمك معناسنه اولان احلالدن مضارع غائب وفاعلی اولان ضمیر مستتر قوله راجعدر (عصم) عینك ضمی وصادك سكونیله اعصمك جمعی اولوب (اعصم) دیو اروانك یعنی طاغلرده وصرب یرلرده ساكن اولان آهونك ویبان کچیسنك برنوعنه دیرلر که انلرك سهل یرلرده بولنملری محال کبیدر حتی عربده نادر شی حقنده « انما هو كبارح الاروی » تعبیری ضروب امثالدندر (بارح) سانح مقابلی اولەرق صیادك صاغ طرفندن ظهور وصول جانبنه طوغری مرور ایدن آوه اطلاق اولنوب طاغ کچیسنك ایسه اویله آوجی کرەجکی یرلرده بولنمسی نادراتدن اولدیغندن (بارح الاروی) تعبیری (بیضة الدیك) (٥) مثللو نادر نسنه حقنده ضرب مثل اولمشدر « انما هو كبارح الاروی قلیلا مایری » دینیلور اه ما آل قطعه « بنی کندیکه تقریب ایدوب طاغلرده وصرب محللرده ساكن اولان آهولری دوز اووەلره ایندیرن اونازك سوزلرك ایله وقتاكه بنی اسیر ایتدك ؛ ناچار قالدیغم بروقتده بندن ایراغ اولدك ودروغمه نه براقدك ایسه براقدك کتدك » دیمکدر . نەسوزشلی سوزدر .

(لیلی بنت الحرث التغلبیه)

تاریخ کاملدن اکلاشلدیغنه کوره نساء بنی تغلبدن برشاعرهٔ نصرانیه اولوب

(٥) قال بشار بن برد (قد زرتنی زورة فی الدهر واحدة * ثنی ولا تجعلیها بیضة الدیك)

ایام ابن الز بیرده قبیلهٔ بنی قیس ایله بونلرك (یوم ماکسین) و(یوم الثرثار)
اسملریله هر بری مکان وقوعنه مضاف ایکی وقعهٔ حربیه‌لری اولمش ویوم
ماکسینده تغلبیلر مغلوب اولدیلر ایسه‌ده یوم الثرثارده غلبه‌لری وقوعه
کلمش ایدی مزبوره اولوقت منظومهٔ آتیه‌سیله قومی طرفندن مباهاتفروش
بسالت اولمشدر

لما رأونا والصليب طالعا * وفارس الجيش وسما ناقعا
والخيل لاتحمل الا دارعا * والبيض فی أيماننا قواطعا
خلوا لنا الثرثار والمزارعا * وحنطة طيسا وكرما يانعا

ما کنده اهل صلیب اولدقلرینی ایماء اعدالری اوزرینه چلیپا نمای اعتلا
اولدقلرنده عسکرلرینك بتون زرهلی سواری اولدیغنی و اللرنده سیوف
لامعهٔ قاطعه بولندیغنی و بوحال ایله کندیلری سم قاتل حکمنده اوله‌رق
اللرندن قورتلش اولمدیغنی دشمنلری مشاهده ایتملریله تاب آور مقاومت
اوله‌میه‌رق نهر ثرثاری ومزروع تارلالری و برچوق بغدایی و اولمش
اوزوملری بونلره ترك ایدوب چکلدکلرینی افاده ایتمشدر اه ابن اثیرك
اشعارینه کوره بونلر اولوقت طائفهٔ نسادن اوتوزینك قرنلرینی یارمشلر
ایمش اه نصاری طائفه‌سنك مخالف دینلری حقنده غلبه‌لرینی اوته‌دن
برو بو بولده استعمال ایتدکلرینه باقیلورسه دینلری بسبلی کندیلرینی
بوشناعتدن وازع دکلدر اه فبئس مایأمرهم ایمانهم .

(ليلى بنت حسان)

شاعر النبی اولان حسان بن ثابت الانصاری حضرتلرینك کریمه‌لری پدرکه
طبیعت شعریه وفصاحت فطریه‌ده پدرلری مانند برشاعرهٔ بلاغتپیوند
اولوب کتاب ابن ظافرده بروجه آتی پدریله برمشاعرهٔ مرتجلانه‌سی وقوعه
کلدیکی منقولدر شویله که برکون حضرت حسان

متاريك أدبار الامور اذا اعترت * تركنا الفروع واجتثثنا اصولها

دیو برفخریه سویلك استمشلر ایدی بو بیتدن زیاده‌یه قریحه‌لری مساعده
ایتمیه‌رك طوتیلوب قالدقلرنده کریمه‌لری لیلی یانلرنده بولنمغله فی الحال شوبیتی
ارتجال ایتمشدر

مقاويل بالمعروف خرس عن الخنا * كرام يعاطون العشيرة سولها

بونك اوزرینه طبع حسانه کشایش کله‌رك

وقافية مثل السنان رزينة * تناولت من جو السماء نزولها

دیو صعب المنال اولان بو قافیه‌یی کندیلری آچمش اولملریله کریمه‌لرینه مباهاتمای مسابقت اولمق استدکارنده (لیلی)

براها الذی لا ینطق الشعر عنده * ويعجز عن أمثالها ان يقولها

دیمشیدیکه بونکله پدرلرینی هم ثنا و همده آچدقلری قافیه‌ده عاجز قالدقلرینی ایما ایلدی . ابن ظافر دیرکه (حسان) کریمه‌سنک بو بیتی اوزرینه « سن صاغ اولدقجه بن برده‌ها شعر سویلیم » دیو یمین ایتمشیدی فقط کریمه‌سی فیما بعد پدری حضورنده شعر سویلمکله توبه ایدرک کندیسنی تأمین ایلدی اه

مشار الیهک (نعم) اسمنده بر کریمه‌لری دها اولدیغی حرف النونده ذکر اولنه‌جقدر .

(لیلی بنت طریف)

مشاهیر طائفهٔ خوارجدن اولان (ولید بن طریف) ك همشیره سیدر شاعر و بهادر بر عورت اولوب شجاعتی مردانه و شعری شعرا پسندانه ایدی . برادری بولنان (ولید)

انا الوليد بن طريف الشاری * قسورة لا يصطلی بنار

جورکم أخرجنی من داری

ارجوزهٔ طفره فروشانه‌سنک قائلی اولان خارجیٔ مشهوردر که یوز یتمش سکز تاریخنده باشنه برخیلی عسکر طوپلایه‌رق هارون رشیده طغیان ایتمش و برسنه علی الدوام پابرجای عصیان اولمشدر یوز یتمش طقوز رمضاننده یزید بن مزیده مغلوبا مقتول دوشدکده همشیره‌سی (لیلی) کربند سلاح واسبسوار حرب و کفاح اوله‌رق برینه قائم اولدیسه‌ده موما الیه یزیدك بسالتنه مقاوم اوله‌مدیغندن آنی یاره‌لانه‌رق دونوب کلمش وارتق اعمال سیف وسنانه بدل تیغ زبانی استعمال ایدوب برادرینه برچوق مرثیه‌لر سویلمشدر جمله‌دن بری قصیدهٔ آتیه‌درکه ابن خلکانك اشعارینه کوره نوادردن اولوب تمامها هر کتابده موجود اولمدیغندن وحتی اغانی و امالیٔ قالیده و تاریخ کاملده بیله بعض بیتلری مسطور اولدیغندن بورایه عینا نقل اولنمشدر

بتل نهاکی رسم قبر کأنه * علی جبل فوق الجبال منیف
(۱) تضمن مجدا عدملیا وسوددا * وهمة مقدام ورأی حصیف
فیا شجر الخابور مالك مورقا * كأنك لم تحزن علی ابن طریف
فتی لا یحب الزاد الا من التقی * ولا المال الا من قنا وسیوف
ولا الذخر الا كل جرداء صلدم * معاودة للكر بین صفوف
كأنك لم تشهد هناك ولم تقم * مقاما علی الاعداء غیر خفیف
ولم تستلم یوما لورد كریهة * من السرد فی خضراء ذات رفیف
ولم تسع یوم الحرب والحرب لاقح * وسمر القنا ینكزنها بانوف
حلیف الندی ماعاش یرضی به الندی * فان مات لا یرضی الندی بحلیف
فقدناك فقدان الشباب ولیتنا * فدیناك من فتیاننا بالوف
ومازال حتی أزهق الموت نفسه * شجا لعدو اونجا لضعیف
ألا بالقوی للحمام وللبلی * وللارض همت بعده برجوف
ألا یالقومی للنوائب والردی * ودهر ملح بالكرام عنیف
وللبدر من بین الكواكب اذهوی * وللشمس لما أزمعت بكسوف
ولیث كل اللیث اذ یحملونه * الی حفرة ملحودة وسقیف
ألا قاتل الله الجثی حیث اضمرت * فتی كان للمعروف غیر عیوف
فان یك أرداه یزید بن مزید * فرب زحوف لفها بزحوف
علیه سلام الله وقفا فاننی * أری الموت وقاعا بكل شریف (۲)

(تل) تپه معناسنه اولوب (نهاکی) دخی لغت کتابلرنده بولنمیان بر یرك اسمی اولمق کرکدر اغانی بعض لرنده (تل نباثی) وکامل ابن اثیرده (تل نباثا) ومعاهد التنصیصده بسبتون یاکش اوله رق (نثل نباثا) واقع اولمشدر (مجد عدملی) شرف قدیم معناسنه در (رأی حصیف) متانت عقل صاحبی آدمك رأیی دیمكدر (خابور) شارح قاموسك اشعار ینه کوره بر نوع اغاجك اسمیدر که صاری چیچکی وچیچکنك کوزل رائحه ومنظره سی واردر بیت مزبور تلخیصده « تجاهل العارف » صنعتی شواهدندن اولمغله سعدالدین العلامه نك تفسیرینه کوره خابور دیار بکر

(۱) وفی الكامل تضمن جودا حاتمیا ونائلا وسورة مقدام وقلب حصیف وهوكذلك فی معاهد التنصیص (۲) ویروی بدل هذا المصراع فیارب خیل فضها وصفوف ․

نواحیسنده برموضعك اسمیدر نهر خابور معلومدر تفسیر اوله کوره (شجر الخابور) ترکیبی اضافت بیانیه اوزره مرکب اولمش اولور (مورق) لفظی اغاج بیراقلنمق معناسنه اولان ایراقدن اسم فاعلدر (جرداء) اینجه تویلی فرس دیمکدر (صلدم) کسر صاد ودال ایله صلب وتوانا اولان آتدر (تستلم) کلمه‌سی زره کیمك معناسنه اولان استلآمدن مضارع مخاطبدر (کریهه) محاربه معناسنه‌در (سرد) زره دیمکدر (خضراء) دمیره غرق اولمش عسکر معناسنه‌در (ذات رفیف) ترکیبی لمعان ایدیجی ماکنده اوله‌رق خضرانك صفتیدر (حرب لاقح) جنك عظیم معناسنه‌در (حلیف الندی) پیانداش سخا دیمکدر (فقدان الشباب) بدلی (فقدان الربیع) دخی روایتدر (حثی) ثاء مثلثه ایله سرپیلن طوپراقلر دیمکدر که واحدی حثاتدر حصی وحصاة کبی . تاریخ ابن خلکانده غلط اوله‌رق شین ایله (حشا) واغانی ایله کامل ابن اثیر بعضلرنده دخی حا بدلی جیم ایله (جثا) واقع اولمشدر عون حقله تصحیح اولندی (رجوف) حرکت واضطراب معناسنه اولوب (عیوف) کریه کوریجی دیمکدر (فتی کان بالمعروف غیر عفیف) روایتنه کوره احسان حقنده عفت وامساکی یوق ایدی همان بذل ونثار ایلر ایدی دیمك اولور (زحوف) عساکر معناسنه‌در (وقاع) وقوعدن مبالغه‌لی اسم فاعل اولوب خلقی غیبت ایدیجی دیمك دکلدر اغانیده اکا بدل (نزال) واقع اولمشدر اه

برمرثیه‌سنده دخی من بوره شویله دیمشدر

ذکرت الولید وایامه * اذا الارض من شخصه بلقع

فاقبلت أطلبه فی السماء * کما یبتغی أنفه الاجدع

أضاعك قومك فلیطلبوا * افادة مثل الذی ضیعوا

لو ان السیوف التی حدها * یصیبك تعلم ما تصنع

نبت عنك أوجعلت هیبة * وخوفا لصولك لا تقطع

قاضی ابن خلکانك ترجمهٔ (یزید بن مزید) ده اولان اشعار ینه کوره ابیات ثلاثهٔ آتیه دخی صاحبة الترجمه لیلانك برادری ولید حقنده سویلدیکی مراثیدن اولوب ماکنده برادرینك انجق یزید بن مزید کبی بر بهادره مغلوب اوله بیلدیکنی اشراب ایتمش ومصراع اخیرده ایکیسنك دخی شجاعتنده

بكديكر بنه معادله‌سنی ایماء دمیری دمیرك غیریسی یارماز ما آلنده مضروب اولان (الحدید لایفلح الا بالحدید) مثلنی ارسال ایتمشدر

یابنی وائل لقد فجعتکم * من یزید سیوفه بالولید
لوسیوف سوی سیوف یزید * قاتلته لاقت خلاف السعود
وائل بعضها یقتل بعضا * لایفل الحدید غیر الحدید

موما الیه (یزید) یزید بن مزید بن زائدة الشیبانی‌درکه جوانمرد مشهور معن بن زائده‌نك قرنداشی اوغلیدر نامداران امرای عباسیه‌دن اولوب بهادرلقده عدیلی یوق ایدی مرقوم ولید ایله موما الیه یزید ایکیسیده بنی ربیعة بن وائل‌دن اولملریله هارون الرشیدك موما الیهی حرب ولیده تعیینی

لاتبعثن الی ربیعة غیرها * ان الحدید بغیره لایفلح

دیو تصویب اولنمشدر ٠ مرقوم ولید ذکر اولنان ارجوزه‌سنی اکا قارشو ایتدیکی محاربه‌ده سویلمشدر (انا الولید بن طریف الشاری) دیمکله کندیسنك خارجیلکنی اشعار ایتمشدر چونکه خوارج طائفه‌سی « بزاعمهٔ جائره اطاعتندن چیقوب فی سبیل الله انلره علم افراز خروج وعصیان اولدیغمز ایچون نفسمزی (ان الله اشتری من المؤمنین أنفسهم بان لهم الجنة) آیتی موجبنجه جنته مقابل بیع ایتمش اولدق » دیه‌رك کندیلرینی (شرات) تسمیه ایدرلرکه قضات وزننده‌در مفردنده قاضی کبی (شاری) دینیلور بائع معناسنه‌در اه

صاحبة الترجمه‌نك اسمی ابن خلکانده (فارعه) یاخود (فاطمه) اولمق اوزره بیان اولنمش ایسه‌ده اغانی‌یه مخالف دوشمشدر ٠ سورهٔ دخانده واقع فمابکت علیهم السماء آیتنده مزبوره‌نك قصیدهٔ سابقه‌سندن (فیا شجر الخابور مالك مورقا) الخ بیتی تفسیر کشافده موجود اولمغله شرح شواهد کشافده دخی نام مزبوره‌نك (لیلی) اولدیغی مصرحدر ٠ بیت مزبور بالاده بیان اولندیغی اوزره تلخیص شواهدندن اولمغله مزبوره کشافده اولدیغی کبی بدیعده دخی فقط (خارجیه) عنوانیله کوسترلمشدر ٠

(لیلی بنت قران)

ضم قاف وتشدید راء ایله قران بن بلانك قزی و افصی بن عبدالقیسك قاریسی اولوب ضروب امثال عربیه‌دن (یحمل شن ویفدی لکیز)

مثلنك قائلی بولنان شن بن افصانك والده‌سیدر كه مثل مذكوری مرقوم اكا تعریضا سویلمشدر شویله كه مرقوم شن بروقت (لكیز) نام برادری برلكده اولدیغی حالده والده‌لریله برابر سفرده بولنمشلر ایدی (ذو طوی) نام محله نزول وآرام ایدوب اورادن رحلت ونهضته مبادرتلرنده والده‌لری (لكیز) نام اوغلنی والده‌ك سكا فدا اولسون دیو تلطیف ایلدكدن صكره دیكر اوغلی اولان مرقوم (شن) ی چاغروب بنی راحله كه اركاب ایله یولده اقتضا ایدن خدمتمه سعی واهتمام ایت دیمكله مرقوم تلطیفك برادرینه انحصارینه منفعل اوله‌رق غضبناك اولدیغی حالده والده‌سنی اركاب و برابرجه كیدركن برعقبه‌ده بیچاره‌یی دوه‌دن القا ایلدی من بوره فی الحال هلاك اولمغله مرقوم « بوكی شن یوكلنسون تلطیف وتفدیه‌یی لكیز كورسون » مآلنده اولمق اوزره كلام من بوری ایراد ایلدی بعده برادرینه صورتنمای غیظ اوله‌رق توجیه خطاب ایدوب « علیك بجعرات امك بالكیز » یعنی والده‌كك لاشه‌سنه مقید اول دیدی . مثل من بور برنسنه موضعنك غیری یه وضع اولندقده ضرب اولنور مرقوم شنك ذكر اولنان مثلی شاعرك

واذا تكون كريهة ادعى لها * واذا يحاس الحيس يدعى جندب

قولی قبیلندندر . (١)

(لیلی بنت مهلهل)

اشراف عربدن مهلهل بن ربیعه‌نك قزی لیلادركه شعرای جاهلیه‌دن صاحب معلقه اولان مشهور عمرو بن كلثومك والده‌سیدر . اغانیده محكیدركه (مهلهل) بونك والده‌سی اولان هند بنت بعجی تزوج ایدوب اندن اشبو (لیلی) تولد ایتدكده عرب جاهلیه‌نك قز اولاده عدم رغبت و بلكه شدت خصومتلری جهتیله قاریسنه سن بوقزی یوق ایله دیو صاحبة الترجمه لیلانك قتل واهلاكنی تنبیه ایتمش و (هند) ایسه اولادینك اعدامنی روا كورمیه‌رك چوجغی برخدمتكارینه صاقلاتدرمش ایدی (مهلهل)

(١) اذا هنا للوقت لا للشرط والكريهة من اسماء الحرب قال ابو تراب

اذا رأوا كريهة يرمون بی * رميك بالمرجاس فی قعر الطوی

والمرجاس الحجر الذی یرمی فی البئر لیطیب ماءها ویفتح عیونها اه من فقه اللغة

خوابه واردقده کوردیکه هاتف « کم من فتی یؤمل • وسید شمردل • وعدة لاتجهل • فی بطن بنت مهلهل » دیو قرندن شرافت ومنقبتلی بر ولد حاصل اوله‌جغنی اعلام ایدیور : همان کوزینی آچوب زوجه‌سی هنده « قزی نه‌یاپدك » دیو سؤال ایتدی اوده اعدام ایتدم جوابنی و برنجه « کلا واله ربیعة » دیو عادت جاهلیه اوزره قبیله صمنه قسم ایدرك طوغری سویله‌مسیچون آند ویرمکله زوجه‌سی حقیقت حالی سویلدی محظوظ ومستریح اولوب « امان ابی بسله » دیو تنبیه ایلدی • وقتاکه قز یو یوب وقت وزمانی کلدرك قبیله‌سی رجالندن کلثوم بن مالکه تزویج اولندی اندن عمرو بن کلثومه حامل اولدقده رؤیاسنده بری کلوب کندیسنه اسمیله خطاب ایدرك

یالك لیلی من ولد * یقدم اقدام الاسد
من جشم فیه العدد * أقول قیلا لا فند

دیو قرنده‌کی جنینك سیادت وشجاعتنی تبشیر ایلدی • دنیایه کلوب واسمی عمرو تسمیه اولنوب بریاشنه کیردکده (لیلی) ینه رؤیاسنده کوردیکه کیجه ایکن کندینه مژده ایدن شخص کلش چوجغی کوسترهرك شویله سویلیور

انی زعیم لك ام عمرو * بماجد الجد کریم النجر
أشجع من ذی لبد هزبر * وقاص آراب شدید الاسر
یسودهم فی خمسة وعشر

و بونکله اوغلی عمروك شریف وشجیع برکیمسه اولوب از وقت ایچنده خلقه حکم و ریاست ایده‌جکنی اکلاتیور : فی الواقع مرقوم (عمرو) اون بش یاشلرنده حائزشان سیادت و یوز اللی یاشنده مرتحل دار آخرت اولمشدر اه ینه اغانی‌ده محکیدرکه حیره امیری (عمرو بن هند) برکون شرافت نسبنی خاطرلیه‌رق ندماسنه « قوم عرب ایچنده عجبا اناسی انامه خدمت و ایفای رسم رقیت ایتمکدن استنکاف ایدر برکیمسه بولنورمی » دیو سؤال ایتشیدی انلر دخی اوت : عمرو بن کلثومك اناسی لیلی والده کزه خدمت ومطاوعتی قبول ایتمز دیملریله (عمرو بن هند) نیچون دیو سببنی صوردقده « زیرا پدری مهلهل بن ربیعه در عم‌جه‌سی اعز عرب اولان کلیب بن وائلدر قوجه‌سی کلثوم بن مالکدرکه عربك الك مشهور جنکاورلرندندر اوغلی عمرو دخی قومنك سیدیدر » دیمشلر ایدی • بونك اوزرینه (عمرو بن هند) کندی

تحمینی تجربه ضمننده عمرو بن کلثومه آدم ارسال ایدوب والده‌سیله برابر انی دعوت ایلمش ایدی وجوه قومی ایله برابر قالقوب کلدکلرنده (عمرو بن هند) کندی قومی اشرافنی دخی دعوت ایدرك تهیئه ایتمش اولدیغی اوتاغك کندی بولندیغی جانبنه عمرو بن کلثومی اقامه ایدوب دیکر جانبنه دخی کندی والده‌سی نزدینه عمرو بن کلثومك والده‌سی لیلایی اقامه ایلدیکه عمرو بن هندك والده‌سی اولان (هند) شاعر امرئ القیسك خاله‌سی وعمرو بن کلثومك والده‌سی بولنان (لیلی) ام امرئ القیس اولان فاطمه بنت ربیعه‌نك قرنداشی قزی یعنی امرئ القیسك دایی زاده‌سی ایدی بینلرنده بویله‌ده قرابت وار ایدی عمرو بن هند اوجه والده‌سنه خیمه‌دن خدمجیلری صاووب بعض ایشلرده لیلی بنت مهلهلی استخدام ایلمسنی تنبیه ایلمش اولدیغندن سفره‌لر قور یلوب یمکلر و یرلمکه باشلادقده ترتیب طعام اثناسنده هند لیلایه « یالیلی بکا شوطبغی و یر » دیمشیدی لیلادن اجابت کورمدکدن بشقه « صاحب حاجت ایشنی کندی کورملیدر » جوابنی ایشتمکله بتکرار امر وابرام ایلدکده لیلی بونی کندیسنه حقارت بیله‌رك منسوب اولدیغی قبیله‌یه نداء « واذلاه یاتغلب » دیوحیقردی اوغلی عمرو بوندایی ایشتدکده قان باشنه صیچرایه‌رق قالقوب عمرو بن هندك آصلی اولان قلیجنی چکه‌رك همان عمروی اعدام ایلدی وقبیله‌سی خلقنی چاغروب چادری یغما ایتدردی واشته

الا هبی بصحنك فاصبحینا * ولاتبقی خمور الاندرینا

مطلعنده اولان قصیدهٔ معلقه‌سنی انك اوزرینه سویلدی وانی موسم مکه‌ده سوق عکاظ نام پنارده خطبه طرزنده انشاد ایلدیکندن قصیدهٔ مز بوره شهرت بوله‌رق بنی تغلب خلقنك صغار وکبار ینك اغزلرندن دوشمز اولدی حتی بکر بن وائل شعراسندن بری انلری او یوزدن قدح وتعییره متصدی اولوب

ألهى بنی تغلب عن کل مکرمة * قصیدة قالها عمرو بن کلثوم
یروونها أبدا مذکان أولهم * یا للرجال لشعر غیر مسؤم

دیدی اه مطلع مذکوره متعلق معلومات اولمق اوزره جلد اولده (ام عمرو) عنواننده ۸٦ و ۸۷ صحیفه‌لره مراجعت اولنه ٠

(ايلا)

استانبول ادیبه‌لرندن و متوفی فؤاد پاشاقرباسندن اولان مشهور ایلا خانمدر تذکرهٔ فطینده محرر اولدیغی اوزره موما الیها صدوردن موره‌لی زاده حامد افندی کریمه‌سی اولوب بیك ایکیوز التمش درت تاریخنده وفات ایلمشدر . کندینك مرتب دیوانی واردر ومطبوعدر الك مقبول اولان بیتی بودر

* اینجنمه‌سن احبابکی اینجتمیه‌سندن * بو عالم فانیده ظرافت بودر اشته *

بعض ابیاتی فادینلرجه مطلوب اولان صفت ممدوحهٔ مخدر یتهٔ قلت مبالاتنی معلندر . شو بیتلری لسان حالی منزله‌سنده‌در

قیل مجلسی آماده نه‌دیرلرسه دیسونلر

ایچ دلبر ایله باده نه دیرلرسه دیسونلر

عالمده ندر فرقی بکا مدح ایله ذمك

صاغ اولسون احباده نه‌دیرلرسه دیسونلر

ایچ باده‌یی کاشنده نه‌دیرلرسه دیسونلر

عالمده سن اکانده نه دیرلرسه دیسونلر

کندیسی آلفتهٔ زنان وسردستهٔ کروه طبقرنان ایمش . عصری ظرفاسندن ضحاف هاتف افندی موما الیها حقنده سویلمش اولدیغی شو بیتی

لیلیٔ پیشین ایدی خیمه‌زن روزکار * شمدیکی ایلا خانم مهره‌زن روزکار

ایلایه برمحلده هاتف غیبی کبی اسماع ایدرك تحقلقی موجب اولمشدر . منقولدرکه بو لیلی وقتیله خلاف معتادی اوله‌رق بر بالومجی کوزلنه دلداده اولوب اومناسبتله بالومجیلره صیقجه کیدر و اوچوجقدن اخذ واعطا ایدر ایمش . بوحالی حس ایدن ظرفادن بری چوجغه شو مصراعی (شمع رخجه دقت ایله باقه یانارسین) تعلیم ایدوب بوخانمك بردها کاشنده بونی اوقوملیسین دیو تنبیه وتشویق ایتمسیله چوجق مصراع مذکوری ایلایه اوقودقده موما الیها بالبداهه شومصراعی سویلمشدر

(خطك کلیجك سن ده بنی مومله آرارسین) .

(ایلا خانم)

(حکیم اسماعیل پاشا) دینیلان ضبطیه مشیری اسبق دولتلو اسماعیل پاشا

حضرتلرینك كریمه‌سی اولوب شعر وانشاده نادرهٔ دوران وممتازهٔ مخدرات زماندر غزل آتی اشعار برکزیده‌لری جمله‌سندندر

عکس حسن یار اشك چشم بیفردن کچر
فلك کوهردر اوکویا بحر احمردن کچر

یکتن اولمق استین اول کابدنله ای کوکل
پیرهن وش سینه‌سن چاك ایلیوب سردن کچر

باق بولعبتگاه دهرك روز وشب مهر ومهی
ایکی طفل نازنیندر صانکه چنبردن کچر

قامتن سیر ایلین طوبایه ایلرمی نکاه
لعل جانبخشن امن البته کوثردن کچر

صانمه تأثیر ایلز (ایلا) اوسنکین طینته
ناوك آه درون پولاد ومرمردن کچر

بوغزلی اوقدر کوزل سویلشلردرکه دکل سابقة الترجمه لیلانك فطنت اولانك بیله عنوان اشتهارینه طعنه‌زن تخفیف اولمشلردر. خبر ورلدیکنه کوره کندیلرینك روم وفرانسز لسانلرنده دخی تقریر وتحریره اقتدارلری وار ایمش . شاهد تابنده عذار معارفك شو وقتده مخدرات اسلامیه ارەسنده دخی بوصورتله عرض دیدار ایتدیکنه صحیحا تشکر وافتخار وبو معذرت ایله اسملرینی نشر واعلانه اجتسار اولنور .

(لیلی) لفظی سابقة الترجمه لیلی بنت حساندن ماعدا اون یدی نفر صحابیه‌نك اسملریدر و (لیلی بنت مسعود بن خالد النهشلیة التمیمیه) حضرت علی زوجاتندندر حضرت مشارالیهك وقعهٔ کربلاده جناب حسین ایله برابر شهید دوشن (عبدالله) و (ابوبکر) نام مخدوملری اندن متولد اولمشلر ایدی و (لیلی بنت حابس) مؤلفهٔ قلوبدن اقرع بن حابس جنابلرینك همشیره‌سی اوله‌رق شاعر فرزدقك والده‌سیدر . وشول لیلا که عبدالله بن رواحه حضرتلرینك شعرنده واقعدر قیس بن الخطیمك قزقرنداشیدر کامل ابن اثیرده مذکور اولدیغی اوزره ایام عربدن یعنی عربك وقائع حربیه‌سی کونلرندن (یوم بعاث) حقنده اولان شعرلرنده هر بری دیکرینك همشیره‌سیله تغزل ایتمشدر . عبدالله بن رواحه

حضرتلرینك همشیره‌لری (عمره بنت رواحه) ایدیکه حرف العینده (عمره) عنوانلری اواخرنده کذران ایلدی موما الیها لیلی مواهبده مذکور اولدیغی اوزره پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم افندیمز حضرتلرینك مطلقاتندن اولوب سلطان الانبیانك زیر نکاح مستوجب الیمن والفلاحلرینه کیرمش اولدقلری حالده قسقانج اولملری معذرتنه مبنی ذات حضرت رسالتدن نکاحنك فسخ واقاله‌سنی استیوب مفارقت ایتمشلر ومؤخرا برقوردك پنجهٔ افتراسنه کرفتار اوله‌رق او یوزدن هلاك اولوب کیتمشلردر اه سوابق الترجمه (خندف) و (بنت الجودی) نك دخی اسملری (لیلی) ایدی ·

حرف المیم

(ماء السماء)

مناذره دینیلان حیره والیلرندن اوچنجی منذرك والده‌سیدرکه بغایت دلبر وصافی منظر اولدیغنه مبنی آب آسمان معناسنه اولمق اوزره (ماء السماء) تسمیه اولنمشدر · اوغلی (منذر) بوکا اضافتله مشتهر اوله‌رق (منذر بن ماء السماء) دیو یاد اولنمقده‌در اه

تاریخ ابو الفداده وسائرده موما الیهانك اصل اسمی مرآت معناسنه اولان (ماویه) اولوب (ماء السماء) لفظی لقبی اولدیغی کوسترلمش ایسه‌ده صاحب قاموس انك بوندن بشقه اسمی یوقدر دیمشدر اه

(ماء السماء) برده اجداد انصاردن اولان (عامر بن حارثة الغطریف)ك لقبیدرکه موما الیه سماحتی جهتیله (ماء السماء) دیو تلقیب اولنمشدر کویاکه مطر مقامنه قائم اولمشدر قاله ابن الاثیر فی الکامل ·

بخاریده کتاب النکاح ابوابندن (اتخاذ السراری) بابنده مذکور اولدیغی اوزره حضرت ابو هریره نك ابراهیم علیه السلامك مع ساره فرعون مصر ایله اولان وقعه‌سنی ناطق حدیث شریفی ذکر ایتمسی متعاقبا حضرت هاجر حقنده قوم عربه خطابا « فتلك امکم یابنی ماء السماء » بیورمسی عرب قومنك رعی دواب مقصدیله اکثر مواقع مطر اولان اووه‌لره ملازمتلرینه مبنیدر نتکیم علامهٔ قسطلانی شرح بخاریده تصریح ایتمشدر ·

(ماجدة القرشیة)

صالحات امتدن برخاتون علیة الشان اولوب بعض مناقبی طبقات مولانا شعرانیده ولیات فصلنده محرردر ·

(مارخه)

عربیده (حیاء مارخة) مثلیله یاد اولنان برقادیندرکه ناسدن پك حیا وتستر ایدر وافراط اوزره عفت وحیا اظهار ایلر ایدی عاقبت کفن صوبار ایکن کورلدیکندن تزکیه‌سی بوزلدی و او بولده ساخته حیالر حقنده (هذا حیاء مارخة) دینمك امثالدن اولدی .

(مارده)

خلفای عباسیه‌دن اهل تاریخجه (ثمانی) و (مثمن) دینمکله متعارف اولان محمد المعتصمك والده‌سیدرکه هارون الرشید زوجه‌لرندن ایدی اوغلنه (مثمن) اطلاقنك وجهی بودرکه مشارالیه هارونك مخدومی اولوب (مأمون) دن صکره نوبت سلطنت بو کا کلمکله ایکیوز اون سکز تاریخنده خلفای بنی العباسك سکزنجیلری اولمق اوزره تخته چیقمش وسکز سنه سکز آی وسکز کون سلطنت ایدرك مدت سلطنتنده سکز فتوحات ایتمش واعداسندن سکز کشی‌یه ظفر بولمش وسکز قلعه (یاخود قصر) یاپدرمش وفرق سکز یاشنده اوله‌رق آخرته انتقالنده سکز ملیون دینار و بر اوقدر درهم ایله سکز بیك دوه واستر وسکز بیك کوله وجاریه ترك ایلمشدر بعض کتابلرده والده‌سی (ماریه بنت شبیب) عنوانیله ذکر اولنمشدر .

(ماریة القبطیة)

قیصر رومك اسکندریه امیری اولان مقوقسك ذات حضرت رسالته اهدا ایتمش اولدیغی جاریهٔ سعیده‌درکه افندیمز حضرتلری انی شرف استفراشلریله تشریف وتسعید بیورمشلر ایدی والده‌مکرملری جناب ابراهیم اندن متولد اولمشدر .

معلومدرکه (قبط) مصرك وحوالیسنك قوم قدیملرینك اسمی اولوب مشارالیهانك اسکندریه‌دن مدینهٔ منوره‌یه وصولی هجرت سنه‌نك سکزنجی سالنده ودار آخرته انتقالی اون التنجی سنه‌ده حضرت فاروق افندیمزك خلافتلری ایامنده وقوع بولمشدر رضی الله عنها .

(ماریة ذات القرطین)

برجفت کوپه صاحبه‌سی ماریه دینمکدرکه بنو جفنه دیدکلری آل ملوکدن ماریه بنت ارقدر صاحب اولدیغی کوپه‌لرده کوکرجین یومورطه‌سی قدر ایکی شهدانه اینجو وار ایدیکه قرق بیك دینار تخمین اولنور ایدی مومالیها

اوکوپه‌لری آرایش آخرت قلمق قصدیله کعبهٔ معظمه‌یه اهدا وخزینه‌دار کعبه دخی الوب بیت شریفك ایچنه تعلیق ایتمشیدی • علی‌روایة انلر ملوکدن ملوکه انتقال ایدوب امویه‌دن عبدالملك بن مروانك النه کچدکده مشارالیه کریمه‌سی فاطمه‌یی عمربن عبدالعزیز حضرتلرینه تزویج ایتدیکی وقت انلری موماالیهایه ویرمشدر • مؤخرا عمربن عبدالعزیز حضرتلرینك اوکوپه‌لری زوجه‌سی موماالیهادن الوب خزینه مانده ایتمش اولدقلری حرف القافده کذران ایتمشیدی اه

بك نفاستلی وقیمتلی شی حقنده ذکر اولنان کوپه‌لری یاد ایله (اعز من قرطی ماریة) تعبیری عربیده ضروب امثالدن اولمشدر و برنسنه‌یه ترغیب ایله بهمه‌حال انی الغه تشویق ضمننده (خذه ولو بقرطی ماریة) دینلك دخی امثالدندر بورادهٔ با حرفی مقابله ایچون اولوب معنای مثل او نسنه مقابلنده ماریه‌نك کوپه‌لرینی ویرمك اقتضا ایدر ایسه دخی ویروب الەسین دیمکدر •

(ماریة بنت جعد العبدریه)

شرفای نساء عربدن و بنی عبدالدار عشیرتندن برخاتون اولوب عرف جاهلیه‌جه زوجه‌لرینی تطلیق ایده‌بیلمك مزیتنه مالك اولانلردن ایدی بیان وتعدادلری آتیده ماویه عنواننده کله‌جکدر اه

(ماریه) اسمنده برده هارون الرشیدك برجاریهٔ شاعره‌سی وار ایدیکه بدیعةالجمال وصاحبهٔ ادب وکمال ایدی متحیزان شعرادن بری برکون داخل حضور اوله‌رق نزد خلیفه‌ده برطبق کل کورمکله خلیفه‌نك امر وطلبی اوزره شاعر موما الیه اوکل حقنده

کأنه خد محبوب یقبله ❊ فم الحبیب وقد أبدی به خجلا

دیمش ایمش بونك اوزرینه خلیفه (ماریه) یه بوکا سن نه دیرسین دیدکده مزبوره دخی

کأنه لون خدی حین تدفعنی ❊ کف الرشید لامر یوجب الغسلا

دیوب خلیفه‌نك ذوقنی تهییج ایتمشدر اه سابقة الترجمه (دغه) نك دخی اسمی (ماریه) ایدی •

(مال خاتون)

سلطنت سنیهٔ (عثمانیه) نك سلطان اوّلی اولان (عثمان غازی) عصری مشایخندن

واصحاب ثروتدن اسکی شهرلی (شیخ اده بالی) حضرتلرینك کریمه سیدر عثمان غازی حضرتلرینك زوجه سی ومخدوملری علاء الدین پاشا ایله سلطان اورخان غازینك والده سیدر . عثمان غازی حضرتلری دها (سلطان) عنواننی احراز ایتمدن مشارالیهانك پدرلری شیخ اده بالی ایله الفت وزاویه لرینه کیدوب کندیلرینی زیارت ایدرلر ایدی اوراده مشارالیهایی کوروب حبالهٔ عشق ومحبتنه کرفتار واو حال ایله برخیلی مدت کندیسندن خارق عاده آثار شجاعت بدیدار اولمشدر برکیجه رؤیاسنده « شیخ اده بالی حضرتلرینك قوینندن برنور چیقوب کندینك قوینده یاخود قرننه کیرمش . بعده کوبکندن براغاج بتوب سایه سی روی زمینی طوتمق درجه سنده بیومش . وکافهٔ ناس انك سایه سنه طوپلانمش » کورمکله بورؤیایی شیخ مشارالیهه نقل ایتدکلرنده مشارالیه دولت عظیمهٔ دائمه ایله تعبیر وتبشیر ایدوب کریمه سی مال خاتونی کندیلرینه تزویج بیورمشدر اندن برمنوال محرر علاء الدین پاشا ایله سلطان اورخان وجوده کلمکله عثمان غازی حضرتلرینك مقدمهٔ دولتی اشته بوماده اولمشدر بوجهتله مشارالیه (شیخ اده بالی) پادشاهلرمزك جد مادریلری بولنمشدر اطال الله تعالی بقاءهم .

مشارالیهانك وفاتی یدییوز یکرمی بش اواخرنده سلطان عثمان غازی حضرتلرندن اوچ ماه مقدم وپدرلری شیخ اده بالیدن برماه صکره وقوع بولمشدر . مخدوملری (علاء الدین پاشا) برادرلرینك بیوکی بولنمق وصاحب صحائفك اشعارینه کوره ترکمان لغتنده بیوك برادره (پاشا) اطلاق اولنمق ملابسه سیله مشارالیه اوعنوان ایله یاد اولنه کلمشدر مؤخرا مناصب دیوانیه جه بیوکلره (پاشا) اطلاقی اندن قالمشدر (پاشا) لفظنی (پای شاه) مخففی دیبانلر مقام سلطنتده فعالیتی التزام ایله اولیای اموری پادشاهلرك الیایاغی منزله سنده کوسترمك استمشلردر .

ملوك اسلامده (سلطان) عنوانیله ابتدا یاد اولنان ذخی سنه ۳۸۸ ده (غزنه) پادشاهی اولان محمود ابن الامیر سبکتکین حضرتلریدر .

(ماویه)

مرآت معناسنه اوله رق اسامیٔ نساء عربدن اولوب مشاهیردن (ماویه بنت عفرز) سخی مشهور حاتم طائینك زوجه سی واصحاب کزیندن

بابه اقتدی عدی فی الکرم * ومن یشابه ابه فاظلم
ستایشنه مظهر اولان عدی بن حاتمك والده سیدر . قومی بیننده شرف وریاست ونفوذ وحیثیت صاحبه سی ایدی کیمی دیلرسه اکا وارر واستدیکی وقت آیریلور طاقدن ایدی . اغانینك اون التنجی جلدنده برتفصیل حکایه اولندیغی اوزره حاتمی هم کندیسی طالبه اولوب تزوج ایتمش همده بردفعه تطلیق ایلمشدر چونکه احکام جاهلیه ایجابی بعض شرفای نسوانده ارککی تطلیق ایده بیلمك اقتداری وار ایدی صورت تطلیقلری دخی شویله ایدیکه قوجه سنی اسکیان قادین او بهسنك قپوسی شرق طرفنه ناظر ایسه انی غرب جانبنه و اکر یمن جانبنه ایسه شام طرفنه تحویل ایدر ایدی زوجی کلوب خیمه نك قپوسنی بوصورتله چویرلمش بولور ایسه تطلیق اولندیغنی اکلایوب ایچرو کیرمز ایدی اه ابو الفضلك اشعارینه کوره نسوان عربده بو اقتداری احراز ایدن سوابق الترجمه ام خارجه وماریه بنت الجعد العبدریه وعاتکه بنت مرة بن هلال بن فالج بن ذکوان السلمیه وفاطمه بنت الخرشب الانماریه وسواء العنزیه ثم الهزانیة وام عبد المطلب اولان سلمی بنت عمرو بن زید بن لبید ایدی اه

(ماویه بنت عبد مناة) اغانینك اون التنجی جلدنده ربیع بن زیادك ترجمهٔ حالنده بالمناسبه مذکور اولدیغی اوزره منجباتدن یعنی نجبا اولاد یتشدیرن خاتونلردندر بنی زراره اولان (لقیط) و (حاجب) و (علقمه) نك که رؤسای بنی تمیم ایدیلر والده لریدر اه

جلد اولده ص ٧٧ مسطور اولان هوت امهم الخ ابیاتنك قائله سی دخی حماسهٔ بصریه ده (ماویة بنت الاحت) اسمنده برزن اولمق اوزره کوسترلمشدر .

(ماه پیکر سلطان)

سلطان احمد اول حلائلندن اولان ماه پیکردرکه (کوسم والده) دیدکاری دولتلیدر (سلطان مراد رابع) ایله (سلطان ابراهیم) ك والده لری اولوب بونلرك بیوك برادرلری اولان (سلطان عثمان ثانی) نك والده سی بشقه ایدی اکا (ماه فیروز خاتون) دیرلر ایدیکه سلطان احمدك باش قادینی ایدی . صاحبة الترجمه (ماه پیکر سلطان) مشارالیهما ایکی شهزاده سنك زمان سلطنتلرینی وانلردن صکره حفیدی (سلطان محمد رابع) ك اوائل ایام دولتنی کورمش اولدیغی جهتله کمال دولت وشوکت

وكافهٔ امورده اجرای حکم ونافذیت ایله اللی سنه عمر سوروب نهایةالامر
بیك التمش برسنه‌سی رمضاننده ایدیکه کابنی کوچك والده (۱) اغاز یله
کندی اغازی ارسنده بر وقتدن برو جایکیر اولان اغراض خود سرانه
نتیجه‌سی وکندینك حالا حطام دنیایه میل صمیمیسی اثری اولمق اوزره
زور بەلر النده جان ویره‌رك عازمهٔ دار عقبا اولمشدر سلطان احمد تربه‌سنده
مدفونه‌در • تفصیل احوالی ودرجهٔ جاه وجلال وما ملك واموالی تاریخلرده
مسطور اولوب بوراده بزه عائد اولان وظیفه موتامرزی خبر ایله یاده بورجلی
اولدیغمزدن خیرات وحسناتنی بیاندن عبارتدر • نعیمانك تصریحی اوزره
مشارالیها خیرات وصدقاته مائل اولوب جامع وعمارت کبی بنا وانشا
ایتدکاری ابنیهٔ خیریه‌دن ماعدا (سادات علوفه‌سی) نامیله رجال ونسا
ایکیوزدن متجاوز شرفای اهل حجازه شهور مبارکه خلالنده صره‌لر ویرلك
و بهر سنه حجاج ایچون بالطه‌جیلردن بیوك سقا وکوچك سقا عنوانلریله
ایکی مأمور تعیین اولنوب یوللرده صو و بعضا شکر شربتی ایله تشنکان
حجاجی سقی وارروا ایلك واستانبولدن صره چیقدیغی کون جوامع سلاطینك
ائمه وخطباسنه بخششلر اعطاسیله حضور پادشاهیده قرآن عظیم الشاندن
بر آیت اوقونمق اوقاف ومرتبات تحتنده جاری خیرات قدیمه ودائمه
لرندن اولوب بونلردن فضله اوله‌رق هر بار استکناه احوال فقرا ایدوب
محتاج و بیکسلری قایرمق وقز تجهیز ایتمك وهرسنه رجب شریف حلوانده
تبدیل قیافت عربه ایله حبسخانه‌یه واروب دین ایچون محبوس بولنانلری
رأی العین کوروب دینلرینی دفتر ایدرك جمله‌سنی تأدیه ایدوب صالیویردرمك
و بعض تهمت خفیفه ایله محبوس اولانلرك دخی بقیهٔ مدت محبوسیتلرینی
عفو ایله سبیللرینی تخلیه ایتدرمك دأب دیرینلرندن ایمش • بومقوله خیرلره
کندیسی بنفسها تقید ایدوب اغا طمعکارلرینه اعتماد ایتمزلر ایمش اه
حالامابین همایون خدمه‌سنك ۲ کاو وقتك حالنجه اندرون همایون خلقنك
دیمکدر هرسنه روز خضر ایله عید اضحاده المقدم اولدقلری قوبون وقوزیلر
دخی مشارالیهانك اثر خیریدر •

---

(۱) مشارالیها سابقة الترجمه ترخان خدیجه سلطاندر ***

۲ (مابین خدمه‌سی) رکاب خدمه‌سنك غیری وقرنا مادونی اوله‌رق قهوه‌جیلك وابریقدارلق
کبی خدمت مخصوصهٔ شهریارید بولنانلردر •

جلد اولده (ترخان خدیجه سلطان) ك ترجمه‌سنده افاده اولندیغی اوزره
یکی جامع شریفنك اساسندن شروعی صاحبة الترجمه ماه پیکر سلطانك
اولوب اسکدارده واقع چینیلی جامع شریفی دخی انك اثر خیریدر ١٠٥٠
تاریخنده بنا و تکمیل ایدوب برابرنده برده مکتب وچشمه ودارالحدیث وچفته
حمام وسبیل بنا ایلمشدر . استانبولده (والده خانی) دیدکلری بیوك خان
که حالا مرجانده مسکن ایرانیاندر اودخی مشارالیهانك اثر همتلری اوله‌رق
جامع شریف مذکورك وقفی اولدیغی ومذکور خان درونده وقره دکز
بوغازنده واقع اناطولی قواغی قلعه سنده دخی مشارالیهانك اثر خیری اولمق
اوزره بر مسجد بولندیغی حدیقة الجوامعده کورلمشدر .

(ماهاماه)

مادرشاکونی درکه (شاکونی) کفرهٔ هند اعتقادلرنده صاحب کتاب
برپیغمبردر . فرد آفریده انك اسرارینه مطلع دکلدر . ولادتی حالنده
خارق عاده مزخرفات نقل ایدرلر . کتابنه دخی (شاکونی) دیرلر اهـ
برهان .

(ماه جحك بکم)

همایون شاه زوجه‌لرندندرکه طقوزیوز اوا سطنده غزنه وکابل وقندهار
ممالکنده استقلال بولان شاهزاده‌لردن (میرزا محمد حکیم ابو المفاخر) ك
والده‌سیدر نفوذ واقبالی جهتیله تواریخده ذکری واردر صحائف الاخبارك
اوچنجی جلدینك یوز یکرمنجی صحیفه‌سنه مراجعت اولنه اهـ
(همایون شاه) سلطان ابو سعید بهادرخان اولادندن هندستانه حکم
ایلیانلردندر والده‌سی خراسان اعیانندن برینك کریمه‌سی اولوب انکده
اسمی (ماهم بکم) ایدی .

(ماهم انا)

مشارالیه همایون شاهك مخدومی اولان (محمد اکبر شاه) ك دادوسیدر
شاه مشارالیهه کمال انتسابی جهتیله حکم ونفوذی درجهٔ غایه‌ده ایدی
شاهك وزیر کبیری اولان بیرامخاندن صکره ماهم انا دولته بر مرتبه مستولی
اولمشیدیکه وزیر اعظم بولنان منعم خان انك وکیلی مثابه‌سنده بولنور ایدی
اول دولت امراسی اکابرندن (ادهم خان) موما الیهانك اوغلی ایدی

٩٦٨ ده برعظیم دوکون ایدوب دیکر مخدومی باقی خانی اولندرمشدر اه من ص ۱۰۲ جلد ثالث من الصحائف ٠

(ماه ملك خاتون)

دار الملکاری خراسان اولان سلاطین ایراندن سلطان سنجرك شول کریمه‌سیدرکه نزدنده قیمت محبتی پك زیاده اولمغله وفاتنده حقنده مرثیه سویلتمك ایچون (عمعق بخاری) یی (۱) بالخاصه بخارادن خراسانه جلب ایلمشدر عمعق ایسه اولوقت علیل واختیار بولنمغله اوزون اوزادی‌یه شعر سویلمکه عدیم الاقتدار اولدیغندن بحثله اعتذار ایدرك وقت دخی موسم بهار اولمق ملابسه‌سیله ماه ملك حقنده همان بو رباعی‌یی سویلمشدر

هنکام آنکه کل دمد از صحن بوستان ٠

رفت آن کل شکفته ودرخاك شد نهان

هنکام آنکه شاخ شجر نم کشد زابر

بی آب مانده نرکس آن تازه بوستان

نه کوزل مرثیه‌در (ترجمه‌سی) وقت اولوقتکه کلزارده کل بتمش و اول کل نازك طوپراغه کتمشدر ٠ اغاجلرك داللری بلوطدن نم المقده یعنی بهار اولمق ملابسه‌سیله اغاجلر یشارمقده ایکن باغچه‌نك اوتازه نرکسی صوسز قالمشدر دیمکدر ٠ نرکسدن ماه ملکك دیده‌سی مقصوددر ٠

(منفعه)

یاخود (منفعه) اندلس تاریخی اولان نفح الطیبده محکی اولدیغی اوزره مزبوره مغنیهٔ مشهور زریابك کندی تربیه کرده‌سی برجاریهٔ مغنیه‌سیدرکه جمالی رائق وشعر وانشاده اقرانته فائق برقز ایدی ٠ عبدالرحمن ثالث حضورنده برکون خانندهلك وساقیلك ایتمکده ایکن مشارالیهك مظهر نظر اعجاب واستحسانی اولدیغنی اکلایه‌رق ابراز دلائل رغبت ومطاوعت ایتمکه باشلادقده مشارالیه ادب وتستر اوزره اولمسی التزامنی ایما ایلمسیله مزبوره همان شو بیتلری سویلمکه ودم عشاق ایله خنیا خوان اشتیاق اولمغه آغاز ایتمشدر

---

(۱) موما الیه شول شاعر بدیع النظمدرکه یوسف وزلیخا قصه‌سنی ذو القافیتین اولمق اوزره نظم ایدوب انك سوزلری یله رشیدالدین وطواط حدائق السحر نام کتابنده استشهاد ایتمشدر ٠

يامن يغطى هواه * من ذا يغطى النهارا
قد كنت أملك قلبى * حتى علقت فطارا
ياويلتى أتراه * لى كان او مستعارا
يا بابى قرشى * خلعت فيه العذارا

(يعنى) اى حب وهواسنى كتم واخفايه چالشان ذات : كوندزى كيم اورته بيلور . بن بروقت قلبمه مالك ايدم وقتا كه ربودهٔ عشق وغرام اولدم قلبم بنم قبضهٔ تصرفمدن پرواز ايلدى . بيله ممكه ذاتا بنم ياخود بنده عاريت مى ايدى . اى قوم وعشيرت : پدرم فدادر اول قرشى نسبه كه بن انك عشق ومحبتى بابنده خليع العذار اولوب توسن نفسمدن زمام انقيادى نزع واخراج ايتمشمدر اوخصوصده كيمسه يى دكلمه مك بنم كارم دكلدر .

(متمنيه)

عصر اصحابده مدينهٔ منوره نسوانندن برخاتوندر كه نام اصليسى معلوم اولميوب مجرد ابيات آتيه سى ضمننده اولان تمنيسندن طولايى (متمنيه) ديو شهرت بولمش وحقنده (اصب من المتمنية) مثلى ضرب اولنمشدر

هل من سبيل الى خمر فاشربها * ام من سبيل الى نصر بن حجاج
الى فتى ماجد الاعراق مقتبل * سهل المحيا كريم غير ملجاج
تميه اعراق صدق حين تنسبه * أخى وفاء عن المكروب فراج

بو بيتلرى حز بوره بركيجه حضرت عمرك قول كزمه ٥ صره ده آواز بلند ايله اوقويه رق ما آنده (نصر بن حجاج) ديتيلان ذاتى ثنا ايله ياخمر ايچوب مست اولمغى وياخود اكا قاوشمغى تمنى ايتمكده ايدى حضرت عمر رضى الله عنه حز بوره نك بوتغنيات وتمنياتنى ايشيده رك (من هذه المتمنية) يعنى بو تمنى يى ايدن قادين كيمدر ديو سؤال ونصر بن حجاج ديديكى قنغيسيدر ديو استطلاع احوال ايدرك ايرته سى صباح موما اليه نصرى بولدردى باقديكه بديع الجمال بريكيتدر تغير حسنته مدار اولمق ونساء عفيفاتى افتتانندن قورتارمق ايچون موما اليهك باشنى تراش ايدرك سبيلنى تخليه ايتمشيدى اوكيجه ينه طولاشور ايكن طويديكه تمنىٔ سابقى ايدن خاتون

حلقوا رأسه ليكسوه قبحا * غيرة منهم عليه وشحا
كان بدرا يقل ليلا بهيما * كشفوا ليله وأبقوه صبحا

ديو نصر بن حجاجك باشى تراش اولنمزدن اول وجهى شب تاريك

٥ طرز له مدينهٔ منوره زنانلرينى طولاشدقده اولديغى

حکمنده اولان صاچلری ایچنده بدر اولمش آی کبی اولوب تراشدن صکره ایسه ضوء صباحه دوندیکنی سویلمکده در ایرتسی کون همان موما الیهی حضورینه جلب ایله مخدرات اسلام اولرده سنک وصالکی تمنی ایدیورلر بوحالده سن بنم ایله بر بلده ده ساکن اولهمازسین صونا للفتنه سنک بورادن تبعیدک لازمدر دیوب بصره یه نفی واجلا ایلمشدر بو وقعه مدینهٔ منوره ایچنده شهرت بولمغله قادینک نامی حب وهوی دیمک اولان صبابت ایله یاد اولنه رق حقنده (اصبّ من المتمنیة) دیو ضرب مثل اولندی • بعضلر من بوره نک سابقة الترجمه (فارعه) یاخود (فریعه بنت همام) اولمسی اعتقاد ایدرلر اه

تزیین الاسواقده (ص ۲۹ جلد ثانی) محرر اولدیغی اوزره من بوره نصر بن حجاجک نفی اولنمسی اوزرینه خوفه دوشدیکندن ابیات آتیه سیله حضرت عمره استعطاف وعرض صورت عفاف ایتمشدر

قل للامام الذی تخشی بوادره * مالی وللخمر أو نصر بن حجاج
انی غنیت أبا حفص بغیرهما * شرب الحلیب وطرف غیره ساج
ان الهوی زمه التقوی فقیدته * حتی اقرّ بالجام واسراج
امنیة لم أطر فیها بطارة * والناس من هالك فیها ومن ناج
لاتجعل الظن حقا أوتبینه * ان السبیل سبیل الخائف الراجی

حضرت عمر اوله من بوره نک حالنی استکناه ایدوب عفتنی اکلامش اولدیغندن بو ابیاتی اوزرینه «سنک حقکده بکا حسن شهادت اولنمشدر اوکده امین اول اوطور» دیو خبر کوندرمشدر •

(استطراد) برکیجه دخی حضرت مشارالیه ینه مدینهٔ منوره زقاقلرینی طولاشمقده اولدیغی صره ده خاتونک برینک خانه سی درونندن

تطاول هذا اللیل واسودّ جانبه * ولیس الی جنبی خلیل الاعبه
فوالله لولا خشیة الله والحیا * لحرکت من هذا السریر جوانبه

دیو تغنی ایتدیکنی ایشتمشیدی مآل نظم قوجه سزلقدن شکایتی حاوی اولمغله حضرت عمر بو خاتونک زوجی نه اولمش دیو صوردی سفرده اولدیغی خبر و یردکلرنده اهل خبره وارباب دقت اولان قادینلردن برقاچنی جلب ایدوب انلردن قادین قسمنک زوجسزلکه نه قدر مدت صبر ایده بیله جکنی صوراراق درت آیدن زیاده یه تحملاری اوله میه جغنی اکلامسیله

سفر بر اولان عساکر اسلامیه‌نك هر درت آیده بر تبدیل اولنملری اصول
اتخاذ قلنمق اوزره اطرافه امرلر اسطار بیورمشدر ·

(متیم الهاشمیه)

بصره مولداتندن وعصر عباسیه مغنیاتندندر علی بن هشامك جاریه‌سی ایدی اکا ام ولد اولدی · موسیقی یی استاد مشهور اسحاق الموصلیدن وانك پدری ابراهیمدن اخذ ایلدی · تفصیل احوالی کتاب الاغانینك یدنجی جلدنده در کندینك شعر وفصاحتی وارتجال طبع و بداهتی دخی وار ایدی کتاب ابن ظافرده منقول اولدیغی اوزره مأمون خلیفه برکون مزبوره‌یه شو قطعه‌یی

تعالی نکون الکتب بینی و بینکم * ملاحظة نؤمی بها ونشیر
فعندی من الکتب المشومة حیرة * وعندی من شؤم الرسول امور

اوقویه‌رق بوکا مناسب بر قطعه سویلمسنی مراد ایتدکده متیم فی الحال قطعهٔ آتیه‌سنی ارتجال ایتمشدر

جعلت کتابی عبرة مستهلة * فی الخد من ماء الجفون سطور
ورسلی لحاجاتی وهن کثیرة * الیك اشارات بها وزفیر

مأمونك اوقودیغی قطعه « کل سنکله میانه‌مزده وقوع بوله‌جق مراسلات غمز واشاراتدن عبارت اولسون · زیرا ارده اولان وسائط ومکاتیبك شآمتی بکا حیرت و یرمش و باشعه ایشلر آچمشدر » مآلنده اولوب متیمك سویلدیکی قطعه دخی « بنم نامه‌م کوزمدن فوران ایدن دمعه‌لردر که صحیفهٔ رخسارم اوزره برر سطر مثابه‌سنده اوله‌رق یول یول سیلان ایتمکده‌در وحد وحصری اولمیان حاجاتمك عرض وتبلیغنه واسطه اوله‌جق مبعوثلرم دخی کوزلرم ایله ایده‌جکم ایما آندن وآه عشق متضمن ظهور ایده‌جك اولان تنفساتدن عبارتدر » دیمکدر · اه

(هاشمیه) عنوانی مناسبتیله استطرادا خاطره کلدیکی اوزره اوائل عهد عباسیه‌ده بالاده (مارده) عنوانده متمن وثمانی لقبلریله بیان اولنان محمد المعتصم بن هارون العباسی زماننده کفار رومه اسیر دوشن بر هاشمیه خاتونك « وامعتصماه » دیو واقع اولان فریادی ایچلرندن کلان بر مؤمنك اخباریله مشارالیهك کوشکذار انتباهی اولدقده الده بر کاسه شربت وار ایمش · بو خاتونی قورتاروب کفاردن اخذ ثار ایتمدیکجه بو شربتی

بكا حرام اولسون دیەرك كاسەیی ساقی یە صونوب و اولساعت قالقوب
جمع جیش ایدرك بلاد رومە مهابت انداز هجوم اولمش ورومك اولوقت
معتنای ممالكی اولان (عموریە) كە حالا ایچ ایلیدە كائن انامور شهریدر
(١) اوزرینە وارەرق مزبورەیی تخلیص ایتدكدن صكرە مملكتی هدم
واحراق ایلە آشیانهٔ بوم ایلمش اولدیغی مسطور صحائف أخبار وعلومدر
معتصمك شهر مذكوری محاصرەسی براز مدت امتداد ایتمكلە منجملر اینجیر
یتوب اوزوملر اولمدقچە بوقلعە فتح اولنمیەجق دیمش اولدقلری حالدە همت
مردانە وجلادت قهرمانانە ایلە منجملرك خبر وردكلری موسمدن اول فتح
میسر اولمغلە پادشاهە تبریك وتهنئتی حاوی

السیف أصدق انباء من الكتب * فی حده الحد بین الجد واللعب
بیض الصفائح لاسود الصحائف فی * متونهن جلاء الشك والریب

مطلع بدیعیلە انشاد اولنان قصیدهٔ بلیغە اشتەاولوقت سویلنمش وشوبیتلرلە

والعلم فی شهب الارماح لامعة * بین الخمیسین لافی سبعة الشهب
وخوفوا الناس من دهیاء داهیة * اذا بدا الكوكب الغربی ذوالذنب
تخرصا وأحادیثا ملفقة * لیست بنبع اذا عدت ولاغرب
تسعون الفا كآساد الشری نضجت * جلودهم قبل نضج التین والعنب

منجملرە تعریض اولنمشدر . جملهٔ ابیات قصیدەدن

لبیت صوتا ٢ زبطریا هرقت لە * كأس الكری ورضاب الخرد العرب

بیتی معتصمك ذكر اولنان ندبهٔ هاشمیە یە اجابتنی حاكی اولەرق كندیسنە
خطاب اولوب

من عهد اسكندر أوقبل ذاك فقد * شابت نواصی اللیالی وهی لم تشب
بكر فما افترعتها كف حادثة * ولا ترقت الیها همة النوب

بیتلری دخی قلعەنك اسكیلكیلە برابر متانتنی و اووقتە قدر فتح وتسخیردن
وتعرضات دهردن مصون قالمش بولندیغنی مشعردر قصیدە ابوتمامكدر .

(محبوبە)

خلفای عباسیەدن متوكل خلیفەیە (علی بن طاهر) نام امیر جیشنك

---

(١) عموریەیی انقرە ایلە تفسیر ایدنلر غلط ایتمشلردر صحائف الاخباردن جلد ثانینك یوز اوتوز برنجی صحیفەسندە بوكا دائر تحقیق واردر مراجعت اولنە .
٢ (زبطری) لفظی كسر زای وفتح با وسكون طا ایلە بلاد رومدن اولان (زبطریە) منسوبدر .

اهدا کردەسی وابیات آتیەنك قائله وناظمەسی برجاریۀ شاعرەدر که حسن وجمالنه حلیۀ هنر وکمالی دخی منضم اولمغله کرچکدن برمحبوبۀ آرام جان وشیرین دهان ایدی

أدور فی القصر لا أری أحدا * أشکو الیه ولا یکلمنی
کأننی قد أتیت معصیة * لیس لها توبة تخلصنی
فهل شفیع لنا الی ملك * قد زارنی فی الکری وصالحنی
حتی اذا ما الصباح لاح لنا * عاد الی هجره وصارمنی

بو ابیاتی محبوره برمدت متوکلك مظهر غضبی اولەرق قرب والتفاتندن دور وسرایك برطرفنده متروك ومهجور قالدیغی صرەده کوردیکی بر رؤیا اوزرینه سویلمشدر که رؤیاسنده خلیفه رضاسنه عودت ایدوب کندیسیله بارشمش کورمش واو کیجه بو واقعه عینیله خلیفەیه دخی واقع اولمغله ابیات مسرودەیی محبوره ایرتسی صباح لعوته ایله تغنی ایتمکده ایکن خلیفه استماع ایلمش اولدیغندن بی اختیار یاننه کیروب محبورەیه اصل مادەیی سویلتمش و واقعانی کندینك رؤیا وخولیاسنه توافق ایتمکله بالطبع بارشمش کورش اولمشدر ·

بیتلرك مآلی « قصر عالی وسرای پادشاهیده دونر طولاشورم : کیمسەیی کورەمکه عرض شکوی ایدوب تظلم ایلیەیم · کیمسەده بنم ایله لقردی ایتمز : کویاکه بن توبەسی نامقبول برعصیانده بولنمشم · آیابنم ایچون ذات ملوکانەیه برشفاعتجی یوقیدر که کندیسی رؤیامده کلوب بکا صلح اوزره معامله ایتدیکی حالده صباح اولدیغنده طارغینلغنه عودت ایدوب بنی ینه ترك ایلمشدر » دیمکدر ·

(مخفی بکم)

زیب النسادر شواعر فارسیەدن برشاعرۀ سخن آرا اولوب ابیات آتیەسی (خرابات) ده کوریلەرك اخذ ودرج ایدلمشدر

بیکانه وار میکذری از دیار چشم
ای نور دیده حب وطن دردل تو نیست

(ولها)

بهر یك قطرۀ آبی جکرت بشکافند
ای صدف تشنه بمیر وسوی نیسان منکر

(ولها)

نهال سرکش وکل بیوفا ولاله دو رنك
درین چمن بچه امید آشیان بندم

(مراجل)

مأمون العباسی والده‌سیدر که هارون الرشید جاریه‌لرندندر فی الاصل خراسانده بوزالی تار یخنده فتنه خیز اولان (استاد سیس) مجوسی قزی اولوب باباسی منصور خلیفه‌نك خراسان ولاتنه مغلوب اوله‌رق استئسار اولندقده مزبوره دخی برابر کتورلمشیدی مؤخرا هارون الرشید مستفرشه‌سی اوله‌رق انك صلبندن مأمونه حامل ووضع حملندن صکره مدت نفاسی ایچنده دار آخرته منتقل اولدی ٠

عیون التواریخ صاحبندن وسائرندن نقلا کمال الدین دمیری حیاة الحیوانده محمد امین العباسینك ترجمهٔ حالنده دیمشدر که مأمون خلیفه بر کون مشارالیه امینك والده‌سی (ام جعفر زبیده) نك دوداقلرینی قلداتمقده اولدیغنی کوررك « اوغلمی قتل وملکنی سلب ایتدیکم ایچون بکا بددعامی ایدیورسین » دیو صوردقده (زبیده) یمین ایدوب خیر : یا امیر المؤمنین دیدیسه‌ده مأمون الحاح وابرام ایدرك تفوهی هرنه ایسه سویلمسنه اصرار ایتمسیله زبیده « برشیئه الحاح ایدوب عناد لشمنك شآمت ومذمومیتنی دوشنوب کندی کندمه انی لوم ایدیور ایدم : چونکه بر کون جنتمکان هارون الرشید ایله شطرنج اوینایوب مغلوب اولدیغمده مشارالیه بکا عریان اولوب سرایك ایچنده طولاشمقلغمی امر وبن هرنقدر عفوینی استدم ایسه‌ده او اقدام ایلدی بالضروره اثوابمدن تجرد ایدرك طولاشدم فقط کندیسنه کینلندم تکرار اوینه باشلایوب بوسفر بن غلبه ایتدیکمده مطبخه کیدوب الك چرکین حلایق قنغیسی ایسه اکا تقرب ایتمسنی طلب ایلدم وهرنقدر بو تکلیفی ترکی رجا ایدرك مقابلنده بکا عراق ومصرك وارداتنی بذل ایدجك دخی اولدیسه‌ده بن اصرار ایدوب الندن طوته‌رق مطبخه کوتوردم ایچلرنده سزك والده‌کز بولنان (مراجل) دن چرکین ومردار ینی کوره‌مدیکمدن کندیسنه انی وطء ایتمسنی امر وتکلیف ایتدم او دخی بالضروره مزبوره‌یه تقرب ایتمکله سز حاصل اولدکز ٠ اشته اصرار ومعانده سببیله بن کندی والدمك قتلنه وملکنك زوالنه بادی اولمش اولدم » دیو جواب ویرمسیله

(مأمون) خلیفه زبیده‌نك بوجوابی اوززینه بونی اندن كندی اصرار والحاحنه مبنی ایشتمش اولدیغنه تعریضا ومشارالیها زبیده‌یی تصدیقا « لعن الله الملاححة » دیه‌رك دونوب كیتمشدر .

(مرد خاتون)

اعیان عصر صفدیده ذكر اولندیغنه كوره بشیوز یكرمی التی تاریخنده دمشق الشام امارتندن ارتحال دار آخرت ایدن تاج الملوك توری بن طغتكینك زوجه‌سی وموما الیهك ارتحالندن صكره برینه دمشق امیری اولان اوغللری شمس الملوك اسماعیل ایله شهاب الدین محمودك والده‌سی بر محكم خاتوندر اوغلی اسماعیلی اهالی‌یه زیاده ظلم واعتسافی اولدیغنه یاخود كندینك برمقصد مخصوصنه مبنی برطاقم كیمسه‌لر ایله اتفاق ایدرك قتل ایتدرمشدر اواراق حمصی استیلا ایدن عماد الدین زنكی شامی دخی اله كچورمك طمعیله موما الیهایی تزوج ایتمش ایسه‌ده املنه نائل اوله‌مدیغندن مؤخرا اندن اعراض ایلمشدر اه

موما الیها ظاهر دمشقده وادی الشقرایه ناظر برمدرسه بنا ایلمشدر .

(مرزبان)

منظومهٔ حلبی ترجمه‌سنده كوستردیكی اوزره اصحاب كرامدن فیروز دیلمی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك عمزاده‌سی ومتنبیان عربدن (اسود عنسی) خبیثنك زوجهٔ مكرهه‌سی اولان خاتوندركه صدر كتابده ایلك صحیفه‌ده (آزاد) اسمیله ذكر وبیان اولنمشدر .

(مرزبان) لفظنه دائر اقتضا ایدن افادات جلد اولده اوچیوز برنجی صحیفه‌ده كذران ایتمشدر .

(مروانیه)

عربده بو اسم ایله معروفه برخانده قادیندر (مروانیه) تعبیری صاحب اغانینك تصریحی اوزره (مروان بن الحكم) عائله‌سندن دیمك اولمیوب موما الیها حسین بن عبدالله بن عبیدالله بن عباسك زوجه‌سی بدر حرف العینده مذكور علیه بنت المهدینك والده‌سی اولان آنیة الترجمه (مكنونه) بونك جاریه‌لرندن ایدی اه

(استطراد) اغانینك بوتصحیحی مناسبتیله خاطره كلمشدركه (اخطل) نام شاعرك یزید بن مهلب حقنده انشاد ایتدیكی

أبا خالد بادت خراسان بعدكم * وقال ذووا الحاجات اين يزيد
ولا مطر المروان بعدك قطرة * ولا اخضر بالمروين بعدك عود
فما لسرير الملك بعدك بهجة * ولا لجواد بعد جودك جود

قولنده‌كی (مروان) دن دخی (مرو شاهجان) ايله (مرو الروذ) شهرلری مقصوددر كه ايكيسی ده خراسانك مشهور شهرلرندن ايدی • بو بيتلری (اخطل) يزيد بن المهلبه حجاجك حبسنده ايكن عرض ايدوب نائل احسانی اولمشدر يزيد مشار اليهی حجاج امارت خراساندن عزل ايتدكدن صكره حاصلات مملكتی كتم ايتدك ديو هر كون تعذيب ايدردی بركون مشاراليه عذابدن بركون اولسون رهاياب اولمق اوزره رشوت اعطاسنی تصورايوب يوز بيك درهم تدارك واحضار ايتمشيدی اوكون شاعر موما اليه كلوب كنديسنه ابيات سابقه‌يی عرض وانشاد ايتمكله او اقچه‌يی موماليهه ويروب اول كونك عذابنه دخی صبری تصميم ايتدی مشاراليهك بوحالی حجاجك جالب انصافی اوله‌رق خلاصنی مؤدی اولمشدر • دولت مروانيه‌ده (آل مهلب) دولت عباسيه‌ده‌كی (آل برمك) كبی سرآمد جود وسخا ايديلر نته‌كيم حقلرنده ديلمشدر

نزلت على آل المهلب شاتيا * بعيدا عن الاوطان فی زمن المحل
فمازلت فی احسانهم وافتقادهم * وانعامهم حتى ظننتهم اهلی

(مريم بنت عمران)

رؤسای بنی اسرائيلدن اولان عمران بن ماثانك سابقة الترجمه (حنة بنت فاقوذ) رحمندن متولد كريمه‌سی اولوب حضرت عيسى على نبينا وعليه الصلاة والسلامك والدهٔ محترمه‌سی بولنان حضرت مريم عليها السلامدر (بتول) و (عذراء) اوصافيله بوندن مقدم دخی اشعار اولنمشلر ايدی • نساء عالمين ايچره قرآن كريمده باسمها مذكور اولمق شرفی كنديلرينه خاص اولوب ذات عفت‌مآب قدسيانه‌لری كتاب مجيدده ۳ « ومريم ابنة عمران التی أحصنت فرجها فنفخنا فيه من روحنا وصدقت بكلمات

---

۳ قوله عز من قائل ومريم ابنة عمران عطف على امرأة فرعون داخل تحت قوله وضرب الله مثلا للذين آمنوا فجمع فی التمثيل بين التی لها زوج والتی لا زوج لها تسلية للارامل وتطييبا لانفسهن منه

ربها وكتبه وكانت من القانتين » اوصاف وتوقيرات جليله سيله توصيف وقدر والاى معصومانه‌لرى « فتقبلها ربها بقبول حسن وانبتها نباتا حسنا » نص مبيناه تبجيل وتعريف بيورلمشدر . علوشانلرينى ناطق برخيلى حديث شريف دخى وارد اولمشدر (٢) اه

نساء محترمهٔ بنى اسرائيل ايچنده بر (مريم بنت عمران) دها واردركه پدر حضرت موسى اولان عمران بن يصهر كريمه‌سى اوله‌رق حضرت موسى وهارون على نبينا وعليهما السلامك همشيره‌لرى وانلرك بيوكاريدر « وقالت لاخته قصيه » آيتنده‌كى (اخت) انكله مفسردر . (٣)

مادر حضرت عيسى اولان مريم البتولى اوان حمل ووضعنده پدرى مرحوم بولنمغله (مريم) ديو والده‌سى حضرت (حنه) تسميه ايتمشدر . اسانلرنده لفظ مريم خادمة الله ياخود امة الله معناسنه‌در بيت المقدس خدمتنه منذوره اولمق مناسبتيله بو اسم حق مشاراليهاده مسمايه مطابق دوشمشدر اه عربيده (مريم) ديو عفيفه وپاكدامن اولديغيله برابر اركك قسميله صحبت والفردى ايلمكدن خوشلنور اولان خاتونه ديرلر « ابوحزام » نام شاعر عربى معضلات ادبيه‌دن اولان شو بيتى

زير زورعن القداريف نور * لايلاحين ان اصون الغسوسا

اشته بوحالده اولان نسوانك وصفنده سويلمشدركه ماٰلى « اول خاتونلر كاوب كنديلريله كورشن رجال ايله كرچه صحبت وموانستدن حظ ايدرلر لكن اهل عفت وعصمت بولنملريله عيوب ونقائصدن احتراز ونفرت ايدرلر بوجهتله يستمايه ودنى طبع اولان كروهه عرض محبت وموالات ايدرلر ايسه صميمى دكل صوريدر » ديمكدر (زير) كلمه‌سندن بوراده مجالسهٔ رجالدن حظ ايدن خاتون معناسى مراددر (زور) لفظى فتح زاى ايله زيارتجى معناسنه اولان زائرك جمعيدر صاحب وصحب كبى (نور) ضمتين ايله اولان نوردن مخففدركه باعث سوء ظن وسبب تهمت اولان

(٢) قال ابوهريرة رضى الله عنه فيما رواه عن النبى صلى الله عليه وسلم من قوله عليه الصلاة والسلام خير نساء ركبن الابل صالحو نساء قريش الحديث ولم تركب مريم بعيرا قط وكأنه أراد اخراج مريم من هذا التفضيل فلا يكون فيه تفضيل نساء قريش عليها قاله القسطلانى وقوله صلى الله عليه وسلم ركبن الابل اشارة الى العرب لانهم الذين يكثر منهم ركوب الابل والعرب خير من غيرهم اه
(٣) وبين العمرانين ألف وثمانمائة سنة قاله الزمخشرى فى آل عمران .

موقعدن بغایت احتراز و پرهیز ایدن خاتون معناسنه اولان نؤور ونوار لفظلرینك جمعیدر (قداریف) عیب ونقیصه معناسنه اولان قدروفك جمعیدر (لایلاحین) کلمه‌سی شوق وصداقت معناسنه اولان ملاحاندن مضارع منفیدر (لصون) لفظی دخی حب ومودت دیمك اولان «لصو» دن مشتق فعل ماضی جمع مؤنث غائبدر (غسوس) ضم غین ایله لئیم ودنی دیمك اولان غسك جمعیدر کما فی القاموس .

(مریم البصریه)

قدیم بصره اهالیسندن ونفحاتده مذکور اولان ولیاتدندر رابعة العدویه حضرتلریله همعصر اولوب مشارالیهایه خدمت وملازمت ایلمشدر دائما محبة الله اوزرینه سوز سویلر وغلبهٔ عشق حق ایله اکثریا کندیسنی غیب ایلر ایدی ارتحالی دخی اوصورتله اوله‌رق محبة الله اوزرینه اولان برمکالمه‌ده مستغرق اولدیغی جذبات رحمانیه ایله مرغ جانی اوج اعلایه قدر چیقمشدر قدس الله تعالی سرها .

(مریم بنت ابی یعقوب)

ابو یعقوب الفیصولینك کریمه‌سی مریمدرکه اندلس ادیبه‌لرندندر اشبیلیه شهرنده ساکن اولور وفن شعر وانشایی تعلیم ضمننده ارباب استعداده حلقه بند تدریس اوله‌رق کندی عیاری شاکردلر یتشدیرر ایدی دیانت وفضیلتی جهتیله خاطری صایلور علم وادب اربابی برخاتون ایدی . شهر مذکورده درتیوز تاریخندن صکره شهرت بولمش وفضل وورعی شوقطعه ایله وصف اولنمشدر

* یافذة الظرف فی هذا الزمان ویا * وحیدة العصر فی الاخلاص فی العمل *
(۱) أشبهت مریما العذراء فی ورع * وفقت خنساء فی الاشعار والمثل *

ما آنده کندینك ظرافت طبع وصلاح حالجه یگانهٔ روزکار اولدیغیله خطابی حاوی اوله‌رق زهد وورعده حضرت مریم علیها السلام مشابه وشعر وانشاده خنساء الشاعره یه فائق بولندیغی بیان ایدلمشدر . موماالیهانك زادهٔ طبع شاعرانه‌سی اولان قطعهٔ آتیه کندینك یتمش یدی یاشنده بولندیغی ناطقدر

---

(۱) تشبیه مریم خصوصنده بوقطعه‌نك خلافنه اوله‌رق آتیده (مهجة القرطبیه) عنوانده مذکور اولان قطعه ملاحظه اولنه .

ومايرتجى من بنت سبعين حجة * وسبع كنسج العنكبوت المهلهل
تدب دبيب الطفل تسعى الى العصا * وتمشى بها مشى الاسير المكبل

(حجه) كسر حاايله سنه معناسنه دراه عمر طويله مظهر اولمش ايمش رحمها الله تعالى ٠

(مريم بنت احمد)

احمد بن ابى بكر محمد بن ابراهيم بن احمد الدمشقى كريمه سى اوله رق دمشق الشام اهاليسندن والتيوز اواسطى نسوانندن علم وفضل اهلى برمبارك خاتوندر فقهاى عصرندن محمد بن عبد الملك بن عثمان المقدسى جنابلرينك مجلس درسنه حاضر اولمش وامام كاشغرى و ابن القبيطى ودها برطاقم اعيان علمادن اجازت المشدر ٠

صلاح الدين صفدينك تصريحنه كوره كنديسى محدث امام محب الدين عبدالله المقدسينك همشيره سى وشيخ محمد بن ابى محمد العطارك زوجه سيدر علم الدين البرزالى كه استاذ صلاح الدينلدر فوائد ابى عروبة الحرانى يى موما اليهادن اوقومشدر ٠

ولادتى التيوز اوتوز بش سالنده ووفاتى التيوز طقسان طقوز جمادى الاولاسنك اون اوچنده واقع اولمشدر رحمها الله تعالى ٠

(مريم بنت الكلوناتى)

محدث شهاب الدين احمد بن عثمان بن محمد بن عبدالله الكلوناتى كريمه سى ام الفضل مريمدر كه اشياخ امام سيوطيدن برمحدثه خاتوندر ٠ سكز يوز يكرمى التى ذى القعده سنده تولد و پدرندن تلمذ ايلمشدر اه

(مريم) ابن اثيرك تحريرينه كوره ايكى صحابيه خاتونك اسملريدر ٠ تفسير جلالينك اشعارينه كوره مدفن حضرت يوسفه دلالت ايدن عجوز بنى اسرائيلك دخى اسمى (مريم) ايدى نته كيم حرف العينده بيان اولندى ٠

(مريم المجدليه) اسرائيلى برقادينندر كه اناجيل نصارا ده عروج عيسى وقعه سنده ذكرى واردر ٠

(مزنه بنت مروان)

مروان بن محمد الاموى كريمه سى اوله رق زادكان امويه دن برخاتوندر كه حقنده جواهر ملتقطه ده بروجه آتى برحكايه مبسوطدر شويله كه « ابوموسى

الفضل پدرمدن ایشتدم : پدرم دخی زینب بنت سلیمان بن علی بن عبدالله بن عباسدن ایشتمش : مشارالیها (زینب) دیشکه بن برکون مهدی خلیفه نك ام ولدی اولان خیزرانك یاننده ایدمکه هادی وهارون الرشیدك والده سیدر بنله هرنوقت برابر اولسه کندیسی صف نعالده اوطوروب بنی مهدی خلیفه نك اوطوردیغی محلده اوطورددی بز بو وجهله اوطوروب مصاحبت ایدرکن خیزرانك جاریه لرندن بریسی ایچرویه کیروب اعز الله السیدة : قپوده حسن وجمال صاحبه سی برخاتون وارکه اوزرنده ریاست علامتی کورینور شوقدرکه غایت پلاسپوش وحالی پریشاندر سزکله کورشمك استیور نه امر ایدرسین دیدکده خیزران بکا باقوب نه امر ایدرسکز دیدی . نه مانع کلسون کورهلم شاید که اندن بزه برفائده وثواب اولور دیدم . اذن ویریلوب ایچرویه غایت جمیله برخاتون کیروب قپونك برطرفنده طوردی و بزه سلام ویروب بن مزنة بنت مروان بن محمد الاموی یم دیدی . بونی ایشتدیکمده بن طیانمشیدم همان ایکی دیزم اوزرینه کلوب سن مزنه میسین قاتلك الله ولاحیاك ولاسلم علیك : رب العالمینه حمد وثنا اولسونکه سندن نعمتی ازاله ایدوب سنی بین الناس مهین ایتدی . یاعدوة الله خاطرکه کلورمیکه نساء بنی عباس سکا واروب ابراهیم بن محمدك دفنی خصوصنده باباکه شفاعت ایتمکی سندن رجا ایتدکلرنده انلرك اوزرینه هجوم ایدوب نصل کلام خشن وقول غلیظ ایله معامله ایتدك وانلرسنك یانندن نه حال ایله چیقدقلری معلومکدر دیدم (مزنه) بنم بو سوزلرمی ایشتدکده قهقهه ایله کولدی . والله بن انك کولرکن دیشلرینك کوزللکنی وعلو صوتنی حالا اونوتمدم . صکره بکا دیدیکه ای بنم عمك قزجغزی : سنی بنم حقمده اولان سنع الهیدن نه شی اعجاب ایتدیکه بومعامله یی ایدرسین والله سنك دیدیکك طوری نساء بنی عباس حقنده بن ایتمشیدم لکن شمدی حق تعالی حضرتلری بنی ذلیل وعریان وجائع اولدیغم حالده سکا تسلیم ایدوب کوستردی سنی بنم اوزرمه اولان تسلیط الهی یه مقابل سنك ایتدیکك شکر وحمد بومیدر : سلام علیکم دیوب اورادن دیشاری چیقوب کیتدی . زینب دیرکه خیزران باقدمکه کمال شفقتندن اغلایور مزنه یه ارقه سندن ندا ایدوب سن بنم اذنم ایله بورایه داخل اولدك . لامحاله بنه بنم اذنم ایله چیقارسین دیوب جاریه لره چوریکز

دیو امر ایلدی خاتونی چویردیلر یامزه کلورکن والله بنی بورایه ضرورت سوق ایتدی دیر ایدی خیزران یرندن قالقوب معانقه ایتمك مراد ایتدکده امتناع ایدوب بنم بوحال ایله سنکله معانقه ایتمکه لیاقتم یوقدر دیدی خیزران جاریه‌لره امر ایدوب چارچابك حمامه صویدیلر وتطهیر بدن ایتدیروب خیزرانك انفس البسه‌سندن الباس ایتدیلر ومجلسه کلدکده خیزران یرندن قالقوب انی اوطورتدی وطعام کتوروب کندی‌ایله اغزینه لقمه‌لر صوندی واکا حرمسرایك اعلی اوطه‌لرندن برینی تخصیص ایدوب خدمتنه جاریه‌لر تعیین ایلدی و بو خاتون وقتیله ایی کون کورمشدر خرجلقسز ایده‌مز دیوب بشیوز بیك درهم دخی جیب خرجلغی کوندردی مهدی خلیفه حرمه کیردکده خیزران حضورینه واروب جمیع ماجرایی وزینبك مزنه‌یه ویردیکی جوابی وانك سوزلرینی نقل ایتدکده مهدی زینبه حدت ایدوب اکر سنك بنم یانمده حرمتك اولمش اولسه ایدی فیمابعد سنکله تکلم ایتمك اوزره شمدی یمین ایدردم دیدکده خیزران یا امیرالمؤمنین مزنه‌نك قلبی مطیب اولدی . بن اکا اکرام ایدوب شویله ایلدم دیو خبر ویرنجه مهدی ممنون اولوب یاننده اولان خادمه «کیت مزنه‌یه بندن سلام ایت : بن مدة العمر انك بورایی تشریفنه مسرور اولدیغم قدر دیکر برشی ایله مسرور اولمادم : هرنه که مرادی ایسه بزه افاده ایتسون حجاب کلیه‌جکنی بیلسه‌م اولدیغی محله کندم واررایدم» دیدی خادم خلیفه‌نك سلامنی وامرینی تبلیغ وافاده ایتدکده مزنه کندیسی اولدیغی محلدن قالقوب مهدینك یاننه کلدی وسلام ویردی یا امیرالمؤمنین سندن صیقلمم زیراکه کندمی حضرت خلافتما بکزك جوار یسندن صایمشمدر دیدکده خلیفه لا والله جاریه صره‌سنده دکلسین بلکه بنم بنت عمسین وعندمده اولادمدن زیاده معتبرسین دیدی (مزنه) الی آخرالعمر مرفها ومکرما مهدینك حرمنده ساکن اولدی» انتهی .

(مسندة الشام)

سابقة الترجمه امة العزیز بنت المحدث نجم الدیندر زینب بنت اسماعیل المحدثه‌دن اخذ حدیث ایتمش وشامده اسناد حدیث امر عالیسنده تفرد ایلمشدر (مسندة الشام) تعبیری اندن طولایی حقنده برلقب فاخردر .

(مصابیح)

نفح الطیبده مذکور اولدیغی اوزره ابوحفص عمر بن قلهیل الکاتبك جاریه‌سی اولوب حسن وآنه وخوب ألحانه مالکه ایدی موسیقی یی مغنیء مشهور زریابدن اخذ ایتمشدر . افندیسی اولان عمر بن قلهیل مزبوره یی افراط صیانتندن سسنی کیمسه‌یه ایشتدرمك استمز ایدی . کتاب (عقد الفرید) مؤلفی اولان (ابن عبد ربه) موما الیهه اندن طولایی قطعهٔ آتیه ایله تعریض ایلمشدر

* یا من یضن بصوت الطائر الغرد * ما کنت أحسب هذا الضن من أحد *
* لو ان أسماع أهل الارض قاطبة * أصغت الی الصوت لم ینقص ولم یزد *

(مصرلی خانم)

خلیل حمید پاشا زاده عارف بك مرحومك کریمه‌سی (فاطمه زهراء) خانمدر که مصره کلین کیتدیکی جهتله اوراجه (کلین خانم) دیو معروفه اولوب مؤخرا بورایه عودت وسلطاننه برطور ایله کسب شهرت ایتمسی اوزرینه (مصرلی خانم) دیو تعارف ایتمشدر .

جدی (خلیل پاشا) سلطان حمید اول وزراسندن اولوب سنبلزاده‌نك تحفه‌سی دیباجه‌سنده

مخلص پاکی کبی خلق حمید * نجم مسعودی کبی ذاتی سعید
یعنی همنام خلیل الرحمان * که اودر مظهر عدل واحسان

دیو ثنا خوانی اولدیغی صدر اعظم خلیل حمید پاشادر پدری (عارف بك) دخی بنه سنبلزاده‌نك پاشای مشار الیهك مخدوملری حقنده « ع »
(بر بدر عارف بی مثل ونظیر) دیمش اولدیغی عارف بکدر که دفعهٔ رابعه روم ایلی قاضیعسکرلکندن انتقال دار آخرت ایتمشدر . میر مشار الیه مصر منلاسی بولندیغی هنگامده کریمه‌سی (فاطمه زهرا خانم) مصر والیسی محمد علی پاشانك مخدومی اسماعیل پاشا ایله برلکده اوینامش اولدقلرندن محمد علی پاشا مشار الیهانی لایقیله بیلدیکی جهتله مؤخرا بورایه خبر کوندروب مخدومی اسماعیل پاشا ایچون مشار الیهانی تزویجه طالب اولوب المشیدی اسماعیل پاشانك اخیرا سودان سفرنده وقوع هلاك واحتراقی اوزرینه محمد علی پاشا کلینی خانم مشار الیهانی استانبوله عودت خصوصنده تخییر ایدرك مشار الیهادن « بنم بوندن صکره پدر ومادرم سزسکز بکا ارتق زوجك

واستانبولك لزومى بوقدر » جوابنى المسيله محظوظ اولوب الى آخر العمر خانم مشار اليهانى ملكهٔ مصر درجه لرنده مقام اعزاز وترفيهده طوتمشدر كنديسنك وفاتندن وخانم مشار اليهانك بورايه عودتندن صكره دخى ابراهيم وعباس پاشالر طرفندن معيشتى مع زيادة و يرلمش و برچوق جاريه تقديميله كنديسى سلطان عبد المجيد مرحومك دخى مظهر التفاتى بولنمش اولديغندن مشار اليها مصرده اولديغى كبى بوراده دخى خاطر وخياله كلمز انواع ذوق وسرور ايله امرار عمر ايتمشدر ٠

(مضغه ومخه وزبده)

ات پارچه سى وايليك وكوپوك معنالرينه اوله رق اوچ همشيره درلركه اوچيده ولى مشهور بشر بن الحارث الحافى حضرتلرينك همشيره لريدر ورع وتقوى ايله متعارف ايديلر ايچلرنده الك بيوكارى (مضغه) اولوب موما اليها حضرت بشردن دخى بيوك ايدى واندن اول وفات ايلمدى انك وفاتنه حضرت بشر تأسف ايدوب پك چوق اغلادى نيچون بوقدر بكا ايديورسكز ديو صوردقلرنده « بعض كتابلرده اوقوديغمه كوره حق تعالى حضرتلرى عبادتده قصورى اولان قولنك انيسنى النده الور ايمش : دار دنياده بنم انيس وجليسم ايسه بو همشيره م ايدى » ديو بيورمشلردر قدس الله تعالى اسرارهم ٠

(مطربه)

آتشكده ده مذكور اولان نساء شواعردن اوله رق كاشغريه الاصل برشاعرهٔ فارسيه در طغانشاه خانكيلرندن ايمش ٠ بلاغت طبعى مشار اليه حقنده مرثيه اوله رق سويلمش اولديغى قطعهٔ آتيه سندن معلوم اولور

* درماتمت اى شاه سيه شد روزم * بيروى تو ديدكان خود بردوزم *
* تيغ توكجاست هى در يغا تامن * خون ريختن ازديده باو آموزم *

(معاذه)

ضم ميم ايله وليهٔ مشهوره اولان (معاذة العدويه) حضرتلريدركه حضرت عائشه (رضى الله تعالى عنها) افنديمزه يتشمش واندن روايت حديث ايتمش برتابعيهٔ جليلة القدر وكثيرة المناقبدر ٠ يكرمى درت ساعت طرفنده التيوز ركعت نماز قيلار ايمش ٠ تام قرق سنه مدت باشنى قالديروب

سعایه باقدیغی واقع اولمامش وزوجنك وفاتندن صكره باشی یصدق کورمامشدر ٠
زوجی تاریخ کاملدن (ص ٤٣ جلدرابع) اکلاشلدیغی اوزره (صلة ابن اشیم ابوالصهباء العدوی) در ٠ یزید بن زیاد معیتیله سجستان بوزغونلغنده مقتول دوشمشدر اهـ
(معاذه) صحابیاتدن اوچ خاتونك دخی اسملری اولوب انلردن بری (معاذةالمازنیه) درکه شعرای اصحابدن اعشای بنی مازنك زوجه سیدر حقنده زوجی اولان (اعشی) رضی الله عنه

یاسیدالناس ودیان العرب * أشکو الیك ذربة من الذرب
کالذئبة الغبساء فی ظل السرب * خرجت أبغیها الطعام فی رجب
فخالفتنی بنزاع وحرب * وقذفتنی بین عیص مؤتشب
أخلفت العهد ولطت بالذنب * وهن شر غالب لمن غلب

دیو آستان ملائك آشیان رسالته عرض شکوی ایلمشدر سبب شکایتی بو اولمشدرکه مشار الیه اعشی مآل نظمك دلالتی اوزره بر رجب شریفده جلب ذخائر ایچون دیشاری کتمشیدی کندیسی دیشاریده ایکن زوجه سی (معاذه) رضی الله عنها نشوز ایدوب خانه سندن فرار وزوجی اقرباسندن (مطرف بن نهشل) نامنده بر نامداره التجا ایدرك انك یاننده قرار ایلمشیدی اعشی عودت ایدوب خانه سنی خالی کورنجه تحری واستخبار ایله زوجه سنك نزد مطرفده اولدیغندن خبردار اولمسیله مطرفه واروب ای عمزاده زوجه می بکا رد واعاده ایله دیدیسه ده (مطرف) انکار ایدوب اولسه دخی ویرمزدم جوابنی ویردیکندن وموماالیه صاحب وقع وحیثیت برذات اولمغله حضرت اعشی اکا سوز تأثیر ایتدیره میه جکندن بالضروره درکاه عدالتپناه جناب رسول اللهه رفع دعوی وذکر اولنان ابیات ایله حکایهٔ حال ایدرك زوجه سنك نشوزندن اشتکا ایلدی وشکایتی مثمر اولهرق بامر نبوی خاتوننه دسترس اولدی وشوشعری سویلدی

لعمرك ما حبی معاذة بالذی * یغیره الواشی ولاقدم العهد
ولا سوءماجاءت به اذ أزلها * غواة رجال اذ یناجونها بعدی

(ذربه) دیو بد زبان وامتزاجسز قادینه دیرلر (ذرب) انك جمیدر

ذاللری مکسوردر (٨) (غبساء) بوز رنکلی معناسنده ذئبه‌نك صفتیدر (حرب) وزنا ومعنی غضب کبیدر اسدالغابه بصملرنده وعربی حیاة الحیوانده « ذءب » ماده سنده بتون یاکلش طبع اولنمشدر (٩) (لطت) کلمه‌سی حیوان قسمی قویرغنی بجاغنك اره سنه المق معناسندن فعل ماضیء مؤنث ومضاعفدر . رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلری ابیات مرقومه‌دن الاصوك مصراعی « وهن شر غالب لمن غلب » دیو بالذات تفوه ومضمونی تصدیق بیورمشلردر مآل مصراع قادینلر غلبه ایتدکلرینه فنا غالبدرلر دیمکدر اه

(استطراد) اشبو اعشای صحابیدن بشقه شاعر اوله‌رق برده (اعشی الهمدانی) واردرکه اسمی عبدالرحمندر (١٠) امام شعبینك انشته سیدر حجاج وقتنده دیلم اوزرینه اولان سفرده کفار النده اسیر دوشمش ایکن قید اسردن ضرب اری ایله استخلاص رقبه ایتمش اولمسندن طولایی حقنده

فمن کان یفدیه من الاسر ماله * فهمدان تفدیها الغداة ایورها

دینلمشدر . صورت حال شویله‌درکه مومی الیه (اعشی) حجاجك (دیلم) اوزرینه کوندردیکی عسکرك ایچنده بولنه‌رق دیلملر النه اسیر کتمشیدی انی اسیر ایدن دشمن بکنك قزی اعشایه محبت ایدوب تسلیم اولمغله (اعشی) اکا برکیجه‌ده سکز دفعه مواقعه ایلدی قز بوندن حظ ایدوب یا معشر المسلمین سز نسوانکزه دائما بویله معامله ایدر میسکز دیو سؤالنده (اعشی) نعم جمله مزك عادتی بویله‌در جوابنی ویرمکله قز اشته سز بونك ایچون دائما منصور اولیورسکز . سنی بورادن خلاص ایدوب سنکله برابر دیار اسلامیه‌یه کیتسه‌ك نفسك ایچون بنی اختیار ایدوب ازدواج ایدرمیسین دیدکده (اعشی) بوقوله راضی اولمغله کیجه اولدقده قز اعشایی قیددن قورتاروب کندینك معلومی اولان برطریق غیر معهود ایله فرار ایدرك برابرجه بلاد اسلامیه‌یه کچمشلردر اه

---

(٨) وقیل کنی عن فسادها وخیانتها بالذربة واصله من ذرب المعدة وهو فسادها اه دمیری
(٩) والعیص المؤتشب الشجر الکثیر الملتف وقوله لطت بالذنب اراد به انها منعته بضعها من لطت الناقة بذنبها اذا سدت فرجها به اذا ارادها الفحل وقیل اراد توارت واخفت شخصها عنه کما تخفی الناقة فرجها بذنبها (١٠) عبدالرحمن بن عبدالله بن الحارث الهمدانی وهو ممن قتله الحجاج ظلما .

اشبو (اعشى الهمدانى) حقنده منقولدركه بركون موما اليه امام شعبى به رؤياسنى نقل ايدوب « بن بوكيجه رؤيامده برمحله داخل اولدمكه اوراده بغداى وآرپه وار ايدى بن بغدايه التفات ايتميوب شعيرى الدم » ديدكده (شعبى) اكر سن بورؤياده صادق ايسه‌ك قرآن كريم تلاوتنى ترك ايدوب شعر سويلمكه باشلامشسين ديدى وواقعه شعبينك طبق تعبيرى اوزره چيقدى اه موما اليه (اعشى) حجاجك سيف ظلميله مقتول اولانلردندر تم الاستطراد ·

(مقلات)

ميمك كسريله اولادى يشاماز اولان قادين معناسنه اوله‌رق اوصاف نسادن اولوب « احرّ من دمع المقلات » مثلنده واقعدركه مثل مذكور اومقوله نسوانك سوزش درونلرى جهتيله اشك چشملرى دمعة السرور كبى صغوق اوليوب بالعكس پك حرارتلى اولديغنى افاده ايتمكده‌در اه

عرب جاهليه‌جه براعتقاد وار ايديكه اولادى يشاميان قادين شريف وعالى نسب برميت مقتولك اوزرينه باصارسه انك بعده اولادى يشار زعمنده بولنورلر ايدى نته‌كيم (بشر بن ابى حازم) برمقتول عالى تبار حقنده سويلديكى مرثيه‌ده

تظلّ مقاليت النساء يطأنه * يقلن ألا يلقى على المرء مئزر

بيتيله بومعنايى ايما ايتمشدر · ما آكنده مرثيه خوانى اولديغى ميتك شرافتى حسبيله مقلات اولان خاتونلر والدى يشامق امنيه سيله كلوب انى چكنرلر ديمك استمشدر · بيت مزبورده نساء مقاليته مقول واقع اولان « ألا يلقى على المرء مئزر » جمله‌سى ميت مرقومك عريان بولنمش اولمسنى مشعردر (مقاليت) مقلات لفظنك جمعيدر اه

چوجغى يشاميان قادينه رانك فتحيله (رقوب) دخى ديرلر (أحلى من ميراث العمة الرقوب) مثلى معلومدر ·

(مكنونه)

مهدئ عباسى مستفرشه‌سى اوله‌رق سابقة الترجمه (عليه بنت المهدى) نك والده‌سى برخانه‌ده جاريه‌دركه فى الاصل سابقة الترجمه (مروانيهٔ مغنيه) نك مملوكه‌سى اولوب حسن وهنرى جهتيله (منصور) خليفه انى شاهزاده‌سى مشاراليه (مهدى) يه المشيدى موما اليها كندى

جر بزه سیله نزد مهدیده (خیزران) خاتوندن زیاده حیثیت پیدا ایتمشدر
اه اغانی .

(مکیه)

شاعر مشهور فرزدقك كريمه سی اولوب فرزدق انكله اكتنا ايدرك بن (ابومكيه) يم ديرايدى موما اليها فرزدقك برزنجى جاريه سندن تولد ايتمشدر . اصل زوجه سى بولنان آتية الترجمه (نوار) بركون (مكيه) دن شكايتی حاوی فرزدقه برنامه يوللامش اولمغله فرزدق اكا جواب اولەرق شو بيتلرى يازمش وما آننده نوارى طلاق ايله تهديد ايتمشيدى

كنتم زعمتم انهـا ظلمتـكم * كذبتم وبيت الله بل تظلمونها
فان لا تعدوا امها من نسائكم * فان أباها والد لن يشينهـا
فان لها أعمام صدق واخوة * وشيخا اذا شئتم تأيم دونها

قالت النوار فاذا لا أشاء وقال الفرزدق فى أمته الزنجية (۲)

يارب خود من بنـات الزنج * تحمـل تنورا شديد الوهج
أغـبر مثل قدح الخلنج * يزداد طيبا بعد طول الهرج

اه من عقد الفريد لابن عبد ربه

(ملاءه)

ضم ميم ايله ملاءه بنت زرارة بن اوفى الحارثيه دركه تابعى زاده در پدرى تابعيندن فقيه ومحدث بركيمسه ايدى (فرزدق) بونى وقزى (عاتكه) يى وانك قزى (نائله) يى شعرنده ذكر ايله تغزل ايتمشدر . بو اتفاق سائرى حقنده واقع اولمامشدر كذا فى الوافى .

(ملكه خاتون)

(ام المظفر ملكه) دركه مصر ايوبيه سندن ملك عادل ابوبكر بن ايوبك كريمه سى وانلردن ملك منصورك زوجه سى اولان خاتون عليه الشاندر التيوز اون التى تاريخنده ارتحال آخرت ايتدكده زوجى ملك مشار اليه

---

(۲) وكانت لابى الشيص الشاعر جاريه سوداء اسمها تبر وكان يتعشقها وفيها يقول

لم تنصفى ياسمية الذهب * تتلف نفسى وأنت فى لعب
يا ابنة عم المسك الذكى ومن * لولاك لم يتخذ ولم يطب
ناسبك المسك فى السواد وفى الريح فاكرم بذاك من نسب

اه اغانی

كدرندن لباس يأس وماتم اولمق اوزره ارقه سنه مائی اوروبه كيوب باشنه
دخی مائی عمامه صار مشدر شعرای عصری طرفلرندن حق مشار اليهاده
سويلنن مرثيه قصائدی جمله سندن اوله رق حسام الدين خشترينك اولوقت
الطرف فی لجة والقلب فی سعر * له دخان زفير طار بالشرر
مطلعيله نظم ايتديكی قصيده نك اثننده شو بيتی
ماكنت أعلم ان الشمس قدغربت * حتی رأيت الدجی ملقی علی القمر
انك او حالنی يعنی لباس يأس ايچنده اولديغنی حاكيدر ·

(ملكه بنت الشرف)

عبدالله بن العز ابراهيم بن عبدالله بن ابی عمر المقدسی كريمه سی اولوب
ذاتا قدسلی واخيرا صالحيه لی بر محدثه خاتوندر كوچكلكنده محدث حجارك
ومحمد بن الفخر البخاری جنابلرينك وابی بكر بن الرضينك وسابقة الترجمه
زينب بنت الكمالك مجلس درسلرينه احضار اولنمش ومؤخرا كنديسنه
ابن شيرازی وابن عساكر وابن سعيد واسحق الآمدی حضراتی اجازت
ويرمشدر · چوق وقت تدريس احاديث ايدرك وابن حجر عسقلانی
حضرتلرينه اجازت ويره رك ٨٠٢ سنه سی جمادی الاولاسنك اون طقوزنده
سكسانی متجاوزه اولديغی حالده وفات ايتمشدر رحمها الله تعالی اه
(ملكه) برده سابقة الترجمه (غازيه) خاتونك صاحب حما ملك مظفر
محمودك صلبندن اوله بر كريمه سيدر اه
بو اسمده تيمورك دخی ايكی زوجه سی وار ايديكه برينه (ملكهٔ كبری)
وديكرينه (ملكهٔ صغری) دينيلور ايدی ·

(ملكی اوسته)

سلطان محمد رابع والده سی سابقة الترجمه (ترخان خديجه) سلطانك
مصاحبه سی اولان ملكی اوسته دركه بيك التمش التی اوائلنده متحدث چنار
وقعه سنده آويخته اولانلردندر · صحائف الاخبارده (ملكی قادين)
ديو كوسترلمشدر ·
اوتاريخده عسكر زوربه لری « سرای همايونده وديشاريده بعض كيمسه لر
امور دولته مداخله اوزره اولملريله خزينه يه ومواجبه كسر ونقصان
ترتب ايتمشدر » ديو بش اون كشينك اسمنی دفتر ايدوب قتللرينی طلب
ايلمشلر ايدی طالبلرنده اصرار ايله الله كچوردكلرينی اولديزوب واولدرلمشلری

الوب سلطان احمد میداننده برچنار اغاجی وارایدی اکا آونك ایدرلر ایدی بو (ملکی اوسته) دخی سپاهیلر اغالغی پایه‌سیله متقاعد اولان زوجی (شعبان خلیفه) برده (خواجه بلال اغا) اسمنده سرای همایون خدامندن دیکر برکیسه ایله برابر وزرایه مخصوص اولان عزل ونصب امورینه مداخله ایدیورلر دیو شهرت بولمش اولدقلرندن متجسسلر النه دوشوب قتل اولندقلرندن صکره جثه‌لری سرنکون اوله‌رق معهود اغاجه بردار واول درخت نامبارك آویخته جثه‌لر ایله نعیمانك قولنجه شجرهٔ وقواقه نمودار اولدی . استانبولك برشاعر پسندیده طرزی نظم آتی یی اول وقت حاله مناسب سویلمشدر

کوش مریخه ایروب طنطنهٔ جاه وجلال

لرزه نالك ایتدی بوغوغاکدهٔ آفاقی

اولدی مخمور نیجه مست مدام دولت

جام اقبالده نه طرح ایتدی بیلمز ساقی

باغبان فلك کینه کذاری سیر ایت

آت میداننده دکدی شجر وقواقی

(استطراد) شجر وقواقك بیانی برهان قاطعده شووجهله‌در « شجرهٔ وقواق که اکا (واق) و (واقواق) دخی دیرلر برشجردرکه انی اصحاب جغرافیا جزائر چیندن جبل اصطیفون وراسنده (وقواق) نام جزیره‌ده نابتدر دیو یازرلر ودیرلرکه بوشجرك یپراغی انجیر یپراغنه بکزر . آزر آینده خرما چیچکی کبی چیچك ویروب اندن ایکی انسان اپاغی چیقار نیسان آخرینه قدر بالتدریج تمام بدن انسان ظاهر اواوب خوشه مثال حسنا قزلر صاچلرندن آصیلور طورر . خزیران بچدکدن صکره دوشمکه باشلایوب نصف شهره‌دك تمام دوشر ودوشدکجه « واق واق » دیو صدا ویرر وبوقزلرك نسوان کبی ثدی (٣) وفرجی محققدر کاه بعض ناس انلرله مجامعت ایدوب رائحهٔ طیبه ولذت عظیمه بولور . کرچه بوشجری واقواقنامه حکایتی قبیلندندر دیرلر لکن افاعیل طبیعت وتلاعب امزجه وکیفیتدن بومقوله بدائع ظهوری بعید دکلدر زیرا شکل انسانده نبات واردر (یبروح الصنم) کبی . ونباتدن حیوان تولدی واردر .

(٣) ثدی ممه دیمکدر

موالید ثلاثه بعض امتزاجات ایله بری برندن صدور ایده کلمشدر . جائزدرکه بوشجرك اصلی مادهٔ انسان ونباتدن مرکب برشی اوله . قدرت ربانی‌یه نسبت بومقوله نسنه‌لر وسعتگاه امکانده‌در انکارنده فائده حاصل اولماز نتکیم شیخ ابن سینا بیوررلر « دع ماتسمعه من الخوارق فی فسحة الامکان فلاتری ضررا » انتهی

(ملکی) برده کوسم والده‌نك جاریه‌لرندن برینك اسمیدرکه مزبوره والدهٔ مشار الیهانك وقعه‌سنده تصمیماتنه واقفه اوله‌رق کوچك والده‌یه مخبرلك ایتمش اولدیغی بیانیله نعیماده مذکوردر اه

حدیقةالجوامعده اورته کوی مساجدی صره‌سنده مذکور (ملکی خاتون مسجدی) روش افاده‌دن صاحبة الترجمه ملکی اوسته‌نك اثر خیری اولمق اکلاشیلور .

(مُلَیکه)

سنان بن حارثة المری قزی وهرم بن سنانك قزقرنداشی اولان (ملیکه) درکه زبان بن سیار بن عمرو الفزاری زوجه‌سی اوله‌رق کتاب ابن قتیبه ده عرف جاهلیه مساغنجه اوکی اوغلارینه وارمش اولان نساء مشهورهٔ معدوده جمله‌سندن اولمق اوزره ذکر اولنمشدر . بو (ملیکه) یی زوجی زباندن صکره اوغلی (منظور بن زبان) تزوج ایدوب موما الیهادن (خوله بنت منظور) ایله (هاشم بن منظور) ی طوغرمشدر . اشبو خوله بنت منظوری حسن بن علی بن ابی طالب رضی الله عنه تزوج بیورمغله اندن (حسن بن حسن) حضرتلری تولد ایتمشدر . حضرت حسن ابن علیدن صکره مشار الیها خوله‌یی محمد بن طلحة بن عبیدالله تزوج ایدوب صلب مشار الیهدن دخی (خوله) اعرج دینیلان (ابراهیم ابن محمد) جنابلرینی وجوده کتورمشدر اه من کتاب المعارف .

ذکر اولنان هرم بن سنان قصیدهٔ رثیه‌نك شو بیتنده .

ولم ارد زهرة الدنیا التی اقتطفت * یدا زهیر بما أثنی علی هرم

واقع اولان هرمدرکه اجواد ملوك عربدن اولوب زهیر بن ابی سلمایه عطایای عظیمه‌سی وزهیرك دخی اکا اثنیهٔ جمیله‌سی واردر اه

(ملیکه) برده احیحة بن الجلاحك

یشتاق قلبی الی ملیکة لو أمست قریبا ممن یطالبها

ما أحسن الجید من ملیکة واللبات اذ زانها ترائبها

دیو حقنده عرض ثنا وسوزش ایتدیکی جاریهٔ خاننده سیدر . احیحه‌نك زوجهٔ حالی وحرف الفاده‌کی (فکیهه) عنوانده کذران ایدن ملك یمن ایله ماجراسی کتاب الاغانینك اون اوچنجی جلدنده مذکور وجاریه‌سی اشبو (ملیکه) نك دخی سرکذشتی اورادِه مشروحدر اه بو اسمده برده عائشه بنت المعتصمك برجاریه‌سی وار ایدیکه حرف العینده ذکری کچمشیدی . (ملیکه) صحابیاتدن یدی خاتونك اسملریدر رضوان الله علیهن اجمعین . و (ملیکه بنت داود اللیثیه) تاریخ کاملده علیه الصلاة والسلام افندیمزك فتح مکه سنه‌سی تزوج ومتعا قبا ترك ومفارقت بیورمش اولدقلری خاتون اولمق اوزره کوسترلمشدر که موما الیهانك پدری فتح مکه کونی قتل اولنمش ایمش کندیسی زیرازدواج نبوی‌یه کچمسی اوزرینه طائفهٔ نسادن بعضیسی « سنك باباکی قتل ایدن آدمه سن زوجه اولمقلغه استحیا ایتمزمیسین » دیو کلوب اغوا ایتملریله موما الیها دخی رسول اکرم حضرتلرندن اجتناب اوزره بولنمش اولدیغندن طرف رسالتدن ترك وتطلیق بیورلمشدر . (ملیکه) اسمنده برده مسامرات جناب محی الدینده (ص ٢٢٣ جلد ثانی) مالك بن دینار وایوب السختیانی حضراتیله همعصر برولیه اولدیغی مذکوردر وسفینه وزنده (ملیکه بنت ابی الحسن النیسابوریه) محدثه‌در .

(منجاب)

حرف الطاده (طیبه) عنوانده کذران ایتدیکی اوزره بروقت بصره‌ده (حمام منجاب) دیو معروف اولان حمامك صاحبه‌سی اولوب حمامنك شهرتنه مبنی کندیسی دخی شهرت بولمش واو نسبت اضافیه ایله اشعار شعراده وارد اولمشدر (٥)

وفتیله بصره شهرنده حمام مذکوری « این الطریق الی حمام منجاب » دیو صورشدرمقده اولان برزن سؤالنی قپوسی حمام قپوسنه مشابهتلی برخانه پیشکاهنده طورمقده اولان برزنباره‌یه تصادف ایتدرمکله زندوست چلبی قادینجغزی « حمام منجاب اشته بوراسیدر » دیه‌رك کندی خانه‌سنه آشورمش اولدیغی حالده قادینك اوضاع ابلهفریبانهٔ مطاوعتکارانه‌سنه الدانه‌رق ایتدیکی سپارشلری خارجدن تدارك ایدوب کلمك اوزره چقدیغنده

---

(٥) کما فی المعول علیه وقال ابن قتیبة فی کتاب المعارف حمام منجاب هو ینسب الی منجاب ابن راشد الضبی ولهج الناس بذکره لقول القائل

﴿ یارب قائلة یوما وقدلغبت * این الطریق الی حمام منجاب ﴾ اه

خاتونی اودن قاچرمش اولمغله بوخصوصده اسفندن عقلنی شاشرمق درجه‌لرینه کلەرك كزدیکی یرلرده

من لی بقائلة هام الفؤاد بها * این الطریق الی حمام منجاب

دیوطولاشور اولمشیدی برکون قادینك بری بالای خانەدن اکا شو جوابی ویردی

هلا جعلت علیها اذظفرت بها * حرزا علی الدار اوقفلا علی الباب

یعنی مادام اویله در الکه کچدیکنده اوه نیچون بربکجی براقدك یاخود قپویی کلیدلمدك ·

مرقوم حقنده بوحال عیاذا بالله تعالی حالت نزعه قدر سوروب تسلیم روح اثناسنده کلمهٔ توحیده بدل بیت مزبوری اوقویەرق جان ویرمشدراه فنعوذبالله من سوء الخاتمة ·

(منجبات)

ضم میم وسکون نون وکسر جیم ایله کثی زاده اولمق اوزره لااقل اوچ ارکك اولاد یتشدرمش اولان نجائب نساء مخدرات دیمك اولەرق مشاهیر نساء عربدن سوابق الترجمه (فاطمة بنت الخرشب الانماریه)و(خبیئة بنت ریاح الغنویه) و (ماویة بنت عبد مناة التمیمیه) نام قادینلر مراددر · اغانینك اون التنجی جلدنده (ربیع بن زیاد)ك بیان نسبی فصلنده مبین اولدیغی اوزره حضرت معاویه منجبات کیملردر دیو اهل وقوف اولان علما بالانسابه سؤال ایتدکده بونلر تعداد اولنمشلردر (*)

(منشم)

مجالس ومقعد وزنلرنده اولەرق عرب جاهلیه نسواندن برقادیندر که مکه ده عطارلق ایدر یعنی مسك وعطریات صاتار ایدی قبائل ارەسنده حرب اولدیغی وقت هر ایکی طرف خلقی اولوب دونمامك شرطیله غوغایه

(*) قالوا فی قول الشاعر

تخیرتها للنسل وهی غریبة * فقد انجبت والمنجبات الغرائب

ان المستحب فی المرأة أن تکون غیرقریبة فان فی القریبة یکثرالحیاء ویقل الشهوة فیجیء الولد ضاویا ای نحیفا ولذلك قیل اغتربوا ولاتضووا ویقال انه حدیث وقال عمر لآل السائب قد اضویتم فانکحوا فی الغرائب ولان من مقاصد النکاح اشتباك القبائل لاجل التعاضد واجتماع الکلمة وهو مفقود فی نکاح القریبة اه من ارشاد الساری شرح البخاری مع بعض زیادة

کیرشمک اوزره کیدوب اللرینی مزبوره نك صاتدیغی عطریاته باتررلر ایدی٠ علی قول خاصهٔ خزاعه وجرهم اهالیسی محاربه مراد ایتدکلرنده مزبوره نك عطریله تعطر ایدوب جنکه اویله کیرشورلر ایدی واوحالده قتال مشتد ومقتول کثیر اولور ایدی و بو کیفیتی انك خاصه سندن عد ایدرلر ایدی باء علیه شرعظیم وشیء مشؤم حقنده (اشأم من عطر منشم) واویله شدت اوزره محاربه ایدنلره (بینهم عطر منشم) دینلمك بین العرب ضرب مثل اولمشدر نته کیم زهیر بن ابی سلمی قصیدهٔ معلقه سنده

تدارکتما عبسا وذبیان بعدما * تفانوا ودقوا بینهم عطر منشم

قولیله مثل مزبوری ارسال ایدرك شدت قتالی مراد ایلمشدر اه مجمع الامثالده (منشم) لفظنك تحقیق اشتقاقنده وعلیتنده دائر تفصیلات واردر ٠

(منفوسه)

صلحادن زید بن ابی الفوارس جنابلرینك کریمه سی اولوب طبقات مولانا شعرانیده مذکور اولان ولیاتدن برخاتون علیة الشاندر بوخاتونك قضای الهی یه اولان رضاسی درجه سی طبقات مولانای مشار الیهده شووجهله مذکوردرکه مشار الیها اولادی اولدیکی وقت چوجغك باشنی قوجاغنه الوب وجهنه باقه‌رق « والله سنك بندن اوکجه اولمه لك بنجه ارقه‌مه قالمه کدن خیرلی وبنم ده سنك اوزریکه صبر ایتمم فزع وفریاد ایلمه‌دن اولادر٠ وهرنقدر سنك فراقك بنجه حسرتدر ولکن امید اجرك دخی حقمده برخیر وفضیلتدر » دیوب عمرو بن معدی کرب حضرتلرینك شو بیتنی اوقور ایدی

وانا لقوم لاتفیض دموعنا * علی هالك منا وان قصم الظهر

یعنی بز برقومزکه ایچمزدن اولنه هرنقدر بلمز بوکلسه ده کوزمز اغلامز ٠

(منوسه)

اغانینك یکرمنجی جلدنده مذکور اولدیغی اوزره مهدیٔ عباسی کریمه‌لرندن برینك جاریهٔ مغنیه سی اولوب (مان الموسوس) ك

وکیف صبر النفس عن غادة * تظلمها ان قلت طاوسه
وجرت ان شبهتها بانة * فی جنة الفردوس مغروسه
وغیر عدل ان عدلتابها * لؤلؤة فی البحر منفوسه

جلت عن الوصف فما فكرة * تلحقها بالنعت محسوسه

ديو ثنا ايتديكي قزدر من بوره امراى عباسيه‌دن بر ينك حضورنده

حجبوها عن الرياح لانى * قلت يا ريح بلغيها السلاما

لورضوا بالحجاب هان ولكن * منعوها يوم الرياح الكلاما

بيتلريني و بونك امثالى دها بعض اشعار دلپسندى كندى بسته‌سيله تغنى ايتمكده اولديغى صره‌ده (مان الموسوس) دخى حاضر بالمجلس اولمغله بالبداهه انلرى اجازه ايتديكنده اصحاب بزمك التماسى اوزرينه منوسه حقنده‌دخى ذكر اولنان مدحيه‌يى سويلمشدر .

من بوره كتاب ابن ظافردن نقلا جلد اولده (تنوسه) اسميله ذكر اولنمشيدى ادبيات عربيه‌نك اربابى چوقدن آزالمش اولديغندن ميدر ندر كتب ادبيه‌نك اركك بصمه‌لرنده وكرك اكثر يازمه‌لرنده اولان غلط و يكديكرينه مخالفت اهل دقته حيرت ويره‌جك درجه‌ده در .

(منيژه)

ملوك سالفهٔ ايراندن (افراسياب) شاهك كريمه‌سى وسابقة الترجمه (بانوكشسب) اوغلى (بيژن بن كيو) لك معشوقه سيدر (بيژن) بونى شكار كاهده كوروب عاشق اولمش وبودخى اكا محبت ايتمكله موما اليهى سرايده پنهان ايلمشيدى مؤخرا پدرى افراسياب خبردار اوله‌رق بيژنى طوتوب يدى سنه برقويده حبس واك نهايه بهادرلقله مشهور اولان (رستم) برتاجر صورتيله كلوب (منيژه) نك دلالت ومعاونتيله بيژنى اورادن خلاص ايتمشدر . داستان احوالى اشعار فارسيه‌ده شايعدر .

(مُنيَة الكاتبه)

تاريخ خطيب بغداديده مذكور مشاهيردن اولوب معتمد على الله خليفه‌نك ام ولدى در ابوالطيب محمد بن اسحاق بن يحيى بن الوشادن روايت حديث ايليوب عبيدالله بن الحسين بن عبدالله بن البزاز الانبارى دخى اندن روايت ايلمشدر .

(موؤده)

﴿واذا الموؤدة سئلت باى ذنب قتلت﴾ آيت جليله سنده وارد اولديغى اوزره ديرى ايكن دفن اولنمش قز معناسنه اوله‌رق اكرچه اسامئ نسادن دكل ايسه‌ده عرف جاهليتك اناثه خاص اولان فجيع براعتسافنى بلدرديكندن

بوخصوصيت اعتباريله بوندن اولکی (مقلات) لفظی کبی اسماء نسوان عدادينه کچمشدر .

صورت فاجعه بودر که قزچوجغنی اولاد عداتمامك عادت جاهليه سی عندالعرب انلره قيليق درجه‌لرينی اعتياده قدر ايلرولمش اولديغندن وقت جاهليتده قزچوجغنی حيا کنديی الیله طوپراغه دفن ايدنلر اولور وبوفعل فظيعك آدينه (وأد) ودفن اولنان معصومه‌يه (موؤده) دينلور ايدی قز اولاده عدم محبت عندلرنده عمومی برعادت اولوب قزی اولانلر کدرلی بولنورلر وحتی عمرنده کيسه‌يی مسرور ايتمامش اولان خيرسز کيسه حقنده « بوآدم دائما قز طوغرر اولان قارينك حامل اولديغی مشيه‌در » مآلنده اولمق اوزره (مشية تحملها مئناث) ديو ضرب مثل ايدرلر ايدی اشته بوعادت وجاهليتلری ايجابی قزی اولان کمسنه اکر چوجغك بقاسی املنده ايسه اکا يوکدن معمول برجبه کيديروب چوبانلق ايتديرر ايدی واکر بقاسنی استميوب اعدامنی مراد ايلرسه التی ياشنه قدر ايلشميوب التيسنه کلدکده اناسنه « بونی سوسله که خصملرينه کوتوره‌جکم » ديه‌رك قزجغزی کيملی قوشاملی الوب صحرايه چيقارر واولجه حفر ايدوب حاضرلمش اولديغی بر دربنجه چقورك کنارينه ايلتوب اورايه باقدرمق بهانه‌سيله ارقه سندن قاقار وهمان اوزرينه طوپراغی آتار ايدی .

بعض قبائل ايچنده قزلری اوقدر دخی يشاتمق عادت اولميوب وضع حمل ايده‌جك اولان قادين برچقور قازوب اورايه طورر ووضع ايتديکی ولد اوغلان ايسه آلور ؛ دکل ايسه همان چقوره آتيوبرر ايدی .

قرزدقك بيت آتيسنده‌کی (وائدات) تعبيری اشته بوعرفه مبنيدر سورهٔ ممتحنه‌ده‌کی « ولايقتلن اولادهن » آيت کريمه سنك ظاهری دخی بومعنايی مؤيددر

هرايکی عادته کوره (موؤده) سقطدن غيری اوله‌رق برقزمدت حلك انقضاسيله طوغوب حياتی تبين ايتمه‌سی اوزرينه ديری ديری دفن اولنمش اولمدقجه اکا (موؤده) اطلاق اولنماز . حريرينك درة الغواصندن نقلا اوقيانوسده مذکوردرکه اصحاب کرام برکون موؤده خصوصنده اختلاف ايلمريله باب مدينهٔ علم اولان حضرت مرتضايه مراجعت بوردیلر مشار اليه حضرتلری دخی جواب ويروب نيديلرکه « مولوده‌نك اوزرندن

تارات سبع كذران ایتدیکجه اکا موؤده اطلاق اولنماز » جناب مرتضادن بوجواب صوابك صدورنده حضرت فاروق دخی حاضر بولنمغله همان زبان استحسان ایله « صدقت أطال الله بقاك » بیوردیلر بوتعبیر ایله دعا ابتدا انلردن صادر اولدی · جواب حضرت مرتضاده واقع تارات سبعدن مراد استعیذ بالله (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طين ثم جعلناه نطفة فی قرار مكين) الی قوله عز من قائل (ثم انشأناه خلقا آخر) آیت کریمه سنده مبین اولان اطوار سبعه‌در ·

قالدیکه بعض کتابلرده اشبو دفن بنات عادت سیئه‌سنك عرب جاهلیه جه عمومی اولمیوب بلکه (کنده) قبیله سنه خاص اولدیغی کوسترلمکده ایسه‌ده صاحب مجمع الامثال اولان (ابوالفضل المیدانی) که برفاضل بی مدانی‌در (اضلّ من موؤدة) مثلنك شرحنده هیثم بن عدیدن نقلا دیمشدرکه بو (وأد) اصولی زمان جاهلیتده قبائل عربك کافه سنده بری ایشلرسه اونی ترك ایدر درجه‌ده قاطبةً جاری اولوب ظهور اسلامده آزالمشیدی · تزایدی یالکز بنی تمیم قبیله سنده ایدیکه انکده سببی قبیلهٔ مرقومه بروقت نعمان بن منذره و یرمکده اولدقلری ویرکولرینی ویرمامکه باشلادقلرنده (نعمان) انلره برادری (ریان) معیتیله جوهر وزننده (دوسر) تعبیر اولنور وشدت بطش وصولتلرینی اشرابا حقلرنده (ابطش من دوسر) دیو ضرب مثل ایدیلور اولان عسکرینی سوق وتعیین ایدرك بنی تمیم خلقنی برچوق زده‌لمش واوعسکر انلرك بالجمله مال وچولق چوجقلرینی سوروب کوتورمش ایدی نعمانك او استیلا سیله بنی تمیمك حصوله کلان ذلت حاللرینی شعرادن (ابو المشمرج الیشکری) شو ابیاتیله افاده ایتمشدر

لما رأوا راية النعمان مقبلة * قالوا ألا ليت ادنى دارنا عدن
ياليت ام تميم لم تكن عرفت * مرّا وكانت كمن أودى به الزمن
ان تقتلونا فاعيار مجدعة * أو تنعموا فقديما منكم المنن

بونك اوزرینه نعمان بن منذره بنی تمیمدن آدملر کلوب قاری وچوجقلرینی کندیلره بخش واعاده ایتمسنی اندن نیاز واسترحام ایتدکلرنده (نعمان) قاریلرك اعاده‌سی امرینده زمام اراده‌یی کندیلرینه براقوب قوجه سنی استیانلری قوجالرینه وآخذلرینی دیله یوب استك ایدنلری انلره ویرمجکنی

بيان ايتكله ايچلرندن قيس بن عاصمك قزى كنديسنى اخذ وسبى ايدن كيمسه‌يى زوجى اوزرينه ترجيح ايدرك اوراده قالديغندن مرقوم (قيس) بوندن بويله هرقاچ قزم اولور ايسه‌طوپراغه كومه‌يم ديو نذر ايتمش واندن صكره اولان اولادندن اون قزدن زياده‌سنى ديرى ديرى دفن ايدوب اولدرمش‌در بوصورتله عادت مرقومه قبيله ارەسنده يكيدن جريانه باشلامش ديمك اوله‌رق قرآن كريمده بو امر قبيحك تحريمى حقنده‌اولان آيتلر اشته اولوقت قبيلهٔ مرقومه‌نك او عادت سيئه‌يى تكرار جالندرملرى اوزرينه نازل اولمشدر .

بنى تميم اشرافندن و وجوه بنى مجاشعدن (صعصعة بن ناجيه) كه عصر كزين رسالتى ادراك ايله زمرهٔ جليلهٔ اصحابدن اولمشدر بو ايشى ذاتا منع ايدنلردن وعليهنده بولنانلردن اولمغله احفادندن اولان شاعر فرزدق شو بيتنده

ومنا الذى منع الوائدات * واحيا الوئيد فلم توأد

انكله افتخار ايتمشدر (ومنا) لفظنه‌بدل (وجدى) دخى روايتدر اه اسدالغابه‌ده مذكوردركه مشاراليه (صعصعة بن ناجيه) حضرتلرى حضور رسالته كلوب يارسول الله بن وقت جاهليتده اولان أعمالم ايله مأجورمى‌يم ديو صورمش : ذات حضرت رسالت دخى موجب اجر اوله‌جق نه ايش ايشلدك سؤاليله مشاراليهدن « هر برى ايچون اون آيلق كبه اولمق اوزره ايكيشر ديشى دوه ايله برر اركك دوه ويروب التمش‌اوچ قزچوجغى ديرى ايكن دفن اولنمقدن قورتاردم » جوابنى الدقلرنده « بوخصوص محض خيردر جناب حق سكا نعمت ايمانى دخى احسان ايتمشدر بوجهتله انلرك لابد اجرى اوله‌جقدر » بيورمشدر اه

ما لابى حمزة لايأتينا * يظلّ فى البيت الذى يلينا
غضبان أن لانلد البنينا * ليس لنا من امرنا ماشئنا
و انما نأخذ ما اعطينا

بو ارجوزه كشافده تفسير سورهٔ زخرفده مذكور اولديغى اوزره اوغلان طوغرمديغندن طولايى قاريسنه غضب ايدوب قومشو اوينه كتمش‌اولان (ابوحمزه) اسمنده برحريفك زوجه‌لرى طرفندن توبيخ وتعجبى حاوى سويلنمشدر ماكى « ابوحمزه‌يه تعجب اولنوركه بزم اوغلان طوغرمديغمزه

طاریله رق یاغزه کلیوب جوارمزده کائن بر بشقه خانه ده بیتوتت ایتمکده در حالبوکه بونده بزم بر صنعمز اولمیوب هرنه اعطا اولنور ایسه بز انی المقده ومیدانه کتورمکده یز » دیمکدر .

ارجوزهٔ آتیه یی دخی (عروه) اسمنده بر اعرابی زوجه سی قز طوغردیغندن طولایی لوم ایتمسی اوزرینه زوجه سی سویلمشدر

تلومنی ان لم ألد غلاما * نجداهزبرا بطلا مقداما
یمارس الصعدة والحساما * عروة مه لا تکثر الملاما
إلا أکن ولدته قمقاما * مواتیا مقدما اماما
فانها تقتنص الضرغاما * والملك المتوج الهماما
وتأسر العقول والأحلاما

وعیرت امرأة بمثل ذلك فقالت

وما علیّ أن تکون جاریه * تحفظ بیتی وتضیء ناریه
وترفع الساقط من خماریه * حتی اذا تمت لها ثمانیه
أوتسعة من السنین الوافیه * زوجتها مروان أومعاویه
أزواج صدق ومهور غالیه (١)

بوخصوصت اولاد اناثه خاص اولوب ایچلرنده یوقسللق بلا و بهانه سیله ارککنی آیرمیه رق علی العموم چوجقلرینی تلف ایدنلر بشقه ایدی استعیذبالله (ولا تقتلوا أولادکم خشیة املاق نحن نرزقهم و ایاکم ان قتلهم کان خطأ کبیرا) نص مبینی اشته بونادانلغی نهی ایلدی . (یهب لمن یشاء اناثا و یهب لمن یشاء الذکور) آیت جلیله سی اولادك ذکور واناثی هب هدیهٔ الهیه اولدیغنی بیلدیره رك شریعت بیضای اسلامیه بوملت محترمه یه قزلری (کریمه) طانتمشدر .

ذکر اولنان (یهب لمن یشاء اناثا و یهب لمن یشاء الذکور أو یزوجهم ذکرانا

---

(١) وقال رجل لامرأته ولدتها ثمان ولاتمون . وتصان ولاتصون . وتزدریها العیون . فقالت بل ولدتها تنفج مال اهلها . وتعمر بیت بعلها . وتسرّه بدلها اه معنی تنفج مال أهلها أی تعظمه وتکثره وکانت العرب یأخذ الرجل مهر ابنته ابلا فیدخلها فی ماله فینفجه ولذلك کانوا یقولون للرجل تولد له الجاریة هنیئا لك بالنافجة

واناثا و يجعل من يشاء عقيما) آيت جليله سنده نظم آيته يعنى ابتدا خلاف اصل اولەرق اناثك ذكور اوزرينه وجه تقدمنه دائر سرد اولنان نكت بيانيه يه عائد روايات مأثوره دندركه (من يمن المرأة تبكيرها بانثى قبل الذكر وذلك ان الله تعالى يقول يهب لمن يشاء اناثا ويهب لمن يشاء الذكور) بيورلمشدر يعنى اولاد اناثك عطاياى الهيه دن اولديغنك اشعارى نظم آيتده ذكوردن اول وارد اولمش اولمسنه نظرا قادين قسمنك ايلك اولادى قز اولمق كنديسنك جملهٔ يمن و بركتندن بولنمشدر اه

تفاسير شريفه ده قصهٔ حضرت موسى ايله خضرى ناطق اولان آيات جليله دن نستعيذبالله (فاردنا أن يبدلهما ربهما خيرا منه زكاة واقرب رحما) آيت كريمه سنك تفسيرنده منقول اولديغى اوزره ابن عباس (رضى عنهما رب الناس) حضرتلرى « خضر عليه السلامك قتل ايتمش اولديغى غلامه بدل حق تعالى انك ابوينه دها خيرلى اولمق اوزره بر قز اولاد احسان ايدوب اوقزك نسلندن يتمش نبى وجوده كلدى » بيورمشدر (١)

حضرت قتاده رضى الله عنه بيورمشدر كه « بعض قز اوغلاندن خيرليدر ؛ بعض اركك اولاد خاندانك باعث پريشانيسيدر » تابعين حضراتنك برندن دخى مرويدر كه « بعض قز اولاد نيكبخت وخوب سيرت اولوب اهل بيتى وابوينى حقلرنده خيرلى واغورلى چيقار ؛ حق تعالى حضرتلرى اندن برسلالهٔ طاهره وذريت طيبه خلق وايجاد ايدر . بعض اركك چوجق ايسه بدبخت و بدمشرب اولوب ابوينه عاصى اولمغله حياتى دا وموتى شفا عد اولنور » بيورمشدر (وقال اعرابى)

ماذا علىّ ان ولدت جاريه * تمشط رأسى وتكون فاليه
خير من ابن عاره علانيه * يجرّ فى كل أوان داهيه

شيخ سعدى مرحومك كلستانك يدنجى بابى حكاياتندن برنده اولاد استكليسى برفقيرك زوجه سى حامل بولنديغى هنكامده « يارب اكر زوجه م اوغلان طوغررسه ارقه مده كى خرقه مدن ماعدا هرنه يه مالك اولورسه م بذل ايدوب اخوان ويارانه ضيافت ايده يم » ديو نذر ايدرك نائل اولديغى اوغلان چوجق

(١) وفى تفسير الجلالين فابدلهما تعالى جارية تزوجت نبيا فولدت نبيا فهدى الله به امة اه

بیویوب میدانه کلدکده مست اولوب عربده چیقاررق بریسنی قتل وشهردن فرار ایتمکله برینه باباسی محبوس اولدیغی و بو بلایی باشنه کندی دعاسیله دعوت ایتمش بولندیغی حقنده اولان روایتی دخی بومعنانی مصدقدر

زنان باردار ای مرد هشیار * اکر وقت ولادت مار زایند
ازان بهتر بنزدیك خردمند * که فرزندان ناهموار زایند

قز اولادك خوش طوتلمسنی امر وتوصیه سیاقنده وارد اولان احادیث نبویه‌دن (من ابتلی من هذه (١) البنات بشیء فاحسن الیهن کن له سترا من النار) . (من عال جاریتین حتی تبلغا جاء یوم القیامة أنا وهو هکذا) ٢ وفی روایة الجامع دخلت أنا وهو الجنة کهاتین اه (من عال ثلاث بنات فادبهن وزوجهن واحسن الیهن فله الجنة) حدیث شریفلری مشارقده وجامع صغیرده اولان احادیث صحیحه‌دندر . بونلردن حدیث اول قزاولادی اولوبده انلری خوش طوتانلرك نار دوزخدن مصونیتلرینی وحدیث ثانی ایکی قز اولاد یتشدیرنك روز جزاده کندی نزد همایونلرینه مقارنتلرینی وحدیث ثالث اوچ قز یتشدیروب انلری کوزلجه تأدیب ولائق وجهله تجهیز وتزویج ایدنلرك صاحب جنان اوله‌جقلرینی مبشردر . (لاتکرهوا البنات فانی ابو البنات) لفظیله برحدیث دها روایت اولنور که معناسی قز اولادی کریه کورمیك : زیرا بنده قز باباسی یم دیمکدر . بومعناده (لاتکرهوا البنات فانهن المؤنسات الغالیات) لفظی جامع صغیرده مسطور وشرحی تیسیرده « واسناده حسن » دیومشروحدر بوماکلی الهٔرق شو شعری انشاد ایلمشلردر

فخیر الناس کلهم جمیعا * رسول الله کان أبا البنات
وهن المؤنسات وهن أیضا * بعید الموت أحرق باکیات

ایمدی کرك بو آثار صحیحه مؤدالرینه وکرك کفار جاهلیه‌نك افعالنه من کل الوجوه مخالفته مأمور بولندیغمزه نظرا قزاولاد حقنده اوغلاندن زیاده مهربانلق ایتمز اقتضا ایدر .

صلحای علمادن برذات احباسندن برینی قزی اولدیغی جهتله مغموم کوردیکنده « نه تأسف ایدیورسین رزقی جناب حقه وثقلتی ارضه عائددر

(١) الاشارة الی امثال المذکورات فی الفاقة أو الی جنس البنات مطلقا اه تیسیر .
٢ قال وضم أصابعه مشیرا الی قرب الرجل منه . اه مشارق .

عمری سنك عمرکه محسوب دکلدر سنك رزقکی ده یه‌جك دکلدر » دیو تسلیت ونصیحتدن صکره چوجغك اسمنی سؤال ایدوب (فاطمه) اولدیغنی خبر و یرمسی اوزرینه « آه آه مادام که فاطمه تسمیه ایتمشسین ارتق انی شتم وایذا ایتاملی و یر یتماملیسین » دیمشدر ٠

قالدیکه (دفن البنات من المکرمات) ٣ حدیثی جامع صغیر شرحی (تیسیر) ده مذکور اولدیغی اوزره علی تقدیر صحته تعزیهٔ نفس مقامنده وارد اولمش اولمغله بوندن قز اولاد خصمی اولان جهلانك

القبر ستر لجمیع البنات * وهو کما روی من المکرمات
أما رأیت الله سبحانه * قد وضع النعش بجنب البنات (٤)

دیو مضامین شعریه استنباطلرینه چندان اعتبار اولنه‌ماز ٠

أحب البنات فحب البنا * ت فرض علی کل نفس کریمه
فان شعیبا من أجل البنا * ت أخدمه الله موسی کلیمه

بو بابده بعض ضعیف الاعتقاد وجناب رب العالمینه قلیل الاعتماد اولانلرك معذرتلری بر وجه آتیدر

احب بنیتی و وددت انی * وضعت بنیتی فی قعر لحد
ومابی بغضها غرضا ولکن * أخاف بان تذوق الذل بعدی
وتسلم ان فقدت الی لئیم * فیشتم والدی و یسب جدی
فلیت الله عاجلها بموت * وان کانت أعز الناس عندی

اولا امیمة لم أجزع من العدم * ولم أجب فی البلاد حندس الظلم
وزادنی رغبة فی العیش معرفتی * ذل الیتیمة یجفوها ذو والرحم
احاذر الفقر یوما أن یلم بها * فیهتك الستر عن لحم علی وضم
تهوی حیاتی وأهوی موتها شفقا * والموت أکرم نزال علی الحرم

(موؤده) بحثی مناسبتیله (عقیقه) نك دخی بیانی بوراده بجا کورینور : عرب جاهلیه برمنوال محرر قز اولادك عدوی اولدقلری بی ابناء ارککك اولاده نائل اولمدقلرنده یدنجی کون برقربان کسرلر وحصول سلامتی اعتقادیله

---

٣ أی من الامور التی یکرم بها آباءهن ونعم الصهر القبر اه تیسیر ٠
لکل أبی انثی اذا ما ترعرعت * ثلثة أصهار اذا ذکر الصهر
فبیت یغطیها و بعل یصونها * وقبر یواریها وخیرهم القبر
(٤) أشار به الی صور الکواکب المعروفة فی الفلك المسماة بنات نعش ٠

چوجغك باشى تراش ایدوب قربانك قاننی سوررلر وتفاؤلا حیوانك كمكلرینی قیرمیه‌رق بتونجه پیشوررلر واشته اوقربانه (عقیقه) دیرلر ایدی اصل (عقیقه) چوجغك حين ولادتنده باشنده اولان اناتو یی معناسنه اولوب مؤخرا انك ازاله‌سی كونی كسیلان قربانه علم اولمشدر . بوعادت عصر رسالتده قزلر حقنده دخی اجرا اولنمق اوزره ابقا بیورلوب فقط چوجغك باشی تراش ایدلدكده عقیقه‌نك دمنه بدل زعفران سورلمك اصولی اتخاذ قلندی .

موطأدن نقلا شرح بخاریده مسطور اولدیغی اوزره ذات رسالتپناه حضرتلری عقیقه‌دن سؤال اولندقده « لا احب العقوق من ولد له ولد فاحب أن ینسك عنه فلیفعل » بیوردیلر . بوحدیثه مبنی بعضلر لفظ عقوقی كریه كوررك (عقیقه) یی (نسیكه) یاخود (ذبیحه) تسمیه ایلدیلر .

ائمه ٔ اربعه‌دن امام مالك وشافعی عقیقه‌نك مسنون ومستحب اولمسنه وامام احمد حضرتلری برقولده وجوبنه وبرقولده سنیتنه ذاهب اولوب امام اعظم حضرتلری ایسه یالكز مباحیتنه قائل اولمشلردر بزجه استحبابی اولمدیغی وامام محمد بن الحسن حضرتلرندن « عقیقه تطوعا ایشلنور برشی ایدی مؤخرا اضحیه ایله منسوخ اولدی » دیو منقول اولدیغی جهتله (كتاب العقیقه) كتب متداوله ٔ حنفیه‌ده متروكدر .

(مونسه)

محدثاتدن اولوب جلد اولده حرف الجیم فصلنده (الجلیلة السلطانیه) عنوانیله بیان اولنان خاتوندر كه ملك عادل ابو بكر بن ایوبك كریمه‌سیدر . (*)

(مهجة القرطبیه)

اندلس ادیبه‌لرندن واورانك مشهور (قرطبه) شهری اهالیسندن برشاعره ٔ آتشزبانه‌در عصرینك اجمل نساسی ایدی . آتیة الترجمه (ولاده) كندیسنه مفتونه اولمشیدی تعلیم وتدریسی خصوصنی اوتقید ایتمشدر . فقط بینلرنده بركون بوزشقلق واقع اولمغله ولاده حقنده (مهجه) شوقطعه‌یی سویلمشدر

(*) و (الموسة) بالمیم المرأة الفاجرة أنشد الجاحظ (أقسمت أنك أنت الأم من مشی * فی فحش مومسة وزهو غراب) ویقال ماوضعت مومسة عنده قناعا ویكنی بذلك عن عفة الانسان ومثله مارفع عن مومسة ذیلا كذا فی مایعول علیه .

ولادة قدصرت ولادة ۞ من غير بعل فضح الكاتم
حكت انا مريم لكنه ۞ نخلة هذى ذكر قائم

قطعهٔ آتیه‌یی دخی کندیسنه شفتالو اهدا ایدن برمحبنه یازمشدر

یا تحفا بالخوخ أحبابه ۞ أهلا به من مثلج للصدور
حكى ثدى الغيد تفليكه ۞ لكنه اخزى روس الايور

ایکنسیده وقاحت اوزرینه اولدیغندن تحریر ما آللرندن امساك لسان اولنمشدر .

(مهر ماه سلطان)

سلطان سلیمان اولك کریمه‌سی اولوب ادرنه قپوسی جامع شریفیله اسکدارده کندی نام علیالرینه منسوب اسکله جامع شریفنك بانیه‌سی بولنان (مهرماه سلطان) در شهریار مشارالیهك وزراسندن رستم پاشا حلیله‌سی ایدی انکله حصول ازدواجی شویله برتحف وقعه‌یی مستتبع اوله‌رق جریان ایتمشدرکه سلطان سلیمان مرحوم کریمه‌لری سلطان مشارالیهایی رستم پاشایه ویرمك مراد ایتدکلرنده پاشانك بدخواهی بولنان بعض اقرانی انده جذام علتی واردر دیو غمز وافساد ایتمش اولملریله پادشاه شوکتپناه حضرتلری برمدت تردددن صکره بوخصوصی رئیس اطبادن سؤال ایتمشلر ایدی سرطبیب اولان ذات دخی مرض مذکورك علامتی صاحبنده بت حاصل اولمامقدر دیو خبر ویرمکله واو ارالق رستم پاشا دیار بکر والیسی بولنمقله اطبای خاصه‌دن برمعتمد کیمسه بوخصوصی تجسس ایچون دیار بکرده رستم پاشا طرفنه صدارت وشرف صهریتی مبشر برقطعه خط همایون ایله برابر مأمور ایدیلوب تابو احواله اطلاع تام تحصیل ایتدکجه افشای سر ایتمك واکر پاشانك ثیابنده موذیٔ معهود بولنوب مرض مزبوره مبتلی اولمدیغی متبین اولورسه کندیسنه دامادلق و وزارت عظمی مژده‌سنی ناطق خط همایونی تبلیغ ایلمك اوزره اکیدا تنبیه اولندی ویدینه بو آدم هرنه یاپارسه کیمسه مانع اولمیه دیو برده فرمان عالی اعطا بیورلدی طبیب موما الیه دیار بکره واروب رستم پاشانك یانینه کیره‌رك حامل اولدیغی حکم همایون قوتیله خلوت ایتدیروب پاشانك خزینه داری ایله برابر اثوابنی آراشدرمغه باشلادقده خزینه دارك دست تحریسی برتنه تصادف ایتمکله پاشا طبیبدن محجوب ایلسون دیو ستر قیدینه

دوشدی طبیب ایسه انك او تلاشندن موذیٔ معهوده دسترس اولدیغنی حس ایدرك اظهار بنی امر والحاح ایلمکله خزینه دار وافر خوف وتردددن صکره بولدیغی بتی اظهار ایلدی طبیب بتی رأی العین مشاهده ایتدکده اظهار آثار مسرت و بشاشت ایله حامل اولدیغی مژده خطنی پاشایه ابراز ایتدی کمال سرور وانبساطی باعث اولمغله پاشا طرفندن طبیبه پك چوق شی اکرام اولندی اه بو وقعه اوزرینه درکه شعرادن بری شو بیتی سویلمشدر
* اولیجق بر کشینك بختی قوی طالعی یار * کهله سی دخی محلنده انك ایشه یرار *
سلطان سلیمان جنتمکانك بو سلطاندن غیری قز اولادی اولیوب سلطان مشارالیها ایسه هشیار وخیرات وحسناته مائل برفتوتکار اولمغله پدرلری نزدنده شهزادکاندن زیاده سوکیلی ایمشلر رحمهاالله تعالی ․
بو اسمده برده سلطان محمود ثانی کریمه سی وار ایدیکه بروسه لی سعید پاشایه زوجه اولمشیدی ․

(مهری خاتون)

استانبول ادیبه لرندن اولان (مهری) که عاشق چلبی تعبیرنجه پسند ارواح قدس عروس ابکار افکارینك مهری ونقش استحسان اصحاب انس گنجینهٔ أشعارینك مهری در عصر سلطان محمد خان ثانی شاعراتندن وسابقة الترجمه (زینب خاتون) ك معاصراتندن ایدی بینلرنده مطایبات کثیره واقع اولمشدر ․ زادهٔ طبع شاعرانه سی اولان اشعار برگزیده سندن غزل آتی تذاکر شعراده کوریله رك یازلمشدر

خوابدن آچدم کوزم ناکاه قالدردم سری
قارشومه کوردم طورر برماه چهره دلبری

طالعم سعد اولدی یاخود قدره ایردم غالبا
کیم محلم ایچره کوردم کیجه طوغمش مشتری

نور اقار کوردم جمالنده اکرچه ظاهرا
کندوسی بکزر مسلمانه لباسی کافری

کوزیمی آچوب یومنجه اولدی چشممدن نهان
شویله تشخیص ایدرمکه یا ملکدر یا پری

ایردی چون آب حیاته (مهری) اولمز حشره دك
کوردی چون شب ظلمتده اول عیان اسکندری (١)

بوغزلاندن دخی اشتباه اولندیغی اوزره اهل عصری کندیسنی اسکندر بك اسمنده برذاتك محبتیله اتهام ایتمك ایسترلرایمش : اندن تبرئهٔ ذمت ضددندن (مهری)

نیجه اسکندری لعل زلالی * صویه ایلتدی وصوسز کتوردی

دیمشدر اه (ولها)

سنکه کلزار جنانك کل نورسته‌سی سین
نه روا اوله که هرخار وخسه یار اوله سین

(مهری) برده شاخرخ عصری نسوانندن بر شاعرهٔ فارسیه اسمیدرکه شرح حالی آتشکده‌ده وبعض آثاری خراباتده مندرجدر جملهٔ اشعارندن رباعیٔ آتیلرك بری خراباتده ودیکری آتشکده‌ده کوریله‌رك اخذ اولنمشدر

شوی زنك جوان اکر میر بود * چون پیر بود همیشه دلکیر بود
آری مثلست این که‌زنان میکویند * در پهلوی زن تیر به از پیر بود

حل آن نکته که بر پیر خرد مشکل بود
آز مو دیم بیك جرعهٔ می حاصل بود
کفتم از مدرسه پرسم سبب حرمت می
در هر کس که زدم بیخود ولایعقل بود

(مهستی)

بیوك خانم معناسنه اوله‌رق آتشکده‌ده محرر شاعرات فارسیه دندر مکانت وبداهت طبعی بر کیجه سلطان سنجرك مجلسنده ایکن دیشاری چیقه‌رق قارياغدیغنی کورمسیله عودت ایدوب درحال انشاد ایلدیکی شو رباعیدن معلوم اولور

شاهافلکت اسب سعادت زین کرد * از جملهٔ خسروان ترا تحسین کرد
تادرحرکت سمند زرین نعلت * بر کل ننهد پای زمین سیمین کرد

یعنی ای شاه : فلك سنی زمرهٔ سلاطین ایچنده ممتاز قله‌رق سکا سعادت اسبنی احضار واعطا ایتدی وسنك سمند زرین نعلك مشی وحرکتده

---

(١) اشبوآب حیات ایله اسکندر مضمونی حضرت ذوالقرنینك نام عالیلری صعب اولدیغی حالده غلط اوله‌رق اسکندر دیو بللنمش اولمسندن شهرت بولمشدر .

طوپراغه اياق باصمسون ايچون روى زمينى سيمين ايلدى اه شو رباعيلر دخى انك زادهٔ طبع دلپسنديدر

هرشب زغمت تازه عذابى بينم * درديده بجاى خواب آبى بينم
وانكه كه چونرگس تو خوابم ببرد * آشفته تر از زلف تو خوابى بينم (٣)

ايام برآنست كه تا بتواند * يكروز مرا بكام دل ننشاند
عهدى داردفلك كه تاكردجهان * خود ميكردد مرا همى كرداند

مرا با تو سر يارى نماندست * بدل مهرو وفادارى نماندست
ترا ازضعف وپيرى قوت وزور * چنانكه پاى بردارى نماندست

اشبو رباعئ اخيرى موما اليها سابقة الترجمه مهرئ فارسيه كبى زوج ناتوانه تقريعى متضمن اوله رق سويلمشدر .

(ولها)

درخانهٔ تو آنچه مرا شايد نيست * بندى زدل رميده بكشايد نيست
كوئى همه چيز دارم ازمال ومنال * آرى همه هست آنچه مى بايد نيست

(ولها)

ازضعف من آنچنان توانم رفتن * كزديدهٔ خود نهان توانم رفتن
بكداخته ام چنانكه كرآه زنم * باآه برآسمان توانم رفتن

(ولها)

آن جفت كه طاقست قد وسايهٔ نست
وان طاق كه جفت است جزابروى تو نيست

بونك آتشكده برده (قصائد) هجويه سى كورلديسه ده پك بى ادبانه اولديغندن اخذندن اجتناب اولندى اه موما اليها عبدالله خان اوزبكك هراتى تسخيرنده وفات ايلمشدر .

(ميسون)

ام يزيد اولان ميسون بنت بجدل الكلبيه دركه حضرت معاويه زوجه لرندندر يزيد بد منش وكافر كيش اندن تولد ايتمشدر موما اليها

---

(٣) خوابى رؤيا معناسنه در .

طبيعت شعريه صاحبه سی بريدويه ذات السجيه اولوب ابيات آتيه ايله معاويه حضرتلرينك افتخارينی جلب ايلمش اولمغله مشار اليه انی ترك وتطليق ايدرك قبيله سی ايچنه كوندرمش ويزيدك مشهور اولان فصاحتی اشته اوصره ده والده سيله برابر باديه كزين اولمسندن ايلرو كلمشدر

للبس عباءة وتقر عينی * أحب الی من لبس الشفوف
وبيت تخفق الارياح فيه * أحب الی من قصر منيف
واكل كسيرة فی كسر بيتی * أحب الی من اكل الرغيف
وأصوات الرياح بكل فج * أحب الی من نقر الدفوف
وبكر تتبع الاظعان صعب * أحب الی من بغل زفوف
وكلب ينبح الاضياف دونی * أحب الی من هر ألوف
وخرق من بنی عمی فقير * أحب الی من علج عنيف

(يعنی) كوزم روشن اوله رق عبا كيمك بنجه ثياب رقيقه والبسهٔ فاخره كيمكدن البته مقبولدر ٠ وايچنه روزكارلر ايشلين بركاشانه بكا قصر عاليدن اولادر ٠ وكوشهٔ كاشانه مده يديكم اتمك قيريقنی بوراده كی بوركدن واطرافدن اسن روزكار سسلری دفدن دونبه لكدن دها خوشدر ٠ ويپرو قوافل اولور برتازه دينج دوه بنجه اشكيلی استردن خيرليدر ٠ وباديه نشين بداوت اولوب يانمه كلن مسافرلره حاوليان كلب بنجه خانهٔ مدنيتده كی مونس كديدن محبتلی وبنم عمم اوغللرندن كريم الطبع برفقير بوقوجه حريفدن بكا دها سوكيلی در اه

(لبس) ضم لام ايله كيمك معناسنه اولوب (شفوف) دخی ضم شين ايله رقيق ونازك ثوب ديمك اولان شفك جمعيدر (زفوف) زفيف كبی سريع معناسنه در (خرق) كسر خاء ايله سخی وكريم النفس ديمكدر (علج) عينك كسری ولامك سكونيله كافر عجمی معناسنه در تند مشرب اولوب حديد وشديد اولان كيمسه يه دخی علج اطلاق اولنور علی قول بو اطلاق صقالبه يه خاص اولوب اهل شبابه (علج) دينلمز ٠ حضرت معاويه نك بو تعبيره پك جانی صقلمشدر اه

اغانيده نعمان بن بشيرك ترجمهٔ حالنده مذكوردركه حضرت معاويه بوميسونك اوزرينه قبيلهٔ بنی كلبدن برخاتون دها تزوج ايتمش ايمش .

ميسونه « كيت بركره شو قزى كور » ديو سپارش ايتمكله (ميسون) كيدوب كورد كده « مثلنى كورمديكم برقزدر انجق نافه‌سى التنده بر بنى واردر زوجنك رأسى اورايه وضع اولنسه كركدر » ديو خبر ويرمكله مشاراليه تشاؤم ايدوب انى تطليق ايتمشيدى مز بوره‌يى اندن صكره حبيب ابن مسلمه تزوج وتطليق ايليوب بعده نعمان بن بشير تزوج ايلدى ايام ابن الزبيرده حمص اهاليسى موما اليهى قتل ايتملريله باشنى كسوب (١) زوجه‌سنك طلبى اوزرينه رأسى مز بوره‌نك قوجاغنه آتديلر اه

(ميسون) برده ملوك عربدن عمرو بن هندك امرئه‌سى اسميدركه قصيدهٔ معلقهٔ حارث اليشكريده مذكوره‌در .

(ميلاء)

مغنيات قديمهٔ عربدن سابقة الترجمه (عزة الميلاء) نك لقبيدر بيانى حرف العينده كچمشدر اه

(ميلاء) برده تزيين الاسواقده مذكور اولديغى اوزره لابى بن رباح كريمه‌سى اسميدركه بدوبان حجازدن ابو خثعم كعب بن مالك نام كيمسه‌نك بالدبزى ومعشوقه‌سيدر ماجرالرى اوراده مبسوطدر .

(ميمونه)

ام المؤمنين وحليلهٔ سيد المرسلين اولان (حضرت ميمونه) بنت الحارث بن الحزن الهلاليه‌در . حضرت فخر رسل كنديلرينى هجرت سنيه‌نك يدنجى سالى ذى القعده‌سنده ايفا بيوردقلرى عمرة القضاء خلالنده احرامده اولدقلرى حالده تزوج بيورمشلردر . ارتحالى اللى بر وعلى رواية اتمش اوچ سالنده‌در . مسامرات مولانا يحيى الدينده كنديلرندن يتمش التى حديث شريف مروى اولديغى مبيندر رضى الله عنها .

(١) قال فقالت امرأته هذه الكلبية ألقوا رأسه فى حجرى فانا أحق به فالقوه فى حجرها فضمته الى جسده فكفنته ودفنته اه و يروى ان معاوية رضي الله عنه دخل على ميسون ومعه خديج الخصى فاستترت منه فقال لها معاوية ان هذا بمنزلة المرأة فعلام تستترين منه فقالت له كأنك ترى المثلة التى به أحلت له منى ماحرم الله رضى الله عنها . يقال ان اول من اتخذ الخصيان من بنى امية هشام بن عبدالملك فاقبل مسلمة ليدخل على هشام فقام اليه فتى هشام فدفعه فى صدره وقال لاتدخل على أمير المؤمنين بغير اذن فلما توصل مسلمة الى هشام قال يا امير المؤمنين علام يحول هذا فى قصرك فوالله لقبلة من هذا أحب اليهن من عصد منا فاخرجه هشام اه وفسر العصد بالجماع قال وهو العصد والعزد والعسد .

(ميمونة السوداء)

قدماء اهل اللهدن (عبد الواحد بن زيد) حضرتلرينه معاصر اولان ولياتدن كوفه‌لی برخاتون اولوب ابيات آتيه‌يی مشاراليهه كنديسنك طلبنه مبنی ايتديكی وعظ ونصيحت اوزرينه نفسنه خطابا سويلمشدر

يا واعظا قام لاحتساب * تزجر قوما عن الذنوب
تنهى وانت السقيم حقا * هذا من المنكر العجيب
او كنت أصلحت قبل هذا * عيبك أوتبت من قريب
كان لماقلت ياحبيبي * موقع صدق من القلوب
تنهى عن الغى والتمادى * وأنت فى النهى كالمريب

موما اليها كوفه‌ده چوبانلق ايدر وكوتديكی قيونلر قوردلرله برابر كزر ايدی مشاراليه (ابن زيد) حضرتلری بوحالی كنديسندن سؤال ايتدكده موما اليها « لما اصلحت مابينى و بين الله أصلح الله مابين اغنمى والذئب » ديو جواب ويرمشدر قدس الله تعالى سرها ·

(ميمونة بنت شاقوله) و (ميمونة اخت ابراهيم) بن احمد الخواص متعبدات امتدندرلر · بو اسمده‌يدی نفر صحابيه دخی واردر ·

ايچلرندن (ميمونه بنت عبدالله) حضرتلری اسد الغابه واصابه‌ده يوم بدرده مقتول اولان مشركين حقلرنده كعب بن الاشرفك تأسفی وهجو اسلامی حاوی سويلديكی ابياته رديه اوله‌رق ابيات آتيه‌يی سويلمش اولان خاتون اولمق اوزره كوسترلمشدر (*)

تحنن هذا العبد كل تحنن * يبكى على قتلى وليس بناصب
بكت عين من يبكى لبدر وأهله * وعلت بمثليها لؤى بن غالب
فليت الذين ضرجوا بدمائهم * يرى مابهم من كان بين الاخاشب
فيعلم حقا عن يقين و يبصروا * مجرّهم فوق اللحى والحواجب

(مية بنت ضرار الضبيه)

شواعر عربدن اولوب قطعهٔ آتيه حز بورنك برادری (قبيصة بن ضرار) حقنده نظم ايتمش اولديغی مرثيه ابياتندن اولمق اوزره ديوان الحماسه‌نك باب المراثيسنده مكتوبه‌در

(*) لكن قال ابن هشام واكثر أهل العلم بالشعر ينكر أبياتها هذه لها و ينكر نقيضتها لكعب بن الاشرف ·

لا يبعدن وكل شيء ذاهب * زين المجالس والندى قبيصا
يطوى اذا ما الشح ابهم قفله * بطنا من الزاد الخبيث خميصا

(زين المجالس) قولى منادای مضاف اولوب حرف نداسی محذوفدر (ندى) غنى وزننده محل جمعيت ومشورت معناسنه‌دركه مجلس ديمك اوله‌جقدر . ايكنجى بيتده واقع (بطنا) لفظى (يطوى) فعلنه مفعول اولمق اوزره منصوب اولوب (خميصا) قولى دخى ضعيف ونحيف معناسنه اوله‌رق بطنك صفتى وجار متقدمك متعلقيدر . بوندن ممدوحك وقت غلا واحتياجده بيله آج طوروبده نان ائيمانى تناوله تنزل ايتمديكنى افاده مقصوددر .

(مية بنت طلابه)

طلابة بن (١) قيس بن عاصم الغسانى كريمه‌سى اولوب شاعر مشهور (ذو الرمه) نك حرف الخاده (خرقاء) لقبيله ذكر اولنان محبوبه‌سيدر شاعر موما اليهك انى شعرنده (مى) ديو ياد ايلديكى دخى واردر تتكيم كندى نامنك (غيلان مى) ديوا كا اضافتى صورتنده وشو قطعهٔ بليغه‌سنده واقعدر

* وكنت اذا ماجئت ميا أزورها * أرى الارض تطوى لى ويدنو بعيدها *
* من الخفرات البيض ود جليسها * اذا ما انقضت احدوثة لو تعيدها *

قاموسده مذكوردركه (ميه) و (مى) ميملرك فتحى و يالرك تشديديله اسماء نسادندر و (ميا) بنت اد بن اود فارقين بلده‌سنك بانيه‌سيدر كه اسمى مضاف اولوب (ميا فارقين) (٩) دينلمشدر .

(١) قال طرفة ولو شاء ربى كنت قيس بن عاصم البيت وكان ملكا من ملوك العرب مثل المنذر بن ماء السماء قاله داود الانطاكى سعد

(٩) قال الشريشى فى شرح المقامة العشرين عند ذكر ميا فارقين قال الفنجديهى سمعت بعض الادباء يقول سميت ميا فارقين لان ذا الرمة اوغيره من العشاق . لو وصل اليها بالاتفاق . وشاهد وجوه أهلها الملاح . والعيون السقيمة الصحاح . وعاين رشاقة القدود . ولباقة الخدود . وسواد الطرر . وبياض الغرر . وسمرة الشفاه اللعس . وحمرة الوجنات والجباه الملس . لقال لصاحبته ميا فارقينى . ولا ترافقينى . فلا يجوز التيمم مع وجود الماء . ولا حاجة الى الدواء بعد البرء والشفاء اهـ

حرف النون

(نائله)

بنت عمرو بن ذئب یاخود (نائلة بنت ذئب) درکه نستعیذ بالله (ان الصفا والمروة من شعائر الله) آیت کریمه سنده تفسیر کشاف و بیضاویده وکتاب الاغانینك اون اوچنجی جلدنده (مضاض بن عمرو) ك احوالی فصلنده حکایه اولندیغی اوزره اصنام جاهلیه دن (اساف) ٣ و (نائله) نام ایکی صنم مشهورك اصللری حقنده مروی اولان بعض اقواله کوره عربده جرهم قبیلهٔ قدیمه سندن برقادینکدر (اساف) نام کیمسه ایله جوار کعبهٔ معظمه ده ارتکاب زنا ایلمکله طاش اولمشلر ایدی قبیله لری خلقنه عبرت وجوار بیت الله الحرامده ارتکابندن تحاشی ایتدکلری بو بولده آزغنلقلرینه برحد نهایت اولمق اوزره انلردن اسافی (صفا) ونائله یی (مروه) اوزرینه نصب ایلدیلر بعده مرور زمان ایله ایشك مقاصد ومبادیسی غائب اوله رق قبیلهٔ قریش انلره پرستش ایدر ویانلرنده کعبه یه قارشو قربانلر کسر اولدیلر (٤) مؤخرا ظهور اسلام ایله انلر حوالیٔ کعبه ده اولان سائر صنملر مثللو کسر والقا اولنمشلردر اه

قاموسده (اس ف) ماده سنده بو روایت حقنده اسامیجه اغانی یه مخالفت واردر .

(نائلة بنت الفرافصه)

ضم فاء ایله فرافصة بن الاحوص بن عمرو بن ثعلبة بن الحرث بن حصن ابن ضمضم بن علی بن جناب الکلبی قزی (نائله) درکه حضرت عثمان زوجه لرندن ، فطنت وفصاحت اربابندندر . حضرت مشار الیهك موما الیهایی تزوجی شویله اولمشدرکه (سعید بن العاص) حضرتلری کوفه والیسی ایکن اشبو نائله نك همشیره سی بولنان (هند بنت الفرافصه) یی تزوج ایتمشیدی انك بو تزوجی خبری حضرت عثمانه بالغ اولدقده طرفنه بوبابده برنامهٔ مخصوص ارسال بیوردیلرکه « ایشتدیکمه کوره قبیلهٔ بنی کلبدن برقادین تزوج ایتمشسین . انك نسبنی وحسننی بکا بیان ایده سین » (سعید بن العاص)

٣ اساف لفظی کتاب وسحاب وزنلرنده در . (٤) فکان المسلمون کارهین الطواف بهما والسعی بینهما فنزلت الآیة المتقدمة وبینت أن لا حرج فی ذلك .

حضرتلری دخی جوابنده « الدیغم خاتون فرافصة بن الاحوصك قزیدر كندیسی بیاض تنلی و اوزون بو یلی در » دیو بیان حال ایتمسیله حضرت عثمان « اكر انك بر ده همشیره سی وار ایسه انی ده بكا تزویج ایلیه سین » دیو امر واشعار ایدوب طرفلرندن كندیسنی تزوجه دخی توكیل بیورمش اولمغله سعید بن العاص حضرتلری قاین پدرلری اولان (فرافصه) یه خبر ارسالیله امر امیر المؤمنینی كندیسنه تبلیغ ایدرك قزلرندن برینی حضرت عثمانه تزویجه بالوكاله طالب اولدی اودخی طرفندن اوغلی ضبی توكیل ایلیه رك قزی (نائله) یی حضرت مشارالیهه تزویج ایتدی (فرافصه) نك كندی خرستیان و اوغلی (ضب) مسلمان ایدی (نائله) اورادن اخذ واخراج اولنه جغی صره ده پدری كندیسنه دیدیكه « قزجغزم سن شمدی قریش قادینلرینك ایچنه كیدیورسین ؛ انلر عطریات استعمالنه سندن زیاده استطاعتلیدرلر بناءً بن سن بنم شو ایكی نصیحتمی اصغا ایدوب كوزكدن سورمه یی اكسك ایتملی و بدنكی دائما صو ایله تطهیر وتطییب ایلملیسین شولدرجه كه رائحه ك رحمت اصابت ایتمش اسكی قربه رائحه سنه مشابه اوله » نائله بو نصیحتی الدقدن ورسم وداعی ادا ایتدكدن صكره برادری ضبك استصحابیله مدینهٔ منوره یولنی طوتمش واثنای راهده حزن غربت والم مفارقت ایله ابیات آتیه یی سویلمشدر

ألست ترى يا ضب بالله انني * مصاحبة نحو المدينة أركبا

اذا قطعوا حزنا تحث ركابهم * كما زعزعت ريح يراعا مثقبا

لقد كان في أبناء حصن بن ضمضم * لك الويل مايغني الخباء المطنبا

ماآنده برادرینه خطابا « یا ضب ؛ خدا حقی ؛ بنی كورمیور میسینكه مدینه جانبنه مرافق قافله اولمش كیدیورم ۰ قطع مسافه ایدوب صرب یرلری بكدبكجه دوه لرینی اویله سرعتله سوریورلر كه روزكارك دلیك قامشلری تحریك ایتمسی مثللو حركت ایتدیریورلر ۰ یعنی اولسونكه حصن ابن ضمضم اوغللرنده (كندی قومنك زادكانی مراد ایدیور) بزی آخردن اغنا ایدجك جهت یعنی كرك زوج وكرك ثروت موجود ایدی اختیار كلفت غربته نه حاجت وار ایدی » دیمك استمشدر (خباء مطنب) ایله حشمت خلافتی مراد ایتمشدر ۰ موما الیهانك بو ابیاتی

مسامرات جناب محی الدیننده (ص ٣٢٥ ثانی) شو وجهله مسطوره‌در

ألست ترى بالله یا ضبّ اننی * مرافقة نحو المدینة أركبا
أماكان فی أولاد عمرو بن عامر * لك الویل مایغنی الخباء المحجبا
أبی الله الا أن أكون غریبة * بیثرب لا ام لدیّ ولا أبا

مدینهٔ منوره‌یه وصول ایله حضرت عثمانك دار زفافنه شرفیاب دخول اولدقده حضرت مشار الیه انی بر یوكسك یره اوطورده‌رق قارشوسنه المش واتدیكی مكالمه‌ده موما الیهانك اطوار و كفتارندن ممنون اولمشدر · مشار الیه حقنده موما الیها اول‌رتبه وفاكار چیقمشدر كه فتنه زماننده حضرت عثمان كندی خانه سنده محصور قالدیغی صره‌ده یانندن آیرلیوب حتی قتل واتلافی قصدیله طال قلیج یاننه كیردكلرنده وقایه غرضیله موما الیها مشار الیهك اوزرینه قپانوب چكیلان قلیجلرك برینی الیله طوته‌رق او اغورده ایكی پرمغنی یردن فدا ایتمشدر · مشار الیهك وقوع شهادتنی متعاقب

ألا ان خیر الناس بعد ثلاثة * قتیل التجیبیّ الذی جاء من مصر
و ما لی لا أبكی وتبكی قرابتی * وقدغیبوا عنا فضول أبی عمرو

دیو فریاد ایدرك وقعه‌یی اعلام ایلمشدر (ثلثه) دن مقصودی حضرت نبی اكرم ایله شیخین مكرمین جنابلریدر (تجیبی) دن كنانة بن بشر مقصوددركه (تجیب) تانك ضم وفتحیله كنده قبیله سندن بر بطن اسمیدر قاتل سیدنا عثمان اولان مرقوم (كنانه) اورایه منسوبدر (ابی عمرو) لفظی حضرت عثمانك كنیه‌سیدر · بعض أهل لغت بیت اولده واقع ذوات ثلاثه‌یی خلفاء ثلاثه ظن ایدرك بیت مزبوری حضرت علی حقنده سویلنمش وانی (ولید بن عقبه) سویلمش قیاس ایتدیلر و بناء علی ذلك (تجیبی) لفظنی تحریف ایدوب (تجوبی) دیدیلر چونكه قاتل حضرت مرتضی اولان (ابن ملجم) فی الاصل یمنده حمیر قومندن برقبیله اسمی اولان تجوبه منسوبدركه مرقوم (عبدالرحمن بن ملجم المرادی الحمیری التجوبی) در (من مصر) لفظنی دخی بیت ثانیدن وقافیهٔ نظمدن خبرلری اولمیه‌رق (من مضر) اوقودیلر ·

مآل قطعه « آكاه وخبیراولك كه اوچ ذاتدن یعنی جناب پیغمبر وصدیق

اكبر وعمردن صكره خيرالناس بولنان ذات مصردن كله شخص تجيبينك مقتوليدر بن ارتق نيچون بكا اتيمكه ابوعمروك انعام واحسانی بزدن منقطع اولمش واقربا ومتعلقاتم بكاده بولنمشدر » ديمكدر مصراع اخير كنديلرينك عشيرتجه حضرت عثمانك منتداری اولدقلرینی كوسترمكده اولوب مصراع مزبورده (وقد غيبوا) قولنه بدل (وقدحجبت) دخی راويت اولنمشدر .

او وقعه اوزرينه موما اليهانك وقوع حالی وحضرت عثمانك دمنی طلبه تحريض واغراءيی حاوی حضرت معاويه يه برمكتوبی واردركه انی شامه حضرت عثمانك كوملكيله برابر نعمان بن بشيره ياخود حاطب بن ابی بلتعه نك مخدومی عبدالرحمانه تسليماً كوندرمشدر نوادردن اولمله صورتی اغانيده كوريلهرك بورايه عيناً نقل اولنمشدر

﴿ صورت مكتوب ﴾

« من نائلة بنت الفرافصة الى معاوية بن ابی سفيان أما بعد فانی أذكركم بالله الذی أنعم عليكم وعلمكم الاسلام وهداكم من الضلالة وأنقذكم من الكفر ونصركم على العدوّ وأسبغ النعمة وأنشدكم بالله وأذكركم حقه وحق خليفته الذی لم تنصروه و بعزمة الله عليكم فانه قال وان طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فأصلحوا بينهما فان بغت احداهما على الاخرى فقاتلوا التی تبغی حتی تفیء الى امر الله وان أمير المؤمنين بغی عليه ولولم يكن له عليكم حق الا حق الولاية ثم أتی اليه ما أتی لحق على كل مسلم يرجو أيام الله أن ينصره لقدمه فی الاسلام وحسن بلائه وانه أجاب داعی الله وصدق رسوله والله أعلم به اذانتخبه فاعطاه شرف الدنيا وشرف الآخرة وانی أقص عليكم خبره لانی كنت مشاهدة أمره كله حتی قضی الله عليه ان أهل المدينة حصروه فی داره يحرسونه ليلهم ونهارهم قياما على أبوابه بسلاحهم يمنعونه كل شیء قدروا عليه حتی منعوه الماء يحضرونه الاذی و يقولون له الافك فمكث هو ومن معه خمسين ليلة وأهل مصر قد أسندوا أمرهم الى محمد بن ابی بكر وعمار بن ياسر وكان علی مع الحضريين من أهل المدينة ولم يقاتل مع أمير المؤمنين ولم ينصره ولم يأمر بالعدل الذی أمر الله تبارك وتعالى به فظلت تقاتل خزاعة وسعد بن بكر وهذيل وطوائف من مزينة وجهينة وأنباط يثرب ولاأری

سائرهم ولكنى سميت لكم الذين كانوا أشدّ الناس عليه فى أول أمره وآخره
ثم انه رمى بالنبل والحجارة فقتل ممن كان فى الدار ثلثة نفر فاتوه يصرخون
اليه ليأذن لهم فى القتال فنهاهم عنه وأمرهم أن يردوا عليهم نبلهم
فردوها اليهم فلم يزدهم ذلك على القتال الاجراءة وفى الامر الا اغراء ثم
أحرقوا باب الدار فجاءهم ثلثة نفر من أصحابه فقالوا ان فى المسجد ناسا
يريدون أن يأخذوا أمر الناس بالعدل فاخرج الى المسجد حتى يأتوك
فانطلق فجلس فيه ساعة وأسلحة القوم مظلة عليه من كل ناحية ومارأى
أحدا يعدل فدخل الدار وقدكان نفر من قريش على عامتهم السلاح
فلبس درعه وقال لاصحابه لولا أنتم مالبست درعا فوثب عليه القوم
فكلمهم ابن الزبير وأخذ عليهم ميثاقا فى صحيفة و بعث بها الى عثمان
ان عليكم عهدالله وميثاقه الاتغزوه بشئ فكلموه وتحرّجوا فوضع السلاح
فلم يكن الا وضعه حتى دخل عليه القوم يقدمهم ابن ابى بكر حتى أخذوا
بلحيته ودعوه باللقب فقال أنا عبدالله وخليفته فضربوه على رأسه
ثلث ضربات وطعنوه فى صدره ثلث طعنات وضربوه على مقدم الجبين
فوق الانف ضربة أسرعت فى العظم فسقطت عليه وقد أثخنوه وبه حياة
وهم يريدون قطع رأسه ليذهبوا به فأتتنى بنت شيبة بن ربيعة فالقت نفسها
معى عليه فتوطأنا وطأ شديدا وعرّينا من ثيابنا وحرمة أميرالمؤمنين أعظم
فقتلوه رحمةالله عليه فى بيته وعلى فراشه وقدأرسلت اليكم بثوبه وعليه
دمه وانه والله لئن كان أثم من قتله لماسلم من خذله فانظروا أين أنتم من الله
جلّ وعزّ فانا نشكى ما مسنا اليه ونستنصر وليه وصالح عباده ورحمةالله
على عثمان ولعن الله من قتله وصرعهم فى الدنيا مصارع الخزى والمذلة
وشفى منهم الصدور »

بومكتوبك وصول وقرائتى اوزرينه أهل شامدن برطاقم ذوات كيدوب
قتلهٔ عثماندن اخذ ثار ايتدكجه حرملرينك يانلرينه وارمامق وياخود اويولده
اولوب قورتلق اوزره يمين ايتديلر اهـ

مآل مكتوبده حضرت عليك اوصره‌ده حضرت عثمانه نصرت ومعاونتى
اولمديغى وامر بالمعروف ايتديكى حقنده اولان فقره شائبهٔ غرض
وتعصبدن وارسته دكلدر حضرت على او وقعه‌ده اميرالمؤمنين حضرتلرينه
برزبان كلامك اوزره بالذات سبطين مكرمين حضرتلرينى تسليح ايدوب

اكبر وعمردن صكره خيرالناس بولنان ذات مصردن كله شخص تجيبينك مقتوليدر بن ارتق نيچون بكا اتيمكه ابو عمروك انعام واحسانى بزدن منقطع اولمش واقربا ومتعلقاتم بكاده بولنمشدر » ديمكدر مصراع اخير كنديلرينك عشيرتجه حضرت عثمانك منتدارى اولدقلرينى كوسترمكده اولوب مصراع مزبورده (وقد غيبوا) قولنه بدل (وقدحببت) دخى راويت اولنمشدر .

او وقعه اوزرينه موما اليهانك وقوع حالى وحضرت عثمانك دمنى طلبه تحريض واغرايى حاوى حضرت معاويه يه برمكتوبى واردركه انى شامه حضرت عثمانك كوملكيله برابر نعمان بن بشيره ياخود حاطب بن ابى بلتعه نك مخدومى عبدالرحمانه تسليما كوندرمشدر نوادردن اولمغله صورتى اغانيده كوريلەرك بورايه عينا نقل اولنمشدر

صورت مكتوب

« من نائلة بنت الفرافصة الى معاوية بن ابى سفيان أما بعد فانى أذكركم بالله الذى أنعم عليكم وعلمكم الاسلام وهداكم من الضلالة وأنقذكم من الكفر ونصركم على العدوّ وأسبغ النعمة وأنشدكم بالله وأذكركم حقه وحق خليفته الذى لم تنصروه و بعزمة الله عليكم فانه قال وان طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فأصلحوا بينهما فان بغت احداهما على الاخرى فقاتلوا التى تبغى حتى تفئ الى امر الله وان أمير المؤمنين بغى عليه ولولم يكن له عليكم حق الا حق الولاية ثم أتى اليه ماأتى لحق على كل مسلم يرجو أيام الله أن ينصره لقدمه فى الاسلام وحسن بلائه وانه أجاب داعى الله وصدق رسوله والله أعلم به اذانتخبه فاعطاه شرف الدنيا وشرف الآخرة وانى أقصّ عليكم خبره لانى كنت مشاهدة أمره كله حتى قضى الله عليه ان أهل المدينة حصروه فى داره يحرسونه ليلهم ونهارهم قياما على أبوابه بسلاحهم يمنعونه كل شئ قدروا عليه حتى منعوه الماء يحضرونه الاذى و يقولون له الافك فمكث هو ومن معه خمسين ليلة وأهل مصر قدأسندوا أمرهم الى محمد بن ابى بكر وعمار بن ياسر وكان على مع الحضريين من أهل المدينة ولم يقاتل مع أمير المؤمنين ولم ينصره ولم يأمر بالعدل الذى أمر الله تبارك وتعالى به فظلت تقاتل خزاعة وسعد بن بكر وهذيل وطوائف من مزينة وجهينة وأنباط يثرب ولاأرى

سارهم ولكنى سميت لكم الذين كانوا أشد الناس عليه فى أول أمره وآخره ثم انه رمى بالنبل والحجارة فقتل ممن كان فى الدار ثلثة نفر فاتوه يصرخون اليه ليأذن لهم فى القتال فنهاهم عنه وأمرهم أن يردوا عليهم نبلهم فردوها اليهم فلم يزدهم ذلك على القتال الاجراءة وفى الامر الا اغراء ثم أحرقوا باب الدار فجاءهم ثلثة نفر من أصحابه فقالوا ان فى المسجد ناسا يريدون أن يأخذوا أمر الناس بالعدل فاخرج الى المسجد حتى يأتوك فانطلق فجلس فيه ساعة وأسلحة القوم مظلة عليه من كل ناحية وماراى أحدا يعدل فدخل الدار وقدكان نفر من قريش على عامتهم السلاح فلبس درعه وقال لاصحابه اولا أنتم مالبست درعا فوثب عليه القوم فكلمهم ابن الزبير وأخذ عليهم ميثاقا فى صحيفة وبعث بها الى عثمان ان عليكم عهدالله وميثاقه الاتغزوه بشئ فكلموه وتحرجوا فوضع السلاح فلم يكن الا وضعه حتى دخل عليه القوم يقدمهم ابن ابى بكر حتى أخذوا بلحيته ودعوه باللقب فقال أنا عبدالله وخليفته فضربوه على رأسه ثلث ضربات وطعنوه فى صدره ثلث طعنات وضربوه على مقدم الجبين فوق الانف ضربة أسرعت فى العظم فسقطت عليه وقد أثخنوه وبه حياة وهم يريدون قطع رأسه ليذهبوا به فأتتنى بنت شيبة بن ربيعة فالقت نفسها معى عليه فتوطأنا وطأ شديدا وعرينا من ثيابنا وحرمة أميرالمؤمنين أعظم فقتلوه رحمةالله عليه فى بيته وعلى فراشه وقدأرسلت اليكم بثوبه وعليه دمه وانه والله لئن كان أثم من قتله لماسلم من خذله فانظروا أين أنتم من الله جل وعز فانا نشكى ما مسنا اليه ونستنصر وليه وصالح عباده ورحمةالله على عثمان ولعن الله من قتله وصرعهم فى الدنيا مصارع الخزى والمذلة وشفى منهم الصدور »

بومكتوبك وصول وقرائتى اوزرينه أهل شامدن برطاقم ذوات كيدوب قتلهٔ عثماندن اخذ ثار ايتدكجه حرملرينك يانلرينه وارمامق وياخود اويولده اولوب قورتلمق اوزره يمين ايتديلر اهـ

مآل مكتوبده حضرت علينك اوصره‌ده حضرت عثمانه نصرت ومعاونتى اولمديغى وامر بالمعروف ايتديكى حقنده اولان فقره شائبهٔ غرض وتعصبدن وارسته دكلدر حضرت على او وقعه‌ده اميرالمؤمنين حضرتلرينه برزبان كلمامك اوزره بالذات سبطين مكرمين حضرتلرينى تسليح ايدوب

محافظ تعيين بيورمق درجه‌لرينه قدر فداكارلقلری اولمشدر حتی حضرت عثمانك وقوع شهادتنده حضرت علی « اعدايه نيچون فرجه و يردكز . سز آدم دكلی ايدكز » ديو حضرت حسن افنديمزه شديد برسيلی بيله اورمشدر اه .

« فاتنی بنت شيبة » الخ قولنده (بنت شيبه) دن مراد ام معاويه اولان (هند بنت عتبة بن ربيعه) نك عموجه زاده سی (فاطمة بنت شيبة بن ربيعه) دركه حرف الفاده « شققتها خمرا بين الفواطم » حديث شريفنده ذكری كچمشدر .

صاحبة الترجمه‌نك پدری اسمی اولان (فرافصه) لفظنی بعضلر قاف ايله ضبط ايتمشلر ايسه‌ده صحيحی فا ايله اولديغی (تهذيب الاسماء) ده تصريحكرده امام نوويدر اه

(نائلة بنت سعد بن مالك الانصاريه) بنی ساعده‌دن برصحابيه خاتوندر حضرت رسول اكرمه بيعت ايتمشدر ذكرها . ابن الاثير .

و (نائلة بنت عاتكه) سابقه الترجمه عاتكة بنت ملاءه‌نك قزی وفرزدقك تشبيبكرده سيدر .

محمد بن جرير الطبرينك و يعقوب بن السكيتك قوللرينه كوره سابقة الترجمه (زباء) لك دخی اسمی (نائله) ايدی طبری شوبيت ايله استشهاد ايتمشدر .

(أتعرف منزلا بين النقاء * وبين ممر نائلة القديم)

(نابغة بنت حرمله)

جلد اولده (ص ٢٤) ايما اولنديغی اوزره صحابه‌دن عمرو بن العاص حضرتلرينك والده‌لری اولوب مستطرفك عفو وحلمه دائر اولان اوتوز التنجی بابنده حقلرنده شو وجهله برفاحشه منقولدركه عمرو بن العاص واليلكاری اثناده اسنر سوار احتشام اولدقلری كونك برنده بعض بی پروا ذوات كندی ميانه‌لرنده « هركيم كيدوب اميره والده سنی سؤال ايدرسه اكا اون بيك درهم (صاغ اقچه قرق بيك غروش ديمكدر) واردر » ديو اغرا وتشويقده بولنملريله ايچلرندن بری واروب عمرو بن العاصك راكب اولديغی استرك ديزكينته ياپشه‌رق « جناب حق اميره صلاح وعافيت احسان بيورسون . پدركز (عاص) معلوممزدر انك شرف نسبنی بيلورز انجق والده‌كز كيدر » ديدكده (عمرو بن العاص) جنابلری قطعا حدت

وشدت اعیه‌رك جوابه تصدی ایدوب « تام بیلنه تصادف ایتدك : سؤالی اربابندن ایلدك : بنم انام (نابغة بنت حرملة بن عنزه) درکه عرب حربه‌رله النمش وسوق عکاظه کتور یلوب صاتلمشدر اورادن عبدالله ابن جدعان (١) الوب پدرم عاص بن وائله باغشلامشدر انك صلبندن حامل اولوب طوغرمش وولادی نجیب اولمشدر . اکر سکا بو سؤاله جرأتك اوزرینه برشی وعد اولندیسه کیت آل : استرك عنانی قویور » دیمشدر اه

بنه مستطرفده مسطور بعض اقواله کوره نابغهٔ مذکوره موما الیه عبدالله ابن جدعانك مزبیه‌سی اولوب انکله طهر واحدده (ابولهب) و (امیة بن خلف) و (ابوسفیان) و (عاص ابن وائل) جمع اولمش اولمغله مشار الیه (عمرو)ی طوغردیغنده بونلردن هربری ولدیمدر دیو ادعا ایدوب مزبوره‌یی حکم نصب ایتدکلرنده کندیسنی انفاق ایدن عاص ابن وائل اولدیغیچون مزبوره انی عاصه نسبت ایلمشدر مع هذا که عمروك ابوسفیانه مشابهتی دها زیاده ایمش اه

بوقول اصول مناکحه وثبوت نسبجه برعادت جاهلیه‌یی اشراب ایتدیکندن بوجه آتی انك شرح وتفصیلنه ابتدار اولنور : بخاری شریفده کتاب النکاح ابوابنك برنده عروة بن الزبیر روایتیله حضرت عائشه‌دن نقلا مذکوردرکه حضرت عائشه مشار الیه عروه حضرتلرینه که کندی همشیره زاده‌لریدر خبر ویروب بیورمشلرکه زمان جاهلیتده نکاح درت نوع اوزرینه اولور ایدی انلردن بری حالا جاری اولدیغی اوزره اولنه‌جك آدم قزك ولیسنه خبر وآغرلق ارسالیله اولوردی (ایکنجیسی) برآدم کندی قاریسنه دم حیضدن طاهره اولدیغی برزمانده بلاو یاشلو برآدمك دولی المق ایچون کندیسیله مجامعته دعوت ضمننده خبر کوندرمسی امر وتنبیه ایدر وارتق قاری اوآدم ایله جمع اولدقدنصکره حملی تبین ایدنجه قدر زوجی انك یاننه وارماز ایدی بوکا «نکاح الاستبضاع» تعبیر اولنور (اوچنجیسی) اون کشیدن اقل اولمق اوزره بر جماعت برقاری ایله جمع اولوب قاری وضع حمل ایتدکدن برقاچ کون صکره انلردن هر برینه

(١) موماالیه رجال اهل جاهلیه‌دن برجوانمرد مشهوردر اطعام طعام ایچون مرقومك بر بیوك قواطه‌سی وارایدیکه اياق اوزره پیاده وسواری اندن اکل طعام ایدرلر ایدی حضرت عائشه برکون رسول اکرمدن عجبا مرقومك خصلت سخاسی روزجزاده کندیسنه نافع اولورمی دیو سؤال ایتدکده (لا انه لم یقل یوما رب اغفرلی خطیئتی یوم الدین) بیوردیلر .

خبر ارساليله جمله سنی جلب وجمع ایلر ایدی وهیچ بری کامکدن امتناع ایده‌مز ایدی کلوب طو پلاند قلرنده قاری انلره « معلوممکزدرکه سزك هر برکز بحله جمع اولدکز : شمدی بن طوغردم » دیوب بعده ایچلرندن هرقنغیسنی دیلرسه آدینی چاغره‌رق « یافلان : بوولد سنکدر » دیر واوده امتناع ایده میوب قبول ایلر ایدی (دردنجیسی) برطاقم روسپیلر وار ایدیکه قپولر ینك اوکنده علامت اولمق اوزره بیراق دیکرلر ایدی هرکیم کلورسه رد ایده‌مزلر ایدی انلر برچوق آدمله جمع اولورلر ایدی کبه قالوب وضع حمل ایتدکلرنده قائفلره (٢) خبر کونده‌روب کتوردرلر ایدی انلر ولدی هرکیمه تنسیب والحاق ایدرلر ایسه ولد وعورت انك اولوردی رد وانکاره مقتدر اوله‌ماز ایدی . وقتاکه جناب حق ذات حضرت رسالتی مبعوث بالحق اوله‌رق بعث وارسال بیوردی ذات همایون رسالتپناهیلری الآن جاری اولان اصول مناکحه‌نك غیریسنی کلیا هدم وابطال بیوردی انتهی .

(نابغه) لفظی شعر اربابی اولان برعائله دن اولمدیغی حالده شعره هوس ایدوب شاعر مجید یتشن کیمسه معناسنه اوله‌رق القاب رجالدن اولوب شعرای عربدن بومعناجه (نوابغ) اطلاق اولنان کیمسه‌لر حرف الزایده (زرقاء الیمامه) عنواننده بالمناسبه بیان اولنمشدر .

(ناجیة بنت جرم)

جرم بن ریان بن قضاعه قزی (ناجیه) درکه کتاب ابن قتیبه ده مساغ جاهلیه‌جه اوکی اوغلارینك تحت نکاحنه کچمش اولدقلری مذکور اولان متعینات زنان جمله سندندر مز بوره سامة بن لؤینك زوجه سی ایدی اندن (غالب بن سامه) یی طوغرمشیدی (سامه) نك وفاتی اوزرینه مز بوره‌یی سامه‌نك دیکر اوغلی (حارث بن سامه) تزوج ایتمشدر اه (ناجیه) اسمنده عربده ذکوردن دخی بر طاقم کیمسه‌لر واردر ازجمله (ناجیة بن الاعجم) و (ناجیة بن جندب) (٤) و(ناجیة بن الحارث) و (ناجیة بن عمرو) و (ناجیة بن کعب) اصحابدندر .

---

(٢) قائف دیو ایز سورمکده ومشابهت طانیمقده ماهر اولان کیمسه‌یه دیرلرکه عندالعرب برعلم مخصوص ومعتنا ایدی حالا بعض مذاهبده اعتباری واردر .

(٤) وهو الذی نزل فی القلیب بسهم رسول الله صلی الله علیه وسلم قالوا ان جاریة من الانصار أقبلت بدلوها وناجیة فی القلیب یمیح علی الناس فقالت

(یاایها المائح دلوی دونکا * انی رأیت الناس یحمدونکا) فقال ناجیة وهوفی القلیب یمیح علی الناس ٢

(ناهيد)

فارسيده زهره يلدزى معناسنه اوله‌رق (اسكندر) رومى وتعبير آخر ايله يونانى ديدكلرى جهانكيرك والده‌سيدر ٠

(اسكندر) لفظى لغت روميه‌كى (آلكساندر) معربيدر ٠ برهان قاطعده «اسكندروس لفظى روم لساننده صرمساق معناسنه اولوب اسكندرك والده‌سى (ناهيد) دخى مبتلا بولنديغى اغز قوقوسنى صرمساغله دفع ايتمش و اوخلالده وضع حمل ايلمش اولديغى جهتله مولود او اسم ايله تسميه اولندى» ديو مسطوردر لكن شايان قبول دكلدر ٠

بعضلر (اسكندر رومى) و (اسكندر يونانى)ناملريله عالمده ايكى اسكندر اعتقاد ايتمكده وانلردن بريني صاحب خضر اولان ذوالقرنين بلله مكده ايسه‌لرده حقيقت بويله اوليوب (اسكندر) شخص واحددن عبارت اوله‌رق روم ايليده كائن فلبه‌نك بانيسى اولان فيلپوسك اوغلى وشاكرد افلاطون اولان ارسطونك شاكردى ومالك عالم اولان پادشاهلرك بريدر تاريخ هجرتدن طقوز يوز اوتوز بش سنه مقدم عسكر بيكران ايله ملكت ايران اوزرينه سفر وآخر ملوك فرس اولان دارا بن داراب بن بهمن ايله جنك ايدوب غالب كلمه‌رك دارايى قتل وارسطونك ارشاديله ايرانه ملوك طوائف وضع ايلمشدر دارايى قتل ايلمسى مبدأ تاريخ اسكندرى اعتبار اولنمشدر وفاتى شهر زورده وقوع بولمشدر كاه تحت ولايتنده اولان يونان الكاسنه وكاه عموم آوروپا خلقنه وانلرك زير حكمنده اولان ممالكه عندالعرب (روم) اطلاق اولنديغى جهتله اورايه نسبت اولنور ٠ بانئ سد يأجوج اولان بودكلدر او (ذو القرنين) حضرتلريدركه تبابعهٔ يمندن وحميرى القبيله (اذواء) تعبير اولنان ملوكدندر بر پادشاه عادلدر اسمى (صعب) اولوب (ذوالقرنين) لفظى لقبيدر اكا اسكندر دينمز اسكندر كبى فلاسفه‌دن دكل زمرهٔ اهل اللهدندر نبوت و ولايتنده اختلاف اولنمشدر اره‌لرنده بيك طقوز يوز الى سكزسنه تفاوت اثبات ايدلمشدر : مشاراليهك حضرت ابراهيم عليه السلام ايله معانقه‌لرى مرويدر ٠ هم (اسكندر) لفظى برمنوال محرر رومى اولوب (ذوالقرنين) لفظى ايسه بلاشبهه عربيدر اهـ

٢ قدعلمت جارية يمانيه * أنى أنا المائح واسمى ناجيه
وطعنة ذات رشاش واهيه * طعنتها تحت صدور العاديه

بوخصوصده بیضاوی ایله سعدی چلبینك بیله یاکلش اولدقلرینی عاصم مرحوم اوقیانوسده ذکر ایلشدر ٠

(نبت)

عربده حسن وهزله مشهور اولان جواریدن وشواعر مغنیاتدن اولوب حقنده

نبت اذا سكتت كان السكوت لها * زينا وان نطقت فالدر ينتثر
وانما أقصدت قلبي بمقلتها * ما كان سهم ولاقوس ولاوتر

يانبت يانبت قدهام الفؤاد بكم * وأنت والله أحلى الخلق انسانا
ألاصليني فاني قد شغفت بكم * ان شئت سرا وان أحببت اعلانا

دینلشدرکه بوسوزلر متحیر ان اهل عراقدن شاعر وکاتب مشهور ابراهیم ابن المدبرکدر موما الیه بونکله سابقة الترجمه (عریب) ك مفتونی ایدی ٠ نبتك بالبداهه شعر سویلدکده اولان ملکه سی حقنده کتاب ابن ظافرده مذکوردرکه برکون کندیسنه علی وجه الامتحان (یانبت حسنك یغشی بهجة القمر) مصراعی نظم اولنه رق الت طرفی اندن طلب قلندقده درحال (قدکاد حسنك أن یبتز بی بصری) مصراعنی ارتجال ایتمش ومتعاقبا دخی

وطيب نشرك مثل المسك قدنسمت * ريا الرياض عليه في دجى السحر

بیتنی سویلیوب بعده کندینك امتحانی قیدنده اولان کیمسه ایکی کلمه یی بریره کتوروب برمصراع دها تدارکی تلاشندن فارغ اولمقسزین حزبوره شو بیتی علاوه ایلشدر

فهل لنا منك حظ في مواصلة * أو لا فاني راض منك بالنظر

(نُتَيلَة)

عبد المطلب زوجه لرندن اولان (نتیله) بنت جنابدرکه عم خیر الناس اولان حضرت عباسك والده سیدر ٠ ابن اثیرك اشعارینه کوره عربده الك اول بیت شریفه حریر ودیباجدن وسائر نوعدن کسوه اورتن بوخاتوندر مخدومی حضرت عباس چوجقلغنده غائب اولمغله « اکر ولدمی بولورسه م بیت معظمی کسوه لندیره یم » دیو نذر ایتمشیدی دسترس اولدقده ایفای نذر ایلدی ٠ اه

اسد الغابه ده ودها بعض كتابلرده بو وجهله مسطور ايسه ده (سيرة بن هشام) شرحى (روض انف) ده كسوهٔ بيت معظم تبابعهٔ عندن اسعد الحميرينك اثرى اولديغى دخى مذكور اولوب اولبابده (لاتسبوا اسعد الحميرى فانه اول من كسا الكعبة) ديو برحديث شريف ايله كنديك ابيات آتيه سى نقل اولنمقده در

وكسونا البيت الذى حرم الله ملاء معضدا و برودا
فاقمنا به من الشهر عشرا * و جعلنا لبابه اقليدا
ونحرنا بالشعب ستة الف * فترى الناس نحوهن ورودا
ثم سرنا عنه نؤم سهيلا * فرفعنا لواء نا معقودا

مشاراليه تبع حجازه كاوب حج و بيت شريفى زيارت واكسا (*) ايليوب اوراده اون آى اقامت ايدرك متوليان اموركعبه يه حرم شريفك أقذار اصول جاهليه دن تطهيرينى امر وتنبيه ايلمشدر ٠
سبيعة بنت الاحبك ابياتنده دخى بوخصوص اشعار اولنمشدر نتكيم آتيده ذيل كتابده ذكر اولنه جقدر ٠

(نخله)

كتب نحوده معطوفك عليهه لضرورة جواز تقديمنه مثال اولمق اوزره ايراد اولنان

ألا يانخلة من ذات عرق * عليك ورحمة الله السلام

بيتنده واقع اولان (نخله) دركه امالى قاليدن نقلا تزيين الاسواقده محرر اولديغنه كوره (احوص بن جعفر) نام شاعر شهرتورك باالديزى اولان محبوبه در ٠ بيت مزبور دخى موما اليه احوصك أشعارندندر مابعدى شويله در

سألت الناس عنك فخبرونى * هنا من ذاك يكرهه الكرام
وليس بما أحل الله بأس * اذا هو لم يخالطه الحرام

(*) وكعبة الله لاتكسى لاعوازاه ومن بارع التمثل بالبيت الشريف فى الشعر قول بعض المحدثين فى الحسن بن المخلد وقدخلع عليه

أبا محمد المسعود طائره * فت البرية طرا أيما فوت
زهت بك الخلعة الميمون طائرها * كزهو خلعة بيت الله بالبيت

اه من ثمار القلوب للثعالبى ٠

احوص برچوق وقت مزبورەنك درد عشقنی درونندە كظم وكتم ايليەرك نامنی لساننە المامش اولديغی حالدە بروقت صكرە مزبورە (مطر) اسمندە برذاتە زوجە اولمسيلە (احوص) اندن صكرە كنديسنی امساكە مقتدر اولەمیەرق شعرندە نام مزبورەيی تصريح وابيات سابقەنك مابعدی بولنان ابيات آتيەسندە دخی مزبورەنك زوجنی كندی كفوی اولمديغی بيانيلە تهديد ايلمشدر

سلام الله يامطر عليها * وليس عليك يامطر السلام
فلا غفر الاله لمنكحيها * ذنوبهم وان صلوا وصاموا
فان يكن النكاح أحل شیء * فان نكاحها مطر حرام
فلو لم ينكحوا الا كفاء * فكان كفيئها الملك الهمام
فطلقها فلست لها بكفوء * والايعل مفرقك الحسام

« سلام الله يامطر عليها » مصراعندە (مطر) لفظی منادای مفرد معرفە اولديغی حالدە لضرورة منونا مرفوع اولمشدر « فان نكاحها مطر حرام » مصراعندەكی (مطر) لفظندە اعراب ثلاثە مروی اولوب نصب ايلە « مطرا » روايتنە كورە لفظ مذكور تزوج معناسنە اولان نكاح مصدرينە مفعول ورفع روايتنە كورە مصدر مزبورە فاعل اولور . انك مجرورا معرب اولمسی دخی « فان نكاح مطر اباها » سبكندە اولەرق مضاف اليە اولمسنە مبنيدركە مضافين ميانندە فصل واقع اولمش ديمكدر اه ذكر اولنان ألا يا نخلة من ذات عرق الخ بيتی مغنی اللبيبك واو عاطفە بحثندە دخی ايراد اولنمش اولديغندن شيخ دسوقی مرحوم حاشيەدە « نخلة كناية عن المرأة ولا يعلم قائله ونسبه بعضهم للاحوص » ديمشدر .

(نزهون)

اندلس اديبەلرينك الك مشهورلرندندر قلاعجی قزی معناسنە اولەرق (بنت القلاعی) ديمكلە معروفەدر بشبوز تاريخی مشاهيرندن واندلسدە كائن (غرناطە) شهری اهاليسندن ايدی . شهر مذكورك يتشدرديكی فضلای صاحب آثارە حد ونهايت اولميوب زمرهٔ نساسندن بيلە بويلە برفاضلهٔ نادرە ظهورە كلمشدر غرناطە واليسی اولان وزير ابو بكر بن سعيد كە علم وادبجە وزرا ايچندە فريد ايدی نزهونك مشتاق الفتی وملازم بزم مودتی اولوب بينلرندە محاورات ادبيە اوزرينە خيلی مطايبە جريان

ایدر ایدی مشارالیه برکون نزهونه « سنك احباب و یارانك چوقدر ؛ بز خاطره کلمیز » مآلنده اولمق اوزره شوقطعهٔ تعریض آمیزی یازوب یوللادقده

یامن له ألف خلّ ❊ من عاشق وصديق
أراك خليت للنا ❊ س منزلا فى الطريق

(نزهون) اکا شوقطعه ایله جواب ویرمشدر

حللت أبا بكر محلا منعته ❊ سواك وهل غير الحبيب له صدرى
وان كان لى كم من حبيب فانما ❊ يقدم أهل الحق حبّ أبى بكر

(مآلی) یا ابا بکر ؛ سن محبت ومودتم دائره‌سنده برمحله حلول ایتمشکدر که اوراسی سندن بشقه‌سنه رایکان دکلدر . بنم هرنقدر برچوق احبابم اولسه‌ده سنك محبتك بشقه‌در زیرا اهل حق اولان ابوبکرك محبتنی سائرینه ترجیح وتقدیم ایدر . دیمکدر ؛ مخاطب ابوبکر اولمغله شعرك لطافتی خفی دکلدر اه

برکون دخی نزهون مشارالیهك مجلسنده هجاء مشهور ابوبکر المخزومی‌یه که نابینا برشاعر آتشزبان ایدی ملاقی اوله‌رق انکله بعض مطارحهٔ شاعرانه ومحاورهٔ خلیعانه‌دن صکره شاعر موما الیه قطعهٔ آتیه ایله نزهونه حرف انداز تعریض اولمسیله

على وجه نزهون من الحسن مسحة ❊ وان كان قد أمسى من الضوء عاريا
قواصد نزهون توارك غيرها ❊ ومن قصد البحر استقلّ السواقيا

(نزهون) شاعر موما الیهی هجوه تصدی ایدرك سویلدیکی هزلیه سنده

قل للوضيع مقالا ❊ يتلى الى حين يحشر
خلقت اعمى ولكن ❊ تهيم فى كل اعور
جازيت شعرا بشعر ❊ فقل لعمرى من اشعر
ان كنت فى الخلق انثى ❊ فان شعرى مذكر

دیمش و بونکله موما الیه ابوبکر المخزومی‌یی هجو وهزل ایله برابر کندینك شعرده اکا تفوقنی وهرنقدر کندیسی خلقتده مؤنث ایسه‌ده شعرده مذکر اولوب نظمنده جزالت واثر مردی وذکورت بولندیغنی بیان وادعا ایلمش اولسی اوزرینه شاعر موما الیه هجوه آغاز ایله نزهونه شویله دیمشدر

ألاقل لنزهونة مالها ✿ تجرّ من التيه أذيالها
ولوأبصرت فيشة شمّرت ✿ كما عودتنى سربالها

بوهزل ايله موما اليه دائرهٔ ادبى تجاوز ايلديككندن و بو روشده مشاعره مباعره‌يى انتاج ايده‌جككندن وزير ابوبكر بن سعيد انلردن هر برينه آند ويروب هيچ بريسنه فضله سوز سويلتمامشدر ٠

نزهونك نفح الطيبده عصرى مشاهيرندن (ابن قزمان) ايله دخى شو يله برفقره‌سى منقولدركه ابن قزمان نزهونك مملكتى اولان (غرناطه) شهرينه ورودنده ارقه‌سنده برصارى بنش وارايديكه او بنش اوزمانلرده زىّ فقها ايدى نزهونه ملاقى اولدقده نزهون اكا بالمبادره « أحسنت يابقرة بنى اسرائيل الا انك لاتسرّ الناظرين » ديوب بونكله ابن قزمانى سورهٔ بقره‌ده محكى اولديغى اوزره حضرت موسى وقتنده بنى اسرائيل ايچنده مقتول اولمش برآدمك قاتلى تعين ايتمك اوزره باوحى الهى بوغازلانان صارى اوكوزه تشبيه ايدرك فقط أنك رنكى (صفراء فاقع لونها تسر الناظرين) تعريف جليلى وجهله النون صاريسى اولمغله بقرهٔ مذكوره كنديسنى كورنلرى مسرور ايدر ايدى سنك ايسه يوزينه باقان ممنون اوله‌ميور ديمك ايستمشيدى (ابن قزمان) اكا جواب اوله‌رق « بن هرنقدر يوزمه باقانلرى خشنود ايده‌مز ايسه‌مده مستمعينى ممنون ايدرم » ديمش و بونكله « بنم افادات علميه‌مدن قولاقلر محظوظ اولمقده اولوب يوزينه باقانى سو يندرمك سنجه مطلوبدر » ديمك ايستمش اولمغله كوزل مقابله ايلمشدر ٠

(نسب خاتون)

ايو بيه‌دن ملك جواد مظفرالدين يونس بن شمس‌الدين محمود بن الملك العادل ابو بكر بن ايوبك كريمه‌سى برمحدثه خاتوندر ٠ مشاهير محدثيندن خطيب مردا ايله ابن عبدالدائمدن اخذ واستماع ايدوب بعده نشر وتدريس ايلمشدر استاذ صلاح الدين الصفدى اولان مولانا علم الدين البرزالى حديثدن كتاب ابى مسهرى بونسب خاتوندن اوقومشدر
موما اليها طقسانى متجاوزه اوله‌رق التيوز طقسان يدى ربيع الاولنده ارتحال دار بقا ايلمشدر رحمهاالله تعالى ٠

(نسیبا)

استانبول ادیبه‌لرندن اولان (توفیقه نسیبا خانم) در تذکرهٔ فطینده مذکور اولدیغی اوزره شریف پاشا زاده سعید بکك كريمه‌سی وشو غزل لطيفك قائله سيدر

تیرنکهك ایلدی اوز جانمه تأثیر ❊ جانابو کمانکشلك ایله پیراوله‌سین پیر
شول خنجر غمزه‌ك ایدی دلدن کچن اما ❊ چکدی ینه ابروی سیه سینه مه شمشیر
سودا ایله دیوانه لکم کوردی بم یار ❊ قلدی اوسیه کاکلنی بو ینمه زنجیر
بن یوسف ثانی دیسه م اولمزمی سکا کیم ❊ چون ایلدیلر دلبری بو حسنله تعبیر
لطفکدن اکر اولسه نسیبایه ده رخصت ❊ بیکدن بر یسن ایلیه احوالنی تقریر

(نسیبة بنت كعب)

اهل مدینه‌دن ومازن بن نجار اولادندن کعبك قزی وانصاردن زید بن عاصم رضی الله عنه حضرتلرینك زوجه‌سی اوله‌رق جلد اولده (ام عماره) عنوانیله کذران ایدن صحابیهٔ جلیلة الشاندر هجرت سنه‌دن اول مکه‌یه کیدوب عقبه‌ده رسول اکرم افندیمزه بیعت ایدنلردندر غزوهٔ احدده زوجی وایکی اوغلیله برابر حاضر اوله‌رق اعدای اسلام وبتخصیص دشمن جان سید الانام اولان فدایی مشرکلرله مردانه جنکلشمش و برقاچ یردن جریحه‌دار اولمشدر . اوکونکی کونده واقع اولان همت وخدمتی موجب محظوظیت سنیه اوله‌رق حبیب کبریا علیه اکمل التحایا حضرتلری کرك حق مشارالیهاده وكرك برلکده جبالدقلری جهتله زوجی (زید) حضرتلریله مخدوملری (حبیب) و (عبدالله) حضراتی حقلرنده عام اولمق اوزره « یارب بونلری بکاجنتده رفیق ایله » دیو دعا بیورمشدر اهـ و (نسیبة بنت الحارث) كه ام عطیة الانصاریه‌در و (نسیبة بنت نیار) دیکر ایکی صحابیه خاتوندر رضوان الله علیهم اجمعین .

(نشوی)

دعوی وزننده ونشوه‌لی قرمعناسنده اوله‌رق جلد اولده ایما اولندیغی وجهله بعض کتابلرده محمود الورّاقك (سکن) نام جاریهٔ شاعره‌سی اولمق اوزره ارائه اولنان محبوبه‌در که مسمی واحد وفقط اسملر مختلفدر .

(نشوان بنت عبدالله العسقلانی)

علمای حنابله‌دن الجمال عبدالله بن علی العسقلانی الکنانی کریمه‌سی

(ام عبدالله نشوان) دركه اسمنه (سوده) دخى دينيلور محدثاتدندر احمدبن عبدالله العسقلانى ايله جلد اولده مذكور (الف بنت الجمال الكنانى) نام محدثلرك همشيره‌سيدر بونلرك اوچى ده اشياخ امام سيوطيدندر نشوانك ولادتى تقريبا يديوز سكسان سكز سنه‌سنده اولوب استماع واجازتى پدرندن وسائر مشايخ محدثيندندر .

(نصيبين)

عباسيه خلفاسندن اولان مأمونك مملوكه‌لرندن وكنديسنه خاص سازنده‌لردن اولوب كتاب حديقة الافراحده مأمونك قاضى القضاة يحيى ابن اكثمه شراب ايچورمك حقنده اولان امل مخصوصنى ابو نواسه اجرا ايتدرمك اوزره سبق ايدن امر وتهديدينه مبنى ابو نواس كندى كريمه‌سيله مزبوره (نصيبين)ى مسلط ايدرك مز بوره‌لر قاضىٔ مشاراليهى سرمست ايتمش اولدقلرينه دائر (فى ص ١٩٦) برحكايه مسطور وحكايه‌نك ضمننده مأمونك بالذات كاوب قاضىٔ مشاراليهك اوحالنى كندى كوزيله كورمسى و بر قاچ كره اكا اسميله ندا ايتديكى حالده مشاراليهك جوابه مجالى اولمامسى اوزرينه نصيبينه شوقطعه‌يى سو يلتديكى

نا ديته وهو ميت لاحراك به * مكفن فى ثياب من رياحين
فقلت قم قال رجلى لاتطاوعنى * دعنى فانى مشغوف بائنين

وانك اوزرينه قاضىٔ مشار اليه دخى صحوه كله‌رك ابيات آتيه ايله مأمونه عرض اعتذار ايلديكى

يا سيدى وأمير الناس كلهم * قدجار فى حكمه من كان يسقينى
انى غفلت عن الساقى فصيرنى * كما ترانى سليب العقل والدين
لاأستطيع نهوضا قدوهى جلدى * ولاأجيب المنادى حين يدعونى
فاختر لنفسك غيرى اننى رجل * الراح يقتلنى والعود يحيينى

وبو معذرتيله قاضى عندالمأمون معذور ومعفو طوتيله رق (نصيبين) اكا بخش واحسان اولنديغى وعلى قول قاضىٔ مشاراليه او وقعه اوزرينه ابونواسك قرينى الديغى دخى مذكور ايسه ده بومثللو حكايه‌لر بعض كتب محاضره اربابنك اكثريى ادبانه ونامتشرعانه احوال واقوالى خلفاى اسلاميه‌نك اصلح وارشدى عد اولنان هارون الرشيد جنابلرينه عزو ونسبتى

قبیلندن اوله‌رق اوعصرلرك اعتناسنی واهمیت علما وخلفاسنی بیله‌رك بللمه شیلردر ٠

قاضی یحیی اویله برذات صلا بتیشه درکه مأمون خلیفه برسفرنده « فما استمتعتم به منهن فآتوهن اجورهن » نظم کریمنك ظاهرینه تمسکا متعه‌نك جوازینی اعلان ایله عسکرینه نکاح متعه ایله (١) قادین استفراشنه رخصت ویرمشیدی قاضی یحیی او اعلانی ایشتدکده حضور خلیفه‌یه کیروب (سن خلقه اعلان زنا ایدییورسین ؛ قادینلرك جواز استمتاع واستفراشی شریعتمزده برموجب آیت کریمهٔ « والذین هم لفروجهم حافظون الا علی أزواجهم اوما ملکت أیمانهم » ایکی صورته مقصوردر بو آیت کریمه مقتضاسنجه انسان ثبوت نسب ووراثت ولحوق ولدکبی مقاصد نکاحی جامعه اولان زوجهٔ صحیحه‌سنی برده رقبه‌سنه مالك اولدیغی جاریه‌سنی استفراش ایده بیله‌جکدر بو ایکی صورتك خارجنده قضاء وطر ایدنلر « فمن ابتغی وراء ذلك فاولئك هم العادون » حکم عالیسی اوزره حدود الهیه‌نك خارجنده حرکت ایتمش اوله جقلردر ٠ متعه ایله منکوحه اولان قادین ایسه انسانك مملوکه‌سی اولمدیغی کبی (متعه) بین الزوجین ذکر اولنان مقاصد نکاحی تأمین ایتدیکیچون انکله منکوح اولان خاتون انسانك اصل منکوحهٔ صحیحه‌سی دخی دکلدر ٠ برده امام (زهری) عبدالله وحسن حضرتلرندن انلرده پدرلری محمد بن الحنفیه حضرتلرندن واودخی حضرت علی کرم الله وجهه‌دن روایت ایتمشلردرکه حضرت علی متعه‌نك تحریمنی ناسه ندا ایتمکلکمی رسول الله بکا امر ایتدی بیورمشدر) دیو حرمت متعه‌یی کتاب وسنت ایله اثبات ایلیه‌رك مأمونه اولکی اعلانی الغا ایله انك عکسنی اعلان ایتدرمشدر اه حق راضی اولسون ؛ امت مرحومه‌یی بر بیوك علت ساریه‌دن قورتارمشدر ٠

(نصار)

ضم نون وتخفیف ضاد ایله النون معناسنه اوله‌رق (ابوحیان النحوی) نك کریمه‌سیدرکه اندلس ادیبه‌لرندندر ٠ پدری (ابوحیان)

---

(١) نکاح المتعة هوالنکاح الی أجل سمی بذلك لان الغرض منه مجرد التمتع دون التوالد وغیره من أغراض النکاح وحرمته مؤبدة الی یوم القیامة بعد أن کان جائزا أول الاسلام لمن اضطر الیه کاکل المیتة ٠

کتب نحودن (تسهيل ابن مالك) شارحی وسائر تصانيف معتبره صاحبی بولنان شول عالم عالی شاندرکه وفيات صفديده ونفح الطيبده مذکور اولديغی اوزره « کتاب الادراك للسان الاتراك » و « زهو الملك فی نحو الترك » و « کتاب الافعال » اسملريله بر قاچ اثر لطيفده اساس لسانمز اولان ترکجه نك قواعدينی بزدن اول ضبط وتعلم ايدوب زبان تازی اوزره نشر وتفهيم ايلمشدر . مشار اليه کريمه‌سی (نضار) ی ذکاسی سببيله مخدومی (حيان) دن زياده سوز وداعما ثناسنی ايدوب « کاشکی حيان همشيره‌سی کبی اوليدی » ديه‌رك موما اليهانك برادرينه رجحانی بيان ايلر ايدی . (نضار) پدرندن تعلم ايدوب حجه عزيمتنده (ابن الزبيدی) اصحابندن استماع حديث دخی ايتمشدر .

يديوز ايکی جمادی الآخره سنده زينتساز مهد وجود اولوب يديوز اوتوز تاريخی جمادی الآخره‌سنده يکرمی سکز یاشنده اولديغی حالده ارتحال دار آخرت ايدرك پدرينی دلخون ايلمشدر (ابوحيان) تام برسنه نضارك قبرينه ملازمتدن کندوسنی اله ميوب حقنده مرثيه‌يی وکندينی تسليتی حاوی اولمق اوزره (النضار فی المسلاة عن نضار) اسميله مستقل بر رساله قلمه المشدر اهـ

نظم آتی صلاح الدين صفدينك (نضار) حقنده مرثيه اولمق اوزره ابوحيانه يازوب يوللامش اولديغی قصيده‌نك مطلعيدر

بکينا باللجين علی نضار * وسيل الدمع فی الخدين جار
فيا لله جارية تولت * فنبکيها باد معنا الجواری

(لجين) کموش معناسنه اولوب (نضار) ك دخی معنای لغويسی التون اولمغله شعرك لطافتی خفی دکلدر .

(استطراد) « حيان » کلمه‌سی فتح حاء وتشديد ياء ايله حياتدن مشتق اولديغنه کوره الف ونون مزيدتان ايله غير منصرف وهلاك معناسنه اولان حيندن مشتق اولديغنه کوره منصرف اولور . اشته بوتوجيهه مبنيدرکه (حيان) اسمنده برکيمسه مملکتی واليسنك حضورينه واروب بنم اسمم منصرفميدر ياخود غير منصرفميدر ديو صوردقده والی ادبادن اولمغله اکر بن سکا اکرام ايدرسه‌م غير منصرف واتمز ايسه‌م منصرف اولور

دیمشدر : اکرامیله معنای حیاتی وعدم اکرامیله معنای هلاکی مراد ایتمشدر اه
صاحب منظومه امام نجم الدین ابوحفص النسفی جنابلرینك دخی حق سامیلرنده مرویدرکه مشار الیه (عمر) اسمیله مسمی اولوب جارالله الزمخشری ایله معاصر بولنمغله مکهٔ مکرمه ده زمخشری یی زیارت نیتیله خانه سنه واروب دق باب ایتدکده زمخشری « کیمدر او » دیو سؤال ایتمشیدی (نجم الدین) اسمنی ویرك عمردر دینجه زمخشری « انصرف » دیوب : نجم الدین ایسه « یاسیدی عمرما ینصرف » دیمکله زمخشری اکاده جواب اوله‌رق « اذا نکر ینصرف » دیه‌رك باللاطفه مقابله ایتمشدر اه بومثللو لطائفك لطافتی نحو بیلنلر عندنده‌در (انتهی) .
(نضار) برده جلد اولده مذکور (زمرد بنت ایرق) نام محدثه خاتونك کریمه سی اسمیدرکه اوده محدثاتدن ایدی ، وفیات صلاح الدین الصفدیدن اکلاشلدیغنه کوره موماالیها یدییوز اواسطی مشهوراتندن اولوب مصرده وفات ایلمشدر .
(زمرد خاتون) اسمنده برده فقیهات حنفیه‌دن برعالمهٔ متفقهه اولدیغی وموما الیها ملك دقاقك همشیره سی وشمس الملوکك والده سی بولندیغی مؤخرا (اثمار علی القاری) ده کوریله‌رك ادنی ملابسه ایله بومحله قیداولنمشدر .

(نضیره)

ضیزن بن معاویة بن قضاعه نك کریمه سی اولوب پدری اولان ضیزن طوائف ملوك عربدندر (ساطرون) دیمکله معروفدر موما الیها اکاسرهٔ عجمدن شاپور بن اردشیرك ابتدا حبالهٔ ازدواجنه ومؤخرا پنجهٔ استهلاکنه دوشمشدر شویله که کتب تواریخدهٔ وخصوصیله ترجمهٔ طبریده مذکور اولدیغی اوزره بوقیزك پدری اولان (ساطرون) وقتیله موصل قربنده (حضر) اسمیله متعارف بولنان مملکتده اقامت اوزره اولوب ذکر اولنان شاپورکه عسکرینك کثرتندن کنایه اوله‌رق عندالعرب (شابور الجنود) تعبیر اولنور طوائف ملوکی تمامیله محو ایتمك قصدنده اولمسیله قوهٔ کلیه ایله کلوب ابتدا موصلی واندن صکره (حضر) ی استیلا ایلمشیدی فقط (حضر) ك برمطلسم قلعه سی اولمق جهتیله ضبط وتسخیری میسر

اوله‌میوب درت سنه اورایی محاصره ایتمشیدی اوخلالده ساطرونك قزی
اشبو (نضیره) كه حسنده بی نظیره ایدی باروی حصاره چیقوب شاپورك
عسكرینی تماشا ایتمكده ایكن شاپور شاهی كوروب دلداده اولدی شبانگاه
شاپوره برمحرم اسراریله خبر ارسال ایلدیكه « اكر شاه بنی زوجیته قبول
ایدر وزوجه ایدجكنه بنی تأمین دخی ایلر ایسه قلعه‌نك طلسم تسخیرینی
كندیسنه بیان وارائهٔ سمت آسان ایلرم » شاپورشاه دخی بونی جانه
منت بیله‌رك واینانه جغی درلو تأميناتی ویررك نضیره‌نك تعلیماتنی المغله
اومنوال اوزره حركت ایدوب قلعه‌یی فتح وتسخیر وملك ساطرون ایله
اكثر اهالی‌یی طعمهٔ شمشیر ایلدی اندن‌صكره نضیره‌یی كندیسنه زوجه
ایدینه‌رك الوب كوتوردی . بركیجه یتاقده هرنصل ایسه برمرسین
یپراغی قالمش اولمسندن ناشی (نضیره) نك راحتسز اولوب اویویه مدیغنی
شاپور شاه مشاهده ایتمسیله یتاغی تفتیش ایتدردكده مرسین یپراغندن
بشقه برشی بولنمیوب نضیره‌نك راحتسزلغی اویوزدن اولدیغی اكلاشلمسیله
شاپور بوكا تعجب ایدرك « پدرك سنی نه ایله پرورده و اعاشه ایتمشكه
تابومرتبه نازكتن و ناعمبدن اولمشسین » دیو سؤال ایتدی (نضیره) پدرم
بكا ایلیكدن و اوغل بالی ایله قایمقدن بشقه برشی یدیرمز وشراب نابدن
بشقه‌سنی ایچرمز ایدی ودائما بكا ایپك البسه كیدیرر وبنی صافی ایپك
دوشكده یاتورر ایدی جوابنی ویرمكله (شاپور) تفكر ایدرك « سنی
بووجهله بسلیوب بیوتن بابا كه سنكه خیر ایتمیوب حقنده باعث بلا ومصائب
اولدك ؛ ارتق بكامی خیر ایدرسین » دیوب نضیره‌یی كیسولرندن برخركله‌نك
قویرغنه باغلاتدی واوصورتله بیچاره‌یی یرلرده سوروترهرك وحیوانه
دپه‌لتدیره‌رك اتلاف ایلدی اه

أقفر الحضر من نضيرة فالمر * باع منها فجانب الثرثار

بوقصه قاموسده (ح ض ر) و (س ط ر) ماده‌لرنده علی وجه الاختصار
(شاپورذوالاكتاف) ه و وفیات الاعیانده بالمناسبه محمدبن جابر المنجمك
ترجمهٔ حالنده ذكر اولنان شاپورالجنودك پدری اردشیر شاهه معزواً بیان
اولنمش ایسه ده طبری یه مخالف دوشدیكندن اعتداد اولنمامشدر .
(شابور ذوالاكتاف)ذكر اولنان شابورالجنود احفادندندر اكا (ذوالاكتاف)
دینلمسی دخی دیارعربی استیلاسنده بولدیغی قتل ایدوب كتفلرینی دلی

كورك كيكار بنى نزع واخراج ايلمسندن و اطلاقات عربندر اه (نضيره)
برده (ام سلمه) حضرتلرينك جاريه‌لريدر كتب حديثده ذكرى واردر •

(نضرة العبديه)

تاج العروسده مذكور اولديغنه كوره برتابعيه خاتوندر حسن بن على
حضرتلرندن روايت حديث ايلمشدر •

(نعم)

ضم نون وسكون عين ايله شاعر النبى حسان بن ثابت الانصارى حضرتلرينك
كريمه‌سى واصحابدن شماس بن عثمان المخزومينك زوجه‌سى اولوب
شاعراتدن وفصحاء نساء صحابياتدندر زوجى (شماس) حضرتلرى احد
غزاسنده شهيد اولدقده (نعم) اكا مرثيه اوله‌رق ابيات آتيه‌يى سويلشدر

ياعين جودى بدمع غير ابساس * على كريم من الفتيان لبّاس
صعب البديهة ميمون نقيبته * حمّال ألوية ركّاب أفراس
أقول لما اخلت منه مجالسه * لايبعد الله منا قرب شماس

كذا فى اسد الغابة والاصابة فلينظر •

(نعم) برده (نابغة الذبيانى) ديو معروف اولان (زياد بن معاويه) نام
شاعر جاهليتك محبوبه‌سى اسميدر كه موماليه اشعارنده انكله تغزل ايتمشدر
ازجمله ابيات آتيه‌سنده مز بوره‌يى اوچ كره ياد ايلمشدر

عوجوا فحيوا لنعم دمنة الدار * ماذا تحيون من نؤى وأحجار
اقد اراني ونعما لاهيين بها * والدهر والعيش لم يهمم بامرار
نبئت نعما على الهجران عاتبة * سقيا ورعيا لذاك العاتب الزارى (٥)

(عوجوا) كلمه‌سى حيوانى طوردرمق ايچون لجامى امساك و اماله ايتمكديمك
اولان «عوج» مصدرندن مشتق فعل امر جمع اولوب (دمنة الدار) خانه‌نك
ساحه ومزبله‌سى معناسنه‌در (نؤى) چادرك درونته صو باصمامق ايچون
اطرافنه ياپيلان خندق وحائلدر (نبئت) فعل ماضئ مجهول اولوب (عاتبة)
لفظى انك مفعول ثالثيدر (عاتب) عتابدن و(زارى) بركيمسه‌يى قنه‌مق معناسندن
اسم فاعللردر (سقيا و رعيا) كلمه‌لرى مصدريت اوزره منصوبلردر فعللرى
وجوبا محذوفدر • بيت ثالث شواهد كشافدن اولديغندن تدقيق جهت
نحويه‌سيچون سورهٔ بقره‌نك صدرنده شروح كشافه مراجعت اولنه اه
(نعم) اسمنده برده مأمونك برجاريه‌سى واراديكه كنديسنك خانده‌سى

(٥) والمعنى ان نعما عاتبة على الهجران عاتبة له سقيا ورعيا لذلك الشخص العاتب الزارى على الهجران أى العاتب

وحسن وجمالده عصرينك يكانه‌سى ايدى . كتاب حديقة الافراحده سيوطينك تاريخ خلفاسندن نقلا حكايه اولنديغى اوزره ابو محمد اليزيدى النحوى ديمشكه « بن بركون مأمونك حضورينه داخل اولدم : زمان فصل بهار و كنديسى بر باغچهٔ دلكشا ايچنده صفاياب بدائع ازهار ايدى جاريه‌سى (نعم) دخى حضورنده شو بيتلرى تغنى ايتمكده ايدى

و زعمت انى ظالم فهجرتنى * ورميت فى قلبى بسهم نافذ

نعم ظلمتك فاغفرى وتجاوزى * هذا مقام المستجير العائذ

هذا مقام فتى أضر به الهوى * أوليس عندكم ملاذ اللائذ

ولقد أخذتم من فؤادى لبه * لاشل ربى كف ذاك الآخذ

مأمون بوندن طرب شديد اوزره ممنون اواوب نغمه‌يى من بوره‌يه برقاچ دفعه تكرار ايتدردى . بعده بكا سؤال ايدوب ديديكه « يا يزيدى بولنديغمز شو حالدن أحسن برشى دها اوله بيلورمى عجبا » بن ده « نعم يا اميرالمؤمنين بونعمت عظمايى سكا احسان ايدن جناب واجب الوجوده شكر ايتمك دها كوزلدر » ديديكمده كوزل سويلدك وطوغرى سويلدك ديوب بكا عطيه‌لر ويردى وفقرايه تصدق اولنمق اوزره اون بيك درهم احضارينى امر ايتدى كيسه‌لر چيقدى : كوريور ايدمكه طاغلمقده ايدى » اه

ابن فارض حضرتلرينك شو بيتلرنده

اذا أنعمت نعم على بنظرة * فلا أسعدت سعدى ولا أجملت جمل

واقع (نعم) و (سعدى) و (جمل) لفظلرى مضموم الاوائل اوله‌رق بتون اسماء نسادر .

(نعيمة الطائية)

عربده قبيلهٔ بنى (طىٔ) دن عامر بن حرقه نام بهادرك همزاده‌سى وشهامت عربيه صاحبه‌سى شجيعه برقزدر . مسامرات مولانا محيى الدينده جلد اولك يوز قرق سكزنجى صحيفه‌سنده برمنقبهٔ شجاعتى مذكوردر .

(نفيسة الطاهرة)

مصرده دفين خاك احترام ومرقد منورلرى زيارتگاه خاص وعام اولان (ست نفيسه) حضرتلريدركه حسن بن زيد بن الحسن بن على بن ابى طالب افنديمزك كريمه‌لريدر (كريمة الدارين) و (طاهره) لقبلريله شهرتدار درلر . يوز قرق بش تاريخنده مكهٔ مكرمه‌ده دنيايه كلشلر ومدينهٔ

منورەده زهد وعبادت ایچنده نشئت ایتمشلردر (جعفر الصادق) افندیمزك
مخدوم محترملری (اسحاق المؤتمن) افندیمز حضرتلریله ازدواج ایدرك
او صلب پاکدن (قاسم) و (ام کلثوم) اسملرنده ایکی سبط کزین حصوله
کلمشدر مؤخرا زوج مکرم و اولاد مفخملریله برلکده مصره کلوب بدی سنه
اوراده اقامتدن صکره ایکیوز سکز تاریخی رمضاننده تشریف دار آخرت
بیورمشدر اهالئ مصرك اول وآخر حق احق علیالرنده حسن اعتقاد
وتبرك واعتمادلری عظیم اولوب حتی کندیلرینك وقوع ارتحال علیەلرنده
زوج مکرملری جسد شریفلرینی الوب جنة البقیعه دفن ایلمك اوزره مدینهٔ
منوره جانب علیاسنه کوتورمك مراد ایتدکلرنده اهالئ مصر مشارالیهانك
کندی مملکتلرنده مدفونه اولمسیله تبرك رجاسنده اولدقلرینی درمیان
ایتملرینه مبنی اوراده ترك ودفن ایدرك کندیلری ایکی نفر معصوملریله
مدینهٔ منورەیه عودت بیورمشلردر جنازەلرنده اولقدر زحام اولمشدرکه قیرلر
وصحرالر انسان ایله طولمشدر ٠

مشارالیها افندیمز معدن مکارم وخداوند دینار ودراهم اولمغله اکثریا خسته
خاطری صورار وشـوکا بوکا خصوصیله بیوایکان مرضایه احسانلر
ایدر ایدی ٠ زهد وصلاح جهتیله بوایدقلری درجهٔ علیا لامزید علیها
اولوب اوتوز دفعه حج ایتمش اولدقلری روایت اولنمشدر ٠ قیام لیل
وصیام نهاره دوام ایدرلر ودائما اوچ کیجەده برکره طعام ایلرلر ایدی
وزوج مکرملری اولمدقجه برشی اکل ایتمزلر ایدی ٠ مرض موتلری افادهٔ
سابقەدن نمایان اولدیغی اوزره شهر صیامده واقع اولمغله حال احتضارلرنده
اورجلی بولنمشلر ایدی نزد علیەلرنده بولنانلر افطار ایلملری یعنی نقض
صوم ایدوب اورجلی طورمامەلری ایچون خیلی اقدام ایتمشلر ایسەده کندیلری
« سبحان الله ! اوتوز سنەدر جناب حقدن صیام حالیله ارتحالی تمنی
ایدر ایدم ٠ بوحالده بنم اورج بوزمم اولەماز شیدر » بیوروب شو رباعیی
اوقومشلردر

اصرفوا عنی طبیبی * ودعونی و حبیبی
زادنی شـوقی الیه * وغرامی و نحیبی

بعده قرآن کریمدن سورهٔ أنعامی تلاوته شروع بیورەرق (لهم دارالسلام

عند ربهم) آيت جليله سنه منتهى اولدقلرنده انفاس قدسيه‌لرى تمام اولمشدر .
امام شافعى حضرتلرى عصر مشاراليهاده مصرده بولنمغله شرف زيارت ومن وراء الحجاب مزيت صحبتلرينى احراز وادعيهٔ خيريه‌لرينى نياز ايلمشلردر امام مشاراليهك صلات تراويحده اكثريا مشاراليها افنديزك مسجد عاليلرنده بولنمش اولدقلرى دخى روايت اولنور .
بعض كتابلرده احمدبن طولونك دخى مصرده عصر مشاراليهاده حكومت ايلديكى واوائل حالنده اهالى به ظلم وتعديسى اولمق حسبيله ناس سيدهٔ مشاراليهايه كيدوب اندن عرض شكوى ايلملريله مشاراليها حضرتلرى ابن طلونك نه كون شهرى جست وجويه چيقه جغنى سؤال ايله يارين چيقه جقدر ديو خبر وردكلرنده ايرتسى كون صباحلين زقاغه چيقارق بركنارده بكله‌دكلرى وابن طلونك اورادن مرورنده يا احمد ديو ندا واحمدبن طولون آتندن اينه‌رك يانلرينه كلدكده النه اشاغيده صورتى محرر ورقه‌يى اعطا ايلدكلرى واحمدبن طولون ورقه‌يى الوب اوقومغله متأثر اوله‌رق حضور مشاراليهاده ظلم واعتسافدن استغفار ايله اندن صكره عدالت ورأفتى التزام ايلمش اولديغى حقنده اولان روايت احمدبن طولونك مصرده حكومتى عصر مشاراليهادن اوتوز قرق سنه متأخر اولمقدن ناشى بى صحتدر صورت ورقه بودر
(ملكتم فاسرفتم . وقدرتم فقهرتم . وخوّلتم ففسقتم . وردت اليكم الارزاق فقطعتم . هذا وقد علمتم ان سهام الاسحار نافذة غير مخطئة . لاسيما فى قلوب أوجعتموها وأجساد أعريتموها . اعملوا ماشئتم فانا صابرون وجوروا فانا مستجيرون . واظلموا فانا الى الله متظلمون . وسيعلم الذين ظلموا أىّ منقلب ينقلبون)
يعنى مالك اولدكز اسراف ايتدكز . قادر اولدكز قهر وتغلب ايلدكز . انعام اولندكز يولدن چيقدكز . مرزوق اولدغكز نعمى آخردن قطع ايدوب كنديكزه حصر ايلدكز . بيلورسكز كه سحر اوقلرى يعنى مظلومينك سحرگاه اولان آهلرى شاشيروب يرينى بولور : خصوصيله اوقلبلرده كه سز انلرى ايلام واوجسدلرده كه سز انلرى عريان ايلدكز . ديلديككزى اشله‌يك : بزلر صابرلرز . جور وتعدى ايدك : بزدخالتده‌يز . ظلم واعتساف

قیلك : بز جناب حقه تظلمده یز . ظالملر نه حال کسب ایده جکلرینی یقینده بیله جکلردر .

(نفیسة الطرابلسیه)

مصرده حکومت ایدن عباسیه خلفاسندن (معتضد بالله ابو الفتح ابوبکر) زماننده ویدییوز اللی درت تاریخنده طرابلسده ظهور ایدن صاحبهٔ غریبه‌در : بوقزی اوچ دفعه تزوج ایتمشلر وتزوج ایدنلر جماعنه قادر اوله‌مدقلرندن رتقاء یعنی آصیلق ظنیله ترك ایلمشلر . من بوره اون بش یاشنه کیردکده ممه‌لری سینه‌سندن غائب اولوب وموضع معهودندن ازار ازار برشی ظهور ایتمکه باشلایوب نهایة الامر پرمق قدر بر ذکر ایله خصیه‌سی پیدا اولمش و بوخصوص ثبوت بوله‌رق سجله قید اولنمشدر (اه من صحائف الاخبار ص ١٩٩ جلد ثانی) .

بوکا مماثل اوله‌رق کتاب اخبار الدول‌ك ٢٥٣ صحیفه‌سنده مذکوردرکه شیخ محمد الدمامینی (عین الحیاة) نام کتابنده ذکر ایدوب « بزم برقومشومز وار ایدی انك قزی (صفیه) اون بش یاشنه بالغ اولدقده ذکری ظهور ایتدی وصقالی چیقدی . هم فرجی وهم ذکری بواندی » دیمشدر .

(نفیسه سلطان)

کرائم سلاطین آل عثماندن برقاچ بانوی محترمه‌نك نام سامیلری اولوب انلرك اقدمی خداوندکار سلطان مراد حضرتلرینك کریمه‌لری اولان نفیسه سلطاندرکه خداوندکار مشارالیه حضرتلری انی یدییوز سکسان یدی سنه‌سنده قرمان اوغلی علی بکه تزویج بیورمش ایدی . مشارالیه علی بك خداوندکار مشارالیهك عز مصاهرتنی احراز ایتدکدن صکره یدییوز سکسان سکز سنه‌سی اواخرنده اثر کفران اوله‌رق ایتدیکی عصیانك عفو بندندن زوجه‌سی سلطان مشارالیها شفاعتیله تخلیص رقبه ایلمشدر .

(نفیسه) برده محمد الامین العباسینك ایام خلافتنده شامده خروج ایدن ابو العمیطر السفیانینك والده‌سیدرکه عبدالله بن العباس بن علی بن ابی طالب کریمه‌سیدر . مخدومی (ابو العمیطر) که اصل اسمی علیدر عبدالله بن خالد بن یزید بن معاویه‌نك اوغلی اولمغله « انا ابن شیخی صفین » (٤) دیو تمدح ایدر ایدی ١٩٨ سنه‌سنده وفات ایلدی .

---

(٤) (صفین) صادك کسری وفانك هم کسری وهم تشدیدی ایله سکین وزننده اوله‌رق رقه قربنده نهر فرات کنارنده برمحلك اسمیدرکه انده امام بالحق اولان علی رضی الله عنه ایله معاویة ابن ابی سفیان بیننده وقعهٔ عظیمه اولمشدر . خلق غلط ایدوب فایی مفتوح اوقورلر .

(نفيسه) ايكى صحابيه خاتونك دخى اسملريدر . ونفيسة بنت عبدالله بن عبدالرحمن بن ابى بكر الصديق) سابقة الترجمه (عائشه بنت طلحه) دن متولده‌در اه

و (نفيسة بنت منية) يعلى بن منية جنابلرينك همشيره‌سى اوله‌رق رسول اكرم ايله خديجة الكبرى ميانده قلاوزلق ايدن خاتوندر . يوم الفتحده اسلامه كلمش و پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمزك مظهر اكرام واحترامى اولمشدر اه من كامل ابن الاثير .

(نوار)

نونك فتحى و واوك تخفيفيله موقع تهمتدن پرهيزكار و بالجمله باعث سوء ظن اوله‌جق شيلردن توقى كردار اولان خاتون معناسنه اوله‌رق زنان عربدن بر وجه آتى برقاچ مشهوراتك اسملريدر جمله‌دن برى

(نوار بنت اعين المجاشعيه) دركه شاعر مشهور فرزدقك عمزاده‌سى ومطلقه‌سى اولان خاتوندر مومااليها اسمنك مدلولنه تماميله ماصدق ونهايت مرتبه عفت واستقامتى حسبيله اسمى مسماسنه اوفق پاكدامن وممدوح الشيم برخاتون اولوب مشرب جهتيله بينلرنده بون بعيد بولنديغى وچونكه بونك بوصلاحيله برابر فرزدق فسقنى مجاهر اولان فاجرلردن اولديغى حالده حسب القدر برمدت فرزدقك تحت تزوجنه چكمشيدى شويله كه فرزدق نوارك عمزاده‌سى اولمق وقريبنده بشقه كيمسه‌سى اولمامق حسبيله (نوار) انى ولى طانور ايدى كنديسنك قبيلهٔ قريشدن برطالب كفوى ظهور ايدرك موافقتى حاصل اولمغله تزويج وتنكيحى امرينى مومااليها فرزدقه تفويض ايلدى فرزدق اولوقت كنديسنه « پكى اما : سنك شامده بندن زياده يقينك واردر انلردن برى بغتة كلوب بنم وكالت ولايتمى تصديق وتنفيذ ايتماك احتمالندن بن امين اوله‌مم . بناء عليه سن شمدى بكا تفويض امر ايتديككه برقاچ كشى‌يى شاهد ايلمليسين » ديه‌رك بش اون كشينك ايچنده نواردن اخذ اقرار ايتمسى اوزرينه حضاره دونوب « ايدى سز شاهد اولك : بن نوارى يوز ديشى دوه مهر مقابلى كنديمه تزويج ايلدم . بن انك عمزاده‌سى‌يم : جمله‌دن زياده كنديسنه احقم » ديدى وبو صورتله برنهج شرع نوارى كنديسنه نكاحلدى فقط (نوار) فرزدقك هم چاپقين

وهم چركين اولمسندن ناشی زوجیتندن استنکاف ایدوب اندن فرار واستتار ایلدی . فرزدق هرنقدر

هلمی لابن عمك لاتكونی * كمختار علی الفرس الحمارا

زبانه سیله استماله قیدنده اولدیسه ده (نوار) میل وموافقت ایتمیوب جلد اولده حرف النساء فصلنده اشعار اولندیغی اوزره مفارقت استدعاسیله عبدالله بن الزبیر حضرتلرینك حرمی (حاضر) جنابلرینه دخالت وعبدالله ابن الزبیر حضرتلرینه اولبابده اندن طلب شفاعت ایلدی بونلرك مملكتلری بصره شهری اولوب عبدالله بن الزبیر حضرتلری دخی اوزمان سلطان وقت اولەرق حجازده مقیم بولنمغله نوارك ارقه سندن فرزدق دخی قالقوب مكه یه كله رك

لیس الشفیع الذی یأتیك مؤتزرا * مثل الشفیع الذی یأتیك عریانا ٦

دیو بالذات عبدالله بن الزبیر حضرتلرینه التجا وسویلدیكی بیت ایله متسترا كلوب بالواسطه عرض دخالت ایدندن زیاده كندیسنك دخالتی وتألیف ذات البین خصوصنجه اوله جق استدعای شفاعتی نافذ ومقبول اولمق تمنیاتنی انها ایلدی وكوردیكی استثقاله مبالات ایتمیوب ایلدیكی اقدام اوزرینه امر ابن الزبیر ایله نوارك موافقت ضروریه سنی قازانه رق نائل مرام اولدی واندن (لبطه) و (سبطه) و (حبطه) و (ركضه) و(زمعه) اسملرنده متعدد اولادی دخی وجود بولدی فقط حسن معاشرت ایتمیوب فسق جهتیله خاتونی ازعاج ایتدیكی ومؤخرا (حدراء) نام عیسویه یی دخی الەرق انكله ده بشقه جه اذاده بولندیغی حسبیله امتزاجلری قابل اولمیوب نهایة الامر تقریر وبیانی تطویل مقالی موجب برطاقم ماجرادن صكره الجزاء من جنس العمل قبیلندن اولمق اوزره بینلرنده طلاق تفویض وقوع بولدی (نوار) اندن آیرلدقده یكی دنیایه كلمشه (فرزدق) ایسه جنتدن چیقمشه دونه رك ابیات آتیه یی سویلدی

ندمت ندامة الكسعی لما * غدت منی مطلقة نوار
وكانت جنتی فخرجت منها * كآدم حین أخرجه الضرار
وكنت كفاقیء عینیه جهلا * فاصبح لایضیء له نهار ٥

---

٥ (وبعده) ولوانی ملكت یدی وقلبی * لكان علی للقدر الخیار
وما طلقتها شبعا ولكن * رأیت الدهر یأخذ مایغار

٦ بو بیتدن مأخوذ اولان (شفیع عریان) مثلی جلد اولده كچمشدر مثلا

(يعنى) نوار بندن آيرى دوشنجه بن كسعى كبى پشيمان اولدم . نوار بنم بهشتم ايدى . بن حضرت آدم كبى جنتدن چيقمش اولدم . بيلميه رك ايكى كوزيمى يردن چيقاروب نور نهاردن محروم قالانه دوندم .

« كسعى كبى » تعبيرنده كى (كسعى) ضم كاف وفتح سين ايله (كسع) قبيله سندن بركيمسه در كه ندامتى عندالعرب ضرب مثلدر مومااليه ذكر اولنان قبيله دن (غامد بن الحرث) وعلى رواية (محارب بن قيس) اسمنده برشخص اولوب قصهٔ ندامتى شو وجهله دركه مرقوم بركون دوه كودركن برقيا ارهلغنده بتمش (قان اغاجى) ديدكلرى چتين اغاجك فدانى كوروب « بوندن اعلى ياى اولور » ديو كمال بولسى زمانه انتظارا اورايه نشان قويمشيدى وقت كماله قدر بكليوب كمالنى بولدقده كسوب اندن بر ياى ايله بش اوق ياپدى ابتدا قوريتوب يايى يونتديغنده شو نظمى

يارب وفقنى لنحت قوسى * فانها من لذتى لنفسى
وانفع بقوسى ولدى وعرسى * أنحتها صفراء مثل الورس
صفراء ليست كقسى النكس

ياغليوب كيريشنى چكوردكدن صكره اوقلرى ياپديغنده دخى شو نظمى سويلدى

هن ورب أسهم حسان * تلذ للرامى بها البنان
كأنما قوامها ميزان * فأبشروا بالخصب يا صبيان
ان لم يعقنى الشؤم والحرمان

بركيجه اول يايى و اوقلرى آلوب حمار وحشينك (كه آوى عندالعرب پك مقبولدر «كل الصيد فى جوف الفرا» مثلى اومقبوليتى مشعردر) كزركاهى برمحلده پوصو ياپوب ايچنه صاقلاندى . برسورى حمار وحشى چيقوب اوكندن كچمكله بر يبنى نشانه الوب آتدقده اوق آوك ارقه سنده برقيايه راست كلهرك چقماق كبى قغلجم ظهور ايتدى . اصابت ايتدى ظنيله تأسف ايلدى . وشو بيتلرى سويلدى :

أعوذ بالله العزيز الرحمن * من نكد الجد معا والحرمان
مالى رأيت السهم بين الصوان * يورى شرارا مثل لون العقيان
وأخلف اليوم رجاء الصبيان

بعده برسورى دها كلوب كچركن ينه بر بنى نشانه الهرق بر اوق آتدى اودخى

اولدیغی کبی کورنجه تکرار تأسف ایدرك انی متعاقب کچن بردیگر سوری یه
بر اوق دها : خلاصهٔ کلام اوقك بشنی دخی آتوب حال منوال سابق
اوزره اولمغله هردفعه سنده اولدیغی کبی بو سفرده شو بیتلری سویلیوب

أبعد خمس قد حفظت عدها * أحمل قوسی وارید ردها
أخزی الاله لینها وشدها * والله لاتسلم عندی بعدها
ولا ارجی ما حییت رفدها

کمال انفعالندن یایی همان برطاشه چالوب قیردی . وقتا که صباح اولدی
کیجه اوق آتدیغی طرفه کیدوب باقدیکه هر آتیلان اوق برآوه اصابت
ایدوب حیوانك برطرفندن او برطرفنه کچدکدن صکره طاشه طوقنمش
اولمغله بش رأس حمار وحشی سر پلوب یاتورلر . بوحالی مشاهده ایتدکده
کمال حدت وندامتندن « قیریله سی الم یایی نیچون قیردی » دیه رك باش
برمغنی کسدی وشو قطعه یی سویلدی

ندمت ندامة لو ان نفسی * تطاوعنی اذا لقطعت خمسی
تبین لی سفاه الرأی منی * لعمر أبیك حین کسرت قوسی

ماکی یایی قیردیغمده خطامی اکلادم : وبرصورتله تأسف ایتدمکه الدن
کلسه بش برمغمی بردن کسردم دیمکدر .

اشته شعر فرزدقده مرموز اولان (ندامت کسعی) بو آدمك یایی قیرمش
اولمسی اوزرینه ایتدیکی ندامتی اولوب انك بو ندامتی عندالعرب شهرت
بولمش اولمغله برشیدن پك نادم اولان کیمسه حقنده مرقومی یاد ایله « بو کیمسه
شخص کسعیدن ده پشیمان » مآلنده اولمق اوزره (اندم من الکسعی) دینلمك
بینلرنده ضرب مثل اولمشدر اه

(نوار بنت حل بن عدی بن عبدمناة) که ام حنظلة بن مالك بن زید
مناتدر فرزدقك جداتندندر . اشعارنده انکده ذکری واردر اه

(نوار مریه) که شاعر مخضرمی (لبید بن ربیعة العامری) حضرتلرینك
اشعارنده وبتخصیص قصیدهٔ معلقه سنده وارده در تغزل کرده لری اولان
محبوبه در اه

(نوار) برده اعوان یزیدن (خولی الاصبحی) که الك صکره عبدالله
ابن الزبیر زماننده ظهور ایدن (مختار بن ابی عبیدة الثقفی) نام خارجینك
النده قتل واحراق اولنمشدر انك زوجه سی اسمیدر . تاریخ کاملده

محکیدرکه مرقوم (خولی) وقعۀ کربلاده شهید سعید اولان حضرت حسین افندیمزك سر سعادت افسرلرینی ابن زیاده کتورمك اوزره حامل اولمش وکلوب قصر ابن زیادی قپالی بولدیغی ایچون استراحت ایتمك اوزره کوفه ده کندی اوینه کلمشیدی رأس رئیس الشهدایی خانه سی درونده برکوب دیبنه براقه رق زوجه سی نواره کمال مباهات ایله « دهرك بریبوك تحفه سنی کتوردم : اشته رأس حسین شو کوپك دیبنده در » دیمکله (نوار) همان یتاغندن صچرایوب « هرکس حربدن سیم وزر کتورر : سن حفید سید الانامك رأسنی می کتوردك . والله العظیم سنکله بعد از ین بر یصدغه باش قویمام » دیه رك اودن دیشاری چیقمش و او کیجه تا صباح خانه لری اوزرینه سمادن نور ایندیکنی مشاهده ایلمشدر اه

(نوار) صحابیاتدن دخی ایکی خاتونك اسمیدر . انلردن بری عدی بن النجار اولادندن صرمة بن مالکك کریمه سی اولان نواردرکه کاتب النبی وفقیه فرضی زید بن ثابت الانصاری رضی الله عنه حضرتلرینك والده لریدر .

(نور بانو)

سلطان مراد ثالث حضرتلرینك والده لری وسلطان سلیم ثانینك بانوی سرای خلوتلریدر . دولت عثمانیه ده مهد علیالقله اك اول کسب نفوذ واشتهار ایدن بو خاتوندر . اسکدارده (عتیق والده) دیمکله متعارف اولان والده جامعنك بانیه سیدر . جدیدی سابقة الترجمه امة الله سلطاندر .

(نور جهان بکم)

آتشکده ده مذکور اولان شاعرات فارسیه دندرکه شاهان هنددن سلطان جهانکیرك زوجه سی برشاعرۀ جهان آرادر . زوجنك مدح ومحبتی باینده بداهة سویلدیکی و بروقعه اوزرینه استعفای قصور معرضنده سلطان مشارالیهه انشاد ایلدیکی بیتلر کندینك مکانت طبعنه ایکی شاهد عادل اولمق اوزره بومحله درج ایدلمشدر

ترانه تکمۀ لعلیست برلباس حریر ٭ شده است قطرۀ خون منت کریبان کیر

بقتل چون منی کرخاطرت خشنود میکردد
بجان منت ولی تیغ توخون آلود میکردد

(ولها)

نام تو بردم وزدم آتش بجان خویش * در آتشم چو شمع زدست زبان خویش

(نهالی)

طقوز یوز تاریخی نسواننده ن وسمرقند شهری اهالیسندن برشاعرۂ فارسیه اولوب سفینة الشعراده (مشفق) ایله شویله بر وقعه‌سی منقولدر که شهر سمرقندده (بین الطاقین) دیدیلور برمحل دلکشا وار ایمش . مشفق برکون اوراده زمانی شعراسی ایله اوطوروب شاعرانه صحبت ایتمکده ایکن (نهالی) اورادن کچوب جمعیت شعرایی کورد کده یانلرینه کله‌رك انلره « بو کیجه برمضمون بولوب نظم ایلدم . بکر اولمق کرکدر » دیو شو بیتی اوقومش وانلردن تنظیرینی استمش ایمش

هلال نیست که بر اوج چرخ جا کرده * فلك بکشتن من تیغ برهوا کرده

شعرا مضمون بیتی بکنوب اظهار حیرت ایتدکلرنده (نهالی) بوکا البته برنظیره سویلمیسکز دیو الحاح ایلدکده (مشفق) کندینك طبعی هزله مائل و بولدیغی جسنیاتده بیت مزبورك نظیری ناقابل اولدیغندن (نهالی) یه درحال شو بیت هزل آمیز ایله جواب ویرمشدر

مناره نیست که بر پهلوی طاق جا کرده * زمین بکادۂ تو کیر برهوا کرده

نهالی بوجوابی الدقده محجوب وبیحضور اوله‌رق قالقوب کتمش وفیما بعد ارککله مشاعره‌یه توبه ایتمشدر .

(نهدیه)

بنی نهد عشیرتی جاریه‌لرندن وعصر کزین رسالت نسوانندن اولوب عبد الدار قبیله‌سی قادینلرندن برینك زیر تملکنده بکمشیدی کندیسی مؤمنه اولوب صاحبه‌سی مشرکه بولنمغله اسلامی سببیله اکا اذا ایدر و« اصحاب محمددن بری سنی المدقجه عذابمدن قورتیله‌مازسین » دیر ایدی بنابرین حضرت ابی بکر اشترا وآزاد ایلمشدر .

(نیلوفر خاتون)

آب روی آل عثمان (غازی سلطان اورخان) حضرتلرینك حلیله‌سی وشاهزاده سلیمان پاشای غازی ایله خداوندکار سلطان مراد حضرتلرینك والده‌سی شول عفیفۂ عصمتمآب درکه فی الاصل یارحصار تکفورینك قزی اولوب التی یوز سکسان طقوز سنه‌سنده دسیسه ودبدبه‌لی بردوکون ترتیبله یله‌جك

تکفورینك حجلهٔ ازدواجنه عرض اولنمقده ایکن عثمان غازی حضرتلرینك دست مظفریتنه کچەرك نجل نجیبلری مشارالیه (اورخان غازی) یه تزویج بیورلمشدر . شویله که سلطان عثمان غازینك دها بکلك زماننده شمشیر فتوحاتیله اناطولی ایچرولرینه دهشت صالدیغی هنکاملرده ملوك اطراف یعنی اولوقتك حالنجه اطرافده بولنان وصاحب معناسنه اولەرق تکفور تعبیر اولنان روم حکمدارلری کندیسنه مداراتدن وهربری برصورتله ابراز آثار دوستی ومصافاتدن خالی اولمیوب بیله جك تکفوری دخی اوجملەدن اولەرق مشارالیهه دوستلق طوری طوتر واستجلاب واستمالەلری امرینه سائرندن زیاده افکار صرف ایلر ایدی او مناسبتله طرفین میاننده هدیه ارسال وتقدیمی مثللو شرائط الفت ومخادنته مراعات و اومقابلەده عثمان غازی حضرتلری جانبلرندن دخی یایلاغه چیقلدقجه قیمتلی اشیا ایله باشلی قادینلری بیله جك تکفورینه تودیع ایتمك درجەلرینه قدر اظهار امن واعتماد اولنور ایدی . فقط (تکفور) عثمان غازی حضرتلرینك اورالرده جابجا استقرار ایله توسیع حوزهٔ استقلال واقتدار ایده‌کلسندن مؤخرا کندی وامثالی روم حکمدارلرینك عثمانلیلر پنجه‌سنده قرین اضمحلال وتبار اوله‌جقلرینی استدلال ایلسیله عثمان غازی‌یی برصورتله بتورمك وانك فقدانیله عثمانلیلری اورالرده یشاتمیوب بسبتون طرد و پریشان ایلمك امل کینه‌وریسنی خیالخانهٔ غدر ومفسدتنده اضمار ایله اجراسنه برتدبیر دوشینور ایدی . بوسودا اوزرینه یارحصار تکفورینك قزی مشارالیهایی تزوج بهانه‌سیله تاریخ مذکورده بردوکون ترتیب ایدرك عثمان غازی‌یی دوکونه دعوت وهمان اوراده بغتةً قتل واتلافنه مباشرت اولنمق اوزره سائر تکفورلرله عقد وثاق مشورت ایدوب بوقرار ایله (خرمن‌قیا) حاکمی کوسه میخالی سابقهٔ محبت وشدت الفتنه مبنی غازیٔ مشارالیهه دعوتجی کوندردی کوسه میخال ایسه عثمان غازی حضرتلرینك کرچکدن دوستی بولندیغندن تکفورلرك بودسیسه‌لرینی غازیٔ مشارالیهه اخبار ایلدی . عثمان غازی حضرتلری کوسه میخالدن دعوتك سبب حقیقی ودنیئنی اکلادقده یایلاغه کوچمه زمانی‌ده اولدیغندن معتاد جاریلری اوزره ذی قیم اشیا صندقلریله برابر اختیار خاتونلری بیله جکه کوندره‌جکی وکندیسی خواص حریم واقاربی ایله اورادن یایلاغه چیقمق اوزره دوکونه کله‌جکی وشوقدرکه بونجه جمعیت هر ره صیغه‌میه‌جغندن

دوكونك واسع بر او واده قورلمسی مناسب اوله جغنی» خبرنر یله كوسه میخالی اعاده ایلدی . تكفورلر بالكز عثمان غازینك اتلافنه راضیلر ایكن بوغرضك فوق المأمول برطاقم غنائم متنوعه ایله حصولنی مبشر اولان اجابتندن ممنون اولدیلر و (چاقر پیكار) نام چایرلغی سوركاه تخصیص ایتدیلر . عثمان غازی حضرتلری قرق نفر قهرمان انتخاب ایدرك انلری اختیار قادین قیافتنده اشیا ایله برابر اوجه بیله جك قلعه سنه اعزام ایتمش وكندیسی برچوق دلاور سواریلرله ضیافت یرینه عزیمت بیورمش ایدی قهرمانلر قلعه یه وصوللرنده دوكون مناسبتیله قلعه ده ذاتا پك از آدم قالمش اولدیغندن موجود بولدقلری محافظلری درحال قلیجدن كچیروب قلعه یی ضبط ایتدیلر وعثمان غازی حضرتلرینه خبر اوچردیلر . بومژده عثمان غازی حضرتلرینه دوكون یرنده واصل اولور اولماز یانده اولان یكیتلرله آتنه بنه رك قاچه مق كوستروب عسكرك بعضلرینی دام اغفال طرزنده كیرویه براقه رق كندیسی جمیتله برمناسب محلده پوصو طوتدی تكفورلر بوساحته فراره فریفته اولدقلرندن حاضر اله كچمش دشمنی قاچرمامق اوزره عثمان غازی حضرتلرینك ارقه سنه دوشدیلر پوصویه یاقلاشدقلرنده عثمان غازی اورادن غضنفرانه برظهور ایله اوخائنلرك برچوغنی طعمهٔ شمشیر و برطاقنی دخی عروسلریله برابر اسیر ایلدی اه

عروس مشار الیها اشته بو (نیلو فرخاتون) دركه نامنی غازیٔ مشار الیه بو وجهله تسمیه وانی كندی نجل نجیب وخلف ادیبلری اورخان غازی حضرتلرینه تزویج بیورمشدر . صلب اورخان غازیدن ذكر اولنان سلیمان پاشای غازی ایله خداوندكار سلطان مراد غازی یی مشار الیها وجوده كتورمشدر . كندیلرینك برچوق خیر وحسناتی واردر بروسه صحراسندن جریان ایدن نهر اوزرینه مشارالیها بركوپری بنا ایلمسیله نهر مزبور السنهٔ ناسده « نیلو فر صویی » دیو مشار الیهانك نامنه اضافتله مذكور اوله كلمشدر .

حرف الواو

(واصله)

جلد اولده حرف الالف فصلنده زوجهٔ عبدالعزیز الاموی اولمق اوزره

مبین اولان ام حکیمك وانك والده سی زینبك لقبلری بدر جمالی کماله وصل ایله هرایکیسنی جامعه اولدقلرینه مبنی انلردن هر برینه (واصله) و بالخاصه قزی ام حکیمه (واصلة بنت واصله) دینلمشدر اهـ

« لعن الله الواصلة » حدیث شریفنده کی (واصله) تازه لکنده فاجره اولوب عجوز اولدقده پزه ونکلك ایدن ملعونه در . نهایه ده حضرت عائشه دن مروی اوله رق بو وجهله مفسردر (۱) اهـ اوقیانوس .

(وافده)

مازن بن صعصعه اولادندن اولان (وافده) درکه کتاب ابن قتیبه ده مساغ جاهلیت اوزره قوجه لرینك وفاتندن صکره اوکی اوغللرینك تحت تزوجلرینه کچمش اولان نسوان عرب جمله سندن اولمق اوزره ذکر اولنمشدر . من بوره عبد منافك زوجه سی ایدی اندن (نوفل) و (ابو عمرو) بن عبد مناف وجوده کتوردی مؤخرا عبد منافك وفاتنده اوغلی (هاشم بن عبد مناف) من بوره یی تزوج ایدرك اندن دخی (ضعیفه) و (خلده) اسمنده ایکی قزی اولدی . (۲)

(واعله وواهله)

تفاسیرده مذکور اولدیغی اوزره بونلردن بری حضرت نوحك ودیکری حضرت لوطك حرمی اولوب مشار الیهما کبی ایکی نبی عالی شانك شرف رفاقت وزوجیتلرینی حائز بولنمش اولدقلری حالده ایکیسیده کفر وخیانت (۳) اوزره کتمش اولملرندن ناشی سورهٔ جلیلهٔ تحریم آخرنده بونلرك انبیا وصلحاء عباده اصلا قرابت ومناسبتلری اولمیان سائر کافران

---

(۲) ومنهن (امرأة من الانصار) وهی امرأة اساف بن زید بن اساف خلف علیها اساف بعد أبیه و (امرأة من فهر) کانت تحت نفیل بن عبد العزی جد عمر بن الخطاب فتزوجها عمرو بن نفیل بعد أبیه فولدت له زیدا فامه ام الخطاب وزید هذا هو ابو سعید زید بن عمرو ابن نفیل اهـ من کتاب المعارف .

(۳) والمراد بالخیانة نفاقهما وابطانهما الکفر وتظاهرهما علی الرسولین فامرأة نوح قالت لقومه انه مجنون وامرأة لوط دلت علی ضیفانه ولا یجوز أن یراد بالخیانة الفجور لانه سمج فی الطباع نقیصة عند کل أحد بخلاف الکفر فان الکفار لا یستسمجونه بل یستحسنونه ویسمونه حقا وعن ابن عباس رضی الله عنهما مابغت امرأة نبی قط اهـ من الکشاف .

(۱) بوراسی واصله یی صاچنه صاچ اکلیان قادیندر دیو تفسیر ایلیانلری رد در .

بی ایمان کبی جهنمی اولدقلری(٤) بیان عائیسبله حالری کفاره مثل مضروب اولمشدر ٠

(وجیهة بنت اوس الضبیه)

قبیله ٔ بنی ضبهٔ نسواندن وحماسه شاعراتندن اولوب اشعارندن ابیات آتیه‌سی دیوان حماسه‌نك باب النسیبی منتخباتندندر

وعاذلة تغدو علیّ تلومنی * علی الشوق لم تمح الصبابة من قلبی
فالی ان أحببت أرض عشیرتی * وأحببت طرفاء القصیبة من ذنب
فلو أن ریحاً أبلغت وحی مرسل * حفیّ لناجیت الجنوب علی النقب
فقلت لها أدی الیهم تحیتی * ولا تخلطیها طال سعدك بالترب
فانی اذا هبت شمالا سألتها * هل ازداد صداح النمیرة من قرب

(قصیبه) بر موضعك اسمی اولوب (طرفاء) دخی برشجردر (حفی) حاء مهمله ایله مبالغ فی الامر معناسنه‌در (نقب) طریق بین الجبلین دیمکدر (شمالا) لفظی هبت فعلنك فاعلندن حالدر (صداحدن) مراد خروسلردر (نمیره) برقریه‌نك اسمیدر کذا فی الاصل ٠

(صدح) فی الاصل انسان وطیورك آواز بلند ایله نغمه اتمه‌سی معناسنه اولوب خروسه را وخا ایله (صارخ) تعبیر اولنور (٥)

(٤) وأما ماروی ان عائشة سألت رسول الله صلی الله علیه وسلم کیف سمی الله المسلمة تعنی مریم ولم یسمّ الکافرة فقال بغضالها قالت وما اسمها قال اسم امرأة نوح واعلة واسم امرأة لوط واهلة فحدیث أثر الصنعة علیه ظاهر بین ولقد سمی الله تعالی جماعة من الکفار باسمائهم وکناهم ولو کانت التسمیة للحب وترکها للبغض لسمی آسیة وقد قرن بینها وبین مریم فی التمثیل للمؤمنین اه من الکشاف ایضا منه

(٥) روی البخاری ومسلم وابوداود والنسائی عن مسروق قال سألت عائشة رضی الله عنها عن عمل رسول الله صلی الله علیه وسلم فقالت کان یحب الدائم قال قلت أی حین کان صلی الله علیه وسلم یصلی قالت کان اذا سمع الصارخ قام یصلی قال النووی الصارخ هنا الدیك باتفاق العلماء وسمی بذلك لکثرة صیاحه فی اللیل اه دمیری ٠

ویقال للدیك أیضا الزاقی والجمع الزواقی وکل صائح زاق وفی حدیث هشام بن عروة أنت أثقل من الزواقی یریدانها اذ زقت سحرا تفرق السمار والاحباب ٠

(وحشية الجرميه)

سابقة الترجمه (زينب بنت الطثريه) نك برادرى اولان شاعر يزيد بن الطثريه نك معشوقه سيدركه اودخى شاعره در . حرف الزاى ده موما اليها زينبه منسوبا مذكور اولان ابياتك اشبو (وحشيه) نك اولمسى حقنده دخى اغانيده بر روايت واردر .

(ورثه)

واوك كسرى راناك سكونيله مشاهير سرآمدان عربدن ذهل بن شيبان بن ثعلبه نك زوجه سى اولان (ورثه بنت ثعلبه) دركه مقام تهكم واستهزاده مضروب اولان « بخ بخ ساق بخلخال » مثلنى عربده الك اول تفوه ايدن خاتوندر سبب تفوهى شويله اولمشدركه بطن بنى ثعلبه دن (رقاش) اسمنده برخاتون وار ايدى انى زوجى بولنان (كعب بن مالك بن تيم الله ابن ثعلبة بن عكابه) تطليق ايلكله اشبو (ورثه) نك زوجى اولان (ذهل ابن شيبان) تزوج ايلمشيدى (ورثه) ايسه اوزرينه كلان اورتاغى ضرب وابذا ايله قاچرمق عادتى اولمغله (رقاش) ى دخى بروسيله ايله ضرب وازعاجه فرصتجو اولوب طورر ايكن مزبوره بركون اياغنك خلخالى وسائر حليه وآرايشى ايله كلوب اكا عرض اندام ايلمشيدى ورثه همان معرض استهزاده اولهرق « په په خلخاللى بجاق » مآليله مزبورهيه حرف انداز اغضاب اولدقده (بخ بخ ساق بخلخال) تعبيرينى ايتمش ايمش . اشته اوتعبير اووقتدن قالمه ضرب مثل اولوب (رقاش) دخى اكا قارشو سكوت ايليه رك (اجل ساق بخلخال لا كخلالك المختال) ديو مقابله ايتكله ورثه همان اوزرينه آتيلوب مزبورهبى دوكك استمش ايسه ده (رقاش) اندن زورلى كلديكندن (ورثه) يى طوتوب بر ايجه ضرب ايلمشدر (ورثه) طباغى يييوب عقلى باشنه كلدكدن صكره شورباغى بى سويلمشدر

ياويح نفسى اليوم أدركنى الكبر * أأبكى على نفسى العشية أم أذر
فوالله لو أدركت فى بقية * للاقيت مالاقى صواحبك الاخر

(يعنى) ابواه كه بكا اختيارلق كلمش . بن شمدى كندمه اغلاسهمى يوقسه ترك بكامى ايلسهم . والله يارقاش . اگر سن بنم براز توانا وقتمه يتشمش

اولیدك سن دخی سائر ارقداشلرینك كوردكاری بنی كورردك اه بوربا عی بحرطویلدن اولوب (یاویح) لفظنده علت خرم واقع اولمشدر ٠
مزبوره (رقاش) ذكر اولنان ذهل بن شیباندن (مره) و (ابو ربیعه) و(محلم) و (حارث) اسملرنده درت ارككك اولاد طوغرمشدركه انلردن محلم نام اوغلی رؤسای قوم ربیعه‌دن (لا حر بوادی عوف) مثلیله یاد اولنان مشهور عوفك پدریدر ٠

(وزره)

(وزیرة بنت المنجا التنوخیة الدمشقیه) دركه شام شریفك مشاهیر محدثاتندن اولوب ذكور واناثدن برچوق مجاذومأذونی واردر انلردن بعضلری انباء ابن حجرده مذكوردر ٠

(وشیكه)

اغانیدن اكلاشلدیغنه كوره سابقة الترجمه (بذل المغنیه) نك مملوكه‌سی برجاریۀ ناطقه پردازدركه بذل المغنیه انی عرض حاجاتی ضمننده ملوك وامرایه بعث ایدر ایدی اه
موما الیها (بذل) دخی بیانی كذران ایتدیكی اوزره جاریه جنسندن اولوب خاندان عباسیه‌دن جعفر بن موسی الهادینك مملوكه‌سی ایدی فقط هنری سایه‌سنده قیمتی شول رتبه عالی ایدیكه مشار الیه جعفرك عمزاده‌سی بولنان (محمد بن زبیده) جعفردن موما الیهایی كندیسنه یا قیمتیله صاتمق ویاخود باغشلامق شقلرندن برینی التماس ونیاز ایلمش اولدیغی حالده مشار الیه جعفر « بن حلایق صاتمم ٓ مدبره بولندیغی جهتله ده باغشلایه مم » جوابنی ویرمش اولمغله (محمد بن زبیده) موما الیهایی بركیجه جعفرك سرمستلكی هنكامنده الوب قاچرمش وایرتسی كون جعفری بالخاصه دعوت ایدرك (بذل)ی كندی نزدنده اكارانه وسكوت وموافقتنی استحصالدن صكره عودتی اثناسنده « عمزاده‌مك حراقه سنی (٦) الچی ایله یوكله یك » امرینی ویره‌رك جعفرك دجله نهری ایچنده ینوب كلمش اولدیغی سفینه‌سنی سیم الچه ایله مالا مال ایتمشدر ٠ موما الیها (بذل) مشار الیه محمد بن زبیده‌دن مجوهراته دائر همان كیسه‌نك مالك اوله مدیغی نفائسه نائل اولمشدر ٠ مشار الیهك وفاتنده بذلی امرای عسكریه وكتاب واشرافدن ایلرو كلور بك چوق كیمسه‌لر تزوجه طالب اولدیلر ایسه‌ده

(٦) (حراقه) عباسیلره مخصوص بر نوع مركب بحری٠

هیچ بر بنی قبول ایتمیوب حالی اوزره کذارندهٔ اوقات حیات اولمشدر اه
(وشیکه) برده صاحب دعوت بنی العباس اولان ابومسلمك والده سی
اسمیدر کما فی وفیات الاعیان ٠

(وفا)

شقائق مترجمی (مجدی افندی) مرحومك افادهسنه کوره فاتح وسلطان بایزید عصرلری مشایخندن اولوب قرب وجوارلریله مفتخر بوانديغمز (شیخ مصلح الدین مصطفی وفا) حضرتلرینك والدهلری اسمیدر ٠ بوافادهیه کوره حضرت مشار الیهك (ابن الوفاء) دیو معروف اولملری لازم کلور مع هذا که تربهٔ متبرکهلری سدهسنده سکز یوز طقسان التی تاریخیله شو بیت یازیلیدر

خواهی که بدانی سفر شیخ وفا را * دریاب ز تاریخ الی رحمة ربه
٨٩٦

(وفا) لفظی اصل کندی خط دستلریله مکتوب اولان بعض آثار سنیهلری ظهرنده (کتبه الحقیر مصطفی بن احمد الصدری القنوی المدعو بوفا) دیو محرر بولنمسندن استدلال اولنه کلدیکی اوزره کندی لقب فاخرلریدر اه

عجیبدر که مشارالیه شیخ وفا حضرتلرینك حجه بحرا عزیمتلرنده افرنج النه حسب القدر أسیر دوشوب ردوسده حبس وتوقیف قلنهرق قرمان اوغلی ابراهیم بکك قرق بیك غروش فداسیله خلاص اولدقلری ترجمهٔ حاللرنده مصرح اولدیغی حالده افواه ناسده عقل ونقله مغایر برصورتله کندیلرینك کفار یدندن بر اسیر قورتارمش اولدقلری حکایه اولنمقدهدر ٠

(ولاده)

فتح واو وتشدید لا ایله اندلس ادیبهلرینك اك مشهورلرندن اولان (ولادة بنت المستکفی بالله محمد بن المستظهر بالله عبدالرحمن بن عبیدالله بن الناصرلدین الله) درکه اورانك ملوکزادهلرندن والك بنام اولان فاضلهلرندندر باشنه کیدکده اولدیغی اکلیلنك برطرفنده

أنا والله أصلح للمعالی * وأمشی مشیتی وأتیه تیها

واوبرطرفنده

وامکن عاشقی من صحن خدی * واعطی قبلتی من یشتهیها

بیتلری منقوش ایدیکه بونلری کندی زادهٔ طبعی اوله‌رق تاجنك ایکی طرفنه صرمه ایله نقش ایتدرمش ایدی . بونکله برابر کندیسی صیانت عرض وعفاف ایله معروف اولوب صاحب سرح العیونك اشعارینه کوره پدری مستکفینك طوائف ملوك متغلبه‌یه مغلوبیت ومقتولیتی فلاکتندن صکره مشار الیها کندینك حجاب احتشام واهتمامنه وهن ویره‌رك مشاعره‌یه واهل سخن اولان کبرا ایله کور شوب سویلشمکه باشلامشدر . اندن صکره درکه اوعصرك ادبای وزراسندن ذوالوزارتین (ابوالولید بن زیدون) نام فاضل فضائل نمون ایله وزیر (ابوعامر بن عبدوس) ی علی وجه الرقابه دلدادهٔ جمالی وجویندهٔ وصالی قلمشدر (رسالهٔ ابن زیدون) اشته اورقابتك محصولیدر . واشته اندن صکره‌درکه ولاده‌نك شعرنده

ولقبت المسدّس وهونعت * تفارقك الحیاة ولا یفارق
فلوطیّ ومأبون وزان * ودیّوث وقرنان وسارق

قطعه سنك متضمن اولدیغی معانی‌یه مبنی ابن زیدونی (مسدس) دیو تلقیب ایتمك وحقنده

انّ ابن زیدون علی فضله * یعشق قضبان السراویل
لوأبصر الایر علی نخلة * صار من الطیر الابابیل

ان ابن زیدون علی فضله * یلهج بی شتما ولاذنب لی
یلحظنی شزرا اذا جئته * کأننی جئت لأخصی علی (١)

قول قبیحیله هجویه سویلك کبی اهل عصمت اغزینه یاقشماز سوزلر ظهور ایتمشدر .

(قلائدالعقیان) صاحبی (فتح بن خاقان) ابن زیدونك ولاده‌یه اولان شیفته‌لکنی « وکان یکلف بولادة ویهیم ویستضیء بنور محیاها فی اللیل البهیم » دیو افاده وتفهیمدن صکره ولاده‌نك وصفنده « وکانت من الادب والظرف وتتیم السمع والطرف بحیث تختلس القلوب والالباب وتعید الشیب الی أخلاق الشباب » تعبیر دلپذیری ایله شوما آده ثنا کذار تقریر اولمشدرکه « ولاده دخی علم وادب وظرافتده وحسن مقال وجمالیله انسانك کوش وچشمنی خرم واتم قلمقده کوکل وعقللری چالوب المق

(١) أشارت بذلك الی عبدللوزیرکان متهمابه .

واثر هرم وشیخوختی بیاضی طور شبابته چویرمك رادهسنده ایدی ٥ اهـ مشار الیها بر چوق وقت معمر اولهرق وهیچ قوجه یه وارمیه رق درتیوز سکسان ویاسکسان درت سنه سی صفر ینك اوچنجی کیجه سی ارتحال دار آخرت ایلمشدر • سابقة الترجمه (مهجة القرطبیه) اندن تلمذ ایتمشیدی تجاوزالله عنهما •

(ولادة بنت العباس بن حزن العبسی) ملوك امویه دن ولید بن عبدالملك ایله سلیمان بن عبدالملك والده لریدر •

(وهبه)

کتاب الاغانینك اون اوچنجی جلدنده (احیحة بن الجلاح) ك احوالی ذیلنده ذکر اولندیغی اوزره محمد بن عمران القروینك مملوکه سی استاد برجاریهٔ مغنیه اولوب معتبر بسته لری واردر ابیات آتیه انك ستایشی حقنده سویلنمشدر

یا وهب لم تبق لی شیئا اسرّ به * الا الجلوس فتسقینی وأسقیك
و تمزجین بریق منك لی قدحا * كأنّ فیه رضاب المسك من فیك
یا أطیب الناس ریقا غیر مختبر * الاّ شهادة أطراف المساویك
(١) قد زرتنی زورة فی الدهر واحدة * ثنی ولا تجعلیها بیضة الدیك
مانلت منك سوی شیءٍ اسرّ به * ولست ابصر شیئا من مساویك
قالت ملكت ولم تملك فقلت لها * ما كل مالكة تزری بمملوك

طوغریسی خانونی التزام عفتیله ثنا ایتمشدر بیت ثالثده کی خطابنك زاکتی بلاغتك غایتنده در •

حرف الهاء

(هاجر)

قاموسده مصرح اولدیغی اوزره جیمك فتحیله حلیلهٔ حضرت ابراهیم خلیل ووالدهٔ جناب اسماعیل اولان حضرت هاجردرکه آجردخی دینلور (٢) فی الاصل حضرت ابراهیم علیه السلامك زوجه سی سابقة الترجمه (ساره) خاتونك ودها اول اوتاریخده مصرملکی بولنان فراعنهٔ اولادن (سنان

(١) تقدم هذا البیت فی ذیل الصحیفة (١٨٦) ومن هناك تعلم قائل الابیات •
(٢) وفی البخاری فی کتاب النکاح فی حدیث لم یکذب ابراهیم الا ثلاث کذبات الحدیث قالت (یعنی سارة للخلیل) کف الله ید الکافر وأخدمنی آجر اهـ بالهمزة الممدودة بدل الهاء •

ابن علوان) نام فرعونك جاریه‌سی اولوب (٢) حضرت ابراهیمك مصری
تشریفلرنده فرعون مرقومك حضرت ساره‌یه معلوم اولان تسلط وخیبتی
اوزرینه تطییب قیلنمدن اوله‌رق اكا اشبو هاجری بخش واعطا ایتمش وحضرت
مشارالیها دخی كندینك ذریتی اولمدیغنه مبنی انی حضرت ابراهیمه اوطه‌لق
اولمق اوزره اهدا وتقدیم ایلمش ایدی مؤخرا حضرت اسماعیلك اندن وجوده
كلمسی اوزرینه حضرت ساره هم هاجری وهم مخدومی حضرت اسماعیلی
قصقانمغه باشلایه‌رق بونلر بو دیارده اولمسونلر دیمكه قالقشمسیله حضرت
ابراهیم ذاتا وطن اصلیسی اولان (بابل) شهرندن نمارده‌نك ظلم وتعدیلرینه
مبنی قالقوب تابعی اولان اهل ایمان ایله برابر شام دیارینه هجرت ایتمش
واورادن مصره كیدوب اندن كنعان ایلنه كله‌رك اوراده اقامت ایلمش
بولندیغی حالده حضرت ساره‌نك تطییب خاطری ایچون اورادن دخی
بامر الهی هاجر ایله اسماعیلی الوب مكه وادیسنه كوتورمش وانلری اوراده
اسكان وایوا بیورمشدر . اصل عرب اولان (جرهم) قبیله‌لری اولوقت
اورالرده مقیم اولملریله حضرت اسماعیل انلردن سابقة الترجمه (رعلة بنت
مضاض الجرهمیه) یی تزوج ولسان عرب ایله تكلم ایلدی . بو ملابسه ایله
حضرت مشارالیهك پدرلری عبرانی ایكن اولادی عربی وكندیلری
بالجمله عرب مستعربهٔ حجازك پدری اولدی اهـ (٣)
ابن اثیرك كامله تصحیحنه كوره حضرت هاجرك وفاتی حضرت ساره‌دن
مقدم اولوب حضرت ساره یوز یكرمی یدی یاشنده اولدیغی حالده شامده
ارتحال ایلدكلرنده حضرت ابراهیم كنعانیلردن یقطن قزی قطورایی تزوج
بیورمشلردر اندن التی نفر اولادی دنیایه كله‌رك اسماعیل واسحاق ایله مجموع
اولاد والانوادلری سكزه بالغ اولمشدر . جمله سنك ایلكی حضرت اسماعیلدر .
مشارالیه حضرتلرینك هاجردن حصولنده حضرت ساره‌نك محزون اولمسی
اوزرینه جناب حق اكا ده بعد الهرم خارق العاده اوله‌رق اسحاقی احسان
بیورمشدر .
قادینلره قولاق دلمك وحالا عربستانده جاری اولدیغی اوزره سنت اولمق

(٢) نص علیه ابن الاثیر فی الكامل وفی ارشاد الساری اسم ذلك الفرعون صادوق فلیحرر .
(٣) قال ابو هریرة رضی الله عنه بعدما ذكر حدیث ابراهیم الخلیل مع فرعون المذكور فتلك
(یعنی هاجر) امكم یا بنی ماء السماء اهـ یخاطب به العرب لكثرة ملازمتهم الفلوات التی بها
مواقع المطر لرعی دوابهم كما فی ارشاد الساری شرح البخاری .

حضرت هاجردن قالمشدر چونکه حضرت ساره حدت ایدوب هاجرك اعضاسندن اوچنی کسمك اوزره یمین ایتمشیدی ابراهیم علیه السلام دخی مشار الیهایه هاجرك ایکی قولاقلرینی دلك وموضع معهودندن لحم زائدی قطع ایله سنت ایتك صورتیله یمینی یرینه کتورمسنی رأی وتوصیه بیورمش اولمغله اولوجهله واقع وجاری اولمشدر .

(ام الخیر هاجر)

ابن خطیب دیو معروف اولان قاضی علاء الدین علی بن محمد بن سعید بن محمد بن علی الحلبی قزی هاجردرکه محدثاتدن واشیاخ امام سیوطیدندر . عائشه بنت محمد بن عبد الهادی ودها برطاقم محدثین کندیسنه اجازت ویرمشلردر اه (هاجر) امام سیوطی مشایخندن بردیکر محدثه خاتونك دخی اسمیدرکه (عزیزة المقدسیه) دیدکلری خاتوندر . یدیبوزطقسان سنه سنده قدسده تولد ایتمشدر اه امام مشار الیه بونلرك حیاتنده اکال عمر ایتمش اولملیدرکه کتاب المنجم فی المعجمده تاریخ وفاتلرینی یازمامشدر .

و(هاجر خوند) ابناء ابن حجرده ۸۳۳ سنه سی وفیاتنده مذکور اولان مشاهیردندرکه سلطان برقوقك زوجه سیدر .

(هالة بنت وهیب)

وهیب بن عبد مناف بن زهره کریمه سی (هاله) درکه ام النبی اولان سابقة الترجمه (آمنة بنت وهب) حضرتلرینك عمزاده سی وحضرت حمزه افندیمزك والده سیدر (عبد المطلب) حضرتلری مخدوملری حضرت عبد الله مشار الیها آمنه حضرتلرینی اخذ وتزویج ایتدکلری صره ده صاحبة الترجمه هاله بنت وهیبی دخی کندیلری تزوج ایتمشیدی . مومأ الیها حضرت حمزه یی طوغروب بعده حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دخی تولد ایتمکله ابو لهبك آزادلیسی سابقة الترجمه (ثویبه) اوغلی (مسروح)ك سودیله او ایکی مولود مبارکی برابر اولهرق برقاچ کون ارضاع ایتمشدر بناء علیه حضرت حمزه رضی الله عنه علیه الصلاة والسلام افندیمز حضرتلرینك هم عم محترملری وهم رضاعا برادرلری اولمشدر .

و (هالة بنت خویلد) اسد الغابه ده حضرت خدیجه نك همشیره سی وداماد نبی اولان ابو العاص بن الربیعك والده سی اولمق اوزره مذکوره در .

(هدیه)

اعیان عصر صفدیدن اولان هدیه بنت علی بن عسکر الشیخة (ام محمد

البغدادیه) درکه بغدادجه اتوز اوخری محدثاتدن بوندز ونوافلی کثیر
اولان صالحات امتندر . محدث ابن الزبیدی وجعفر الهمدانی دن ودها
بشقه‌زندن اخذ وروایت حدیث ایتمشدر . استاذ صلاح الدین الصفدی
اولان (علم الدین البرزالی) دیمشدرکه بن اندن (مسند الدارمی) بی
اوقودم وشامدن قدس شریفه مسافرتده اکا رفاقت ایلدم کرك بیت
المقدسده وکرك خلیل الرحمانده بکا حدیث اوقوتدی . بن کلور کیدر
وکونلرجه اقامت ایلردی طلبهٔ علومدن برچوق آدم اندن اخذ علم ایتدیلر
کندیسی یدیوز اون ایکی جمادی الاولاسنك اون سکزنده قدسده وفات
ایتمشدر .

(هرّ بنت یامین)

مجمع الامثالده مذکور اولدیغی اوزره حضرموت یهودندن اولوب فرط
فجوریته مبنی (ازنی من هرّ) مثلیله شهرتکیر اولان خبیثه‌درکه صاحب
سعادت افندیمزك وقوع ارتحالیله سوینوب شماتت ایدنلردن اولمغله طرف
رسالتدن حضرموت مدیری بولنان مهاجر بن ابی امیه حضرتلری مزبوره‌یی
طوتوب النی قطع ایتمشدر اه

(هر) لفظی کسرها وتشدید راء ایله عربیده کدی معناسنه اوله‌رق
اسماء نسادن اولدیغی کبی هرّ نك اسم مصغری بولنان (هریره) لفظی
دخی اسامئ نسادندر ازجمله اعشای بنی قیسك اشعارنده واقع (هریره)
صاحب اغانینك اشعارینه کوره حسان بن عمرو بن مرثدك برسیاه جاریه‌سیدر
(قال) مخاطبا لنفسه

ودّع هریرة ان الرکب مرتحل ❊ وهل تطیق وداعا أیها الرجل

موماالیه (اعشی) که اعشای اکبردر (صناجة العرب) دیدکاری (میمون بن
قیس) نام شاعر جاهلی اولوب پدری (قیس) کولکه لمك اوزره کیردیکی غارك
اوسننده اولان جبلدن برقیا یووارلانه‌رق کلوب غارك قپوسنی سد ایتمش
اولمغله اوراده آج و بی علاج اوله‌رق قالوب هلاك اولمش اولدیغی جهتله
(قتیل الجوع) دیو معروفدر . کندیسنه (صناجة العرب) دینلمسی
جودت شعری ورقت طبعی جهتیله درکه قوم عربك چارپانه‌جیسی وزیل
چالار سازنده‌سی دیمکدر مزهرده امام سیوطینك بیانه کوره دائما کندی
اشعاریله تغنی ایدر اولدیغی باعث تلقیبیدر کندیسی (ابو البصیر) در .

مرقوم اعشی عصر رسالتی مدرك اولمغله ستایش جناب پیغمبری یی متضمن برقصیدهٔ دالیه انشا ایدرك خاكپای حضرت فخر رسالته یوز سورمك عزمنده ایكن ابو سفیان اوكنه چیقوب بعض القاآت ابلیسانه ایله مانع ایمانی اولمش اولدیغی اغانیده ومعاهد التنصیصده مشروحدر ·

(هُزَيْلَة)

جلد اولده (ص ٢٦٥) و (٣٤٠) ده ذكری موعود اولان هزیله دركه (جدیس) قبیله سی خلقندن اولوب قبائل قدیمه دن (طسم) خلقبله برابر كندیلرینك حكمدارلری بولنان (عملیق) بد اندیشك اهالیٔ جدیس حقنده وضعنی روا كوردیكی قانون متحكمانه ومهینانه یه سببیت ویرن قادیندر · صورت نتیجهٔ حال شویله دركه بوقادینك ینه اوقبیله دن (ماشق) اسمنده برزوجی وار ایدی كندیسنی تطلیق ایدوب ولدینی دخی الندن المق استكله (هزیله) حكمداره كیدوب « یا ایها الملك انی حملته تسعا ووضعته دفعا وأرضعته شفعا (*) حتی اذا تمت أوصاله ودنا فصاله أراد أن یأخذه منی كرها ویتركنی من بعده ورهاء » دیو طقوز آی قارننده طاشیدیغی وصكره بالمره وضع ایدوب ایكی مدتسیله ارضاع ایدرك میدانه كتوردیكی ولدینی سوتدن كسلمسیله زوجی جبرا الندن الوب كندیسنی حق وحیرت ونار حسرت ایچنده براقق استدیكنی بیان ودعوا ایتدكده حكمدار جبابرهٔ عمالقه دن ظالم وغدار بركیمسه اولمغله قارینك زوجنه سن نه دیه جكسین دیو بركره سؤال ایدوب اندن « حجتی ایها الملك انی قد أعطیتها المهر كاملا ولم اصب منها طائلا الا ولیدا خاملا فافعل ماكنت فاعلا » جوابنی كه مآلی « بن بو قادینك مهرینی تماما ویردم كندیسندن برثمره كورمدم یالكز برچوجقدن بشقه كه انكده هنوز نام وشانی یوقدر . نه اجرا ایده جك ایسه ك ایت » دیمكدر جوابنی المسی اوزرینه چوجغك ابوینندن اخذیله كندی كوله لری زمره سنه ادخال اولنمسنی وزوج ایله زوجه دن هر بری بیع اولنه رق زوجه زوجه نك ثمنندن (خمس) وزوجه یه دخی زوجك ثمنندن (عشر) اعطا قلنمسنی امر وحكم ایلمسیله (هزیله) انی بو حكم قراقوشیسندن طولایی هجوه تصدی ایلیه رك شو بیتلری سویلدی

(*) (شفعا) تعبیرندن حولین كاملین اوله رق ارضاع ایتدم دیمك معناسنی المق دخی قابلدر ·

(١) أتينا أخاطسم ليحكم بيننا * فأنفذ حكما في هزيلة ظالما
لعمري لقد حكمت لامتورعا * ولا كنت فيما يبرم الحكم عالما

ظالم بوني اشتدكده مغتاظ اولوب ظلم وكيني آرتوروق جديسيلر حقنده اجرای نفسانیته شویله قرار ویردیکه « بوندن بویله قبیلهٔ جدیسدن برقز قوجه‌یه وارەجق اولدقده کندیسنه تقدیم اولنوب بکارتنی ازاله ایتدکجه زوجیله زفاف ایدلیه » جدیس خلقی بوذلی سابقة الترجمه (شموس) نك کلیلکنه قدر چکوب انك عروسلکنده بیانی کذران ایتدیکی اوزره رهایاب اولدیلر ٠

تاریخ ابن اثیرده وقائع عرب فصلنده (ایام الانصار) ك بیاننده مذکور اولدیغنه کوره جدیس حقنده موضوع اولدیغی ذکر اولنان قاعدهٔ مهیناهیی بر وقت حوالیٔ مدینه‌ده (فیطون الیهودی) دخی اجرا ایتمشدر اه

(هزیله) صحابیاتدن بش نفر خاتونك دخی اسملری بدر انلردن بری (هزیلة بنت الحارث الهلالیه) درکه ام المؤمنین میمونة بنت الحارث الهلالیه حضرتلرینك همشیره‌لریدر رضی الله تعالی عنهن اجمعین ٠

حرف الالفده (ام البنین) عنوانده ذکری کچن (وضاح الیمن) نام شاعر شهیر وجیلك دخی والده‌سنك اسمی (هزیله) ایدی ٠

(هما بانو)

سابقة الترجمه (به آفرین) ك همشیره‌سی اولان هما خاتوندرکه ملوك فرس قدیمه‌دن (کشتاسب) شاهك قزیدر ٠ توران زمین شاهی (ارجاسب)ك النه اسیر دوشەرك همشیره‌سی به آفرین ایله برابر (روینه‌دز) قلعه‌سنده حبس اولنمشیدی برادرلری(اسفندیار بن کشتاسب)ك شجاعتیله قورتلمشلردر قصه‌نك اجمالا افاده‌سی شویله‌درکه

بوقزلرك پدری اولان (کشتاسب) پیشوای آتشپرستان اولمق اوزره عصرنده ظهور ایدن (زردشت) نام حکیمه قاپیله‌رق مجوس ایلسیله (اصطخر) ولایتنده مخصوصا آتشکده‌لر بنا ایدوب زیر دستانه تمامیله

---

(١) (اخاطسم) تعبیری ذکر اولنان ایکی قبیله ایچنده حکمدارلق(طسم) طرفنده بولندیغی ایچوندر ٠

دين مجوسی قبول ایتدرمك اوزره اوراده زندخوانلقله یعنی حکیم زردشتك
دين باطل مجوس حقنده کتاب سماوی دیو تصنیع وترتیب ایتمش اولدیغی
(زند) نام کتاب ضلالتمآبك نشر احکامیله مشغول ایکن شاه توران زمین
اولان (ارجاسب) خراسان اطرافنك بوصورتله خالی وتقید وتحفظدن
عاری اولسی فرصتنی غنیمت بیله رك همان الغار ایدوب بلخه کلمش و اوراده
کوشه کزین انزوا اولان لهراسبی (که کشتاسبك پدری اولوب کندیسنه هرم
پیری مستولی اوله رق سلطنتی اوغلی کشتاسبه ترك ایله کندیسی منزوی
اولمشدر) قتل ونجه اهالی یی اسیر ایتمشیدی اثنه او ارالق کشتاسبك قزلری
(به آفرین) ایله (همابانو) یی دخی سلسلهٔ اسر وعذابه ربط ایدرك
(رویینه‌دز) شهرنده قلعه بند ایلمشیدی . شهر مذکور ارجاسبك تختکاهی
اولوب قزلك برادرلری اولان (اسفندیار) مؤخرا اورایه واره‌رق قلعه‌یی
فتح وارجاسبی قتل وانلری اورادن خلاص ایلدی اه

روایات تاریخیه‌ده اسفندیارك اولوقت همشیره‌لرینی استخلاص ایچون
بلخدن رویینه‌دز شهرینه کیتدیکی یول حقنده (هفتخوان) تعبیری واردر که
تعبیر من بور برهانده تشریح اولندیغی اوزره اورادن شهر مذکوره اولان
یدی مرحله مسافه‌ده اسفندیارك خوان عشرت قوروب باده نوش ایتدیکی
مشهردر مراحل مرقومه‌دن هر بری بر مقر تهلکه اولدیغی حالده
(اسفندیار) اورالری عیش ونوش ایله امرار ایلمشدر .

(تمه) ذکر اولنان زرادشت که ضم دال ایله در ودال بدلی تا اوله‌رق دخی
تلفظ اولنمقده‌در برهانده تفصیل اولندیغی اوزره حکمادن ومنوچهر نسلندن
عن اصل (ابستمان) اسمنده برکیسه اولوب اقلادوس حکیمك شاکردی
ایدی (اقلادوس) شاکرد فیثاغورثدر اکتساب علمدن صکره حدود
سیلانده (١) برکوهده ریاضت ایله مشغول اولوب انده برمدت منزوی
اولدقده ذکر اولنان (زند) ایله اکا شرح اولمق اوزره نشر ایتدیکی
(پازند) نام کتابلری تألیف ایلمش وسلطنت کشتاسب شاهدن اوتوز ییل
مرورنده طاغدن اینه‌رك برذراعهٔ سفید (بیاض بنش) کیوب وردای
آتشپرستانی اوموزینه اله‌رق کشتاسبه کلوب ادعای نبوت ایتمشدر کشتاسب

(١) (سیلان) فتح سین ایله چین اولکه‌سنده برمشهور ولایتدر دارچینی‌نك
اعلاسی اورادن کلور اه برهان .

اندن معجزه طلب ایلدکده « آتش بکا تأثیر ایلمز » دیو جواب ویرمشدر
دفع الم وکزند ناره متعلق اولجه ادهان اتمش اولمغله اوزرینه اریمش باقر
دوکمشلر . اصلا متأثر اولمامش . اکا بناء (کشتاسب) انک نبوتنی تصدیق
ایدوب خلقی دین مجوسه دعوت ایلمشدر . بری (هادی) ودیکری (مضل)
اولمق اوزره ایکی اصل قدیمه قائل اولوب انلردن برینی (خالق الخیر)
ودیکرینی (خالق الشر) اعتقاد ایلر وخالق خیره (یزدان) وخالق شره
مضل ودلیل السوء معناسنه اولهرق (اهرمن) اطلاق ایدر ایدی . مؤخرا
مذهبی اصحابی فرق متعدده اولوب انلردن (ثنویه) طائفه‌سی دخی قدم
نور وظلمته ذاهب اولمشلردر .

ملوک ساسانیاندن بهرام بن هرمز عصرنده ظهور ایدن (مانی) نام
نقاش مشهور نصاری ایله مجوس مذهبندن برمذهب اختراعیله ادعای نبوت
ایدرک وصنعتنی معجزه طوتهرق خلقی زندقه‌یه دعوت ایلمشیدی او دخی
قدم نور وظلمته ذهاب ایله فاعل خیر (نور) وفاعل شر (ظلام) اولمسنه
قائل اولمشدر . اکا اقتدا ایدن بی مذهبلره (مانوی) اطلاق اولنمغله
شاعر (متنبی) ملوک بنی حمداندن سیف الدولهنک مدحنده (اغالب فیک
الشوق والشوق أغلب) الخ مطلع بدیعیله انشا اتمش اولدیغی قصیدهٔ
بلیغهٔ مشهوره‌سنده

وکم لظلام اللیل عندک من ید * تخبر ان المانویة تکذب
وقاک ردی الاعداء تسری علیهم * وزارک فیه ذو الدلال المحجب

قولیله انلرک اومذهب باطللرینه اشارت وبطلان مذهبلرینی ایما اتمشدر ٩
(وقاک) فعلنک فاعلی ظلام لیل اولوب (فیه) ضمیری دخی اکا راجع اولمغله
بیت ثانی بیت اولک (١) مضمونی مثبت بولنمشدر .

معلوم اولسونکه (شرک) اخلاق علائیده مبسوط اولدیغی اوزره اصغر
واکبر اسملریله ایکی‌یه منقسم اولوب (شرک اصغر) ریا ایله مفسردر که
برحدیث شریفده (ان اخوف مااخاف علیکم الشرک الاصغر قالوا وما
الشرک الاصغر قال الریا) وارد اولمشدر (شرک اکبر) عیاذا بالله تعالی

(١) واورده الزمخشری فی سورة النبأ قائلا عند قوله تعالی وجعلنا اللیل لباسا یسترکم عن العیون
اذا أردتم هربا من عدو أو بیاتا له أو اخفاء مالا تحبون الاطلاع علیه من الامور کما فی قوله المتنبی
وکم لظلام اللیل الخ .

٩ یعنی ظلامک فاعل شر اولمسی زعمنده مانویلرک یلانجیلقلرینی انسانه خبر ویرر نقدر نعمت واحسانی واردر که انسان اعداسی اوزرینه کیجه این
کیدرده ظلمت لیل انی وقایه ایدر اختلاطدن منع ایدلمش اولان شیوه کار دخی (الشمس نمامة واللیل قواد) فحواسنجه انسانی کیجه زیارت ایده‌بیلور سعد

جناب حقه صفت الوهيتده شريك اثبات ايتمكدر وصفت الوهيت اوچ شيئه راجعدر (بريسى) واجب الوجودلق صفتيدر كه وجود و وارلغى كندندن اولوب وارلقدن هربار انفكاكى محال بولنمقدر . بو صفت باتفاق العقلاء ذات حقه مخصوص وانده آخرك شركتى ممتنعدر . ذكر اولنان طوائف مجوسدن غيرى بركيسه بو صفتده جناب اللهه شريك اثبات ايتامشدر (ايكنجيسى) خالقيت اجسام وجواهر صفتيدر بو صفت دخى حق جل وعلايه مخصوصدر بونده ده معتدّ به عقلادن هيچ كيمسه شريك بارى يه قائل دكلدر مكركه ثنويهٔ مجوس كه خالق عالم ايكيدر يزدان واهرمن و يانور وظلمتدر ديمش اولەلر . و بعض ظاهر بين فلاسفه كه « حق جل وعلا عقل اوّلى خلق ايتمشدر وعقل اول ايكى نسنه ايجاد ايتمشدر برى عقل ثانى برى دخى فلك تاسعدر ؛ على هذا القياس هرعقلدن برعقل و بر فلك صادر اولمشدر تا عقل عاشره وارنجه كه اندن عقل وفلك صادر اولمامشدر بلكه اندن عناصر اربعه حاصل اولمشدر وعلى الدوام فعلده‌در اشخاص مركبات عالم عناصر وصور واعراض ونفوس بشريه اندن صادر اولمقده‌در انكچون اكا (عقل فعال) ديرلر» ديو ذاهب اولمشدرلر بو طائفه دخى فى الحقيقه موحّد دكلردر اما محققين فلاسفه «جملهٔ اشيا حق جل وعلادن بالذات صادر وانلر آلات ومعدّات منزله‌سنده‌در » ديرلر بونلر موحدلردر . وكذا ؛ طائفهٔ معتزله كه افعال عباد كنديلرينك مخلوقيدر ديرلر اگرچه بو اعتقاد بدعت وضلال ايسه ده شرك وكفر دكلدر زيرا انلر خالقيت جواهر واجسام صفتنى حضرت حقه خاص قيلوب جناب حقى قبائح افعالدن تنزيها بو زعمى اختيار ايتمشلردر . (اوچنجيسى) معبود بالحق وسزاوار پرستش وعبادت اولق صفتيدركه بوده جناب حقه مخصوصدر اندن غيريسى سزاوار عبوديت دكلدر (وقضى ربك الا تعبدوا الا اياه) بيورلمشدر (*) كافهٔ امم عالمك مأموريتى بونك اوزرينه‌در. بو صفتده جناب حق توحيد وتجريد ايدنلره (حنفيون) دينلور (ملة ابراهيم حنيفا وما كان من المشركين) اكا اشارتدر . بوكا مخالفت وجناب حقه تشريك عبوديت ايدنلره (مشركين) دينيلوركه عبدهٔ اوثان وآفتاب

(*) بو آيت كريمه يه بعض اهل تصوفك عجيب برمعنى و برشلرى واردر .

واختر وآتش پرستان کبی اقسام واصناف کثیرهلری واردر اگرچه بونلر وجوب وجود وخالقیت اجسام وجواهر صفتلرینی (ولئن سألتهم من خلقهم ليقولن الله) فحوای جلیلی اوزره جناب حقه حصر وتخصیص ایدرلر ولکن بعض اشخاص واصنامه (شفعاؤنا عندالله) تأویل باطلیله پرستش ایدرلر . حقلرنده (ومایؤمن اکثرهم بالله الا وهم مشرکون) بیورلمشدر (*) تفسیر جلالینده مصرحدرکه مشرکین عرب حج وقتی تلبیه ایدرلر ایکن (لبیك لاشریك لك الا شریکا هو لك تملکه وماملك) دیرلر ایدی اشته بو اوچ صفتده توحید ایتمامك شرك اکبردر اما انلرده توحید ایدوبده اضلال شیطانه ونفس وهوایه اتباع ایله بعض طاعات وعباداتنده رضای حقدن غیری غرض آخر ملاحظه ایلمك شرك اصغر ومعصیت اکبردر . بعضلر انی (شرك خفی) تسمیه ایتمشلردر نعوذ بالله من شرور انفسنا .

(هما بنت بهمن)

قدیم ایران شاهلرندن کیانیانك بدنجیلری بولنان (بهمن بن اسفندیار) ك قزی اولان (همـا) درکه سابقةالترجمه (هما بانو) بونك پدرینك خالهسیدر . باباسی (بهمن) بوقزی کندیسنه دین مجوسك مساغی اوزره زوجه ایدنمش واوغلی ساساندن دلگیر اولمسی جهتله (هما) یی همده کندیسنه ولیٔ عهد ایتمش ایدی (هما) حکم وصیت ایله بهمنك وفاتنده یرینه پادشاه اولدی . برادری (ساسان) ایسه عارندن وهمانك خوفندن قاچوب بربلوك درویش سیرت کیمسهلرله سیاحتی اختیار ایلدی .

(هما) هنگام جلوسنده پدرندن حامل بولنمغله وضع حمل ایدوب دارایی طوغردقده حب سلطنت عقل ورحمنه غالب اولهرق «تاج وتخت ایلرودهالمدن کتمسون» دیو چوجغی برصندوق درونه وضع ایله نهره القا ایتمشیدی صندوق برکازرك (بزجر بیجی) النه کچهرك کازر اوصندوقدن معصومی اخراج وتربیهسنه اخذ وصوده بولدیغیچون (داراب) تسمیه ایلدی داراب یکیت یتشهکله محاربهلرده نام الهرق همایه وصف اولندقده حضورینه

(*) قال علیه الصلاة والسلام اجتنبوا السبع الموبقات الشرك بالله والسحر وقتل النفس التی حرم الله الا بالحق واکل مال الیتیم واکل الربا والتولی یوم الزحف وقذف المحصنات .

جلب واستکناه احوالی ایله کندی اوغلی اولدیغنه بوصورتله اوتوز ایکی سنه‌دن صکره مطلع اولمغین پادشاهلغی اکا ترك ایتمشدر اه نام (هما) تواریخ عربیه‌ده ازانجمله کامل وابو الفدا بعضلرنده (خمانی بنت بهمن) دیو مضبوطدر .

(هما) برده دختر قیصر روم اسمیدر که بهرام گور زوجه‌سی ایدی اه (هما شاد قادین) سلطان حمید اوّل قادینلرندندر صلب مشارالیهدن (سلطان محمد) اسمنده برشاهزاده‌سی وار ایدی میرگون جامع شریفی بوخاتون نامنه بنا اولنمشدر .

(هند بنت اثاثه)

اثاثة بن عباد بن المطلب بن عبد مناف القرشی المطلبی قزی (هند)در که فصحای صحابیاتدندر (احد) هزیمتنده ابوسفیانك زوجه‌سی اولان آتیة الترجمه (هند بنت عتبه) نك برقیا اوزرینه چیقوب بلند آواز ایله

نحن جزیناکم بیوم بدر * والحرب بعدالحرب ذات سعر
ماکان عن عتبة لی من صبر * ولا أخی وعمه وبکر
شفیت نفسی وقضیت نذری * شفیت وحشیّ غلیل صدری
فشکر وحشیّ علیّ دهری * حتی ترمّ اعظمی فی قبری

دیو مقدما غزوهٔ بدرده باباسی (عتبه) وعموجه‌سی (شیبه) وبرادری (ولید) و(بکر) لك مقتول اولدقلرینی هنوز اونوده‌مدیغنی بیانیله اشبو حرب (احد) ده انلرك انتقامی حاصل اولمش و(وحشی) نام غلام حبشینك حضرت حمزه‌یی قتل وشهید ایتمسیله کندیسی تشفیهٔ صدر ایده بیلمش اولدیغنی ناطق شماتتمای مباهات اولدیغنی صره‌ده صاحبهٔ الترجمه (هند بنت اثاثه) اکا ارجوزهٔ آتیه‌سیله مقابله ایتمشدر

خزیت فی بدر وغیر بدر * یا ابنة وقاع عظیم الکفر
صبحك الله قبیل الفجر * ملهاشمیین الطوال الزهر
حمزة لیثی وعلی صقری * اذ رام شیب وأبوك غدری
فخضبا منه نواحی النحر * بکل قطاع حسام یفری
ونذرك السوء فشر النذر

یعنی « ای نام وعظیم الکفر وبدنام کشینك قزی : کرك بدرده وکرك سائر محلرده ذلیل ومقهور اولان سنسین سنك بابك وعموجه‌ك غدار

کیسه‌لر ایدی . بزه غدر وخیانت قصدنده‌لر ایکن جناب حق انلری اوزون بویلی ونور یوزلی هاشمیلردن حمزه وعلی کبی ارسلان وشاهینلره کسکین قلیجلرله بوغازلاتدی . سنك (وحشی) حقنده حضرت حمزه‌یی قتل ایتمسندن طولایی سبق ایدن نذرك یعنی مکافات وعدك ایسه نذور ممدوحه‌دن دکل : کوتو برنذردر »

(ملهاشمیین) لفظی کسر میم ایله جلد اولده (ص ٤٥) کذران ایدن (ملفتیان) و (ملجن) کبی (من الهاشمیین) دیمك اوله‌رق محذوف النوندر سهیلی دیرکه (من) کلمه‌سی معرف باللامه ملاقی اولدقده نونی مفتوح اولمق تحریك ساکنده جاری اولان قاعده‌نك خلافنه اوله‌رق کندیسنه مخصوص اولدیغی کبی نونك بوصورتله حذفی دخی کندینه مخصوصدر . فتحی صورتنده کثرت استعمال ایله برابر توالی کسرتینی کریه کوردیلر . حذفی دخی التقاء ساکنینه وکثرت استعماله مبنی اختیار ایتدیلر . اکر لام تعریفدن غیری بر ساکنه مقارن اولورسه « من ابنك » و « من اسمك » کبی اصل مرعی وقیاس مستتب اوزره مکسور قیلارلر اه (جواهر ملتقطه) ده (ص ٣٨٥) مذکور اولان برحکایه‌ده اشبو (هند بنت اثاثه) نك ذکر اولنان ارجوزه‌سی امهات کتب سیر وادبه مغایر اوله‌رق سابقة الترجمه (اروی بنت عبد المطلب) ه معزوا ذکر اولنمشدر . نتکیم جلد اولك یکرمی بشنجی صحیفه‌سنده بیان واخبار ایدلمش ایدی .

(هند بنت اسما)

جوانمردان تابعیندن (اسماء بن خارجة الفزاری) نك کریمه‌سی اولان هند درکه حجاج ظالمك زوجه‌لرندندر . بو (هند) ابوالمهالبه مهلب ابن ابی صفرة الازدی قزی (هند) ایله برابر حجاجك تحت نکاح وتزوجنده اولوب حجاج بر کیجه رؤیاسنده کندینی ایکی کوزی بردن چیقمش کورمکله مقتضای منامی کندنجه بر معنایه حمل ایدرك انلرك ایکیسنی بردن تطلیق ایتمشیدی . اره‌سی چوق کچمیوب مخدومی محمد وفات ایلمش وانك وفات ایلدیکی کون یمندن کندی قرنداشی محمد بن یوسفك دخی فوت خبری کلمش اولمغله حجاج مقتضای رؤیاسنی اولوقت آکلایوب اوله ایتمشدر .

(٢) ان الرزية لارزية مثلها * فقدان مثل محمد ومحمد
ملكان قد خلت المنابر منهما * اخذ الحمام عليهما بالمرصد

اشبو قطعه اول وقت شاعر فرزدقك حجاجه تسليتبخش اولمق اوزره سويلديكي مرثيه در ٠

(هند بنت الحرث المريه)

شاعر وفاسق مشهور عمر بن ابى ربيعه نك

وعدت هند وماكانت تعد * ليت هندا انجزتنا ماتعد
واستبدت مرة واحدة * انما العاجز من لايستبد

ديديكي هند در كه كنديسنك آشنالرى جمله سندندر ٠ موما اليه عمر بن ابى ربيعه كه فى الاصل (عمر بن عبدالله بن ابى ربيعه) در اشراف بنى مخزومدن اولوب پدرى (عبدالله بن ابى ربيعه) حضرتلرى اكابر اصحابدن اولديغى حالده كنديسى شعرانك فسقه سندن ايدى قادينلره صارقنديلق ايدر واشعاريله انلرى لسانه كتورر وبعضلريله كورشور ايدى ٠ اغانيده تفصيل اولنديغى اوزره صاحبة الترجمه (هند) دخى كورشديكى قادينلردن اولوب مزبوره بر يرده عمر بن ابى ربيعه يه « ويحك ياعمر اسمعنى » ديوب سوزه آغاز ايدرك شو وقاحتى اتمشدر « لو رأيتنى منذ أيام وأصبحت عند أهلى فأدخلت رأسى فى جيبى فنظرت الى حرى فاذا هو ملء الكف ومنية المتمنى فناديت ياعمراه ياعمراه » (٣)

عمر بن ابى ربيعه نك ولادتى حضرت عمرك رضى الله عنه شهيد اولديغى كيجه واقع اولمغله موما اليهك ولادتى بحثى اولدقجه حسن بصرى حضرتلرى « أى حق رفع وأى باطل وضع » ديو حضرت عمر كبى برذاتك عدميله اوله برفاسقك وجودينه اظهار حيرت وعبرت بيوررلر ايدى اه

موما اليهك ذكر اولنان قطعه سى توارنخده عباسيلردن هارون الرشيدك برامكه يى استيصالى قضيه سنك تعيين اسبابى حقنده اولان اقوال صره سنده مذكوردر كه اوقطعه ايله هارون الرشيده اموزنده قائم بنفسه اولميوب زمام اختيارى دست اغيارده يعنى برمكيلرك النده اولديغنه تعريض اولنمش

(٢) الرزية بالهمز وبدونه وقوله فقدان بكسر اوله كالوجدان وقوله مثل محمد المراد به ابن الحجاج ومحمد الثانى اخو الحجاج والاصل الغالب أن يقال محمدين الا أن عطف ماحقه التثنية مما انفرد به الواو العاطفة من بين سائر حروف العطف وقد ذكره ابن هشام فى المغنى ٠

(٣) قال عمر فصحت ياالبيكاه ياالبيكاه ثلاثا ومددت فى الثالثة صوتى فضحكت اه اغانى ٠

اولمغله هارون انك اوزرینه برامکه یه مغبر وکینه‌ور اولدرق حالاری جستجو ایله انلری کمال استقلال ونهایت مرتبه‌ده بذل اموال اوزره بولمش واوسیله حقلرندن کلمش‌در دیو روایت اولنور ٠

(هند بنت الخس)

ضم خاء وتشدید سین ایله (خس بن حابس الایادی) قزی هنددرکه جلد اولده (حرف الالف) فصلنده (ابنة الخس) عنوانیله بیان اولنان قادیندر کندندن شعردن زیاده مقالات مسجعه منقول اولوب انلردن برچوغی (امالی ابی علی القالی) و (مزهر امام سیوطی) ده مذکور ومشروح اولمغله مغایر طور ادب اولمیانلردن بعضلری وعد سابق وجهله بومحله درج اولندی ٠

من بوره یه آتك ایسی نصل اولور دیو سؤال ایتمشلر ایدی جوابنده (ذوالمیعة الصنیع ٠ السلیط التلیع ٠ الایدالضابع ٠ المهلب السرایع) دیدیکه ترجمه‌سی « صو کبی بر دوزی یه آقوب کیدن ٠ وایچه باقیلوب کوزلجه تربیه وتیمار اولنان ٠ وقوت وسرعتی کمالده وبنیه‌سی تام نصابده : بیونی اوزون وقبورغه‌لری قالین بولنان ٠ در » دیمکدر اه یغمورك مقبولی قنغیسیدر دیو صوردقلرنده دخی شویله دیمشیدی (ذوالهیدب المنعق ٠ الاضخم المؤتلق ٠ الصخب المنبثق) یعنی بارانك ایسی وانفعی صاچاق صاچاق بولوتلر اولوب براغوردن شدتله بوشانوز ٠ وغایت اری دانه‌لی اوله رق وشمشکلر چاقه‌رق یاغار وچاغلدایه رق آقار اولانیدر اه هندك مقالات مسجعهٔ حکیمانه سی جمله سندن بری‌ده

کن حذرا کالقرلی * ان رأی خیرا تدلی
أو رأی شرا تولی

قولیدر (قرلی) قافك وراءنك کسری ولامك تشدیدی والف مقصوره ایله صغیرالجرم حدیدالبصر سریع الاختطاف برقوشدر مارتی کبی صو اوزرنده بولنوب بالق صید ایدر : هم طمعی وهم بغایت حزم واحتیاطی اولمغله کوزینك بری دائما صویك ایچنده کندینك آولایه بیله جکی شیئه ودیکری حذر واحتیاطندن هوایه ناظردرکه جوارح طیوردن بری کندیسنی قصد واصطیاد ایلیه : بونك ایچون حقنده (أطمع من قرلی) و (أحذر

من قرلی) و (أحزم من قرلی) وسرعت اختطافنه مبنی (أخطف من قرلی) دیو ضرب مثل اولنور . هند بنت الخس دخی ذکر اولنان مقاله سنده انك حذر وحزمی کبی قاعدهٔ حزم واحتیاطه رعایتی توصیه ایتمشدر .

(حیاة الحیوان) مؤلفی کمال الدین الدمیری اشبو (قرلی) قوشنی (ملاعب ظله) دینیلان قوش اولمق اوزره کوسترمشدر (ملاعب ظله) کولکه سیله اوینایجی دیمکدرکه اکا تعبیر آخرله کولکه سنی قاپیجی معناسنه اوله‌رق (خاطف ظله) دخی دینیلور قرده‌ده کولکه سیله بری اوته قاپوب اورمق شیوه سنده ملاعبه وصو اوزرنده ظل وعکسنی کوردکده قاپمغه قصد وهجوم ایدر اولدیغی ایچون اوقوش بو اسملرله مسمی اولمشدر .

(اطمع من قرلی) مثلنده قرلایی (اشعب) کبی عربدن برطمعکار کیمسه دیو تفسیر ایدنلر حقیقته مخالفت ایتمشلردر . جائزکه اوبله طماع برآدم طائر مزبوره تشبیه اولنه‌رق او اسم ایله تسمیه اولنمش اولسون قال الشاعر

یا من جفانی وملا * نسیت أهلا وسهلا
ومات مرحب لما * رأیت مالی قلا
انی أظنك تحکی * بما فعلت القرلی

کذا فی المجمع اه مقدم دخی افاده اولندیغی اوزره فرزدقك شو بیتنده

وفیت بعهد کان منك تکرما * کالابنة الخس الایادی وفت هند

بوهند مقصود اولوب مضمون بیتدن انك همشیره سی جمعه بنت الخسه ایتدیکی وفاکارلغی اشعار مطلوب بولندیغی حالده (راغب اصفهانی) محاضراتنده انی زوجهٔ نعمان بن منذر اولان هنده (١) حمل ایدرك غرابت چیقارمشدر . محاضراتك سحق ومساحقات فصلنده سحاقلك فضاحتنك عربده ابتدا (ابنة الخس) اولان اشبو (هند) ایله نعمان ابن منذرك زوجه سی اولان (هند) آره سنده حادث اولدیغی بیان ایدرك دیمشدرکه ابنة الخس دینیلان (هند) زوجهٔ نعمان اولان (هند) ك نزدینه کتمشیدی اودخی حسن قبول وحقنده لازمهٔ مهماننوازیی مبذول

(١) حالبوکه نعمان بن منذرك زوجه سی اغانی ده ومعاهد التنصیصده نابغهٔ ذبیانینك ترجمهٔ حالنده (متجرده) اسمیله کوسترلمشدر .

ایدرك یانندن آیرماماق درجه‌سنده اکا محبت ایتمشیدی بو کرما کرم الفت کیدرك مفضی مبرسنه شهوت اولوب میانه‌ده « فی اجتماعنا أمن من الفضیحة وادراك للشهوة » دیذیله زك سیئهٔ مذکوره حصوله کلمشدر . مؤخرا هند بنت الخس وفات ایتدکده بربکی (هند)ك قبری اوزرنده اعتکاف ایدوب اورادن آیریله میه‌رك جوارینه برمناستر بنا ایتمشدر فرزدقك ذکر اولنان بیتی زوجهٔ نعمان اولان هندك اشته اوشعار وفاکاریسنی مشعردر انتهی فلینظر .

(هند بنت زید)

أشیاع جناب مرتضادن اولان (هند بنت زید الانصاریه) درکه فصحای نساء صحابیاتدندر (معاویه) حضرتلری زیاد بن ابیهك انها واشتکاسیله اصحاب کزیندن (حجر بن عدی) رضی الله عنه حضرتلرینی اعدام ایتدردکده حق مشار الیهده مرثیه اوله‌رق (هند بنت زید) شوابیات بلیغه یی سویلمشدر

ترفع أیها القمر المنیر * تبصر هل تری حجرا یسیر
یسیر الی معاویة بن حرب * لیقتله کما زعم الامیر
تجبرت الجبابر بعد حجر * وطاب لها الخورنق والسدیر
وأصبحت البلاد له محولا * کأن لم یحیها مزن مطیر
ألا یا حجر حجر بنی عدی * تلقتك السلامة والسرور
أخاف علیك ما أردی عدیا * وشیخا فی دمشق له زئیر
فان تهلك فکل زعیم قوم * من الدنیا الی هلك یصیر

مشارالیه (حجر بن عدی) اصحاب کرامدن (حجر الخیر) دینلمکله معروف اولان ذات ثابت البرکات اولوب پدرینه محار باتك برنده ارقه جانبندن یاره لنمش اولمسنه مبنی (عدی الادبر) تعبیر اولنور ایدی .

(زیاد) کوفه والیلکنده مشارالیهی حضرت معاویه‌یه سعایت وحق بیکناهانه سنده عرض شکایت ایلمکله معاویه حضرتلری مشار الیهی بش اون قدر اصحابیله برابر مقیدا شامه استیوب جمله سنی اوراده اعدام ایلمشدر . معاویه حضرتلرینك سیئات معدوده‌سندن بریده بو اولمشدر . حسن بصری رضی الله عنه حضرتلری « معاویه ده درت خصال جمع اولمشدر که انلردن یالکز بری بولنسه مهلك اولمقده یینه کافی ایدی (بری)

بوامته قليج چكوب ايچلرنده اصحاب بقيه سى وفضيلت اسى ذاتلر اولديغى حالده انلرله مشاوره ايتميه‌رك امر ونهيى درعهده ايدشى (ايكنجيسى) شراب ايچر ولباس حرير كير وطنبور چالار اولان اوغلنى (كه يزيدى) كندندن صكره استخلاف ايلشى (اوچنجيسى) حضرت نبى اكرم « الولد للفراش وللعاهر الحجر » بيورمش اولديغى حالده زيادى نسبنه الحاق قلشى (٥) (دردنجيسى) حضرت حجرى واصحابنى قتل ايدشيدر . فيا ويلاله من حجر ويا ويلاله من حجر وأصحابه » بيورمشدراه من الكامل واسد الغابة .

(تنقيد) مشاراليه (حجر بن عدى) حضرتلرينك قتل اولنديغى موضعك اسمى (عذراء) اولمغله قاموسده اورانك شامده برقريه ياخود دمشق الشامه بر بريد مسافه ده بعينه برموضع اولديغى بيانيله تعريف وتفسير اولنديغى صره‌ده برمنوال محرر حجر بن عدينك مقتلى اولديغنى صاحب قاموس « قتل به معاوية بن حجر » عبارتيله افاده ايتمشدر كه بو عباره معاويه‌نك حجر ابن عدى يى اوراده قتل ايتديكنى دكل بلكه (معاوية بن حجر) اسمنده بركيمسه‌نك اوراده قتل اولنمش اولديغنى اشعار ايتمكده‌در . بوخصوصه تاج العروس ايله اوقيانوسده دخى دقت اولنمامشدر .

(هند بنت طارق)

طارق بن بياضة الايادى قزيدر كه فصيحات قدماى عربدندر سيرة ابن هشام شرحى روض انفده آتية الترجمه (هند بنت عتبه) نك اولمق اوزره مشهور اولان (نحن بنات طارق * نمشى على النمارق) الخ ارجوزه سى بونك اثر نظمى اولوب موما اليهانى اهل فرسك قبيله ايادا اوزرينه اولان سفرلرنده سويلمش وهند بنت عتبه مؤخرا يوم بدرده انكله تمثل ايتمش اولمسى حقنده دخى بر افادهٔ مخصوصه واردر وبو افاده يه كوره (بنات طارق) لفظى

(نحن بنى ضبة أصحاب الجمل * ننازل الموت اذا الموت نزل)

(والموت أحلى عندنا من العسل)

ارجوزه سنده اولديغى كبى اختصاص اوزره منصوبدر دينلمشدر . (٧)

---

(٥) بوماده جلد اولده (ص٣٢٤) بيان اولندى ٦ جلد اولده ص ٣٤٧ بواعرابه دقت اولنه‌مدى .
(٧) قال وتأويل طارق بالنجم بعيد عندى لان طارقا وصف للنجم لطروقه فلو أرادته لقالت بنات الطارق . ثم نقل ما أنا ناقله فى ترجمة هند بنت عتبة .

(هند بنت ظالم)

ظالم بن وهب الكندی قزی هنددرکه مشاهیر نسوان عرب ارەسنده (هند الهنود) دیمکله متعارفدر (کنده) ملکی اولان (حجر بن عمرو آکل المرار)ك زوجەسی ایدی . موما الیه (حجر) کنده ملوکنك برنجیلری وفحل الشعراء امرء القیسك جد الجدی اولوب دارالملکی دیار بکر وحوالیسی ایدی (مرار) ضم میم ایله دوەتیکنی انواعندن مرارتلی بر نباتك اسمی اولوب موما الیهه (آکل المرار) اطلاقی قاریسی هندك آتی البیان وقعەدن منبعث بر افادەسی اوزرینه اولمشدر شویله که حوالیٔ شامده غسانیلردن اول حکومت ایدن ضجاعمەدن (زیاد بن هبوله) اسمنده برمتغلب کیمسه وارایدی او کیمسه (حجر بن عمرو)ك برمشغولیت حربیه سی اثناده (کنده) ممالکنی مانع ومزاحمدن خالی بولمغله هجوم ایدوب همان دست غارتنه کچورەرك نفوس اناثدن واموال منقوله دن هرنه وار ایسه الوب کتمش ایدیکه حجرك زوجەسی اولان اشبو (هند) دخی مأخوذاتی میاننده اولەرق انی ده آشور مشیدی . بوخبر حجره بالغ اولدقده موما الیهك حقندن کلمك اوزره اولدیغی محلدن حرکت ایتدی فقط تجسس احوالی ایچون اوکدن ایکی کشی کوندر دیکه انلردن برینك اسمی (سدوس) ودیکرینك اسمی (ضلیع) ایدی او کیمسەلر کیدوب کیجەنك برنده موما الیه (ابن هبوله) نك عسکرینه قاوشدقلرنده کوردیلرکه (ابن هبوله) تعقیب وتحری اولنمق اندیشەسندن امین اولمش وبرعظیم آتش یاقدیروب چادرلر قوردەمش اوطوریبور : برطرفدن اموال منهوبەیی عسکرینه توزیع ایدیبور : دیکر طرفدن « هرکیم برقوجاق اودون کتوررسه برقوجاق خرما آلور » دیو ندا ایتدیرییور . انلر دخی بر قوجاق اودون کوتوروب آتشك یاننه قویدیلر وخرمالرینی الوب چکلدیلر .

(ضلیع) بوقدرله اکتفا ایدوب عودت ایتدیسەده (سدوس) بن بربیوك حوادث المدفجه بورادن آیرلمام دیوب اوراده قالدی . وقتا که (ابن هبوله) اوتاغنه داخل اولوب (هند) ی یاننه الدی (سدوس) دخی برتقریب چادرك یاننه صوقلەرق نه سویلشدکارینی دکلمکه باشلادی اثنای مکالمەده (ابن هبوله) هنده خطابا « نه دیرسین شمدی زوجك

نه حالده در • حقنده ظنك نه كونه در » شو صورتده (هند) جواب اوله رق « ظن شكل ؛ يقينا بيلورمكه او سنى تعقيبدن كيرو طورماز ؛ بلكه شامه قدر كلور • خصمك قويدر ؛ باشكك چاره سنه باق » ديمكله (ابن هبوله) من بوره يه برسيلى اوره رق « سن بو سوزلرى زوجكه محبتكدن واكا كونديككدن ناشى سويليورسين » ديدى (هند) دخى « والله بنم (حجر) قدر سومديكم كيمسه يوقدر ؛ خبيث وحريص برآدمدر ؛ دوداقلرى (مرار) ييش دوه كبى قالقفدر • لكن هيچ اولقدر حسلى وحزملى آدم كورمشمدر • اويقويه ياتديغى وقت باشنه برقاب سوت قويدروب قالقديغنده انى بندن استيوب ايچمك عادتى ايدى ؛ بركون بو اويوركن برسياه يلان كلوب سوتدن ايچدى و برمقدار بنى تكرار اغزندن قويويردى • بن بوحالى مشاهده مده كندى كندمه « قالقديغى وقت بونى ايچرده اولور ؛ بنده قورتيلورم » ديدم ؛ اوياتديغنده عادتى اوزره « كتور شو سوتى » ديو بكا امر ايتدى بن دخى كوتوروب ويرديكمده قوقليوب يره چالقله سوت دوكلدى و « ابن ذهب الاسود » يعنى قره يلان نره يه كيتدى ديو بكا صوردى ؛ كورمدم ديدم ايسه ده اينانميوب يلان سويلدك ديدى » ديو زوجيله اولان برماجراسنى نقل ايلمسيله جاسوس (سدوس) بونلرى تماميله دكله يوب قره غوللرك غفلت حالنى كوزده رك براز اكلندى • وفرجه بولدقده همان اورادن قالقوب كيجه لين حركت وصباحيسى (حجر بن عمرو) ك بولنديغى منزله مواصلت ايلدى • داخل حضورى اولدقده

اتاك المرجفون برجم ظن * على دهش وجئتك باليقين

ديه رك كوروب ايشتديكنى اخبار ايتمكله (حجر) فوق الحد حدتلنوب درحال ابن هبوله عليهنه الغار و يتشوب عسكرينى تار ومار ايدرك ابن هبوله يى وكندى زوجه سى هندى قتل واهلاك ايلدى • واولوقت (هند) دن شكايت حالى حاوى نظم ايلديكى ابياتك اخرياتنده « نسوانه الدانمق حماقتدر ؛ انلرك اظهار ايتدكلرى محبت ومودتك حقيقتى يوقدر » مؤداسنده اوله رق شو يله سويلدى

ان من غره النساء بشئ * بعد هند لجاهل مغرور
حلوة العين والحديث ومر * كل شئ اجن منها الضمير

کل انثی وان بدا لك منها * آية الحب حبها خيتعور (١)

(تتمه) بو (حجر بن عمرو) کنده ملوکنك برنجیلری اولوب حالنده حزم واحتیاط وحکومتنده اولدقجه انتظام وانضباط وار ایمش . قومنك دست اغیاره کچن یرلرینی نزع واسترداد ایله اهالیسنی آسوده نشین ایلمش وبرمنوال محرر (آکل المرار) دیو شهرت بولمشدر اندن صکره یرینه (عمرو) نام اوغلی امیر کنده اولمشدر که موما الیه ملکجه پدرینك مخالفی اولان مقداره اقتصار ایتمش اولمسنه مبنی (مقصور) دیو مشتهر اولمشدر بعده انك اوغلی (حارث بن عمرو) امیر اولوب کسرای عصری بولنان قباد بن فیروزه (مزدکیه) مذهبنی که اشتراك اموال وازواج قضیهٔ اباحیه سیدر قبولده مشارك ومطاوع اولمغله قبادك مظهر تلطیف واحترامی اولهرق ملکنی توسع ایلمش . (قباد) اولوقت کندی طرفلرندن منصوب اولان (حیره) والیلرندن (منذر بن ماء السماء) ی اورادن طرد ایله اوالولایتی دخی حارثه ضمیمهٔ ممالك قلمشیدی مؤخرا قبادك اوغلی (نوشروان) جالس سریر ایران اولدقده مزدکیه طائفه سی علیهنه قیام ایله انلری قتل عام وسرمذهبلرینی اعدام ایلمکله موما الیه حارثی دخی (حیره) ولایتندن طرد واخراج ایله اورایی کالاول منذر بن ماء السمایه تفویض ایتمشدر . حرف العینده (عصام) نام خاتونك ترجمه سنده اشراف ربیعه دن عوف بن محلم الشیبانینك قزی (ام اناس) ایله ازدواجی حکایه اولنان (حارث ابن عمرو) صحائف الاخبار صاحبنك تصریحنجه اشته بو حارث بن عمرودر کنده ملوکندن بونك اوغلی (حجر) شاعر امریء القیسك باباسیدر . مقصدك تعلقی قالمدیغنه مبنی بقیهٔ ملوك کنده یی بیانه لزوم کورلمامشدر اه امرای عرب ایچنده برده (عمرو بن هند) واردر که سطوت وصولتی وشدت حکومتی جهتیله عند العرب (مضرط الحجارة) دینمکله معروف اولوب حقنده

أبى القلب أن يأتى السدير وأهله * وان قيل عيش بالسدير غرير (٢)

به البق والحمى واسد خفية * وعمرو بن هند يعتدى ويجور

(١) الخيتعور كل شیء يضمحل ولا يدوم ولا يكون له حقيقة كالسراب وقيل الخيتعور الذى ينزل فى الهواء أبيض كالخيط أو كنسج العنكبوت سعد

(٢) السدير على زنة الامير نهر بناحية الحيرة من ارض العراق وقيل قصر فى الحيرة من منازل آل المنذر سعد

دیلمشدر او (عمرو) ذکر اولنان (منذر بن ماء السماء) نك اوغلیدر والده‌سنه اضافتله شهرت بولمشدر او هندك حرف اللامده (لیلی بنت مهلهل) عنواننده ذکری کچمشیدی . انلر عربك (لخمیین) تعبیر ایتدکاری ملوکندرکه فی‌الحقیقه ملوك اولمیوب قیاصرهٔ روم طرفلرندن شام جهتی امراسی اولان (غسانیلر) کبی بونلرده اکاسرهٔ عجم جانبلرندن عراق عرب اوزرینه منصوب برطاقم والیلردر .

ایچلرنده (منذر) اسمنده متعدد کیمسه‌لر ظهور ایتدیکنه مبنی کندیلرینه فتح میم وکسر ذال ایله (مناذره) اطلاق اولنور نته‌کیم ابتداء حرف المیمده (ماء السماء) عنواننده ایما اولندی .

ذکر اولنان عمرو بن هندك قرینك اسمی دخی (هند) اولوب اکاده (منخل ابن عبید بن عامر الیشکری) تعشق ایتمش وحقنده سویلدیکی ابیاتك برنده شویله سویلیه‌رك

یاهند هل من نائل * یاهند للعانی الاسیر

واحبها وتحبنی * وتحب ناقتها بعیری

ما آنده هندك مظهر لطف وعنایتی اولمق تمناسنده‌ ذکره‌ بن هندی سورم او دخی بنی سور . انك ناقه‌سی (دیشی دوه‌سی) بیله بنم دوه‌مه محبت ایدر دیمشدر . موما الیه (منخل) شعرادن وعربك اجمل رجالندن اولوب نابغة الذبیانی ایله برابر نعمان بن منذرك نزدنده ندیم ایدی نعمانك کندی قبیح المنظر اولمغله قاریسی (متجرده) حقنده موما الیه منخلدن شبهه اولنور وحتی نعمانك او قاریدن اولان ایکی اوغلی منخلدندر دیو سویلنور ایدی .

(هند بنت عتبه)

عتبة بن ربیعة بن عبد شمس بن عبد مناف القرشی العبشمی قزی (هند) درکه عصر کزین رسالت نسواندن اولوب ابو سفیانك زوجه‌سی وحضرت معاویه‌نك والده‌سی بولنان مشهور هنددر . جربزهٔ نطقیه وفصاحت فطریه صاحبه‌سی جری وجسور برقادین ایدی . فتح مکه‌یه دکین کفر وملعنت واسلامه افراط عداوت اوزره اولوب مکهٔ مکرمه‌نك وقوع فتحی اوزرینه شرفیاب ایمان اولمشدرکه یوم الفتحده سوابق عدیدهٔ سیئاتنه مبنی دمی هدر بیورلمش اولدیغی حالده مؤخرا مظهر عفو عالی اولمش واو یوزدن اظهار ایتمش اولدیغی ایمان ازاسی صفوت وقوت

بوله‌رق الی آخر العمر کندیسی خلوص اوزره بولنمشدر اعانه کلدکدن صکره خانه‌سنده نقدر بنلر وار ایسه بوقدر وقت سزه‌الدانمشز دیو انلری پرد پرد پاره‌لیوب محو ایتمشدر • وفاتی حضرت عمر افندمزك ایام خلافتنده اون دردنجی سنه‌نك محرمنده حضرت ابوبکر رضی الله عنهك پدرلری (ابوقحافه) حضرتلرینك وفاتی کونی وقوع بولمشدر •

(استطراد) بو افاده‌دن حضرت معاویه‌نك زمان سلطنتنده والده‌سی هندك برحیات اولدیغی ظاهر اولمغله بعض کتابلرده « حضرت معاویه‌یه بریسی کلوب بکا والده‌کی تزویج ایله دیو طلب نامعقولده بولنمغله حضرت معاویه بنم والدەم چوجقدن قالدی ارتق انك ازدواجه احتیاجی قالمدی جوابنی ویرمشیدی طالب بولنان کیمسه اویله ایسه بکا فلان یرك والیلکنی ویر دیمش اولمغله انك اوزرینه حضرت معاویه (اولمیه‌جق شیئه طالب اولوب انی بولمیجه غایت کوچ اوله‌جق برشیئه طالب اولدی) مآلنده اولمق اوزره

طلب الابلق العقوق فلما * لم یجده أراد بیض الانوق

دیمش اولدیغی حقنده اولان حکایه غلط اولوب کمال الدین دمیرینك نهایهٔ ابن اثیردن نقلا تصحیحنه کوره صحیحی بودرکه برکیمسه معاویه حضرتلرینه کلوب کندیسنه برازشی تخصیصنی طلب ایتمشیدی موافقت کوردیکنده ولدی ایچون دخی استدعاده بولنمغله مشارالیه اکا (لا) جوابنی ویردیکنده عشیرتی ایچون اعطا ایتمسنی طلب ایلدکله اولوقت مشارالیه تمثل طریقیله نظم مذکوری انشاد ایتمشدر •

(ابلق) آلا بجاق تعبیر اولنان ارکك آت دیمك اولوب فتح عین ایله (عقوق) ایسه کبه دیمك اولمغله کبه اوله‌رق ارکك آتك وجودی محالاتدن بولندیغی وطلبی ممتنع الحصول اولان شیئی طلب دیمك اولدیغی کبی همزه‌نك فتحیله قارتال قوشی معناسنه اولان (انوق) دخی بغایت صرب طاغلر باشنده ویالچین قیالرده یووه یاپوب یومورطلدیغیچون (*) انك دخی یومورطه‌لرینی طلب ایتمك پك مشکل برشیئی طلب دیمکدر (انتهی)

هند هنوز حال کفر اوزره بولندیغی صره‌ده مشرکین ایله برابر (بدر)

(*) بوحال قارتال قوشنك خصال عشرهٔ احتیاطیه‌سندن معدوددر

و (احد) غوغارنده حاضر اولەرق غزوۀ بدرده مسلم بولنان برادری ابو حذيفه رضی الله عنه حضرتلرينه نه كونه زباندراز تشنيع اولديغی جلد اولده (ثبيتة بنت يعار) ك ترجمۀ حالنده وغزوۀ احده‌كی فخريۀ تشفيانه‌سی دخی بالاده (هند بنت اثاثه) عنواننده بيان اولنمشدر ٠

كتب سيرده تفصيل اولنديغی اوزره بو (هند) صناديد قريشدن عكرمة ابن أبی جهلك زوجه‌سی وحارث بن هشامك قزی اولان (ام حكيم) وحارث بن هشامك زوجه‌سی ووليد ابن مغيره‌نك قزی (فاطمه) وصفوان ابن اميه‌نك زوجه‌سی ومسعود الثقفی‌نك قزی (برزه) وعمرو بن عاصك زوجه‌سی ومنبه سهمی‌نك قزی (ريطه) ودها برطاقم قادينلر ايله برابر قوجه‌لريله برلكده اولدقلری حالده غزوۀ احده بولنوب بدرده مقتول اولان پدری عتبه ايله برادری وليدك انتقامنی الق ايچون ارجوزۀ آتيه‌سيله عسكری جنكه تشويق ايلمكده ايدی

نحن بنات طارق * نمشی علی النمارق (١)
الدرّ فی المخانق * والمسك فی المفارق
ان تقبلوا نعانق * أوتدبروا نفارق
فراق غير وامق

(يعنی) بز بنات طارقز : يصدقلر ويومشاق شيلر اوزرنده يورر شرفليلرز كردنلقلرمزده اينجو وتپه‌لرمزده مسك واردر (كندی عسكرلرينه خطابا) اكر سز دشمنكزه اقبال واقتحام ايدرسه‌كز سزكله قوجاقلاشوب سوشرز : واكر انلره ارقه چويروب قاچارسه‌كز اوحالده بزده سزدن آيريلور وآرقاكزی آراماز اه

« بز بنات طارقز » تعبيرنده‌كی طارقدن ظاهری اوزره ثريا يلديزی مراد اولمغله معنی پدرلرمز ثريا كبی پرتونمای عز وعلادر (٢) ديمك اوله‌جقدر ٠

---

(١) وفی غير رواية ابن هشام مشی القطا النوازق والنوازق الكثيرات الاولاد كأنها ای القطا ترمی بالاولاد رميا والنتق الرمی والنفض والحركة قاله الدميری والعرب تصف القطا بحسن المشی لتقارب خطاها ٠

(٢) ذكر الزبير بن بكار باسناده ان بنات العلا ابن طارق بن الحارث بن امية بن عبد شمس بن المرفع من كنانة يضرب بهن المثل فی الحسن والشرف وعن يحيی بن معاذ بن عبد الملك قال جلست يوما وراء الضحاك وأصحابه ٣

بو ارجوزه حقنده سیرة ابن هشام شارحی سهیلینك افادهسی بوندن مقدم اشعار اولندی . (هند) بر طرفدن او ارجوزه‌یی سویلر و دیکر طرفدن دخی

(٤) ویها بنی عبد الدار * ویها حماة الدیار
ضربا بکل بتار

دیو تشویقده اقدام ایلر ایدی . او کونکی کونده (جلد اول ص ٤) ده ذکری کچن (وحشی) نام غلام حبشی حضرت حمزه رضی الله عنه افندیمزی برحربه ایله اوروب اولدردکدن صکره برارالق میدان بوله‌رق یاننه واروب قرننی یارمش وجکرینی چیقاروب صاحبة الترجمه هنده کوتورمش ایدی چونکه حضرت حمزه‌نك اثنای حربده کوکره‌مش ارسلان کبی اطرافه آتشبار اقتحام اولمقده اولمسی کوروب یاننه وارلمه‌یه جقنی مشرکلر اکلادقلری جهتله وموما الیه (وحشی) حبشستان اصولی اوزره حربه اندازلقده پك ماهر اولمغله مشارالیه حضرتلرینی اوزاقدن حربه آته‌رق اوروب اولدرمسی ایچون (وحشی) یی افندیسی اولان جبیر بن مطعم عتق وآزاد وصاحبة الترجمه هند ایسه مکافات بی‌عداد وعدیله اغرا وتشویق ایتمشلر ایدی بناء علی ذلك (وحشی) حضرت مشارالیهك قرنندن الدیغی جکری هنده کوتورمشیدی (هند) اکا فوق العاده شاد اوله‌رق کمال حرص ایله جکری آغزینه الوب چکنه‌مش و اوستنده باشنده بولنان حلیاتنی و یاننده موجود اولان اموالنی شکرانه اوله‌رق وحشی‌یه ویرمشدر اندن ماعدا مکه‌یه عودتنده شوقدر التون دها احسان ایده‌جکنی وعد ایدوب صاغ اولدقجه وحشی‌یه متشکره اوله‌جغنه دائر سابقة الترجمه (هند بنت اثاثه) نك شرح حالنده کذران ایدن بیتلری سویلمشدر

---

٣ بنشدون قول هند یوم احد نحن بنات طارق فقال بعضهم ماطارق فقلت لهم النجم فالتفت الضحاك فقال یا ابا زکریا وکیف بذلك قلت قال الله تعالی والسماء والطارق وما ادراك ماالطارق النجم الثاقب بنات النجم لشرفه وعلوه فقال احسنت اه من ثمار القلوب للثعالبی .

(٤) ویها کلمة معناها الاغراء قال الراجز
(وهو اذا قیل له ویها فل * فانه مواشك مستعجل)
فاما واها فان معناها التعجب وایها فمعناه الامر بالکف قاله السهیلی .

هندك شوقولی ما آنه نظرا حضرت حمزه نك قرننی یاروب جكرینی الان بالذات كندیسی اولمشدر

شفيت من حمزة نفسي باحد * حين بقرت بطنه عن الكبد
أذهب عني ذاك ما كنت أجد * من لوعة الحزن الشديد المعتمد

فتح مكه عزمنده دخی زوجی ابو سفیان مكهٔ مكرمه نك فتح وتسخیری عزیمتنده اولان اردوی همایون پیغمبرینك استطلاع احوالی ایچون (مر الظهران) نام وادی‌یه ورود ایله اوراده حضرت عباسك شفاعت ودلالتیله احراز مزیت اسلامیه ایدرك مكه‌یه مسلما عودتنده قوم قریشه عزیمت همایونی تبلیغ ضمننده علی خلاف المأمول « ای جماعت قریش مسلمان اولك سلامت بوله‌سكز » خطابنی ایتدكده (هند) همان اوزرینه هجوم ایله صقالندن طوته‌رق « ای آل غالب شو معتوه حریفی اولدیركز » دیمشیدی اه اسلام علیهنده اك صكره‌كی جرأتی بو اولوب فتح مكه وقوعیله اهالی‌یه عفو عمومی اعلان بیورلدیغی صره‌ده بش اون كشینك استثناسیله دملری هدر قلنمش ایدی انلر دخی كندیلرینك مستحق اعدام اولدقلرینی بیلدكلرندن اولوقت هر بری برطرفه صاوشمش ایدی جمله‌دن بری‌ده (جلد اولده ص ٢٨٩) بیانی كذران ایدن (ساره) ایله اشبو (هند) ایدی ساره‌یی حضرت علی تصادف ایدرك قتل واعدام ایتمش ایسه‌ده (هند) اختفا ایلمش اولدیغندن اله كچمامش ایدی . وقتا كه بیت شریفك اوثان واصنامدن تطهیریله طوافی و كعبه خدمتی وسقایت زمزم مأموریتنك اجراسندن صكره فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری (صفا) اوزرینه چیقوب اوطوردیلر خلق برر برر كلوب بیعت ایلمكه باشلایه‌رق نوبت قادینلره كلدكده حضرت علینك همشیره‌سی (ام هانی) وعاص بن امیه نك قزی (ام حبیبه) وعتاب بن اسیدك خاله‌لری (اروی) و (عاتكه) وحارث ابن هشامك قزی وعكرمة بن ابی جهلك زوجه‌سی (ام حكیم) وخالد بن ولیدك همشیره‌سی (فاخته) كبی نسوان قریش ایچنده ایلرو كلان خانونلر طائفهٔ نسانك اوكلرینه دوشوب حضور نبوی‌یه كلدیلر اوصره‌ده (هند) دخی تبدیل قیافت ایدرك انلرك ایچنه قارشوب كلمشیدی رسول اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلری انلره استعیذ بالله « یا ایها النبی اذا جاءك المؤمنات یبایعنك علی أن لا یشركن بالله شيئا ولا یسرقن ولا یزنین

ولايقتلن أولادهن ولايأتين ببهتان يفترينه بين أيديهن وأرجلهن ٩ ولا يعصينك فى معروف فبايعهن » نص مبينى وجهله شرك وسرقت وزنادن اجتناب ايتمك و اولادلرينى اولدرمامك (١) وكيمسه يه بهتان وامر حقه عصيان ايتمامك اوزره بيعت ايتملرينى تكليف بيورمغله (هند) ميدانه چيقوب « والله سن ارككاره تكليف ايتمديككك شروطى بزه تكليف ايديورسين هرنه ايسه بزده انى يرينه كتوره جكز » ديدى . سرقت بحثنه كلنـدكده (هند) بن مال ابى سفياندن بعض شى المشعدر » (٢) ديوب ابوسفيان دخى اوراده حاضر اوله رق « نه الدك ايسه سكا حلال اولسون » ديمكله اولوقت مفخر موجودات حضرتلرى سن هندميسين ديو سؤال بيوردى . اودخى « اوت هندم . كچمشى عفو ايله » ديدى . بعده زنا ايدلمامك تكليفى اورته يه قونلدقده (هند) حرّه اولان خاتون هيچ زنا ايدرمى ديدى . اولادلرينى اولدرمامك بحثنده دخى « انلرى سزاولدردكز » ديدى . بهتان بحثنده « والله بهتان چركين شيدر . سن بزه مكارم اخلاق ايله امر ايديورسين » ديوب نهايت عصيان اولنمامق تكليفنه كلندكده دخى « بز بو ديوان عالى يه صكره عصيان ايتمك نيتيله كلمدك » جوابيله سوزى كسدردى . كنديسنك اوّلا دمى هدر اولنمشيكن مؤخرا بو وجهله مظهر امن وامان اولشى بخلوص البال ايمانى موجب اولمشدر .

هندك آثار شعريه سندن بوراده و بوندن اول (هند بنت اثاثه) عنواننده ذكر اولنان ارجوزه لرندن ماعدا اوله رق بعض اشعارى جلد اولده (ص ١٤١ و ٢٠٣ و ٢٤٣) ده كچمشدر اه

سيرة بن هشامده غزوهٔ بدر حقنده اولان اشعار صره سنده كرك بوهندك وكرك سابقة الترجمه هند بنت اثاثه نك دها برخيلى اشعارى ذكر اولنمشدر . ابيات رائقهٔ آتيه دخى صاحبة الترجمه هندك يوم بدرده مقتول اولان پدرى عتبه ايله عمى شيبه حقلرنده سويلديكى مراثى جمله سندندركه

---

(١) عربلرجه اماتهٔ اولاد عادتى حرف الميمده (موؤده) ماده سنده بيان اولنمشدر .

(٢) وفى كتاب النفقة من البخارى قالت يارسول الله ان أباسفيان رجل شحيح وليس يعطينى مايكفينى وولدى الا ماأخذت منه وهو لايعلم فقال خذى مايكفيك وولدك بالمعروف .

٩ كانت المرأة تلتقط المولود فتقول لزوجها هو ولدى منك كنى عنه بالبهتان المفترى بين يديها ورجليها لان بطنها الذى تحمله فيه بين يديها وفرجه بين رجليها منه

اغانیده مذکور اولدیغی وجله اوّلده خنساء الشاعره‌نك شرح حالنده ایما اولندیغی اوزره (هند) انلری (خنساء) ایله ایتدیکی مشاعرده ایراد ایلمشدر

من حسّ لی الاخوین کالغصنین أو من راهما
قرمان لا یتظالمان ولا یرام حماهما
ویلی علی أبویّ والقبر الذی واراهما
لا مثل کهلی فی الکهول ولا فتی کفتاهما

ابوسفیان عائله‌سنده برده کندی قزی (هند) واردرکه اوده فصحای نساء قریشدندر . ام المؤمنین (ام حبیبه) حضرتلریله (معاویه) جنابلرینك همشیره‌سی وابن الزبیر وقتنده بصره والیسی اولان (عبدالله بن الحارث)ك والده‌سیدر . مشارالیها مخدومی عبداللهی چوجقلغنده

لا نکحنّ ببّه * جاریة خدبّه
مکرمة محبّه * تجبّ اهل الکعبه

دیه‌رك ترقیص ایتدیکی جهتله مشارالیه عبدالله (ببه) دیو تلقیب اولنمشدر حتی شاعر فرزدق بصره‌لی اولمق مناسبتیله مشارالیهه اولان بیعتندن بیان ممنونیت معرضنده سویلمش اولدیغی برشعرنده انی اولقبیله یاد ایدرك

وبایعت أقواما وفیت بعهدهم * وببّة قد بایعته غیر نادم

دیمشدر اه (ببه) لفظی تشدید باایله هنوز دیللنمکه باشلیان چوجغك صوتندن حکایه‌در . ماآل ارجوزه «ببه‌یه بن بر دیقناز قز آلورمکه حسن وجمالده اهل مکه اولان قریش قزلرینه غالبه اولور» دیمکدر .

(ببه) برده اتنه طولو نازك بدن جوانه دینمکله مشارالیها (هند) مخدومی عبداللهی جائزکه بو معنایه مبنی (ببه) دیو کندیسی تلقیب ایلمش اولسون ارجوزهٔ مذکوره‌ده واقع (جاریه) لفظی (انکحن) کلمه‌سنك مفعول ثانیسیدر . بعضلر انی (ببه) لفظندن بدل ظن ایدرك لفظ ببه‌یی برجاریه اسمی زعم ایلمشلردر .

مشارالیها شو نظمی دخی پدری حقنده سویلمش اولدیغی مؤخرا حماسهٔ بصریه‌ده مطالعه کذار کمتری اولمشدر .

من یشتری منّی شیخا خبا * أخبّ من ضبّ یداجی ضبا
کأنّ خصیه اذا اکبا * فرّوجتان تلقطان حبا

زوجهٔ ابی سفیان اولان هندك ذاتا كرماء قریشدن (فاكه بن مغیره) نك
زوجه سی اولوب انك تطلیقندن صكره ابوسفیانه كچدیكی واندن اول شعرای
قریشدن (مسافر بن ابی عمرو) ایله اسانه كلش اولدیغی حقنده اغانینك
جلد ثامننده تفصیلات واردر .

(هند بنت عذافر) (*)

حرف العیننده مذكور عمرة بنت الحارسك

حوثرة من اعظم الجوائر * نیطت بحقوی صمیان عاهر
* أهدیتها الی ابنة العذافر *

دیو ذكر ایتدیكی قادیندر (حوثره) كره معناسنه در . امثال میدانیده
(انكح من حوثرة) مثلنده مبیندر .

(هند بنت عوف)

عوف الكنانینك قزی اولان هندر كه جلد اولده اوتوز دردنجی صحیفه ده
(اسماء بنت عمیس) عنواننده ایما اولندیغی اوزره نسوان عربك الك
بختیارلرندندر : جمله سی صحابیه وهر بری برمرد مباركه صاحبه (١)
اولمق اوزره اون وعلی روایة طقوز قزی واردر حقلرنده (الاخوات
مؤمنات) بیورلمشدر . نبی اكرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمزك
زوجه لری حضرت (میمونه) ایله حضرت عباسك زوجه سی (لبابهٔ كبری)
وحلیلهٔ حضرت حمزه اولان (سلمی) وجعفر طیار حضرتلرینك زوجه لری
(اسماء) انلردندر صاحبة الترجمه اصهار یعنی دامادلر جهتیله جمله نك
اكرمی اولمشدر .

(هند بنت نعمان)

نعمان بن بشیر الصحابینك كریمه سی وجلد اولده ترجمه سی سبق ایدن (حمیدة
بنت النعمان) لك همشیره سی اولوب سابقة الترجمه (هند بنت اسماء) كبی
بودخی ظالم مشهور حجاج بن یوسف الثقفینك زوجه لرندندر .

(*) وعذافر بالعین المهملة وضمها والذال المعجمة وكسر الفاء قال الشاعر

ختم الاله علی لسان عذافر * ختما فلیس علی الكلام بقادر
واذا أراد النطق خلت لسانه * لحما یحركه اصقر نافر

الختم هنا بمعنی الحبسة فی اللسان والعی والشاعر مازنی كما فی الكشاف منه

(١) زوجه یه صاحبه اطلاقی اصطلاح عربدندر منه

مستطرفده فصحای نسانك ذكر وحكایاتی فصلنده مذكوردركه بوهند زماننك یكانهٔ حسن وآنی اولوب كمال جمالی حجاجه وصف اولنمغله (حجاج) طالب تزوجی اولهرق برچوق مال بذل ایله موما الیهایی تحت نكاحنه المش وكندیسنه بعد المهر ایكیوز بیك درهم اعطاسنی دخی تعهد ایتمش ایدی . برارالق (هند) زوجیله برابر پدری بنت بلدهسی اولان (٢) معرة النعمانه كلوب برمدت اوراده اقامت ایلدیلر كندیسی ارباب ادب وفصاحتدن ایدی . بعده حجاج انی الوب عراقه كوتورمشیدی عراقده آرام ایتدكاری صرهده (حجاج) بركون هندك یاننه كیدوب كوردیكه موماالیها آینهیه باقهرق شوقطعهیی (٣) سویلمكدهدر

وما هند الامهرة عربية * سليلة أفراس تحللها بغل

فان ولدت مهرا فلله درها * وان ولدت بغلا فجاء به البغل

بیت ثانی اغانیده بووجهلهدر

فان نتجت مهرا كريما فبالحرى * وان كان اقرافا فمن قبل الفحل

(یعنی) بوهند أباعن جد آت سلالهسی بردیشی طایدر انجق اره یه براستر كیرمشدر . ایمدی اكر كندیسی آت طوغورسه فبها؛ شاید استر طوغورهجق اولورسه بنه مستبعد دكلدركه صلب استردن كلمشدر اه حجاج بونی ایشیدهرك كلدیكی هنده طوبر مقسزین كیروسی كیرویه عودت وهندك تطلیقنی تصمیم ایلمش وبوخصوص ایچون طرفندن عبدالله ابن طاهری توكیل ایتمش ایدی مقدما هند ایچون بشقهجه تعهد ایدنمش اولدیغی ایكیوز بیك درهمی دخی ارسال ایدوب موما الیهه امر تطلیق ایكی كلمه ایله ادا ایتملی فضله برشی سویلماملیسین دیو تنبیه ایتمش اولمغله عبدالله بن طاهر هند بنت النعمانه كیدرك « ابومحمد الحجاج سكا

---

(٢) (معرة النعمان) شام الكاسنده بربلدهدر نعمان بن بشیر رضی الله عنه خلال سفرده اورایه اوغرادقده اوغلی وفات ایدوب اورایه دفن ایلدیكندن كندویه مضاف اولدی قاموس .

(٣) راغب اصفهانی بونی (هند) زوجی ابن زنباع حقنده سویلدی دیمشدركه ابن زنباعك زوجهسی هند دكل همشیرهسی حمیده ایدی نتكیم جلد اولده بیان اولندی محاضرات راغبك بعضهسی كبی بعض بویله غلط ذاتیسی دخی واردر منه

(كنت فبنت) يعنى زوجى ايدم آيرلدم ؟ ديور » بودخى سنك آيروجه
حقك اولان ايكيوز بيك درهمدر » ديو ايفاى وكالت ايتدكده (هند)
قارشولق اولەرق « والله بز زوجين اولدق متشكر اولمدق . آيرلدق : اكاده
نادم اولمدق : كتوردېكك اقچه بنم كلب بنى ثقيفدن خلاصم مژدەسى اولمق
اوزره سنك اولسون » ديدى وآيريلوب معرەيه كلدى . انلرك بوصورتله
مفارقتلرى خبرى سلطان وقت اولان عبدالملك بن مروانه بالغ ولمغله بعدالعده
(هند) ى تزوجه اوطالب اولوب خبر ارسال ايتدكده (هند) مشاراليهه
يازديغى جوابنامەده « ياامير المؤمنين : لكنى كوپك يلادى » ديو تحرير ايتمش
ايمش : بو فقره عبدالملكك ضحك وانبساطنى موجب اولەرق كوپك يلاديغى
قابك يدى كره غسليله استعمالى حلال اولەجغى حقنده اولان حديث شريفى
يازوب بوللامسيله هندك مخالفته مجالى قالميوب اجابتى حاوى تكرار مشاراليهه
يازديغى عريضه سنده « ياامير المؤمنين عقدمى شوشرط ايله حلال ايدرمكه
حجاج معرەيه كلوب طرف ملوكانه كزه متوجها حرکتده راكب اولەجغم محفەنك
حاملى بولنان دوەيى زمامنه ياپشەرق وماشى وياليڭ اياق بولنەرق كندى
اليله مقر سلطنته قدر چكوب كوتورمليدر » عبدالملك هندك بوتكليفنه دخى
قهقهه ايله كولوب حجاجه برفرمان مخصوص ايله بو ايشى امر ايتدى
(حجاج) دخى سمعا وطاعه ديەرك عراقدن قالقوب هندك مملكتى اولان
معرة النعمانه كلدى (هند) حاضرلنوب محمل زفافه راكب اولەرق اطرافنه
خدم وحشمنى الدقده (حجاج) هندك طبق تكليفى اوزره دوەنك يولارينه
ياپشدى واليله يدەرك كنديسى ياياڭ وياليڭ اياق اولديغى حالده هندى
شامه قدر كوتوردى . اثناى راهده (هند) دايەسى (هيفاء) ايله برابر
حجاجه باقوب كولوشورلر وانى خندهٔ استهزايه الورلرايدى (هند) بردفعه سنده
يوزى يوزينه كلەرك قهقهه قويو يرمكله (حجاج)
(٤) فان تضحكى منى فيا طول ليلة ＊ تركتك فيها كالقباء المفرج
بيتنى اوقو مشيدى انك اوزرينه (هند) دخى

---

(٤) قوله فان تضحكى البيت هو لعبد بنى الحسحاس المقتول بسبب الفسق فانه كان شاعرا يشبب ببنات مواليه ويصرح بالفاحشة معهن كقوله (واشهد بالرحمن انى تركتها ＊ وعشرون منها اصبعا من ورائها) ولما عرض على السيف ضحكت منه بعضهن فقال فان تضحكى منى فيارب ليلة البيت اه من ثمار القلوب للثعالبى ؟ ياخود زوجەسى ايدك آيرلدك .

ومالى اذا أرواحنا سلمت * بما فقدناه من مال ومن نشب
فالمال مكتسب والعز مرتجع * اذا النفوس وقاها الله من عطب

قطعه‌سنى قرائت ايلدى . بو صورتله يوله دوام ايدرك مقر سلطنته متقارب اولدقلرنده (هند) مخصوصى اولەرق جيبندن بر آلتون دوشوروب حجاجه « دوه‌جى بزدن بردرهم (كومش اقچه ديمكدر) دوشدى انى بزه آلوير » ديدى (حجاج) يرده آلتوندن بشقه برشى بوله مامقله « دوشن درهم دكل : دينار ايمش » ديوب بولديغى آلتونى كنديسنه اعطا ايتدكده (هند) « الحمد لله كه بزدن ساقط اولان درهم يرينه جناب حق بزه دينار تعويض ايتدى » ديو حجاجى محجوب ومبهوت ايلدى اه
اغانيده (جلد ١٤ ص ١٣٠) واقع بر اشاره كوره (حجاج) بر ارالق (هند) لك همشيره سى (ام ابان) ى تزوج ايتمش ايمش : اولوقت دخى (هند) حجاج حقنده شو بيتلرى سويلمشدر (٦)

قد كنت أرجو بعض ما يرجو الراج * أن تنكحيه ملكا ذا تاج
اذا تذكرت نكاح الحجاج * تضرم القلب بحزن وهاج
وفاضت العين بماء ثجاج * لوكان من عمان قيل الاعلاج
مستوى الشخص قليل الاوداج * ما نلت ما نلت بحبل الدراج

مشاهير نساء عربيه‌دن بر (هند بنت نعمان) دها واردر كه او (نعمان بن منذر) لك قزى وسابقة الترجمه (حرقه) (٧) نك همشيره سيدر نعمان بن منذرك (حيره) ملوكندن اولديغى وانلر فى الحقيقه ملوك اولميوب اكاسرهٔ ايران جانبلرندن منصوب امتيازلجه عراق واليلرى ديمك اولدقلرى ومذكور (نعمان) فى الاصل مشرك بى دين اولوب مؤخرا تنصر ايتديكى جلد اولده ذكر اولنمشيدى اولادى دخى كنديسنه تبعا نصرانى اولوب حتى كوفه جوارنده بر وقته قدر (دير هند) ديو معروف ومشهور اولان مناسترى اشته بو هند بنا ايتمشيدى بعض كتابلرده « دير مذكورى زوجهٔ نعمان اولان هند بنا ايتمشدر » ديو بيان اولنمشدر كه ياكلشدر نعمانك زوجه‌سنك اسمى

---

(٦) صاحب اغانينك ذكر اولنان وما هند الامهرة عربية الخ قطعه‌سى حقنده اولان قولنى جلد اولده (ص ١٨٣) نقل وقطعه‌يى اغانيده اولديغى وجهله وهل انا الامهرة الخ صورتيله ذكر ايمش ايدك ٧ ضم حا وفتح رايله در .

هند دكل (متجرده) ايدى . بو هند برچوق وقت يشايوب اواخر عمرنده كوزلرينه عما طارى اولمشيدى . دهات عرب واذكياى اصحابدن (مغيرة ابن شعبه) حضرتلرى حضرت عمر جانبندن كوفه واليسى بولندقلرى صره‌ده بو هندى المق عزميله يانينه كيتمشلر ايديكه اول وقت (هند) طقسان ياشنده براعمى نصرانيه ايدى «سن كيمسين» ديو سؤال ايدوب مشار اليه «مغيرة بن شعبه‌يم» جوابنى ويردكده هند «شوشهرك (يعنى كوفه‌نك) واليسى سين» ديدى مغيره حضرتلرى «نعم» ديدكلرنده هند «نه استرسكز بورايه نه ايچون كلدكز» ديو صوردى مشار اليه حضرتلرى دخى افصاح مافى الضمير ايدوب كنديسنى تزوج ايتمك استدكلرينى بيان ايتدكلرنده هند «بر كچشم اولان براختيارك نابينا بولنان برعجوزده نه رغبتى اوله بيلور . والله اكر وقتيله كوزللك آرايه‌رق كلمش وشو حالمده‌ده ديندارلغمه رغبت كوسترمش اولسيدك سنكله تزوج ايدردم . لكن سنك مرادك بن نعمان بن منذرك قريني الدم ديو تمدح وتفاخر ايتمكدر سكا ايسه نعمان بن منذرك ملكنده استديكك كبى تصرف واداره ايدوب اوطورمق شرفى كافى دكلميدر» ديو امتناع ايتمكله مغيرة بن شعبه حضرتلرى طوغرى سويلدك بيوروب شو بيتلرى سويلمشلردر

أدركت ماءمنيت نفسى خاليا * لله درك يا ابنة النعمان

فلقد رددت على المغيرة ذهنه * ان الملوك نقية الاذهان

ياهند حسبك قد صدقت فامسكى * فالصدق خير مقالة الانسان

موما اليها (هند) وقتيله ممتاز اولان حسنالردن اولمغله (عدى بن زيد) نام شاعر نصرانى اكا تعشق ايتمش وادب وظرافتى جهتيله (هند) دخى عدى‌يه محبت ايلمش ايدى هندك جاريه‌سى وعدينك هنددن اول دلتشنه‌سى بولنان (ماريه) نام مكاره‌نك تشويق ودلالتيله نعمان بن منذر (هند)ى (عدى)يه تزويج ايتمشدر مؤخرا (نعمان) عدى‌يى حبس وقتل ايتمكله هند اندن صكره تاركهٔ دنيا اولوب (ديرهند) ديو كندى نامنه مضاف اولان مناستره قپانه‌رق عمرينى اوراده آخر ايلمش وبر منوال محرر مغيره ايله ازدواجى قبول ايتمامشدر (*)

(*) صاحب محاضراتك بوندن مقدم نقل ايلديكى اوزره هند بنت الخس ايله زوجهٔ نعمان بن منذر حقنده ذكر ايتديكى قضيه‌يى صاحب اغانى بو هند ايله (زرقاء اليمامه) حقنده نقل ايتمشدر منه

(فائده) امام بغوى استعيذبالله (ولا تنكحوا المشركات حتى يؤمن ولأمة مؤمنة خير من مشركة ولو أعجبتكم) آيت كريمه سنك تفسيرنده نظم كريم مذكورك سبب نزولى اولمق اوزره روايت ايدوب ديمشدركه اقويای اصحابدن مرثد بن ابى مرثد الغنوى حضرتلرينى پيغمبرمز صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز مكهٔ مكرمه ده قالان برطاقم ضعفاى مسلمينى اورادن اخراجه خفيا بعث ومأمور ايتمشلر ايدى مشار اليهك مكه يه ورودينى اهل جاهليه مياننده قدرى عالى اولان (عناق) نام مرئهٔ مشركه ايشيدرك مشار اليهه كلوب تكليف وصال ايتدى مشار اليه اسلامك او مثللو قبائحه مساعده سى اولميه جغنى بيان بيورملريله مرئهٔ مزبوره نكاح ايله تزوجى تكليف ايلدى مشار اليه حضرتلرى بوكا نعم ديوب فقط مدينهٔ منوره يه رجوع ايله بركره ذات حضرت رسالته طانشمق لازم كله جكنى درميان ايلمريله مزبوره «سن بكا عرض استغنامى ايديورسين» ديوب حدت وانفعال ايدرك مشار اليهى مشركاره دوكدردى • مشار اليه (مرثد) حضرتلرى مكه جه اولان خدمت ومأموريتلرينى ادا ايدرك مدينهٔ منوره يه عودتده (عناق) ايله اولان ماجراسنى رسالتپناه حضرتلرينه عرض وافاده ايله «يارسول الله : انى تزوج ايتمك بكا حلال اولورمى» ديو مزبوره حقنده اظهار رغبت بيورمش اولملرى اوزرينه آيت جليلهٔ مذكوره نازل اولمشدر اهـ

امام بغوينك بو افاده سيله ابن اثيرك اسد الغابه ده بو قصه حقنده اولان افاده سى اره سنده بعض مرتبه مغايرت واردر • ذكر اولنان آيت جليله حكمنجه بت پرست اولان مشرك وآتش پرست اولان مجوس قادينلرينك مسلمانه كوره نكاح وتزوجلرى حرام واهل كتاب اولان يهود ونصارى نسوانك نكاح وتزوجلرى ديكر آيت حكميله حلال اولمشدر •

شرح بخاريده منقول اولديغى اوزره كتابيه ايله اهل شرك ميانى امام قفال «اهل شركده ايكى نقيصه واردركه برى اساسا فساد دينى وديكرى كفر حاليسيدر : كتابيه ده ايسه يالكز كافره فى الحال اولمق نقيصه سى واردر» ديو تفريق ايتمشدر •

سورهٔ مائده دهكى (والمحصنات من الذين اوتوا الكتاب) آيتيله انلرك حل

نكاح وتزوجلری منصوص وبو آیت ایله سورهٔ بقرده‌کی ذکر اولنان آیت مشرکاتك عمومی مخصوصدر (*)

(هند بنت كعب)

كعب بن عمرو بن ليث النهدينك قزی اولان (هند) النهديه‌دركه عشاق عرب جاهليه‌دن عبدالله بن عجلانك معشوقه‌سيدر . بحترينك

هوى لاجميل فى بثينة ناله * بمثلى ولا عبد بن عجلان فى هند

بيتنده‌كی (هند) دن مزبوره مقصوددر . مجنون عامرينك

فاوجدت وجدى بها ام واحد * ولا وجد النهدىّ وجدى على هند
ولا وجد العذرىّ عروة فى الهوى * كوجدى ولامن كان قبلى ولابعدى

قولنده دخی بو هند مقصود اوله‌رق (النهدى) قولی مومااليه عبدالله ابن عجلانه اشارتدر (على هند) قولی (ولاوجد) قولنه متعلقدر (العذرى) دن مرادی حرفا لعینده مذكور (عفراء) خاتونك عاشق اولان (عروة بن حزام العذرى) در ماجرالری تزيين الاسواقده مسطوردر .

(هند جارية ابى محمد)

ابو محمد عبدالله بن مسلمة الشاطبى جاريه‌سيدركه نفح الطيبده مذكور اولديغى اوزره اندلس اديبه‌لرندندر اديبه وشاعره وصنعت سازندكيده ماهره ايدی . كبرای عصرندن (ابو عامر بن ينق) بركون اكا برقاج ذات ايله عقد انجمن الفت ومحبت اولنمشدركه مشروبات مباحه‌دن بشقه سنی اغزلرنه قويمازلر . اوتشن بلبلارك آوازه‌لرينی استماع ايلمكده اولمرله سزك نغمات جانبخشای عود كزی خاطرلمشلردر . زيارتلرينه رغبتكرز اولكاميدر » مآليله شو قطعه‌يی

(*) هذا ماعليه الجمهور وكان ابن عمر رضى الله عنهما اذا سئل عن نكاح النصرانية واليهودية قال ان الله حرم المشركات على المؤمنين ولااعلم من الاشراك شيئا اكبر من أن تقول المرأة ربها عيسى وهو عبد من عباد الله اهـ ولعله كان يرى ان آية المائدة منسوخة وهو خلاف مذهب الجمهور ويدل على الحل تزوج بعض الصحابة منهم وخطبة بعضهم فن المتزوجين حذيفة وطلحة وكعب بن مالك وقد خطب المغيرة بن شعبة هند ابنت النعمان وكانت تنصرت اهـ من ارشاد السارى .

يا هند هل لك فى زيارة فتية * نبذوا المحارم غير شرب السلسل
سمعوا البلابل قد شدوا فتذكروا * نغمات عودك فى الثقيل الاول

يازوب يوللادقده (هند) بودعوته سرعت اجابتنى مشعر اولق اوزره كاغدك ظهرينه همان قطعهٔ آتيه‌يى يازيويرمشدر

ياسيدا حاز العلا عن سادة * شم الانوف من الطراز الاول
حسبى من الاسراع نحوك اننى * كنت الجواب مع الرسول المقبل

يعنى « اى سيد ذى شان : سنكه اباعن جد برنجى درجه‌ده حائز مجد ومكرمت بر ذات عالى تبارسين : سنك جانبكه اولدرجه مسارعت ودعوتكه اولرتبه سرعت اجابت ايتمشمدركه قطعه‌يه جواب اولمق اوزره حامل قطعه ايله برلكده كندم كلمشمدر »

(شم الانوف من الطراز الاول) مصراعى بطريق التضمين واقع اولمشدركه مصراع مذكور (حسان بن ثابت) رضى الله عنه حضرتلرينك جبلة بن ايهم حقنده (أسألت رسم الدار أم لم تسأل) الخ مطلع بديعيله نظم وانشاد ايتمش اولدقلرى قصيدهٔ مشهوره‌لرى ابياتندندر مشاراليه او قصيده‌ده

لله در عصابة نادمتهم * يوما بجلق فى الزمان الاول
أولاد جفنة عند قبر أبيهم * قبر ابن مارية الكريم المفضل
بيض الوجوه كريمة أحسابهم * شم الانوف من الطراز الاول

ديو آل جفنه اولان غسانيلرى ثنا ايتمشدر (جلق) لفظى كسرتين وتشديد لام ايله وقتيله وزننده دمشق ياخود غوطهٔ شامك اسميدر فتوح واقديده بو بدللر بتون ياكلش واقع اولمشدر . تفاسيرده سورهٔ بقره شواهدندن اولان

يسقون من ورد البريص عليهم * بردى يصفق بالرحيق السلسل

بيتى دخى مشاراليهك او قصيده‌سى ابياتندن واوجله‌دندر (بريص) امير وزننده شام ترابنده بر محلك و (بردى) فتحتين والف مقصوره ايله بر نهرك اسمى اولوب مضاف مقدردن حال واقع اولان (يصفق) فعلى (بردى) لفظنك مضاف مقدرى بولنان (ماء) اعتباريله تذكير اولنمشدر ديو محذوف اولان مضافك حكمى باقى ومعتبر بولنديغنه مفسرين انكله استشهاد ايدرك (يجعلون أصابعهم فى آذانهم) آيت جليله‌سنده ضمير جمع غائبلرك (اوكصيب) نظم كريمنده محذوف معتبر بولنان اصحاب

صيه ارجاعی توجيه ايدرلر . انجق بيت مذكور اغانيده «كأساً يصفق » الخ ديو مروی بولنمغله بو كا كوره استشهاده محل واريدر تأمل اولنه (كأس) ديو ايچنده مشروبات بولنان برداق مقوله‌سی قابه دينيلور .

(هند الهنود)

بوندن مقدم (هند بنت ظالم) عنوانيله ذكر اولنان خاتوندركه كنده ملوكندن (حجر آكل المرار) ك زوجه‌سيدر . اغانيده نابغهٔ ذبيانينك ترجمه‌سنده و(سرح العيون) نام شرح رسالهٔ ابن زيدونده بو هند سابقة الترجمه (مارية ذات القرطين) ك همشيره‌سی اولمق اوزره كوستراوب مومااليها ماريه (مارية بنت ظالم بن وهب) ديو ذكراولنمشدر كمال الدين الدميری دخی بو بابده اغانی‌يه تابع بولنوب « و اياها عنى حسان بقوله فى جبلة بن الايهم

أولاد جفنة حول قبر أبيهم * قبر ابن مارية الكريم المفضل

» ديمشدر فليحرر .

(هند) لفظی صحابياتدن بو بابده ذكر اولنانلردن ماعدا اون درت نفر صحابيه خاتونك دخی اسملريدركه جمله‌دن بری سابقة الترجمه ام المؤمنين (ام سلمه) حضرتلريدر اه صحابياتدن اولان هند الجهنيه اصحابدن بشر الاسدی معشوقه‌سی اولوب مشاراليه انك دردعشقيله وفات ايتمش اولديغی حقنده بعض روايات واردركه انلر اصابهٔ ابن حجرده دخی مصدقدر اه امرئ القيسك ابيات آتيه‌سنده مذكور اولان (هند) بعض شروح القيده‌ده تعيين اولنديغنه كوره كندی همشيره‌سی اولوب اغانيده ايسه امرئ القيسك (هند) اسمنده همشيره‌سی دكل برقزی اولديغی كوسترلمشدر

أيا هند لا تنكحی بوهة * عليه عقيقته أحسبا
(١) مرسعة بين أرساغه * به عسم يبتغی أرنبا
ليجعل فی رجله كعبها * حذار المنية أن يعطبا

---

(١) قوله مرسعة مبتدأ خبره قوله بين ارساغه سوغه قصد الابهام وهو أحد الوجوه المسوغة للنكرة فی الابتداء حيث قصد ابهامها تحقيرا للموصوف حيث يحتمى بادنى تميمة .

٢ (بوهه) احمق (عقیقه) چوجغك حین ولادتنده اولان توبی (احسب) قرمزال صاچلی (مرسعه) نظر بونجغی (عسم) بیلکده اولان چولاقلق معنالرینه در ما آلی « یا هندسن اویله احمق کیسه‌لرله ازدواجی قبول ایتمه که عدم نظافتی جهتیله حالا اناسندن طوغدیغی توی اوزره اوله بیلکارنده نظر بونجغی اولوب النده دخی چولاقلق اولق مناسبتیله اولومدن احترازا برده اباغنه طاوشان طوپوغی طاقق ایچون طاوشان تحری ایتمکده بولنه » دیمکدر اه امری‌ء القیسك کندی مفرّك (*) اولدیغی حالده هنده بونصیحتی ایتمشدر • طاوشانك حیض اولدیغی ایچون طائفهٔ جن اندن اجتناب ایدر اعتقادی حریفه طاوشان طوپوغی اراندرمشدر چونکه اهل جاهلیه طاوشانك طوپوغی طاشیان جن وسحر مصائبندن امیندر دیو زعم ایدرلر ایدی • بین النسوان « بو بیسنه طاوشان باشی » تعبیری دخی بو اعتقاد جاهلیدن آزمه برشی اولمق کرکدر •

مطبوع (تذکرة الحکم) ده (ص ٣٤) قوم عربك أشعار وکفتاره اولان اعتنالرینی افاده وقرآن کریمك نزولیله انلرك باب کعبه ده معلق اولان قصائد معتبره‌لرینی اعتبار قالوب معلق اولدقلری مواضع عالیه ومحترمه‌دن حطّ وتنزیل اولنمش اولدیغنی حکایه صره‌سنده سورهٔ زلزالك نزولنده معلقات سائره مثللو امری‌ء القیسك قصیدهٔ معلقه‌سی دخی ایندیرلمش اولمسی اوزرینه امری‌ء القیسك همشیره‌سی کلوب شو بیتلری

اذا اقتربت ساعة یالها * وزلزلت الارض زلزالها
تسیر الجبال علی سرعة * کرّ السحاب تری حالها
وتنفطر الارض من نفخة * هنالك تخرج أثقالها
تری النفس ما عملت محضرا * ولو ذرة کان مثقالها
یحاسبها ملك عادل * فاما علیها واما لها

اوقو یه‌رق بونکله سورهٔ زلزالك کندی برادرینك شعری اولدیغنی کوسترمش و بناء علیه قصیدهٔ امری‌ء القیس جدار کعبه یه تکرار تعلیق اولنوب مؤخرا (وقیل یا أرض ابلعی ماءك و یاسماء أقلعی) نظم مبنی نازل

---

(٢) قال الدمیری البوه طائر یشبه البوم الا انه أصغر منه والانثی بوهة ویشبه بها الرجل الاحمق اه (*) مفرّك دیوقادینلرك خوشلنمدیغی ارککه دیرلر •

اولدقده ابندیلمش اولدیغی ذکر اولنمش ایسه‌ده ابیات مذکوره قرآن عظیم الشانك سورعدیده‌سندن مقتبس وچرك شرك ایچنده اولان بر ناداناك قطعا خاطر وخیالنه کلیه‌جك امور حشریه واخرویه‌یی متضمن اوله‌رق امرئ القیسك دیوان اشعارنده موجود اولمدیغنه ونه تفاسیرده نه‌ده کتب قدیمهٔ سیر وتواریخده اخت امرئ القیس حقنده بویله برقصه‌نك وجودی اولمیوب انجق اغانیده امرئ القیسك معاصرلرندن وعربك خلیع العذار وکچمشوار اولان طاقمندن (عامر بن جوین) امرئ القیسك قزی (هند) حقنده شو بیتلری

ألا حيّ هندا وأطلالها * وتظعان هند وتحلالها
همت بنفسي كل الهموم * فاولى لنفسي أولى لها
سأحمل نفسي على آلة * فاما عليها واما لها

سویلمش اولدیغی وحتی امرئ القیس بوسبیله اندن امین اولنمیه‌رق بوردنده اولدیغی حالده یانندن آیرلدیغی مذکور اولدیغنه و بو بیتلرك وزن وقافیه‌سی ابیات متقدمه ایله سیان اولوب مصراع اخیرلرجه ایکی نظم اره‌سنده توارد دخی واقع اولمش ودها طوغریسی بیت اخیر خنسانك برمعروف قصیده‌سندن بولنمش اولمسنه نظرا عزو سابق قلت تأمل ایله بوراره عدم اطلاعدن و یاده اسلامده وحتی زمرهٔ اصحاب ایچنده (امرئ القیس) اسمنده متعدد کیمسه‌لر اولمق و اصحابدن اولان امرئ القیسلردن بری دخی شاعر بولنمق(*) حسبیله انلری عدم تفریقدن ونظم ونثرده آیات واحادیثدن اقتباس اجراسنك اوته‌دنبرو جادهٔ مسلوکه اولدیغنی درخاطر ایده مامکدن نشئت ایتمشدر .

شعرای اصحابدن وکتّاب اولی الالبابدن اولان عبدالله بن رواحه رضی الله عنه حضرتلرینك بداهت طبعی حقنده مرویدرکه برکون مشارالیه حضرتلری خانه‌سنده حرمندن کیزلی اوله‌رق جاریه‌سنه واروب تقرب ایتدکده حرمی کوروب مؤاخذه ایلمشیدی مشارالیه انکارده بولندیسه‌ده خاتون کندی کوزیله کوردیکی جهتیله تصدیق ایتمیوب « جنب دکل ایسه‌ك قرآن اوقو باقه‌یم » دیو تضییق وتقاضی ایلدکده مشارالیه حضرتلری بلاتردد شو نظمی سویلمش ایدی

شهدت بان وعدالله حق * وان النار مثوى الكافرينا
وان العرش فوق الماء حق * وفوق العرش رب العالمينا

(*) مشار الیه امرئ القیس بن عابس الکندی در .

بومناسبتله برغریبه دها خاطره کلوب اوده اوقیانوسده ق ص ل ماده‌سنده ضم قاف وفتح صاد ایله اولان (قصل) لفظنده شو وجهله محرر بولنمشدر که ظهور آفتاب اسلامدن اول عربده جهینه قبیله‌سندن (عمیر بن جندب) نام کیمسه وفات ایتمشیدی تجهیز وتکفین اولنوب تابوته وضع اولندقدن صکره الیله باشندن کفنی آچوب اوتوردی و « این القصل » دیو عموجه زاده‌سی اولان (قصل) نام شخصی سؤال ایلدی . اطرافنده اولان آدملر بوحالی مشاهده ایلدکلرنده تعجبله « سبحان الله ؛ قصلی نه‌یاپه‌جقسین ؛ اوشمدی کیتدی » دیملریله مرقوم عبارات مسجعهٔ آتیه ایله افادهٔ حاله شروع ایدوب دیدیکه « أتیت فقیل لی لامک الهبل . ألا تری الی حفرتک تنتثل . وقد کادت امک تثکل . أرأیتک ان حوّلناک الی محوّل . ثم غیب فی حفرتک القصل . الذی مشی فاحزأل . ثم ملأناها من الجندل . أتعبد ربک وتصل . وتترک سبیل من أشرک وأضل » (یعنی) بکا برشخص کلوب دیدیکه کورمز میسین که قبرک حفر اولنیور ؛ والدهک سنی غائب ایتمک اوزره‌در . نه‌دیرسین ؛ رأی ایدر میسین که سنی سمت سلامته تحویل ایدوب و قصل سنک یرینه دفن اولنوب قبرکی طاشلر ایله طولدیره‌لم . من بعد سن اهل شرک وضلال یولنی ترک ایدوب خالقکه طاعت وعبادت ایدرمیسین ؛

(اتیت) کلمه‌سی ماضی مجهولدر (هبل) لفظی فتحتین ایله والده ولدینی غیب ایتمک معناسنه‌در (تنتثل) کلمه‌سی قازیلان چقوردن طپراق چیقارمق معناسنه اولان انتثال مصدرندن مضارع مجهول مؤنثدر (تثکل) فعلی دخی لفظا ومعنی « هبل » کبی اولان « ثکل » دن مضارعدر ودردنجی بابدندر (محوّل) فتح واو ایله تحویلدن اسم مکاندر (غیب) کلمه‌سی دخی تغییبدن ماضیٔ مجهولدر (احزأل) لفظی یوریشی آرتیق دیمک اولان احزیلالدن فعل ماضیدر .

مرقوم (عمیر) دیمشدر که بوسوز اوزرینه بن دخی اول شخصک تکلیفنی « نعم » دیو قبول ایتدم . راوی دیورکه مرقوم اندن صکره خیلی زمان ساحهٔ حیاتده معمر اوله‌رق نیجه خاتونلر آلدی ومتعدد اولادی اولدی .

ذكر اولنان (فصل) دخی او وقعه‌دن اوچ كون مرورنده وفات ايدوب (عمير) ه احضار اولنان قبره دفن اولندی اه

مبالغه‌لی معمرلردن بری دخی (دويد بن زيد) ٤ اولوب مرقوم صاحب قاموسك قولنجه اهل جاهليه‌دن بر كيمسه دركه درتيوز اللی سنه يشامشدر. زمان اسلامی معتوه و بی شعور اولديغی حالده ادراك ايلمش و احتضاری حالنده شو ارجوزه‌يی سويلمشدر

اليوم يبنى لدويد بيته * اوكان للدهر بلا ابليته
اوكان قرنی واحدا كفيته * يارب نهب صالح حويته
ورب غيل حسن لويته * ومعصم مخضب ثنيته

معمريندن بری‌ده ضم ميم ايله (معاذ بن مسلم) دركه ملوك بنی مروانه وانلردن صكره خلفای بنی العباسه مصاحب اولوب تام يوز اللی سنه معمر اولمشدر. حقنده (اعمر من معاذ) ديو ضرب مثل اولنور. عصری شعراسندن بری انك عمرينی استكثار ايدوب حقنده ابيات آتيه‌يی سويلمشدر

ان معاذ بن مسلم رجل * ليس بقينا لعمره أمد (٥)
قد شاب رأس الزمان واكتهل الدهر وأثواب عمره جدد
قل لمعاذ اذا مررت به * قد ضج من طول عمرك الابد
يا بكر حواء كم تعيش وكم * تسحب ذيل الحياة يا لبد
قد أصبحت دار آدم خربت * وأنت فيها كأنك الوتد

(ترجمه‌سی) معاذ بن مسلم عمرينك حد ومقداری يوق برآدمدر. زمانك صاچی آغارمش وعمر روزكار حد كهولته ايرمش اولديغی حالده انك ثياب سنی دها جديدر. سن اكا اوغراديغك وقت سويله كه: ياهو سنك طول حياتكدن دهر اوصانوب بيقمشدر. ای (ام بنی آدم اولان حضرت) حوانك ايلكی: دها نه‌قدر يشايه جقسين: بهی مشؤم دها بر يوزنده نه‌قدر وقت تطويل جامهٔ زندكانی ايدوب اتك سوريه‌جكسين. خانهٔ

---

٤ صاحب (كتاب الف باء) قاموسه مخالف اوله‌رق مرقومك اسمنی ذال معجمه ايله (ذويد بن نهد) اولمق اوزره كوسترمشدر. قال وبايانه كان عبدالله بن الزبير يتمثل اذ كان يحمل على الجيوش فی المسجد الحرام حتی قتل رضی الله عنه اه (٥) وفی حياة الحيوان ليس لميقات عمره أمد

آدم خراب اولدی   سن ایسه انده قازق کبی پایدار اولوب قالدڭ دیمکدر .
دردنجی بیتڭ آخری اولان (یالبد) تعبیرینڭ شرحنه کلنجه (لبد) ضم
لام وفتح بایله ضروب امثال عربیه ده (أتی أبد علی لبد) دیو ذکر
اولنان لبدرکه آخر نسور لقماندر عرب انکله تشأم ایتدکلرندن برینه
«بهی اغورسز» دیه جکلری وقت (یالبد) دیرلر .
(نسور لقمان) تعبیرینڭ دخی حلنه کلنجه : تعبیر مذکورده واقع (نسور)
کرکس دیدکلری قوش معناسنه اولان (نسر) ڭ جمعی اولوب انڭ مضاف
اولدیغی (لقمان) دخی جلد اولده (ص ٣٤٩) ذکری کچن (لقمان
ابن عاد) در . زعم عرب اوله رق منقول اولان حکایاتندرکه مومااليه
لقمانی کندی قومی یغمور دعاسیچون حرم شریفه بعث ایلمشلر ایدی
(لقمان) اوراده ایکن قومی باجمعهم مظهر قهر الهی اولوب کندیسی
درکاه حقدن طول عمر نیاز ایلدکله طرف باریدن کویا ایکی شق اوزره
تخییر اولنمش : یا بدی رأس طاغ اوکوزی استصحاب ایدوب انلردن بری
هلاك اولدقده دیکرینه کوچك یاشندن صاحب اولمق اوزره مجموعنڭ
عمری قدر معمر اوله و یاخود یدی نسر (کرکس قوشی) استصحاب ایلیوب
اومنوال اوزره انلرڭ علی وجه الانفراد عمر طبیعیلری مدتجه یشایه : لقمان
بونلردن شق ثانی یی اختیار ایلیه رك مدت باقیهٔ حیاتیه سی ایچنده یدی دانه
کرکس قوشی اتخاذ ایدندی که کندینڭ مدت حیاتیه سی انلرڭ یدنجیلریله تمام
اولدی . اشته (نسور لقمان) او کرکسلردن عبارت اولوب مرقوم انلردن
هر برینه بر آد طاقشیدی (لبد) لفظی اڭ صکره کیلرینڭ اسمیدر اوقوشلر
سکسانر سنه معمر اولمشلر : اڭ صکره کیلری اولان لبدی اولمز ظن ایدرك
(لقمان) اکا کووه نور اولدیغی حالده عاقبت اودخی اولوب متعاقبا کندیسی
دخی ارتحال ایتمش اولمغله (لبد) انڭ ایچون مشؤم اولمشدر .
شعرای اصحابدن نابغة الجعدی ایله لبید بن ربیعة العامری حضرتینی دخی
معمرین مشهورینندن ایدیلر رضی الله عنهما .
مشاهیر معمرینڭ روض انفده ومحاضرات راغب اصفهانیده وکتاب
الف باده (ص ٨٧ ثانی) مجملری واردر فقط اکثری (بابا تن هندی)
افسانه سی قبیلندن درکه مرقوم التیوز تاریخندن صکره هندستانده

ظهور ایدوب قبهٔ اصحاب کرامدن اولدیغی والتیوز ییلدن زیاده معمر اولوب چوق غرائب کوردیکنی زعم وادعا ایتمشدر مردودیتنه دائر قاموس ترجمه سنده تفصیلات واردر .

(هیجمانه)

شهدانه اینجو معناسنه اولەرق عنبر بن عمرو بن تمیمٔ قزی وضروب امثال عربیه دن برمطلوبه اولاندن اول آرزومند اولان کیمسه حقنده ضرب اولنان (حنت ولات هنت وأنی لك مقروع) مثالك مضرب اولی اولان قادیندر . مثل مذکورك قائلی قزك قبیله سی رجالندن بولنان (مازن بن مالك) اولوب درون مثلده واقع (مقروع) دخی آخر قبیله دن سعد بن زید مناة بن تمیم اوغلی (عبشمس) نام جوانك لقبیدر جوان مرقوم صبیح الوجه اولمغله پرتو آفتاب معناسنه اولەرق عبء الشمس دیو تسمیه قلنمشیدیکه (عبشمس) تعبیری او اسمك مخففی ایدی . مبدأ مثل شویله درکه (هیجمانه) نك مقروعه محبتی اولوب اوساقده ایله بینلرنده بولشمق وکورشمك حالاتی بالطبع وقوعه کلمکده اولمسیله هیجمانه مقروعك برکون عادت عربان اوزره انلرك قبیله لرینی غارت ایتمك سوداسنده اولدیغنی اکلایه رق بوحالدن پدرینی وقبیله سی رجالنی آگاه ایتمك استمش ایدی مرقوم مازن اوحالی مقروعدن استبعاد ایله قزك اخطار بنی کندینك مقروعه اولان آرزوی ملاقاتی تخیلاتندن وجود بولمه برخولیا اثری اولدیغنه حمل ایدرك وصورت تهکم واستهزاده اولەرق (حنت ولات هنت وانی لك مقروع) دیمش اولمغله بوسوز من بعد مضرب مذکورده ضرب اولنور امثالدن اولمشدر (معناسی) او اکرچه مقروعی آرزو وانك دیداری شوقیله کلسی بیله تخیل وتمنی ایتدی فقط دها انك اوان انین وحنینی دکلدر . ای هیجمانه : مقروعی مشاهده سکا نصل میسر اولەجق : دیداری خواهشیله سن انك کلەجکی تخیلنی پك عجله ایتدك . دیمکدر (حنت) کلمه سی آرزو واشتیاق معناسنه اولان حنیندن و (هنت) کلمه سی ناله وانین واشتیاق وحنین معنالرینه اولان هنیندن فعل ماضیلر اولوب ضمیر مستترلری هیجمانه یه راجعدر (انی لك) تعبیری غیبتدن خطابه التفاتدر (لات) کلمه سی لاء نافیه ایله تاء زائده دن عبارتدر . بو کلمه قرآن کریمده وارد اولدیغی اوزره همان حین لفظنه مقارناً مستعمل اولوب بوراده ودها بعض یرلرده لفظ مذکور مراد ومنوی اولەرق محذوف اولمشدر اه

مازن بن مالك (هجمانه) نك اخطار يني هر نقدر هزله حمل ايتديسه‌ده موما اليه مقروع حقيقة كلوب قبيله‌يي باصمش وعاقبة الامر هجمانه‌نك شفاعتيله الديغني اعاده ايدرك عودت ايلمشدر .

(هيلانى)

تواريخ اسلاميه اصحابنك قوللرنجه ملوك روم نصارادن بانئ سور استانبول اولان (قسطنطين المظفر) ك والده‌سيدر اسمنده هايه بدل همزه ايله (ايلانى) دخى روايتدر .

انا اوغل ذاتا سائر طوائف روم مثللو دين صابئه‌ده اوله‌رق كواكب سبعه نامنه اولان بتلرينه پرستش ايتمكده‌لر ايكن مؤخرا خرستيانلغى قبول ايتمشلر ايدى . بناء عليه خرستيانلغه برخدمت اولمق اوزره (هيلانى) قدس شريفه كيدوب على زعمهم حضرت عيسانك صلب وچارميخ اولنديغى خاج وارى اغاجى بولوب ميدانه چيقارمش واو كونى بريوم مخصوص ايدينه‌رك اوراده قامه كليساسنى دخى بنا ايدوب استانبوله كلمشدر . بين النصارى احترامى واردر كنديسى فنار كليساسى درونده مدفونه‌در ديرلر . مملكتمز اولان (استانبول) شهرى بونك اوغلى قسطنطين ايله احفادندن او اسمده برقاچ ايمپراطورلره پايتخت اولمق ملابسه‌سيله (قسطنطينيا) ديو مشهور اولمشدركه عاصم فاضلك قاموس ترجمه‌سنده (ق س ط) ماده‌سنده ايتديكى تفصيلاته كوره (قسطنطينيه) تعبيرى انك معربيدر . عربيده ادات نسبت ياء مشدده اولديغى كبى لغت يونانيه ورومیه‌ده دخى ياء مخففهٔ مفتوحه‌دركه فتحه‌سندن بعضا الف اشباع اولنور . استانبول انلردن مقدم برقاچ دفعه خراب ومعمور اولوب بردفعه (بوزنطين بن نيغو بن ماديان) انى دارالملك ايلمكله (بوزنطيا) ديو اكا دخى منسوب اولمشدر . (بول) لفظى انلرك لساننده قلعه معناسنه اولمغله (استانبول) تعبيرى بطريق التخفيف سابق الذكر قسطنطينك احفادندن اياصوفيانك بانيسى اولان (استونيانو) نام قرالە اضافتدر .

اسمى تاريخ اهل صليبده (سنت الينى) اولمق اوزره ذكر اولنمشدر

حرف اليا آخر الحروف

(ياسمينة السير اونديه)

صلاح الدين صفدينك (عنوان النصر فى اعيان العصر) نام كتابنده بياننه

کوره (همدان) ٢ کویلرندن (سبراوند) نام قریه‌یه منسوبه وحسن سیرت وعلم وفضیلت ایله معروفه برخاتون اولوب نسوانه وعظ ونصیحت ایدر وقرآن کریمك تفسیرینی سویلر ایدی . مؤخرا وعظی ترك ایلدی حجازه کیدوب ایفای حجدن صکره خانه نشین عزلت اوله‌رق بشیوز ایکی سالنده داربقایه ارتحال ایلمشدر رحمها الله تعالی .

(یاقوتة بنت المهدی)

خلفای عباسیه‌دن اولان محمدالمهدینك کریمه‌سیدر مهدی انی پك سور و یانندن آیرماز ایدی حتی برطرفه رحلت ومسافرتنده بیله ارکك قیافتنه قویه‌رق موکبنه آلور ایدی . مشارالیها بامرالله تعالی وفات ایتمکله انك وفاتی مهدی‌یه بادیٔ الم عظیم اولوب موجب تسلی اولمق اوزره کیم ایستر ایسه کلوب کندیسنه تعزیت ایده بیلمك ایچون خلقه اذن عام ایتمشیدی پك چوق کیمسه‌لر تعزیت ایتدیلر ایچلرنده (شبیب بن شیبه) نك تعزیه‌سندن ابلغ و اوجز برتعبیر ایله تعزیت ایدن اولمامشدر . موما الیه شویله دیمشیدی «یاامیرالمؤمنین ماعندالله مماعندك خیر لها منك وثواب الله خیرلك منها وانا اسأل الله ان لایحزنك ولایفتنك وان یعطیك علی مارزئت اجرا و یعقبك صبرا ولایجهد لك بلاء ولاینزع منك نعمة واحق ما صبر علیه مالا سبیل الی رده» اه کامل .

(یسرة بنت لبید)

لبید بن ربیعة العامرینك کریمه‌سی برشاعرهٔ سخن آرا اولوب پدری (لبید) مخضرمیندن یعنی وقت جاهلیت و اسلامی ادراك ایلیان شعرای معمریندندر عصرکزین اسلامه یتشوب شرفیاب ایمان اولدیغنه بناء

الحمدلله اذلم یأتنی أجلی * حتی اکتسیت من الاسلام سربالا

بیتیله جناب حقه حمد ایلمشدر . اشعار حقائق شعارلری جمله‌سندن برقصیدهٔ برکزیده‌نك مطلعی اولان بیت آتیده‌کی مصراع اول مظهر تصدیق واستحسان حضرت پیغمبریدر ٣

---

٢ همذان فتحاته بعجمده بربلده‌در بانیسی اولان همذان بن فالوج بن سام ابن نوح ایله مسمادر حالا دال مهمله ایله متعارفدر اه قاموس . دال وسکون میم ایله (همدان) یمنده برقبیله‌در .

٣ حیث قال فیه صلی الله علیه وسلم اصدق کلمة قالها الشاعر قول لبید وذکر الشطر ولم یکمله لان فیه اعتراضا بان نعیم الآخرة لایزول وقد اعترض *

ألا كل شئ ما خلا الله باطل * وكل نعيم لامحالة زائل

مشار اليه لبيد فى الحقيقه فحول شعرادن واصحاب كرم وسخادن اولوب كرك وقت جاهليتده وكرك وقت اسلامده حائز عز واحترام ايدى اواخر عمرنده كوفه ده ساكن اولوب وفات ايدنجه قدر اورادن چيقمامشدر . بركون حرارت هوادن پك زياده آزرده اولمغله هرنه وقت باد صبا اسرسه دوه بوغازليوب ضيافت عامه و يرمك اوزره نذر ايتمشيدى بناء عليه باد صبا اسدكجه كوفه نك واليسى بولنان (مغيرة بن شعبه) حضرتلرى « ابو عقيلك (يعنى لبيدك) مروءتنه معاونت ايدك » دير ايدى . مؤخرا وليد بن عقبة بن ابى معيطك واليلكنده باد مذكور لبيدك پك تهى دست اولديغى بروقتده هبوب ايتمكله مشار اليه وليد « الصلاة جامعة » نداسيله خلقى جمع ايليه‌رك منبره چيقوب لبيده ضيافتى ضمننده اعانه اولنمسنى برخطبهٔ مخصوصه ايله اشعار واول صورتله برخيلى شى جلب واستحضار ايلمشدر لبيد اوسببله عادت منذوره‌سنى ايفايه بنه موفق اولدقده وليد اكا ثنا وتبريكى حاوى شو بيتلرى يازوب يوللامشدر

أرى الجزّار يشحذ شفرتيه * اذا هبت رياح ابى عقيل
أغرّ الوجه أبيض عامرىّ * طويل الباع كالسيف الصقيل
وفى ابن الجعفرىّ بحلفتيه * على العلاّت والمال القليل
بنحر الكوم اذ سحبت عليه * ذيول صبا تجاوب بالاصيل

(جزار) فتح جيم وتشديد زاى ايله دوه بوغازليجى معناسنه اولوب (يشحذ) فعلى دخى بيچاق بيله‌مك معناسنه اولان « شحذ » دن و باب ثالثدن مضارع غائبدر (شفرتيه) كلمه‌سى بيوك بيچاق معناسنه اولان « شفره » نك مثناسى اوله‌رق ضمير غائبه مضافدر . دوه اكثريا ايكى يرندن بوغازلنديغى ايچون تثنيه ذكر اولنمشدر . رياحك ابى عقيله اضافتى ذكر اولنديغى اوزره ادنى ملابسه‌يه محمولدر (ابو عقيل) ايله (ابن الجعفرى) دن

* على الشطر الثانى عثمان بن مظعون وكان قد أسلم فحضر مجلسا فيه لبيد ينشد هذا الشعر لنفسه وكان اذ ذاك مشركا فحين قال ألا كل شئ ما خلا الله باطل قال له عثمان صدقت فلما قال وكل نعيم لامحالة زائل قال له كذبت نعيم الجنة لا يزول كذا فى كتاب الف با مشهد

مراد نفس لبيددر چونكه مشاراليه « ابو عقيل لبيدبن ربيعة بن عامر ابن مالك بن جعفر بن كلاب بن ربيعة بن عامر بن صعصعة العامرى ثم الجعفرى » در . بركون كنديسنه الك ايى شاعر كيمدر ديو سؤال ايتدكلرنده ابتدا امرئ القيسى مراد ايدرك « ملك ضليلدر » ٣ بعده صاحب معلقه طرفة بن العبدى اراده ايله « شاب قتيلدر » و بعده كنديسنى مراد ايليه‌رك « شيخ ابو عقيلدر » ديمشدر . امرئ القيسك ملوك زاده اولديغى معلوم وطرفة بن العبدك دخى شبابتى حالنده مقتول اولديغى جلد اولده (ص ١٩٥) اولنان افاده‌دن مفهومدر امرئ القيسى كثرت ضلالته توصيف ايتمشدر بوتوصيف حضرت عليك اولمق اوزره دخى مرويدر (حلقتين)دن لبيدك نحر واطعام حقنده اولان يمينلرى مقصوددر (علات) لفظى كسر عين وتشديد لام ايله قاموسده مذكور اولديغى اوزره حالات معناسنده مستعمل اولمغله (على العلات) قولى على كل حال ديمكدر (كوم) بوم وزننده بربلوك دوه معناسنه‌در (سحبت) كلمه‌سى چكمك وسورمك معناسنه اولان سحبدن ماضئ مؤنث مجهول اولوب ذبوله مسنددر

ابيات مرقومه لبيده رسيده اولدقده مشاراليه انك جوابنى كريمه‌سى (يسره) به احاله ايلمكله ٤ يسره اكا قارشولق اوله‌رق تشكرى حاوى شو بيتلرى سويلمشدر

اذا هبت رياح ابى عقيل * دعونا عند هبتها الوليدا
أشم الانف أصيد عبشميا * أعان على مروءته لبيدا
بامثال الهضاب كأن ركبا * عليها من بنى حام قعودا
أبا وهب جزاك الله خيرا * نحرناها و أطعمنا الثريدا
فعد ان الكريم له معاد * وظنى بابن أروى أن يعودا

(اشم الانف) تعبيرى مشاراليه وليدك شمائلنى وياخود بطريق الكنايه عزت وعظمتنى بيان اولوب (اصيد) دخى انجدوزنده اوله‌رق ملك صاحب

٣ (ضليل) لفظى ضادك كسرى ولامك تشديديله‌در (ملك مضل) دخى ديديلور .
٤ وفى كتاب الف با فلما وصل ذلك الى لبيد شكره وقال كيف اجيبه وقد نذرت أن لا أقول شعرا فقالت بنيه له صغيرة كانت تروى شعره أنا احسن بان اجيبه أفتأذن لى قال قولى ماعندك فقالت اذا هبت الابيات اه منه

نخوت معناسنه در اطواق الذهبك يتمش طقوزنجى مقاله‌سنده « ونكس لهم رؤس الصيد » فقره‌سنده اولان (صيد) اشبو (اصيد) ك جمعى اولديغى حالده سهو اولنه‌رق مؤخرا متنبينك كافور اخشيدى حقنده اولان شو بيتيله

من علم الاسود المخصى مكرمة * أقومه البيض أم آباؤه الصيد

تصحيح ايدلمشدر (عبشمى) لفظى عبد شمسه منسوب ديمك اوله‌رق ممدوحى اجداديله ياد ايلمكدر (هضاب) كسرها ايله ياصيجه طاغ معناسنه اولان هضبه‌نك جمعيدركه وليدك اعانة لبيده جمع واعطا ايلديكى دوه‌لر جسامتده طاغلره تشبيه اولنمش ديمكدر الت طرفى دخى اوركجلرينك بيوكلكنى وسياهلغنى بياندر (ابو وهب) وليد مذكورك كنيه‌سيدر (ابن اروى) دخى اودر چونكه مشاراليه ام سيدنا عثمان اولان سابقة الترجمه (اروى بنت كريز) ك اوغليدر كه حضرت عثمانك لام برادر بدر مشاراليه حضرتلرى ايام خلافتلرنده انى كوفه واليسى ايتمشلر ايدى . قرآن كريمده كنديسى (فاسق) وپدرى عقبة بن ابى معيط (ظالم) اسملريله ياد بيورلمشدر (*)

(يسره) ابيات مرقومه‌يى پدرى لبيده عرض ايتدكده « قزم : پك كوزل سويلدك . فقط كاشكى استزاده يعنى بيت اخير مضمونيله اعانه‌يه عودتى تمنيسنى زياده ايتميدك » ديمكله (يسره) جوابنده « كنديسى ملوك وامرادن بولنديغى وانلردن صيقلمديغى ايچون او امنيه‌يى ايتدم : اكر آحاد ناسدن بركيمسه اوليدى ايتمز ايدم » ديمش وپدرينك آفريننى المشدر . شاعر مشاراليه (لبيد) بعد الاسلام شعر سويلميوب حتى حضرت عمر بركون كنديلرينه شعر كزدن بعض شى اوقوسه كزده استماع ايتسه‌ك بيورمش اولدقلرى حالده مشاراليه (لبيد) جناب حق بزه سورهٔ بقره ايله آل عمرانى احسان وتعليم بيوردقدن صكره بزم انشاد شعر ايتمز لائق اولمامز جوابنى ويرمش وحضرت عمرك مظهر احسانى اولمشدر . بعض كتابلرده لبيدك بعد الاسلام سويلديكى شعر

ماعاتب المرء الكريم كنفسه * والمرء يصلحه القرين الصالح

بيت حكيمانه‌سندن وعلى رواية سالف الذكر الحمد لله اذ لم يأتنى اجلى الخ

(*) سورهٔ فرقانده‌كى ويوم يعض الظالم على يديه آيتيله سورهٔ حجراتده‌كى يا ايها الذين آمنوا ان جاءكم فاسق بنبأ فتبينوا آيتنه اشارتدر .

بيت متشكرانه‌سندن عبارت اولديغى مذكور ايسه‌ده مشار اليهك مرض موتنده كريمه‌لرى صاحبة الترجمه (يسره) ايله (اسماء) يه خطابا ابيات آتيه‌يى نظم وانشاد ايدوب

تمنى ابنتاى أن يعيش أبوهما * وهل أنا الا من ربيعة أو مضر
وفى ابنى نزار عبرة ان سألتما * وان تسألاهم تلقيا فيهما الخبر
وفيمن سواهم من ملوك وسوقة * دعائم عرش هدّه الدهر فانقعر
فان حان يوما أن يموت أبوكما * فلا تخمشا وجها ولا تحلقا الشعر
وقولا هو المرء الذى لا حليفه * أضاع ولا خان الصديق ولا غدر
الى الحول ثم اسم السلام عليكما * ومن يبك حولا كاملا فقد اعتذر (٢)

مضمونى‌نده كريمه‌لرى موما اليهمانك كنديسنك حياتنى تمنى ايدر اولدقلرندن يعنى بابالرينك امتداد ايام حياتيه‌سنى آرزو ايدر خير الخلف بولندقلرندن بحثله كنديلرينه اعلى‌ٰ وادنى هيچ كيمسه‌نك پايدار دنيا اوله‌مديغى تسليتندن صكره • ارقه‌سندن ياس طوتمق و يوزلرينى ييرتوب باشلرينى تراش ايتك كبى اوضاع جاهليه‌ده بولنمالرينى و يالكز برسنهٔ كامله يه دكين كنديسنك بعض مرتبه تعداد محاسنيله مشغول اولملرينى توصيه ايلديكى موثوق به اولوب انلر دخى پدرلرينك بو وصيتى اوزره كوفه‌ده تام برسنه هرصباح مجلس بنى جعفره واروب اطرا و افراطسزجه اوله‌رق بابالرينى ثنا وستايش ايلشلردر • بيت اخيرك مصراع اولى تفاسيرده سورهٔ فاتحه وسورهٔ اعلى‌ده و بسم الله مجراها وسبح اسم ربك العظيم آيتلرى تفسيرلرنده وكتب كلاميه واصوليه‌ده اسم مسمانك عينى ياخود غيرى اولمق مناقشاتنده معرض استشهادده اوله‌رق ايراد اولنمشدر اه

بذيهٔ تصغير ايله (يسيره) ابن اثيرك بياننه كوره ايكى صحابيه اسميدر •

(يعاد وعاد)

جلد اولده ص ١٤٣ مجمع الامثالدن وكامل ابن اثيردن نقلا بيان اولنديغى اوزره رؤساى عرب اقدمندن (معاوية بن بكر) العمليقينك مشهور ايكى خاننده جاريه سيدر كه (جرادتين) ديو معروفلردر حقلرنده (تركته تغنيه الجرادتان) و (صار فلان حديث الجرادتين) و (ألحن من الجرادتين)

---

(٢) أى أتى بعذر فجعل الاعتذار بمعنى الاعذار قاله فى تاج العروس منه

دیو ضرب مثل اولنور . بونلردن مثل اوّل نعمت وراحتده واکانشده بولنان ومثل ثانی حال وشانی شائع ومشتهر اولان کیمسه حقنده اولوب مثل ثالث دخی ماهر خانده‌لر حقنده‌در .

مجمع الامثالده مثل اولك شرحنده مذکوردر که قوم عاد (هود) علیه السلامی تکذیب ایتدکلرنده اوچ سنه پیاپی رحمت یوزی کورمیوب قوراقده قالمشلر ایدی بناء علیه ایچلرندن برجماعت انتخاب ایدوب یغمور دعاسی ایتملر ایچون انلری مکه‌یه بعث واوزرلرینه (قیل بن عنق) و(لقیم بن هزال) و(لقمان بن عاد) نام سر آمدانی رؤسا نصب ایتمشلر ایدی اولوقت اهل مکه عمالیقدن عبارت ایدیکه انلر عملیق بن لاوذ بن سام اولادیدر رئیسلری (معاویة بن بکر) ایدی ذکر اولنان مبعوثلر مکه‌یه ورودلرنده موما الیه معاویه‌یه مهمان اولدیلر که انلردن کیمی موما الیهك دایسی وکیمیسی انشته‌سی ایدی بر آی مدت نزد معاویه‌ده اقامت وموما الیه معاویه انلره اکرام وضیافت ایدوب جاریه‌لری اولان جرادتینه تغنی ایتدردی بو صورتله انلر بر آی اکلنشده قالوب قوملرینك حاللرینی ارنوتدیلر (معاویة ابن بکر) انلرك بو حاللرینی مشاهده‌ده «اخوال واقاربم اوته ده هلاك اولمقده بونلر بوراده اکلنمکده ؛ کندیلرینه بونی اخطار ایده جك اولسه‌م بلکه بخل واستثقال معناسنی ویررلر» دیوب ابیات آتیه‌یی نظم ایدرك انلری جرادتینه ویروب تغنی ایتدرمشدر

ألا یا قیل ویحك قم فهینم * لعلّ الله یبعثها غماما
فیسقی أرض عاد ان عادا * قد امسوا لایبینون الکلاما
من العطش الشدید فلیس ترجو * لها الشیخ الکبیر ولا الغلاما
وقد کانت نساؤهم بخیر * فقد أمست نساؤهم أیامی
وان الوحش یأتیهم جهارا * ولا یخشی لعادیّ سهاما
وأنتم ههنا فیما اشتهیتم * نهارکم ولیلکم التماما

(جرادتین) بو بیتلری تغنی ایلدکلرنده مبعوثلر بری برلرینه «واقعا قومز بزی بورایه یغمور دعاسیچون بعث ایتمشلر ایدی» دیوب استسقایه قیام ایتدیلر رؤسادن (لقمان بن عاد) کیرویه قالدی دعایه تشبث ومبادرتلرنده هرنه دیلرلر ایسه اعطا اولنه جغی کندیلرینه من قبل السماء ندا اولنمغله دعا ایدوب یغمور استدیلر اثر اجابت اولمق اوزره بری بیاض وبری قرمزی ودیکری

سیاه اوله‌رق اوچ بلوط ظهور ایتدی . انلردن برینی اختیار ایتمسیچون
قیله طرف سمادن ندا ایرشمکله (قیل) دخی بیاضی بوشدر قرمزیسی ده
کلوب کچیجیدر انلرك سیاهی صاغنقلیدر دیوب سیاه بلوطی اختیار
ایتدکده « اخترت لقومك رمادا أرمدا لاتبقی من عاد أحدا لاوالدا ولاولدا »
نداسیله اوسحاب عذاب قوم عاد اوزرینه سوق اولندی . بعده لقمانه
ندا اولنه‌رق اوده کرکس قوشلرندن اوچنك عمری کندیسنه بخش اولنمسنی
نیاز ودعا ایتمکله دعاسی مقبول اولوب بر بر اوقوشلری دها یاوری ایکن
یووه‌دن الوب اولنجه‌یه قدر یاننده طوتر وانلردن هر برینك وفاتیله کندینك
بقیهٔ عمرندن برثلثی کیدر ایدی اك صکره کیلری (لبد) ایدیکه شاعر نابغه
انك حقنده شویله دیمشدر

أضحت خلاء وأضحى أهلها احتملوا * أخنى عليها الذی أخنى على لبد

مجمع الامثالده اولان افاده بوراده نهایت بولمشدر (نسور لقمان) حقنده
حرف الهاده بالمناسبه معلومات ویرلمش وانلرك یدی اولدیغی ذکر اولنمش ایدی :
کرماء عرب جاهلیه‌دن اولوب جلد اولده و بو جلدك ۲۵۳ صحیفه‌سنده
ذکری کچمش اولان عبدالله بن جدعان که (عثمان وزننده در) اودخی
کندینك ایکی مغنیه جاریه‌سنی بوراده بیان اولنان وقوم عاده منسوب
اولان (جرادتین) ایله تسمیه وآخر عمرنده انلری ویاخود علی وجه
التخییر ایکیسندن برینی امیة بن ابی الصلت الثقفی‌یه هبه ایتمشدر امیة بن
ابی الصلت (*) عبدالله بن جدعانك بواحسانه ابیات آتیه‌سی‌یوزندن
نائل اولمشدر

أأذكر حاجتی أم قد كفانی * حیاؤك ان شیمتك الحیاء
وعلمك بالامور وأنت قرم * لك الحسب المهذب والسناء
كريم لايغيره صباح * عن الخلق السنی ولا مساء
تبارى الريح مكرمة ومجدا * اذا ما الكلب أحجره الشتاء
اذا أثنى عليك المرء يوما * كفاه من تعرضه الثناء

امیه‌نك عبدالله بن جدعانی بو بیتلرله ثناسی عبداللهك علیل واختیار حالنه
واحتیاجلی برزماننه تصادف ایتمش اولدیغندن امیه‌یه ذکر اولنان جرادتینی
کوسترك شوجاریه‌لردن قنغیسنی ایستر ایسه‌ك آل ده بنی معذور طوت دیوب
احسان ایتمشدر .

(*) مومااليهك كرم اولديغى حرف الفاء فصلنك اولنده كذران ايتدى .

اغانیده مذکوردرکه اعیان تا بعیندن اولان (سفیان بن عیینه) حضرتلرینه سؤال ایدوب «یا ابا محمد : ذات حضرت رسالتك بندن اول اولان انبیانك اکثر دعالری (لااله الاالله وحده لاشریك له الملك وله الحمد وهو علی کل شیٔ قدیر) ایدی بیوردقلرینك معناسی ندرکه بو دعا دکل ذکر وثنادن عبارتدر» دیدکلرنده سفیان بن عیینه حضرتلری «سز مالك بن الحرثك حدیثنی بیلور میسکزکه جناب حق حدیث قدسیده «بنم عبدم بنی ثنا ایله دعا واستدعادن مشغول اولورسه بن او عبدمه سائل ودعاجی قوللرمه اعطا ایتدیکمك افضل واحسننی عطا واحسان ایلرم» بیورمشدر اشته بو حدیث قدسی او حدیث شریفك شرح و تفسیریدر دیوب بعده «معلوم دکلمیدرکه (امیة بن ابی الصلت) عبدالله بن جدعانه طلب احسانی امنیه سیله واردقده

أأذکر حاجتی أم قد کفانی * حیاؤك ان شیمتك الحیاء
اذا أثنی علیك المرء یوما * کفاه من تعرضه الثناء

دیمشدر : جود وسخایه منسوب اولان برمخلوقك حالی بویله اولوب اکا «بزم سکا اولان ثنامز بزی طلبدن اغنا ایدر» دینیلور ایسه خالقك شانی نصل اولمق لازم کلور» بیورمشدر .

(یغماناز)

سلفده خاقان چینك شول دختریدرکه شاهان فرس قدیمدن بهرام کور زوجه سی ایدی اه برهان .

(یلقطلو)

اعیان عصر صفدیده مذکور اولدیغنه کوره آبقا بن هلاکو قزی وهلاکو ملعونك حفیده سی اولوب مغول ملوکندن اولان غازان وخربندانك خاله لری وخیر وصلاح اهلی برخاتوندر . طائفهٔ مغول میاننده قدری جلیل وذکری جمیل ایدی . وجاهت وبسالتی وفن فروستده (بنجیلك) ملکه ومهارتی وار ایدی زوجی مقتول اولدقده موما الیها همان آتنه بنه رك کیدوب وبالذات زوجنی قتل ایده نك کله سنی آلوب آتنك سینه بندینه تعلیق ایلیه رك عودت ایتمش وبرزمان انی اویله جه کزدرمشدر . اندن صکره کیسه یه وارمامشدر . یدییوز یکرمی اوچ تاریخنده حجه کتمشدر : حرمینده تصدقا بذل ایتدیکی اقچه واموالك مقداری اوتوز بیك التونه بالغدر دیرلر . دمشق الشامه

كلديكنده امير سيف الدين تنكز استقبالنه چيقمشدر . محترم وبحر كرم برخاتون ايمش .

(يمامه)

حدت بصرله معروفه اولان سابقة الترجمه (زرقاء) در كه حقنده اوچ مرحله مسافه ده اولان آتلى يى كوزى سيجر ايدى ديو سويلنور .
اوچ مرحله يردن آتلى آدمى كورجك قدر حدت بصرى اولسه بيله ارضك كروى اولاسى جهتيله رؤيته مسافهٔ مذكوره نك تحديى مانع اولور اوقدر مسافه ده انجق عالى طاغلرك ذروه لرى كورينه بيلور .
مز بوره نك حدت ذهنى حقنده جلد اولده (حرف الزاى) فصلنده مذكور اولان
* ليت الحمام ليه * الى حمامتيه * ونصفه قديه * تم الحمام ميه * نظمنه بدل

ياليت ذا القطا لنا * ومثل نصفه معه
الى قطاة أهلنا * اذا لنا قطا مائه

ديمش اولديغى وكوروب حصولنى تمنى ايتديكى قوشلر كوكرجين سوريسى اوليوب بغرتلق قوشلرندن عبارت بولنديغى ونابغة الذبيانينك بو قصه يى متضمن اوله رق نعمان بن منذره انشاد ايتديكى ابياندن
واحكم كحكم فتاة الحىّ اذ نظرت * الى حمام سراع وارد الثمد
بيتنده (سراع) لفظنه بدل « شرع فى الماء » معناسنه اوله رق شين معجمه ايله (شراع) دخى روايت اولنديغى حياة الحيوانده روايتكردهٔ كمال الدين دميريدر (*) اغانيده ايسه ترجمهٔ نابغة الذبيانى ده روايت مذكوره اصمعيدن سابقة الترجمة (ابنة الخسّ) حقنده نقل اولنمشدر .

(يهب الله الحبشية)

امام سيوطينك (المنجم فى المعجم) نام كتابنده مذكور محدثاندن وكنديسنك جملهٔ اشياخندن اولوب حافظ تقى الدين بن فهدك مستولده سى يعنى جاريه اولان والده سيدر . حبشستاندن سكز يوز اون التى تاريخنده اون ياشنده

(*) قال الجاحظ اليمامة كانت من بنات لقمان بن عاد وان اسمها عنز وكانت هى زرقاء وكانت الزباء زرقاء وكانت البسوس زرقاء اه كذا نقله الدميرى .

اولدیغی حالده مکهٔ مکرمه یه کلمش واوراده نشوونما بولوب شمس الدین بن
الجزریدن مسند امام احمدی ودها بعض کتب معتبره یی قرائت ایلمش ومتعدد
ذواتدن اجازت المشدر • کندیسی امام سیوطینك حدیثدن اجازت الدیغی
ذواتك طقسان طقوزنجیسیدر •

(یوخابذ)

یاخود (یوحانذ) : بعض کتب موعظه قوللنجه حضرت موسی علی نبینا
وعلیه الصلاة والسلامك والدهٔ محترمه لری اولوب کندیلرینك قرآن کریمده
واوحینا الی ام موسی أن أرضعیه الخ وحی جلیلنه مظهریتلری خبرویرلمشدر •
نسوان مقدسه ایچنده نام علیلرینك قرآن عظیم الشانده مصرحاً ورودی
مادر جناب عیسی اولان حضرت مریمدن غیریده واقع اولمامشدر •

قد قید هذا الاسم العلامة الحافظ ابن ناصر الدین بمثناة تحتیة مضمومة ثم
واو ساکنة ثم خاء معجمة مفتوحة ثم الف ثم باء موحدة مفتوحة ثم ذال معجمة
وهو غیر مصروف للعجمة والتأنیث کذا فی شرح الامالی للمقدسی وقال
الامام السیوطی فی شرح نقایة العلوم له یوحانذ بالیاء التحتیة والحاء المهملة
والنون والذال المعجمة اسم ام موسی صلوات الله وسلامه علی نبینا وعلیه
اهـ من شرح النخبة •

فصل مخصوص

قادینلرجه علم وادبی مشعر بعض حکایات ایله مجهولة الاسامی نسوان شاعرات

کتب محاضراتده محکی اولدیغی اوزره شعرای عربدن برینك بردشمنی وار ایدی شاعر برکون بولده تك وتنها اکا راست کلدی باقدیکی بیچاره قورتلش یوق : دشمننه « یاهو بیلورم بنی اولدیره جکسین . سکا رجا ایدرمکه کارمی اتمام ایتدکدن صکره قپومك اوکنه کیتده (ألا أيها البنتان ان أباكما) دی » دیدی . حریف بوکا بکی دیوب شاعرك ایشنی بتورد کدن صکره خانه‌سی پیشکاهنه واروب او عباره‌یی اوقودی . عبارهٔ مرقومه « ای ایکی قزلر تحقیق سزك باباکز » مآلنده ناقص المؤدی برمصراعدر . حریف بونی اوراده سویلر سویلمز شاعر مقتولك مکر درایتلی وسلیقهٔ نظمه وقوفلی ایکی قزی وار ایمش : همان انلر ایکیسی براغزدن مصراع مرقومه تتمه اولمق اوزره (قتيل خذا بالثأر ممن أتا كما) دیوب بونکله بابالرینك مقتول اولمش اولدیغنی وقاتلی دخی کلان حریف اولوب پدرلری کندیلرینه اندن اخذ ثار ایتملرینی اشراب مراد ایلدیکنی افاده ایله حریفی یاقه پاچه ایتشلر واکا حضور حاکمده بابالرینك قاتلی اولدیغنی اقرار ایتدیره‌رك علم ومعرفتلری سایه‌سنده پدرلرینك دمنی هدر ایتمامشلردر .

بو قصه کتاب الف باده (ص ۹٦ جزء ثانی) شاعر مهلهل حقنده شووجهله مذکوردرکه مهلهل کوله‌لرینك کندینی قتل ایده‌جکلرینی حس ایتمکله آنلره شو بیتی

من مبلغ الفتيان ان مهلهلا * لله در كما ودر أبيكما

تعلیم وتوصیه ایتمش ایمش : مرقوملر مهلهلی قتل ایتدکلرندن صکره کلوب انك بولده وفات ایتدیکنی واو بیتی انلره سپارش ایلدیکنی بیان ایتدکلرنده قزلر بو بیتك مصراع ثانیسی اولنی طوتمیور : بونك طوغریسی شویله اولمق کرکدر دیوب

من مبلغ الفتيان ان مهلهلا * أمسى وأصبح في التراب مجندلا
لله در كما ودرّ أبيكما * لا يبرح العبدان حتى يقتلا

قطعه سنی نظم ایدرك ماكی حكمیله كوله لری بالتضییق اقرار وقتل ایتدرمشلردر ·

اندلسك وبتخصیص اوراده (غرناطه) ایالتنك یتشدردیكی رجال ونسا علما وفضلایه حد وحصر اولمیوب اوجمله دن بریده ایالت مرقومه مضافاتندن (لوشه) قضاسی قاضیسنك قاریسیدركه احكام ووقوعاتی اكلامق وایجابی وجهله قضا وافتا ایتمكده (نفح الطیب) صاحبنك افادهسنه كوره علمایه تفوق ایتمش وكلان مرافعه لری تدقیق وتعمیق ایله صورت صحیحهٔ شرعیه سنی زوجنه تعلیم كونه ایما واشارت ایتمكده بولنمش ایدی · لسان الدین بن الخطیبك شوقطعه سی

بلوشة قاض له زوجة * وأحكامها فی الوری ماضیه
فیا لیته لم یكن قاضیا * ویالیتها كانت القاضیه

اشته بوخصوصدن طولایی موماالیهانك زوجنه تعریضی حاوی اولوب جوابنده موماالیها دخی زوجی طرفندن اومنشیٔ بی نظیر ووزیر آصف تدبیره شوقطعه ایله مقابله ایتمشدر

ان الامام ابن الخطیـ * ـب له شیوب عاصیه
كلا لئن لم ینته * لنسفعا بالناصیه

دولت عباسیه خلفاسندن برینه صاتلق برجاریه عرض اولنمشیدی خلیفه جاریه یه باقوب براز تأملدن صكره عرض ایدن كیمسه یه « آل بوقیزی كوتور : یوزینك چیلی وبورننك باصقلغی اولمیدی آلور ایدم » دیمكله جاریه درحال « افندیم : سن بنم سوزمه باق » دیوب آهولر حسنلریله برابر بورون باصقلغندن وبدر اولان آی دخی كلف تعبیر اولنان لكه دن وارسته دكلدر مآلیله خلیفه یه شونظمی سویلدی

ما سلم الظبی علی حسنه * كلا ولا البدر الذی یوصف
الظبی فیه خنس بین * والبدر فیه كلف یعرف

خلیفه جاریه نك بداهت طبعندن محظوظ اولهرق اشترانسنه مجبور اولدی ·

ترجمهٔ تحفة الاریبده ذكری بحدیكی اوزره درتیوز طقسان التی سنه سی تونسده پدرینك برینه حكمدار اولان (ابو فارس عبدالعزیز) فاس شهری اهالیسنك حكمدارلری (احمد المرینی) دن شكایتلری اوزرینه قوهٔ قافیه ایله

اول طرفه کیدوب شهر مذکوری محاصره ایتدیکی صره ده حکمدار موما الیهك قز قرنداشی قلعه‌دن چیقه‌رق ابو فارسك حضورینه کلوب دولت دنیانك اکادخی قالمیه‌جغنی ایماء (انك میت وانهم میتون) آیت جلیله سنی تلاوت ایلیجه محاصر مشارالیه احمدالمرینینك جرائم کذشته سنی عفو ایدرك عهده سنده ابقای حکومت وعسکرینی چکوب تونسه عودت ایلمشدر ·

مستطرفده ونوادر سهیلیده محکی اولدیغی اوزره عبدالله بن المبارك دیمشدر که بیت‌الله الحرامی وروضهٔ مبارکهٔ حضرت سیدالانامی حج وزیارت قصدیله چیقمشیدم یولده برقرالدی کوردم · دقت ایتدیکمده باقدمکه براختیار خاتون صرتنده یوندن بر بورنتی وباشنده ینه یوندن براورتی · کندیسنه « السلام علیك ورحمة‌الله وبرکاته » دیو سلام ویردم (سلام قولا من رب رحیم) آیتنی تلاوتله ردّ سلام ایتدی · یاهو بوراده نه یاپیورسین دیدم · جواب اوله‌رق (ومن یضلل الله فماله من هاد) دیدی اکلادمکه یولی شاشیره‌رق اوراده قالمش · نره‌یه کیتمك استرسین دیدم · (سبحان الذی أسری بعبده لیلا من المسجدالحرام الی المسجدالاقصی) آیتیله جواب ویردی اکلادمکه حج ایتمشده قدس شریفه کیتمك ایستیور · قاچ کوندر بوراده سین دیدم · (ثلاث لیال سویاً) آیتیله تام اوچ کوندر اوراده اولدیغنی اکلاتدی · یانکده ییه‌جك ایچه‌جك کوره میورم دیدم (هو یطعمنی ویسقین) دیدی · آکلادمکه باب توکلده‌در · نه ایله آبدست الیورسین دیدم (فلم تجدوا ماء فتیمموا صعیدا طیبا) آیتیله تیمم ایدیورم دیمك استدی · بنم یانمده یمك واررغبت ایدرمیسین دیدم · (ثم اتموا الصیام الی اللیل) دیدی · اکلادمکه اورجلیدر · رمضان دکلدر دیدم · (ومن تطوع خیرا فان الله شاکر علیم) دیو تطوعا صائم اولدیغنی بیلدردی · نه ایچون بنم کبی تکلم ایتیورسین دیدم · (مایلفظ من قول الالدیه رقیب عتید) دیو مالا یعنیدن اجتنابنی بیان ایلدی · کیمك نه سی اولدیغنی اکلامق استدم · (ولاتقف مالیس لك به علم ان السمع والبصر والفؤاد کل اولئك کان عنه مسؤلا) آیتیله سؤالمه تعریض ایلدی · اندن طولایی عذر دیلدیکمده دخی (لاتثریب علیکم الیوم یغفر الله لکم) آیتیله تسلیت ایتدی ·

بعده سنی بن کندی دوه مه الدرق قافله یه یتشدرسهم اولورمی دیدم ·
(وماتفعلوا من خیر یعلمه الله) آیتیله اظهار ممنونیت وموافقت ایلدی ·
یتدرمك اوزره دوه‌می ایخدر دیغمده (قل للمؤمنین یغضوا من أبصارهم)
آیتنی تلاوت ایلدیکه مرادی کندیسنه باقامقلغمی تمنی ایدی اغماض ایتدیکمده
کندی کندیسنه رکوبه مباشرت ایلسیله اثوابی ییرتلدی (وما أصابکم
من مصیبة فبما کسبت ایدیکم) دیه‌رك وبرطرفدن (سبحان الذی سخرلنا
هذا وما کنا له مقرنین) آیت جلیله سنی تلاوت ایلیه‌رك بیندی · دوه‌نك
یولاریتی طوتوب صیحه وسرعته باشلادیغمده (واقصد فی مشیك
واغضض من صوتك) آیتنی وحدا ایدوب شعر ترنم ایتدیکمده (فاقرؤا
ما تیسر من القرآن) نظم کریمی اوقویه‌رق بکا وعظ وتنبیهده بولندی ·
بن ده «لقد اوتیت خیرا کثیرا» دیه‌رك کندینك حسن موعظه سنی ایما ایلدم ·
انك اوزرینه (وما یتذکر الا اولوالالباب) دیدی · براز کیدوب قطع
مسافه دن صکره « زوجك وارمی » دیو سؤال ایتدم (یاایها الذین آمنوا
لاتسألوا عن أشیاء ان تبدلکم تسؤکم) آیتیله هیچ صورمه دیمك استدی ·
بن ده اندن صکره برشی سؤال ایتمدم · وقتاکه قافله یه یتشدك : بوراده
کیمك وار دیدم : (المال والبنون زینة الحیاة الدنیا) دیدی اکلادمکه
قافله ده اوغللری وار · انلر کاربانده نه‌جیدر واسملری ندر دیدم (وعلامات
وبالنجم هم یهتدون) دیو مخدوملرینك کاربان قلاوزی اولدیغنی و (واتخذ
الله ابراهیم خلیلا) (وکلم الله موسی تکلیما) (یایحیی خذ الکتاب بقوة)
آیتلریله دخی ابراهیم وموسی و یحیی اسملرنده اوچ اوغلی بولندیغنی ایما
ایلدی · بن ده ابراهیم : موسی : یحیی دیو ندا ایلدم : باقدمکه آی کبی
اوچ دلیقانلی کلدیلر · کلوب اوطوردقلرنده والده‌لری (فابعثوا أحدکم
بورقکم هذه الی المدینة فلینظر أیها أزکی طعاما فلیأتکم برزق منه) آیتنی
اوقومغله اوغللرندن بری کیدوب ییه‌جك تدارك ایدوب کلدی : اوکنه
قویدیلر · قادینجغز (کلوا واشربوا هنیئا بما أسلفتم فی الایام الخالیة) دیدی
وبونکله بکا اکرام ومکافات ایتمك استدی · فقط بن اوغللرینه « بوخاتونك
حالنی خبر ویرمدکجه طعامکز بکا حرام اولسون » دیدم · انلرده جواب
اوله‌رق بوبزم والده مزدر : خطا سویلیم دیو قرق سنه در بومنوال اوزره
قرآن عظیم الشان ایله تکلم ایدر دیدیلر · بن ده (ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء

والله ذو الفضل العظيم) یعنی بو بر فضیلتدر که حقانی دیله دیکنه ویرر دیدم •

مأمونك برجاریه جکری وار ایدیکه پك کوزل و اهل دل ایدی ونزد مأمونده اولان قدر محبتی امثالندن زیاده ایدی بناء علیه امثال واقرانی کندیسنه بغض وحسد اوزره اولوب حقنده حسبی یعنی شرف مادریسی یوقدر دیو تفوهات حسد کارانه‌ده بولنورلر ایدی جاریه ایسه انلره جواب اولمق اوزره خاتمنه « حسبی حسنی » دیو حك ایتدرمشیدیکه خطك مساعده‌سنه کوره مآلی بنم حسبم حسنمدر یاخود حسنم بکا کافیدر بشقه شرفه احتیاجم یوقدر دیمك ایدی (مأمون) جاریه‌نك بوظرافتندن برقاتدها ممنون اولمشیدی • عاقبة الامر بیچاره‌یی جاریه‌لر چکه میوب تسمیم ایتدیلر مأمون اکا کمال اسف ایله ابیات آتیه‌یی مرثیه ایدوب سویلدی

اختلست ريحانتي من يدي * أبكي عليها آخر الابد
كانت هي الانس اذا استوحشت * نفسي من الاقرب والابعد
وروضة كان بها مرتعي * ومنهلا كان بها موردي
كانت يدي كان بها قوتي * فاختلس الدهر يدي من يدي

(مآلی) ریحانه‌م المدن کیتدی : بن اکا الی آخر العمر اغلارم • نفسم قریب وبعید هرکسدن وحشت اوزره اولدیغی زمانلرده او بنم انیسم ایدی • بنجه او بر باغچه ایدیکه ایچنده استدیکم کبی کزد یورر و برچشمه ایدیکه تسکین حرارت ایچون اکا کلور ایدم • بنم عادتا طوتار الم ایدی : فلك الیمی المدن الدی دیمکدر •

عربده بنی سعد جماعتندن برکیمسه ظریف وجمیل برقزه تصادف ایدرك بکنوب « بو یله برقاریسی اولمق انسانه نه‌موطلودر » دیو ارقه‌سندن طلب تزوجی ضمننده خبر ارسال ایتمشیدی • قز : کلان آدمه « اوذاتك صنعتی ندر » دیو سؤال وانك بوسؤالنی خبر کتورن آدم او کیمسه‌یه ایصال ایتمکله حریف « بنم صنعتم بهادرلرله چارپشمقدر : ایکی آتلی فرقه‌سی یکدیکرینه معارض کلوب حمله ایتدکاری زمان الك اوکده بولنه‌رق حمایهٔ حیثیت ایدن بن اولورم » مآلیله

وسائلة ما حرفتي قلت حرفتي * مقارعة الابطال في كل شارق
اذا عرضت خيل لخيل رأيتني * امام رعيل الخيل أحمي حقائقي

قطعه‌سنی یازوب یوللامش ایدی . قز مضمون قطعه‌یه مطلع اولدقده جواب اوله‌رق شو قطعه‌یی

ألا انما أبغی جوادا بماله * كريما محياه كثير الصدائق

فتی همه‌مذكان خود خريدة * يعانقها فی الليل فوق النمارق

نظم وارسال ایلدیکه خلاصهٔ مآلی بن جوانمرد برچلبی آدم ایسترم . او ایسه ارسلان ایمش : کندینه بردیشی ارسلان بولسون دیمکدر .

بری دخی طالب تزوجی اولدیغی قادینه کندینك ادب وكتابتندن بحث ایتمشیدی قادین اكا جواب اوله‌رق « یاماص بظر امه أ لديوان الرسائل اريدك » یعنی بهی احمق : بن سنی دیوان كاتبی می ایدجکم دیدی (*)

طائفهٔ باغیهٔ خوارجدن مادح ابن ملجم الشقی اولان عمران بن حطان السدوسینك کندی بغایت چركین اولدیغی حالده قاریسی فوق العاده كوزل ایدی . بر كون زوجنه انشاالله ایکیمزده جنتلکز دیوب زوجی دخی ندن بیلدك دیدکده « زیرا سن بنم كبیسنه دوشه‌رك شكر ایتدك : بن دخی سنده صبر ایتدم : صابر ایله شاكرك یرلری ایسه جنتدر » جوابنی ویردی . مرقوم عمران قاتل سیدنا علی (رضی الله عنه) اولان ابن ملجم الشقی یی مشارالیهی قتله جرأتندن طولایی شو بیتلر ایله ثنا ایتمشیدی

یاضربة من تقی ما أراد بها * الا ليبلغ من ذی العرش رضوانا

انی لأذكره يوما فأحسبه * أوفی البرية عند الله ميزانا

أكرم بقوم بطون الارض أقبرهم * لم يخلطوا دينهم بغيا وعدوانا

بو بیتلر قاضی (ابو الطیب الطبری) یه بالغ اولدقده ردیه اولمق اوزره همان شو بیتلری سویلمشدر

انی لأبرأ مما أنت قائله * علی ابن ملجم الملعون بهتانا

انی لأذكره يوما فألعنه * دينا والعن عمرانا وحطانا

(*) ونظرت امرأة زوجها وهو يجيد الطعن فی الحرب فقالت رب أفن تحت اللواء فقالوا لها الیس يجيد الطعن فقالت أما الطعن الذی ينفعنی فلا ذكرها الراغب الاصفهانی فی المحاضرات .

عليك ثم عليه الدهر متصلا * لعائن الله اسرارا و اعلانا
فأنتم من كلاب النار جاء به * نص الشريعة تبيانا و برهانا

بيت اخير ايله مشاراليه (الخوارج كلاب النار) حديث شريفنى تلميح ايتمشدر اه من كتاب الاذكياء لابن الجوزى (١) مرقوم عمرانك بخاريده تحريم لباس حرير حقنده اولان احاديثده ذكر وروايتى واردر .

عمر الفاروق رضى الله تعالى عنه حضرتلرى ايام خلافتلرنده اهل مدينه نك مغالات مهر ايتدكلرينى يعنى قادينلرك نكاحلرينى پك غالى واغر قيدقلرينى ازواج طاهرات و بنات سعادت آياتك مهرلرينه مقايسه ايله مخالف كوررك بونك منعى ضمننده بركون خطبه ايدوب نبى اكرمك كرك زوجه لرى وكرك كريمهٔ طيبه لرى مهرلرينك دردر يوز درهمى تجاوز ايتمامش اولديغندن بحثله بوندن بويله هركيم اومقداردن زياده مهر تعيين ايدرسه زياده سنى بيت الماله اخذ ايده جكمدر ديو بيوردقلرنده هيچ كيمسه سويليه جك برسوز بوله مديغى حالده اخريات صفوف جماعتدن اوزونجه اللى برخاتون اياغه قالقوب « يا اميرالمؤمنين سز (وآتيتم احداهن قنطارا) نظم جليلى دلالتندن غفلت ايتدكز . بوآيت كريمه ده نسوانه مهر اوله رق مال كثير اعطاسنك جوازينه اشارت وار ايكن سزك زياده يى اخذكز نصل حلال اولور » ديمكله حضرت عمر رضى الله تعالى عنه « اركك ياكلدى . قادين اصابت ايتدى » مآلنده اولمق اوزره (أصابت امرأة وأخطأ رجل) بيورديلر وشرح مقاصدده اشعار اولنديغنه كوره (كل أفقه من عمر حتى المخدرات) (٢) ديو فرط تواضع ايتديلر .

---

(١) وتمسك من يكفرهم بحديث أبى سعيد الخدرى يخرج فيكم قوم تحقرون صلاتكم مع صلاتهم وصيامكم مع صيامهم وعملكم مع عملهم ويقرؤن القرآن لايجاوز حناجرهم يمرقون من الدين كما يمرق السهم من الرمية الحديث ولاحجة فيه لاحتمال ان المراد بالدين طاعة الامام أوهو خارج مخرج المبالغة فى مقام ذمهم كما فى القسطلانى اه

(٢) ثم رجع الى المنبر فقال انى كنت نهيتكم عن أن تغالوا فى صدقات النساء فليفعل كل رجل منكم فى ماله ما أحب اه فرجع رضى الله عنه عن اجتهاده الى ماقامت عليه الحجة فاباحه للناس واستعمله فى نفسه فأصدق ام كلثوم بنت على بن ابى طالب رضى الله عنه اربعين الفا الا ان المياسرة فى الصداق احب عند اهل العلم من المغالات .

اعتراف نقصان هضم نفس ودليل كمالدر خلافا لزعم الروافض ٠

امام ادبا مولانا عبدالملك الاصمعيدن منقولدركه (باديه‌ده بركون سوسلى واللرى قنالى برخاتونه راست كلوب باقدمكه النده تسبيح ٠ جناب حق تهليل وتقديس ايتمكده‌در « ياهو ٠ بوقيافته تسبيح نقدر اوزاقدر ديديكمده خاتون بكا شو بيت ايله

ولله منى جانب لا اضيعه * وللهو منى والبطالة جانب

جواب ويرمسيله كنديتك صالح برخاتون اولوب زوجى ايچون سوسلنمش وبنا برين زينتى دخى صلاحندن نشئت ايتمش اولديغنى اكلادم) ديمشدر ٠

امراى آل عباسدن ايكى معروف ذات باديه پيماى سير وسياحت اولدقلرى صره‌ده حسنا بر اعرابى قزينه تصادفله قزك حسنه مفتون اولمشلر ايدى تماشاى حسن وجمالى غرضيله اندن صو استملريله قز صويى ويرمكله برابر

هما استسقيا ماء على غير ظمأة * ليستشفيا بالحظ ممن سقاهما

ديه‌رك انلرك منوى ضميرلرينى كنديلرينه كشف ايتمشدر ٠

ملوك امويه‌دن (عبدالملك) حجاج ظالمه خبر كوندروب « اسلم بن عبد البكرى حقنده بعض اويغونسزلقلر ايشتدم ٠ انك سر مقطوعنى بنم طرفه كوندر » ديو امر ايلمشيدى حجاج اسلمى احضار ايله (اسلم) عبدالملك امرينه واقف اولدقده « ايها الامير سن حاضرسين ٠ اميرالمؤمنين غائبدر وحقمده اكا اسماع ايتدكلرى سوزلر باطلدر وحالا بنم تحت اداره‌مده يكرمى درت نفر صغيره وكبيره نسوان واردر كه انلرك اقوات يوميه‌لرينك كسبى بكا منحصردر وانلر شمدى جمله سنك قوناغنك قپوسنده‌در » ديدى ٠ حجاج انلرى حضورينه كتوردى ٠ واقعا يكرمى درت نفر مرئه ٠ كيمسى بن اسلمك خاله‌سيم ٠ وكيمسى تيزه‌سى‌يم ٠ وكيمسى همشيره‌سى ٠ وكيمسى كريمه‌سى‌يم ديو اغلاشديلر ٠ اون ياشنده قريب برقزى جمله‌سندن ايلرو كلدى ٠ حجاج اكا « سن اسلمك نه‌سيسين » ديدكده « بن انك كريمه‌سى‌يم » ديوب وديزى اوزره چوكوب بو ابياتى سويلدى

أحجاج اما تشهد مقام بناته * وعماته يندبنه الليل أجمعا
أحجاج كم تقتل به ان قتلته * ثمانا وعشرا واثنتين وأربعا
أحجاج من هذا يقوم مقامه * علينا فمهلا ان تزدنا تضعضعا
٢ أحجاج اما أن تجود بنفسه * علينا واما أن تقتلنا معا

حجاج بونى ايشتدكده اغلايوب والله بن سزك غم وقساوتكزى مزداد ايتمم ديدى واسلك وقزينك سويلدكلرينى يازوب عبدالملكه كوندردى عبدالملك دخى رحم ايليوب اسلك مكرما ومرفها سبيلى تخليه اولنمسنى وكريمه سنه دخى بشقه جه انعام واحسان قلنمسنى حجاجه امر ايلدى ٠

٢ وفى الكامل اما ان تجود بنعمة بدل بنفسه ٥١

سابقة الترجمه (ليلى الاخيليه) كبر سننده ملوك امويه دن عبدالملكك حضورينه كيرمشيدى (عبدالملك) ليلاده استحسانه سزا حسن وجمال كورمديكندن « يا ليلى عجبا (توبه) سنده نه كورديكه قبائل عربدن سنى اختيار ايدوب سكا عاشق وافتاده اولدى » ديمكله (ليلاى اخيليه) همان مشاراليهه جواب اوله رق « خلقك سنده كوردكلرى برشى كه سنى خلافته قبول ايدوب امرك منقاد وفرمانبر اولملرينه باعث اولمشدر (توبه) دخى بنده انى مشاهده ايتمشدر » ديدى ٠

مهدى خليفه دخى حاتم طائينك قبيله سى اولان (طيئ) عشيرتندن براختيار خاتونه سن قنغى قبيله دنسين ديو صورارق مز بوره دن قبيلهٔ طيئدم جوابنى المسى اوزرينه قبيله كزده حاتم كبى برآدم دها يتشمكه مانع ندر ديو سؤال ايتمشيدى مز بوره بلاتوقف ملوك وخلفا ايچنده سزك كبى برخليفه دها بولنمغه مانع هرنه ايسه اودر » ديمكله مهدى محظوظ اولمش وخاتونى مسرور ايتمشدر ٠

شيراز شاهلرندن (شاه شجاع مظفر) ك حليله سى شعرى غايت اعلى سويلر وشعرا ايله مشاعره ايده يم ديو شاهدن رجا ايلر ايدى ٠ هرنقدر شاه شجاعك بوكا رضاسى يوغيسه ده زوجه سنه غايت محبتى اولديغندن بركون خواجه حافظ شيرازى يى كتوردوب حليله سنى دخى پرده ارقه سنه احضار

ایلدی : طرفین مکالمه و پرسش خاطردن صکره (خانم) خواجه حافظه بومطلع بیورکز دیدی (حافظ) تأدب ایدوب « ابتدا نیك زنان بیورسونلر » دیدیسه ده خاتون قائل اولمیوب ابتدا نیك مردان شمس الدین خواجه حافظ بیورسون دیمك واولبابده حافظه ابرام ومبالغه ایتمك ایله حافظ بومطلعی سویلدی

(دوش دیدمکه ملائك درمیخانه زدند * گل آدم بسرشتند وبپیمانه زدند)

بانوی شاه شجاع بو بیتی ایشتدکده خواجه یه ضحك وتمسخر یوزندن گلوب « حافظا : سز اول محلدن تشریفمی ایتدکز ایدیکه حضرت آدمی اوراده گل یعنی چاموردن یاپمشلر ایدی » دیدی (حافظ) بلی دیوب جواب ویردکده اول چامورده عجبا صمان وارمی ایدی دیو صوردی . حافظ صمانی یوق ایدی دیو جواب ویرنجه بانوی نازنین « یامولانا حافظ سز اول چامورده صمان یوقدر دیو نه حجت ایله سویلیورسکز » دیدی . حافظ دخی جوابنده « اگر انك چامورنده صمان اولمش اولسه ایدی انسانك ایکی ایاغنك آره سنده اولان رخنه بری برینه متصل اولمز ایدی » دیمکله (شاه شجاع) زیاده سیله آزرده خاطر اولوب زن مشارالیها دخی زوجنك یاننده بغایت شرمناك ومحجوب دوشدی . خواجه حافظی صاحب نشوه بیلدکلرندن اکا برشی دیمدیلر . عندلرنده اکابر ایله بی ادبانه معامله نك نتیجه سی موجب خجالت اولدیغی ظاهر اولدی اه جواهر ملتقطه . بویله برخجالت سابقة الترجمه (نهالی) نام شاعرهٔ فارسیه یه دخی اصابت ایتمشیدی .

ثمرات الاوراقده محرر اولدیغی اوزره خلفای عباسیه دن واثق باللهك حضورنده جواریٔ مغنیاتدن بری

أضاعونی وأیّ فتی أضاعوا * لیوم کریهة وسداد ثغر

بیت مشهورینك قائلی اولان شاعر عرجینك « بهی ظالم سزه تعظیما اهداء سلام ایدن برآدمه تیر نگاه ایله سوء قصد کز مطلق ظلمدر » ما آلنده کی شو بیتنی

أظلوم ان مصابکم رجلا * أهدی السلام تحیة ظلم

تغنی ایتدکده حضورده بولنانلر (رجلا) لفظنك وجه اعرابنده اختلاف

ایدوب کیمیسی لفظ مذکور (انّ) نك اسمی اولمق اوزره منصوب و کیمیسی خبریت اوزره مرفوعدر دیمشلر ایسه‌ده جاریه انی استاذی ابو عثمان المازنی‌دن او وجهله اخذ وتلقی ایتمش اولدیغنی بیانیله (رجلا) لفظنی برمنوال محرر نصب ایله تلفظده اصرار ایتدیکندن (واثق بالله) امام مازنینك جلب واحضارینی امر ایدوب مشارالیهی کتوردر : امام مشارالیه امام ابو العباس المبرده کندیسی حکایه ایدوب دیمشدرکه (حضور خلیفه‌یه ادخال اولندیغمده خلیفه بکا « بو آدم قنغی قبیله‌دندر » دیو صوردی مازنی اولدیغمی افاده ایتدیکمده « مازن اسمنده اولان عشائرك قنغیسندنسین » سؤالنی ایتمکله « مازن ربیعه‌دنم » دیدم بزم قبیله خلقی اسملرك اوللرنده اولان با و میم حرفلرینی یکدیکره قلب وابدال ایله تلفظ ایده‌کلدکلرندن خلیفه بکا کندی قبیله‌مك لسانی اوزره خطاب ایدوب « با اسمك » دیو آدمی صوردیسه‌ده اسمم بکر اولدیغندن خلیفه‌نك سؤالنه توفیقا کندی لغتم اوزره با بدلی میم استعمال ایدرك (مکر) دیو جواب ویرمکدن تأدب ایتدیکم جهتله « بکردر یا امیرالمؤمنین » دیدم خلیفه بنم بوجوابمده اولان ظرافتمی فهم واستحسان ایتدی بعده «شاعرك شوقولی

(أظلوم ان مصابكم رجلا * أهدى السلام تحية ظلم)

حقنده سن نه‌دیرسین : رجلا لفظنی نصب یاخود رفعمی ایدرسین » دیمکله « یا امیرالمؤمنین انك منصوب اولمسی موجهدر زیرا (مصابكم) لفظی اصابتکم معناسنده مصدردر » دیه‌جك اولدیغمده حضاردن (یزیدی) ٤ منع ومخالفته قالقشمقله تقریر مدعا ایدوب دیدمکه عبارۀ مذکوره‌سنك (ان ضربك زیدا ظلم) تعبیرك منزله‌سنده‌در لفظ رجل مصاب مصدرینك مفعولیدر وانکله منصوبدر تمام کلام نهایتده‌کی ظلم لفظنه متعلق اولوب لفظ مذکور (انّ) نك خبری اوله‌رق کلامك انکله تام اولمسی بوکا دلیلدر. خلیفه بنم جوابمی استحسان ایدوب بکا بیك التون احسان ایتدی) اه

بو وقعه‌دن مقدم امام مازنی‌یه اهل ذمتدن یعنی تبعه‌دن اولان یهود ویا نصارادن بری کندیسنه کتاب سیبویهی اوقوتمق اوزره یوز التون ویره‌جك اولمش اولدیغی و امام مشارالیه فقیرالحال بولندیغی حالده کتاب سیبویه‌یده اوچیوز بوقدر آیت واردر دیو مشارالیهك کتاب مذکوری

---

٤ موما الیه نحاتدن ابو محمد الیزیدیدر حرف النونده (ص٢٦٨) اسمی کچمشدر.

اوزمی یه تعلیم واقرادن امتناعنی امام مبرد تعیب ایتشیدی (مازنی) واثق بیك التون عطیه سنی الدقده مبردك یانه واروب «باق : الله ایچون یوز التونی رد ایتدك جناب حق بزه انك عوضی اولەرق بیك التون احسان ایتدی» دیمشیدر اه

عرجینك ذکر اولنان (أضاعونی وأی فتی أضاعوا) الخ بیتی چوق کیمسه طرفندن تضمین وتمثل اولنمش اولان ابیات مقبوله ومشهورەدن اولوب ایکنجی مصراعده کی (سداد) کسر سین ایله مایسد به الشیء معناسنه در (ثغر) دخی سنور دیمکدر ۰ درة الغواصدن نقلا اوقیانوسده مذکور درکه نضر بن شمیل المازنی برکیجه مأمون خلیفەنك حضورنده محاورات ادبیه ایله مشتغل ایکن مناسبتله احوال نسوان بابنده (مأمون) حدثنا هشیم عن مجاهد عن الشعبی عن ابن عباس قال قال النبی صلی الله علیه وسلم اذا تزوج الرجل المرأة لدینها وجمالها کان فیها سداد من عوز) دیەرك سداد لفظنی فتح سین ایله قراءت ایلدکده (نضر) حدثنا عوف ابن جمیلة عن الحسن عن علی بن ابی طالب قال قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم اذا تزوج الرجل المرأة لدینها وجمالها کان فیها سداد من عوز) دیو کسر سین ایله قراءت ایتمکله مأمون همان یرندن طوغریلوب کسر ایله قرائتك وجهندن سؤال ایتدکده (نضر) فتح ایله اوقومەنك لحن وغلط اولدیغنی بیان ایلدی (مأمون) بنی تلحینمی ایدیورسین دیمکله (نضر) حاشا : حدم دکلدر لحن جناب شیر یفکزده واقع اولمدی بلکه (هشیم) فی ذاته لحانه یعنی زیادەسیله غلط ایدیجی اولدیغندن بوخطا اندن صادر اولدی دیوب (سداد) لفظنك فتح سین ایله استقامت وکسر سین ایله سد ثلمه ایدجك شی معناسنه اولدیغنی افاده ایلدکده مأمون واقف حال اولمغله «قبح الله من لا أدب له» دیوب وزیری اولان فضل بن سهله نضره اللی بیك درهم اعطا ایلمسی حقنده بر امر پوصلەسی تحریر ونضره ترفیقا برآدم ایله ارسال ایلدی (فضل) قصەیه واقف اولدقده اوتوز بیك درهم دخی کندی علاوه ایلمکله (نضر) بر بحثله سکسان بیك درهمه نائل اولدی اه

مجتهد اعظم امام ابو حنیفة المحترم حضرتلرینك قومشولرندن بری هرکیجه عرجینك مذکور (أضاعونی وأی فتی أضاعوا) الخ بیتنی اوقویوب

ترنم ایتمسیله امام مشار الیه انبساط ایدر اولدقلری حالده بر کیجه هر نصل ایسه تربیهٔ قدیمه‌جه مرعی اولان طورادبی تجاوز ایلمش اولمسندن اوکیسه باب حکومته قالدیرلمش و امام مشار الیه اوکیجه منقبض اوله‌رق ایرتسی صباح کیدوب انی باب حکومتدن المش و « باقی بزسنی اضاعه ایتمدك » بیورمش اولدقلری حقنده اغانی‌ده بر روایت واردر ٠

کفی حزنا انی أروح بحسرة * وأغدو علی قبر ومن فیه لایدری
فیا نفس شق جیب عمرك عنده * ولا تبخلی بالله یانفس بالعمر
فما کان یأبی أن یجود بنفسه * لینقذنی لوکنت صاحبة القبر

بو ابیات تزیین الاسواقده محکی اولدیغی اوزره سوکیلی زوجندن فراق موت ایله جدا دوشمش برخاتونك اولوب فرط محبتندن زوجنك قبرینی ترك وفراموش ایده‌میوب اورایه اثنای ملازمتنده برکون اغلایه اغلایه او بیتلری سویلیه‌رك تسلیم روح ایلمشدر ٠

بیت آتی‌یی دخی برتازه قزك برقبر اوزرنده سویلدیکی کوریله‌رك
بنفسی فتی أوفی البریة کلها * وأقواهم فی الموت صبرا علی الحب

مضمون بیتده اولان وفاکارلغك درجاتی فرط بوره‌دن صورلدقده ملازم اولدیغی قبرده مدفون بولنان کیمسه کندینك عاشق افتاده‌سی اولوب حیاتنده هرنوقت کندی محبتندن طولایی عنف وشدت کورسه صبر وهرنه درلوسب وایذا اولنسه سکوت ایلردی . الم عشق آرتوب دوچار اضطراب اولدقجه شو بیتلری سویلردی دیه‌رك عاشقنك قطعهٔ آتیه‌یی اوقویه اوقویه تسلیم روح ایلدیکنی بیاندن صکره

یقولون ان جاهرت قدعضك الهوی * وان لم أبح بالحب قالوا تصبرا
فما للذی یهوی ویکتم حبه * من الامر الا أن یموت فیقبرا

« اشته بن دخی اوعهدك محافظه سنده‌یم . اولوب ایکی قبر یان یانه کانجیه‌دك بو مسلکدن آیرلمیه جغم » دیو برصیحه ایدوب جانسز دوشمشدر ٠

ألا يا حمز للشرف النواء * وهنّ معقلات بالفناء
ضع السكين في اللبات منها * وضرّجهنّ حمزة بالدماء
وعجّل من أطايبها الشرب * طعاما من قديد أوشواء
فأنت أبو عمارة المرجى * لكشف الضر عنا والبلاء

بو ابياتی برچنکی جاریه مدینهٔ منوره ده انصار کرامدن برینك خانه سنده حضرت حمزه رضی الله عنهه خطابا سویلیوب مشار الیه دخی او تاریخده خمر هنوز تحریم اولنمامش اولدیغی جهتله حال سکرده اوله رق مضمون ابیاته اتباع ایله اولدقلری خانه‌نك قپوسی اوکنده چوکمش بولنان ایکی رأس دوه‌یی بوغازلیوب اور کوجلریله جکرلرینی المش اولدقلری وبوغازلنان دوه‌لر ایسه حضرت علینك اولوب مشار الیه بنی قینقاع قیومجیلرندن برذمی ایله ایتدیکی مقاوله اوزره انلره اذخر اوتنی طو پلایوب بوکادرك صاتوب ثمنیله حضرت فاطمه‌نك ولیمه‌سنی یاپمق عزمنده بولندقلری جهتله بوایش پك کوجلرینه کیتمش اولدیغی صحیح بخاریده مذکوردر ٢ (یا حمز) منادای مرخم اولوب (للشرف النواء) قولی مقدر (انهض) فعل امرینه متعلقدر (شرف) ضمتین ایله ناقهٔ مسنه معناسنده وصف خاص اولان شارفك جمیدر بزل بازلك جمی اولدیغی کبی . (نواء) کسر نون ایله سمینه معنا سنه اولان ناویه‌نك جمیدر قسطلانی دیمشدر که مقصود شارفین اولدیغی حالده صیغهٔ جمع ایرادنده جمعك ایکی یه دخی اطلاقنك جوازینه دلالت واردر اه (تضریج) تدمیه معنا سنه در . دوه‌نك اطیب محلی اورکوجیله جکریدر (شرب) فتح شین وسکون راء ایله شارب خمر اولان جماعت معناسنه در (قدید) ی قسطلانی طبیخ فی القدر دیو تفسیر ایتمشدر .

بنی تمیمدن برآدم دوه لرینی غائب ایدرك ارامغه چیقدیغی صره ده آی پارچه سی کبی برقزه تصادف ایتمشیدیکه ضیای وجهی کندیسنه باقانك کوزلرینی قماشدیرر درجه‌ده ایدی قزك نه ارا یورسین دیو واقع اولان

---

٢ قال الدميري وهو حجة لاباحة أكل ماذبحه غير المالك تعديا كالغاصب والسارق وهو قول جمهور العلماء وخالف في ذلك سحنون وداود وعكرمة فقالوا لايؤكل وهوقول شاذ وحجة الجمهور ان الذكاة وقعت من المتعدي على شروطها الخاصة وتعلق بذمته قيمة الذبيحة فلاموجب للمنع اه سعد

سؤالنه جوابا شخص تميمى غائب ايتمش اولديغى دوه‌لرينى ارامقده اولديغنى بيان ايتمسى اوزرينه مزبوره « سكا انلرى كيم اعطا ايتديسه اواخذ ايلمشدر انلرى سكا رد واعاده‌يه جمله‌دن زياده احق ينه اودر . تجربه طريقيله اولميوب كمال تيقن واطمينان اوزره اوله‌رق اندن استمداد ايلمليسين » ديمش وقزك بوجوابندن تميمى متعجب اوله‌رق يوزينه دقت ايله طوروب باقمش ايدى . غلبهٔ حب وهوا ايله طالب وصالى اولدقده (قز) اكا « فرض ايله كه بو بابده سكا مانع اوله‌جق ادبك يوقدر : جهت حيادن اولسون سنى زجر ايدجك برحال يوقيدر » ديمك ووقت كيجه اولمق ملابسه‌سيله (تميمى) بزى يلدزلردن بشقه كوره‌جك يوق ديديسه‌ده (قز) اكادخى « اوكوكلرك مكوكبى يعنى خالق ومكونى نره‌ده » ديوجواب ويردى . بعده تميمى قوجه‌ك وارمى ديو سؤال ايدوب قزدخى جوابنده « وار ايدى : ولكن ماخلق لهنه دعوت اوله‌رق كيتدى مايهٔ اصليسى اولان ترابه منقلب اولدى » ديوب شو بيتلرى انشاد ايلدى

انى وان عرضت أشياء تضحكنى * لموجع القلب مطوى على الحزن
اذا دجا الليل أعيانى تذكره * وزادنى الصبح أشجانا على شجنى
وكيف ترقد عين صار مؤنسها * بين التراب و بين القبر والكفن
أبلى الثرى وتراب الارض جدته * كأن صورته الحسناء لم تكن
أبكى عليه حنينا حين أذكره * حنين والهة حنت الى وطن
أبكى على من حنت ظهرى مصيبته * وطير النوم عن عينى وارقنى
والله لا انس حبى الدهر ماسجعت * حمامة أو بكى طير على فنن

ماآلنده كنديك هرنقدر ظاهرده بوزى كوله‌جك مرتبه بعض احوال واوقاتى اولسه بيله باطنده دائما محزون القلب بولنوب كيجه كوندز زوجنك الم فراقى ايچنده اولديغنى وانك محبتى الى آخر العمر كندندن زائل ومنفك اولميه‌جغنى بيان ايلمشدر . بونك اوزرينه شخص تميمى مزبوره‌نك جماله وفصاحت مقالنه باقه‌رق تزوجنى تصميم ايله اكا « اخلاقى ذم اولنمز وتهلكه‌سندن قورقلمز برزوجه سنك رغبتك اولورمى » ديدكده قز براز باشنى اوكنه اكوب دوشوندكدن صكره شو بيتلرى سويلمشدر

كنا كغصنين فى أصل غذاؤهما * ماء الجداول فى روضات جنات
فاجتث خيرهما من جنب صاحبه * دهر يكر بفرحات وترحات

وكان عاهدنى ان خاننى زمنى * أن لا يضاجع انثى بعد مثواتى
وكنت عاهدته أيضا فعاجله * ريب المنون قريبا من سنيات
فاصرف عنانك عمن ليس يردعه * عن الوفاء خلاف فى التحيات

ما آنده زوجيله كندى بينده هرقنغيسى اوله جق اولورسه ديكرى آخرايله اش اولمامق اوزره عهدلرى سبق ايتمش اولديغندن بخثله تميى به جواب رد اعطا ايلمشدر .

هارون رشيدك حضورينه برخاتون كلوب (أتم الله أمرك وفرحك بما آتاك وزادك رفعة لقد عدلت فقسطت) ديو دعا ايتمشيدى . هارون حضورنده بولنان اعيانه بوخاتونك كلماتندن نه اكلادكز ديو سؤال ايله انلردن «خير دعادن بشقه برشى اكلامدق» جوابنى الدقدن صكره «بوقادين بكا بددعا ايلدى : چونكه (أتمّ الله أمرك) تعبيرندن مقصودى

اذاتم أمر بدا نقصه * ترقب زوالا اذاقيل تم

مضمونيدر (فرحك الله بما آتاك) قوليله دخى كلام قديمده كى (حتى اذافرحوا بما اوتوا أخذناهم بغتة) نظم كريمى مفهومنى مراد ايتمشدر (وزادك رفعة) ديمكله شاعرك (ماطارطير وارتفع * الاكما طاروقع) بيتنده اولان مآل نكبت اشتمالى قصد واراده ايلمشدر (عدلت فقسطت) ديمكله دخى حق تعالانك (وأما القاسطون فكانوا لجهنم حطبا) قول شريفى مآلنى مراد ايتمشدر» ديوب وبومضامينى خاتونه برر برر اقرار ايتديروب بعده «سن كيمك نه سيسين وبندن نه ضرر كورمشسين» ديو قادينه سؤال ايلدى قادين دخى «بن آل برمكدنم بنم رجالمى قتل واموالمى اخذ ايتدك» ديو خوشنديسنى اورتايه قويدقده (هارون) «رجال كيتدى فقط اموال ينه سكارد اولنور» ديو مز بوره يى ماليله مطيب قلدى .

ظرفادن برى اورتى ايچنده برقادينه سن كيمسين ديوسؤال ايتمشيدى (قادين) جواب اوله رق «انا السادس فى السابع» ديمشيديكه مرادى (ابن سكره) نك شوقولى ايدى

جاء الشتاء وعندى من حوائجه * سبع اذا القطر عن حاجاتنا حبسا
كنّ وكيس وكانون وكأس طلا * مع الكباب وكس ناعم وكسا

بوکا مماثل اوله‌رق (ابن الجوزی) حکایه ایدوب دیمشدر که جسر بغدادك اوزرنده بر قادین ایله بر ارکك قارشو قارشو یه کلمشلر ایدی (رجل) رحم الله ابن الجهم (قادین) دخی رحم الله اباالعلا دیوب چکمشلر . اهل مراقدن بری قادینك ارقه‌سندن یتشوب بو سوزلردن مراد نه اولدیغنی بیان ایلمسیچون آند ویردکده قادین « اوآدم ابن الجهمی یاد ایلمکله انك شوقولنی

عیون المها بین الرصافة والجسر * جلبن الهوی من حیث أدری ولاأدری

مراد ایلدی بن دخی ابوالعلا ایله انك شو بیتنی

فیا دارها بالخیف ان مزارها * قریب ولکن دون ذلك أهوال

مراد ایتدم » دیمشدر اه

داودانطاکی تزیین الاسواقك اواخرنده بونلری بو وجهله نقل وایراددن صکره دیمشدر که دقائق اشاراتدن بری ده متنبینك شو قصه‌سیدر که موما الیه کندی ممدوحی اولان ملوکدن برینك دشمنی مدح ایتمشیدی (ملك) اندن طولایی غضب ایدوب متنبی یی غدرا اهلاك ایتمك مراد ایلمسیله متنبی انك بو قصدندن خبیر اوله‌رق فرار ایلدی برمدت صکره (ملك) متنبی یی جلب ایچون دسیسه اوله‌رق التفاتلی برنامه یازلمسنی کاتبنه امر ایلمشیدی کاتب ایسه متنبی یه محب اولمغله یازدیغی التفاتنامه‌نك ذیلنه « قد عفونا ان شاء الله » دیو تحریر ایدوب نونی تشدیدلمش ایدی (متنبی) اکا دسترس اولدقده ایشه انتقال ایدرك اولدیغی محلدن دخی رحلت ایدوب نون مشدده‌دن صکره برالف زیاده‌سیله نامهٔ مذکوری کاتبه اعاده ایلمشدر . الطف اشاراتدن اولان شوراسیدر که کاتبك نونی تشدید لمکدن مرادی متنبی یه نستعیذبالله (ان الملأ یأتمرون بك لیقتلوك فاخرج انی لك من الناصحین) آیت کریمه‌سنی خاطرلتمق و بوصورتله انی ملکدن تحذیر ایلمك قضیه‌سندن عبارت اولوب متنبینك دخی اونون مشدده یه برالف زیاده ایتمسندن مقصودی (انالن ندخلها ابدا ماداموا فیها) آیت جلیله سی مضمونته اشارتله ملك اوراده اولدقجه کندینك اوملکته داخل اولمیه‌جغنی اشعار ایدی اه

اکر صحیح ایسه متنبینك بو انتقالی صاحب قاموسك (س لم) ماده‌سنده اولان رتوجیهی حقنده مترجم عاصم افندی مرحومك صاحب غلطاته تعریضا

ایراد ایتدیکی حکایهٔ آتیه درجه سنده در : بر کبیرالانف کیسه نك یاننده برآدم بوکون هوا خوشجه دکلدر دیمش همان او کیسه شدت انفعال ایله ترك مجلس ایدوب کیتمش سببنی سؤال ایلدکلرنده بنم انفمه تعریض ایلدی زیرا هوا دکز بحثنه متعلقدر دکزده ایسه قایق اولمغله بونك انفی قایق کبی کبیردر دیو بنی هزل ایتدی دیمشدر اه

علی بن الجهمك ذکر اولنان بیتی برقصیده سنك مطلعیدر کندیسی شاعر بدوی اولمغله متوکل خلیفه نك حضورینه ابتدای دخولنده مشار الیهه مدحیه اولمق اوزره تقدیم وانشاد ایتدیکی قصیده ده

أنت کالکلب فی حفاظك للود * وکالتیس فی قروع الخطوب

أنت کالدلو لاعدمناك دلوا * من کبار الدلا کثیر الذنوب

دیه رك پادشاهی کلبه وارکك کچی یه وصوبی چوق قوغه یه (چونکه ذنوب فتح ذال ایله نصیب معنا سنه در) تشبیه ایتمش اولدیغندن متوکل انك تعبیراتندن قطع نظرله قریحه سنده اولان قوتی ومضامین اشعارنده کی رقتی فهم ایلیه رك الفاظنده اولان خشونتك محضا کندینك بداوت اوزره بولنوب عدم اختلاطی ودائما بادیه یه ملازمتی جهتیله تشبیه ایده جك بشقه برشی کورمامش اولمسندن نشئت ایتمش اولدیغنی اکلامسیله کندیسنه دجله کنارنده باغچه لی برخانه تخصیص ایدوب اوراده ابی یوب ایجه سنی ولطافت حضریتی کوروب اکلامق اوزره ارده قابقه بنوب چیقه رق اطراف ومحلات شهری کزوب طولاشمسنی امر وتنبیه ایتمشیدی التی آی بومنوال اوزره اوراده قرب جسرده ساکن اولوب وادبا وفضلا ایله کورشوب بعده شعر سویلمك اوزره حضور خلیفه یه چاغرلدقده

عیون المها بین الرصافة والجسر * جلبن الهوی من حیث أدری ولا أدری

مطلعیله اوقصیده یی سویلمشدر (*)

دقائق مرموزه یه انتقال باینده اوله رق ینه نقل اولنور که عدیّ بن ارطاة الفزاری عمر بن عبدالعزیزه برکاغد یازوب سابقة الترجمه هند بنت اسمایی تزوجه طالب اولدقده عمر بن عبدالعزیز حضرتلری یازدقلری جوابنامه یی « أما بعد فان الفزاریّ لاینفكّ والسلام » دیو تحریر ایتمشلر ایدی (عدیّ بن ارطاة) بونی اوقودقده مراد نه اولدیغنی فهم واستخراج ایده مامکله

(*) فقال المتوکل لقد خشیت علیه أن یذوب رقة ولطافة اه مسامرات

ابن عيينة بن مهلبه كه پك عالم برآدم ايدى اوقوتدقده ابو عيينه « ابن دارە نك شوقولنه

ان الفزارى لاينفك مغتلما * من النواكة دهدارا بدهدار

اشارت ايتمشدر (باطلا بباطل) ديمك استيور « ديمشدر (٦) موما اليها (هند) اولا عبيدالله بن زيادك تحت نكاحنده ايدى بعده انى بشربن مروان كوفه اميرى اولەرق كلديكنده تزوج ايلمدى اندن صكره حجاج الدى اه بونى ابوالفضل الميدانى (ده درّ بن سعدالقين) مثلنده ذكر ايتمشدر كتب محاضرانده بوبولده دها برچوق شى مذكور ايسەده بزجه مقصود طائفهٔ نسايه جهت تعلق اولانلرى بيان اولديغندن بومقداره اقتصار اولنمشدر . ذكر اولنان (دەدرّ بن سعدالقين) مثلنك دخى اجمالا تفهيمى شويلەدركه (ده درن) واتصال صورتيله (دهدرين) لفظلرى داللرك ضمى وراء مشددەنك فتحى ايله بطل معناسنه اسم فعل ماضى اولوب (سعد) دخى تيمورجى معناسنه اولان (القين) لفظيله برابر علم موصوف اولمغله مآل كلام (سعد) نام دميرجى باطل و بى عمل اولدى يعنى ناس قحط وغلا بليەسيله اوغراشوب دميرجيلك ايشلرينه باقمديغندن دميرجى سعد مهمل ومعطل قالدى ديمك اولەجقدر . تركيب اصليسنه ووجوه اعرابنه دائر قاموسده وامثال ميدانيده تفصيلات واردر .

ضروب امثال عربيەدن (انك خير من تفاريق العصا) مثل موزونى (غنيه) اسمنده بر اعرابيەنك قولى اولوب منشائى شويلەدركه مزبورەنك راماز بر اوغلى وار ايديكه جثەسز وچليسز اولديغى حالده دائما شوقا بوقا شر كير اولوب صاتاشورايدى بركون بردلى قانلى يه آتلدقده دلى قانلى بونى يره چالدى وطوتوب بورنى قطع ايلمدى والدەسى ديتنى اخذ ايتمكله فى الاصل مبتلاى فقر وفاقه ايكن ديت مزقومه مدار يسارى اولدى برمدت صكره معهود اوغلان برينه دها مسلط اولەرق اودخى طوتوب قولاغنى كسمكله والدەسى انكده ديتنى الدى بركون دخى بريسى دوداغنى كسەرك والدەسى انك دخى ديتنى المغله مزبوره بوصورتله وافرجه ماله نائل اولدقده اوغلنى مدح وثنا ضمننده

أحلف بالمروة حقا والصفا * انك خير من تفاريق العصا

---

(٦) اى يأتى باطلا بسبب باطل قاله الميدانى .

يعنى « صفا ومروه‌يه قسم ايدرمكه (اوغلنه خطابا) سن : دكنك پارچه‌لرندن خيرلى وعنعنه‌ليسين » ديمشدر . دكنك پارچه‌لرندن قاچ درلوشى ياپيله بيله جكى ونقدر منفعت كوريله جكى امثال ميدانيده وقاموس ترجمه‌سنده (ف ر ق) ماده‌سنده تعداد اولنمشدر .

انى أقول يافتى فزاره * لا أبتغى الزوج ولا الدعاره
ولا فراق أهل هذى الجاره * فارحل الى أهلك باستخاره

بونظمى أحياء بنى طيئدن برينك سيدى اولان حارثة بن لأمك همشيره‌سى سهل بن مالك الفزارى‌يه خطابا سويلمشدر سبى‌ده موما اليه (سهل) من بوره‌بى برادرينك خيمه‌سنده مسافر اولدقده كوروب آرزودار وصالى اوله‌رق اكا شو نظمى اسماع ايتمسى اولمشدر

يا اخت خير البدو والحضاره * كيف ترين فى فتى فزاره
أصبح يهوى حرّة معطاره * اياك أعنى واسمعى ياجاره

مؤخرا بينلرنده ازدواج حاصل اولوب سهلك مصراع اخيرى ضرب مثل اوله‌رق قالمشدر اه

اشقياى عربدن (جندب العنبر) بنى تميمدن برجاريه‌يه تصادف ايدوب « اتمكننى مسرورة أو نقهر ين مجبورة » ديو عرضنه تسلط ايتمك استدكده جاريه « مهلا فان المرء من نوكه يشرب من سقاء لم يوكه » ديو انسان كندى اليله اغزينى باغلمديغى قربه‌دن صو ايچمك يعنى معلومى اولميان شيئه تعرض ايلمك اثر حماقت اولديغنى بيان ايتديسه‌ده (جندب) متعظ اولميوب آنندن اينه‌رك جاريه‌يه بالفعل مسلط اولدقده جاريه بونك ايكى اللرينى براليه طوتوب اوينامغه مجالى قالميه جق درجه‌ده صيقدقدن صكره آننك يولاريله مرقومى باغلايوب كوتديكى قبونلرله برابر اوكنه قاته‌رق وشو نظمى سويليه‌رك كزدرمشدر

لاتأمننّ بعدها الولائدا * سوف تلقى بالسلا مواردا
وحية تضحى لحىّ راصدا

بونى ابو الفضل الميدانى (انصر أخاك ظالما أو مظلوما) مثلنك شرحنده نقل ايدوب مثل من بورى مرقوم (جندب) اشته اول وقت برندن صدد

(دعارت) دالك فتح وكسرى ايله فسق وخباثت معناسنده در مع

استغاثهده اولهرق سو يلدى ديمشدر . انك قول نبى اولمسى دخى مروى اولوب فم نبويدن صدورنده « مظلومه نصرت ايدهلم . انجق ظالمه نصل نصرت ايدهلم » ديو سؤال اولندقده انى ظلمدن منع ايدك بيورلمشدر .

حسن بصرى حضرتلرى اثناى طوافده برقزى قطعهٔ آتيهيى سو يليهرك طواف ايدر كورد كده

لايقبل الله من معشوقة عملا * يوما وعاشقها غضبان مهجور
وليس يأجرها فى قتل عاشقها * لكنّ عاشقها فى ذاك مأجور

بوراسى بوسوزك بر يعيدر ديو قزه نصيح ولومده بولنمشلر ايدى (قز) دخى سز طرفادنسكز اشعار عربه وقوفكز واردر شوقطعه مسموعكز اولمديمى ديوب قطعهٔ آتيهيى اوقومشدر

بيض غرائر ماهمهن بريبة * كظباء مكة صيدهن حرام
يحسبن من لين الكلام زوانيا * ويصدهن عن الخنا الاسلام

(كلام الليل يمحوه النهار) مصراع مشهورينك دخى قائلى طائفهٔ نسادن اولوب تزيين الاسواقده تعيين اولنديغى اوزره هارون الرشيدك جاريهلرندن ايدى هارون اكا بر اراليق انفعال اوزره اولهرق مؤخرا محبت ومودتنه عودت ايتديكنده بركيجه طلب وصال ايلمكله مزبوره انى فردايه تعليق ايدرك عوق وتأخير وايرتسى كونى مصراع مرقوم ايله هارونه اظهار شيوهٔ نكول ايلمشدر .
تحقدركه هارون بومصراعى ابو نواسه اوقويوب اجازه ايت ديو امر ايتدكده ابو نواس

وليلة أقبلت فى القصر سكرى * ولكن زين السكر الوقار
وقد سقط الردا عن منكبيها * من التخميش وانحلّ الازار
وهزّ الريح أردافا ثقـالا * وغصنا فيه رمان صغار
فقلت الوعد سيدتى فقالت * كلام الليل يمحوه النهـار

ديهرك مصراع مذكورى اويله بر اجازه ايتمشدركه خبرى اولمديغى حالده وقعهيى تجسيم ايلمشدر . حتى هارون « يا ابانواس سنده يانمزده حاضرمى

ایدك» دیو اظهار كمال تعجب ایدوب ابو نواسه اون بیك درهم احسان ایتمشدر اه بشار بن بردك حرف العین فصلنده (عبده) عنواننده مذكور اولان اشعارندن (نظرت فی القصر عینی * نظرا وافق حینی) الخ قولی دخی بوقبیلدن اولمشدر ۰

ابو نواسك هارون ایله بوكا مماثل شویله برفقره‌سی دها منقولدر كه هارون بر كیجه اویقوسی قاچه‌رق قصر معلانك ایچنده كزینكده اولدیغی صره‌ده لطیفة الشكل بدیعة المنظر برجاریه‌سنك یاننه واروب جاریه‌یی ایاغندن چكه‌رك اویاندرمشیدی جاریه بیدار اولوب خلیفه‌یی طانیدقده موزون اوله‌رق «یا امین الله ماهذا الخبر» دیمشیدی (هارون) دخی

هو ضیف طارق حیكم * یرتجی المأوی الی وقت السحر

بیتیله جواب ویرمسیله (جاریه)

بسرور سیدی أخدمه * ان رضی بی وبسمعی والبصر

دیو اظهار طوع و ادب ایلمشیدی ۰ ایرتسی كون (هارون) جاریه‌نك ذكر اولنان «یا امین الله ماهذا الخبر» مصراعنی ابو نواسه اوقویوب شومصراعی اجازه ایت بقایم دیو امر ایلدكده (ابو نواس) فی الحال ابیات آتیه‌یی ارتجال ایتمشدر

طال لیلی حین وافانی السهر * فتفكرت فأحسنت الفكر
قمت أمشی فی مكانی ساعة * ثم اخری فی مقاصیر الحجر
و اذا وجه جمیل حسن * زانه الرحمن من بین البشر
فلمست الرجل منها موقظا * فرنت نحوی ومدت لی البصر
وأشارت وهی لی قائلة * یا أمین الله ماهذا الخبر
قلت ضیف طارق حیكم * یرتجی المأوی الی وقت السحر
فاجابت بسرور سیدی * أخدم الضیف بسمعی والبصر

هارون مضمون ابیاتی كندینك شرح حالی بولمسیله «یا ابا نواس سنده یانمده‌می ایدك» دیوب (ابو نواس) دخی «خیر یانكزده دكلدم ۰ انجق سلیقهٔ شعریه‌یی بوماكه سوق والجا ایلدی» دیو جواب ویروب هارونك زیاده‌سیله احسان و اكرامنی كورمشدر اه بوقصه‌لرك هاروندن زیاده برادری امینه مناسبتی واردر كما لا یخفی اه

مأمون بر كون باغچه ایچنده التوندن برمحمله بنوب جاریه‌لرك اوموزنده

طولاشدیغنی شعرایه ارائه ایدرك بوحالی انلردن هر بری برمضمونده بیان ایتمکده اولدقلری صرهده ابو نواسك (التابوت فیه سکینة من ربکم و بقیة مما ترك آل موسی وآل هارون تحمله الملائکة) دیمسی دخی (هارون) مأمونك پدری و (موسی الهادی) عموجه‌سی اولمق وحامل محفه جواری بولنمق حسبیله پك جمعیتلی دوشمشدر ٠

وزیر عباسی جعفر بن یحیی البرمکی حج ایتدکده مدینهٔ منوره قربنده وادی العقیقی مرور ایدرکن برخاتون یوانه طوروب شونظمی سویلمشیدی

انی مررت علی العقیق واهله * یشکون من مطر الربیع نزورا
ماضرهم اذ جعفر قدجازهم * أن لایکون ربیعهم ممطورا

جعفر مشارالیه اوخاتونه اولقدر احسان ایتمشدر که مزبوره او سایه‌ده غنای ابدی‌یه مظهر اولمشدر ٠

دولت عباسیه ده آل برمکك سخاسی مشهور و السنهٔ ادباده

اذا کنت من بغداد فی رأس فرسخ * أتاك نسیم الجود من آل برمك

نظم شائعیله مذکوردر ٠ دولت امویهٔ مروانیه‌ده دخی (آل مهلب) بو وجهله معروف ایدیلر ٠

حضرت عمر رضی الله عنه افندیمزه هنگام خلافتلرنده برخاتون گلوب « یا امیرالمؤمنین ؛ بنم زوجم گیجه قائم کوندز صائمدر » دیمشیدی مشارالیه حضرتلری دخی جوابنده « نه گوزل زوجك وار ایمش ؛ حقنده ثناخوان اولدیغك ایچون جناب حق سنی خیر ایله جزالندرسون » بیوردی٠ خاتون سوزینی تکرار ایدوب یا امیرالمؤمنین بنم زوجم گیجه قائم کوندز صائمدر دیمکله حضرت عمر ینه اوجوابی ویرمشلر ایدی ٠ حضورلرنده (کعب) اسمنده برذات موجود اولمغله اوچنجی دفعه‌سنده مشارالیه « یا امیر المؤمنین بوخاتون قوجه‌سندن حق فراشی طلب ایدیور ؛ گیجه کوندز طاعات وعبادات ایله مشغول اولوب یانمه اوغرامیور دیمك استیور » دیدکده حضرت عمر « دعوایی نصل اکلادك ایسه اکا کوره فصل ایتملیسین » دیو مشارالیهی طرفلرندن قضایه توکیل بیورملریله کعب حضرتلری خاتونك زوجنی احضار ایدرك بوقادین سندن شکایت ایدیور دیو اکا تفهیم دعوی

بیوردقده (زوج) بن برشیده قصور ایتدم دیمك استمشیدی بونك اوزرینه (خاتون) حضرت کعبه خطاب ایدرك همان ابیات آتیه‌یی انشاده باشلادی

یا أیها القاضی الحکیم أرشده * ألهی خلیلی عن فراشی مسجده
نهاره ولیله مایرقده * فلست فی حکم النساء أحمده
زهده فی مضجعی تعبده * فاقض القضا یا کعب لا تردده

ما آلنده کعب حضرتلرینك اکلایشی وجهله زوجندن اشتکا ایتمش اولمغله زوجی جواب اوله‌رق نظم آتی‌یی سویلدی

زهدنی فی فرشها وفی الحجل * انی امرؤ أذهلنی ماقد نزل
فی سورة النمل وفی السبع الطول * وفی کتاب الله تخویف جلل

بونلری بعد الاستماع (کعب) دخی ابیات آتیه‌یی ایراد ایدوب

ان لها حقا علیك یارجل * تصیبها فی أربع لمن عقل
قضیة من ربنا عز وجل * فأعطها ذاك ودع عنك العلل
فان خیر القاضیین من عدل * وقد قضی بالحق جهرا وفصل

حق تعالی حضرتلری سکادرت خاتون تزوجی حلال قلمشدر بو حکم عالی‌یه کوره برخاتونك زوجنده درت کیجه‌ده برحقی واردر اوحقی فوت ایتمه دیو حکم ایلمشدر . حضرت عمر مشارالیهك اشبو فهم وحکمندن متعجب اوله‌رق کندیلرینه بصره ولایتنی توجیه بیورمشلردر اه مستطرف . بو صورتك عصر سعادتده عباده‌دن عبدالله بن عمرو بن العاص حضرتلری حقنده دخی وقوعی بخاریٔ شریفك فضائل قرآن فصلیده مندرج احادیث صحیحه‌نك برندن نمایان اولمقده ومشارالیهك کندیلرینه خطابا شرف صادر اولان (یاعبدالله الم اخبر انك تصوم النهار وتقوم اللیل قلت بلی یارسول الله قال فلا تفعل صم وأفطر وقم ونم فان لجسدك علیك حقا وان لعینك علیك حقا وان لزوجك علیك حقا) حدیث شریفندن دخی حکم مذکور صریحا اکلاشلمقده‌در .

مجاهدهٔ شدیده‌دن منع ونهیی متضمن بولنان (ان یشاد الدین أحد الاغلبه) و (ان هذا الدین متین فاوغل فیه برفق) حدیث شریفلری مناسبتیله (ش د د) ماده‌سنده قاموس مترجمی عاصم مرحوم نقل ایدوب دیمشدرکه « مکهٔ مکرمه‌ده مجاورتمز اثناسنده مکتب خواجه‌لرندن بررفیق وقرینمز

وار ایدی زعمنجه مجاهده قصدیله کیجه‌لری حرم شریفده چبلاق طاش اوزره پیشگاه بیت شریفده قعود وتوجه ومراقبه کونه اعمال نفسیه‌سنه اکباب ایدردی اشبو حدیث شریفی تلقین ایله مشاده‌دن زجر ایتدکجه بو فقیرك رخاوتنه حمل ایله منتهی اولمیوب کیتدکجه تشددینی تشدید ایلدی چند روز کذرانده چبلاق طاشدن وجودی متأثر اولوب دیزلرینه صزی علتی عارض وقعود وقیامدن بیچاره محروم اولدی »

(حمار) اسمنده بر آدم دانا برخاتون تزوج ایدوب زوجه‌سی اکا اسمکی دکشدرملیسین دیو تنبیه ایلمکله مرقوم کندیسنی (بغل) تسمیه ایتمش ایمش . قادین بونامی ایشتدکده واقعا بو اندن خیرلی اما سن حالا اصطبلدن چیقه‌مدك دیمشدر .

تسمیهٔ قبیحه مناسبتیله شوفقره‌نك دخی بیانی سزا دوشمشدر که قبیلهٔ بنی عجلك پدرلری بولنان عجل بن لجیمك صوی برقصراغی وار ایدی کندیسنه « بویله صوی اولان آتلرك هب بر اسمی واردر سنك آتك اسمی ندر » دیو صوردقلرنده دها بر اسم تسمیه ایتمدم دیوب بعده آتك بر کوزینی اویه‌رق یك چشم معناسنه اولمق اوزره (اعور) تسمیه ایتمکله حمق متبین اوله‌رق مرقومك ذریتی اولان (بنی عجل) حقنده هجویهٔ آتیه اکا مبنی سویلنمشدر

رمتنی بنو عجل بداء أبیهم ❊ وهل أحد فی الناس أحمق من عجل
ألیس أبوهم عار عین جواده ❊ فسارت به الامثال فی الناس بالجهل

* اذا وقفنا بالمحله ضبه عار قال

ذکری کچن شاعر (علی بن الجهم) اشترا ایتمش اولدیغی برجاریهٔ ظریفه‌یه سن غالبا بکرسین دیو استنطاقده بولنمشیدی (جاریه) اکا « یاسیدی (واثق) زماننده فتوحات چوق اولدی » دیو جواب ویرمشدر .

شاعرك بری برطاقم قادینلرك یانندن کچمش وشویله دیمش ایدی

ان النساء شیاطین خلقن لنا ❊ نعوذ بالله من شر الشیاطین

قادینلردن بری اکا شو جوابی ویرمشدر

ان النساء ریاحین خلقن لکم * وکلکم یشتهی شم الریاحین

شاعرك بيتى « قادينلر بزم ايچون خلق اولنمش بر طاقم شيطانلردر ؛ شرلرندن اللهه صيغنورز » ماٴلنده اولوب خانونك سو يلديكى بيت دخى « قادينلر سزك ايچون يارادلمش برطاقم ازهار ورياحيندر ؛ سزك هپكزده انلرى استشمامه آرزو دار وخواهشكر سكز » ماٴلنده در اه

ستايش زنان حقنده سو يلنان ابياتك احسنى ثعالبينك قولنجه شو بيتدر

ونحن بنو الدنيا وهن بناتها * وعيش بنى الدنيا لقاء بناتها

(النساء حبائل الشيطان) حديثى امثال ميدانيده كلام ابن مسعود اولمق اوزره ذكر اولنمشدر .

بومناسبتله امثال واصطلاحات عربيدن اولان (حكم النساء) و (رأى النساء) و (كيد النساء) تعبيراتنك نقلى بورايه بجا دوشمشدر

(حكم النساء) اضافتله قادينلرك حكمى يعنى شو شويله در ياخود شـو يله اولسون ديو امضا ايتلرى معناسنه اوله‌رق وهن وخطا وامر ناسزا معناسنده مصطلحدر چونكه طائفهٔ نسوان ناقصات العقل والعرفان اولمريله اكثريا حكم وقضالرى نهج اصابتدن بيرون وخطا وخلله مقرون اولديغى « شاوروهن وخالفوهن » اثرندن و « ذل من أسند أمره الى امرأة » خبرندن مستباندر . بوندن طولاييدركه رأى فاسد حقنده (اطاعة النسوان) تعبيرى وارد اولمشدر استشارهٔ زنان ايله حاصل اولان رأى ديمك اوله‌جقدر .

(رأى النساء) دخى حكم النساء موردنده مستعمل امثالدندر نكيم شاعر

ثنتان يعجز ذوالصناعة عنهما * رأى النساء وامرة الصبيان

أما النساء فميلهن الى الهوى * وأخو الصبى يجرى بكل عنان

نظميله ايضاح ماٴل ايلمشدر .

(كيد النساء) طائفهٔ نسانك مكر وخيانتى وحيله وخباثتى ديمك اوله‌رق پك معظم مكر حقنده ضرب مثلدر . زمرهٔ زنانك حيله وخديعه‌لرى عظيم اولديغى قصهٔ حضرت يوسفده عزيز مصردن حكايةً تنصيص كردهٔ نظم قرآن وهر يرده هر وقت شائع ورايكاندر اه من شرح النخبة (*) تفسير ابى السعودده « انه من كيدكن » آيتنده‌كى تعميم خطاب كيد ومكرك طائفهٔ نساجه كوكلى برخوى اولديغنى اشراب ايچوندر ديلوب شو بيت ذكر اولنمشدر (ولا تحسبا هندا لها الغدر وحدها * سجية نفس كل غانية هند)

(*) (ان النساء شقائق الاقوام) مثلنده (شقائق) برشيئك نيمه‌سى ديمك اولان شقيقه‌نك جمعى اولوب (اقوام) دخى خاصةً رجال معناسنه اولمغله مثل مذكور اركككره عائد اولان حقوق وحرمتده قادينلرك اشتراكنى مفيددر

قطعهٔ آتیه‌یی برجاریه ملوك امویه‌دن سلیمان بن عبد الملکه خطاباً سویلمش اولدیغی کامل ابن اثیرده مشارالیهك وفاتی مبحثنده مطالعه اولنمشدر

أنت نعم المتاع لو كنت تبقى * غير أن لابقاء للانسان

ليس فيما علمته فيك عيب * كان في الناس غير انك فان

صحائف الاخبارده مذکور اولدیغنه کوره مزبوره بونی اولوقت سویلمش که سلیمان بن عبدالملك اواخر عمری ایامندن برکون افخر ثیابنی کیوب طیب سورنمش واوزرینی زیب وزیور ایله آراسته ایلمش ایدی . کندیسنی آینه‌ده اول صورت مستحسنه ایله مشاهده ایلدکده عجب وغروره کلوب حضورنده ایستادهٔ موقع تعظیم اولان وکندینك کوزده‌سی بولنان برمستعد جاریه‌سنه بنی نصل کوریورسین دیو سؤال ایتمش ایدی اشته انك اوزرینه جاریهٔ مزبوره « بقاك اولمش اولسه نه کوزل شیسین سن اما : انسان ایچون بقا یوقدر . بنم بیلدیکمه قالورسه سن سائر خلقده اولان عیبلردن عاریسین شوقدر که سن‌ده فانیسین » مآلنده اوله‌رق قطعهٔ سابقه‌یی انشاد ایلدی واندن صکره اره‌سی چوق کچمیوب مشارالیه مرحوم اولدی اهـ

شو بیتی دخی (اليوم برحمنا من كان يغبطنا * واليوم نتبع من كانوا لنا تبعا) برجاریه حجاجك وفاتی کونی سویلمش وحجاجك وقوع وفاتی انکله اکلاشلمشدر .

(حديقة الافراح) ده مذکوردر که خلفادن برینك جملهٔ ممالیکی ایچنده برکوله وبر جاریه‌سی واراید یکه بری برلرینه علاقه‌دار حب وموالات ایدیلر : غلام برکون جاریه‌یه کندی خولیاسنی رؤیا طرزنده اشراب ایدوب

ولقد رأيتك في المنام كأنما * عاطيتني من ريق فيك البارد

(*) وعن بعض العلماء انی أخاف من النساء اكثر مما أخاف من الشيطان لان الله تعالى يقول ان كيد الشيطان كان ضعيفا وقال في النساء ان كيدكن عظيم اهـ ولان الشيطان يوسوس مسارقة وهن يواجهن به الرجال اهـ وأما حديث (ان النساء من أسفه السفهاء الاصاحبة القسط والسراج) فقد قال في القاموس كأنه أراد التي تخدم بعلها وتوضئه وتزدهر بوضائه وتقوم على رأسه بالسراج اهـ

وكأن كفك في يدي وكأننا * بتنا جميعا في فراش واحد
فطفقت يومي كله متردد * لأراك في نومي ولست براقد

دیمشیدی : جاریه دخی اکا ابیات آتیه ایله موافق جواب و رؤیاسنی حسن تعبیر ایلدی

خيرا رأيت وكل ما أبصرته * ستناله مني برغم الحاسد
اني لأرجو أن تكون معانقي * فتبيت مني فوق ثدي ناهد
وأراك بين خلاخلي ودمالجي * وأراك فوق ترائبي ومعاضدي

خلیفه‌یه بونلرك خبری بالغ اولدقده ایکیسنی بری برینه نکاح ایله بکام ایلمشدر . غلامك ابیاتی « رؤیاده کندیمی سنك چشمه سار دهانکدن نائل آب خوشگوار وصالك اولمش وسنکله بر فراشده یتوب ایدوب الکی الده المش کوردم . و اوکونکی کونی رؤیاده اولسون سنك شرف دیدارکی احراز ایده‌یم دیو اویوقلامقله کچوردم » مآلنده اولوب جاریه‌نك یدلری دخی « خیر کورمشسکز : اغیاره نسبت مقتضای مناممکزه طرفمدن نائل اوله جقسکز . بنم دخی تمنیاتم سزکله همفراش وصال اولمقدر » مؤدا سنده‌در .

بر آدم قاریسنك کثرت مویندن وطول عانه‌سندن شکایت ایتمش ایمش : قاری بجغز موی زهارینی کیدروب زوجنه شو قطعه‌یی سویلمشدر

فديتك سهلت السبيل الذي اشتكى * جوادك فيه للجفا وخشونته
فان كنت تهوى أن تزور جنابنا * فلا تبط عنا فالهلال ابن ليلته

بوراده لفظ هلال زنانك موضع مخصوصلری معناسنده مستعاردر بو معنی بینلرنده شایع اولوب حتی شلواره (غلاف القمر) اطلاقی اهل سحق اولان نسوان عربك عرف عامی منزله‌سنده‌در نتکیم سنبل‌زاده نخبه‌سی اواخرنده

بك آچیلوب شوق ایله سحاقه‌لر * دیدی سراویله غلاف القمر

قولیله بو اصطلاحی بیان ایلمشدر .

بری ده زوجه‌سنك وسعت فرجندن شکایت ایدر ایمش : قاری اهل خبره بولنمقله زوجنی ابیات آتیه‌ده مصراع اخیر ایله اسکات ایلمشدر

اني تبدلت من بعد الخليل فتى * مرز أماله قدر ولاجاه

ماغرني منه الاحسن طرّقته * وقوله لنساء الحيّ هيهاه
يقول لما خلا بي أنت واسعة * وذاك من خجل مني تغشاه
فقلت لما أعاد القول ثانية * أنت الفداء لمن قد كان علاه

حريفك برى رخاتونى (لاملأنّ بيتك خيرا وحرك ايرا) ديو اطماع ايدرك زوج ايتمشيدى خاتون انى مؤخرا ظنى كبى بوله مديغنده

قد رأيناك فما اعجبتنا * و بلوناك فلم نرض الخبر

ديمشدر ·

امويه دن سالف الذكر (سليمان بن عبد الملك) بركون مجلسنده بولنان ندماسنه اشعار زناندن ايشتديككزك الك كزيده لرينى بكا سو يليك ديمش ايدى ايچلرندن برى حكايه ايدوب ديديكه « يا اميرالمؤمنين : ظرفادن برى زقاقده يغموره طوتيله رق برخانه نك صچاغى التنه طوروب تحفظده بولنديغى صره ده يوقاريدن برقز باشنه برفسكه طاشى آتمسيله باقوب قزى كوررك شو بيتى سويلمشيدى

لو بتفاحة رميت رجونا * ومن الرمى بالحصاة جفاء

(قز) اكا جواب اوله رق

ماجهلنا الذى ذكرت من الشكـ * ل ولا بالذى ذكرت خفاء

ديدى · بانده بولنان بردايه دخى شو بيتى

قد بدا التيه بالذى ذكرته * ليت شعرى فهل لهذا وفاء

انشاد ايدوب او ارالق قپوده بولنان (برسائله) دخى شو يله سو يلدى «

ولعمرى دعوتها فاجابت * هى داء وأنت منها دواء

سليمان بن عبدالملك «والله : بوهپسنك اشعرى يعنى شعرده جمله سنك بهترى ايمش» ديو سائله نك بيتنى سائرلرينه مرجح طوتمشدر اه من مسامرة الابرار·

واضع اصول نحويه اولان (ابو الاسود الدؤلى) نك زوجه سى دخى كندى كبى ارباب دها و بصيرتدن ايدى موماليه تابعيندن اولوب اهل أخبارك نقلارينه كوره حضرت معاويه يه ترددى زياده اولمغله مشاراليه انى مجلسنده الور و يانده يقين اوطوردر ايدى · مشاراليهك مدينهٔ منوره ده

❊ قوله هيهاه يعنى فهم علاكزن عن بلوغ كنهى ❊

اولدیغی هنگامده و ابو الاسود ایله برلکده اوطورمقده اولدقلری گونك برنده حضورینه برسر بست قادین گیروب رسم تحیتی ایفادن صکره (اصلح الله امیرالمؤمنین وامتع به المسلمین) دیو برمقدمهٔ دعائیه ایله (ان الله جعلك خليفة فی البلاد • ورقيبا على العباد • يستسقى بك المطر • و يستنبت بك الشجر • و يؤمن بك الخائف • و يردع بك الحائف • أنت الخليفة المصطفى • والامير المرتضى • فنسأل الله لك النعمة من غير تغيير • والبركة من غير تقتير • فقد ألجأنى اليك يا أميرالمؤمنين أمر ضاق بى عنه المخرج مع أمر كرهت عاره • لما أردت اظهاره • فليكشف عنى أمير المؤمنين ولينصفنى من الخصم وليكن ذلك على يديه فانى أعوذ بك و بحقو يك من العار الو بيل والامر الجليل الذى يشتد على الحرائر • ذوات البيوت الاخاير) دیه‌رك عرض اشتكا وفقط مادهٔ مشتكى بهایی تأدبا اخفا ایتمشیدی • حضرت معاويه بادئ شكایت اولان خصوصك ندن عبارت اولدیغنی سؤال ایتدکده (أمر طلاق جائر • من بعل غادر • لاتأخذه من الله مخافة • ولا يجد باحد رأفة •) دیو قوجه‌سی بغیرحق کندیسنی تطلیق ایتمش اولدیغنی وزوجی بولنان کیمسه‌نك اللهدن قورقمز و کیمسه‌یه آجیمز بر آدم بولندیغنی افاده ایتمکله حضرت معاويه « سنك زوجك کیمدر » دیو سؤال ایتمشیدی « ابو الاسود در » دینجه حضرت معاويه ابو الاسوده دونوب « بوقادینك سویلدیکی واقعمیدر » دیدکده ابو الاسود (انها تقول من الحق بعضا • وليس أحد يطيق عليها نقضا • أما ماذكرت من أمر طلاقها فحق • وساخبرك عن ذلك بصدق • أنا والله ماطلقتها لريبة ظهرت • ولا عن هفوة حضرت • ولكن كرهت شمائلها • فقطعت حبائلها) دیو ب قادینك سویلدکلرندن بعضیلرینك حقیتنی بالتصدیق تطلیقنی اقرار ایله برابر طلاقی بر تهمت و یا شبهه اوزرینه اولمیوب مجرد اخلاقندن خشنود اوله‌مدیغی جهتله وقوعه گلمش اولدیغنی بیان ایتمسیله حضرت معاويه « خشنود اوله‌مدیغك اخلاقی ندر » دیو صوردقده ابو الاسود یا امیرالمؤمنین ؛ بوقاری بنم اوزریمه لسان شدت و بداهت ایله تهییج و اغرا ایتمش اوله‌جقسکز دیو اظهار معذرت وکف لسان شکایت ایتمك استدیسه‌ده حضرت معاويه « البته انك دخی جوابی استماع اولنه‌جقدر . سن حقیقت ماده‌یی خبر و یرملیسین » دیمش اولدقلرندن (ابو الاسود)

قاريسندن خشنود اولمديغى خصائلى تعداده شروع ايدوب (هى يا امير المؤمنين كثيرة الصخب . دائمة الضرب . مهينة للاهل . ومؤذية للبعل . ان ذكر خيرا دفنته . وان ذكر شرا أذاعته . تخبر بالباطل . وتطير مع الهازل . لاتنكل عن عتب . ولايزال زوجها معها فى تعب) ديو قارينك خويسز وتيترالكندن ودائما خانه خلقنه وكنديسنه اذا وجفاسى اولديغندن ونقصان ادب وتربيه سندن وكنديسنه سوزكار اتمز بولنديغندن بحث ايلمكله (قادين) (أما والله لولا حضور أميرالمؤمنين . ومن حضر من المسلمين . لرددت عليك بوادر كلامك بنوادر تردع كل سهامك) ديوب بونكله « امير المؤمنينك وحاضر بالمجلس اولان سائر مؤمنينك حضورلرى اولمسه بالله بن سنك بوقاتى سوزلركى بحق رد وابطال ايلر ايدم » ديمك ايستدكده حضرت معاويه آند ويره رك جوابنه مساعده اتمسيله قادين (هو والله يا أميرالمؤمنين سؤل جهول . ملحاح بخيل . ان قال فشر قائل . وان سكت فقدم غائل . ليث حين يأمن . ثعلب حين يخاف . شحيح حين يستضاف . ان التمس الجود عنده انقمع لمايعلم من لؤم آبائه . وقصر رشائه . ضيفه جائع . وجاره ضائع . لايحمى ذمارا . ولايضرم نارا . ولايرعى جوارا . أهون الناس عليه من أكرمه . وأكرمهم عليه من أهانه) ديه رك ابو الاسود حقنده قورقاقلق وبخيللك وحيثيتسزلك كبى برطاقم سوء خصال صايوب دوكمسيله حضرت معاويه « بن بوندن عجيب برحال مشاهده اتمدم هله شمديلك دها صباحدر كيت ده صكره كل » ديو قادينى باشندن صاومشيدى . اقشام اوزرى قادين ينه كلمكله (ابو الاسود) انى كوردكده (اللهم اكفنى شرها) ديو شرندن استعاذه اتمشيدى قادين دخى اكا قارشولق اوله رق « بنم شرمه بدل سنك حقكدن الله كلسون . فقط شونى ده تمنى ايدرمكه جناب حق سنى كندى شركدن اسيركه مسون » ديدى (ابو الاسود) شو چوجغى بكا ويرن صاحب اولهيم ديو قادينك يانندە بولنان صلبى ولدينى اندن اخذ اتمك استدكده قادين « حق تعالى سنى بوچوجغه صحابته بندن احق واليق قلمامشدر » ديمش اولديغى حالده ابو الاسود صحرايوب چوجغى قارينك قوجاغندن المسيله حضرت معاويه (مهلا يا أبا الاسود) ديو انى قبل الحكم اخذدن منع ايلدى . ابو الاسود ايسه (يا أميرالمؤمنين حملته قبل أن تحمله . ووضعته قبل أن تضعه . وأنا

أقوم عليه فى أدبه . و أنظر فى أوده . أمنحه علمى . وألهمه حلمى . حتى يكمل عقله . و يستحكم قبله) كلاميله كندينك اوچوجنى والده سنك حملندن اول حامل اولمش اولديغى يعنى صلبنده بالقوه طاشيمش بولنديغى و انك وضعندن اول كنديسى وضع ايلمش يعنى رحم مادره او القا ايتمش اولديغنى بيان ايدرك و بعدما دخى چوجغك امر اداره وتربيه سنه كنديسى باقه جغندن بحث ايليه رك كنديسنده انى اخذ و استصحابه بالوجوه صلاح واستحقاق اولديغنى ادعا ايتمش ايسه ده قادين (كلا أصلحك الله يا أمير المؤمنين . حمله خفا وحملته ثقلا ووضعه شهوة و وضعته كرها حجرى فناؤه و بطنى وعاؤه وثديى سقاؤه أكلاه اذا نام وأحفظه اذا قام) ديوب ابو الاسودك ادعاسنى جرح و ابطال وكنديسنك حق حضانتنى اثبات ايلمشدر . حضرت معاويه قادينك افاده سنه دقت ايدرك انك دها وجربزه سندن تعجب ايتمكله (ابو الاسود) يا امير المؤمنين . بوخاتون اعلى شعر دخى سويلر ديمشيدى انك اوزرينه حضرت معاويه يا ابا الاسود . اويله ايسه اكا نظما مقابله يه چالشمليسين . تا كه غلبه ايده بيله سين ديمكله (ابو الاسود) شو بيتلرى سويلدى

مرحبا بالتى تجور علينا * ثم أهلا بحامل محمول
أغلقت بابها على وقالت * ان خير النساء ذوات البعول
شغلت قلبها على فراغا * هل سمعتم بفارغ مشغول

مقابلنده قادين دخى شو بيتلرى انشاد ايلدى

ليس من قال بالصواب وبالحق كمن حاد عن منار السبيل
كان حجرى فناءه حين يضحى * ثم ثديى سقاءه بالاصيل
لست أبغى بواحدى يا ابن حرب * بدلا مارأيته والجليل

بونك اوزرينه حضرت معاويه دخى شو قطعه يى

ليس من قد غذاه طفلا صغيرا * وسقاه من ثديه بالجدول
هى أولى به وأقرب رحما * من أبيه وفى قضاء الرسول

سويليوب حق حضانه قادينك اولديغنه حكم ايلدى اهـ من شرح المقامة الاربعين الحريرية للشريشى .

ابن الجوزينك (كتاب الاذكياء) ده بيانه كوره (ابن السكيت) روايت

ایدوب دیمشدر که (محمد بن عبد الله بن طاهر) حجه نیت ایدوب حاضرلاندیغی صره‌ده حضوره ینه برجاریهٔ شاعره چیقوب یول حاضرلغنی کوررك بكا ایلمشیدی انك بكاسی اوزرینه محمد بن عبد الله

دمعة كاللؤلؤ الرطب على الخدّ الاسيل
هطلت في ساعة البين من الطرف الكحيل

بیتنی سـو یلیوب قزه « شونی اجازه ایت » دیدکده (جاریه) شو نظمی سویلمشدر

حين همّ القمر الباهر عنا بالافول * انما يفتضح العشاق في وقت الرحيل

ینه کتاب مذکورده اصمعیدن نقلا مذکوردر که اصمعی « هارون الرشید ایله برابر حجه عزیمتده اثنای راهده برقز چوجغی کورمشیدمکه اوکنه برچناق الەرق اوطوروب آفتزده اولدقلرندن بحثله حجاجدن اعانه‌یی مستدعی شو بیتلری سویلر ایدی

طحنتنا طواحن الاعوام * ورمتنا نوائب الايام
فأتيناكم نمدّ اكفا * لفضالات زادكم والطعام
فاطلبوا الاجر والمثوبة فينا * أيها الزائرون بيت الحرام
من رآني فقد رآني ورحلي * فارحموا غربتي وذل مقامي

هارونه بوقزك حال ومقالنی حکایه ایتدیکمده هارون قزك اولدیغی محله کلوب ابیاتنی استماع ایتدی وفصاحتندن محظوظ اولەرق چناغنی التون ایله طولدردی » دیمشدر .

ینه کتاب مذکورده (ابن الشیظمی) دن منقول اولەرق مذکور اولدیغی اوزره موما الیه حکایه ایدوب دیمشدر که برقحط سنه‌ده حجه کیتمشیدم : اثنای طوافده برقز کوردمکه کعبه‌نك اورتیسنه یاپشه‌رق (الهي وسيدي ها أنا أمتك الغريبة . وسائلتك الفقيرة . حيث لا يخفى عليك مكاني . ولا يستتر عنك سوء حالي . قد هتكت الحاجة حجابي . وكشفت الفاقة نقابي . فكشفت وجهها رقيقا عند الذل وذليلا عند المسألة طال وعزتك ما حجبه عنه ماء الغنا . وصانه ماء الحياء . قد جدت عني اكف المرزوقين .

وضاقت بى صدور المخلوقين . فمن حرمنى لم ألمه ومن وصلنى وكلته الى مكافاتك ورحمتك وأنت أرحم الراحمين) ديو تضرع ايدرك جناب رب العالمينه حاجت وحال ضرورتنى عرض ايتمكده ايدى . ياننه ياقلاشوب كنديسنه براز پاره و يره رك تطييب ونوازشدن صكره « سن كيمسين وقنغى قبيله وعائله دنسين » ديو سؤال ايتديكمده (اليك عنى : من قل ماله وذهب رجاله كيف يكون حاله) ديو مال ورجالى اولميانك حالى نصل اولور ما ليله اظهار اثر يأس وانفعالدن صكره شو بيتلرى سويلمكه باشلادى

بعض بنات الرجال أبرزها الدهر لما قدرى وأخرجها
أبرزها من جليل نعمتها * فابتزها ملكها وأحوجها
وطالما كانت العيون اذا * ماخرجت تستشف هودجها
ان كان قد ساءها وأحزنها * فطالما سرها وأبهجها
الحمد لله رب معسرة * قد ضمن الله أن يفرجها

مآل اشعارندن مز بوره نك دولت دوشكونى اولديغى اكلاشلقده در .

ينه كتاب اذكياده ائمهٔ نحودن اولان امام ابو العباس المبرد دن نقلا مسطوردر كه امام مشاراليه كنديلرى حكايه ايدوب ديمشلر : بركون امام ابو عثمان المازنينك نزدنده اوطورمقده اولديغمز صره ده بربدوى قادين كلوب (أنعم الله صباحك أبا عثمان) ديو بعد التحيه (هل بالرمال أوشال) ديمش مازنى دخى اكا (يجىء الله بها) ديو جواب و يرمش ايدى : مز بوره انك اوزرينه ارجوزهٔ آتيه يى اوقو يه رق چيقوب كيتدى

تعلمن انى والذى حج القوم * لولا خيال طارق عند النوم
والشوق من ذكراك ماجئت اليوم

(مازنى) مز بوره نك غيابندن (قاتلها الله : شو قادين نقدر فطنت وظرافت اهلى ايمشكه بزه كلوب بعض شى استه مك معتادى اولديغى و بوسفر دخى اومقصده مبنى كلمش بولنديغى حالده و يرديكمز جوابدن شمديلك عندمزده برشى اولمديغنى اكلامسيله اوقوديغى ارجوزه ما آنده كنديسنك ورودينى زيارت مقصدينه بنا ايدرك بزى انكله منتدار ايلمدى) ديمشدر اه مز بوره نك كلامنده كى (اوشال) ماء قليل معناسنه اولان وشلك و (رمال)

قوم معناسنه اولان رملك جمعی اولوب (هل فی الرمال أوشال) دیمکله قوملر ایچنده صوسزندیلری وارمیدر دیمك استیه‌رك انکله عندکرده ترطیب دماغ ایده‌جك برشی وارمی مآلنی اشراب ایتمشیدی (مازنی) و بردیکی جوابده « الله کوندرر » مفادینی اشعار ایتمکله من بوره همان ارجوزهٔ مذکوره سیله « بیلمیسین که بن اکر سزی آرزو ایدوب خیالکزی خاطرلیه‌رق ملاقاتکز اشتیاقنده اولمیدم کعبه حقیچون بوکون کلمزدم » دیوب دونوب کیتمشدر ٠

اسماعیل بن حماد بن ابی حنیفه حضرتلرندن محکیدرکه مشارالیهه برخاتون کلوب « حاکم افندی ؛ علم وخبرم اولمدیغی حالده عمزادهم بنی شو آدمه تزویج ایلمش ٠ خبیر اولدیغمده بن بوآدمی قبول ایتمدم » دیو زوجندن مفارقت مراد ایتمشیدی ٠ مشارالیه « نوقت رد ایتدك » دیو سؤال ایتدکارنده موما الیها « آکاه اولدیغم آنده » دیوب « نوقت آکاه اولدك ایدی » دیو سؤاللرنده دخی « رد ایتدیکم آنده » دیو جواب ویرمکله مشارالیه خاتونك فطنت وفراستندن متعجب اولمشدر ٠

ابیات آتیه نسوان قبائلدن برقوجه قارینك اولدیغی امام اصمعی روایتیله حیاة‌الحیوانده مذکوردر

بقرت شویهتی وفجعت قلبی * وأنت لشاتنا ولد ربیب
غذیت بدرها وربیت فینا * فمن أنباك ان أباك ذیب
اذاکان الطباع طباع سوء * فلیس بنافع فیها الادیب

من بوره منشأ ابیاتی اصمعی به حکایه ایدوب الیله میدانده اولان برقوبون اولوسیله برقورد یاوریسنه اشارت ایدرك « برشو قورد یاوریسی اومزه الوب شوقو یونك سودیله بسله مشیدك بیوبوب قورد حالنه کلدیکنده قویونمزی اهلاك وافتراس ایتدی ؛ بنده بوبیتلری انك اوزرینه سویلدم » دیمشدر ٠ مآل ابیات سن بزم قویونمزك اوکی ولدی بولندیغك حالده قویونجغزمی پاره لدیك ؛ قلبمی المناك ایتدك ٠ سن اول قویونك سودیله بسلنمش وایچمزده تربیه اولمش ایدك ؛ عجبا سکا باباکك قورد اولدیغی

کیم خبر ویردی . طبیعت وخلقت نسائك اوزرینه مجبول بولنورسه اکا ادیلك
کار ومنفعتی اولماز دیمکدر .

بخاری شریفده مذکور اولدیغی اوزره پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم
افندیمز حضرتلری صورت تلطیف والتفاتده اولهرق ام المؤمنین اولان
حضرت عائشه یه « یاعائشه سنك بکا طارغین ومنفعل بولندیغك زمانایله
راضی وممنون اولدیغك زمانی بن شو صورتله بیلورمکه بندن خشنود
اولدیغك زمان اثناء کلامده « لاورب محمد » دیو بنم ناممی یاد ایدرك
جناب حقه قسم ایدرسین . ممنون اولمدیغك وقت « لاورب ابراهیم »
دیو حضرت ابراهیمك نامنی ذکر ایدرسین » بیوردقلرنده حضرت عائشه
« نعم یارسول الله . یالکز نام عالکزی ترك ایده بیلورم » جوابنی ویرمشلردر .
ینه بخاری شریفده مذکوردرکه حضرت عائشه علیه الصلاة والسلام
افندیمز حضرتلرینه « یارسول الله . بر وادی یه نزول کرده اوراده ییلمش
براغاج ایله برده هیچ ییلمامش اغاج بولسه کز دوه کزی انلرك قنغیسندن
اوتلادرسکز » دیو سؤال ایدوب افندیمز حضرتلرندن البته ییلمامش
اغاجدن رعی ایتدیریله جکی جوابنی المشلردرکه مشارالیهانك بوسؤالی ذات
حضرت رسالتك کندیلرندن بشقه بکر زوج بیورمامش اولدقلرینی بیانه
الطف اشارتدر .

شاعر ابو نواسدن مرویدرکه موما الیهه سرباز برقادین قارشو کلهرك
سنك اسمك ندر دیو صورمشیدی (ابونواس) درکه قادین بك حسنا
اولمغله اکا (وجهك) دیو جواب ویرمشیدم (بنم اسمم سنك
وجهکدر دیمك ایدی) قادین درحال انتقال ایدوب « اویله ایسه آدك
حسندر » دیدی (حسن) اسمی عربیده کوزل معناسنه صفت مشبهه
اولوب (حسین) انك مصغریدر .

(ابونواس) قباح الوجوهدن یعنی چرکین یوزلیلردن اولمغله فضل بن
سهلك بر ظریف جاریه سی انی استثقال ایدر ایدی ابو نواس ایسه
بن سنی سودیکم حالده سن بکا نیچون بغض ایدیورسین دیو استفسارنده

جاریه (وجهك والحرام لایجتمعان) دیو جواب ویرمشدر كه سنك وجهك ایله حرامی ارتكابك جمعی جائز دكلدر دیمك استمشدر .

اولاد علیدن بری حلیله سنه انفعال ایدرك « امرك بیدك » دیو تفویض طلاق ایتمش وصكره ندامت ایلمش ایدی (حلیله سی) بنم زمام ارادهم بكرمی سنه‌در سزك الكزده بولندی . سز انی حسن محافظه بیوردكز . شمدی ساعة من نهار بنم الده بكمكله بن انی اضاعه ایتمك استم . بنه سزه رد ایدرم دیوب زوجنی ممنون ودرایت وحقیقتندن محظوظ ومتعجب ایتمشدر .

اهوازدن اولی بارقلی بر تاجر تجارت طریقیله بصره‌یه واردیغنده اوراده دخی تأهل ایتمشیدی . بصره ده الدیغی قارینك برعموجه سی اولمغله تاجر مرقوم اهوازدن انكله مكاتبه ایدر وسنه‌ده بر ویا ایكی دفعه تجارت طریقیله بصره‌ده‌كی حرمنی كورمكه كیدر ایدی . بصره لینك عموجه سی طرفندن كلان مكتوبلرك بری اهوازده‌كی قارینك النه كچه‌رك ایشه آكاه اولمسیله مساعد برزمانده اورتاغنك عموجه سی اغزندن زوجنه برمكتوب یازه‌رق ایچنده زوجه سنك وفاتنی اخبار ایله میراثیچون سر یعا بصره یه كلمسنی اشعار ایلدی . تاجر مكتوبی اوقویه‌رق بصره‌یه كیتمك اوزره تلاشه باشلادقده زوجه سی « سزی بن یوسفرك طالغین كوریورم . بصره‌ده بشقه برحرمكز اولملی ظن ایدرم » دیدی تاجر حاشا دیو انكارده بولندیسه‌ده زوجه سی تصدیق ایتمیه‌رك بكا بو انكاركز قناعت ویرمدی « سندن بشقه غائب وحاضر هرقاچ قارم وار ایسه بوش اولسون » دیو طلاق اوزرینه یمین ایتدكجه اینانمیه جغم دیمش اولدیغندن تاجر ایسه الدیغی مكتوب موجبنجه بصره‌ده‌كی زوجه سنی وفات ایتمش بیلدیكی جهتله كندینی یمیننده حانث چیقمیه جق ظن ایلدیكندن اولصورتله یمین ایلدكده زوجه سی « اویله ایسه بوله چیقمغه حاجت یوقدر . زیرا بصره‌ده‌كی زوجه كز صاغدر فقط سزدن بوش دوشمشدر » دیدی .

متنبیدن منقولدرکه موما الیه « هاشمیلردن بری بکا حکایه ایدوب دیدیکه طشره‌ده بولندیغم اثناده زوجه‌مه برمکتوب یازوب ایچنده سنك شو بیتك ایله تمثل ایتمشیدم

بم التعلل لا أهل ولاوطن * ولانديم ولاكأس ولاسكن

زوجه‌م بکا یازدیغی جوابده « والله سز بو بیتك ماصدقی اولان حالده دکل . بلکه شاعرك شوقولی روشنده سکز

سهرت بعد رحيلي وحشة لكم * ثم استمر منامي وارعوى الوسن

دیدی » دیمشدر

عشاق عربدن وعصر امویه شعراسندن (کثیر عزه) نك محبوبه‌سی سابقة الترجمه (عزه) حقنده بیان اخلاصنی حاوی سویلمش اولدیغی شو قطعه‌سنی

* اذاما أتتنا خلة كى تزيلنا * أبينا وقلنا الحاجبية اول *

سنوليك عرفا ان أردت وصالنا * ونحن لتلك الحاجبية أوصل

براختیار قادین انتقاد ایدرك موما الیهه « بومعنا یی سن (جمیل) ك شو قولی کبی

يارب عارضة علينا وصلها * بالجد تخلطه بقول الهازل

فاجبتها بالقول بعد تأمل * حبي بثينة عن وصالك شاغلى

نظم واشعار ایتملیدك » دیو مؤاخذه ایلمشدر اه بو قصه‌نك مصر بصمه‌سی تزيين الاسواقده محرر بولندیغی محلده (که ص ٤٧) کثیرك ذکر اولنان قطعه‌سنك بیت اولی شو صورتله

اذاما اتتنا خلة كى تزيلنا * ابين وقلن الحاجبية اول

غلط طبع اولنمشدر (خله) کسر خاء وتشدید لام ایله دوست معناسنه اولان خلك مؤنثی اولوب (حاجبیه) تعبیرندن محبوبهٔ موما الیها مقصود در .

برکون دخی ینه اویله بر قادین موما الیهه بولده تصادف ایدرك عزه‌نك عاشق کثیر سنمیسین دیو بعدالسؤال شو سوز

وماروضة بالحزن طيبة الثرى * يمج الندى جثجاثها وعرارها

باطيب من أردان عزة موهنا * اذا أوقدت بالمندل الرطب نارها

سنكیدر دیو صورمش ایدی بو بیتلر اولی ثانیسنه مرهون اولەرق «صرت اوزرنده طوپراغی غایت كوزل وحاوی اولدیغی خوشبو نباتلر كال فیضلرندن نمناك وآبدار برحالده بولنان بر باغچه (عزه) نك كیجه وقتی (مندل) نام بخور هندینك تازه‌سیله توتسله‌مش اولدیغی یكارندن ایی دكلدر» مآلنده اولمغله (قادین) كندینك او سؤالی اوزرینه موما الیهدن (نعم) جوابنی المسنی متعاقب اثنده بولنان تزكاره اشارتله «مندل رطب ایله شو دخی تبخیر اولنسه و حتی سنك قوقش قوجه قاری اولان والدەك بیله انكله توتسلنسه بر درجه‌یه قدر طیب پیدا ایده بیلور. بوما آلی سن امرئ القیسك شو قولی

الم تر یانی كلما جئت طارقا * وجدت بها طیبا وان لم تطیب

مؤداسنده سویلمش ایدك» دیو كثیری مؤاخذه ایلمشدر (كثیر) قادینك بو انتقادنده اولان حقنی تسلیم ایدرك بوما آلی كیسه‌یه افشا ایتمسون دیو نزدنده بولنان برایكی فوطه‌یی مزبوره‌یه ویرمشدر اه (كثیر) اوشعرنده (موهنا) قیدیله كیجه وقتی قادینلرك كندیلرینه اعتنا ایتدكاری زمان اولدیغی حالده (عزه) نظافت وظرافت طبعی حسبیله اووقت بیله بخور یاقوب طیب استعمال ایدرك كندیسنی هربار انتظام اوزره بولندیرر دیمك استمشدر. امرئ القیسك بیتی ایسه (طارقا) قیدیله محبوبه‌سنی كیجه این هرنوقت زیارته كلسه ومحبوبه‌سی كندیسنه چكی دوزن ویره‌رك قوقولر و بخورلر استعمال ایتمامش بیله اولسه بنه انده رائحهٔ طیبه بولور اولدیغنی اشعار ایتمكله دها بر مدح بلیغی متضمن بولنمشدر.

تزیین الاسواقده شعر امرئ القیسده طارقا لفظنه بدل زائرا واقع اولمشدر كه اصلنه مخالفدر مؤخرا (متنبی) بو معنایی الوب مسكه تخصیص ایدرك شو بیتنده

أنت زائرا ما خامر الطیب ثوبها * وكالمسك من أردانها یتضوع

دها كوزل استعمال ایتمشدر چونكه مسك طیب انواعنك اطیبیدر. مؤاخذهٔ مذكوره حرف القاف فصلنده (قطام) نام خارجیه‌یه معزوا ذكر اولنمشیدی.

محاضرات راغب اصفهانیده مذكوردر كه عربدن بری قبر برده

صوصه‌یه‌رق برخیمه‌یه وارمش وصواستمش ایدی قوشه‌رق کندیسنه صو وسود کتورن برقز چوجغنه قبیله‌سنی سؤال ایدوب قزک بنی‌عامر عشیرتندن اولدیغنی اکلامسی اوزرینه شاعرک شویله دیدیکی

لعمرک ماتبـلی سرائر عامر * من اللؤم مادامت علیها جلودها

عامر بلر دنمسین دیو قیزک منسوب اولدیغی عشیرتک ذمنی اشراب ایتمسیله قزجغز تلاش وکدرندن ایاغی سورچه‌رک ایکی صودسدیسنی قیرمش وبعده « ای عموجه بن قنغی قبیله دنسین »دیو سؤاله کیرشه‌رک حریف هرقنغی قبیله‌یی خبرویرمش ایسه تزییف وترذیل ایتمشدر شویله که مرقوم ابتـدا بنی تمیمدنم دیمشیدی مزبوره شاعرک (تمیم بطرق اللؤم أهدی من القطا) دیدیکی تمیمدنمسین دیمکله مرقوم « خیر » بن باهله قبیله‌سندنم دیدی (قز) شو بیت ایله

اذا ولدت حلیلة باهلیّ * غلاما زاد فی عدد اللئام

قبیلهٔ باهله‌یی هجو ایتدکده مرقوم « بن بنی اسددنم » دیوب قز بنی اسد حقنده اولان شو هجویه‌یی

ماسرّنی انّ امی من بنی اسد * وان لی کلّ یوم الف دینـار
قوم اذا استنبح الاضیاف کلبهم * قالوا لامهم بولی علی النـار

اوقومقله مرقوم بن بنی عبسدنم دیمشیدی (قز) انی ده

اذا عبسیة ولدت غلاما * فبشرها بلؤم مستفاد

بیتیله مدخول کوسترمکله مرقوم « بن قبیلهٔ قیسدنم » دیدی مزبوره انلری دخی شو بیت ایله

اذا قیسیة عطست فنکها * فانّ عطاسها سبب الوداق

ترذیل ایلدی مرقوم بن بنی کلاب عشیرتندنم دیدکده دخی (قز)

اذاکلابیة خضبت یداها * فزوجها ولاتأمن زناها

دیدی مرقوم بن بنی ثقیفدنم دیوب قزدن شو جوابی

أضلّ الناسبون أبا ثقیف * فما لهم أب الا الضلال

الدقده بن خزاعه قبیله‌سندنم دیدی قز انی دخی شو بیت ماآیله

باعت خزاعة بیت الله اذسکرت * بزق خمر وأثواب وأبراد

لکه‌دار ایلدی بعده مرقوم « بن بنی جرم عشیرتندنم » دیدیسه ده (قز) اکاده شو بیتی

اذاما اتقى الله الفتى وأطاعه * فليس به بأس وان كان من جرم

اوقودی مرقوم بوسفرده کندینك بنی حنیفه جماعتندن اولدیغنی ادعا ایتمسیله قزدن شو هجویه‌یی ایشتدی

اكلت حنيفة ربها * زمن التقحم والمجاعه

بونك اوزرینه مرقوم بی مجال قالەرق « انا من ابلیس » دیدی (قز) اكا دخی قارشولق اولەرق

عجبت من ابليس فى تيهه * وخبث ماظهر من نيته

تاه على آدم فى سجدة * وصار قوادا لذريته

دیوب بعده مرقوم بنی عفو ایت ارتق کیدجکم دیمکله قز « لعنة الله قدر کیت ؛ نازل اولدیغنك قومك احسانلرینی انکار ایتمه » دیدی اه ابلیس حقنده اولان قطعه ابو نواسك اولوب ترجمه سی لبیب افندی مرحومك اشته شو قطعه‌سیدر

هله شیطان عجائب احمق * سجدهٔ آدم ایچون ایلدی ننك

آدم اولادینه لکن او پلید * هیچ عار ایتیوب اولدی پزەونك

مزبوره نك هجو بنی اسد حقنده ایراد ایتدیکی قوم اذا استنبح الخ بیتی که مابعدی شویله در

فتمسك البول بخلا أن تجودبه * وما تبول لهم الا بمقدار

والخبز كالعنبر الهندى عندهم * والقمح سبعون اردبا بدينار

شاعر اخطلك جریر حقنده ابلغ هجویه اولەرق سویلمش اولدیغی بیت اولوب بیت مزبور صفدینك لامیه شرحنده اولان افادەسنه كوره اون ایکی صورتله هجوی متضمندر :

بیت مذکورك متضمن اولدیغی صور هجویه‌دن اول معناسی بیلمك لازم اولوب معنی دخی دها اول بیلنمسی لازم کلان بر مبنایه مبنی بولندیغندن اول باول اومبنانك تعیینی لازم كلمشدر : عربلرجه برعادت وار ایدیکه بادیهٔ عربستانده بربولجی کیجه‌یه قالوب بیتوتت ایدەجك محل بولەمدیغنده کلب کبی صدالنور : اکر اولدیغی محله قریب قبیله او بەلری وار ایسه انلرك دخی کلبلری مقابله ایتمکله کلب صداسی ظهور ایدن محله طوغری کیدوب مسافر اولور ایدی . بوفعله عربجه (استنباح) تعبیر ایدرلر که

کلبدن صدا طلب ایتمك دیمکدر . اشته اختلاط ذکر اولنان بیتنده فعل شرط واقع اولان (استنبح) کلمه‌سی او مصدرك فعل ماضیسی اولمغله بیت مذکور بو عادته مبنی اولوب معناسی دخی « بنم هجو ایتدیکم بر قومدر که بر مسافر انلرك کلبلرندن استنباح ایتسه (یعنی کوپکلرینك سسلرینی الوب مسافرلری اولمق اوزره کلب کبی صدا ایلسه) اول قوم (آتشلرینی سیوندروب کندیلرینی مسافردن اخفا ایلمك ایچون) والده‌لرینه آتشك اوزرینه ایشه دیو سویلرلر » دیمکدر . کلام بو هجوك حاوی اولدیغی درجاته انك اولکیسی قوم مذکور غایت قلیل اولدقلرندن قرالتیلری اوزاقدن حس اولنه‌مامش دیمك اولمسیدر . ایکنجیسی کمال دنائتلرندن بر عورتك بولی ایله منطفی اوله‌جق نار قلیل ایقاد ایدر اولدقلریدر . اوچنجیسی بشقه خدمتکار استخدام ایده میوب ایشلرینه والده‌لرینی قوللانور اولملریدر . دردنجیسی غایت تنبل بر قوم اولملریله ایشلرینی بالنفس کندیلری کورمیوب والده‌لرینه کوردرملریدر . بشنجیسی والده‌لرینه عاق (عاصی) اولدقلرندن انی بو مقوله کارده بالاستخدام تحقیر وتذلیل ایتملریدر . التنجیسی انلر والده‌لرینی آتش یانده یاتروب خیمه‌لری درونته ادخال ایتمز اولدقلریدر . زیرا همان آتشه بول ایت دیدیلر . قالقده تبول ایت دیمدیلر . بوندن والده‌لرینك آتش کنارنده بولندیغی اکلاشیلور . یدنجیسی بی ادبدرلر زیرا والده‌لرینه آتشه بول ایت دیو تفوهندن حیا اولنه‌جق سوزی سویلدیلر . سکزنجیسی قوم مذکور غایت قورقاق اولدقلرندن حس خفیدن بیدار اولورلر دیمك اولمسیدر . زیرا مسافرك اوزاقدن ایتدیکی استنباحی اغر ویقوده اولانلر ایشتمز . بونلر خوفلرندن اویله طالغین اویقویه وارمازلر دیمك چیقه‌جقدر . طقوزنجیسی اول قوم بول ایله آتش سوندکده اندن حاصل اولان رائحهٔ کریهه‌دن استکراه ایتمیوب بی طبیعت وسفله نهاد اولدقلرینی کوسترملریدر . اوننجیسی والده‌لرینه دائما حبس بول ایتدیرر اولدقلری اکلاشلمسیدرکه مسافرك استنباحنی ایشتدکلرنده ایشه دیوب آتشی سیوندرتمکده اولدقلری اشعار اولنمشدر چونکه بر آدم مراد ایتدیکی آنده ازاقهٔ بوله مقتدر اوله‌ماز حبس بولك ایسه وجود انسانه ضرری درکاردر . بو جهتله دخی والده‌لرینه اذاده‌درلر . اون برنجیسی غایت بخیل اولدقلرندن صولرینی

اسراف ایتمیوب آتشلرینی بول ایله اطفا ایلملریدر . اون ایکنجیسی اهل فرس آتش پرست اولدقلرندن بونلر آتشك اوزرینه بول ایتدرملریله عرب وفرس بیننده عداوت تحدثنه باعث اوله بیلملریدر .

سابقة الترجمه خنساء الشاعره‌نك شعرده اولان فضل وحذاقتنه دلیل اولمق اوزره نقل اولنان لطائف روایا تندندرکه (اخطل) نام شاعر مجید نصرانی حضرت معاویه‌نك ثناخوانی اولمق اوزره حضورینه داخل اولدقده حضرت مشار الیه اکا « اکر بنی شعرکده ارسلانه یاخود طوغانه تشبیه ایتدك ایسه بنم اکا احتیاجم یوق . اکر خنسانك شو بیتلری

فما بلغت کف امرئ متناولا * من المجد الا والذی نال أطول
ولابلغ المهدون فی القول مدحه * ولوحذقوا الاالذی فیه افضل

کبی برشی نظم ایتدك ایسه سویله » دیوب (اخطل) دخی اوقویه‌جغی نظمك شعر خنسادن دون اولدیغی ادعاسیله قطعهٔ آتیه‌یی انشاد ایلدکده

اذامت مات الجود وانقطع الغنی * فلم یبق الا من قلیل مصرد
وردت اکف الراغبین وامسکوا * عن الدین والدنیا بخلف مجرد

حضرت معاویه « الله سکا لعنت ایتسون . بکا بنم خبر موتمی اسماعدن غیری برشی یاپمدك . سن خنسانك غبار اثرینه بیله ایرشه مدك » دیمشلردر اه من شرح المواهب للزرقانی .

اصمعی « براعرابیه‌یه اوغلنی سؤال ایتمشیدمکه او آدم بنم بیلدیکم ایدی جوابنده « اولدی و بکا سائر مصائبی اونوتدردی » دیو شو بیتی سویلدی

وکنت أخاف الدهر ماکان آمنا * فلما تولی مات خوفی من الدهر

» دیمشدر . یعنی فلکدن بنم بیم وهراسم امن وآسوده حالده ایدی وقتاکه فلك بندن یوز چویروب امن واطمینانی الدی بنم‌ده اندن خوف وهراسم قالمدی .

برخاتون جعفر برمکینك معلق اولان سرمقطوعنه خطاب ایدرك « أما والله لئن صرت الیوم آیة لقد کنت فی المکارم غایة » یعنی بوکون خلقه

عبرت اولدلق ايسه‌ده بوندن مقدم كرم وسخاده غايت ومنتهاى مرتبت ايدلك ديوب بعده شو بيتلرى سويلمشدر

ولما رأيت السيف خالط جعفرا * ونادى مناد للخليفة فى يحيى
بكيت على الدنيا وأيقنت انما * قصارى الفتى يوما مفارقة الدنيا
وماهى الا دولة بعد دولة * تخوّل ذا نعمى وتعقب ذا بلوى
اذا أنزلت هذا منازل رفعة * من الملك حطت ذا الى الغاية السفلى

(قالت امرأة فى العشق) ٤

رأيت الهوى حلوا اذا اجتمع الشمل * ومرا على الهجران لابل هو القتل
ومن لم يذق للهجر طعما فانه * اذا ذاق طعم الحب لم يدر ما الوصل
وقد ذقت طعميه على القرب والنوى * فابعده قتل واقربه خبل

(جارية فى مقبرة)

أنوح على دهر مضى بغضارة * اذ العيش غضّ والزمان موات
وأبكى زمانا صالحا قد فقدته * فقطع قلبى منه بالزفرات
أيا زمنا ولىّ على رغم أهله * ألا عد كما قد كنت مذ سنوات
عطى على الدهر فى متن قوسه * فصد عنى منه بسهم شتات
اه من حديقة الافراح .

امرأة حنظلة الكاتب رضى الله عنه لما توفى جزعت عليه فنهاها جاراتها وقلن يحبط أجرك فقالت

تعجبت دعد لمحزونة * تبكى على ذى شيبة شاحب
ان تسأليني اليوم ما شفنى * اخبرك قولا ليس بالكاذب

---

٤ وقالت أعرابية العشق جلّ أن يرى . وخفى عن الورى . فهو كامن فى الصدور كالنار فى الحجر ان قدح اورى . وان ترك توارى اه وهذا حدّ له بحقيقته فى النفس (وحكى) ان سعيد التميمى قال نظرت الى جارية سوداء تسف الخوص وهى تقول

لك علم بما يجن فؤادى * فارحمن ذلّ ذلتى وانفرادى
اه من اوّل التزيين للانطاكى .

ان سواد العين أودى به * حزن على حنظلة الكاتب

اه من اسد الغابة

(قالت امرأة من طيئ)

دعا دعوة يوم الشرى يال مالك * ومن لا يجب عند الحفيظة يكلم
فيا ضيعة الفتيان اذ يعتلونه * ببطن الشرى مثل الفنيق المسدم
أما فى بنى حصن من ابن كريهة * من القوم طلاب الترات غشمشم
فيقتل جبرا بامرئ لم يكن له * بواء ولكن لا تكايل بالدم

الشرى مكان معروف اتفقت فيه وقعة فنسب يومها اليه والحفيظة الخصلة التى يحفظ الانسان عندها أى يغضب ومعنى يكلم يجرح وهو كناية عن الغلبة والقتل و يقال عتله يعتله و يعتله اذا قاده بعنف والفنيق هو الفحل الذى لا يركب لكرامته على أهله والمسدم الفحل الهائج المشدود الفم خوفا من صياله وابن الكريهة ابن الحرب والطلاب الكثير الطلب يعنى المتناهى فى طلب الدم وادراك الثأر والغشمشم الذى يركب رأسه ولا يهاب الاقدام وجبر اسم رجل هو القاتل اولىّ هذه المرأة والبواء الكفؤ ومعنى لا تكايل بالدم لا يجوز لك أن تقتل الا ثارك أى أما فيهم رجل هكذا فيقتل هذا الرجل برجل لم يكن له نظيرا فيكون فى دمه وفاء بدمه ولكن سقطت المكايلة فى الدماء مذجاء الاسلام فلا يقتل بدل الواحد الا واحد شريفا كان أو وضيعا اه

(قالت امرأة من بنى عامر)

وحرب يضجّ القوم من نفيانها * ضجيج الجمال الجلة الدبرات
سيتركها قوم و يصلى بحرّها * بنو نسوة للثكل مصطبرات
فان يك ظنى صادقا وهو صادقى * بكم وباحلام لكم صفرات
تعد فيكم جزر الجزور رماحنا * و يمسكن بالاكباد منكسرات

النفى ما نفاه أطراف الغيم من مطره وما نفته الحوافر من الحصى وغيره فى سيرها والنفيان مصدر ذلك أى يضجون من أيسرها بله أكبرها اه من شرح ابى الحسين على البيارى على الحماسة . مصطبرات أى اعتدن أن يقتل رجالهن فهن لا يجزعن من ذلك . صفرات أى لا خير فيها وقد زالت المسكة عنها فكأنها الاناء الفارغ وجعل الاعادة للرماح على الاتساع أى ان كنتم على ما

أحسب من جهلكم فانكم تعودون لحربنا ونعود لقتلكم ونصيب المقاتل عند الطعن اه

(قالت امرأة من بني شيبان)

وقالوا ماجدا منكم قتلنا * كذاك الرمح يكلف بالكريم
بعين اباغ قاسمنا المنايا * فكان قسيمها خير القسيم

قولها يكلف اى يولع ويعشق وبابه علم وقولها فكان قسيمها الخ أى قتل بعض وبقى بعض فكان من قتل خيرا ممن بقى وعين اباغ موضع اه

(قالت جارية ماتت امها فاضرت بها امرأة أبيها)

فلو يأتى رسولى ام سعد * الى امى ومن يعنيه حاجى
ولكن قد أتى من بين ودى * وبين فؤاده غلق الرتاج
ومن لم يؤذه ألم برأسى * وما الرئمان الا بالنتاج

قولها ومن يعنيه حاجى أى من يهمه حاجتى وقولها ولكن قد أتى من بين ودى الخ أرادت به أباها غلق الرتاج يعنى الرتاج المغلق والرتاج هو الباب والرئمان المحبة والتعطف اه

(قالت امرأة من بنى اسد)

خليلىّ عوجا انها حاجة لنا * على قبر اهبان سقته الرواعد
فنعم الفتى كل الفتى كان بينه * وبين المزجى نفنف متباعد
اذا انتضل القوم الاحاديث لم يكن * عييا ولا عبأ على من يقاعد

اهبان اسم رجل والمزجى كالمزلج وزنا ومعنى وهو الذى لحق بقوم وليس منهم والنفنف الجوّ وكل هواء بين الجبلين فهو نفنف والعبء الحمل الثقيل اه

(قالت امرأة)

الا فاقصرى من دمع عينيك لن ترى * أبا مثله تنمى اليه المفاخر
وقد علم الاقوام ان بناته * صوادق اذ يندبنه وقواصر

أى يعجزن من أن يبلغن كنه الثناء عليه اه

(وقالت امرأة ترثى أباها أيضا)

اذا ما دعا الداعى عليا وجدتنى * اراع كما راع العجول مهيب
وكم من سمىّ ليس مثل سميه * وان كان يدعى باسمه فيجيب

العجول الناقة التى ذهب ولدها فهى تكون فازعة تحسب كل صيحة عليها اه

(قالت امرأة من طيء)

تأوّب عيني نصبها واكتئابها * ورجيت نفسا راث عنها ايابها
اعلل نفسي بالمرجم غيبه * وكاذبتها حتى أبان كذابها
فلهفي عليك ابن الاشد لبهمة * أفزّ الكماة طعنها وضرابها
متى يدعه الداعي اليه فانه * سميع الى الآذان صمّ جوابها
هو الابيض الوضاح لورميت به * ضواح من الريان زالت هضابها

قولها تأوب عيني نصبها أي أتى عيني تعبها والتأوب لايكون الا بالليل والنصب مايؤذي قال تعالى انى مسني الشيطان بنصب وعذاب والاكتئاب الحزن والانكسار وقولها راث الريث البطء والتأخر والمرجم المظنون والبهمة بضم الباء الخيل يقع على الواحد والجماعة وههنا هي للواحد بدلالة قولها متى يدعه الداعي اليه ولم تقل اليهم فاما قولها طعنها وضرابها فالضمير فيه جاء على لفظ البهمة وجعل الصمم للجواب مجازا وقولها افز معناه طرد واستخف وقولها هو الابيض الوضاح أرادت به خلوص النسب واشتهار الذكر وقولها لورميت به الخ تريد به نفاذه وحسن خروجه ممايدخل فيه والريان جبل ببلادهم تقول اورميت بوارز هذا الجبل لزعزعها فهد جوانبها اه

(قالت امرأة من بني الحارث)

فارس ما غادروه ملحما * غير زميل ولا نكس وكل
لو يشا طار به ذوميعة * لاحق الآطال نهد ذوخصل
غير ان البأس منه شيمة * وصروف الدهر تجري بالاجل

قولها ماغادروه مازائدة وقولها ملحما أي طعمة للسباع والزميل بضم الزاى وفتح الميم المشددة الجبان و الوكل بفتحتين العاجز الذي يكل أمره الى غيره ويتكل عليه وقولها لو يشا طار به الخ يعني انه لم يمت الا من انقضاء المدة ولوشاء لهرب على فرس نشيط ضامر الا انه لم يرد الفرار لان سجيته البأس اه

(قالت امرأة من كندة)

لاتخبروا الناس الا ان سيدكم * أسلمتموه ولو قاتلتم امتنعا
أنعى فتى لم تذرّ الشمس طالعة * يوما من الدهر الاضر أونفعا

يعنى لاتعتذروا من قتله بشئ سوى خذلانكم اياه وكان هو ضارا لاعدائه نافعا لاوليائه اهـ

(وقالت امرأة)

متى تردوا عكاظ توافقوها * باسماع مجادعها قصار
أجيران ابن مية خبرونى * أعين لابن مية أم ضمار
تجلل خزيها عوف بن كعب * فليس لخلفها منه اعتذار
فانكم وما تخفون منه * كذات الشيب ليس لها خمار

عكاظ سوق بناحية مكة كانوا يقيمونها فى الموسم أعنى زمن الحج والجدع القطع واكثر ما استعمل الجدع فى قطع الانف وقد يستعمل فى قطع الاذن. قالته حين قتل زوجها ابن مية تريد متى تجيئوا عكاظ تسمعوا بقبح ذكركم فتصيرون كأنكم لاتسمعون باسماع أى باذان والعين هنا النقد الحاضر والضمار دين لايرجى قضاؤه وكل مالايعتمد عليه الا قليلا فهو ضمار وقولها تجلل خزيها أى لبس مذلتها والخلف لايستعمل الا فى الذم اهـ

(قالت امرأة تهجو زوجها بخره وكان يسمى بقتادة بن مغرب)

حلفت ولم اكذب والا فكل ما * ملكت لبيت الله اهديه حافيه
لو ان المنايا أعرضت لاقتحمتها * مخافة فيه ان فى فيه داهيه
فما جيفة الخنزير عند ابن مغرب * قتادة الا ريح مسك وغاليه

قولها أعرضت أى ظهرت يقال عرضت الشئ فاعرض أى أظهرته فظهر كقولهم كببته فاكب وهو من النوادر اهـ

(قالت امرأة من بنى مخزوم)

ان تسألى فالمجد غير البديع * قد حل فى تيم ومخزوم
قوم اذا صوت يوم النزال * قاموا الى الجرد اللهاميم
من كل محبوك طوال القرى * مثل سنان الرمح مشهوم

تخاطب امرأة تعنى ان المجد حل فيهم قديما غير محدث ونصب غير على الحال واللهاميم جياد الخيل جمع لهموم والقرى الظهر والمحبوك المحكم الخلق والمشهوم الذى اثر فيه الغزو اهـ

(وقالت امرأة)

ألا ان عبد الواحد الرجل الذى * ينيلك ماطالبت والعرض وافر

(قالت امرأة من اياد)

الخيل تعلم يوم الروع اذ هزمت ❊ ان ابن عمرو لدى الهيجاء يحميها
لم يبد فحشا ولم يهدد لمعظمة ❊ وكل مكرمة يلفى يساميها
المستشار لامر القوم يحزبهم ❊ اذا الهنات أهم القوم ما فيها
لا يرهب الجار منه غدرة أبدا ❊ وان ألمت امور فهو كافيها

المعظمة الوجه فيه كسر الظاء وهى كالعظيمة بمعنى النازلة الشديدة ويروى لمعضلة والهنات بالفتح والتخفيف خصلات شر جمع هنة على لفظها اه

(قالت امرأة من بنى هزان يقال لها ام ثور فى ابن لها عقها)

ربيته وهو مثل الفرخ أعظمه ❊ ام الطعام ترى فى جلده زغبا
حتى اذا آض كالفحال شذبه ❊ أباره ونفى عن متنه الكربا
أنشا يمزق أثوابى يؤدبنى ❊ أبعد شيبى عندى يبتغى الادبا
انى لابصر فى ترجيل لمته ❊ وخط لحيته فى خده عجبا
قالت له عرسه يوما لتسمعنى ❊ مهلا فان لنا فى امنا أربا
ولو رأتنى فى نار مسعرة ❊ ثم استطاعت لزادت فوقها حطبا

أرادت بام الطعام البطن والزغب صغار الشعر ولينه حين يبدو من الصبى والفحال وزان التفاح ذكر النخل الذى يلقح حوامل النخل ويسمى فحلا أيضا والتشذيب هو التهذيب ويسمى ما يقطع من أغصان الشجرة المتفرقة الشذب بفتحتين والابار الملقح والكرب بفتحتين اصول السعف التى تقطع معها الواحدة كربة مثل قصب وقصبة والسعف أغصان النخل مادامت بالخوص فان زال الخوص عنها قيل جريد اه

(قالت قائلة لامرأة أخذها الطلق)

أيا سحاب طرقى بخير ❊ وطرقى بخصية وأير
ولا ترينا طرف البظير

وكان اسم المرأة التى أخذها الطلق سحابة

(وقالت جارية فى تسابهن)

سبى أبى سبك لى بصيره ❊ ان معى قوافيا كثيره
ينفح منها المسك والذريره

يعنى سبه أنت لى بصيره وأنا أرى قبح السب فأنتهى عنه مع أنى لا أعجز عن جوابك ولا أقول الا بالخير اه

وفى البخارى فى كتاب الادب عن عبد الله بن عمرو رضى الله عنهما قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان من أكبر الكبائر أن يلعن الرجل والديه قيل يا رسول الله وكيف يلعن الرجل والديه قال يسب الرجل أبا الرجل فيسب أباه ويسب امه اه

(وقالت اخرى)

ان أباك زهزق دقيق * لاحسن الوجه ولاعتيق
تضحك من طرطبه العنوق

الزهزق اللئيم والطرطب بضمتين صوت الراعى اذا دعا معزاه والعنوق اناث أولاد المعزى جمع العناق بالفتح اه

(وقالت اخرى)

يارب من عادى أبى فعاده * وارم بسهمين على فؤاده
واجعل حمام نفسه فى زاده

اه من ديوان الحماسة لابى تمام .

(قالت امرأة ترقص ابنها)

أجثم مطلى بزعفران * تراه عند الضم والتدانى
مبرطما برطمة الغضبان * أدرد لايضحك عن أسنان
كأن فيه فلق الرمان * أو لهبا كلهب النيران

المبرطم هو المنتفخ غضبا اه

(قالت امرأة من قيس كُبَّة)

ان فتى أعلوه قيس كبه * أجدر خلق الله بالمحبه
نحن المقيمون بعين زربه * لم نخش قط من عدو نكبه
يأبى لنا الارغام والمسبه * أب كريم وحصان ندبه

اه من الحماسة البصرية .

(أصل مانقلته فى ص ١٥٠ من الجزء الاولى من شعر جنوب اخت عمرو)

سألت بعمرو أخى صحبه * فأفظعنى حين ردوا السؤالا
اتيح له نمرا أجبل * فنالا لعمرك منه منالا
فاقسم ياعمرو لو نبهاك * اذا نبها منك داء عضالا
اذا نبها ليث عريسة * مفيتا مفيدا نفوسا ومالا
اذا نبها غير رعديدة * ولاطائشا دهشا حين صالا
وقد علم الضيف والمرملون * اذا اغبر افق وهبت شمالا
بانك كنت الربيع المغيث * لمن يعتفيك وكنت الثمالا
فكنت النهار به شمسه * وكنت دجى الليل فيه الهلالا

اه ايضا من الحماسة المذكورة .

ذیل

(جلد اولك طبعندن صكره تخطر اولنانلرله مؤخرا (حماسهٔ بصریه)ده وامام سبكینك (طبقات) صغراسنده وعلی القارینك (اثمارجنیه) سنده ومستقیم زاده مرحومك مشاهیر خطاطینی حاوی اولان (تذكره) سنده وابن حجر عسقلانی حضرتلرینك (انباء الغمر) نده وفتوح واقدیده ودها صكره (عقد الفرید)ده كورلنلردر كه ترتیب سابق اوزره درج اولنمشلردر)

(آمنة بنت ابان)

همزه‌نك فتحی وبانك تخفیفیله ابان بن كلیب بن ربیعه كریمه‌سی اولوب كتاب ابن قتیبه‌ده مساغ جاهلیه اوزره زوجلرینك وفاتندن صكره اوكی اوغللرینك تحت تزوجلرینه كچمش اولان قادینلردن اولمق اوزره ذكر اولنمشدر . بو (آمنه) امیة بن عبد شمسك زوجه‌سی اولوب اغانیده تعداد اولندیغی اوزره اندن یدی نفر اولادی اولمش اولدیغی حالده موما الیهك وفاتندن صكره اوغلی (ابو عمر بن امیه) آمنه‌یی تزوج ایتمش وانك صلبندن دخی (آمنه) ولید بن عقبة الصحابینك جدی اولان ابو معیطی طوغرمشدر . بونكاحك تحریمی حقنده جناب حق (ولاتنكحوا مانكح آباؤكم الا ما قدسلف انه كان فاحشة ومقتا وساء سبیلا) آیت كریمه‌سنی انزال بیورمش اولدیغندن نكاح مذكور (نكاح المقت) تسمیه اولنمشدر كه لعنت نكاحی دیمكدر .

(آمنة بنت علی)

علی بن عبد العزیز الدمشقی كریمه‌سی اولوب (انباء عمر ابن حجر) ده مذكوره اولان محدثاتندر سابقة الترجمه اسماء بنت صصرانك ومحدث عبدالله بن ابی التائبك ودها بشقه‌لرینك مجالس تحدیثلرینه حاضر اولمش وكندیسی دخی تحدیث ایلمش یعنی حدیث اوقوتمشدر وفاتی یدیبوز طقسان سكز سنه‌سی اوائلنده در .

(آی ملك)

ابراهیم بن خلیل بن محمود كریمه‌سی اولوب مشاهیردن شیخ جمال الدین بن الشمر یحیینك همشیره‌سی بولنسان محدثه دركه ابن حجر عسقلانینك

نكاح مذكور اهل جاهلیه عندنده دخی معایبدن اولوب فاعلنه (ضیزن) تسمیه ایدرلر ایدی ٭

معاصرانندندر ذاتا بعلبكلی ایدی مؤخرا شاملی اولمشدر برادری مشارالیهك همتیله محدث ابن امیله دن ودها بشقه‌لرندن استماع احادیث ایتمشدر . ابن حجر حضرتلرینك مشار الیها ایله برابر تحدیثی واندن استماع وقرائتی واردر . سكزیوز اون بش ربیع الآخرنده ارتحال ایتمشدر رحمها الله تعالی .

(اخت علی)

عشائر قریشدن (عبد شمس) عائله سندن اولان (علی بن عدی) نك همشیره سی دیمك اوله جقدر كه حضرت علینك خلافتكیرلرندن ایدی . تاریخ كاملده وقعهٔ جمل بحثنده مذكور اولدیغی اوزره مزبوره حضرت علینك وقعهٔ جمله حاضرلنوب مدینهٔ منوره‌دن خروجنده شو بیله دیمشیدی

لاهم فاعقر بعلی جمله * ولا تبارك فی بعیر حمله

الا علیّ بن عدیّ لیس له .

(لاهمّ) لفظی (اللهمّ) دن مخفف اولوب آخر ارجوزه‌ده مستثنا واقع اولان (علی) كندی برادریدر : اسمك التباسنه مبنی ابتدیكی بد دعانك اكا عدم شمولنی استدعا ایلمشدر .

(اخت المزنی) :

میمك ضمی وزاینك فتحی ایله اصحاب شافعیدن اولان امام ابو ابراهیم المزنینك همشیره‌سی اولوب مختصر طبقات سبكیده فقهای شافعیه‌دن اوله‌رق مذكور اولان برقاچ قادین میاننده مذكوره‌در . امام شافعیدن زكاة المعدن حقنده حولان حولك اشتراطنی بو خاتون حكایه ایتمشدر . روایته كوره مشارالیها مجلس امام شافعیده حاضر اولانلردن ایدی . برادری بولنان (امام مازنی) مشار الیهانك نامنی وزمك استمز ایدی اه قاله السبكی .

(اروی)

دعوی وزننده حارث بن عبد المطلب الهاشمی كریمه‌سی و (مطلب بن ابی وداعة السهمی) نك والده‌سی اولان اروادركه جلد اولده (ص ۲۳) فخر رسالت حضرتلرینك عمزاده لری اولمق اوزره بیان اولنان خاتوندر اه (ابن سعد) انی صحابیات صره‌سنده (بنات عم نبی) بابنده ذكر ایدوب والده سی (غزیة بنت قیس بن طریف) درکه حارث بن فهر بن مالك ذریتندندر (اروی) ابو وداعة السهمینك صلبندن (مطلب) و (ابو سفیان)

و (ام جمیل) و (ام حکیم) و (رابعه) بی طوغرمشدر » دیدی · قاله ابن حجر فی الاصابة ·

(اسما)

محدث شیخ شمس الدین محمد بن عبدالرحمانك کریمه‌سی وشیخ تقی الدینك والده‌سی اولوب معاصرات ابن حجر عسقلانیدن اوله‌رق (انباء الغمر) ده مذکور اولان محدثاتدندر ولادتی ٨٤٧ رجبنده وقوع بوله‌رق ابتدا (رملی) نامنده برذاته ومؤخراسنه ٨٦٥ ده علاءالدین المقریزی‌یه زوجه اولمشدر · دانشور ودیانتپرور عاقله وفاضله برخاتون ایدی اه بو اسمده تاریخ بغدادده وسائره‌ده اولان برخیلی مشاهیردن قطع نظر آتیة الترجمه (امة الرحیم) ك دخی برهمشیره‌سی وار ایدی ·

(اسما عبرت)

استانبولدندر سر خاصکیان خاصه احمد اغانك کریمه‌سی وخطاط مشهور محمود جلال الدینك حلیله‌سیدر زوجی کبی حسن خط ایله شهرتوردر مشق ذاتا محمود جلال الدیندن المش اولدیغی وبارغبه موما الیهك زوجیتنی احراز ایدرك طول مدت اکا ملاقی بولندیغی جهتله محمود جلال الدینی تقلیدده اول مرتبه ترقی ایتمشدر که خط دستنی اول استاذ ممتازك اواخر عمری خطندن فرق اولنماز درجه‌یه کتورمشدر حتی مرحوم جلال الدین اکثر شیلری اکا یازدیروب کندیسی یالکز وضع کتبه ایدر اولمشیدی دیرلر ·

اسما عبرتك کندی خطی وامضاسی ایله اولان آثار متبرکه‌دن ١٢٢٢ تاریخلی برحلیهٔ شریفه حمیدیه تربه‌سنده معلق بولنان حلیه لوحه‌لری صره‌سنده اولوب اطرافنده اولان چارچوبه‌نك آلت پارچه‌سیله زیر رقعه‌یه موما الیهانك وضع وتمیق ایتمش اولدیغی کتبه‌سی جالب دیدهٔ دقتدر · رحمها الله تعالی یالکز تحسین خطه هوسکار ایمش اه متأخر اولدیغندن بونك مستقیم زاده تذکره سنده ذکری یوقدر ·

(امامة بنت نشبة بن مرة)

نسوان عربدن «کسیروعویر وکل غیر خیر» مثلنك قائله‌سی اولان خاتوندر · کندیسنی ابتدا بیکچشم برآدم تزوج ایدوب اندن آیرلدقدن صکره دخی قیجی قیرق برآدم المش اولدیغندن مثل مزبوری (امامه) اننك اوزرینه سویلمشدر مجمع الامثالك ایکنجی جلدنده ص ٧٨ مراجعت اولنه ·

(ام الخير)

قاضى موفق الدين عبدالله الحنبلى كريمه‌سى اولوب بونام ايله جلد اولده ذكر اولنانلردن ماعدا اوله‌رق مؤخراً (انباء ابن حجر) ده كورلن مشاهيردندر ٧٩٠ تاريخنده وفات ايتمشدر ٠

(ام الذيال العبسيه)

طرطوشينك سراج الملوكندن فن حربه دائر اولان التمش برنجى بابى ترجمه ايتديكم صره‌ده بوخاتونك بها دران عربدن بولنان اوغلنه شوما آده برنصيحتى اولديغنى كورمشيدم : « اوغلجغزم قاچه مق يرينى بيلديكجه قوتكه كووه‌نوب حربه كيرشمه ٠ چونكه جان چاره طريقنى بيلديكى حالده پك قوى وچاره وتدبيردن مأيوس اولورسه پك ضعيف برشيدر ٠ شدت وقوتك دخى الك مقبول وممدوحى تدبيره مقارن اولانيدر اكر حقدن برمدد اولماز ايسه بذل جهد وشدت ايدوب خصمك حقنده قورد كبى اختلاس فرصت وعند الايجاب قرغه كبى اندن اجتناب ومباعدت ايله ٠ زيرا حذر شجاعتك زمامى وتهور قهر وقوتك دشمنيدر » ٠

(ام سنان المذحجيه)

بنى مذحجدن اولان جشمة بن خرشه نك قزى وفصحاى نساء تابعياتك برى در عقد الفريدده تفصيل اولنديغى اوزره موماليها وقتيله شويتلرى

عزب الرقاد فمقلتى لاترقد * والليل يصدر بالهموم ويورد
يا آل مذحج لامقام فشمروا * ان العدو لآل أحمد يقصد
هذا علـى كالهلال تحفـه * وسط السماء من الكواكب اسعد
خير الخـلائق وابن عم محمد * ان يهدكم بالنور منه تهتدوا
مازال مذشهد الحروب مظفرا * والنصر فوق لوائه مايفقد

سويليوب حضرت معاويه عليهنده حضرت على المرتضايه طرفكيرلك ايتمش اولديغندن برجنايت ضمننده مروانك ورطهٔ حبس وتوقيفنه دوشمش اولان حفيدينى قورتارمق ايچون وقوع بولان مراجعتنده مرواندن شدت وغلظت كورمسيله حضرت معاويه‌يه مراجعت ايتمشيدى هرنقدر معاويه حضرتلرى اول امرده شو بيتلرك صاحبى سن دكلميسين ديو ابيات متقدمه‌يى كنديسنه اوقومش : حضاردن برى دخى يا اميرالمؤمنين شونلرى ده او سويلمشدر ديوب بو بيتلرى

أما هلكت ابا الحسين فلم تزل * بالحق تعرف هاديا مهديا
فاذهب عليك صلاة ربك مادعت * فوق الغصون حمامة قمريا
قد كنت بعد محمد خلفا كما * أوصى اليك بنا فكنت وفيا

سرد وايراد ايتمش ايسه ده حضرت معاويه حلمی ایجابی بنه مؤاخذه ایتمیوب حفیدینك قباحتنی سؤال ایتمکسزین تخلیهٔ سبیلی ضمننده مروانه برامر اصدار ایتمشدر ٠

(امة الرحيم)

اسماء رجالجه عبدالرحیم مؤداسنده اولەرق حافظ صلاح الدین العلائك کریمه‌سی اولوب نامنه (امة العزیز) دخی دینیلور ٠ پدری مشارالیه اکا محدث مشهور (حجار) دن وغیریلردن اسماع حدیث ایتمش ومؤخرا موما الیها دخی محدثاتدن اولوب تحدیث ایلمشدر وفاتی یدیبوز طقسان درت تاریخی شوالنده وهمشیره‌سی اسمانك ارتحالی دخی تاریخ مذکور شوالنك یکرمیسنده وقوع بولمشدر قاله ابن حجر ٠

(امة العزيز)

حافظ شمس الدین محمد بن احمد بن عثمان الذهبی کریمه‌سی اولوب جلد اولده مذکور اولان (امة العزیز) لردن ماعدا اولەرق مؤخرا انباء ابن حجرده کورلمش محدثاتدندر ٠ محدث عیسی المطعمك وسائرلرینك مجلس تحدیثلرینه حاضر اولمش ومحدث نامدار (حجار) دن ودها برطاقم ذواتدن استماع احادیث ایلمشدر کندینك دخی تحدیثی واردر ٠ وفاتی ٧٨٥ ده‌در

(امة الواحد)

قاضی حسین بن اسماعیل المحاملی کریمه‌سی اولوب مختصر طبقات سبکیده مذکور فقیهات شافعیه دندر ٠ قرآن کریمی وفقه ونحوی وفرائضی حفظ ایتمشدر مشاهیر علمای شافعیه دن ابو علی بن ابی هریره ایله برابر افتا ایدر ایدی ٠ کندیلری قاضی ابو الحسین المحاملینك والده سیدر ٣٧٩ تاریخنده ارتحال دار بقا ایلمشدر اسم اصلیلری (ستیته) اولمق اوزره دخی ذکر وروایت اولنور ٠

(پادشاه خاتون)

ابنة محمد بن حميد تابنكو ٠ دیار کرمان سلطانلرینك التنجیسیدر که دولت قراختایاندندر ٠ پدری محمد دخی سلطان قطب الدین عنوانیله اول دولتده

تسلطن ایدنلردندر بو خاتونك اوصافی (مرآة الادوار) نام تاریخده ونخبه‌ده تصریح اولنمشدر که زیبا طلعت وحسن خط یاقوتانه‌ده خوشنویس کتابت وشاعرهٔ پرمهارت ایدی . بی‌نظیر مصاحف شریفه یازمشدر . پدری مشار الیه عمیسی اولان (براق حاجب) دینکله ملقب (قتلغ) خانك داماً دی وبالوصیه جانشین سلطنتی اولوب خاتون مشار الیها دخی براقك کریمه زاده‌سیدر وکیخاتو بن ابقا بن هلاکو الجنکیزینك زوجه‌سیدر برادری سلطان جلال الدین سیورغتمش بن محمدی قتل ایدوب یرینه ملکه اوله‌رق جلوس ایلدی . کرمانده درت سنهٔ کامله پادشاه عادله اولدی ولکن «بشر القاتل بالقتل» مفهومی حکمنجه برادری فانی ایچون (توجه قصاص) تاریخنده مقتوله اولوب یرینه برادر زاده‌سی محمد مظفر الدین
٦٩٥
پادشاه عدل آیین اولدی اه . مستقیم زاده .

مستقیم زاده مرحوم (تذکرة الخطاطین) ده بو وجهله بیان ایدوب ونخبة التواریخ صاحبنك اشعاری دخی بوم کرده اولوب جلد اولده ایسه (ص ۱۱۱) صاحبة الترجمه مؤرخ منجم باشینك اشعارینه استنادا سالف الذکر سلطان جلال الدینك زوجه‌سی اولمق اوزره کوسترلمشیدی .

(بدور)

قصور وزننده اوله‌رق کتاب ابن ظافرده مذکور اولدیغی اوزره بغداد جاریه‌لرندن وعصر عباسیه مغنیاتندن اولوب (جاریة بنت الملك) دینکله بنام اولان مغنیهٔ دلارامدر که زادکان عباسیه‌دن شریف ابو جعفر مسعود بن الحسن البیاضی تعشق ایله حقنده

شکا القلب ظلمته فی اخشی * الی فأسکنت فیه بدورا

دیمش اولدیغی محبوبه‌در . معنای بیت بنم قلبم بکا ظلمت جوفدن شکایت ایتمشیدی بناءً علیه قلبمك ایچنه بن ده بدوری اسکان ایتدم دیمکدر . (بدور) لفظی اون درت کونلك آی معناسنه اولان بدرك جمعی اولمغله مضمون بینده‌کی لطافت خفی دکلدر .

(بکارة الهلالیه)

فصحای تابعیاتدن اولوب ابیات آتیه‌نك قائله‌سی بولنان خاتوندر

یازید دونك فاحتفر من دارنا * سیفا حسا ما فی التراب دفینا

قد کنت أدخره لیوم کریهة * فالیوم أبرزه الزمان مصونا

أترى ابن هند للخلافة مالكا * هيهات ذاك وان أراد بعيد
منتك نفسك فى الخلاء ضلالة * أغراك عمرو للشقا وسعيد

قدكنت أطمع أن أموت ولا أرى * فوق المنابر من امية خاطبا
فالله أخر مدتى فتطاولت * حتى رأيت من الزمان عجائبا
فى كل يوم للزمان خطيبهم * بين الجميع لآل احمد عائبا

بو ابياتده (بكاره) حضرت معاويه يه خلافكيرلك ايتمش اولمغله عقد الفريدده مذكور اولديغى اوزره موءخرا بالاحتياج مشار اليهك مدينهٔ منورهده بولنديغى ايامده حضورينه كيردكده (*) عمرو بن العاص وسعد بن العاص حضراتيله مروان دخى اورادهحاضربولنمغله (بكاره) يى كوردكلرنده حضرت معاويه يه «ياامير الموءمنين بو : شو نظمك قائلى اولان قادينهدر» ديو انلردن هربرى ذكر اولنان أشعاردن بريني بيان وايراد ايتمش (بكاره) دخى انلرى تصديق واعتراف ايلمش اولديغى حالده حضرت معاويه ايلشك ايغيوب «ياخاله حاجتك نه ايسه سويله» ديمش ايسهده بكاره ارتق برشى استيهمم ديوب چيقوب كيتمشدر ٠

(بلقيس)

محمد بدرالدين بن سراج الدين البلقينى كريمهسى اولوب جدى بولنان سراج الدين ابن حجر عسقلانى حضرتلرينك استاذى اولمغله بونلرعائلهجه اهل علم وفضيلت بولندقلرى حالده ايچلرنده بوخاتونك اشتهارى عامهٔ اهل بيتنك لسان ثناكذار وعنوان افتخارى اولمق درجهسنده ايدى مشاراليهك شهرتى ذكر وتشهيرندن مغنى در وفاتى ٨٤١ ذى القعدهسنده واقع اولمشدر اواخر عمرنده اون سنهدن زياده سلوكده بولنهرق (شيخه) ديو نامدار اولمشيدى وفاتنده سنى التمشى متجاوز ايدى قاله ابن حجر ٠

(بنات الحارث بن هشام)

صناديد قريشدن اولان حارث بن هشام بن المغيرة المخزومى كريمهلرى

(*) قال قدخلت عليه وكانت امرأة قد أسنت وعشى بصرها وضعفت قوتها ترعش بين خادمين لهافسلمت وجلست فرد معاوية السلام وقال كيف أنت ياخالة فقالت بخيرياأمير الموءمنين قال غيرك الدهر قالت كذلك هو ذوغير من عاش كبر ومن مات قبر فقال عمرو بن العاص هى والله القائلة ياأمير الموءمنين يازيددونك الخ ٠

مقصوددركه بونلر قريشك الشريف زادكانى اولدقلرندن حسنده وشرفده وعلوّ مهرده ضرب مثل اولمشلردر . جدلرى اولان هشامك موتى عندالعرب زمن بناء الكعبه وعام الفيل كبى مبدأ تاريخ اعتبار اولنوردى قال شاعرهم

فاصبح بطن مكة مقشعرا * كأنّ الارض ليس بها هشام

(بنات الحارث بن عباد)

بونلر دخى عربده شرف وحسن وبهجتله مضرب مثل اولان ناز نينلردر .

(بنات نصيب)

جلد اولده (ص ٢٨٨) مذكور اولان (نصيب) نام شاعر زنجينك قزلرى مقصوددركه طالبلرينه بابالرى ممانعت ايدوب بابالرينك رغبت ايتديكى ذواتدن هيچ بريده انلره طالب وراغب چيقمديغى جهتله اوده قالان قزلر حقنده بونلرله ضرب مثل اولنور .

(بنت ابى على الشبوى)

طبقات صغراى سبكيده مذكور فقيهات شافعيه دن اولوب ابو عبدالله الحضرمى زوجه سى ايدى .

(بى دست)

السز معناسنه اولهرق مستقيم زاده تذكره سنده مذكور اولان هنرورانذن اولوب مستقيم زاده مرحوم بونى ترجمه ده ديركه « مصر قاهريه (عناية الوهاب) تاريخنده برزن عديم اليدين كلوب نيجه معارف اظهار ايلدى ٧٦
حتى حسن خط وقت اوزره نيجه خطوط لطيفه يى ايكى اياغيله تسطير ايدوب قواعد نامه سنه موجود اولان اهل خط استادلر شهادت ايلديلر حقنده قبول تام واقبال مالا كلام حاصل اولوب مال فراوان جمع ايلدى ديوان نعرى نجوم زاهره سنده تصريح ايدر » اه
موما اليها جلد اولده حرف الباء فصلنده (بنت خدا وردى) عنوانيله ذكر اولنان قزدر .

(تقيه)

خطيب محدث ابوالفرج غيث بن على بن عبدالسلام الارمنازى كريمه سى اولهرق جلد اولده ص ١٣٧ (تقية الارمنازيه) عنوانيله ذكر اولنان فاضله در مشار اليهانك اسكندريه ده محدث مشهور حافظ ابوالطاهر

السلفی یه (٣) ملازمتی ذکر اولنمشیدی مخدومی فقیه ابو الحسن علی بن حمدون جنابلریله مشار الیه حافظ السلفیدن تدرسده کتاب الف با صاحبی ابو الحجاجك شرکتی اولمله اوواسطه ایله ابو الحجاج ٥٦٢ جمادی الآخره سی تاریخیله (تقیه) دن اجازت الوب مشار الیهانك کندی خط دستیله ارسال ایتدیکی مجموعهٔ اشعارینی قرائت وروایته مأذون اولدیغنی بالمناسبه بیان ایتدیکی صرده تقیه نك او مجموعه سنده اولان اشعارندن مشار الیه حافظ السلفی حضرتلرینك ستایشنی حاوی بولنان برقصیدهٔ طویله نك بعض ابیاتنی بروجه آتی ذکر ایتمشدر

أعوامنا قد أشرقت أيامها * وعلا على ظهر السماك خيامها
والروض مبتسم بنور اقاحه * لما بكى فرحا عليه غمامها
والنرجس الغض الذي أحداقه * ترنو فيفهم ما تقول خزامها
والورد يحكي وجنة محمرة * انحل من فرط الحياء لثامها
وشقائق النعمان في وجناته * خالات مسك خالها رقامها

روضه نك ازهار ونباتنی بویولده الطف واملح اوله رق اوزون اوزادی یه بیان وتعداد ایتدکدن صکره حافظ سلفی حضرتلرینك ثناسنه کیرشه رك

یا صاح قم لسعادة قد أقبلت * وتنبهت بعد الكرى نوامها
واجمع خواطرنا لنجلي فكرنا * لما تجرد للقريض حسامها
مدح الامام على الانام فريضة * فخر الائمة شيخها وهمامها
الحافظ الحبر الذي شهدت له * أرض العراق بفضله وشآمها

دیمش و بو بابده دخی قصیده نك آخرینه طوغری اوست طرفنك لطافتنی انسانه اونوتدیره جق درجه ده کوزل سوزلر سویلمشدر ·

(تمیمة بنت وهب)

اصحابدن رفاعة القرظی حضرتلرینك مطلقه سی اولان شول خاتوندر که مشار الیه کندیسنی اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدکلرندن صکره عبد الرحمن ابن الزبیر (فتح زای ایله در) القرظی جنابلرینه واروب مؤخرا انی عنین بولدیغندن بحثله آیریله رق ینه رفاعه یه وارمق اوزره حضور رسالته عرض حال ایتدکده طرف رسالتدن «لا حتى يذوق عسيلتك وتذوقي عسيلته» حکم عالیسی صادر اولمشدر کتب اصول واحادیثده مشروحدر ·

(٣) مشار الیهك زمخشریدن استجازه سی اولمق مناسبتیله اطواق الذهب ترجمه مزك نهایتنده ذکری واردر ·

(تندو)

(انباء ابن حجر)ده مذکور مشاهیرندرکه ترکان زادکانندن حسین بن اویس کریمه‌سی بدیعة الجمال برخاتون اولوب عموجه‌سی بولنان احمد بن اویس ایله برابر مصره کلدیکنده دولت چراکسه ملوکندن (ملك ظاهر برقوق) انی تزوج ایدوب بعده تطلیق ایدرك عمزاده سی (شاه ولد بن شاهزاده بن اویس) تزوج ایتمشدر . بغداده عودتلرنده عموجه‌سی بولنان (احمد) وفات ایتمکله سریر ملك وسلطنته بونك زوجی اولان (شاه ولد) اقامه اولنمشیدی مشارالیها قولایی بوله‌رق زوجنی اعدام ایدوب سلطنتی کندیسی درعهده ایلدی متعاقبا قره یوسف اوغلی (محمد شاه) اوزرلرینه واروب بونلری برسنه بغدادده تحت محاصره‌یه المقله (تندو) دجله نهریله چیقوب (واسط)ه واردی وبعده (تستر) ی ضبط ایلدی . اهالی کندیسیله برابر اوکی اوغلی (محمود بن شاه ولد) ی دخی اجلاس واقامه ایتدیلر . (تندو) انك ده چاره‌سنی بوله‌رق قتل واعدام ایلمکله ٨١٩ سنه‌سنده ملکه مستقلا متصرف اولدی . بصره‌ده عرب ایله حرب ایدوب (جزیره) و (واسط) مشار الیهانك دست تملکنده قالدی . نامنه خطبه اوقنور وسکه کسیلور ایدی ٨٢٢ تاریخنده وفاتی وقوع بولمشدر .

(ثریا)

اولکر یلدیزی معناسنه اوله‌رق متقدمین شعرای اسلامیه‌دن عمر بن ابی ربیعة المخزومینك (١) معشوقه‌سی بولنان ثریا بنت عبدالله بن الحرث ابن امیة الاصغر (٢) مراددر عمر بن ابی ربیعه‌نك بو (ثریا) حقنده اولان اشعار رائقه‌سی جمله‌سندن اولق اوزره موما الیهانی (سهیل بن عبدالعزیز بن مروان) (٣) تزوج ایتمسی اوزرینه

ایها الطارق الذی قدعنانی * بعدما نام سامر الرکبان

زار من نازح بغیر دلیل * یتخطی الیّ حتی أتانی

مطلعیله سویلمش اولدیغی قصیدهٔ بلیغه‌سی ابیاتندن

---

(١) موما الیهك بعض مرتبه ترجمهٔ حالی حرف الهاده (ص٠٠٠) کچمشدر اه
(٢) ابن عبد شمس بن عبدمناف وهم الذین یقال لهم العبلات سموا بذلك لجدة لهم یقال لها عبلة بنت عبید بن جازل بن قیس بن مالك بن حنظلة بن مالك ابن زیدمناة بن تمیم وهی من بطن من تمیم یقال لهم البراجم غیر براجم بنی اسد اه اغانی (٣) لا ابوالابیض سهیل بن عبدالرحمن بن عوف کمانص علیه ابوالفرج الصفهانی فی الاغانی

أيها المنكح الثريا سهيلا * عمرك الله كيف يلتقيان
هي شامية اذا ما استقلت * وسهيل اذا استقل يمان

بيتلرى «اى ثريايى سهيله نكاح ايليان آدم : الله سكا عمر ويرسون انلر برى برلرينه نصل ملاقى اوله بيلورلركه بريسى شامى وديكرى يمنيدر» ديمك ما كنده اولوب لفظ سهيل دخى ثرياكبى بر يلديزك اسمى واو يلديز حقيقة ديار يمنده مرئى اولديغى جهتله پك بديع وموجه دوشمشدر . ثريانك وقوع تزويج وافتراقى اوزرينه موماليه عمر بن ابى ربيعه

من رسولى الى الثريا فانى * ضاقنى الهم واعترتنى الهموم
يعلم الله اننى مستهام * بهواكم وانى مرحوم

ديو تحسر ايتديكى هنكامده شو بيتلرى قوهى (٣) بركاغد اوزرينه يازوب وتعطير وتجميل ايليوب ثريايه يوللامشيدى

كتبت اليك من بلدى * كتاب موله كمد
كئيب واكف العين * ن بالحسرات منفرد
يؤرقه لهيب الشو * ق بين السحر والكبد
فيمسك قلبه بيد * ويمسح عينه بيد

(ثريا) بو بيتلرى اوقودقده بكاء شديد ايله اغلايوب شو بيتى

بنفسى من لا يستقل بنفسه * ومن هو ان لم يحفظ الله ضائع

تمثل وبعده ابيات آتيه يى نظم وارسال ايلمشدر (٤)

أتانى كتاب لم ير الناس مثله * امد بكافور ومسك وعنبر
وقرطاسة قوهية ورباطة * بعقد من الياقوت صاف وجوهر
وفى صدره منى اليك تحية * لقد طال تهيامى بكم وتذكرى
وعنوانه من مستهام فؤاده * الى هائم صب من الحزن مسعر

سيرة ابن هشام شارحى عبد الرحمن السهيلينك بياننه كوره صاحبة الترجمه (ثريا) سابقة الترجمه قتيلة بنت النضرك حفيده سيدر كه موما اليها (قتيله) ثريانك بيوك پدرى اولان حارث بن اميه نك زوجه سى اولمغله (ثريا) انك اوغلنك كريمه سيدر . موما اليها قتيله بى نضرك همشيره سى

(٣) قوهى نيسابور ايله هرات مابينى بولنان (قهستان) ولايتنه منسوبدر .
(٤) لكن قال صاحب الاغانى وهذا الخبر عندى مصنوع وشعره مضعف يدل على ذلك ولكن ذكرته كما وقع الى اه

اولمق اوزره دخی ذکر واعتقاد ایدنلر وار ایسه‌ده سهیلی صحیحی قزی اولد یغیدر دیمشدر ٠

بومناسبتله شونی ده تصحیح ایدملم که قتیله‌نك (ص ١٥٢) ذکر اولنان ابیاتندن(*)یدنجی بیتك مصراع اولی حماسه‌ده واغانی‌ده واسد الغابه‌ده اولوجهله بولنمش اولدیغی وظاهری اوزره اسلوب نحوه توافق ایتدیکی جهتله ضرورت شعریه‌یه حمل اولنمش ایدی مصراع مذکور مؤخرا سیرةابن هشامده شوصورتله (أمحمداهاأنت ضن ءنجيبة) کوریلوب شرحی اولان روض انفه‌لدی المراجعه (امحمداهاانت) قولندن ندبه صورتیله « أمحمداه » دیمك مراد اولدیغی کوسترلمش اولمغله تصحیحی بوراده تدارك اولنمشدر قال والضنء الولد ٠

(جلبان خوند)

(انباء ابن حجر) ده مذکور مشاهیردن اولوب چراکسهٔ مصریه‌دن امیر یوسفك والده‌سیدر ٠ ابن حجر حضرتلری بونك ٨٣٤ تاریخنده حشمت عظیمه وعظمت مفرطه ایله حجه عزیمتنی و٨٣٩ ده وفاتنی حکایه ایتمشدر اه بواسمده برده تیمور زوجه‌سی اولدیغی تاریخنده مذکوردر ٠

(جذام بنت الريان)

جلد اولده ذکر اولنانك خلافنه اوله‌رق مؤخرا مجمع الامثالده بیت آتینك قائله‌سی اولمق اوزره کورلمشدر

ألا یاقومنا ارتحلوا وسیروا * فلو ترك القطا لیلا لنام

مزبوره بوبیتی کندی عشیرتی اوزرینه برشبخون وقوعنی کلان دشمنك (قطا) تعبیر اولنان بغرتلق قوشلرینی کیجه‌این یووه‌لرندن قالدیروب اوچورمه‌لریله استدلال ایدرك زوجنه وعشیرتی اهلنه خبر ویردیکی صره‌ده سویلمش وبونکله « ای اهل عشیرت ! قالقك قچالم ! زیرا بواوچان بغرتلق قوشلری اکر کیجه وقتی کندی حاللرینه براغلمش اولیدیلر اویورلر ایدی ٠ بوتهی برحالت دکلدر » دیمك استمش ایسه‌ده اهل عشیرتی مزبوره‌نك سوزینه احالهٔ سمع انتباه ایتمیه‌رك غارتزده اولمشلردر اندن صکره ایچلرندن (دیسم بن طارق) اسمنده برآدم

(*) یقال ان تلك الابیات اکرم شعرموتور واعفه واکفه واحلمه اه اغانی

اذا قالت حذام فصدقوها ❊ فان القول ما قالت حذام
دينلشدر اه ومثله فى حياة الحيوان .

(حليمة بنت محمد صادق)

استانبولدن وتذكرة الخطاطينده مذكور مشاهيردندر پدرى وزرادن خطيب زاده يحيى پاشانك امامى اولوب خدمت امامتدن داخل صحن تدريس فضيلت اولمشدر رحمت پدر ايله حليمه سيد محمد حليمدن يازى تعلم ايدوب ١١٦٩ سنه سنده كتبه المشدر . اوتاريخده موما اليهانك قطعهٔ اذننه ترتيب اجازت ايدن خطاطيندن محمد راسم افنديك يازمش اولديغى اجازتنامه بليغ وبى بهانه اولديغى وشايان زيارت واستنساخ بولنديغى بيانيله مستقيم زاده مرحوم انى تذكره سنه عينا نقل ودرج ايلمش اولمغله بصورتى بو محلـه دخى يكورلمشدر

(نمقت نحلة وعطية من كريم مبين . وصدقت بكلمات ربها وكانت من القانتين . زهيراء زمانها . وحميراء اوانها . ذات اثنتى عشرة سنة . تلك القطعة المليحة سمية السعدية . أعنى حليمة ابنة من أنبته الله نباتا حسنا . فتقبلها ربها وزينه بها سرا وعلنا . فلاغرو للنسوة اللاتى قطعن أقلامهن وكتبن . وللنساء نصيب مما اكتسبن . غطاها الستار . بجلابيب القانتات العابدات السائحات ماتليت بالعشى والابكار . فى الكتاب الاكرم . اذيلقون أقلامهم أيهم يكفل مريم . قرره وحرره العبد الاثم . كاتب السراى الخاصة محمد راسم . عفا العفوعنه بحبيبه ابى القاسم . فى السنة التاسعة والستين بعد المائة والالف . من هجرة من عليه وعلى آله الصلاة والسلام) .

(حمه طو)

انباء ابن حجرده ٧٨٤ سنه سى وفياتنده محرر اولان مشاهيردندركه (مصرك ملوك اتراكيه سندن) ملك اشرفك والده سيدر حسن تدبير وعطاء كثير صاحبه سى برخاتون اولوب اوغلى متصدئ امر حكومت اولديغنده هنوز حديث السن بولنمغله مشار اليهانك حسن اداره سى اولمشدر .

(حنيفه)

فقها وفضلاى حنفيه دن (ابو حنيفه) كنيه سيله مكنى (احمد بن داود

الدينوری) و(احمد بن المصدق بن محمد النيسابوری) و(امام جمال الدين عبيدالله المحبوبی) و (قبيس الشيبانی) مثللو متعدد ذواتك كريمه‌لری اسمی اولوب بونلره نظرا امام اعظم محترم حضرتلرينك دخی (ابوحنيفه) ديو اكتنالری كنديلرينك (حنيفه) اسمنده بر كريمه‌لری بولنديغنه مبنی اولمق ظنی شايعاتدن ايسه‌ده موفق الخوارزمی امثالی اكثر اصحاب مناقبك اجماعا بيانلرينه كوره حضرت امامك (حماد) دن ماعدا ذكور واناث اولادی اولديغی معلوم اولميوب اكتنا ايتدكلری (حنيفه) اهل عراق لغتنجه محبره معناسنه دركه دوات تعبير ايتدكلری ادات كتابتدر مشاراليه حضرتلری خط وقتی كزيده يازانلردن اولوب مسموعلری اولان اوازمی قيد ورؤس مسائلی ضبط ايچون يانلرنده دائما دويت بولندرمق عادتلری اولمغله حنيفه‌يی (اصطلاح اهل عراق اوزره دويتی) بووجهله التزاملرينه مبنی (ابو حنيفه) ديومكنی اولمشلردر ٠

بونی مستقيم زاده مرحوم تذكره سنده محی الدين الكافيه‌جيدن منقول نوادردن اولمق اوزره بيان ايتمشدر ٠

(خديجه)

(ابن الحنبليه) ديمكله معروف احمد بن الطنبا نام عالم فضائل پياك كريمه‌سی اولوب (انباء ابن حجر) ده مذكور محدثات جمله سندندر ٠ اساتذهٔ ابن حجردن اولان زين الدين عمر البالسينك والده‌سيدر ٧٧٩ رجبنده ارتحال دار آخرت ايتمشدر ٠

(خديجة بنت محمد بن احمد)

خراساندندر پدری مشهور زمانی قاضی نيسابور(فقيه ابورجا الجورجانی)در تاريخ نيسابورده وتاريخ تميده مز بورهنك پدری ترجمه‌سنده حسن خط وقته مالكه وهزار نسخ آثار ابقاسنه متهالكه اولديغی وپدرندن وبزاردن علما روايتی بولنديغی بيان اولنمشدر ٠ فاضلات قانتاتدن ايدی يوز ياشنی تجاوز ايلدكده (شبع)تاريخنده مرغ روحی نعم بهشت ايله سير اولمشدر مستقيم زاده ٠ ٣٧٢ ٠

موما اليهايی (اثمار جنيه) ده علی القاری دخی ذكر ايدوب حقنده « پدرندن تفقه ايتمش برفقيهٔ فاضله‌در » ديمشدر ٠

(خديجة بنت الملك)

(انباء ابن حجر)ده مذكور مشاهيردندركه سلاطين اتراك مصريه‌دن ملك اشرف شعبان بن حسينك كريمه‌سی وقاسم البشتكينك زوجه‌سيدر ابن حجر حضرتلری ديركه موما اليها ملك اشرفك اولاد اناثندن الك صكره وفات ايدنيدر. عقل ودرايت وحسن اداره ورياست ايله شهرتدار ايدی ٨٢٦ تاريخنده وفات ايلدی اه ٠

اوقيانوسده مذكور اولان لطائفدندركه ملك اشرفك حضورنده ادبادن شهاب قوصی حاضر ايكن سعدالدين نام طبيب داخل حضور اولمغله ملك اشرف شهابه خطاب ايدوب ياشهاب بوسعد حقنده نه ديرسين ديدكده شهاب « يامولانا اكر بوسعد مجلسكزده بولنور ايسه سعد السعود اولور ويرسفره باشنده بولنورسه سعد بلع اولور مهمان خيمه‌سنده اولورسه سعداخبيه اولور واكر اهل اسلامدن برخسته‌يه وارر ايسه سعد ذابح اولور » ديو جواب ويرمشدركه بونلرله منازل قمردن اولان و(سعدبلع) و(سعدالاخبية) و(سعدالذابح) و(سعدالسعود) اسملريله سعد لفظنه مقارن بولنان كواكب معلومه وسعود النجومه تلميح ايلكله لطيفه‌سی پك دلپسند دوشمشدر. سعد بلع‌ده‌كی (بلع) لفظی يوتيجی معناسنه اوله‌رق بانك ضمی ولامك فتحيله در طبيب موما اليهك خسته حقنده سعد ذابح اولمسی (ذابح) بوغازليجی معناسنه اولمغله اسانمزجه وكيل عزرائيل اولمق تعبيری شيوه‌سنده‌در ٠

(خرّ ذاذ)

ملوك سالفهٔ ايراندن اردشير شاهك والده‌سی اولوب قاموسده عجائب دنيادن معدود بولنديغی ذكراولنان (قنطرة خرذاذ) انك بناكرده‌سيدر قنطرهٔ مذكوره « سمرقندده ايدج ايله رباط نام محل بيننده بركپريدركه طولی بيك ذراع وارتفاعی يوز اللی ذراع مقداريدر واكثری قورشون وتيمور ايله بری برينه كيدلنه‌رك بنا اولمشدر » اه اوقيانوس ٠

(خرنق بنت قحافه)

طرفة بن العبدك همشيره‌سی اولمق اوزره جلد اولده ذكر اولنان خرنقدن ماعدا اوله‌رق مؤخرا حماسهٔ بصريه‌ده كورلمش اولان شاعرهٔ عربيه‌دركه نظم آتينك قائله‌سيدر

أعاذلتي على رزء أفيقي * فقد أشرقتني بالعذل ريقي

فلا وأبيك آسى بعد بشر * على حي يموت ولا صديق

(خزانه)

فتوح واقديده مذكور اولديغى اوزره خالد بن جعفر بن قرط كريمه‌سى اولوب سعيد بن ابى وقاص حضرتلرى معيتيله عراق فتوحاتنده بولنمش وايلك محاربه ده شهيد اولان ذواته مرثيه اوله‌رق شو بيتلرى سويلمشدر

فيا عين جودى بالدموع السواجم * فقد شرعت فينا سيوف الاعاجم
حزنا على سعد وعمرو ومالك * وسعد مبيد الجيش مثل الغمائم
هم فتية غرّ الوجوه أعزة * ليوث لدى الهيجاء شعث الجماجم

(خنساء)

جلد اولده مذكور اولان خنساء بنت عمرو بن الشريددن(٣) بشقه اوله‌رق مؤخرا اغانيده ومعاهد التنصيصده (زهير بن ابى سلمى) نك ترجمهٔ حالنده زهيرك همشيره‌سى اولمق اوزره كورلمشدر زهيرك كنديسى ودايسى وپدرى بولنان ربيعة بن رباح ايله ايكى اوغلارى كعب وبجير وحفيدى مضرب بن كعب وهمشيره‌لرى (سلمى) و(خنساء) كافة شاعر ايديلر (٤) ابيات آتيه‌يى (خنساء) برادرى زهيره مرثيه اوله‌رق سويلمشدر

وما يغنى توقى المرء شيئا * ولا عقد التميم ولا الغضار
اذا لاقى منيته فامسى * يساق به وقد حق الحذار
ولاقاه من الايام يوم * كما من قبل لم يخلد قدار

(غضار) سحاب وزننده بركونه يشيل خزفپاره‌در كه عرب جاهليه انى دفع نظر ايچون استصحاب وعنقنه تعليق ايدردى (قدار) ضم قاف ايله صالح عليه السلامك ناقه‌سنى عقر ايدن شقيدركه قدار بن سالفدر و(قدار ابن عمرو بن ضبيعه) رئيس قبيلهٔ ربيعه‌در اه جلد اولده مذكور اولان (خنساء الشاعره) نك ص ٢٠٤ و ٢٠٥ مندرج ابياتندن برنجى بيتك اولنده‌كى (تعرقنى) لفظى كيكده اولان اتلرى تماميله صيروب يمك معناسنه اولان تعرقدن فعل ومفعول اولديغى حالده فاء ايله (تعرفنى) والتنجى بيتك

---

(٣) وخنساء بنت جذام وبنت عمرو بن الشريد صحابيتان وبنت عمرو اخت صخر شاعرة ويقال لها خناس أيضا اه قاله المجد وفاته ذكر هذه ٠

(٤) قال ابن الاعرابى كان لزهير فى الشعر مالم يكن لغيره كان أبوه شاعرا وهوشاعر وخاله شاعر الخ

اولی صفتك موصوفه اضافتی قبیلندن اوله‌رق (بسمر الرماح) اولمق لازم کلور ایکن (بشم الرماح) واقع اولدیغی جلد اولك مؤخرا کوریلان غلطات طبعیه‌سندن اولمغله اتحاد اسم مناسبتیله تصحیحنه بوراده ابتدار اولندی .

(خولة بنت الازور)

اصحاب کزیندن ضرار بن الازور حضرتلرینك همشیره‌سی اولوب فتوح واقدیده مذکور اولان مشاهیر دندر شام ومصر فتوحاتنده بولنه‌رق ابراز آثار مردی ایلدیکنه دائر فتوح واقدیده تفصیلات واردر شجاعتی کبی فصاحتی دخی اولدیغندن کندینك وبرادری ضرار حضرتلرینك هر وقائعی حقنده برشعری منقولدر فقط پك محرف اولمغله قابل تصحیح اولانلرندن بعضلری بروجه آتی بیان اولنور

ألا مخبرا بعد الفراق يخبرنا * فمن ذا الذي ياقوم أشغلكم عنا
فلو كنت أدري انه آخر اللقا * لكنا وقفنا للوداع وودعنا
ألاياغراب البين هل أنت مخبري * فهل بقدوم الغائبين تبشرنا
لقد كانت الايام تزهو لقربهم * وكنا بهم نزهو وكانوا كما كنا
ألا قاتل الله النوى ما أمرّه * وأقبحه ماذا يريد النوى منا
ذكرت ليالي الجمع كنا سوية * ففرقنا ريب الزمان وشتتنا
لئن رجعوا يوما الى دار عزهم * لثمنا خفافا للمطايا وقبلنا
ولم أنس اذ قالوا ضرار مقيد * تركناه في دار العدو ويممنا
فما هذه الايام الامعارة * وما نحن الامثل لفظ بلامعنى
أرى القلب لايختار في الناس غيرهم * اذاماذكرهم ذاكرقلبي المضنى
سلام على الاحباب في كل ساعة * وان ابعدوا عناوان منعوا منا

بو ابیاتی (خوله) انطاکیه محاربه‌سنده برادری (ضرار)ك اسیر دوشدیکنی ایشتمسی اوزرینه سویلمشدر . ابیات آتیه دخی اولبابده سویلدیکی مراثی مبکیاتی جمله‌سندندر

أبعد أخي يلذ الغمض عيني * فكيف ينام مقروح الجفون
سابكي ماحييت على شقيق * أعز عليّ من عيني اليمين
فلو اني لحقت به قتيلا * لهان عليّ اذ غير المهين
وكنت الى السلو أرى طريقا * وأعلق منه بالحبل المتين

وانا معشر من مات منا ❊ فليس يموت موت المستكين
وأنى أن يقال مضى ضرار ❊ وكم فى الحرب يقصم للقيون ٢
وقالوا كم بكاؤك قلت مهلا ❊ أما أبكى وقد قطعوا وتينى

خوله او ابياتيله تاله وسوزش ايتديكى صره‌ده فصحاى نسادن (مزروعة بنت علوق) الحميريه دخى ضرار ايله برابر اسير كيدن اوغلى صابر بن اوس حقنده شوو جهله ندبه ونوحه ايلمكده ايدى

أيا ولدى قدزاد قلبى تلهبا * وقد أحرقت منى الخدود المدامع
وقد أضرمت نار المصيبة شعلة * وقد حميت منا الحشا والاضالع
وأسأل عنك الركب كى يخبرونى * بحالك كيما تستكن المدامع
فلم يك فيهم مخبر عنك صادقا * ولا منهم من قال انك راجع
فياولدى مذغبت كدرت عيشتى * فقلبى مصدوع وطرفى دامع
وفكرى مقسوم وعقلى موله * ودمعى مسفوح ودارى بلاقع
فان تك حيا صمت لله حجة * وان تكن الاخرى فما العبد صانع

انلر (عفيرة بنت غفار) و(سلمة بنت ذراع) و(ابنى بنت سوار) و(سلمى بنت النعمان) و(ام ابان) و(هند بنت عمرون) و(زينب الانصاريه) مثللو ارباب مكانت وشجاعتدن بش اون خاتون ايديلر اجنادين و يرموك وقعه‌لرنده چادر ديركلريله مردان ميدان وغا كبى حرب وغوغا ايتمشلردر ايچلرندن (سليمى بنت سعد) كه عشرهٔ مبشره‌دن سعد بن زيد حضرتلرينك كريمه‌سيدر وزاهدات عابداتندندر (خوله) ايله (مزروعه) نك ذكر اولنان بيتلرى اوزرينه « الله تعالى سزه بويله مى امر ايتدى جناب حق مصائبه صبرى امر ومقابلنده اجرى وعد ايلمدى . ايشتمدكزمى كه حق تعالى (الذين اذا أصابتهم مصيبة قالوا انا لله وانا اليه راجعون اولئك عليهم صلوات من ربهم ورحمة واولئك هم المهتدون) بيوردى : صبرايدك كه مأجور اوله سكز» ديوب انلرى صوصدرمشدر .

(دارمية الحجونية)

عقد الفريدده مذكور اولديغى اوزره بنى كنانه‌دن سياه تنلى برشيشمان خاتون اولوب حجون كعبه ديديلان جبلده اقامت ايتديكى ايچون حجونيه ديديلور ايدى . حضرت معاويه حج ايتديكى اثناده انى سؤال ايدوب حياتده

٢ كذا فى فتوح الواقدى فليصحح منه

اولدیغنی اوکره‌نه‌رك حضورینه چاغرتدقده سیاهلغنه تعریضا « ای عرب قرزی ! نه‌کلدك » مآلنده اولمق اوزره « ماجاءبك یا ابنة حام » دیمشیدی (دارمیه) جوابنده « بوندن مرادك بنی هزل وتعییب ایسه بیلیسینکه بن بنی کنانه‌دن برقادینم اولاد حامدن دکلم » دیدی حضرت معاویه طوغری سویلدك دیوب بعده سنی نه ایچون چاغرتدیغمی بیلورمیسین سؤالنی ایتدکده (دارمیه) لایعلم الغیب الاالله دیمکله مشار الیه « سن نیچون علی‌یه محبت وبکا بغض ونه سبیله اکا موالات ایدوب بکا عداوت ایلدك بونی سندن سؤال ایتمك اوزره چاغرتدم » دیمشیدی (دارمیه) ویره‌جکم جوابده بنی معفو طوتارمیسکز دیو بعدالاستیزاج حضرت معاویه‌دن (لا) جوابنی الدقده « اباایتدکز ایچون بیان ایده‌یم که بنم علی‌یه محبتم خلقه عدالتی وهرکسه مساوات اوزره معامله‌سی یوزندندر . سکا اولان بغضم دخی حقك اولمیان شیئی طلب وادعا ایدوب اولبابده سندن الیق بولنان ذات ایله جدال وقتاله مباشرتکدن اوتوریدر . علی‌یه موالاتم حضرت نبی اکرمك انکله عقد موالات بیورمش اولمسی وکندینك فقرا ومساکینه محب واهل دیانته احترام اوزره بولنمسی ایچوندر . سنك حقکده معادات ومخاصمه اوزره اولمقلغم قانلر دوکوب وعقل وهواکه اتباع ایدوب ظلم واعتساف اوزره حکم ایلدیککك ایچوندر » دیدکده معاویه حضرتلری « انك ایچون سنك قارنك ششمان وصاغریلرك ایله ممه‌لرك قوجه‌مان اولمش » دیمشیدی اکا قارشولق اوله‌رق (دارمیه) یاهو ! بوخصوصده بن دکل سنك انك اوله‌جق هند ضرب مثل اولمشدر دیمکله معاویه حضرتلری « تلاش ایتمه ! بنم مرادم سنی شتم وهجو دکلدر زیرا قادین قسمنك قارنی بیوك اولور ایسه چوجغنك خلقتی تام وکامل اولور . ممه‌لری بیوك اولورسه ارضاع ایتدیکی اروا ایتمش اولور صاغریلری ایری اولورسه اوطوردیغی یری طولدیروب رزانت ومکانت پیدا ایدر » دیه‌رك دارمیه‌نك حدتنی تسکین ایتدکدن صکره « سن علی‌یی هیچ کوردکمی » دیو سؤال ایدوب دارمیه‌دن (نعم) جوابنی الستی متعاقبا « نصل بولدك » دیمشیدی جوابنده دارمیه « والله بن علی‌یی اویله کوردم که سنی مفتون ایدن ملك وسلطنت انی مفتون وسنی مشغول ایدن نعمت جاه وجلالت انی مشغول وزبون ایتمامشیدی » دیدی بعده حضرت معاویه « سن علینك کلامنی

هیچ ایشندکمی» دیو صوردی دارمیه اکاده جواب اوله‌رق «اوت ایشتدم کلام جناب مرتضی قلوبه شفا واذها نه جلا ویرر ایدی زیتون یاغنك پاس آچقده اولان خاصه سی کبی کلام علیده دخی قلبلرده اولان بصیرتسزلك پاسنی آچمق خصیصه‌سی وار ایدی» دیدی معاویه حضرتلری دخی

شهدت لحسن صفاتها ضراتها * والفضل ماشهدت به الاعداء

فحواسی اوزره طوغری سویلدك دیو فضیلت حضرت مرتضایی تصدیق ایتدی . بعده بندن برحاجتك وارمی دیو سؤال ایدوب دارمیه دن «بو حالده بنم حاجت مسؤلهم سزك عندکزده قرین اسعاف اوله بیلورمی» جوابنی المسیله برابر وعد وتعهد ایتمسی اوزرینه (دارمیه تویلری قرمزی‌یه میال اولان جنسدن اولمق وبوغورلری وچوبانلری برابر بولنمق اوزره یوز رأس دیشی دوه ایسترم دیدی معاویه حضرتلری انلری سکا اعطا ایدر ایسه‌م سنك عندکده علینك ربنی طوتارمی‌یم دیو صوروب (دارمیه) دن سبحان الله سزاندن دونمیسکز جوابنی المقله شو نظمی انشا بیوردی

اذا لم أعد بالحلم منی علیکم * فمن ذا الذی بعدی یؤمل للحلم

خذیها هنیئاواذکری فعل ماجد * جزاك علی حرب العداوة بالسلم

بعده «والله . اکر علی حیاتده و بنم یرمده اولیدی بونلرك برینی سکا ویرمز ایدی» دیمکله (دارمیه) دخی «لا والله . مال مسلمیندن دوه‌نك رقیلنی بیله کیمسه‌یه اعطا ایتمز ایدی» دیدی .

(دلاشوب صالحه سلطان)

سلطان سلیمان ثانی والده سی اولوب سلطان ابراهیم خان حلائلندندر سلیمانیه‌ده مدفونه‌در . شاهزاده‌سی اولان سلطان سلیمان

یوم ثانیٔ محرم انجلاء صبحده

یمن ایله سلطان سلیمان زمان ایتدی جلوس ١٠٩٩

تاریخنده تخت همایونه جالس اولوب اللی بریاشلرنده انتقال سرای بقا ایلمشلردر مدت سلطنتلری قرق ایکی آیدن التی کون اکسکدر .

سلطان مشار الیه حسن خطاربابندن اولملریله مستقیم زاده‌نك تذکرة الخطاطینده مذکور اولوب مختصرا ترجمه لرندن صکره تذکرهٔ مذکوره خصائصی اولان فوائد جمله‌سندن اولمق اوزره دینلمشدرکه (منقور)

تعبیر اولنان باقر سکه بونلرك زماننده برادرلری ایامنك مضایقه سی
نتاٸجندندر که بر اوقیه نحاسدن سکز یوز منقور قطع اولنوب ایکیسی
بر اقچه یه رایج اولمشدر اه ٠

(دلالهٔ محتاله)

بونك برزن مکاره اولوب دیار مصریی افساد ایتمش اولدیغی تبیان نافعده
کورلمش ایسه ده شرح حالنه وعصر ووقائعنه مطلع اولنه مامشدر اه
جلد اولده ذکری کچن (دلوکه) نك عصرنده دخی (تدوره) اسمنده
برساحره ظهور ایتدیکی وطلسم ونیرنجاته دائر برچوق شیلر اظهار ایلدیکی
وانلردن اول مصرده (خوریا) و(دلیفه) اسملرنده ومؤخرا (دبورا)
و(عثلیاهو) نامرنده قادینلر اجرای حکم ونافذیت ایتدکاری حقنده
صحائف الاخبارك ملوك قدیمهٔ مصر بحثنده برخیلی سوزلر واردر ٠

(دنیا)

جلد اولده ۲۱۷ و ۱۸ صحیفه لرده ذکر اولنان (دنیا) نام محبوبه لردن
ماعدا اوله رق مؤخرا (انباء ابن حجر) ده ۷۷۹ سنه سی وفیاتی صره سنده
(دنیا بنت الاقباعی المغنیة الدمشقیه) عنوانیله کورلمش اولان خانندهٔ
شامیه در ٠ ابن حجر حضرتلرینك بیانلرینه کوره حز بوره موسقیده
مهارتله اشتهار ایدرك نزد ملوك وامراده بردرجه کسب نفوذ واعتبار
ایتمشدر که چالغی رسومنی کلیا عفو والغایه سبب اولمشدر ٠

(رابعه)

بو دخی جلد اولده مذکور رابعهٔ عدویه وشامیه دن بشقه اوله رق
مؤخرا (انباء ابن حجر) ده ۸۳۲ سنه سی وفیاتی صره سنده مذکور اولدیغی
کورلمش اولان مشاهیر دندر که ابن حجر عسقلانی حضرتلرینك کندی
کریمه لریدر ۸۱۱ تاریخنده تولد ایدوب ۸۱۵ تاریخنده پدرلریله برابر
مکهٔ مکرمه ده محدث شیخ زین الدین الباسینك مجالس عالیٔ تحدیثلرینه
حاضر اولمشلر ومؤخرا اهل مصر وشامدن برخیلی ذوات محدثین
کندیسنه اجازت ویرمشلردر ٠ مشار الیها شیخ الشیوخ محب الدین بن
الاشقرك زوجه لری ایدی اندن اول شهاب الدین بن مکنونه زوجه
اولمشلر ایدی عوضها الله الجنة اه قاله ابوها ٠ (استطراد)

تعصی الاله وأنت تزعم حبه * هذا لعمرك فی الصنیع بدیع

لو كان حبك صادقا لأطعته * ان المحب لمن يحب مطيع
قطعهٔ مشهوره‌سی دخی سابقة الترجمه رابعة العدويه حضرتلرینك اولدیغی مؤخرا شفا شرحی علی القاری‌یده مطالعه اولنمشدر . بعض کتابلرده ایسه قطعهٔ مذکوره محمود الوراقه نسبت اولنقده در .

(رابعة البرمکیه)

فضل بن یحیی بن الخالد البرمکی‌یه منسوب جواریٔ عوارفدن اولوب معاهد التنصیصده شاعر صریع الغوانی مسلم بن ولیدك ترجمه‌سنده ذکری واردر .

(رامه)

حماسهٔ بصریه شاعرا تندن اولان (رامة بنت الحصین النجدیه) درکه نظم آتیسی حرف النونده (نصیره) عنوانده ذکری سبق ایتمش اولان (حضر) شهرینه ورودنده اوراسنی بکنمیه‌رك سویلمشدر

یالیت شعری ولیت أصبحت غصصا * هل أهبطن قریة لیست بها دور
لقد تبدلت من نجد وساکنه * أرضا بها الدیك زقو والسنانیر

(لیت) کلمه‌سی مبنیاتدن بولندیغی حالده (ولیت) تعبیرنده لفظی مراد اوله‌رق اسم قلنمغله اوزرینه اعراب اجرا اولنمشدر . نتکیم (متنبی)

ویمنعنی ممن سوی ابن محمد * أیاد له عندی یضیق لها عند

قولنده ظروفدن اولان (عند) لفظنی کلامی معنایه حمل ایدرك یعنی لفظ مذکوری مکان معناسنده اسم قله‌رق رفع ایلمشدر . اثناء محاوره ده (کذا عندی) دیو ادعا ایدن مدعی‌یه محاور مقابلك (أولك عند) قولی دخی بو قبیلدندر که « أولك فهم » دیمکدر فلیحفظ .

(رقاش)

جلدا والده ذکرا اولنان (رقاش) دن غیری اوله‌رق بنی کنانه‌دن وعلی قول طییٔ قبیله‌سندندر بغایت دلیر اولمغله دائما باشنه عسکر جمع ایدوب قبائل سائره‌یه چاپول ایدر ایدی محاربانك برنده سبی واسیر قاق ایتمش اولدیغی جوانلردن برینه علاقه واتصال ایلمکله اندن حامل اولوب کبه‌لکی اثناسنده توابعی بولنان خلق بنه برسمته چاپول ایتمك خصوصنی درمیان ایلدکلرنده مز بوره « غزا وشبخون ایشنی بطنمده اولان ولد دیشاری چیقنجیه قدر امهال وتأخیر ایدك » ما آلنده اولمق اوزره (رويد الغزو ينمرق) دیمش ایمش مؤخرا بوسوز عاقبت احواله انتظار وتوقف موقعنده ضرب اولنور امثالدن اولمشدر . قال شاعرهم

كانت رقاش تقود جيشا جحفلا * فصبت وأحر بمن صبا أن يحبلا

(رقيه)

عفيف بن عبد السلام بن محمد بن مزروع المضرى كريمه سيدر كه انباء ابن حجرده ٨١٩ سنه سى وفياتى صره سنده مذكور اولان محدثاتدندر · حنفى وابن المصرى وابن سيد الناس والبندنجى والعزى وامثالى مشايخ شام ومصردن اجازتله تحديث ايتمشدر · تاريخ مذكورده سكسان طقوز ياشنده اولديغى حالده ارتحال ايلدى · مشار اليها سابقة الترجمه فاطمة بنت يحيى العفيفك همشيره سى ايدى ·

(رويده خانم)

عصرمزك منتسب علم ومعرفت اولان تازه لرندن حافظ رويده خانمدر كه يوسف پاشا اناث رشديه سى برنجى معلمه سى اولوب جلوس سلطان مراد خامسه تاريخ ناميله سويلديكى ابياتى اوراق حوادثله نشر اولنمشيدى · اناثه مخصوص مكاتب رشديه معلمه لرندن برده سلطان احمد مكتبى معلمه سى فاطمه زهرا خانم ثنا اولنمقده دركه موما اليها دار المعلماتك يتشدرديكى هنرورانددن اولوب منسوخ مجلس والامضبطه اوطه سى خلفاسى متقاعداندن اسماعيل الهامى افنديك كريمه سيدر بيك ايكيوز يتمش سكز سنه سى استانبولده تولد ايتمشدر ·

(ريا العقيليه)

حماسهٔ بصريه شاعراتندن اولوب حماسهٔ مذكوره ده ابيات آتيه نك قائله سى بو ياخود (ضاحية الهلاليه) اولمق اوزره كوسترلمشدر

فما وجد مغلول بتيماء موثق * بساقيه من ضرب القيون كبول
قليل الموالى مسلم بجريرة * له بعد نومات العيون عويل
يقول له البواب أنت معذب * غداة غد أو مسلم فقتيل
با كثر منى لوعة يوم بان لى * فراق حبيب ما اليه سبيل
عشية أمشى القصد ثم يردنى * عن القصد روعات الهوى فاميل

اول ابياتده واقع اولان (ما) ليس معناسنه اوله رق اسمنه مقارن اولوب خبرى دردنجى بيتده كى (باكثر) قوليدر (تيماء) برقلعه نك اسميدر (قيون) دمورجى معناسنه اولان قينك و (كبول) قيد معناسنه اولان كبلك جمعيدر (جريره) جنحه معناسنه در ·

(زرقاء بنت زهير)

عرب اقدمیندن وقبیلهٔ عظیمهٔ قضاعه‌دن بر کاهنهٔ معروفه اولوب تاریخ ابن خلدونده طبقهٔ ثالثهٔ عرب فصلنده ذکری وشعری واردر . اغانینك اون برنجی جلدنده مذکور (اخبار حزیمة بن نهد) دن مأخوذدر

(زلیخا)

قاضی اسماعیل بن یوسف الشافعی کریمه سی وشیخ ملکداد بن علی زوجه سی اولوب طبقات صغرای سبکیده مؤخرا مصادف دیدهٔ تتبع اولان فقیهات شافعیه دندر . طائفهٔ نسا حیض وعدت مسائلی کبی کندیلرینه متعلق اولوبده رجاله افاده دن اجتناب واستحیا ایلدکاری خصوصاتده مشار الیها یه مراجعت ایدرلر ایدی اودخی انلره ایجاب شرعیسی وجهله افتا ایلر ایدی .

(زمرد)

جلد اولده مذکور (زمرد بنت ایرق) ك غیری اولوب مؤخرا اثمار جنیهٔ علی القاری ده کورلمش برعالمهٔ متفقهه در که حرف النونده مناسبتله (نضار) عنوانی ذیلنده ذکر اولنمشیدی . جلد اولده مذکور (ست الشام) بنت ایوبك دخی اسمی (زمرد خاتون) اولدیغی مؤخرا تاریخ ابن خلکانده فقیه ابن صلاحك ترجمهٔ حالنده کورلمشدر .

(زهراء الکلابیه)

حماسهٔ بصریه شاعراتندن اولوب زوجی بولنان عمزاده‌سی حقنده مرثیه اوله‌رق سویلدیکی آتی الذکر ابیاتی مؤخرا حماسهٔ مذکوره‌ده کوریله‌رك قید اولنمشدر

تأوهت من ذکری ابن عمی ودونه * نقا هائل جعد الثری وصفیح
وکنت أنام اللیل من ثقتی به * وأعلم أن لاضیم وهو صحیح
فاصبحت سالمت العدو ولم أجد * من السلم بدا والفؤاد جریح

(نقا) قوم یغنی معناسنه اولوب (هائل) دخی تپه‌دن دوکلیجی معناسنه اوله‌رق انك صفتیدر (جعد الثری) ملایم طوپراقلی دیمکدر (صفیح) انلی طاشدر بونلردن بتون معنای مقبوریتی افاده مقصوددر .

(زینب بنت عکرمه)

عکرمة بن عبدالرحمن بن الحارث بن هشام المخزومی کریمه سی اولوب شاعر

ابن رهيمة المدنی انك نامنه برچوق شعر سویلمشدرکه مهرهٔ موسقیاندن (یونس الکاتب) ك انلردن بروجه آتی یدی پارچه‌سنه اولان بسته‌سی کفته‌لرك کافه‌سنده (زينب) اسمی اولدیغی ایچون (زيانب) دیو شهرت بولمشدر

أقصدت زينب قلبي بعدما * ذهب الباطل عني والغزل
وعلا المفرق شيب شامل * واضح في الرأس مني واشتعل

أقصدت زينب قلبي * وسبت عقلي ولبي
تركتني مستهاما * أستغيث الله ربي
ليس لي ذنب اليها * فتجازيني بذنبي
ولها عندي ذنوب * في تنائيها وقربي

وجد الفؤاد بزينبا * وجدا شديدا متعبا
أصبحت من وجدي بها * ادعى سقيما مسهبا ٣
ولقد كنيت عن اسمها * عمدا لكي لا تغضبا
وجعلت زينب سترة * وكتمت امرا معجبا
قالت وقد عز الوصا * ل ولم اجد لي مذهبا
والله لا نلت المو د * ة أو تنال الكوكبا

انما زينب المنى * وهي الهم والهوى
ذات دل تضنى الصحيح وتبري من الجوى
لا يغرنك أن دعو * ت فؤادي الى النوى
واحذري هجرة الحبيب اذا مل وازوى

انما زينب همي * بابي تلك وامي

---

٣ قوله مسهبا يعني مدهوشا متغير اللون من خوف أو مرض ويروى بدله متصبا والانصاب هو الاتعاب وايجاع المرض منه

بابى زينب لا أ ك * نى ولكنى اسمى
بابى زينب من قا * ض قضى عمدا بظلمى
بابى من ليس لى فى * قلبه قيراط رحم

يازينب الحسناء يازينب * يا أكرم الناس اذا تنسب
تفيك نفسى حادثات الردى * والام تفديك معا والاب
هل لك فى ودامرئ صادق * لا يمذق الود ولا يكذب
لا يبتغى فى وده محرما * هيهات منك العمل الاريب

---

٤ فليت الذى يلحى على زينب المنى * تعاقه عماقيت عشير
فحسبى له بالعشر مما اقيته * وذلك فيما قد تراه يسير

بعضلر اشبو اشعار مسرودەدن (وجد انفؤاد بزينبا) الخ ابياتنى

ولقد كنيت عن اسمها * عمدا لكى لا تغضبا
وجعلت زينب سترة * وكتمت امرا معجبا

بيتلرينه اعتبارا سابقة الترجمه علية بنت المهدى يه عزو ايتمشلر و(زينب) دن مراد انك (طل) ياخود (رشأ) اسمنده اولان محبوب مكتوميدر ديمشلر ايسه ده صاحب اغانى او قولى تضعيف ايله اشعار مذكورەيى باسرها شاعر ابن رهيمه يه نسبت ايتمشدر . فقط ابيات مرقومه حقنده ميدانيدنك (زينب سترة) عنوانيله جلد اولده مذكور ومنقول اولان قولى دها معقول كورينور فلينظر .

عمر بن ابى ربيعة المخزوميك نه يولده آدم اولديغى حرف الهاده برنبذه بيان اولنمشيدى موما اليهك

ياخليلى من ملام دعانى * وألما الغداة بالاظعان
لا تلوما فى آل زينب ان القلب رهن بآل زينب عان

مطلعيله ذكر ايتديكى زينبدن قدامة بن موسى الجمحينك همشيرەسى اولان (زينب بنت موسى) مقصود اولوب بوزينبك عموجه زادەسى بولنان ابن ابى عتيق انى عمر بن ابى ربيعه يه وصف وثنا وشناسنده اطرا ايتمكله عمر بن ابى ربيعه فسق ايجابى اوزينبى دخى كنديسنك آشنالرى صره سنه قويه رق شعرنده انكله تغزله باشلادقده (بن ابى عتيق) سن بنم عمزادەمى شعركده ياد ايدرك لسانه كتور يورسين ديو لوم ايلمشيدى . عمر بن ابى ربيعه اوليابده اعتذارى حاوى

٤ قوله يلحى من الباب الثالث معناه يلوم والعشير بمعنى العشر و يجمع على اعشراء كأنصب وأنصباء

انی الیوم عادلی أحزانی ❊ وتذکرت مامضی من زمانی
وتذکرت ظبیة ام ریم ❊ هاج لی الشوق ذکرها فشجانی

مطلعنده سویلمش اولدیغی قصیده‌سنده لوم ایتمه که انی بکا سن تزیین وتجمیل ایتدك دیمك استیه‌رك شو یله دیمشدر نه‌لطیف شعردر

لاتلمنی عتیق حسبی الذی بی ❊ ان بی یاعتیق ما قدکفانی
لاتلمنی وأنت زینتها لی ❊ أنت مثل الشیطان للانسان
ان بی داخلا من الحب قد أبلی عظامی مکنونه وبرانی
قد قلی قلبی النساء سواها ❊ غیرماقلت مازحا بلسانی

(زینب بنت العماد)

عماد محمد بن الضیاء محمد بن علی البالسی کریمه‌سی زینبدرکه (انباء ابن حجر) ده مذکور اولان محدثاتدندر پدرندن وخاله‌سی بولنان آتیة الترجمه (ست الخطباء) دن اخذ واستماع احادیث ایتمشدر . سکسانی متجاوزه اولدیغی حالده ٧٨٥ سنه‌سی صفرنده ارتحال دار آخرت ایلدی . .

(زینب بنت القاضی)

قاضی زین الدین البسطامی جنابلرینك کریمه‌سی وقاضی صدر الدین المناوینك والده‌سیدر . محدثات محترماتدن اولمغله ٧٩٦ محرمنده وفاتی وقوعنده جنازه‌سنده احتفال عظیم ایله خلق مسافهٔ کثیره قطع ایلمشلردر .

(زینب بنت محمد)

(ابن العصیده) دیمکله معروف اولان محمد بن عثمان بن عبدالرحمانك کریمه‌سی اولوب (انباء ابن حجر) ده ٧٩٩ سنه‌سی وفیاتی صره‌سنده مذکور اولان مشاهیردن شاملی بر محدثه خاتوندر . ابن حجر حضرتلری دیرکه ثقات شامك خبر ویردکلرینه کوره مشارالیها زینب یوز اون یاشنی تجاوز ایتمشیدی اکا بناء بزم اصحاب ورفقامزدن بعضلری فخر بن البخاریدن وغیریلرندن اجازت عامه‌ایله مشارالیها اوزرینه قرائت احادیث ایتمشلردر . بکا دخی مشارالیها قاچ کره اجازت ویرمشدر اه

(زینب بنت الملك)

ملوك اتراك مصریه‌دن اولان سلطان برقوقك کریمه‌سی اولوب انباء ابن حجرده ٨٢٦ سنه‌سی وفیاتی صره‌سنده مذکور اولان مشاهیردندرکه حسن وجمال ایله شهرتکیر آفاق ایدی کیلندکی پدرندن صکره

اولشدر انی (ملك مؤيد) تزوج ايلمشيدی بو جهتله مشار اليها برسلطانك كريمه‌سی وديكر برسلطانك زوجه‌سی و ايكی سلطانك همشيره‌سی اولشدر. قرنداشلرينك جمله‌سنك رئيسی ايدی هپسندن صكره وفات ايلدی. (*)

(زين خاتون)

انباء ابن حجرده ۸۳۳ سنه‌سی وفياتنده مذكور اولان مشاهيردن اولوب ابن حجر حضرتلرينك كندی كريمه‌لريدر. مشار اليه حضرتلری ديرلركه « زين خاتون بنم ايلك اولادمدر (۸۰۲) رجبنده طوغمشدر. اوقويوب يازمغی اوكرندی و بن اكا شيخ زين الدين العراقی وشيخ نور الدين الهيثمی دن اسماع احاديث ايتدم. شام شريفدن برچوق محدثين مسندين دخی اكا اعطای اجازت ايتديلر. حامله اولديغی حالده طاعوندن وفات ايلدی. ايكی شهادتی بردن احراز ايتمش اولدی ».

(زينه)

احمد بن عبد الخالق بن عبد الرحمن بن محمد بن محمد بن يونس الموصلی كريمه‌سيدركه انباء ابن حجرده ۷۷۹ سنه‌سی وفياتی صره‌سنده مذكور مشاهيردن موصللی بر محدثه خاتوندر محدث عيسی المطعمدن وابن النشر وسائرلرندن اخذ واستماع ايدوب كنديسی دخی نشر وتحديث ايلمشدر وفاتی تاريخ مذكور شعبانده وقوع بولمشيدی.

(ساره)

علی بن عبد الكافی السبكی كريمه‌سی اوله‌رق انباء ابن حجرده مذكور محدثات مشهوره‌دندر. احمد بن علی الجزريدن وسابقة الترجمه زينب بنت الكمالدن وغيريلرندن استماع واخذ احاديث ايتمشدر پدرندن دخی سماعی واردر شامده محدث ابو البقانك تحت تزوجنده ايدی زوجی وفات ايتدكدن صكره مصر قاهره‌يه كلوب بعده ينه شامه عودت ايتمشدر برارالق قدس شريفه كيدوب صكره بتكرار مصره كله‌رك اوراده برچوق وقت كيفسزلكدن صكره ۸۰۵ تاريخنده سكسنی متجاوز اوله‌رق وفات ايتمشدر. ابن حجر حضرتلری كنديلرينك اندن استماع وتلقی احاديث ايلدكلرينی بيان ايلمشلردر اهـ

(سارة بنت محمد بن آدم) بودخی انباء ابن حجرده مذكور مشاهيردن اولوب

(*) (اصابع زينب) ضرب من الحلوی مذكور فی عثار الثعالبی.

ابن حجر حضرتلری انی ۸۲۱ سنه‌سی وفیاتی صره‌سنده ذکر ایتمشلردر .

(سُبَيعَة بنت الاحب)

عرب جاهلیه‌دن (احب) یاخود (اجب) بن زیبنه‌نك قزی وعبد مناف ابن کعب بن سعدك قاریسیدر (خالد) اسمنده اولان اوغلنه کعبهٔ معظمه‌یه تعظیمی توصیه صددنده حرف النونده (نتیله) عنوانی ذیلنده سیرة بن هشام شرحی روض انفدن نقلا افاده اولندیغی اوزره تبابعه‌دن اسعد الحمیرینك زیارت بیت الحرام مقصدیله مکهٔ مکرمه‌یه کلوب اوراده اون آی اقامت ایدرك قربانلر کسمك و بیت شریفی کسوه‌لندرمك و بیته باب ومفتاح وضع ایتمك وقادینلر حیض حالنده کعبه‌یه تقربدن منع اولنمق کبی اصول ومراسم محترمه‌یی اتخاذ واجرا ایدرك عودت ایتمش اولدیغندن استدلالا انك کعبهٔ معظمه حقنده اولان خضوع احترام کارانه‌سیله مؤخرا اصحاب فیلك کعبه‌یه سوء قصدلرندن طولایی نصل برباد و بدنام اولدقلرینی معرض نصیح وتذکیرده ابیات آتیه‌سیله بیان ایتمشدر

أبنيّ لا تظلم بمكة لا الصغير ولا الكبير
واحفظ محارمها بنيّ ولا يغرنك الغرور
أبنيّ من يظلم بمكة يلق أطراف الشرور
أبنيّ يضرب وجهه * ويلح بخديه السعير
أبنيّ قد جرّبتها * فوجدت ظالمها يبور
الله أمنها وما بنيت بعرصتها قصور
والله أمن طيرها * والعصم تأمن في ثبير
ولقد غزاها تبع فكسا بنيّتها الحبير
وأذلّ ربي ملكه فيها فاوفى بالنذور
يمشي اليها حافيا * بفنائها الفا بعير
ويظل يطعم أهلها * لحم المهاري والجزور
يسقيهم العسل المصفى والرحيض من الشعير
والفيل أهلك جيشه * يرمون فيها بالصخور
والملك في أقصى البلاد وفي الاعاجم والجزر
فاسمع اذا حدثت وافهم كيف عاقبة الامور

الرحيض من الشعير النقي والمصفى . الحبير كل شئ حسن ارادت الحبرات قاله السهيلي .

(ست الخطباء)

شیخ تقی الدین السبکی حضرتلرینك کریمه‌سی اوله‌رق انباء ابن حجرده ٧٧٣ سنه‌سی وفیاتی صره‌سنده مذکور اولان مشاهیردن ومحدثاتدندر · محدث بن الصواف‌دن وعلی بن القیمدن اسماع ارلنمش وکندیسی اعمی اولمش ایدی قاله ابن حجر ·

(ست الدار)

شهدة بنت احمد بن الفرج الابری نام کاتبهٔ فاضله‌در که جلد اولده مذکور اولوب حسن خطی جهتیله مؤخرا مستقیم زاده تذکره‌سنده دخی کورلمشدر ·

(ست القضاة)

جلد اولده مذکوره اولان (ست القضاة) لك غیری اوله‌رق (ست القضاة بنت عبد الوهاب بن عمر بن کثیر) اولوب حافظ عماد الدین المحدثك برادر زاده‌سی بر محدثه خاتوندر · قاسم بن العساکر وعلی الوابی کبی مشاهیر شیوخ شام ومصردن بالاجازه حدیث اوقومشدر ٨٠١ سنه‌سی جمادی الآخره‌سنده سکسانی متجاوزه اولدیغی حالده وفات ایلدی قاله ابن حجر ·

(ست الکل)

بو دخی انباء ابن حجرده ٨٠٣ تاریخی وفیاتی صره‌سنده مذکور بولنان محدثاتدندر که (ست الکل بنت احمد بن الزین القسطلانیه ثم المکیه) در · ابن حجر حضرتلرینك بیانلرینه کوره مشار الیها محدث یحیی بن فضل الله و یحیی بن المصری وابن الرضی وغیریلری کبی شام ومصرك محدثین بنامندن بالاجازه تحدیث ایلمشدر · ابن حجر حضرتلری کندیلرینك دخی اندن مکهٔ مکرمه‌ده اجزاء شریفهٔ احادیثدن برجزء استماع ایتدکارینی بیان ایلمشلردر ·

(ست الوزراء)

جلد اولده مذکور (ست الوزراء) لردن بشقه اوله‌رق مؤخرا مستقیم زاده مرحومك تذکرة الخطاطیننده وعلی القارینك (الاثمار الجنیه) نام طبقات حنفیه‌سنده کورلمشدر · موما الیها دمشقدندر پدری فقهای حنفیه‌دن (ابن الشماع) دیمکله معروف مفتی المسلمین مولانا محمد بن عبد الکریم عماد الدیندر قزی اندن تفقه ایتمشدر هم فقه وفضلی وهم حسن خطی وار ایدی مستقیم زاده‌نك تعبیرنجه پدری ابن شماع (خمول) تاریخنده کوشهٔ انزوای

ابن حجر حضرتلری انی ۸۲۱ سنه‌سی وفیاتی صره‌سنده ذکر ایتمشلردر .

(سُبَيْعة بنت الاحب)

عرب جاهلیه‌دن (احب) یاخود (اجب) بن زینه‌نك قزی وعبد مناف ابن کعب بن سعدك قاریسیدر (خالد) اسمنده اولان اوغلنه کعبهٔ معظمه‌یه تعظیمی توصیه صددنده حرف النونده (نذیله) عنوانی ذیلنده سیرة بن هشام شرحی روض انفدن نقلا افاده اولندیغی اوزره تبابعه‌دن اسعد الحمیر بنك زیارت بیت الحرام مقصدیله مکهٔ مکرمه‌یه کلوب اوراده اون آی اقامت ایدرك قربانلر کسمك و بیت شریفی کسوه‌لندرمك و بیته باب ومفتاح وضع ایتمك وقادینلر حیض حالنده کعبه‌یه تقربدن منع اولنمق کبی اصول ومراسم محترمه‌یی اتخاذ واجرا ایدرك عودت ایتمش اولدیغندن استدلالا انك کعبهٔ معظمه حقنده اولان خضوع احترام کارانه‌سیله مؤخرا اصحاب فیلك کعبه‌یه سوء قصدلرندن طولایی نصل برباد و بدنام اولدقلرینی معرض نصح وتذکیرده ابیات آتیه‌سیله بیان ایتمشدر .

أبنيّ لا تظلم بمكة لا الصغير ولا الكبير
واحفظ محارمها بني ولا يغرنك الغرور
أبنيّ من يظلم بمكة يلق أطراف الشرور
أبنيّ يضرب وجهه * ويلج بخديه السعير
أبنيّ قد جربتها * فوجدت ظالمها يبور
الله آمنها وما بنيت بعرصتها قصور
والله آمن طيرها * والعصم تأمن في ثبير
ولقد غزاها تبع فكسا بنيتها الحبير
وأذلّ ربي ملكه فيها فاوفى بالنذور
يمشي اليها حافيا * بفنائها الفا بعير
ويظل يطعم أهلها * لحم المهاري والجزور
يسقيهم العسل المصفى والرحيض من الشعير
والفيل أهلك جيشه * يرمون فيها بالصخور
والملك في أقصى البلاد وفي الاعاجم والجزير
فاسمع اذا حدثت وافهم كيف عاقبة الامور

الحبير كل شئ حسن ارادت الحبرات قاله السهيلي . الرحيض من الشعير المنقى والمصفى .

(ست الخطباء)

شیخ تقی الدین السبکی حضرتلرینك کریمه‌سی اوله‌رق انباء ابن حجرده ۷۷۳ سنه‌سی وفیاتی صره‌سنده مذکور اولان مشاهیردن ومحدثاتندندر . محدث بن الصوافدن وعلی بن القیمدن استماع ایلمش وکندیسی اعمی اولمش ایدی قاله ابن حجر .

(ست الدار)

شهدة بنت احمد بن الفرج الابری نام کاتبهٔ فاضله درکه جلد اولده مذکور اولوب حسن خطی جهتیله مؤخرا مستقیم زاده تذکره‌سنده دخی کورلمشدر .

(ست القضاة)

جلد اولده مذکوره اولان (ست القضاة) لك غیری اوله‌رق (ست القضاة بنت عبدالوهاب بن عمر بن کثیر) اولوب حافظ عمادالدین المحدثك برادر زاده‌سی بر محدثه خاتوندر . قاسم بن العساکر وعلی الوابی کبی مشاهیر شیوخ شام ومصردن بالاجازه حدیث اوقومشدر ۸۰۱ سنه‌سی جمادی الآخره‌سنده سکسانی متجاوزه اولدیغی حالده وفات ایلدی قاله ابن حجر .

(ست الکل)

بو دخی انباء ابن حجرده ۸۰۳ تاریخی وفیاتی صره‌سنده مذکور بولنان محدثاتدندرکه (ست الکل بنت احمد بن الزین القسطلانیه ثم المکیه) در . ابن حجر حضرتلرینك بیانلرینه کوره مشار الیها محدث یحیی بن فضل الله و یحیی بن المصری وابن الرضی وغیرلری کبی شام ومصرك محدثین بنامندن بالاجازه تحدیث ایلمشدر . ابن حجر حضرتلری کندیلرینك دخی اندن مکهٔ مکرمه‌ده اجزاء شریفهٔ احادیثدن برجزء استماع ایتدکارینی بیان ایلمشلردر .

(ست الوزراء)

جلد اولده مذکور (ست الوزراء) لردن بشقه اوله‌رق مؤخرا مستقیم زاده مرحومك تذکرة الخطاطینده وعلی القارینك (الاثمار الجنیه) نام طبقات حنفیه‌سنده کورلمشدر . موما الیها دمشقدندر پدری فقهای حنفیه‌دن (ابن الشماع) دیمکله معروف مفتی المسلمین مولانا محمد بن عبدالکریم عماد الدیندر قزی اندن تفقه ایتمشدر هم فقه وفضلی وهم حسن خطی وار ایدی مستقیم زاده‌نك تعبیرنجه پدری ابن شماع (خمول) تاریخنده کوشهٔ انزوای

بقایه وصول بولوب مشارالیها دخی یتمش یدی یاشنه یتمش اولدیغی حالده (کورستان) سالنده عزم وادیٔ خاموشان ایلمشدر ٠

٧٣٧ (سُتَیتَه)

سابقة الترجمه (ست الخطباء) نك همشیره‌سی اوله‌رق شیخ تقی الدین علی ابن عبد الکافی السبکی جنابلرینك کریمه‌سی اولوب انباء ابن حجرده ٧٧٦ سنه‌سی وفیاتی صره‌سنده مذکور اولان محدثاتندندر ٠ پدرلری ابی حسن بن عمر الکردی جنابلرندن اسماع ایلمشیدی مشارالیها تحدیث ونشر احادیث ایتمش ومحدث بدرالدین ابن ابی الفتح ایله سری الدین المسلاینك والده‌لری بولنمشدر ٠ وفاتی سنهٔ مذکوره ذی القعده‌سنده وقوع بولشدر ٠

(سلطان بخت)

تیمور لنکك قزی اولوب بودخی انباء ابن حجرده مذکور مشاهیردندر تاریخ تیمورده مذکور اولدیغی اوزره موما الیها نکاح قبول ایتمز ارککسی برخاتون ایدی مؤخرا بغداد خاتونلریله الفت ایدرك سلاست حاصل ایدوب سلیمان شاهك دام نکاحنه رام اولدی ٠ اخلاق علائیده اسمی (جهان بخت) اولق اوزره کوسترلمشدر اه تیمورك (قتلغ ترکان اغا) و (شیرین بکی اغا) اسملرنده ایکی ده همشیره‌سی اولدیغی صحائف الاخبارده کورلمشدر ٠

(سلول)

قبیلهٔ خزاعه‌دن برخاتون اولوب ابی بن مالك بن سالم الخزرجینك والده‌سیدر حفیدی بولنان عبد الله بن ابی عصر رسالتده رئیس المنافقین وانك مخدومی اولان حضرت عبدالله اصحاب وکتاب حضرت سید المرسلیندن ایدی اه

قبیلهٔ قیس عیلاندن منشعب اولان (سلول) عشیرتی دخی والده‌لری اسمیله مشتهردرکه او (سلول بنت ذهل بن شیبان بن ثعلبه) در ٠

(سودة بنت عمارة بن الاسد الهمدانیه)

متن مولانا شعرانیده حضرت معاویه‌نك حلمی بالمناسبه بیان صره‌سنده غلط اوله‌رق (عماره) اسمیله مذکور اولوب اسد الغابه‌ده و اصابه‌ده صحابیات عدادنده بولنه‌مدیغنه ومؤخرا کتاب الف بادن وعقدالفریددن تصحیح قلندیغنه نظرا فصحای تابعیاتدن برخاتوندرکه حرب صفینده حضرت علی طرفگیری اوله‌رق برادرینی حرب وهیجایه تشویق وتحریض ایدوب شویله سویلر ایدی

شمر كفعل ابيك يا ابن عمارة ❊ يوم الطعان وملتقى الاقران
وانصر عليا والحسين ورهطه ❊ واقصد لهند وابنها بهوان
ان الامام اخو النبي محمد ❊ علم الهدى ومنارة الايمان
قد الجيوش وسر امام لوائه ❊ قدما بابيض صارم وسنان

يعنى « يا ابن عماره حرب وستيز اولديغى و اقران اقرانه قاوشديغى وقتلرده پدرينك طاورانشى كبى طاورانوب حضرت على يه وحسينه وانك قوم و قبيله سنه نصرت ومعاونت ايله . هندى واوغلنى ذل و هوان ايله قصد ايله . تحقيق امام بالحق اولان حضرت على رسول اكرمك دادرى و ايمان و هدايت رهبريدر . سوق جيش ايدوب وسيف وسنانكى چكوب انك لواسى پيشنده ميرانه شاهانه يورى »
اخيرا بوخاتون برحاجت ضمننده حضرت معاويه حضورينه كلمشيدى معاويه جنابلرى اولوقت ابيات مسروده يى قرائت ايله «اى ابنة الاسد ۹ سن دكلميسنكه يوم صفينده بو بيتلرله قرنداشكى بنم اوزرمه حربه تشويق ايدر ايدك : شمدى يانمه كلدك » ديدكده (سوده) اوت يا امير المؤمنين . بنم كبيسى حقدن اعراض ايتمز وكذب ايله عذر ديله مز ديدى « اكا سبب نه ايدى » ديو سؤال ايتدكده دخى حقه متابعت وعلى يه محبت ايدى جوابنى ويردى خاتونك بو جوابنى متعاقب (مشار اليه) حضرت على احوالندن بحثه كيرشه رك حقلرنده طويل و دراز سوز سويلمكه باشلامسى اوزرينه (سوده) يا امير المؤمنين مساعده ايت كه برشى بيان ايده يم ديو بالاستيذان سوزه ابتدار ايله ديديكه « اى امير المؤمنين سن ناسه امير و امور خلقه مدبر ومدير اولدك . جناب حق سكا بزم ايشيمزى وحقوق رعيته متعلق اوزركه فرض ايتديكى احوالى سؤال ايده جكدر . سنك ذاتك ايله افتخار ايدن آدملر بزه چشم حقارت ايله باقمده وسنك لسانكله حقمزده زباندراز تذليل وتحقير اولمقده اولوب بزى اكين بشاغى بيجرجه سنه بيچوب اوكوزلر كبى چكنه مكده درلر . عله شو ابن ارطاة (*) اوزرمزه كله لى بنم رجالمى قتل و مالمى اخذ ايلدى اكر دائرهٔ طاعت و انقيادده اولمسه ق انك او اطوار ظلمكارانه سنى دفعه

---

۹ وفى عقد الفريد لابن عبد ربه يا ابنة الاشتر بدل يا ابنة الاسد. منه
(*) مرقوم ابن ارطاة بالاده عائشة الحارثيه نك ترجمهٔ حالنده مذكور اولان بسر بن ارطاتدر .

استطاعتمز اولوردی » بویله دینجه حضرت معاویه حدت ایدرك « بنی قوم وعشیرتکله تهدیدمی ایتمك استیورسین » دیدی وبو آزار اوزرینه (سوده) آغلایه‌رق « الله رحمت ایتسون اول روحه که عدالت دخی انی متضمن بولنان قبرده مدفون قالمشدر . اول ذات محترم همیشه حق وعدل اوزره اولوب اکا بدل بشقه برشی طلبنده اولمدیغندن حق ایله ایمان اندن آیرلمامشدر » مآلیله شو قطعه‌یی

صلی الاله علی روح تضمنه ✲ قبر فاصبح فیه العدل مدفونا

قدحالف الحق لایبغی به بدلا ✲ فصار بالحق والایمان مقرونا

سویلدکده معاویه حضرتلری « اوذات کیمدر » دیو صوردی (سوده) دخی « علی بن ابی طالبدر » دینجه انك اوقدر عادل اولدیغنی ندن بیلورسین دیدی سوده « شوندن بیلورمکه برکون کندیسنه کلدم ور والیدن شکایت ایتدم ایدی والی یی فی الحال عزل ایلدی » جوابنی وردی . انك اوزرینه حضرت معاویه سوده‌نك اموالی کندیسنه رد اولنمق و حقنده عدالت وجهله معامله قلنمق اوزره فرمان یازلمسنی امر ایلدکده (سوده) یاامیرالمؤمنین بولطف یالکز بکامی یوقسه بالعموم قوم وعشیرتمه‌می دیو صوروب مشارالیهدن « سن کندکه باق : قوم وعشیرتکدن نه ایسترسین » جوابنی الدقده « بو حالده بنم احراز ایده‌جکم شی فحش و دنائتدن عبارتدر : اگر عدالت عام اولمز ایسه بنده قوم وعشیرتم کبی یم » دیمکله معاویه جنابلری « علی بن ابی طالب سزه سلطان اوزرینه جرأت وسربازانه حرکت ایتمکی اوگرتمش وسزی انك شوقولی

ولو کنت بوابا علی باب جنة ✲ لقلت لهمدان ادخلوا بسلام

مغرور ایتمش » دیوب استدیکی کبی برکاغد یازلمسنی امر ایلمشدر .

(سوداء العروس)

کلینك سیاه جاریه ویا جامه‌سی معناسنه اوله‌رق ثمار القلوبده مبین اولدیغی اوزره عندالعرب گوزل کلینلرك بیاض و گوزلکاری

فحسن مرأی الکواکب أن تری ✲ طوالع فی داج من اللیل غیهب

فحواسنجه سیاهك یاننده‌دها زیاده ظاهر وآشکار اولمق و رده اصابت عینی دافع اولمق ونسبجه عداولنمق اوزره یانلرنده بولندیرلان جاریهٔ زنجیه‌در

شرح نخبه‌ده باباکوبلی (معتبرات محققاتندن) فاضلك بیانی وجهله چهرهٔ سمنکون عروسی آچمق قصدیله ایلهٔ زفافده کلینلری جامهٔ عنبرفام ایله تزیین بین العرب دأب دیرین اولمغله (سوداء العروس) تعبیرندن کلینلرك جامهٔ سیاهی معناسنی اخذ ایتمك دخی موجهدر . تعبیر مذکور مؤخرا خصوص سواد وعروسدن قطع نظر مطلقا برنسنه‌نك حسن ذاتیسنه برقاندها رونق ونضارت و آب وتاب وملاحت ویرمکله باعث فزونیٔ حسن وجمال اولان زیب وزیوره اطلاق اولنمشدر چه زکه الاشیاء تنکشف باضدادها مفادنجه دلبر زهره پیکر سپید اندامی جامهٔ سیهفام بغایت خوب ودلارام کوستردیکی شاعر دارمینك اشبو

قل للمليحة في الخمار الاسود * ماذا صنعت بزاهد متعبد
قد كان شمر للصلاة ثيابه * حتى وقفت له بباب المسجد

قطعه‌سندن وشاعر دیکرك

رأيت في السواد فقلت بدر * بدا في ظلمة الليل البهيم

بیتندن مستبانددر اه (دارمی) مکه ظرفاسندن وعمر بن عبدالعزیز عصری شعراسندن اولوب ذکر اولنان قطعه‌یی سبب نظمی شویله اولمشدرکه دارمی شعر وترمی ترك ایله زهد وعبادته مشغول اولدیغی اوانده کندینك صدیقی بولنان برتاجر کوفه‌دن مدینهٔ منوره‌یه قادینلره باش اورتیسی اوله‌جق برچوق شی کتوروب صاتمش و یالکز انلرك سیاه نوعندن اولانلری قالمش ایدی امتعه‌سندن سیاه قسمنك اولصورتله کاسد اولوب الده قالمسنه تاجر متأسف اولمغله بو اسف واندوهنی دارمی‌یه بیان ایتدکده (دارمی) تأسف ایتمه دیوب قطعهٔ مذکوره‌یی سویلمش واکا برده بسته یاپمش اولدیغندن قطعهٔ مذکوره مدینهٔ منوره‌جه شائع اوله‌رق مالی سیاه باش اورتیلی برصاحب ملاحت باب مسجده کلوب طوره‌رق نماز ایچون آبدسته حاضرلانان برزاهد متعبدی حیران و پریشان ایتمش اولمسی حقنده تعجب واستغرابی متضمن اولمغله ظرفای زناندن باشنه سیاه اورتی الوب اورتمیان قالمامش وبوصورتله تاجرك کاسد اولان امتعه‌سی رائج وکندیسی مسرور ومبتهج اولمشدر .

(ششد)

محمد بن الشیخ علی الهرکانی کرندهسی اوله‌ق ونخبی انباء ابن حجرده

مذكور مشاهيردن ومحدثاتدندر . عبدالله بن ابى على الصنهاجيدن استماع ايدوب تحديث ايلمشدر وفاتى ٧٨٨ سالندهدر .

(شمس الملوك)

ناصر الدين محمد بن ابراهيم بن ابى بكر بن يعقوب بن الملك العادل كريمهسى اولهرق انباء ابن حجرده ٨٠٣ سنهسى وفياتى صرهسنده مذكور محدثهٔ شاميهدر . روايتى زينب بنت الكمالدن اولوب ابن حجر حضرتلرينك دخى اندن اجازتى واردر . وفاتى سنهٔ مذكوره شعبانندهدر .

(صدوف)

جلد اولده مذكور اولاندن غيرى اولهرق مجمع الامثالده (ص ٨٢ جلد ثانى) ذكر اولنسان وحقنده انتظام كلام و دقت ودرايت اوزره افادهٔ مرام ايتمكده اولديغيله ثنا ايديلان خاتوندر جلالت قدرى جهتله كبرادن پك چوق طالب تزوجى ظهور ايتديكى حالده انلرك هيچ بريني محكوم ادارهسى اولمغه قانع اوله بيلور درجهده بولهمديغندن تزوجه قبول ايتميوب الك صكره عمرو بن حمران الجعدى يى انتخاب ايده بيلمش اولديغنه دائر مجمع الامثالك (كلاهما وتمرا) مثلى مبحثنده تفصيلات واردر .

(صفية بنت مسافر)

حرف الهاء فصلنده (هند بنت عتبه) عنوانى ذيلنده ذكرى كچن مسافر ابن ابى عمرو بن امية بن عبد شمس كريمهسى اولوب بدرده مقتول اولان مشركينه متعدد مرثيهلرى اولديغى سيرهٔ ابن هشامده وحماسهٔ بصريهده مشروحدر جملهٔ مراثيسندن برى بر وجه زير درج اولنمشدر

يامن لعين قذاها عائر الرمد * صدر النهار وقرن الشمس لم يقد
اخبرت أن سراة الاكرمين معا * قد أحرزتهم مناياهم الى أمد
وفرّ بالقوم أصحاب الركاب ولم * تعطف غداتئذ امّ على ولد
قومى صفىّ ولاتنسى قرابتهم * وان بكيت فما تبكين من بعد
كانوا سقوب سماء البيت فانقصفت * فاصبح السمك منها غير ذى عمد

(سراة) لفظى حقنده اهل صرف ولغتك على غير القياس سرينك جمعى اولمسنه دائر اولان و اشبو مجموعهٔ كمترينك بوجلدنده (ص ٤١) ده نقل اولنان افادهلر بنى سيرهٔ ابن هشام شارحى عبدالرحمن السهيلى قبول ايتميوب لفظ مذكور (كاهل القوم) و (ذؤابة القوم) كبى مستعمل بر اسم

مفرد اولوب جمعی (سروات) اولدیغنه ذاهب اولمشدر (قومی صفیّ) ترکیبنده صفیّ لفظی منادای مرخم و (سقوب) لفظی عمود معناسنه اولان سقبك جمعیدر بدلنده (سقوف) دخی روایتدر ٠

(ضاحية الهلاليه)

شواعر عربدندر ٠ برقوله کوره بالاده (ريا العقيليه) عنواننده کذران ایدن ابیاتك قائله سی اولمق اوزره مؤخرا حماسهٔ بصریه‌ده کورلمشدر ٠

(ضباعة بنت عامر بن قرط)

قرط بن سلمة بن قشیر بن کعب بن ربیعة بن عامر بن صعصعه حفیده‌سی اولان وعصر کزین رسالت نسوانندن ومؤمنات مهاجراتدن بولنان (ضباعة الصحابیه) درکه نساء عربك اجلی وجثه‌جه جمله‌سنك اعظمی اولوب اوطوردیغی وقت برچوق بر ضبط ایدر و بوجسامتیله برابر کندیسی صاچلریله بدننی ستر ایلر ایدی ٠ مشارالیها قبل الاسلام (هوذة بن علی الحنفیّ) نك زوجه‌سی اولوب انك وفاتی وقوعیله کندیسنی (عبدالله بن جدعان) نام کریم صاحب شان تزوج ایتمشیدی مشار الیها اندن ممنون اوله‌میه‌رق مفارقتنی مراد ایتمکله عبدالله بن جدعان دخی اکا اکر (هشام ابن المغیرة المخزومی) یه وارەجق اولور ایسه یوز دوه قربان ایتمك ومکهٔ مکرمه جبالندن اولان (اخشبان) نام ایکی جبل اره‌سنه تمدید اولنه‌جق قدر بر ایپ اورمك وکعبهٔ مکرمه‌یی عریان اوله‌رق طواف ایتمك اوزره یمین و یرك کندیسنی تطلیق ایتمشدر ٠ مؤخرا مشارالیهایی هشام مذکور تزوج ایتمکله طرفندن یوزدوه قربان ایدرك و اخشبان اره‌سنه تمدید اولنه‌جق ایپی دخی نساء بنی مغیره‌یه اوردررك وعریان اوله‌رق طواف ایتمسیچون دخی طائفهٔ قریشه امر ایله بیت معظمی تك وتنها کندیسنه براقدیره‌رق مشارالیهانك یمینی یرینه کتورمشیدی ٠ مطلب بن ابی وداعة السهمی دن مرویدرکه « ضباعه رسول اکرم حضرتلریله یاشد اولوب بز اولوقت دها کوچك ایدك بزی کوچك کوروب منع ایتمدکاری جهتله ضباعه‌نك عریان اوله‌ق طوافنی مشاهده ایتدك ٠ مشارالیها

اليوم يبدو بعضه او كله * وما بدا منه فلا احله

دیه‌رك ثیابنی صویخقده وصاچلریله اوکنی و ارقه‌سنی ستر ایدرك طواف ایتمکده وهیچ برطرفی کورنمامکده ایدی » دیمشدر اه زرقانی ٠

هشامك وفاتندن وكندیسی شرف اسلام ایله مشرفه اولەرق مدینهٔ منورەیه مهاجرت ایتدکدن صکره فخر رسالت حضرتلری مشار الیهایی زوج مراد بیوردقلرینی اوغلی سلمة بن هشام رضی الله عنهه سویلمش بولندقلری حالده مشار الیهانك کبرسنی کندیلرینه خبر و یرلمسی اوزرینه صرف نظر بیورمشلردر رضی الله عنها اه مواهب ·

مشار الیهانك جدی اسمی اولان (قرط) لفظی جلد اولده غلط اولەرق (فرظ) واقع اولمشدر · مشار الیهانك مخدومی سلمة بن هشام حضرتلری فضلاء اصحابدن ومکەده معذب فی الله قالان مستضعفین اهل ایماندن اولوب خندق وقعەسندن صکره مدینهٔ منورەیه مهاجرته موفقیتده والدەسی مشارالیها شو ازجوزهٔ دعائیەیی سویلمشیدی ·

لاهم رب الکعبة المحرمه * أظهر علی کل عدو سلمه
له یدان فی الامور المبهمه * کف بها یعطی و کف منعمه

(طاهره)

فقهای قدمای حنفیەدن احمد بن یوسف الازرق بن یعقوب بن اسحاق التنوخی کریمەسی اولوب جد بجد اهل علم وفضیلت اولان مخدراتدن و پدرندن تفقه ایتمش بولنان فقیهاتدندر · پدرینك وفاتی اوچیوز یتمش التی تاریخنده وقوع بولمشدر اه من الجواهر المضیئة · کندینك وفاتی ایسه ٤٣٦ شوالندەدر ذکرها البغدادی فی تاریخه ·

(ططران)

انباء ابن حجرده مذکور مشاهیردندرکه ابن حجر حضرتلرینك شیخەلری بولنان (فاطمة بنت المنجا)نك همشیرەسی اولەرق (ططران بنت عزالدین محمد بن احمد بن محمد بن عثمان بن المنجا التنوخیة الدمشقیه) در بودخی محدثاتدن اولوب اقوش النبلیدن استماع وجزریدن وزینب بنت الکمالدن بالاجازه تحدیث ایتمشدر · وفاتی ۸۰۳ شعبانندەدر ·

(ظفر خانم)

فؤاد پاشا عائلەسندن اولوب متوفی قبولی پاشانك مخلفەسی بولنان (ظفر خانم) افندیدرکه استانبول ادیبەلرندن ومعاصری بولندیغمز خانملردندر (عشق وطن) اسمنده براثرلری سنهٔ حالیه که (۱۲۹٥) ربیع الآخری اوائلنده میدان انتشاره چیقوب اوراق حوادثجه معاصرین ادیباتك ایلك

جیله‌سی اولمق اوزره تلقی اولنمشدر . (عشق وطن) اسپانیاده کذران ایلمش و برجهت تعلقی استانبوله قدر کلمش اولان برلطیف حکایه‌نك تصویرینی و یاترجمهٔ نقلنی حاوی بر رسالهٔ مرغوبه اولوب حائز اولدیغی لطافت ادیبانه وحلاوت ظریفانه‌سی نسوانمزجه امید وانتظار اولنان درجه‌نك فوقنده بولنمشدر .

خانم مشار الیها عشق وطنه یازمش اولدقلری مقدمه‌ده محاربهٔ واقعه اثناسنده سائقهٔ سودای وطنله جنککه کیتمکه قدر غیرتلنمش اولدقلرینه دائر بر افاده درج ایلمشلر .

شکوهی نماند درآن خاندان * که بانك خروس آید ازماکیان

هذا آخر الکتاب والله الموفق للصواب

وقد رأیت ان أختم الکتاب بالتمثل بهذین البیتین و أنا مستشفع فی اصلاح أحوالی بصاحب القبلتین وهما

لئن ضاقت بی الایام ذرعا * فصبری مذهب ماعشت کربی

خلصت من الامانی فی حیاتی * فأرجو فی مماتی عفو ربی

تم

اللهم اجعلنی من التوابین واجعلنی من المتطهرین

واجعلنی صبورا شکورا واجعلنی ممن ذکرك

ذکرا کثیرا وسبحك بکرة واصیلا

وصلی الله علی سیدنا محمد وآله

وعلی سائر الانبیاء والمرسلین

والحمد لله رب

العالمین

طبع فی المطبعة العامرة فی ٩ ربیع الاول سنة ١٢٩٦

(جلد ثانینك فهرستی)

صحیفه

٠٠٠ ﴿ حرف العین ﴾

٠٢٩ بو صحیفه نك آخرنده اولان استطراد بالای صحیفه ده ایکنجی سطر واقع اولان بیتده کی کربلاء لفظنه متعلق اولمغله مع الاشاره برخط مفرزه محتاجدر .

٠٩٨ ﴿ حرف الغین ﴾ بو حرفه عائد اولان (غنیهٔ اعرابیه) ذیلده (ص ٣٦٠) ده اولدیغی .

١٠٥ ﴿ حرف الفاء ﴾

١٤٨ ﴿ حرف القاف ﴾

١٦٨ ﴿ حرف الکاف ﴾

١٧٥ ﴿ حرف اللام ﴾

١٨٩ بو صحیفه ده مندرج قصیدهٔ عربیه نك صوك بیتی آخرنده کی (٢) اشارتی انك اوسط طرفنده کی بیته متعلق اولدیغی حالده سهو اورایه دوشمشدر .

١٩٧ ﴿ حرف المیم ﴾ بو حرفه عائد اولان (مزروعة بنت عملوق) ذیلده (خوله) عنواننده مذکوره‌در .

٢٠٨ (س ١٣) بیتده‌کی (لامعة) لفظی حالیت اوزره منصوبدر

٢٤٧ ﴿ حرف النون ﴾

٢٧٩ ﴿ حرف الواو ﴾

٢٨٦ ﴿ حرف الهاء ﴾

٣٣٠ ﴿ حرف الیاء آخر الحروف ﴾

٣٤٢ ﴿ فصل مخصوص ﴾

٣٩٢ ﴿ ذیل ﴾

﴿ بعض تصحیحات ﴾

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٠١١	١٧	معناسنده ده	معناسنده
٠٢٩	١٤	ماذرّ شاق	ماذرّ شارق
٠٨٥	٠٨	ختنی	حتنی
٠٩٧	٠٢	بعد	بعض
١٥٢	١٩	من ضبح	من صبح
١٥٢	٢٥	أمجدولانت	أمجدا هسا انت ضنء
١٩٣	١٢	چشم	چشم
٢٠٠	٢٩	بنت عفرز	بنت عفرز
٢٠٨	١٣	فی سبعةالشهب	فی السبعة الشهب
٢٤٠	٢٩	شب ظلمتده	شب ظلمتنده
٢٨٣	٠٩	مجاذ ومأزون	مجاز ومأذون
٣١٢	١٢	خدّبه	خدبه
٣٤٢	٠٥	باقدیکی	باقدیکه
٣٧٠	هامشده	علما کن	علمکنّ

اوصحیفه‌نك برنجی سطرنده (طرّقه) لفظنده‌کی تشدید دخی زائد در . درت یوزنجی صحیفه‌ده واقع ابیاتدن (خزامها) لفظیله « وشقائق النعمان فی وجناته » الخ بیتی دخی محتاج تحقیقدر مصر بصمه‌سی کتاب انف بادن عینا نقل اولنمش وقاعدهٔ یاکاش وبی‌معنی اولدیغی بیلندیکی حالده عذوبت الفاظی جهتیله بدا ایدیله‌میوب بشقه برنسخه‌یه مراجعتله تصحیحی ده میسر اولمامشدر .

جلد اولك فهرست صحیفه‌سنك ایلك سطرنده تصحیح اولمق اوزره واقع اولان (چکمك) لفظی دخی غلط اولوب صحیحی (چکمه‌مك) اوله جقدر .

کرك جلد اولده وکرك اشبو جلد ثانیده اولان (اه) اشارتی « انتهی » کلمه‌سنه و (الخ) اشارتی « الی آخره » دیمکه رمزدر .

3 1761 07292286 7